

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ORTA ÇAĞ'DA OTTO RÖNESANSI

Hazırlayan

Banu ÇETİN ÜNAL

Tarih Anabilim Dalı

Doktora Tezi

Danışman

Prof. Dr. Pınar ÜLGEN

TOKAT- 2022

ETİK SÖZLEŞME

Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre, Prof. Dr. Pınar ÜLGEN danışmanlığında hazırlamış olduğum “Orta Çağ’da Otto Rönesansı” adlı Doktora tezinin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

15/04/2022

Banu ÇETİN ÜNAL

ÖNSÖZ

Orta Çağ, her açıdan her toplum için farklı bir görünüme sahiptir. Orta Çağ'da Almanya, özellikle X. yüzyılın başları ve XI. yüzyılın ortalarına kadar sanat ve mimaride büyük bir gelişim çağı yaşamıştır. Bu dönemde entelektüel hayat, sanat ve mimaride yaşanan gelişmeler, Otto Hanedanı kral ve imparatorlarının çabalarına dayanmaktadır. Bu dönemde kral ve imparatorlar, saraylarına önemli sanat ve mimari ustalarını getirtmişler ve onları desteklemişlerdir. Sanat ve mimariye karşı olan bu tavırla birlikte Almanya, tarih açısından çok önemli bir Rönesansa ev sahipliği yapmıştır. Otto Rönesansı olarak adlandırılan bu dönem, I. Otto ile başlar II. Heinrich dönemine kadar varlığını sürdürür. Bu dönemde kilise ve devlet arasındaki ittifakın arttığı ve imparatorluğun daha çok kilise adamlarına güvendiği görülmektedir. Özellikle din adamlarının Otto Rönesansı olarak adlandırılan bu döneme önemli katkıları olmuştur. Bunların yanında bu dönemde yapılan ittifak evliliklerinin sanat ve mimariye yansımaları görülmektedir. Otto Hanedanı kadınlarının Otto sanatına etkileri göz ardı edilemez. Özellikle Bizans prensesi Theophanu'nun Alman topraklarına gelişiyle sanatta Bizans etkisi fazlasıyla kendini göstermiştir.

Dönem kaynaklarına bakıldığında ise Otto Hanedanıyla ilgili özellikle aile içi kargaşalar ve bu kargaşanın getirdiği zorluklardan bahsedildiği görülmektedir. Özellikle bu dönemde yaşanan iç isyanlar I. Otto'yu fazlasıyla yormuştur. Ancak Otto iç isyanlarla ve italyadaki siyasi kargaşayı kontrol altına almakla uğraşmasına rağmen Otto Rönesansı olarak adlandırılan dönemde temellerini atmıştır. Daha sonra halefleri döneminde onun attığı temeller üzerine şekillenen bu Rönesans hareketinin devam ettiği görülmektedir.

Bu çalışma, dört bölümden oluşmaktadır. Girişte Otto Hanedanı öncesi genel durum incelenmiş ardından Sakson İmparatorluğu'nun ortaya çıkışı ve yükselişinden bahsedilmektedir. Birinci bölümde Otto Hanedanının yapısı hakkında bilgiler yer almaktadır. Bu bölüm genel olarak Otto Hanedanının siyasi, ekonomik ve sosyal yönleri hakkında bilgiler vermektedir. Ayrıca ilk Alman Kralı I. Heinrich ile başlayan ve son Alman İmparatoru II. Heinrich ile biten dönem de ele alınmış ve aynı zamanda siyasi kargaşa, savaşlar, iç isyanlar ve evliliklerden bahsedilmiştir. İkinci bölümde ise Otto Rönesansının oluşumu hakkında bilgiler verilmektedir. Bu bölümde Otto sanatı olarak

adlandırılan döneme damga vuran önemli isimler ve onların faaliyetlerinden bahsedilmektedir. Çalışmanın üçüncü bölümü Otto Rönesansının din ve eğitime etkisi hakkındadır. Bu bölümde kilise ve imparatorluk arasındaki ittifaka ve imparatorluğun seküler güçlerden dini efendilere doğru nasıl geçiş yaptığı üzerinde durulmaktadır. Bunun yanında eğitime oldukça önem verildiği ve tarih yazıcılığında büyük bir gelişim gösterdiği konusunda bilgiler verilmektedir. Dördüncü bölümde ise Otto Rönesansının sanat ve mimariye etkisinden bahsedilmektedir. Bu bölümde, dönem itibarıyla fazlasıyla önemli olan el yazmaları, bronz eserler, duvar resimleri ve fildişi eserler ve mimari yapılar hakkında önemli bilgiler verilmiştir.

Çalışmamın oluşumu sürecinde benden desteğini esirgemeyen kıymetli kişilere teşekkürü bir borç bilirim. İlk teşekkür etmek istediğim kişi yüksek lisans döneminden beri öğrencisi olmaktan gurur duyduğum, bana bir amaç kazandıran ve hayallerimin peşinden koşmamam için beni teşvik eden, her yorulduğumda beni kolumdan tutup kaldıran ve maddi-manevi desteğini bana her zaman hissettiren, hayatımda yeri tez danışmanından çok daha fazlası olan kıymetli hocam Prof. Dr. Pınar ÜLGEN'dir. Kendisine sonsuz teşekkür ederim.

Ayrıca değerli hocalarım, Doç. Dr. Murat SERDAR, Dr. Öğr. Üyesi Neslihan KORKMAZ ve Dr. Öğr. Üyesi Halil YAVAŞ'a tez sürecimdeki katkıları için çok teşekkür ederim.

Kıymetli ekip arkadaşlarım ve aynı zamanda dostlarım Gülnur ÖZER'e ve Murat ÇAYLI'ya dostlukları, sabırları ve çalışmama ilişkin verdikleri fikirleri için çok teşekkür ederim. Gösterdiği manevi destek ve dostluk için Merve ÇETİNEL'e teşekkür ederim. Ayrıca bana verdikleri maddi manevi destek ve sonsuz sabırları için annelerim Emine ÇETİN ve Aliye ÜNAL'a, babalarım Nihat ÇETİN ve Ahmet Berat ÜNAL'a çok teşekkür ederim.

Son olarak elbette ki bu süreçte bana karşı göstermiş olduğu sabırdan, maddi ve manevi desteğinden ötürü değerli eşim Mücahit Alper ÜNAL'a ve bu süreçten dolayı büyürken yeterince yanında olamadığım canım oğlum Çağan Berat'ıma sabrı ve anlayışı için teşekkür ediyorum, bu çalışmayı onlara ithaf ediyorum.

Orta Çağ'da Otto Rönesansı

Banu Çetin Ünal¹

Özet

Orta Çağ Avrupa'sı, her açıdan her toplum için farklı bir görünüme sahip olmuştur. Orta Çağ Almanya'sında da Otto Hanedanı, çok büyük bir öneme sahip olmuştur. Onuncu ve onbirinci yüzyıllar ise bu hanedanlığın gelişimine tanıklık etmektedir. Bu dönemde ortaya çıkan sanatla ilgili her şey, "Otto Rönesansı" ya da "Otto Sanatı" olarak adlandırılmıştır. Her şeyden önce bu dönemde dini bir Rönesans yaşandığı ve İmparatorluk kilisesi sistemi adı altında din adamlarının dönemi şekillendirdiği görülmektedir. Din adamları sanatta ve mimaride oldukça aktiflerdi. Bunun yanında manastır reformuyla manastırların yenilenmesi dikkat çekicidir. Bu dönem sanat ve mimari açısından da oldukça zengindir. Bu dönemde birçok el yazması, fildişi ve bronz eserlerin ortaya çıktığı görülmektedir.

Bu çalışmanın amacı da Otto Hanedanı dönemindeki olayları ve sanat anlayışını, Otto Rönesansı olarak adlandırılan döneme damga vuran önemli kişileri hem kral ve imparatorların hem de Otto Rönesansı mimarlarının Alman tarihindeki etkilerini anlatmak ve Otto Rönesansı tanıtmaktır.

Anahtar Kelimeler: Orta Çağ, Avrupa, Almanya, Otto Hanedanı, Otto Rönesansı, Sanat, Mimari

¹ Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Türkiye
e-mail: banunal@hotmail.com

The Ottonian Renaissance in the Middle Ages

Banu Çetin Ünal²

Abstract

Medieval Europe has had a different appearance for every society in every respect. In medieval Germany, the Ottonian Dynasty was of great importance. Tenth and eleventh centuries witnessed the development of this dynasty. Everything related to art that emerged during this period has been called the “Ottonian Renaissance” or “Ottonian Art”. First of all, it is seen that there was a religious Renaissance during this period and that clergy shaped the period under the name of the imperial church system. The clergy were quite active in art and architecture. In addition, the renovation of monasteries with monastic reform is remarkable. This period is also very rich in art and architecture. During this period, it is seen that many manuscripts, ivory and bronze works appeared.

The aim of this study is to explain the events and understanding of art in the Ottonian Dynasty, the important people who left their mark on the period called Ottonian Renaissance, the effects of both kings and emperors and Ottonian Renaissance architects on German history, and to introduce the Ottonian Renaissance.

Keywords: Middle Ages, Europe, Germany, Ottonian Dynasty, Ottonian Renaissance, Art, Architecture

² Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Türkiye
e-mail: banunal@hotmail.com

İÇİNDEKİLER

Etik Sözleşme.....	i
Önsöz.....	ii
Özet.....	iv
Abstract.....	v
İçindekiler	vi
Resimler Listesi	x
Kısaltmalar	xii
Kaynaklar Üzerine.....	xiii
A.Ana Kaynaklar	xiii
B.Araştırma Eserler	xiii
GİRİŞ	1
A.Otto Rönesansı Öncesi Genel Durum.....	1
A.1. Karolenj Rönesansı	4
B.Saksonların Yükselişi.....	7
BİRİNCİ BÖLÜM.....	12
OTTO HANEDANININ YAPISI.....	12
1.1.I. Heinrich Dönemi (919-936).....	12
1.1.1.Riade Muharebesi	16
1.1.2.Lenzen Savaşı	19
1.2.I. Otto (Büyük Otto) Dönemi (936- 973)	22
1.2.1.I. Otto’nun Evlilikleri.....	25
1.2.2.Yönetim Anlayışı	27
1.2.3.I. Otto Dönemindeki İsyanlar.....	30
1.2.4.Lechfeld Muharebesi.....	33
1.2.5.İtalya Seferleri	41
1.2.6.Alman Milliyetçiliğinin Yükselişi.....	50
1.2.7.Büyük Otto’nun Ölümü.....	50
1.3.II. Otto Dönemi (973-983).....	51
1.3.1.Evlilik Belgesi.....	58
1.4.III. Otto Dönemi (983-1002).....	60
1.5.II. Heinrich Dönemi (1002-1024)	70

1.6.Otto Hanedanı Döneminde Siyaset ve Yönetim Anlayışı	75
İKİNCİ BÖLÜM.....	79
OTTO RÖNESANSININ OLUŞUMU	79
2.1.Otto Rönesansı.....	79
2.2.Otto Rönesansı Mimarları.....	85
2.2.1.Kölnlü Bruno (925-965).....	86
2.2.2.Mainzli Willigis (940-1011)	88
2.2.3.Hildesheimli Bernward (960-1022)	90
2.2.4.Aurillaclı Gerbert (946–1003).....	94
2.2.5.Trierli Egbert (950 –993)	100
2.2.6.Gero (900-976).....	102
2.2.7.Wormslu Burchard (965–1025)	103
2.2.8.Magdeburglu Adalbert (910-981)	105
2.2.9.Reichenaulu Berno (978-1048).....	105
2.2.10.Gregoy Master.....	106
2.2.11.Kronik Yazarları	107
2.3.Otto Hanedanı Kadınları ve Rönesansa Etkileri.....	119
2.3.1.Mathilda	121
2.3.2.Adelheid	123
2.3.3.Theophanu	125
2.3.4.Dua ve Memoria.....	128
2.3.5.Otto Hanedanlığında Başrahibeler	131
2.3.6.Otto Sanatında Kadın Rolü	132
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	135
OTTO RÖNESANSININ DİN ve EĞİTİME ETKİSİ.....	135
3.1. Otto Hanedanı Döneminde Kilise Reformu.....	135
3.2. Otto Hanedanı Döneminde Manastır Sistemi.....	148
3.2.1. Gorze Manastır Reformu.....	150
3.2.2. Kadın Manastırları	155
3.3. Otto Hanedanı Döneminde Eğitim ve Entelektüel Hayat.....	160
3.4. Tarih Yazıcılığının Gelişimi	167
3.4.1. Tarih Yazıcılığında Kadınlar.....	169
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	173

OTTO RÖNESANSININ SANAT ve MİMARİYE ETKİSİ.....	173
4.1. Duvar Resimleri	173
4.2. Fildişi Eserler.....	174
4.2.1. Fildişi Paneller	175
4.2.2. Fildişi Situlalar	178
4.3. Sanatsal Açıdan El Yazmaları	180
4.3.1. Liuthar İncilleri	184
4.3.2. III. Otto İncil Kitabı	185
4.3.3. Bernward İncili	187
4.3.4. Wittekindus Codex.....	188
4.3.5. Gero Codex	189
4.3.6. Codex Egberti	190
4.3.7. Hitda Codexi ve Uta Codex	191
4.3.8. Codex Aureus.....	193
4.3.9. II. Heinrich Pericopes Kitabı.....	194
4.3.10. II. Heinrich Lectionary.....	195
4.3.11. İsa'nın Fırtınayı Durdurması Sahneleri.....	196
4.3.12. Kör Dilenci Bartimeus'un İyileştirilmesi.....	196
4.4. Otto Dönemi Bronz Eserleri.....	197
4.4.1. Mainz'deki Bronz Kapılar.....	198
4.4.2. Hildesheim'daki Bronz Eserlerin Ortaya Çıkışı.....	199
4.4.3. Hildesheim'daki Bronz Kapılar	202
4.4.4. Hildesheim'daki Bronz Sütun	208
4.5. Otto Dönemi Haç Eserleri	210
4.5.1. Gero Haçı	211
4.5.2. Benna Haçı.....	212
4.5.3. Bernward'ın Haçı	213
4.5.4. Bernward'ın Gümüş Haçı	213
4.5.5. Lothar Haçı	214
4.6. Otto Hanedanı Döneminde Mimari Yapılar.....	216
4.6.1. Magdeburg Katedrali	220
4.6.2. Mainz Katedrali.....	222
4. 6. 3. Bamberg Katedrali	223
4.6.4. St. Cyriakus Kilisesi.....	223
4.6.5. St. Michael Kilisesi	224
4.6.6. St. Pantaleon Kilisesi	226

4.7. Otto Rönesansı Döneminin Önemli Sanat ve Mimari Şehirleri.....	227
4.7.1. Köln.....	228
4.7.2. Hildesheim	228
4.7.3. Reichenau.....	229
4.7.4. Regensburg.....	230
4.7.5. Trier.....	231
4.7.6. Bamberg.....	232
4.7.7. Worms.....	232
SONUÇ.....	234
KRONOLOJİ	240
KAYNAKÇA	241
EKLER.....	276

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1 : Charlemagne'ın Irminsul'u yıktırmasının tasviri.....	276
Resim 2 : Otto Hanedanının Soyağacı.	276
Resim 3 : İmparatoriçe Theophanu'nun Evlilik Belgesi.	277
Resim 4 : Theophanu Evlilik Belgesi (Detay).	278
Resim 5 : Taşınabilir Sunak ve Aziz Andrew sandaletinin kutsal emaneti, 977-93.	278
Resim 6 : Kunigunde'nin Tacı, Almanya, Residenz, Münih.	279
Resim 7 : Privilegium Ottonianum.	279
Resim 8 : Oberzell'deki St. George Kilisesi duvar resimleri.	280
Resim 9 : St. George Kilisesi duvar resimleri.	280
Resim 10: Otto, Mesih'e Magdeburg Katedrali'ni sunuyor. Magdeburg Fildişileri olarak bilinen levhalardan biridir.	281
Resim 11: II. Otto ve Theophanu'yu gösteren fildişi panel.	282
Resim 12: II. Otto, Theophanu ve III. Otto, Aziz Mauritius ve Meryem Ana ile birlikte Mesih'e ibadet ediyor.....	283
Resim 13: Liege Piskoposu Notker tarafından tapılan Dört Evangelist arasında Majeste Mesih.	284
Resim 14: Mesih'in Köln'deki St. Gereon Kilisesi'nden Aziz Victor ve Aziz Gereon'u kutsadığını gösteren bir fildişi kabartma.....	285
Resim 15: Basilewsky Situla (kutsal su kovası), fildişi, Mesih'in Tutkusu ve Dirilişinden sahneler.	286
Resim 16: Aachen, Cathedral Treasury, fildişi situla: Kilise ve Laik Temsilcilerle İmparator.	287
Resim 17: Kapak, III. Otto İncili, yaklaşık 1000, el yazması	288
Resim 18: III. Otto'nun tahta çıkışı, Liuthar İncilleri	289
Resim 19: III. Otto'nun tahta çıkışı, kendisine bağlı olan bölgelerin kişileştirmesi, III. Otto İncil Kitabı.....	290
Resim 20: Havarilerin Ayaklarını Yıkayan İsa, III. Otto İncili'nden, yaklaşık 1000.	291
Resim 21: "Kudüsün fethi" ve "Mesih'in Kudüs Üzerine Yasını" anlatan minyatür.	292
Resim 22: Hildesheim, Dom- und Diözesanmuseum, Domschatz 18 (Bernward İncili)	293
Resim 23: Hildesheim, Dom und Diözesanmuseum, Domschatz 18 (Bernward İncili), Son Akşam Yemeği ve Başrahiplerle Yahuda.	294
Resim 24: Lorsch İncili, Aachen, IX. yy.....	307
Resim 25: Gero Codex, X. yy.	295
Resim 26: Duyuru. Codex Egberti'deki Resim. 977-93	295
Resim 27: XI. yüzyılın başlarında Başrahibe Hitda için yapılan İncil.....	296
Resim 28: Uta Codex folio 2 rekto, Regensburg.	296
Resim 29: Uta Codex kitap kutusunun ön kapağı.	297
Resim 30: Uta Codex kitap kutusunun yandan görünümü.	297
Resim 31: Codex Aureus'un ön kapağı	298
Resim 32: II. Heinrich Pericopes Kitabının ön kapağı.....	299
Resim 33: II. Heinrich ve Kunigunde'nin taçlandırılması,.	300
Resim 34: Çobanlara Duyuru, II. Heinrich Lectionary, Reichenau, Almanya, 1002-1014.	300
Resim 35: İsa'nın Fırtınayı Durdurması, Codex Egberti	301
Resim 36: İsa'nın Fırtınayı Durdurması, III. Otto İncili.	301
Resim 37: Kör Dilenci Bartimeus'un İyileştirilmesi, III. Otto İncili.	302

Resim 38: Kör Dilenci Bartimeus'un İyileştirilmesi, Codex Egberti	302
Resim 39: Willigis'in Bronz Kapıları, Mainz Katedrali.	303
Resim 40: Piskopos Bernward'ın bronz kapıları.....	304
Resim 41: Santa Sabina'daki ahşap kapılar.	305
Resim 42: Bronz Kapılar, birinci panel: Havva'nın Oluşumu	306
Resim 43: Bronz Kapılar, ikinci panel: Havva'nın Adem'le tanışması.	306
Resim 44: Moutier-Grandval İncili, detay: Baştan çıkarma ve Düşüş.....	307
Resim 45: Bronz Kapılar, üçüncü panel: Baştan çıkarma ve Düşüş..	307
Resim 46: Moutier-Grandval İncili, Suçun reddi.....	308
Resim 47: Bronz Kapılar, dördüncü panel: Suçun reddi.	308
Resim 48: Moutier-Grandval İncili, fol. 8v, ayrıntı: Kovulma	309
Resim 49: Bronz Kapılar, beşinci panel: Kovulma.	309
Resim 50: Bronz Kapılar, altıncı panel: Adem ve Havva'nın Uğraşları.....	310
Resim 51: Bronz Kapılar, yedinci panel: Kabil ve Habil Tanrı'ya adaklarını sunarken.....	310
Resim 52: Bronz Kapılar, sekizinci panel: Kabil'in Habil'i öldürmesi.	311
Resim 53: Bronz sütun, Hildesheim.....	311
Resim 54: Roma'daki Trajan sütunu.....	312
Resim 55: Boyalı ve yaldızlı ahşap, çarmıha gerilmiş İsa heykeli.....	313
Resim 56: Bernward'ın Haçı. Hildesheim.	314
Resim 57: Piskopos Bernward'ın Gümüş Haçı, ön ve arkası.	315
Resim 58: Bernward Haçındaki Mesih figürü, ön ve arkadan detay	316
Resim 59: Lothar Haçı, mücevherli taraf ("Ön").....	317
Resim 60: Lothar Haçı, oyulmuş taraf ("Arka").....	318
Resim 61: Magdeburg Katedrali.	319
Resim 62: Magdeburg Katedrali iç görüntüsü.	319
Resim 63: Gernrode, St. Cyriakus Kilisesi.	320
Resim 64: Gernrode, St. Cyriakus Kilisesi apsisi görüntüsü.	320
Resim 65: St. Michael, Hildesheim.....	321
Resim 66: Meryem Ana kript ve sunağı (kırmızı ok); Piskopos Bernward'ın mezarı (mavi ok).	321
Resim 67: St. Pantaleon Kilisesi, Köln.	322

KISALTMALAR

Bk.	Bakınız
C.	Cilt
ev.	Çeviren
Ed.	Editör
E.T.	Eriřim Tarihi
S	Sayı
s.	Sayfa
ss.	Sayfa sayısı
trans.	Translator

KAYNAKLAR ÜZERİNE

A. Ana Kaynaklar

Çalışmamızın ana kaynaklarından birisi Bernard S. Bachrach ve David S. Bachrach tarafından çevrilen “Deeds of the Saxons (Res gestae Saxonicae)”³ isimli eserdir. Bu eser onuncu yüzyılda Widukind of Corvey tarafından kaleme alınmıştır. Widukind dönemin tanıdığı olması sebebiyle bize dönem hakkında oldukça faydalı bilgiler sunmaktadır. Üç kitap halinde yazılmış olan eser I. Heinrich ve I. Otto’nun saltanatları hakkında ayrıntılı bilgiler sunmakta olup Otto Hanedanının yapısını anlamamız açısından oldukça önemli bir eserdir.

Merseburg (Almanya) piskoposu Thietmar tarafından kaleme alınan “Thietmari Merseburgensis Episcopi Chronicon”⁴ adlı eser tezimde faydalandığımız diğer önemli bir eserimizdir. Otto Hanedanını genel yönleriyle ele alan eser, dönem hakkında oldukça ayrıntılı bilgiler sunar. Eser, Otto Hanedanının ilk Kralı I. Heinrich’in saltanatı ile Otto Hanedanının son İmparatoru II. Heinrich’in saltanatı arasındaki yıllar hakkında bilgiler vermektedir.

*Die Annales Quedlinburgenses*⁵, adlı eseri tezimde kullandığım diğer önemli bir eserdir. Bu eser tek bir yazarın eseridir ve özellikle Quedlinburg topluluğunu kuran Kraliçe Mathilda hakkında kapsamlı ayrıntılar sağlamaktadır.

B. Araştırma Eserler

Editörlüğü John M. Jeep tarafından yapılan “Medieval Germany: An Encyclopedia”⁶ adlı eser tezimde fazlasıyla yararlandığım bir kaynaktır. Kitap farklı yazarların makalelerinden oluşmakta olup araştırmacılara Orta Çağ Almanya’sı ile ilgili

³ Widukind of Corvey, *Deeds of the Saxons*, Bernard S. Bachrach and David S. Bachrach (translated with an introduction and notes.), The Catholic University of America Press, Washington, D.C., 2014.

⁴ *Thietmari Merseburgensis Episcopi Chronicon*, Post Editionem Ioh. M. Lappenbergii, Recognovit Fridericus Kurze, (Scriptores rerum Germanicarum in usum Scholarum: Monumentis Germaniae Historicis Recusi), Hannoverae, Impensis Bibliopolii Hahniani, 1889.

⁵ *Die Annales Quedlinburgenses*, Martina Giese (Hrsg), Hahnsche Buchhandlung, Hannover 2004.

⁶ *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001.

genel bilgiler sunmaktadır. Ayrıca bu eserde Otto sanat ve mimarisi hakkında aydınlatıcı bilgiler yer almaktadır.

Tezimde sıklıkla faydalandığım bir diğer eser “Das frühe Mittelalter”⁷ adlı eserdir. Eser erken Orta Çağ hakkında teferruatlı bilgi vermektedir.

Kullandığım başka bir kaynak ise Franz Dibelius’un “Die Bernwardstür zu Hildesheim”⁸ adlı eserdir. Bu eser dönemin en önemli eserlerinden olan bronz kapılar hakkında ayrıntılı bilgiler sunmaktadır.

Tezimde kullandığım Bert Nagel’in “Hrotsvit von Gandersheim”⁹ adlı eseri adından da anlaşılacağı üzere Otto Rönesansının temel taşı sayılan Gandersheimli Hrotsvit ve eserleri hakkında ayrıntılı bilgiler vermektedir.

Marilyn Stokstad tarafından kaleme alınan “Medieval Art”¹⁰ adlı eser tezimde kullandığım diğer önemli bir esedir. Bu eser tezimin özellikle sanat kısmı açısından oldukça ayrıntılı bilgiler vermektedir.

Phyllis G. Jestice’nin “Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany”¹¹ adlı eseri tezimde kullandığım başka bir önemli eserdir. Eser, Otto Rönesansına etki eden kraliçe, imparatoriçe ve başrahibeler hakkında oldukça ayrıntılı bilgiler vermektedir.

⁷ Jan Dhondt (Hrsg.), *Das Frühe Mittelalter (Fischer Weltgeschichte Band.10)*, Fischer Taschenbuch, Frankfurt am Main 1968.

⁸ Franz Dibelius, *Die Bernwardstür zu Hildesheim*, J.H. Ed. Heitz (Heitz & Mündel), Strassburg 1907.

⁹ Bert Nagel, *Hrotsvit von Gandersheim*, J. B. Metzlersche Verlagsbuchhandlung, Stuttgart 1965.

¹⁰ Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, Second Edition, Routledge, New York 2018.

¹¹ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, Charles Beem and Carole Levin (Ed.), Palgrave Macmillan, Switzerland 2018.

GİRİŞ

A. Otto Rönesansı Öncesi Genel Durum

Otto Rönesansı öncesi genel durumda belirgin olarak 375 ve 568 yılları arasında Hunların akınlarıyla başlayan ve Lombardların İtalya'daki fetihleriyle son bulan süreç Kavimler Göçü olarak adlandırılmaktadır. İklim değişikliği, nüfus artışı, toprak sıkıntısı, savaş ve macera hevesi gibi sebeplerden dolayı boyların yer değiştirmesi ile ortaya çıkan Kavimler Göçü sonucunda Avrupa'nın etnik yapısı, büyük ölçüde değişmiştir.¹²

Roma'nın otoritesinin giderek güç kaybetmesiyle birlikte ortaya çıkmaya başlayan Barbar prenslikleri, İmparatorluğun eyaletlerini aralarında bölüşmüşlerdir. Günümüzdeki İsviçre topraklarına Alamanlar, Britanya Adaları'na Angllar ve Saksonlar, Rhone Vadisi'ne Burgonlar, Ren Nehri'nin güney kesimine Franklar, İtalya'ya Ostrogotlar, Afrika'ya Vandallar ve önce Güney Fransa'ya sonra da İber Yanmadası'na Vizigotlar yerleşmişlerdir. Bu krallıklar, Batı Roma İmparatorluğu'nun bu topraklar üzerindeki otoritesinin zayıfladığı ve Germen halklarının imparatorluğa nüfuz ettiği bir sürecin sonucunda oluşmuşlardır.¹³

MS V. yüzyılda zaten sıkıntılı bir süreç geçiren ve başka sorunlarla da uğraşmak zorunda kalan Roma İmparatorluğu'nun çöküşü, Vizigotlar, Vandallar ve Hunlar gibi barbar kavimlerinin aşırı gerilim altındaki sınır boylarına yaptıkları saldırılarla daha da hızlanmıştır.¹⁴ Kavimler göçünün ardından Roma topraklarında yerleşmiş vaziyette olan Germenler, kendi inançlarını bırakıp yavaş yavaş Hristiyanlığı kabul etmeye başlamışlardı. Dolayısıyla VI. ve VII. yüzyıllarda batıda yeni bir Romalılaşmış Germen toplumu biçimi ortaya çıkmaya başlamıştı.¹⁵

¹² Hermann Kinder ve Werner Hilgemann, *Dünya Tarihi Atlası Cilt I Başlangıçtan Fransız Devrimi'ne Kadar*, Leyla Uslu (çev.), Odtu Yayınları, Ankara 2006, s.115.

¹³ Fabrizio Mastromartino, "Roma-Barbar Krallıkları", *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, s.86.

¹⁴ Mary Fulbrook, *Almanya'nın Kısa Tarihi*, Sabri Gürses (çev.), Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2017, s.24.

¹⁵ Pinar Ülgen, *Orta Çağ Avrupa Tarihi*, 1.Baskı, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2020, s.25.

Farklı bölgelere yayılmış güçlü topluluklar olan bu barbar kavimlerinin en büyükleri İtalya'daki Ostrogotlar, İspanya'daki Vizigotlar, Kuzey Afrika'daki Vandallar ve Fransa'daki Franklardı. Bunların arasında en güçlüsü ise Clovis tarafından kurulan (456-511) ve Merovenj ailesi olarak bilinen Frank Krallığı'ydı. Merovenj Hanedanı, genel olarak Franklar olarak bilinen Almanların bir kabilesi olan Skambrianlardan gelmektedirler.¹⁶

Frankların yükselişi, Merovenj Hanedanının kurulmasıyla başlamıştı fakat Merovenjlerin iktidarı döneminde “yararsız krallar”, günümüzde ise “hiçbir işe yaramayan krallar” olarak bilinen kralların iktidarlarını yitirmesi ve hanedanlığı saray amirine bırakmasıyla VII. yüzyıl boyunca zayıflamaya başlamıştır. VIII. yüzyılda saray amirleri, Liege bölgesinden gelen Pepin ailesinden seçilecek ve işlevleri babadan oğula geçen bir yapıya dönüşecekti.¹⁷

Merovenjlerin iktidarlarının sonlarına doğru güç kaybetmesi sonucu yönetim, saray bakanlarının eline geçmiştir. Yönetim, ilk olarak saray bakanı Heristalli Pepin'in (635/645-714) eline geçmiştir. 687 yılında Clovis'in ikiye bölünmüş krallığının her iki bölümünde de etkili bir denetim kuran Pepin'in, Merovenj ailesiyle soy bakımından hiçbir ilişkisi yoktur. Annesinin ve babasının evliliği sonucu Pepin ve Arnulf aileleri birleşmiş ve böylece Karolenj soyu başlamıştır. Pepin, Karolenj soyunun ilk üyelerindendir. Pepin'den sonra yönetimi gayri meşru oğlu Charles Martel (686-741) devralmıştır. Charles Martel'in en büyük başarısından birisi Puvatya savaşı ile Müslümanların Avrupa içlerine ilerleyişini durdurmasıdır. Charles Martel döneminde de kralların pasifliği dikkat çekmektedir.¹⁸ Charles Martel'in 741 yılında ölümünden sonra, krallık oğulları Pepin ve Carloman arasında bölünmüştür.¹⁹ Genç Pepin Neustria, Carloman da Austrasia saray nazırı olmuştu. Carloman ve Genç Pepin yedi yıldır boş olan Frank tahtına Merovenj soyundan gelen III. Childeric'i kukla bir kral olarak yerleştirmişlerdir. Seçtikleri kişinin yönetimde bir rolü olmadığından, hangi soydan

¹⁶ Muammer Gül, *Orta Çağ Avrupa Tarihi*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2017, s.44.

¹⁷ Jacques Le Goff, *Avrupa'nın Doğuşu*, Timuçin Binder (çev.), Literatür Yayınları, İstanbul 2017, s.36.

¹⁸ Özlem Genç, *Birleşik Avrupa'nın Mimarı Şarlman ve Karolenj Rönesansı*, Lotus Yayınları, İstanbul 2013, s.3-4.

¹⁹ Heinrich Fichtenau, *The Carolingian Empire: The Age of Charlemagne*, Peter Munz (trans.), Harper Torchbook, New York 1964, s.16.

geldiğinin de bir önemi yoktu. Daha sonraki yıllarda Carloman'ın da yönetimde bir rolü kalmamış ve 747 yılında hem eşini hem de çocuğunu küçük kardeşine emanet ederek keşiş olmak için Roma'ya gitmiştir.²⁰

751 yılına geldiğimizde ise son Merovenj Kralı III. Childerich'in tahttan indirilmesi ve kardeşi Carloman'ın 747 yılında manastıra girmesinden sonra Pepin, Frank Krallığının tek hükümdarı oldu. Pepin, Papa'nın elçisi Başpiskopos Bonifatius tarafından kutsal yağ ile meshedilen ilk Frank kralı olmuştur.²¹ Bundan sonra artık Merovenjler, sona ermiş ve Karolenj dönemi başlamıştır. Kısa Pepin, Lombardlara karşı papayı savunmak için iki kez İtalya'ya gitmiştir. Bu ziyaretlerinde Lombardların Papalıktan aldıkları toprakları Papalığa iade etmiş ve ek olarak da merkezi İtalya'da bulunan bazı toprakları da Papalığa bağışlamıştır. *Pepin Bağışı* olarak adlandırılan bu bağış, Pepin'in Papanın otoritesini kabul ettiğinin göstergesiydi.²²

Pepin, 768 yılında ölümü üzerine krallığı iki oğluna bıraktı. Krallık, Pepin'in oğulları Carloman ve Charles (Charlemagne) arasında bölünmüştür. Ancak Carloman'ın ani ölümüyle Büyük Charles denilen Charlemagne, kısa sürede tüm krallığın yöneticisi olmuştur.²³ Charlemagne, enerjik ve karizmatik bir savaş lideri olarak Saksonlara ve Lombardlara karşı seferler düzenledi ve bu seferlerinde Frank ordusunun üstün isimlerini ve teknolojisini başarılı bir şekilde kullandı.²⁴

Bu dönemde kilise ve devletin tek bir topluluk haline geldiği görülmektedir. Franklar için Papalık ile olan ilişkileri fazlasıyla önemliydi. Bu arada papalar da Frank hükümdarları ile ilişkileri sayesinde onları düşmanlarından, özellikle de Lombardlardan koruyacak önemli bir güce kavuşmuşlardı. Burada krallığın kazancı, Pepin ve oğullarının kutsanmasıydı. Charlemagne'ın Roma'yı ziyareti sırasında, Papa III. Leo Frank hükümdarına imparatorluk tacını giydirmiştir.²⁵ Charlemagne'ın 800 yılında Roma'da

²⁰ Susan Wise Bauer, *Ortaçağ Dünyası*, Mehmet Morali (çev.), Alfa, İstanbul 2014, s.407.

²¹ Hermann Kinder ve Werner Hilgemann, *age*, s.121-123.

²² Özlem Genç, *age*, s.5-6.

²³ Heinrich Fichtenau, *age*, s.20.

²⁴ T.S. Brown, "The Carolingian Empire under Charlemagne, 768–814", *Atlas of Medieval Europe*, Angus Mackay and David Ditchburn (Ed.), Routledge, London 1997, s.19.

²⁵ Pinar Ülgen, *Orta Çağ Avrupa Tarihi*, s.35.

imparator olarak taç giymesi, Roma Kilisesi'nin, Lombard tehdidinden korunmak için VIII. yüzyılda Bizans'a değil, Frank İmparatorluğu'na yöneldiğini de kanıtlamaktadır.²⁶

A.1. Karolenj Rönesansı

Genel olarak baktığımızda VIII. yüzyılın ortalarında Merovenjlerden Karolenj Hanedanına geçiş süreci, gelecek yüzyılda ve sonrasında hükümetin, dinin ve kültürün yeniden canlandırılmasına yol açan bir değişim olarak görülmektedir. Karolenj döneminde yaşanan bu kültürel gelişmeler aslında bir Rönesans olarak adlandırılmıştır. Karolenj reform programı, öncelikle kralın rehberliğinde piskoposlar ve başrahipler tarafından ilerletilecek olan dinsel bir yenilenme olarak görülüyordu.²⁷

Karolenjler, Orta Çağ Avrupa'sının entelektüel ve kültürel gelişiminin temellerini atmışlardır. Roma kültürünü taklit etmelerinin yanı sıra, Batı Avrupa'daki merkezlerde kültürel yaşamın tüm yönlerinde dikkate değer pek çok yenilik de yapmışlardır.²⁸

Charlemagne'ın gerçekleştirmeye çalıştığı önemli reformları arasında hukuk birliğinin sağlanması, para birliğinin sağlanması ve manastırların birleştirilmesi vardı. Ancak manastırların birleştirilmesi diğerlerine göre daha başarılı olmuş ve bu birleşme, erken Orta Çağ Avrupa'sının örgütlenmesinde etkili bir rol oynamıştır. Bir diğeri de yazı reformuydu. Yeni ortaya çıkan Karolenj miniskülü, açık, istikrarlı ve zarifti. Hem de bu yazıyı hem okuması hem de yazması kolaydı. Ayrıca ilk Avrupa yazısı olduğu ifade edilmiştir.²⁹

Charlemagne dönemi ile kitap aydınlatması konusunda yepyeni bir dönem başlamış oldu. Sanat dostu İmparator sarayına birçok bilgini çağırdı ve Aachen, Tours,

²⁶ Hans-Peter Haferkamp, "Heiliges Römisches Reich", *Handwörterbuch des Europäischen Privatrechts*, Jürgen Basedow, Klaus J. Hopt und Reinhard Zimmermann (Hrsg.), Band.1, Mohr Siebeck, Tübingen 2009, s.822.

²⁷ Bruce S. Eastwood, *Ordering the Heavens Roman Astronomy and Cosmology in the Carolingian Renaissance*, (History of Science and Medicine Library, 4; Medieval and Early Modern Science, 8.), J.M.M.H. Thijssen and C.H. Lüthy (Ed.), Brill, Leiden 2007, s.1-2.

²⁸ Rosamond McKitterick, *Medieval World*, HarperCollins, London 2003, s.50.

²⁹ Pınar Ülgen, *Orta Çağ Avrupa Tarihi*, s.35-36.

Metz, Reims, St. Denis, Corbie, Orleans, Fulda, St. Gallen’de çok sayıda kutsal kitabın yazıldığı ve süslendiği bir dizi okul da ortaya çıkmıştı.³⁰

Karolenj Rönesansı denince akıllara her şeyden önce yaldızlı harflerle süslenmiş resimli el yazmalarının zenginliği gelmektedir. Bu el yazmaları bugün hâlâ çekiciliğini korumaktadır. Bu şaheser eserler arasında birtakım İnciller ve mezmur kitapları da yer almaktadır. Günümüz Avrupa’sında “Kitabı Mukaddes” temelli şiirin hâlâ görülen çekiciliğinin temelinde Orta Çağ’da mezmur metinlerinden alınan büyük keyif yatmaktadır.³¹

Alman krallığı, Karolenj İmparatorluğu’nun bölünmesinin sonucuydu. Alman kralının imparatorluk unvanı, Karolenjlerden türetilmiştir ve Charlemagne, Orta Çağ boyunca Hristiyan krallar için mükemmel bir modeldi.³² Charlemagne’ın ölümüyle yerine oğlu Dindar Louis geçmiş ve kısa bir süre içinde toprakları da oğulları arasında paylaştırmıştır. Bu toprak paylaşımı, her ne kadar Merovenjlerden beri devam eden toprak yönetim sisteminin bir devamı olsa da belki de en olmaması gereken paylaşımlardan biriydi. Çünkü bölünen bu topraklar yüzünden Louis’nin oğulları arasında anlaşmazlıklar baş göstermeye başlamış ve kardeşler birbirleriyle mücadeleye girmişlerdir. Bu çekişmelerin sonucunda kardeşler arasında Verdun Antlaşması imzalanmış ve imparatorluk üç krallık halinde bölünmüştür. Genel olarak bakıldığında Kel Charles Batı Frank, Alman Louis Doğu Frank ve Lothar ise Orta Frank topraklarını kontrol altına almıştır. Lothar’ın kontrolünde olan Orta Krallık diğerlerine göre daha kısa ömürlü olmuştur. Lothar’ın ölümü ile yönettiği topraklar, oğulları arasında paylaşıldı. Bu bölünmeyi diğer bölünmeler izlemiş ve sonuç olarak Orta Krallığın toprakları, Lothar’ın kardeşleri arasında paylaşılmış ve ardından Orta Krallık, tarih sahnesinden çekilmiştir. Doğu bölümünü yöneten Alman Louis, ölmeden önce 865 yılında topraklarını üç oğlu arasında paylaştırdı. Ancak oğlu Carloman, 879’da kendisine düşen payı, diğer iki kardeşi Genç Louis ve Şişman Charles arasında bölüştürmüştür. Genç Louis, Bavyera’yı alırken, Şişman Charles da İtalya’ya sahip olmuştur. Genç Louis’nin 882 yılında ölümüyle batı

³⁰ Franz Jacobi, *Die Deutsche Buchmalerei in Ihren Stilistischen Entwicklungsphasen: Mit 6 Farbentafeln und 64 Abbildungen, Nebst Einer Bibliographie*, F. Bruckmann A.-G, München 1923, s.2.

³¹ Jacques Le Goff, *Avrupa’nın Doğuşu*, s.44-45.

³² Sverre Bagge, *Kings, Politics, and the Right Order of the World in German Historiography c. 950-1150*, Robert J. Bast, Knoxville, Tennessee (Ed.), Vol. CIII, Brill, Leiden 2002, s.23.

toprakları lidersiz kalmış ve böylece Şişman Charles, tüm Frank topraklarının hükümdarı haline gelmiştir. Daha sonraki dönemde kardeşi Carloman'ın gayrimeşru oğlu olan Arnulf bir şekilde soyluların desteğini almış ve amcasını saf dışı bırakarak, o zamanki adıyla Doğu Francia (Fransa)'dan oluşan Doğu Krallığının yönetimini ele geçirmiştir. Doğu Krallığı'nın son hükümdarı babasının ölümüyle altı yaşında tahta çıkan Çocuk Louis'dir. Bu dönemde istilaların arttığı görülmektedir. Slav isyanlarının yanı sıra Macar akınları hızlanmıştır. Louis, 911 yılında arkasında varis bırakmadan ölmüştür.³³

911 yılında ise Doğu Karolenj Hanedanının yıkılmasıyla birlikte Dük I. Conrad Alman kralı olarak seçilmiştir. Bu olay, bir bakıma Alman tarihinin gerçek başlangıç noktasını oluşturmuştur.³⁴ Conrad, ölüm döşeğindeyken Saksonyalı Heinrich'i halefi olarak aday göstermiştir.³⁵

Karolenj kraliyet yönetiminin düşüşüyle birlikte, fethedilen topraklardaki kontlar, giderek daha fazla bağımsızlık ve nüfuz kazanmışlardı. Bu, özellikle Saksonya düklüğüne yükselen asil Otto ailesi için geçerliydi. 919'da Conrad'ın ölümü ardından Saksonya Dükü Heinrich'in Doğu Frank-Sakson Krallığı'nın kralı olarak seçilmesiyle Ottoların yükselişi ilk olarak doruk noktasına ulaşmıştı.³⁶

Karolenj Hanedanı, X. yüzyılın başlarında Doğu Francia'da iktidarı kaybetse de temel siyasi düzen bozulmadan kalmıştır. Otto kralları, hızla güçlü bir krallığı yeniden canlandırmışlardır.³⁷ Saksonlar, her zaman Charlemagne'ın mirasçıları olduklarının bilincindeydiler ve resmi belgeleri, Karolenjlere olabildiğince çok benzeme çabalarını yansıtıyordu. Ancak Ottolar, seleflerinin soluk bir yansımasından çok daha fazlasıydı.³⁸

³³ Özlem Genç, *age*, s.17-19.

³⁴ Pınar Ülgen, *Orta Çağ Avrupa Tarihi*, s.40.

³⁵ R. Samson, "The Ottonian Empire 962", *Atlas of Medieval Europe*, Angus Mackay and David Ditchburn (Ed.), Routledge, London 1997, s.35.

³⁶ *Ottonenland Sachsen-Anhalt: Von Der Peripherie Zur Zentralregion in Europa*, Christina Link (Hrsg), Zentrum für Mittelalterausstellungen, Magdeburg 2014, s.5; *Annales Hildesheimenses*, (Scriptores rerum Germanicarum in usum Scholarum ex Monumentis Germaniae Historie Recusi), Hannoverae, Impensis Bibliopolii Hahniani, 1878, s.20.

³⁷ Hans J. Hummer, *Politics and Power in Early Medieval Europe Alsace and the Frankish Realm, 600–1000*, Cambridge University Press, New York 2005, s.24.

³⁸ J. M. Wallace -Hadrill, *The Barbarian West, A.D. 400-1000: The Early Middle Ages*, Harper Torchbook, New York 1962, s.140.

B. Saksonların Yükselişi

Karolenjlerden sonra Saksonların nasıl tarih sahnesine çıktığını anlamak için zorla Hristiyanlaştırılma çalışmalarını ve bu süreci anlamak gerekmektedir. Charlemagne, kardeşi Carloman'ın ani ölümünden sonra tek başına krallığı yönetmeye başlayınca, krallığının tüm gücünü Saksonlara karşı yoğunlaştırmıştı.³⁹ Batı Germen ülkesinin barışçıl sayılabilecek şekilde Hristiyanlaştırılmalarından sonra Charlemagne başta olmak üzere diğer Karolenj kralları da Saksonlara karşı farklı bir tutum izleyerek zorla ve savaştıl bir yolla Hristiyanlaştırma çabalarına girişmişlerdir.⁴⁰ Saksonların Hristiyanlaştırılmasının zorunlu olduğunu düşünen Charlemagne, Saksonlara karşı *Capitulatio de partibus Saxonia* yani *Katoliklik ya da ölüm* dayatmasında bulunur.⁴¹ Ancak Saksonlar, kendi inançlarını korumaya çalıştıkları için bu Hristiyanlaştırma hareketine karşı gelmişlerdi.⁴²

Charlemagne, 772 yılında Sakson topraklarına girmiş ve birlik halinde olmayan Saksonları aşırp Tuetoburg ormanlarına kadar ilerlemiş ve burada adamlarına Saksonların kutsal tapınağını yok etmelerini buyurmuştur. Bu kutsal tapınak gök kubbeyi taşıyan kutsal ağacı simgeleyen bir ağaç gövdesini betimleyen büyük bir ahşap sütun olan Irminsul'dur. Saksonlara, Tanrı tarafından atanan Hristiyan kral olarak hem Saksonlara hem de tanrılarına hükmettiğini göstermeyi amaçlamıştır. Ama Irminsul'un yok edilmesi Charlemagne'ın yakasını bırakmayacaktı. Her ne kadar Saksonların güçlü bir direniş göstererek siyasal bir birlikleri olmasa da tek bir dini inançları vardı ve bunu izleyen on yıllarda Irminsul'un yok edilmesi hafızalarından silinmeyecekti (Bk. Resim – 1).⁴³

Ayrıca Sakson soylularının bazı unsurlarını daha alt sınıflara karşı destekleyerek, Saksonya'daki toplumsal gerilimlerden kazanç elde etmeye çalıştı. Ancak Saksonlar, her düştüklerinde yeniden ayağa kalktı ve kanlı bir intikam almaya çalıştı. Saksonlara karşı

³⁹ Heinrich Fichtenau, *age*, s.20-21.

⁴⁰ Jacques Le Goff, *Ortaçağ Batı Uygarlığı*, Hanife Güven ve Uğur Güven (çev.), Dokuz Eylül Yayınları, İzmir 1999, s.111.

⁴¹ Giacomo Di Fiore, "Hristiyanlığın Yayılması ve Kabulü", *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, s.162.

⁴² Pınar Ülgen ve Banu Çetin Ünal, "Orta Çağ Avrupası'nın Bir Bilinmeyen: Otto Rönesansı", *Cappadocia Journal of History and Social Sciences*, Vol.12, (2019), s.232.

⁴³ Susan Wise Bauer, *age*, s.411.

acımasızca yürütülen savaş, sonunda ölçsüz bir vahşet haline geldi.⁴⁴ 778 yılında Westfalyan bir soylu olan Widukind'in önderliğinde büyük bir isyan patlak verdi. Bu ayaklanmaya Franklar tarafından son derece sert bir şekilde karşılık verildiği ve bir günde 4500 Sakson'un kafasının kesildiği ifade edilir. Widukind ise birkaç ayaklanmadan sonra 785'te vaftiz edildi.⁴⁵

Charlemagne, Hristiyan bir hükümdarın onuru ile pek bağdaşmayan zulüm eylemleri gerçekleştirdiğinde, sarayındaki bilginler Saksonların dürüst düşman olmadıklarında ısrar ederek, uymaya yemin ettikleri anlaşmaları inançsız bir şekilde ihlal ettikleri ve Hristiyan inancını reddettikleri gerekçesiyle kraliyet efendilerini haklı çıkarmaya çalıştılar. Bu tür eylemler arasında 4500 Sakson'un idamıyla gerçekleştirilen kötü şöhretli Verden Katliamının yanında Saksonların Frank topraklarına kitlesel sürgünlere tabi tutulmaları ve inatçı soyluların oğullarının krallıktaki manastır okullarına gitmek zorunda kalmaları da vardı. Frank kilisesinin ileri gelenlerinden hiçbiri Charlemagne'ın acımasız yöntemlerine karşı bir tepki göstermedi. Bunun yerine misyonerlik faaliyetinin manevi yollardan ziyade şiddetle desteklenebileceği fikrini memnuniyetle kabul ettiler. Daha sonra Sakson hanedanı döneminde piskoposlar, Slavları Hristiyanlaştırmaya çalıştıklarında aynı kolay yolu takip edeceklerdi.⁴⁶

Dük Widukind yönetimindeki Saksonların kuzey Alman kabilesi, büyük bir direniş gösterdi çünkü tanrılara olan Germen inancı, hala orada yaşıyordu ve önemli bir siyasi bağımsızlık vardı. Widukind'in 785 yılında vaftiziyle Frankonya ve Saksonya arasında bir uzlaşma sağlandı. Sakson savaşlarının sona ermesiyle Almanya'nın Hristiyanlaştırılması tamamlanmıştı.⁴⁷

Zaman içerisinde zaten güç kaybetmeye başlayan Karolenjlerden sonra Charlemagne tarafından zorla Hristiyanlaştırmaya çalışılan Sakson halkı, Frank İmparatorluğu içinde güç kazanmaya başladı ve I. Heinrich, 919'da dükler tarafından

⁴⁴ Heinrich Fichtenau, *age*, s.21.

⁴⁵ Jan Dhondt (Hrsg.), *Das Frühe Mittelalter (Fischer Weltgeschichte Band.10)*, Fischer Taschenbuch, Frankfurt am Main 1968, s.5.

⁴⁶ Heinrich Fichtenau, *age*, s.21-22; Atakan Çiçek, “Şarلمان'ın Endülüs Emevi Devleti'ne Karşı Diplomatik Savaşı: *Marca Hispanica* Operasyonu”, *Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.5, S.1, (Haziran 2021), s.51.

⁴⁷ Wilhelm Gössmann, *Deutsche Kulturgeschichte im Grundriß*, (Monika Salmen, Melanie Florin)ile, Grupello Verlag, Düsseldorf 2006, s.26-27.

Almanların kralı olarak seçildi. Bu, Orta Çağ Almanya tarihine egemen olacak olan Otto Hanedanının yükseliş dönemini başlattı.⁴⁸

Büyük Otto, krallığının Alman kısımlarından bahsettiği zaman *Francia* olarak adlandırılıyordu ve halkı ise Sakson, Frank, Bavyera, Svabyalılar olarak tanımlanıyordu. Çünkü aynen İngiltere'nin yedi krallığa bölünmesi gibi Almanya da her biri kabilesel bir kökene sahip olduğunu iddia eden dört dükaliğe ayrılmıştı. Bu dört halkın birbirinden farklı kimliklere sahip olmaları bilinen bir gerçektir. Bavyeralılar, VI. yüzyıldan önce bu isimle bilinmiyorlardı ama Saksonlar, Franklar ve Svabyalılar, İmparatorluk Roması yazarları tarafından iyi tanınıyorlardı. Her birinin kendi tarihi gelenekleri vardı. Charlemagne zamanına kadar dinsiz kalmış olarak tanımlanan Saksonlar, kabileler ve acımasız savaşçılar arasında en az Romalılaşmış olan kavimdir. Frankların ezeli rakipleri olan Saksonların amblemleri bir hançerdi (*Sachs*).⁴⁹

Dükalıkların her birinin sahip olduğu kabilesel veya ulusal unsur, Orta Çağ'ın orta dönemi boyunca her yükselen isyanın başvurabileceği potansiyel bir güç olduğundan önemliydi. Ancak bu durum çok fazla abartılmamalıdır çünkü X. yüzyılın başında bu dükalıklar, kabile kralları tarafından değil konumu henüz hanedan veraseti haline dönüştürülmemiş ve dükaliği için yabancı sayılabilecek aslen Frank kralının generalleri olan dükler tarafından yönetiliyordu. Kendilerini kavmi menfaatler üzerinden tanımlamak ve başında bulundukları dükalıkların “kralı” olmak istedikleri açık bir gerçektir fakat bunu gerçekleştirmekte o zamana kadar başarılı olamamışlardı ve X. yüzyıl boyunca bu niyetleri kontrol altında tutulmuştur. Bunlardan farklı beşinci bir dükalık daha vardı. Lotharingia adı verilen bu dükaliğin diğer dört dükalıktan farklı olarak bir kabile kökeni ve coğrafi bir bütünlüğü yoktu. Kökenini isminden de anlaşılacağı üzere daha önce bu krallığın sahibi olan Charlemagne'ın torununun oğlu olan II. Lothar'a borçluydu. Bir aile parçalanması sonucunda şans eseri meydana gelmiş olsalar da Orta Çağ'ın ortasına kadar bireyselliğini korumuş ve halkı hiç çekinmeden kendilerini Lotharingialılar olarak adlandırmışlardır.⁵⁰

⁴⁸ Jason P. Coy, *A Brief History of Germany*, Facts On File, New York 2011, s.32.

⁴⁹ R.H.C. Davis, *Orta Çağ Avrupa Tarihi*, 1. Baskı, Rümeyza Şişman (çev.), Dergâh Yayınları, İstanbul 2020, s.225.

⁵⁰ R.H.C. Davis, *age*, s.227.

Almanya tarihinin başlangıcı olarak belirlenen 911 yılı hem kavmi hem yapay bölünmelerin dönemi idi. Bunu başlatan olay Karolenjlerin son varisi Çocuk Louis'in ölümüydü. Onun ölümüyle Alman kavimleri, Batı Franklarının Kralı III. Charles'a bağlanmak yerine kendilerine kral olarak Karolenj Hanedanından olmayan Frankonya Dükü Conrad'ı seçmişlerdir. Fakat Conrad istenileni başaramamış ve kavimleri ortak düşmanlarına karşı koruyamamıştı.⁵¹ I. Conrad ölüm döşeğindeyken krallığa Macarları mağlup edebilecek tek kişi olarak gördüğü I. Heinrich'i aday olarak göstermiştir.⁵² Karolenjlerin yıkılmasından sonra Doğu Frank krallığının öyküsü X. yüzyıldaki Sakson hanedanının, Liudolfinglerin hakimiyeti ile başlar. I. Heinrich ile başlayan bu süreç, I. Otto, II. Otto ve çocuk yaşta tahta çıkan III. Otto ile devam eder. Bu nedenle, bu yöneticileri tanımlamak için "Ottonian" adı kullanılır. Varis bırakmayan bu Sakson hanedanının sonuncusu, II. Heinrich idi.⁵³

Ottolar, İmparatorluklarının efendisi olmak ve kalıcı olabilmek için anavatanları Saksonya'da efendi olmak zorundaydılar.⁵⁴ Dış tehditlere karşı savunmanın yanı sıra iç tehditlere karşı savunma yeteneği de Otto İmparatorluğu'nda istikrar için aynı derecede önemliydi. Her bir Otto kralı, soyluların desteğiyle iktidara geldi ancak bu, ardılığın kolay veya tartışmasız olduğu anlamına gelmez. Tahta miras hakkı henüz bir gelenek olarak belirlenmemişti ve Sakson soyluları arasında sürekli olarak iktidarı hedefleyen, kralın otoritesine meydan okuyan ve geçiş dönemlerinde kontrolü ele geçirmeye çalışan gruplar vardı. Ottolar, isyanlara karşı hazırlıklıydı ve yöneticileri her türlü darbeyi veya otoritelerine yönelik ciddi tehditleri bastırmak için her zaman askeri güce ve uzmanlığa sahipti. Bu, Orta Çağ'ın başlarında istikrarlı bir hükümet ve hanedanın ardıllığı için gerekli bir özellikti.⁵⁵

Sakson Hanedanının istikrarı, oğlunun neredeyse sorgusuz bir şekilde babasının yerini almasıyla, belirgin bir şekilde gösterilir. Babadan oğula geçen bu düzen, III.

⁵¹ R.H.C. Davis, *age*, s.227.

⁵² R. Samson, "The Ottonian Empire 962", s. 35; R.H.C. Davis, *age*, s.227.

⁵³ Henry Mayr-Harting, *Church and Cosmos in Early Ottonian Germany*, Oxford University Press, New York 2007, s.1.

⁵⁴ K.J. Leyser, *Rule and Conflict in an Early Medieval Society Ottonian Saxony*, Edward Arnold, London 1979, s.9.

⁵⁵ Laura Wangerin, "Octopuses and Ottonians: Biological Systems as Models for Decentralized Medieval Government", *Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien, Serie A*, Wien 2018, s.34.

Otto'nun arkasında varis bırakmamasıyla sona ermiştir. 955'in sonlarına doğru doğan II. Otto, babası yaşıyorken seçilmiş ve iki kez taç giymiştir. Büyük Otto, 973'te öldüğünde evrensel olarak halefi olarak kabul edildi. Ancak bu düzenin devam etme sebebi, muhalefet olmadığı için değildi. Almanya halkı, bir bütün olarak iktidardaki aileden memnundu ve isyan durumunda kalıtsal hükümdara destek vermeye hazırdı. Bu gerçek, yalnızca II. Otto döneminde sık sık ortaya çıkan Bavyera isyanlarında değil, aynı zamanda ve daha da dikkat çekici bir şekilde Bavyera Dükünün tacı hak sahibi olan bebek III. Otto'dan alma girişiminde kanıtlanmıştır.⁵⁶

962 yılından itibaren I. Otto, Roma'da Papa XII. John tarafından imparator olarak taçlandırıldığında Alman kralları, Charlemagne'ın gerçek mirasçıları olduklarını iddia ettiler. Çünkü Roma Kilisesi'nin gerçek savunucuları olarak hareket etmek için askeri güce sahipti. Bu, krala gündemde olan fazladan görevlerin üstesinden gelmek için ek kaynaklar sağlamamasına rağmen, yine de Avrupa'nın geri kalan Hristiyan yöneticilerine kıyasla rütbede belirgin bir yükselme anlamına geliyordu. Bu olağanüstü prestij genişlemesi, Orta Çağ krallığının doğal emellerine karşılık geliyordu ve bundan böyle Alman krallarının politikasının ana amacı, yalnızca Roma'da taç giyme töreniyle elde edilebilecek olan imparatorluk tacı üzerindeki iddialarını gerçekleştirmektir.⁵⁷ (Bk. Resim – 2).

⁵⁶ J.B. Bury (Planned), *The Cambridge Medieval History: Germany and the Western Empire*, H. M. Gwatkin ve Diğerleri (Ed.), Vol. III, The Macmillan Company, New York 1922, s.204.

⁵⁷ Peter Wende, *A History of Germany*, Palgrave Macmillan, New York 2005, s.9-10.

BİRİNCİ BÖLÜM

OTTO HANEDANININ YAPISI

1.1. I. Heinrich Dönemi (919-936)

“O I. Heinrich, bence geçmişimizin
engin semasında en saf ışığın
yıldızı”
“Uzun yaşa imparator Heinrich!
Saksonya’nın yıldızı”⁵⁸

I. Heinrich, Almanya tarihi açısından önemli bir yere sahiptir. Otto egemenliği, 919’da Doğu Frank aristokratlarından oluşan bir meclisin, hanedanın ilk temsilcisini, I. Heinrich’i kral olarak kabul etmek ya da daha doğrusu onu seçmek için Fritzlar’da toplanmasıyla başlamıştır.⁵⁹

Bu konu, her ne kadar tartışmaya konu olmaya devam etse de genel olarak Almanya’nın Orta Çağ krallığı tarihinin ilk Otto hükümdarı I. Heinrich’in ortaya çıkmasıyla X. yüzyılda başladığı kabul edilmektedir.⁶⁰ Bu sebepten modern insanların gözünde I. Heinrich diğer imparatorlardan ayrılmış ve ölümünden otuz yıl sonra bir savaş kahramanından çok bir barış kralı olarak anılmıştır. Gandersheimli Hrotsvit, Corveyli Widukind, Cremonalı Liudprand ve Magdeburglu Adalbert gibi kronik yazarları parşömen üzerine tarihsel bilgilerimizin temellerini yazdılar.⁶¹ O dönemde, Avrupa’da yaban ördeği ve keklik gibi kuşları şahinlerle avlama geleneği vardı. Uzun kanatlı av kuşları olan Şahinler, efendilerine faydalı olacak şekilde eğitilirler ve komut alana kadar

⁵⁸ Antoni Grabowski, *The Construction of Ottonian Kingship: Narratives and Myth in Tenth-Century Germany*, Amsterdam University Press, Amsterdam 2018, s.107.

⁵⁹ David A. Warner, “Introduction: Thietmar, Bishop and Chronicler”, *Ottonian Germany: The Chronicon of Thietmar of Merseburg*, David A. Warner (trans.), Manchester University Press, Manchester 2001, s.2.

⁶⁰ David A. Warner, “Rituals, Kingship and Rebellion in Medieval Germany”, *History Compass*, Vol.8, No.10, (2010), s.1210.

⁶¹ Bernd Schneidmüller, “Heinrich I. (919-936)”, *Die Deutschen Herrscher Des Mittelalters: historische Portraits von Heinrich I. bis Maximilian I. (919-1519)*, Bernd Schneidmüller und Stefan Weinfurter (Hrsg.), C.H. Beck, München 2003, s.16.

sabırla uçmayı beklerlerdi. Heinrich'in şahinlere düşkünlüğü vardı bu sebeple “*Kuş Avcısı*” veya “*Şahinci*” olarak biliniyordu.⁶²

Dükler Heinrich'i kral olarak seçtiklerinde bu durumu haber vermek için Saksonya'ya doğru bir elçi yola çıktı. Birkaç gün aradıktan sonra sonunda Harz Dağları'nda şahinleriyle avlanırken buldu. Haberci Heinrich'i bulup ayaklarının önünde diz çökerek şöyle dedi:

“Tanrı seni korusun, Saksonyalı Heinrich. Kral Conrad'ın ölümünü duyurmaya ve soyluların Almanların kralı olarak onun yerine geçmen için seni seçtiğini söylemeye geldim.”

Dük bir an şaşkınlıktan suskun kaldı. Sonra bağırdı:

“Beni kral olarak mı seçtiler? Buna inanamıyorum. Ben bir Saksonum, Kral Conrad bir Frank ve bana düşmandı.”

Haberci:

“Doğru” diye cevapladı. “Conrad, ölürken soyluların seni halefi olarak seçmeleri gerektiğini tavsiye etti.”

Heinrich, bir süre sessiz kaldı ve sonra şöyle dedi:

*“Kral Conrad, iyi bir adamdı. Şimdi biliyorum ve o hayattayken onu daha iyi anlamadığım için üzgünüm. Bana sunulan pozisyonu kabul ediyorum ve halkını yönetirken Tanrı'nın bana rehberlik etmesi için dua ediyorum.”*⁶³

Conrad, ölüm döşegindeyken kardeşi Eberhard'a Doğu Frank Krallığının sembolleri olan kutsal mızrak, altın bileklik, pelerin, eski kralların kılıcı ve tacını Heinrich'e ulaştırmasını istemiştir. Bunun ardından Heinrich, Franklar ve Saksonlardan oluşan bütün halkın önünde Frank ordusu tarafından kral olarak seçilmiştir. Mainz Başpiskopsu, Heinrich'in kral olarak kutsanmasını önermiş fakat Kral, bu onura layık olmadığını söyleyerek teklifi reddetmiştir. Bu durum, genellikle kilise tarafından kontrol edilmek istemediği şeklinde yorumlanmıştır ama aslında durum daha farklıydı. Bu uygulama, daha önceleri uygulanan bir Frank geleneğiydi ve aslında bu reddediş olayı,

⁶² John H. Haaren, *Famous Men of the Middle Ages*, American Book Company, New York 1904.

⁶³ John H. Haaren, *age*.

Frank geleneği olan bir uygulamaya tabi olmak istemeyen Sakson gururundan kaynaklanmaktaydı.⁶⁴

X. yüzyılın ortalarında Almanya'nın Otto kralları, imparatorluk tacını ve Karolenjlerden sonra onların unvanını almışlardı. Almanların kralıyla imparatorluk unvanı belirlenmeye başladı ve bu durum, 1806 yılına kadar sürdü. Heinrich'e atfedilen emperyalist statü, herhangi bir dini törenden değil düşmanlarına karşı Almanların lideri olarak üstlendiği askeri rolünden kaynaklanmıştır. Heinrich, Almanların lideriydi, savaşta başarılıydı ve bu sebeple askerlerinin alkışladığı başarılı bir generaldi.⁶⁵ X. yüzyılın başlarında Germen Kralı Heinrich, Almanya'yı rahatsız eden işgalcilerin çoğunu bertaraf etmiş ve Germen kabilelerine hükmeden dük ve aristokratların çoğunun üzerinde de hakimiyet kurmuştur.⁶⁶

875 doğumlu olan Heinrich, iki evlilik yapmıştır. İki evliliği de Sakson kökeninden gelen kadınlar ile olmuştur. İlk evliliğini 900 yılı civarında Merseburg ve çevresinde büyük mülkleri olan ve soylu ve dul bir kadın olan Hatheburg (Hatheburch) ile yapmıştır.⁶⁷ Heinrich'in, Merseburg içinde ve çevresinde çok sayıda mülk sahibi olan zengin Sakson Kontu Erwin'in varisi Hatheburg ile evliliği sayesinde Liudolfingler mülklerini arttırabildiler. İlk evliliğinden sonra Hatheburg bir rahibe olarak iffet yemini etmişti.⁶⁸ Bu sebeple Heinrich ile olan evliliği geçersiz sayılmış ve Heinrich, Halberstadt piskoposunun⁶⁹ ısrarı üzerine evliliği feshetmiştir.⁷⁰ Evliliğin feshinden sonra Heinrich, kendisinden Thankmar adında bir oğlu olmasına rağmen eşini manastıra geri

⁶⁴ R.H.C. Davis, *age*, s.227-228.

⁶⁵ James Muldoon, *Empire and Order: The Concept of Empire, 800–1800*, Palgrave Macmillan Press, Great Britain 1999, s.31.

⁶⁶ Brad Macdonald, *The Holy Roman Empire in Prophecy*, Philadelphia Church of God, USA 2015, s.69.

⁶⁷ Mathias Tullner, *Geschichte Sachsen-Anhalts*, C.H. Beck, Germany 2008, s.20.

⁶⁸ Helga Wolleitzer, *Cunigunde – consors regni, eine politische Heilige Leben, Legende, Kunst und Kult*, Universitat Wien, Doktorarbeit, Wien 2014, s.102.

⁶⁹ Burada bahsedilen din adamı, Halberstadt Kilisesi'nin piskoposu Sigismund'dur (894- 924). Piskopos hem dini hem de dünyevi konulardaki çok yönlü bilgisiyle tüm çağdaşlarını geride bırakan dahi bir adamdı. Bk: *Thietmari Merseburgensis Episcopi Chronicon*, Post Editionem Ioh M. Lappenbergii, Recocnovit Fridericus Kurze, (Scriptores rerum Germanicarum in usum Scholarum: Monumentis Germaniae Historicis Recusi), Hannoverae, Impensis Bibliopolii Hahniani, 1889, s.5.

⁷⁰ Bernd Schneidmüller, "Heinrich I. (919-936)", s.19.

göndermiştir.⁷¹ Oğulları Thankmar ise gayri meşru ilan edilmişti ve dolayısıyla rahibelik yemini ettiği için Hatheburg da gerçek bir eş olarak kabul edilmemişti.⁷²

İkinci evliliğini VIII. yüzyılda Charlemagne'a karşı direnişi örgütleyen efsanevi Sakson lideri Widukind'in soyundan gelen Mathilda ile yapmıştır. İkinci eşi Mathilda, daha iyi bir eş olarak kabul görmüştür.⁷³ Heinrich ve Mathilda'nın mükemmel yeteneklere sahip beş çocuğu olmuştur. Çiftin Otto, Heinrich, Bruno adlı üç oğlu ile Gerberga ve Hadwig adında iki kızı vardı.⁷⁴

Corveyli Widukind, Mathilda, oğulları ve soyu için en seçkin, en asil gibi ifadeler kullanmıştır. Tek başına bilge bir kraliçe olarak kabul edilen Mathilda, ona (Heinrich) birkaç oğul doğurmuştur. İlk doğan oğul, tüm dünyanın hayranlık duyduğu Otto idi; ikincisi, babasının adıyla ayırt edilen, cesur ve çalışkan bir adam olan Heinrich idi; üçüncü doğan ise en yüksek rahip ve bir düklük makamını elinde tutan Bruno idi. Mathilda, ayrıca Duke Hugh ile evlenen bir kız daha doğurdu. Kraliçe, Thiadrich'in kızıydı ve neredeyse otuz yıl boyunca Charlemagne'a karşı savaşan büyük lider Widukind'in soyundan geliyordu.⁷⁵

919'da ise 43 yaşındaki Saksonya Dükü Heinrich, Alman kralı olduğunda benzersiz bir mirası teslim aldı. Heinrich, 919 yılının sonlarında Svabya kabilesinin dükü Burkhart tarafından kral olarak kabul edilmiş ve böylece Svabya krallığı yeniden bağlanmıştır. Ayrıca Heinrich, 923 ve 925 yıllarında, tamamen kaybedilmiş olan Alsace Lorraine yeniden imparatorluğa katılmıştır. Sadece birkaç yıl içinde o zamanlar Almanya'nın doğu sınırında olan Elbe hattı boyunca ve özellikle tüm Harz bölgesinin tamamında surlar ve hendeklerle çevrili, bazıları taş duvarlı ve bazıları da çitli olan sayısız küçük ve büyük kale inşa edilmiştir. Bu kalelerin inşası, Heinrich döneminin başarısı olarak kabul edilir. Bu hazırlıklardan sonra Macarları tamamen yok etmek isteyen

⁷¹ Helga Wolleltner, *agt*, s.102.

⁷² Eleanor Duckett, *Death and Life in the Tenth Century*, The University of Michigan Press, Ann Arbor 1967, s.59.

⁷³ Bernd Schneidmüller, "Heinrich I. (919-936)", s.19.

⁷⁴ Fridericus Schulze, *De Brunonis I. Archiepiscopi Coloniensis Ortu Et Studus Praecipuisque Rebus Ab Eo Gestis*, Halis Saxonum, Formis H. Gocht Cothenensis, trz, s.4.

⁷⁵ Widukind of Corvey, *Deeds of the Saxons*, Bernard S. Bachrach and David S. Bachrach (translated with an introduction and notes), Catholic University of America Press, Washington, D.C., 2014, s.44-45.

Heinrich, Macarlarla son savaş için gerekli koşulları sağlamaya çalışmıştı. Ayrıca Heinrich, 928-929 yılları arasında Slavlara karşı büyük seferler düzenlemişti. Bir yandan yeni kurulan ordusunu büyük mücadele için eğitmek ve güçlendirmek istiyor, diğer yandan bir tehdit olan Macarları sonsuza kadar yok etmek istiyordu.⁷⁶

1.1.1. Riade Muharebesi

Savaş, VIII., IX. ve X. yüzyıllarda siyasi anlamda soyluların belki de en baskın endişesi idi. Diğer Orta Çağ sosyal düzenleri, “savaş için örgütlenmiş bir toplum” olarak tanımlanmıştır. Karolenj ve Otto toplumları büyük ölçüde savaşla örgütlendi. Siyasi topluluklar, bir araya geldiğinde, bir bütün olarak işlemediği zamanlarda bile genellikle “ordu” olarak adlandırılıyorlardı.⁷⁷

Macarlar, Fin-Ugor kavimlerinin Ugor kolundandır. İlk yurtları, İtil ırmağının yukarı kısımlarıdır. Macarlar, IX. yüzyılın sonlarında Peçenekler tarafından batıya itilmiş bir topluluktur. Artan Peçenek baskısı yüzünden daha da batıya gitmek zorunda kalan Macarlar, 896’da kendi adları ile anılan bugünkü yurtlarına gelmişlerdir. Bu bölgede Avrupa içlerine yaptıkları akınlar, yağmalar ve Almanlarla giriştikleri mücadelelerle adlarından uzun süre söz ettirmişlerdir.⁷⁸

Cremonalı Liudprand’ın aşağıdaki şu sözleri, Macarların tehlikeli olduklarını kanıtlar niteliktedir:

*“Savaşmaktan başka hoşlarına giden hiçbir şey yoktu, anneleri, dünyaya gelir gelmez oğullarının suratlarını çok keskin bıçaklarla keserlerdi ki sütle beslenmeden önce, yaralara dayanmayı öğrensinsinler.”*⁷⁹

Macarlar, Avrupa tarihi için önemli bir tehdit oluşturmaktaydı. Bunun yanı sıra Hunlarla herhangi bir akrabalık bağları olmadığı halde en az onlar kadar yırtıcı

⁷⁶ Frank Helzel, *Himmlers und Hitlers Symbolpolitik Mit Mittelalterlichen Herrschern König Heinrich I. (919-936) und Kaiser Otto I. (936-973) in ihren Nationalgeschichtlichen Rollen im Schlussteil Des Zweiten Dreissigjährigen Kriegs 1914-1945*, Bad Wildungen November 2011, s.19-21.

⁷⁷ Timothy Reuter, “Carolingian and Ottonian Warfare”, *Medieval Warfare: A History*, Maurice Keen (Ed.), Oxford University Press, New York 1999, s.13.

⁷⁸ Tolga Uslubaş ve Sezgin Dağ, *İlk Çağlardan Günümüze Dünya Tarihi*, Karma Kitaplar, İstanbul 2010, s.65-66.

⁷⁹ Liudprand of Cremona, *The Complete Works of Liudprand of Cremona*, Paolo Squatriti (trans.), The Catholic University of America Press, Washington, DC., 2007, s.75.

geleneklere sahiptiler. 895'ten 955'e kadar altmış yıl süreyle Macarlar tarafından gerçekleştirilen mevsimlik yağma akınları eski Karolenj İmparatorluğu'nu büyük ölçüde sarsmıştır. Macarlar, Vikingler⁸⁰ kadar savaşçı ve çok daha hareketli bir topluluktur. Şantaj konusunda oldukça tecrübeli olan Macarlar, topladıkları haraç ve fidyeler sayesinde büyük kazançlar elde ediyorlardı. 904'te Moravya, 907'de Bavyera, 922'de Saksonya'yı istila ettiler.⁸¹ Bu halk, 895'te günümüzde Macaristan'da bulunan Pannonia'ya yerleşmiş ve bu tarihten itibaren Bavyera, Schwaben (Suebya), Thuringia, Saksonya ve Frankonya'yı 100 yıl boyunca sistematik bir şekilde yakıp yıkmıştır.⁸²

Macarlar, Heinrich'in saltanatın ilk yılında ve yine 924'te bir Sakson ordusunu yendiler ancak bir Macar prensesinin ele geçirilmesi, Heinrich'in Macarlarla fidyemüzakereleri yürütmesini sağladı.⁸³ Aslında Macarlar esir alınan prenslerine karşılık Heinrich'e fidyeler olarak sayısız altın ve gümüş teklif ettiler. Ancak kralın fidyeler yerine barış talep etmesiyle dokuz yıllık bir ateşkes yapıldı.⁸⁴ Heinrich, Macarlara haraç ödeyecekti ve karşılığında Macarlar, doğu Frank krallığına baskın yapmayacaktı.⁸⁵ Bu süreçte Alman Kralı Heinrich ordusunun örgütlenmesine büyük önem verdi. Widukind, Kral Heinrich Macarlarla olan dokuz yıllık barış süresince, anavatanı korumaya ve barbar ulusları yenmeye o kadar özen gösterdi ki, başarılarını açıklamak benim kapasitemin ötesindedir, ifadelerini kullanır.⁸⁶ Leyser'e göre Heinrich, ağır silahlı atlı savaşçılardan oluşan büyük bir kuvvet oluşturarak Sakson ordusunda köklü bir reform yaptı. Bu adamlar, Sakson egemenliğini sağlamak için gerekli araçları sağladı. Gerçek Sakson

⁸⁰ Vikingler hakkında ayrıntılı bilgi için bk: Halil Yavaş, *Siyasi ve Sosyo-Kültürel yönleriyle Vikingler*, 1.Baskı, Motto, İstanbul 2019.

⁸¹ Norman Davies, *Avrupa Tarihi*, Burcu Çığman ve Diğerleri (çev.), İmge Yayınları, İstanbul 2011, s.345-346.

⁸² Francesco Storti, "IX ve X yüzyıllarda Saldırı ve İstilalar", *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, s.228-229.

⁸³ Timothy Reuter, *Germany in the Early Middle Ages c. 800-1056*, Routledge, New York 2013, s.143.

⁸⁴ Widukindus, *Widukindi res gestae saxonicae, ex recensione Waitzii*, (Scriptores rerum Germanicarum in usum Scholarum ex Monumentis Germaniae Historicis Recudi Fecit), Georgius Heinrichus Pertz (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae 1866, s. 31.

⁸⁵ Timothy Reuter, *Germany in the Early Middle Ages c. 800-1056*, s.143.

⁸⁶ Widukind of Corvey, *Deeds of the Saxons*, s.49.

askeri devrimi ise Heinrich'in *agrarii milites*'i oluşturması ve sınır tahkimatı inşa etmesiniydi.⁸⁷

Bu barış süreci, genel olarak Sakson ordusunu yeniden düzenlemek için bir fırsattı. Heinrich, saldırılara karşı savunma amaçlı Widukind'in *agrarii milites*, olarak adlandırdığı, dokuzar kişilik gruplara ayrılmış askerlerin koruyacağı kalelerin inşasını emretti.⁸⁸ Marc Bloch'un ifadesine göre, ilk sekiz kişi kalenin civarında oturuyor ve sadece tehdit anında kaleye geliyorlardı. Dokuzuncusu ise, sürekli olarak kalede yaşıyor ve arkadaşları için ayrılan ev ve yiyeceklere göz kulak oluyordu.⁸⁹ Bu düzenlemeler işe yaramaya başladığında 932'deki bir mecliste Macarlara haraç ödemelerinin durdurulmasına ve böylece 926'da yapılan anlaşmanın bozulmasına karar verildi.⁹⁰

Aslında her iki tarafta sözleşmeye bir bakıma sadık kalmıştı ve 927'den itibaren Macarlar, Alman topraklarını tehlikeye sokmamıştı. Bununla birlikte 926'da dokuz yıllık yapılan barışın, yedi yıl sonra Macarlar tarafından değil, halkının kendilerini savunmak için hazır olduğuna inanan ve yıllık haraç ödemeyi reddeden Kral Heinrich tarafından bozulduğu vurgulanmalıdır. Aynı zamanda Riade savaşı, Alman tarafında uzun ve dikkatli bir hazırlığa da tanıklık etmekteydi. 933 yılındaki savaşa sadece Saksonlar değil, Frankonya ve Bavyera da katıldı. Aslında imparatorluk düşmanına karşı bir imparatorluk ordusu kurdular.⁹¹

Cremonalı Liudprand'a göre zorlu bir savaş olacağını tahmin eden Kral I. Heinrich, karşılaşma başlamadan önce ordularına akıllıca ve sağlıklı tavsiyeler vermişti:

“Hiç kimse, hızlı bir ata sahip olsa bile, yoldaşlarının önüne geçmeye kalkmasın; oklarının ilk dalgasını kalkanlarınızla karşılayın ve her iki tarafı onlarla çevreleyin...”

⁸⁷ B.S. Bachrach and D. Bachrach, “Saxon military revolution, 912–973?: myth and reality”, *Early Medieval Europe*, Vol.15, No.2, (2007), s.186.

⁸⁸ Timothy Reuter, *Germany in the Early Middle Ages c. 800-1056*, s.143.

⁸⁹ Marc Bloch, *Feodal Toplum*, 6. Baskı, Mehmet Ali Kılıçbay (çev.), Doğu Batı Yayınları, Ankara 2019, s.274; William Anderson, *Castles of Europe: From Charlemagne to the Renaissance*, Omega Books, London 1984, s.40.

⁹⁰ Timothy Reuter, *Germany in the Early Middle Ages c. 800-1056*, s.143.

⁹¹ Szabolcs De Vajay, *Der Eintritt Des Ungarischen Stämmebundes in die Europäische Geschichte (862- 933)*, Georg Stadtmüller (Hrsg.), Hase & Koehler Verlag, Mainz 1968, s.77; Gustav Richter und Horst Kohl, *Annalen der Deutschen Geschichte im Mittelalter III.Abteilung: Annalen des deutschen Reichs im Zeitalter der Ottonen und Salier*, Erster Band, Verlag der Buchhandlung des Waisenhauses, Halle, 1890, s.18.

daha sonra onlara doğru ikinci bir ok atamayacakları şekilde hızlı bir hücum ve şiddetli bir saldırıyla koşun.” Bu çok hayırlı uyarıyı aklında tutan Saksonlar düzenli ve doğru bir hat halinde saldırıya geçtiler ve kimse hızlı atıyla yavaş olanların önüne geçmedi ve Kralın söylediği gibi her taraflarını kalkanlarıyla kapatarak Macarların zararsız oklarını bertaraf ettiler ancak bu şekilde kuvvetli bir hücumla Almanlar, ikinci oku ateşleyemeden düşmanı aştılar. Macarlar, savaşmaktansa kaçmayı tercih ettiler. Bunun ötesinde Macarların göğüs zırhlarının süsü ve silahlarının ünü Macarlar için koruma değil yük oluşturuyordu. Yaylarını ve kılıçlarını fırlatıp, zırhlarını çıkardılar böylece atların daha hızlı koşabilmesini sağladılar.⁹²

Macarlar, Saksonlar tarafından yenilgiye uğratıldı, askeri liderler öldürüldü ve savaşçılar dağıldı: *“Bazıları açlıktan öldü, diğerleri donarak öldü, bir kısmı ise hak ettikleri gibi sefil bir şekilde kesilerek veya esir düşerek öldü.”*⁹³ Heinrich, 933’te Macarları bozguna uğrattıktan sonra ertesi yıl Danlar ile savaştı ve onları da Eider Nehri’ne kadar geri püskürtmeyi başardı. Bu zaferler sayesinde halkının gözünde saygın bir kral haline geldi ve ordusu tarafından *“pater patriae, rerum dominus imperator”* (ata yurdunun babası, her şeyin lord imparatoru) ilan edildi.⁹⁴

1.1.2. Lenzen Savaşı

Kral Heinrich, Macarlarla yaptığı sözleşmenin ardından Slav topluluklarıyla mücadele etmiştir. Eylül 929’da Slavlar ve Sakson orduları arasında Lenzen savaşı gerçekleşmiştir. Almanya Kralı I. Heinrich tarafından Thietmar ve Bernhard isimli iki önemli ismin komutasına gönderilen Sakson ordusu hem piyade hem de atlı kuvvetlerden oluşuyordu. Slav Redarii ordusu yalnızca piyade askerlerden oluşuyordu. Bernhard ve Thietmar, Slav topraklarında faaliyet gösteriyordu çünkü Alman Kralı I. Heinrich’in emriyle Lenzen’deki kaleyi ele geçirmeleri emredilmişti. Bernhard ve Thietmar, Ağustos ayının sonlarında Lenzen kuşatmasına başladı ancak çoğunlukla Slav Redarii’nin savaşçı erkeklerden oluşan yardım ordusu, kuşatmanın ilk gününde geldi ve Sakson komutanları

⁹² Liudprand of Cremona, *The Complete Works of Liudprand of Cremona*, s.89-90.

⁹³ Bernd Schneidmüller, “Heinrich I. (919-936)”, s.30.

⁹⁴ R.H.C. Davis, *age*, s.229; Joaquín Martínez Pizarro, “Ethnic and National History ca. 500–1000”, *Historiography in the Middle Ages*, Deborah Mauskopf Deliyannis (Ed.), Brill, Leiden 2003, s.80.

yenmenin gerekliliğini fark ettiler. 4 Eylül sabahının erken saatlerinde Sakson ve Redarii piyade kuvvetleri önceki gün yağmurdan ıslanmış olan bir alanda karşı karşıya geldiler. Savaşın ilk aşamasında Bernhard, Redarii'nin saflarını kırmak için ateşli bir geri çekilme taktiğini kullanmayı amaçlamıştır. Bizanslılar, bu taktiği Rimini'de ve aynı şekilde Fatih William'da Hastings'de başarılı bir şekilde kullanmıştı. Bununla birlikte, Sakson kuvvetlerinin Lenzen'deki Redarii'ye karşı böyle bir şansı yoktu, çünkü kısmen ıslak olan zemin Sakson süvarilerinin etkili bir şekilde manevra yapmasını engellemişti. İki piyade gücü uzun bir süre boyunca mücadele etti ve her iki taraftan da birçok adam öldürüldü. Ancak sonunda Bernhard beklediği gibi düşman falanksının yan tarafında beliren bir boşluktan yaralandı ve Sakson komutanı hemen yedekte tutulan atlı kuvvetlerin komutanı Thietmar'a işaret etti. Saksonlar tarafından gelen ani bir saldırı Slavları paniğe sürüklemişti. Sakson piyade askerleri, kaçan Redarii ordusunu acımasızca takip ettiler ve neredeyse hepsini öldürdüler. Lenzen'deki kale ise ertesi gün teslim olmuştur.⁹⁵

Widukind, zafer sonrası yaşanan sevinci şöyle anlatır:

“Zaferin ardından büyük bir sevinç patlaması yaşandı. Herkes komutanlarına övgüde bulundu ve askerlerin her biri arkadaşlarına övgüde bulundu. Korkaklar bile biraz övgü aldılar, bu kadar iyi bir servet olduğu zaman çoğunlukla yapılırdı. Ertesi gün söz konusu kaleye yürüdüler. Savunmacılar silahlarını bıraktılar ve sadece hayatlarının bağışlanmasını istediler. Bu istekleri yerine getirildi ve silahlı adamlara şehri terk etmeleri emredildi. Ancak barbarların kralının tüm parası ile birlikte eşleri, çocukları ve malları esaret altına alındı. Bizim tarafımızda diğer birçok soylu ile birlikte Liuthar adlı iki adam öldü. Elçi, meslektaşları ve diğer komutanlar, Saksonya'ya zaferle döndüler. Tanrı'nın lütfu ve merhameti ile küçük kuvvetleri muhteşem bir zafer kazandığı için kral tarafından onurlu bir şekilde karşılandılar ve gereken tüm övgüleri aldılar. Ertesi gün, söz verdikleri gibi tüm tutsakların kafaları kesildi.”⁹⁶

Widukind'e göre Saksonlar ile Slavlar arasındaki bu savaş, Tanrı'nın halkı ile Tanrı'nın düşmanları arasındaki bir mücadeledir. Rab Saksonların yanındadır; bir yağmur yağdırır ve kâfirlerin kötü baskın planlarını bozar. Ruotger, Slavların mağlubiyetlerinin En Yüce'nin yardımıyla Tanrı Prensi Heinrich tarafından gerçekleştirildiğini ve gerçek barışın sağlanmasına katkıda bulunduğunu ifade eder.⁹⁷ Saksonlar, ilahi amaçları

⁹⁵ Bernard S. Bachrach and David S. Bachrach, *Warfare in Medieval Europe c.400–c.1453*, Routledge, New York 2017, s. 286-287.

⁹⁶ Widukind of Corvey, *Deeds of the Saxons*, s.53-54.

⁹⁷ Hubert Lubenow, *Die Slavenkriege der Ottonen und Salier in den Anschauungen ihrer Zeit*, Universität Greifswald, Greifswald 1919, s.16-18.

doğrultusunda şanlı bir barış için ve Rab'bin düşmanlarına karşı Tanrı halkının egemenliği için Slavlar ise mutlak boyun eğmeye karşı bağımsızlıkları için savaşırlar.⁹⁸

Bunların yanında Heinrich Dan, Slav ve Macarların istilalarından korunmak için doğu hudut boylarını oluşturarak, önemli yerleşimler açarak ve duvarlarla çevrili şehirler kurarak Saksonya'yı önemli bir güç haline getirmiştir.⁹⁹ 935'e gelindiğinde ise Heinrich, hedeflerinin çoğuna ulaşmıştı. Düklerle olan ilişkileri dostluk sözleşmelerine dayanıyordu; Macarlar'ı yenmişti ve diplomasisi Batı sınırında bir nebze olsun barış sağlamıştı.¹⁰⁰

Altmış yıldan fazla süren politik karışıklıktan sonra kral olan I. Heinrich, eski Karolenj İmparatorluğu'nun sınırlarını çok uzun süre zorlaştıran Slavlara ve Macarlara karşı kararlı bir duruş sergiledi.¹⁰¹ Bir bakıma Almanların doğuya doğru genişlemesi 919'da Kral I. Heinrich önderliğinde başladı. Doğu'ya doğru genişleme politikası, halefleri I. Otto ve II. Heinrich tarafından takip edilmiştir.¹⁰² Macarlara ve Slavlara karşı elde ettiği başarılar, Heinrich'e hâlâ krallara karşı bağımsızlıklarını korumaya meyilli olan Alman düklerini kontrol etmesi için ihtiyaç duyduğu kişisel prestiji sağlamıştır.¹⁰³

Heinrich, 935-936 yılları arasında çoğunlukla anavatanı olan Saksonya'da Avrupa'nın en ünlü ve en saygın prensi olarak görülüyordu. Yaşamının sonuna yaklaştığını hissettiğinde mirasını düzenlemiştir. Dükler ve imparatorluğun önde gelen isimlerine oğlu Otto'yu halefi olarak önermiştir. Heinrich, 2 Temmuz 936'da 60 yaşındayken Memleben kraliyet sarayında öldü¹⁰⁴ ve mezarının bulunduğu Quedlinburg Manastır Kilisesi'ne gömüldü.¹⁰⁵

⁹⁸ Hubert Lubenow, *age*, s.20.

⁹⁹ Gordon Kerr, *Avrupa'nın Kısa Tarihi: Charlemagne'dan Lizbon Antlaşması'na*, Cumhur Atay (çev.), Kalkedon Yayınları, İstanbul 2011, s.24.

¹⁰⁰ Madelyn Bergen Dick, "Henry I of Saxony (Ca. 876–July 2, 936)", *Key Figures in Medieval European: An Encyclopedia*, Richard K. Emmersons (Ed.), Routledge, New York 2006, s.314.

¹⁰¹ John Beckwith, *Early Medieval Art*, Preager Publisher, New York 1964, s.81.

¹⁰² Kerstin Micklitza und Andre Micklitza, *Lausitz: Unterwegs zwischen Spreewald und Zittauer Gebirge*, Trescher Verlag, Berlin 2013, s.24.

¹⁰³ William Chester Jordan (Ed.), *The Middle Ages: An Encyclopedia for Students*, Vol. 2, Charles Scribner's Sons, New York 1996, s.157.

¹⁰⁴ Frank Helzel, *age*, s.21-22; Gustav Richter und Horst Kohl, *Annalen der Deutschen Geschichte im Mittelalter III. Abteilung: Annalen des deutschen Reichs im Zeitalter der Ottonen und Salier*, s.21; *Die Annales Quedlinburgenses*, Martina Giese (Hrsg), Hahnsche Buchhandlung, Hannover 2004, s.503.

¹⁰⁵ Madelyn Bergen Dick, "Henry I of Saxony (Ca. 876–July 2, 936)", s.314.

Milliyetçilik yönelimli tarihyazımı, I. Heinrich’in önemini açık ve net bir şekilde vurgulamaktadır. Ayrıca Heinrich’i “*Almanya’nın Babası*” olarak görür. Her ne kadar Macar saldırılarına asıl son veren kişi I. Otto olsa da Heinrich’in gücü, hanedanı sağlam bir şekilde ayakta tutmasında ve tahtın oğluna geçmesini garantilemesinde gösterdiği başarıda yatar.¹⁰⁶ Aynı şekilde modern tarihçiler, Heinrich’e erken Orta Çağ Almanya tarihinde önemli bir yer verirler ve oğlu Otto’nun kurduğu büyük imparatorluğun temellerini atmasını sağladığı için saygı duyarlar. XII. yüzyılda Heinrich ve Mathilda, Avrupa krallarının ataları olarak görülüyorlardı.¹⁰⁷

1.2. I. Otto (Büyük Otto) Dönemi (936- 973)

Heinrich, Saksonya Dükü olarak yetkileri dahilinde en büyük oğlu I. Otto’yu veliahdı tayin etmiştir. Ancak o dönemde taht babadan oğula geçen bir şey değildi. Her ne kadar babası tarafından veliaht olarak tayin edilmiş olsa da resmi olarak Saksonlar ve Franklar olarak “halkın tamamı” tarafından seçilmesi gerekiyordu. Ancak bu bile ona tam olarak kral demek için yeterli değildi. Bunun için “evrensel bir seçim” olması gerekmektedir. Böyle bir seçim, Charlemagne’ın Aachen’deki sarayının şapelinde çifte merasimle gerçekleşirdi.¹⁰⁸

Kronikçi Widukind Otto’nun kral seçilmesiyle ilgili şu ifadeleri kullanmıştır:

“Anavatanın Babası Heinrich’in ölümünden sonra, tüm Frank ve Sakson halkı, uzun zaman önce babası tarafından kral olarak atanan oğlu Otto’yu hükümdarları olarak seçtiler. Evrensel seçimin yerini ilan ederek, Aachen sarayında yapılmasını emrettiler. Otto oraya vardığında Charlemagne ile ilişkili bazilikanın avlusunda toplanan dükler, önde gelen kontlar ve diğer askerler, yeni liderlerini aynı bazilika içinde inşa edilmiş bir tahtın üzerine oturtular. Ona, sadakat yemini ettiler, tüm düşmanlarına karşı destek sözü verdiler ve böylece geleneklerine göre onu kral yaptılar. Dükler ve diğer üst düzey yetkilier bunu yaparken, başpiskopos, her rütbeden din adamları ve tüm halk, yeni kralın onuruna bazilika içinde bir geçit töreni düzenledi. Kral yürürken, başpiskopos onu karşıladı ve kendi sol eliyle kralın sağ eline dokundu. Kutsal alanın ortasına yürüdü ve durdu. Daha sonra etraftaki insanlara döndü- çünkü bu bazilikada hem yukarda hem aşağıda dairesel kemerli yollar inşa edilmişti- böylece tüm insanlar tarafından görülebiliyordu ve şöyle dedi: “Bakın, karşınıza, Tanrı tarafından seçilen, eskiden Krallığın efendisi olan Heinrich

¹⁰⁶ Catia Di Girolamo, “Sakson Hanedanı ve Kutsal Roma İmparatorluğu”, *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, s.249.

¹⁰⁷ Madelyn Bergen Dick, “Henry I of Saxony (Ca. 876–July 2, 936)”, s.314.

¹⁰⁸ R.H.C. Davis, *age*, s.229.

*tarafından atanan ve şimdi tüm prensler tarafından kral yapılan Otto'yu getiriyorum. Bu seçim sizi memnun ediyorsa, sağ kollarınızı kaldırarak bunu gösterin." Buna karşılık, cevap olarak tüm halk kollarını kaldırdı ve yeni liderin iyi bir talihe sahip olması için haykırdılar."*¹⁰⁹

Widukind'in ifadesine göre o dönemde bu görevi yetiren din adamı doğuştan bir Frank olan Hildebert adında bir adamdı. Fulda Manastırı'nda büyümüş ve eğitim görmüş ve bu göreve hakkı ile gelmişti. Önce Fulda'nın başrahibi olarak yükseldi, ardından Mainz başpiskoposluğunu kazandı.¹¹⁰

Daha sonra o, başpiskopos tarafından unvan nişanları olarak bilinen Frankların dar gömleği, kılıç, kılıç kayışı, kısa pelerin, haç, asa ve taç ile ve şu sözlerle makamına yerleştirildi:¹¹¹

*"Mesih'in tüm düşmanlarını, barbarları ve kötü Hristiyanları yeneceğiniz bu kılıcı alın. Çünkü Frank İmparatorluğu'nun tamamı üzerindeki bu güç, tüm Hristiyanların huzurunun sağlanması için ilahi otorite tarafından size verilmiştir."*¹¹²

Son olarak Otto'yu kutsal yağ ile kutsadı ve tüm yasal kutsama tamamlandığında Otto, herkesi görebileceği ve kendisinin de orada bulunan herkes tarafından görülebileceği tahta yerleştirildi.¹¹³ Bütün tören bilinçli bir şekilde Charlemagne'ın hatırasının dirilişi hissini uyandırıyor. ¹¹⁴

Tıpkı Charlemagne gibi, Otto'nun taç giyme unsurları da Eski Ahit'ten kopyalanmıştır. Tacı ve kıyafetleri, eski İsrail'in baş rahipleri tarafından giyilen giysiler üzerine modellenmişti (İsrail'in krallarının ve Mesih'in görüntülerini de içeriyordu). Taç giyme töreninin sembolleri, Otto'nun kendisini bir baş papaz olarak gördüğünü gösteriyordu.¹¹⁵

Büyük Otto'nun tarih sahnesine çıkmasıyla uzun süre varlığını sürdüren Karolenj Hanedanı son bulmuş ve böylece Frank monarşi tarihinde büyük bir değişiklik

¹⁰⁹ Widukind of Corvey, *Deeds of the Saxons*, s.61-63; Widukindus, *Widukindi res gestae saxonicae, ex recensione Waitzii* s.44.

¹¹⁰ Widukind of Corvey, *Deeds of the Saxons*, s.63.

¹¹¹ R.H.C. Davis, *age*, s.230.

¹¹² Widukind of Corvey, *Deeds of the Saxons*, s.63.

¹¹³ Widukind of Corvey, *Deeds of the Saxons*, s.64.

¹¹⁴ R.H.C. Davis, *age*, s.230.

¹¹⁵ Brad Macdonald, *age*, s.69.

olmuştur.¹¹⁶ Güçlü bir kraliyet otoritesini yeniden kuran İmparator Büyük Otto, hanedanlığa ve döneme adını vermiştir.¹¹⁷

Heinrich ve Aziz Mathilda'nın oğullarından en büyüğü olan Otto, 23 Kasım 912'de doğmuştur.¹¹⁸ I. Otto'nun 936-73 yılları arasındaki uzun hükümdarlığı döneminde Alman Krallığı, Avrupa'nın en güçlü siyasi gücü haline gelmiştir.¹¹⁹

Büyük Otto'nun saltanatı üç döneme ayrılabilir. İlk dönemde dükler üzerinde nasıl hükmedileceğine dair eski sorunu çözmeye çalışır. İkincisi, Conrad'ın Kilise'ye hizmetkârı olarak değil, onun başı olarak güvenme politikasını yeniler. Üçüncüsünde onu sadece Alman Kilisesi üzerinde değil, aynı zamanda Roma Kilisesi üzerinde de imparator ve hükümdar olarak buluyoruz. İkinci bir Charlemagne gibi İtalya ve Almanya'yı da kendi egemenliği altında birleştiriyor; sarayı da ailesinin seçkin kadınlarının desteği ile edebiyatın, öğrenmenin ve sanatın yeniden canlanması için bir merkez haline gelmiştir.¹²⁰

Alman İmparatorluğu'nun kurucusu olan I. Otto oldukça cesur bir şövalyeydi. Bir av gözlüyormuşçasına gözlerini ara sıra bir açar ve kapardı. Otto'nun kırmızı yüzlü ve uzun sakallı olduğu bilinmektedir.¹²¹ Jan Dhondt'un ifadesine göre Otto da Charlemagne gibi çok uzun boyluydu ve güçlü bir yapıya sahipti. Ayrıca oldukça dindardı ve azizlerin kalıntılarına büyük saygı gösterirdi.¹²² Otto'nun cesareti ve şiddeti, hile ve tuzakları oldukça meşhurdur. Yönetimi boyunca neredeyse krallığın her tarafını dolaşmış ve bu sebeple *Seyyar Kral* unvanını almıştır. Okuma bilmez ve Almanca'dan başka dil konuşmazdı. Oldukça çalışkan ve gayretliydi.¹²³ 946'da okumayı öğrenmek için çok az

¹¹⁶ Bernd Schneidmüller, "Imperium und Pergament-Wege zum Heiligen Römischen Reichs", *Pracht auf Pergament: Schätze der Buchmalerei von 780 bis 1180*, Claudia Fabian und Christiane Lange (Hrsg.), Hirmer Verlag, München 2012, s.38.

¹¹⁷ Ian Chilvers, Harold Osborne und Dennis Farr (Ed.), *The Oxford Dictionary of Art*, Oxford University Press, Oxford 1988, s.365.

¹¹⁸ Rudolf Köpke und Ernst Dümmler, *Kaiser Otto der Grosse*, Duncker & Humblot, Leipzig 1876, s.6.

¹¹⁹ R. Samson, "The Ottonian Empire 962", s.35.

¹²⁰ Ernest F. Henderson, *A History of Germany in the Middle Ages*, George Bell & Sons, New York 1894, s.123.

¹²¹ Ahmed Refik (Altınay), *Büyük Dünya Tarihi*, Faruk Yılmaz (çev.), C.4, Berikan Yayınları, Ankara 2008, s.421.

¹²² Jan Dhondt (Hrsg.), *age*, s.77.

¹²³ Ahmed Refik (Altınay), *age*, s.421; başka bir kaynakta Otto'nun, Charlemagne'ın aksine Latince konuşmadığı, ancak Sakson ve bir Slav lehçesine ek olarak Fransızca da konuştuğu ifadesi yer alır. Ayrıntılı bilgi için bk: Jan Dhondt (Hrsg.), *age*, s.77.

da olsa resmi bir eğitim almıştır.¹²⁴ Widukind, “Kraliçe Edith’in ölümünden sonra, daha önce harfler hakkında hiçbir şey bilmediği halde, onları o kadar kapsamlı öğrendi ki, kitapları tam olarak okuyup anlayabiliyordu” diyor. Kültürel açıdan I. Otto’nun ufku, açıkça saltanatının ikinci yarısında genişlemiştir.¹²⁵

Çağdaşları muazzam fiziksel gücünü bir aslanınki ile karşılaştırmışlardır. Gençliğinde silah mesleğinin tüm sanatlarını öğrenmişti. Şiddetin var olduğu bir dünyada yetişmiş olması, gücünün ve dehasının bilincinde olmasına rağmen, çocukken içtenlikle dua etmiştir. Her zaman ikna ediciydi ve kurnaz hesaplar yapabilme yeteneğine sahipti.¹²⁶

Otto acımasız bir savaşçıydı ve kılıcını Katolik Kilisesi’nin gücünü yarmak için kullanmıştır.¹²⁷ Bunun yanında, azimli ve kararlıydı, hiç pes etmeyen bir karakteri vardı. Aynı zamanda idealist bir kişiliğe sahipti. Tıpkı babası gibi başarılı bir yöneticiydi. Hem babasının başarıları üzerine yeni şeyler inşa etmek, hem de Orta Avrupa’da güçlü bir Cermen krallığı kurmak istiyordu.¹²⁸

1.2.1. I. Otto’nun Evlilikleri

Otto ilk evliliğini 930’da bir Anglo-Sakson prensesi olan Edith¹²⁹ ile yapmış ve Magdeburg’u ona hediye olarak vermiştir.¹³⁰ Edith Magdeburg şehrini çok sevmiş ve sık sık orada bulunmuştur. Böylece burası 937’de yapılan kraliyet meclisi tarafından onaylanan bir eylem merkezi haline gelmiştir. Edith, İngiltere Kralı Æthelstan’ın kardeşiydi.¹³¹ Aynı zamanda kraliyet azizi Oswald’ın soyundan gelmekteydi. Bu sebeple,

¹²⁴ Phyllis G. Jestice, “Otto I (912–973)”, *Key Figures in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Richard K. Emmerson (Ed.), Routledge, New York 2006, s.494.

¹²⁵ Henry Mayr-Harting, “Artists and Patrons”, *The New Cambridge Medieval History*, Timothy Reuter (Ed.), Vol. III, Cambridge University Press, New York 2008, s.225.

¹²⁶ F. Kampers, “Otto I, the Great”, *The Catholic Encyclopedia*, Vol. XI, The Encyclopedia Press, New York 1913, s.355.

¹²⁷ Brad Macdonald, *age*, s.70.

¹²⁸ Jason P. Coy, *age*, s.33.

¹²⁹ Edgitha, Eadgyth, Editha ya da Edgith gibi isimlerle de anılır.

¹³⁰ Jürgen M. Pietsch und Giseler Quast, *Der Magdeburger Dom*, Edition Schwarz Weiss, 2005, s.19.

¹³¹ Timothy Blaine Price, *The Old Saxon Leipzig Heliand manuscript fragment (MS L): New evidence concerning Luther, the poet, and Ottonian heritage*, University of California, Doctoral Dissertation, Berkeley 2010, s.213.

bu evlilik ile kocasının itibarını arttırmış ve ona Avrupa kraliyetinde geniş akrabalık bağları kazandırmıştır.¹³²

Edith ve Otto'nun evliliğinden Liudolf isimli bir oğlu ve Liutgard isimli bir kızı olmuştur.¹³³ Otto 930'da Wessex Kralı Aethelstan'ın üvey kız kardeşi Edith ile evlenerek, Almanya'da örnek haline gelen yabancı prenseslerle evlilik politikasını başlatmıştır.¹³⁴ Edith, 26 Ocak 946'da ölmüştür.¹³⁵

Otto'nun ikinci karısı Adelheid, kuzeybatı İtalya ve Burgonya'daki geniş toprak alanlarının kraliçesiydi. Otto'ya yaptığı yardım çağrısı tam zamanında gerçekleşmişti. Kraliyet kökenli, İtalya kraliçesiydi ve siyasi sıkıntı içindeydi. Otto, kuzey İtalya şehirlerinin Roma'ya tüm girişleri kontrol ettiğinin farkında olmalıydı. Kuzey İtalya'yı kontrol etme politikası temel bir stratejiydi. Otto, Noel 951'de on sekiz yaşındaki kraliçeyle evlendi.¹³⁶

Burgonya Kralı II. Rudolf'un kızı Adelheid, İtalya ve Doğu Francia kraliçesi ve daha sonra Roma imparatoriçesi olarak Avrupa siyasetinde büyük bir etkiye sahipti. Babasının ölümünden sonra Pavia'da eğitim görmüş ve 947'de İtalya Kralı Lothar ile evlenmiştir. Lothar 950'de aniden öldüğünde, Adelheid, İtalya tacı için verilen mücadelelerin merkezine oturmuştur. 951'de kendini kurtaran Kral I. Otto ile evlenmiştir.¹³⁷ Otto, Adelheid ile evlenerek akıllıca bir hamle yapmış ve taç giymeden kendisini hem Frankların hem de Lombardların kralı ilan etmiştir.¹³⁸ Bu evlilik sayesinde Otto, Lombard kraliyet tacına ulaşmıştır. Ayrıca Lorraine'den (babası Heinrich

¹³² Bernd Schneidmüller, "Otto I. der Grosse (936-973)", *Die Deutschen Herrscher Des Mittelalters: historische Portraits von Heinrich I. Bis Maximilian I. (919-1519)*, Bernd Schneidmüller und Stefan Weinfurter (Hrsg.), C.H. Beck, München 2003, s.40.

¹³³ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, Charles Beem and Carole Levin (Ed.), Palgrave Macmillan, Switzerland 2018, s.47-48.

¹³⁴ Phyllis G. Jestice, "Otto I (912-973)", s.494; D.A. Warner, "Otto I (The Great), Emperor", *New Catholic Encyclopedia*, Second Edition, Vol.10, Thomson/Gale (in association with The Catholic University of America), Washington, D.C., 2003, s.711.

¹³⁵ Karl Leyser, *Communications and Power in Medieval Europe: The Carolingian and Ottonian Centuries*, Timothy Reuter (Ed.), Hambledon Press, London 1994, s.88.

¹³⁶ Herbert Schutz, *The Medieval Empire in Central Europe: Dynastic Continuity in the Post-Carolingian Frankish Realm, 900-1300*, Cambridge Scholars Publishing, UK 2010, s.58.

¹³⁷ Katrinette Bodarwe, "Adelheid", *Women and Gender in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Margaret Schaus (Ed.), Routledge, New York 2006, s.7.

¹³⁸ Hermann Kinder ve Werner Hilgemann, *age*, s.143.

imparatorluğa bağladı) sonra, Kuzey ve Orta İtalya'nın bazı bölümleri de Otto egemenliğine girmiştir.¹³⁹

Bu evlilik ile birlikte Adelheid 950'lerde ve 960'larda Otto siyasetinde aktif bir rol oynamış ve özellikle Burgonya'da çok daha fazla Otto etkisinin kendini göstermesine vesile olmuştur.¹⁴⁰ Bu evlilik bağı ile geniş çaplı ilişkiler sağlanmış ve bu ilişkiler Büyük Otto'yu Avrupa'da o zamanın önemli güçleriyle birleştirmiştir. I. Otto, evlilikleri sayesinde hem Anglo-Sakson hem de Burgonya kraliyet aileleriyle akraba olmuştur. Aynı zamanda Adelheid ile olan evliliği ona İtalya krallığı ve ardından imparatorluk tacını getirmiştir.¹⁴¹ Ayrıca Lombardiya'da bulunan geniş çaplı toprakların kontrolünü elinde tutan Adelheid, bu sebeple Otto'nun mülküyle karşılaştırılabilir bir mal varlığı ve prestije sahipti.¹⁴²

952 ve 955 yılları arasında Adelheid'in dört çocuğu vardı: her ikisi de çocuklukta ölen Heinrich ve Brun ile Mathilda ve Otto.¹⁴³ Ayrıca Otto'nun 929'da soylu bir slav esirden doğan ve gelecekte Mainz makamına yükselecek olan William (Wilhelm) isimli bir oğlu daha vardır.¹⁴⁴

1.2.2. Yönetim Anlayışı

Babasının örneğini takiben, hükümet faaliyetlerini mümkün olduğunca kendi elinde merkezileştirdi ve Missi Dominici¹⁴⁵ sistemini canlandırdı. Otto'nun kendi alanları dikkatli bir şekilde yönetildi, soylulara isyanları bastırma ve barışı sağlama yetkileri verdi. Babası gibi Otto da büyük kilise adamları ile ittifak kurmuştur.¹⁴⁶

¹³⁹ Wilhelm von Sternburg, *Die Geschichte der Deutschen*, Barbara Werner (Red.), Campus Verlag, Frankfurt/Main 2005, s.42.

¹⁴⁰ Simon Maclean, *Ottonian Queenship*, Oxford University Press, New York 2017, s.97.

¹⁴¹ Gabriele Köster und Heike Pöppelmann, "Otto der Große, Magdeburg und Europa – Texte und Bilder Einer Ausstellung", *Otto der Große, Magdeburg und Europa Auf den Spuren Ottos des Großen in Sachsen-Anhalt*, Magdeburg 2002, s.40.

¹⁴² Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.9.

¹⁴³ Madelyn Bergen Dick, "Adelheid of Burgundy (ca. 931-December 16/17, 999)", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.5.

¹⁴⁴ Helmut Beumann, *Die Ottonen*, 2. verbesserte und erweiterte Auflage, Bd.384, Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart, Berlin, Köln 1991, s.42; Rudolf Köpke und Ernst Dümmler, *age*, s.8.

¹⁴⁵ Türkçe efendinin gönderdikleri/elçileri anlamına gelmektedir. Ayrıntılı bilgi için bk: Özlem Genç, *age*, s.108.

¹⁴⁶ Walther Kirchner, *Middle Ages 375-1492*, Barnes & Noble, Inc., New York 1968, s.76-77.

Otto, uzun saltanatı sırasında, kraliyet ailesindeki anlaşmazlıklardan yararlanan Almanya'nın belirli güçlerinin karşısında bir çaba göstererek Almanya'da güçlü bir merkezi güç bulmaya çalıştı. Ayrıca Augsburg yakınlarındaki Macarlar üzerindeki zaferiyle güçlü bir hükümetin gerekliliğini kanıtlamıştır. Otto'nun politik ve dini politikasını yürütmek için emperyal iktidar edinmesi gerekiyordu. Amacı, kiliseyi Alman anayasasının yapısal bir özelliği haline getirmektir. Bunu ancak Kilise kesinlikle kontrolünde olursa yapabildi ve Papalık ve İtalya iktidarı alanına dahil olmadıkça bu elde edilemezdi. İmparatorun amacı, kraliyet politikasını kilise ve devlet birliği üzerine kurmaktır.¹⁴⁷

Otto, devlet ile kilise arasındaki yakın dostluğun güç ve düzen için ne kadar gerekli olduğunu anlamıştı. Piskoposlar hem görev hem de gelenek gereği, medeniyetin havarileriydi ve her şeyden önce, krallığın kenar mahallelerinde Hristiyanlığın yayılması, Charlemagne döneminde olduğu gibi Alman etkisinin artması anlamına geliyordu. Zaten aşırı derecede manevi sorumluluk yüklenen piskoposlara artık idari görevler de verildi. Otto, Charlemagne'dan farklı olarak, Kilise'nin yöneticisinden çok bir koruyucusuydu. Otto'nun ilk dikkat ettiği konulardan birisi, geniş öneme sahip genel bir anlayışı temsil eden Papalıktan ziyade, kendi iç hükümeti için bir müttefik olarak ihtiyaç duyulan Alman Kilisesi'ydi.¹⁴⁸

Büyük Otto döneminde net bir şekilde ortaya çıkan kilise ve imparatorluk arasındaki bu ittifak, Otto'nun Roma'daki taç giyme töreni ve Batı İmparatorluğu'nun restorasyonu ile tamamlanan bir düzen olan Büyük Otto tarafından kurulan yeni siyasi düzenin temel taşı oldu. Yeni İmparatorluk, tamamen Karolenj gelenek ve idealleriyle şekillenmişti. Aslında Otto, imparatorluğun pratik yönetiminde kiliseye olan bağlılığında Charlemagne'dan daha da ileri gitti ve böylece piskoposlar hükümetin temel araçları oldular.¹⁴⁹ Öyle ki, piskoposları imparatorluk kilisesi sistemine uygun olarak imparatorluğun yönetimi için kullandı, onlara ayrıcalık tanıdı.¹⁵⁰

¹⁴⁷ Franz Kampers and Martin Spahn, "Germany", *The Catholic Encyclopedia*, Vol.VI, The Encyclopedia Press, New York 1913, s.488.

¹⁴⁸ J. B. Bury (Planned), *age*, s.xii-xiii.

¹⁴⁹ Christopher Dawson, *Religion and the Rise of Western Culture*, Image Books, New York 1991, s.91.

¹⁵⁰ Jean-Marie Martin, "Die Lateinischen Kirchen in Unteritalien (7.-11. Jahrhundert)", *Die Geschichte Des Christentums Religion-Politik- Kultur, (Bischofe, Mönche und Kaiser, 642-*

Otto, kiliseyi monarşinin baş siperi yapmak için babasının çalışmalarını daha da ileri götürdü. Piskoposlar, ihtiyaç duydukları her an kraliyet ordusuna güçlü askerler göndermek zorunda kaldılar. Aynı zamanda kendi toprakları içindeki ayrıcalıkları da istikrarlı bir şekilde artırıldı. Bu şekilde Otto, güvenilir bir orduya sahip olduğundan emin oldu ve tüm dükalıklarda güçlü kraliyet destekçileri oluşturdu.¹⁵¹

Kralın piskoposlara güvenmesinin çok önemli bir gerekçesi vardı. Yönetiminin başında onu yıpratmak isyanlarla ve istilalarla karşı karşıya kaldı. Toprak ve yetki verdiği piskoposların desteğini kullanarak akrabalarının başlattığı isyanları bastırmayı başardı. Ayrıca düklerin ve kontların aksine, piskoposların güçlerini devredebilecekleri mirasçıları yoktu ve bu durum kralın onlar üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmasını sağladı. Bu düzenleme Almanya'daki birçok piskopos ve kralı birbirine bağladı. Kral Otto, piskoposların desteğiyle, 955'te Lechfeld Savaşı'nda Macarların gücünü kırdı. Daha sonra Macarlar istilalara son verdi ve yerleşik hayata geçerek Hristiyanlığa döndüler.¹⁵²

Otto, Krallığı yönetirken babasından bile daha fazla, piskoposlara ve başrahiplere güvenmiştir. Bu uygulama, kısmen kendine fazlaca güvenen sıradan lordların güçlerini krala rağmen inşa etme eğilimine bir yanıtı. Ayrıca İtalyan siyasetine müdahale etti ve çabaları için 962'de Papa tarafından Romalıların İmparatoru olarak taçlandırıldı. Böylece Charlemagne'ın İmparatorluğu'nun dağılmasıyla birlikte kullanılmayan bir unvanı yeniden canlandırdı. Otto'nun Doğu Franklarının (veya Almanların) elinde yeni bir 'Roma İmparatorluğu' kurması, Almanya Krallığına muazzam bir yük ekledi. Almanya'yı yönetmenin zorluklarına İtalya'yı yönetmenin meşakatli görevi de eklenmişti.¹⁵³

1054), Band. IV, Gilbert Dagron, Pierre Riche und Andre Vauchez (Hrsg.), Herder Verlag, Freiburg 1994/2007, s.841.

¹⁵¹ Sidney Painter, *A History of the Middle Ages 284-1500*, Macmillan Press, London and Basingstoke 1979, s.166.

¹⁵² Brian A. Pavlac, *A Concise Survey of Western Civilization: Supremacies and Diversities throughout History, Volume 1: Prehistory to 1500*, Rowman & Littlefield Publishers, Lanham 2011, s.129.

¹⁵³ Jackson J. Spielvogel, *Western Civilization, Volume I: To 1715*, Seventh Edition, Thomson Wadsworth, Canada 2009, s.230-231.

Otto ve onun halefleri tarafından yönetilen siyasi yapıya hükümdarları ve daha sonraki tarihçiler tarafından Roma İmparatorluğu denildi. Kutsal Roma İmparatorluğu, Otto'dan sonraki 150 yıl boyunca Avrupa siyasetine egemen oldu.¹⁵⁴

Çağdaşlarının çoğundan daha gezici bir hükümdar olan Otto, krallığı boyunca seyahatleri sırasında büyük ölçüde sözlü emirler ile hüküm sürüyordu. Özellikle askeri başarıları, Goslar'daki yeni bulunan gümüş madenlerinin kullanımıyla edinilen servet ve kiliseyle, özellikle de Alman manastırlarıyla olan ittifakı sayesinde güçlü ve güvenli bir krallık kurmuştur.¹⁵⁵ Özellikle bulunan bu maden sayesinde I. Otto, Kuzey Avrupa'nın en zengin adamı haline gelmiştir.¹⁵⁶

Büyük Otto, askeri komutanlık ve mimari başarılarına ek olarak kumaş ve giyim fabrikalarının yanı sıra, tuz ve gümüş madenleri, demir ve bronz eşyaların üretimi için endüstriyel tesisler, tabakhaneler, üzüm bağları, orman arazileri, kentsel kiralık mülkler, tahıl çiftlikleri, sığır ve damızlık çiftlikleri ve balıkçılık gibi 800'den daha az olmayan kraliyete ait mallar üzerinde kontrolü sağlamıştır. Bu mallar, Otto'ya nakit olarak büyük ölçekli gelirler sağlayan çok çeşitli vergi, ücret ve haraçlarla tamamlanmıştır.¹⁵⁷

Ardından bazı topraklar gibi Burgundy de krallığa dahil edildi. Kral, bu şekilde sınırları güçlendirdi, komşu Slav kabilelerinden yeni topraklar ele geçirdi, Almanya'nın sınırlarını Oder'e doğru genişletti. Ayrıca yeni kazanılan sınır bölgelerini kral adına yönetmek için yetkili uç beyleri de atandı.¹⁵⁸

1.2.3. I. Otto Dönemindeki İsyanlar

Miraslarla ilgili anlaşmazlıklar ve davalar, Otto siyasetinin en önemli unsurlarıydı. Buradaki iç karışıklıklar sırasında küçük erkek kardeşlerin mağduriyeti iktidar hanedanı üyelerinin isyanlarını körükledi.¹⁵⁹ Bu isyanların kökeni, Ottolu seçkin

¹⁵⁴ Brian A. Pavlac, *A Concise Survey of Western Civilization: Supremacies and Diversities throughout History, Volume 1: Prehistory to 1500*, s.129.

¹⁵⁵ Phyllis G. Jestice, "Otto I (912–973)", s.494.

¹⁵⁶ Clifford R. Backman, *The Worlds of Medieval Europe*, Oxford University Press, New York 2003, s.182.

¹⁵⁷ David Bachrach, "Exercise of royal power in early medieval Europe: the case of Otto the Great 936–73", *Early Medieval Europe*, Vol.17, No.4, (2009), s.393-394.

¹⁵⁸ Walther Kirchner, *age*, s.77.

¹⁵⁹ Henry Mayr-Harting, *Church and Cosmos in Early Ottonian Germany*, s.2.

soyluların her üyesini etkileyen toprak, yüksek makam ve statü için amansız bir mücadeleye dayanıyordu.¹⁶⁰

Büyük Otto'nun kendinden küçük iki erkek kardeşi vardı. Bunlardan biri Bavyera Dükü (947-55) Heinrich ve hem Lotharingia dükü hem Köln başpiskoposu olan Bruno'dur.¹⁶¹ Aslında tek oğlu Otto olmamasına rağmen Kral Heinrich ölmeden önce varisi olarak I. Otto'yu göstermiştir. Ancak bu durum, kardeşler arasında yaşanan taht mücadelesine engel olamamıştır. I. Otto'nun kral olarak seçildiği ilk yıllar aslında onun zor yıllarıdır. Çünkü Otto, bu dönemde kendini ve saltanatını yoran iç isyanlarla uğraşmak zorunda kalmıştır.¹⁶² En önemli iki isyancı, Otto'nun ağabeyi Thankmar (I. Heinrich'in Thankmar'ın annesiyle ilk evliliğini geçersiz ilan etmesine derinden içerleyen) ve anneleri Mathilda tarafından desteklenen küçük kardeşi Heinrich idi.¹⁶³ Bunların yanında Otto, 953'te oğlu Svabya Dükü Liudolf önderliğinde ortaya çıkan diğer bir isyanla daha mücadele etmek zorunda kalmıştır. Bu isyanın ana katılımcıları oğlu Liudolf ve damadı Kızıl Conrad olsa da isyan Mainz Başpiskoposu Frederick ve birçok Sakson ileri gelenleri tarafından desteklenmiştir.¹⁶⁴

Kral Otto'yu yoran kardeş isyanlarından biri de 938 yılındaki üvey kardeşi ve Heinrich'in ilk çocuğu olan Thankmar'ın isyanıdır. Bu olaylarla ilgili anlatımında Widukind, geçmişte Thankmar'ın annesine ait olan mülkün ana sorununu ortaya koyuyor: Otto'nun mülkü Thankmar'a vermeyi reddetmesi, görünüşe göre Thankmar'ı krala karşı isyan etmeye zorladı. 929'daki veraset yönetmeliği, sadece Otto'nun tahtı alan tek kişi olması koşuluyla, Thankmar'ı yalnızca kralların oğullarına tanınan haklardan mahrum etmekle kalmadı, gelecekte kraliyet otoritesine katılma umudunu da boşa çıkardı: aynı zamanda onun yönetici hanedandaki üyeliğini de sorguladı. Bu bağlamda, Widukind'in Thankmar'ın ölümüne ilişkin verdiği bilgiler oldukça dikkat çekicidir: Thankmar, onu kovalayan kraliyet askerleri tarafından bir kilisede öldürülmüştür. Kronikçinin açıklamalarına göre, tapınakta saklanan Thankmar, silahlarını ve altın kolyesini sunağın üzerine koydu. Zbigniew Dalewski'ye göre silahları sunağa bırakma

¹⁶⁰ David A. Warner, "Rituals, Kingship and Rebellion in Medieval Germany", s.1211.

¹⁶¹ Henry Mayr-Harting, *Church and Cosmos in Early Ottonian Germany*, s.1.

¹⁶² Pınar Ülgen ve Banu Çetin Ünal, agm, s.232-233.

¹⁶³ Phyllis G. Jestice, "Otto I (912-973)", s.494.

¹⁶⁴ David S. Bachrach, *Warfare in Tenth-Century Germany*, The Boydell Press, Woodbridge 2012, s.50-51.

eylemi, kesinlikle Thankmar'ın savaşmayı bırakma kararını ve kardeşine teslim olmaya hazır olduğunu sembolize ediyordu. Peki altın kolyenin çıkarılması ne anlama geliyordu? Bu konuda ne yazık ki Widukind'in açıklamaları son derece yetersizdir. Yine de Thankmar'ın taktığı kolyenin, onun sosyal konumunun bir işareti, kraliyet soyuna üyeliğine tanıklık eden bir tür nişan olarak tanımlanabilmesi oldukça makul görünüyor.¹⁶⁵

Kralın küçük kardeşi Heinrich'e gelince uzun süre verasetten çıkarılmasını kabul edemediği ve kraliyet tacını elde etmek adına sayısız girişimde bulunduğu ifade edilmektedir. Heinrich annesi Kraliçe Mathilda ve önemli sayıda aristokrat tarafından desteklenmiştir. Sonunda 948'de Heinrich, kardeşi ile uzlaştı ve tacı kazanma isteğinden vazgeçerek, Otto tarafından kendisine Bavyera dükü rütbesi verilmiştir.¹⁶⁶ Ancak bilinen bir gerçek vardır ki annesi Mathilda'nın ikinci oğlu Heinrich'i ilk oğlu Otto'nun önüne geçirerek desteklemesi, Otto'nun saltanatının başlarında yaşadığı zorlukları arttırmıştır.¹⁶⁷

Otto'nun karşılaştığı bir başka zorlu isyan da ilk karısı Edith'ten olan oğlu Svabya Dükü Liudolf'un isyanıdır. İlk İtalya seferi, Svabya Dükü Liudolf'un isyan etmesinden dolayı daha fazla soruna yol açmıştı. Liudolf'un İtalya emelleri engellenmişti ve haklı olarak babasının Adelheid ile olan evliliği sebebiyle hem kendisinin hem de soyunun krallık silsilesinden ihraç edilmesi onu korkutuyordu. Bunun yanında ona İtalya sınırlarından bir parça dahi olsa toprak alma izni verilmezken, amcası Bavyera Dükü Heinrich'in Verona, Friuli ve İstriya yürüyüşleri ile ödüllendirilmesi Liudolf'u fazlasıyla kızdırmıştı. Bu sebeple kralın İtalya'daki düşmanları ile anlaşma yapması sebebiyle gözden düşen Lotharingia Dükü Conrad, eski Bavyera dükalığı ailesinin bir üyesi olan Palatino Kontu Arnulf ve sürekli isyan etmeye meyilli olan Mainz Başpiskoposu Frederick ile işbirliği yaparak babasına karşı bir komplo kurmuştur. Ayaklanma, basit bir ayaklanma değildi çünkü bu ayaklanma, tahtın varisi ve Cermen kilisesinin başı tarafından başlatıldığı için ciddi bir boyuttaydı. İsyanlar, Lotharingia'dan başlamış olsa da esas olarak Orta Ren ve Svabya'da konumlanmış ve Bavyera'da hatırı sayılır bir başarı

¹⁶⁵ Zbigniew Dalewski, "Patterns of Dynastic Identity in the Early Middle Ages", *Acta Poloniae Historica*, Vol.107, 2013, s.17-18.

¹⁶⁶ Zbigniew Dalewski, agm, s.18-19.

¹⁶⁷ Janet L. Nelson, "Medieval Queenship", *Women in Medieval Western European Culture*, Linda E. Mitchell (Ed.), Routledge, New York 2011, s.195.

elde etmişti. İsyancıların nihai teslimiyetleri Macarların başlatmış olduğu yeni bir işgale karşı oluşan genel bir savunmanın gerekliliği sonucunda gerçekleşmiştir. Dinsiz ve barbar olan ve yollarına çıkan her şeyi yok eden Macarlar, Avrupa'nın felaketiydi. Bu sebeple Cermen dükallıklarının halkları onlara karşı birleşerek bütün iç çekişmelerini sonlandırmak durumunda kalmışlardır.¹⁶⁸

Bütün bu isyanlar, Otto'nun aile bağlarının yardımıyla resmi gücünü güçlendirmenin bir yolu olarak mümkün olduğunca kendi ailesinin bir üyesini dük olarak atama politikasının başarısızlığının bir kanıtıydı. Otto'nun tüm akrabalarından sadece en küçük kardeşi Bruno, 940'tan beri şansölye ve 953'ten beri Köln başpiskoposu olarak Kral'a sadık kalmıştı.¹⁶⁹

Her ne kadar çok güçlü bir imparatorluk olsa bile tüm Otto Hanedanı yöneticileri için iktidarı ele geçirmek kolay olmamıştı. İmparatorluk içinde zorlukla aşılabilecek tehlikeli çatışmalarla başa çıkmak zorunda kalmışlardır. Sadece yeni kralın artan gücüne, onun siyasi hedeflerine ve programlarına tepki gösteren kraliyet ailesinin üyelerinin veya diğer büyüklerin isyanlarıyla uğraşmamışlar, aynı zamanda Otto yönetim sisteminin sınırında veya dışında kalan krallar ya da prenslerle de çatışmalar yaşamışlardır.¹⁷⁰

1.2.4. Lechfeld Muharebesi

Macarların askeri gücü son derece hızlı olan süvarilerinden geliyordu. Batı Avrupa, uzun zamandır bu süvarilere karşı etkili bir savunma sağlayamıyordu. Almanlar, Macarlara karşı yürüttüğü akılsız politikanın bedelini çok pahalıya ödemek zorunda kaldı çünkü Macarlar, 907'de bir Alman ordusunu yok etmişlerdi. 926'da Almanlar, I. Heinrich yönetimi altında Macarlarla antlaşma yaparak onlara haraç ödemek zorunda kalmışlardır. Bu durumun sebebi, Alman ordusu için toparlanma sürecinin gerekli olmasıydı. 933'te Kral Heinrich, savaşı yeniden başlatacak güce sahip olduğunu düşündü. Nihayet 933'te Thüringen'deki Unstrut'ta Macarlara karşı bir zafer kazanıldı.¹⁷¹

¹⁶⁸ R.H.C. Davis, *age*, s.232.

¹⁶⁹ Uta-Renate Blumenthal, *The Investiture Controversy*, Edward Peters (Ed.), Uta-Renate Blumenthal (trans.), University of Pennsylvania Press, Philadelphia 1988, s.34.

¹⁷⁰ Ludger Körntgen, *Ottonen und Salier*, 4.Auflage, WBG, Darmstadt 2013, s.26.

¹⁷¹ Jan Dhondt (Hrsg.), *age*, s.18.

Sakson imparatorlarının dönemi, imparatorluğun birliğinin sağlamlaştırılmasıyla karakterize edilir. Sakson hükümdarları I. Heinrich ve I. Otto Macarların tekrarlanan istilalarını püskürtmekle görevliyidiler. Büyük Otto yönetimi altında tüm Alman kabileleri, 955'te gerçekleştirilen Augsburg yakınlarındaki Lechfeld'de imparatorluğun beraberlik hissini derinleştiren savaşta bir araya geldi.¹⁷²

Macarlar, I. Heinrich tarafından durdurulmuştu ama güçleri tam olarak kırılmamıştı. 954'te yeniden ilerlediler ve Kuzey Fransa'ya ulaştılar fakat bir yıl sonraki tekrar girişimleri sonucunda 10 Ağustos 955'te Lech'te I. Otto'ya yenilince istilalar sona erdi. Macar tehlikesi, Avrupa'yı yarım yüzyıl tehdit etmişti. Sadece Macarlar değil, aynı zamanda diğer saldırgan halkların istilaları da sona ermişti.¹⁷³ Sadece Almanlar, 917 ve 933 yıllarında Macarlar'a karşı iyi disiplinli ve ağır silahlı bir kuvvet kullanarak ve rakiplerinin zayıf yönlerini bilerek ciddi bir yenilgiye uğrattılar.¹⁷⁴

950 yılında yirmi yıldır sesi çıkmayan bir düşman yeniden tarih sahnesine çıkmıştı. Yavaş yavaş Almanya'nın güneyine doğru Macar akınları yeniden başlamıştır. 955'te Lei ve Bulcsu isimli iki savaş liderinin komutasında büyük bir Macar grubu, Augsburg kentinde nehrin hemen karşı kıyısındaki Lechfeld Ovası'nda kamp kurmuşlardı.¹⁷⁵ Macar kroniklerinde Bulcsu'nun güçlü ve etkili bir lider olduğu söylenir. İmparator (I. Otto) karşısında kendisini ve halkını “*Tanrı'nın İntikamı ve Belası*” olarak ilan etmiştir.¹⁷⁶

Macar din adamı Kezalı Simon Macarlar'ın, surların çevresindeki topraklara “gece gündüz saldırılar düzenlediklerini” anlatır. Bu sebeple Augsburg halkı, çaresiz I. Otto'dan yardım istemiştir. Kral Otto, zaten Macar tehdidinin farkındaydı ve ağır silahlı bir Alman süvari kuvveti toplayarak olabildiğince çabuk bir şekilde Augsburg'a doğru hareket etti. Kezalı Simon, “*burada, bir yağmur fırtınası sırasında üçüncü saatte tepelerine bindi ve kentin yakınındaki ordunun icabına baktı*”¹⁷⁷ ifadesini kullanmıştır.

¹⁷² Wilhelm Gössmann, *age*, s.28.

¹⁷³ Jan Dhondt (Hrsg.), *age*, s.18.

¹⁷⁴ Paul Lendvai, *The Hungarians: A Thousand Years of Victory in Defeat*, Ann Major (trans.), Princeton University Press, Princeton 2003, s.27.

¹⁷⁵ Susan Wise Bauer, *age*, s. 589.

¹⁷⁶ Paul Lendvai, *age*, s.28.

¹⁷⁷ Susan Wise Bauer, *age*, s. 589.

Burada I. Otto'nun daha az sayıdaki zırhlı süvariden oluşan ordusu Macarların hafif süvarilerden oluşan ordusunu 955'te Augsburg'un güneyinde karşıladı. Augsburg'u kuşatmayı deneyen Macar komutanı Bulcsu, diğer göçebeler gibi kuşatma tekniklerini bilmemekteydi ve bu sebeple kuşatmayı kaldırmak zorunda kaldılar. Komutan Bulcsu'nun kaldırdığı kuşatma hem Macarların moralini bozmuş hem de Augsburg garnizonunun Otto'nun ordusuna katılmasına sebep olmuştur. Bulcsu'nun planına göre küçük bir kuvvet Lech Nehri'ni geçerek güneye doğru ilerleyecek ve Otto'nun ordusuna arkadan saldıracaktı; diğer ana grup ise kuzeye doğru büyük bir daire çizecek ve Otto'nun ordusuna cepheden saldıracaktı. Fakat bu plan, bir sonuç vermemiştir çünkü arkadan saldıran grup, asıl saldırı başlamadan önce Otto tarafından bozguna uğratılmıştı. Ana saldırı başlayınca ise Bulcsu'nun hafif süvarileri, Otto'nun derin bir saf halinde dizilmiş zırhlı süvarileri karşısında başarılı olamamıştı. Bunda yağın sağanak yağışın Macar okçuların etkinliğini azaltmasının da etkisi vardı. Bunun ardından Macar ordusu, sahte ricat tekniğine başvurmuştur. Bu teknik de işe yaramayınca Macarlar açısından tam bir hüsrana olmuştur. Hem savaş alanında hem de çekildikleri Lech Nehri'nde tam bir felaket yaşamışlardır.¹⁷⁸

Sonuçta Augsburg şehri, piskoposu Ulrich'in¹⁷⁹ etkili liderliği altında bu kuşatmaya dayanmış ve Kral I. Otto tarafından yönetilen büyük bir ordu tarafından rahatlatılmıştır.¹⁸⁰ Ulrich, aslında bu zaferin en önemli ismiydi. Ulrich, öldüğü yüzyıl için putperestlere karşı kazandığı zaferlerden dolayı bir imparatorluk azizi olarak ilan edildi. Tarihçiler ve biyografi yazarları, onu Otto döneminin büyük zafer yardımcısı ve Büyük Otto'nun putperestlere karşı savaş yardımcısı olarak tanımlamışlardır. František Graus'a göre bu fikrin arka planında zaferin bir ödül ve yenilginin bir ceza olarak görüldüğü savaşın sonucuna bizzat Tanrı'nın karar verdiği görüşü yatmaktadır.¹⁸¹ Bu savaşta baskın

¹⁷⁸ Christon I. Archer ve Diğerleri, *Dünya Savaş Tarihi*, 1.Baskı, Cem Demirkan (çev.), Tümm zamanlar Yayınları, İstanbul 2006, s.134-135.

¹⁷⁹ 923'te Augsburg'un yetkili piskoposu olarak görevlendirildi. Macarlar'a karşı Augsburg'un savunmasını organize etti ve yönetti. Ayrıntılı bilgi için bk: Birgit Strobl, "Wie das Interesse an bayerischer Landesgeschichte geweckt werden kann", *Bayerische Landesgeschichte*, Reinhard Heydenreuter und Birgit Strobl (Hrsg.), Hanns-Seidel-Stiftung, München 2009, s.10.

¹⁸⁰ Bernard S. Bachrach and David S. Bachrach, *Warfare in Medieval Europe c.400–c.1453*, s.53.

¹⁸¹ Monika Pohl, *Untersuchungen zur Darstellung mittelalterlicher Herrscher in der deutschen Kaiserchronik des 12. Jahrhunderts. Ein Werk im Umbruch von mündlicher und schriftlicher Tradition*, Fakultät für Sprach- und Literaturwissenschaften, Ludwig-Maximilians-Universität München, Dissertation, München 2004, s.175.

olan Otto'nun yardım ordusu, hafif silahlı Macar okçularını Charles Martel'in 732'de Poitiers'de Müslümanları mağlup ettiği gibi yenmiştir.¹⁸²

Bunların yanı sıra Lechfeld muharebesi hakkında yazılmış birçok öykü bulunmaktadır. Modern tarihçiler, bu yenilginin diğer önceki iki muharebeden daha ciddi olmadığını ve 100.000 hatta 128.000 Macar'ı deviren 26.000 Alman'ın öyküsünün bir fabrikasyon olduğunu ve bugün Augsburg'daki Macar ordusunun 20.000'den daha az sayıda olduğunu belirtmektedirler.¹⁸³ Lech'teki Alman saldırısının sonuçları hakkında ölen ve kalan insan sayısı hakkında kesin bilgiler olmasa da Alman saldırısı, kesinlikle çok yıkıcıydı. Almanlar, tüm becerikli Macar savaşçısı ve subaylarını katletmişlerdir. Lei ve Bulscu, Tuna'dan bir tekneyle kaçmaya çalışırken Alman deniz kuvvetleri tarafından yakalandılar ve tutuklandılar. I. Otto, huzuruna getirilen Lei ve Bulscu'nun sıradan suçlular gibi asılmalarını emretmiştir.¹⁸⁴

Macar zaferi, I. Otto'nun tebaasını ve onun hükümdarlığının kaydını tutan tarihçileri Tanrı'nın I. Otto'nun yanında olduğuna ikna etmişti. Ordusu ise onu daha savaş alanında Hristiyan dünyasının Tanrı tarafından görevlendirilen lideri olarak selamlamışlardır.¹⁸⁵ Ayrıca 955'te Macarlara karşı kazandığı zaferle, yalnızca işgaller değil, aynı zamanda imparatorluğun büyüklerinin krala karşı ayaklanmaları da sona erdi. Buna ek olarak aynı yıl Slavlara karşı da bir zafer kazandığından “*Hristiyanlığın kurtarıcısı*” unvanını almıştır.¹⁸⁶

Büyük Otto, Lech'te Macarları öyle bir yendi ki Macarlar, Macaristan dışına bir daha asla çıkamadılar. Bu arada Doğu'da Bizans'a karşı birkaç akın düzenlediler fakat bunlar, o kadar ses getiren akınlar değildi ve Lech'teki yenilgiden sonra yağmacı bir halk olmaktan çıktılar. Otto, Lechfeld zaferi ile muazzam bir şöhret elde etmiştir. Bu bağlamda kendini hayalini kurduğu ve ömür boyu sürecek olan Charlemagne İmparatorluğu'nu

¹⁸² Bernard S. Bachrach and David S. Bachrach, *Warfare in Medieval Europe c.400–c.1453*, s.53.

¹⁸³ Paul Lendvai, *age*, s.28.

¹⁸⁴ Susan Wise Bauer, *age*, s.589-590.

¹⁸⁵ Susan Wise Bauer, *age*, s.590.

¹⁸⁶ Ernst Erich Metzner und Susanne Habel, “Kaiser Otto I. und seine Sprößlinge”, *Sudetendeutsche Zeitung*, Folge. 32, 2014, s.9.

yeniden kurmaya adanmıştır.¹⁸⁷ Bu zafer, açık bir şekilde Otto'nun prestijini artırdı, düşmanlarına ve rakiplerine karşı da elini güçlendirdi.¹⁸⁸

Otto'nun 955'teki zaferi, yaşamı boyunca belirleyici bir olay olarak görülmeye başlanmıştı. Dönem yazarı Widukind, Macar ordusunun yenilgisi belli olur olmaz, Sakson ordusunun kralın zaferinin öneminin derhal farkına vardığını ifade etmiştir.¹⁸⁹ I. Otto, Lech'teki başarısının ardından “*Büyük*” unvanını almıştır. Bu zafer, Alman tarihçiler tarafından “dünya tarihinde bir dönüm noktası” olarak kabul edilmiştir.¹⁹⁰ Otto, “*Büyük*” unvanını almasının yanında “Son barbar istilasını püskürten kral ” olarak da Avrupa'daki din adamları ve aristokrat kesim tarafından büyük bir saygınlık kazanmıştır.¹⁹¹ 955 yılındaki Macar zaferi, I. Otto'nun çok büyük bir başarısıydı ve bu başarısından dolayı büyük bir zaferle onurlandırılan kral, ordusu tarafından “imparator ve ülkesinin babası” olarak selamlanmıştır.¹⁹² Anlaşılacağı üzere Alman krallarının gücü, Macarlara karşı kazandıkları zaferle büyük ölçüde artmıştır.¹⁹³

Lechfeld'teki kader savaşı, önemli bir olaya yol açmıştı. Macar halkının yenilginin sonuçlarıyla nasıl başa çıktıkları bilinmiyor ancak Macarlar, diğer yenilmiş atlı gruplar gibi dünya sahnesinden kaybolmadılar. Bunun yerine Roma ve Bizans arasında bulunanlar, Batı kültürünü benimsemiş ve Roma Katolikliğini seçmişlerdir.¹⁹⁴ I. Otto'nun 955'te Lechfeld savaşında Macarlara karşı kazandığı zafer, Batı Avrupa'nın işgali dönemini de sona erdirmiştir.¹⁹⁵

¹⁸⁷ Colin McEvedy, *Ortaçağ Tarih Atlası*, Birinci Baskı, Ayşen Anadol (çev.), Sabancı Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2004, s.48.

¹⁸⁸ D.A. Warner, “Otto I (The Great), Emperor”, s.712.

¹⁸⁹ Charles L. Bowlus, *The Battle of Lechfeld and its Aftermath, August 955: The End of the Age of Migrations in the Latin West*, Asghate, England 2006, s.5.

¹⁹⁰ Paul Lendvai, *age*, s.27.

¹⁹¹ Pınar Ülgen ve Banu Çetin Ünal, *agm*, s.233.

¹⁹² James Muldoon, *age*, s.32; Ayrıca bu savaşta Otto'nun damadı Conrad ve kardeşi Bavyera Dükü Heinrich hayatını kaybetmiştir. Bk: *Annales Hildesheimenses*, (Scriptores rerum Germanicarum in usum Scholarum ex Monumentis Germaniae Historicis Recusi), Hannoverae, Impensis Bibliopolii Hahniani, 1878, s. 21.

¹⁹³ E. H. Gombrich, *A Little History of the World*, Caroline Mustill (trans.), Yale University Press, New Haven and London 2005, s.132.

¹⁹⁴ Paul Lendvai, *age*, s.28.

¹⁹⁵ Joseph Canning, *A History of Medieval Political Thought 300–1450*, Routledge, London 1996, s.46.

Bunun yanı sıra Büyük Otto, Macarların ardından imparatorluğun doğu sınırlarını güvence altına almak için Slavlarla mücadeleye girişmiştir. Quedlinburg ve Magdeburg'daki manastırların ve dini kurumların kurulmasıyla Otto, Karolenj Hanedanının kalıntılarıyla, Liudolfing mirasını birleştirerek, Saksonya'da üçüncü bir emperyal güç merkezi yaratmıştır.¹⁹⁶ Aynı zamanda Otto, Magdeburg'daki St. Maurice Manastırı'nın kurulmasıyla doğu sınırını inşa etmeye ve güçlendirmeye başlamıştır. I. Heinrich'in Slavlara ilişkin düşüncesi, politik ve askeri etkinin genişlemesiyle bağlantılıyken oğlu Otto ise hükümdarlık döneminde hedeflenen halkların Hristiyanlaştırılmasını ve misyonerlik faaliyetlerini düşünerek hareket etmiştir.¹⁹⁷

I. Otto, Hristiyanlığın kuzeye ve doğuya yayılmasıyla özellikle ilgilenmiştir.¹⁹⁸ Kendisinden önceki Charlemagne gibi I. Otto da kendisini onun kontrolü altındaki putperestleri Hristiyanlaştırmak şeklinde bir davaya adanmıştı.¹⁹⁹

Macar zaferinin ardından I. Otto, aynı yıl içinde Slavlar üzerinde de başarılı girişimlerde bulunmuştur. I. Heinrich gibi oğlu I. Otto da Slavları egemenliği altına almak istemiştir çünkü Slavlar, sürekli isyan eden ve doğu sınırını tehlikeye sokan bir topluluktur. Bu nedenle Slavlara boyun eğdirip onları Hristiyanlığa kazandırmak için Oder'e giden toprakları ele geçirmiştir. Ayrıca Slavların yanında aynı zamanda Danimarkalılarda Hristiyanlığı kabul etmeye zorlanmışlardır.²⁰⁰

Bu arada ele geçirilmek istenen Hildesheim, politik ve coğrafi bakımdan da önemli bir noktada bulunmaktaydı. Bu mücadele sürecinde 915 ve 922 yılları arasında Hildesheim bölgesi, kökenleri Macaristan'da olan Slavların saldırı hedefiydi. Ancak Bernward zamanındaki asıl endişe, Macar Slavları değil, Otto İmparatorluğu'na sürekli saldırılar düzenleyen kuzeydeki ve batıdaki Slav topluluklarıydı. Hildesheim, Slavları fethetmek ve Hristiyanlığa dönüştürmek için kilisenin ve kralların ortak mücadelesinde

¹⁹⁶ John W. Bernhardt, *Itinerant Kingship and Royal Monasteries in Early Medieval Germany, c. 936-1075*, Cambridge University Press, Cambridge 1993, s.9.

¹⁹⁷ John W. Bernhardt, *Itinerant Kingship and Royal Monasteries in Early Medieval Germany, c. 936-1075*, s.37.

¹⁹⁸ Michel Parisse, "Die Reichskirche (um 900 bis 1054)", *Die Geschichte Des Christentums Religion-Politik- Kultur, (Bischöfe, Mönche und Kaiser, 642-1054)*, Band. IV, Gilbert Dagron, Pierre Riche und Andre Vauchez (Hrsg.), Herder Verlag, Freiburg 1994/2007, s.800.

¹⁹⁹ Clifford R. Backman, *age*, s.182.

²⁰⁰ Hans Delbrück, *Das Mittelalter: in Grossdruckschrift*, Konrad Molinski (bearbeitet), Otto Stollberg Verlag, Berlin 1929, s.136.

bir sınırdı. Merseburglu Thietmar, Hildesheim'in hemen doğusunda, Tanger Nehri bölgesinde, "Slavların bütün kasabaları ve köyleri yakıp yağmaladığı" akınlardan bahsediyor. Thietmar, Puta tapan ve yerleşik olarak yaşayan Slavlar'ı tanımlarken şu ifadeleri kullanmıştır: "*Bir zamanlar Tanrı'yı reddetmeye cesaret etmiş ve aptalca kendi yaratıcıları yerine kendi yaptıkları anlamsız putlara tapmayı seçmişlerdi.*"²⁰¹

Sürekli bir isyan ve saldırı içinde olan Slavlarla mücadele hiç kolay olmamıştı. Putlara tapan bu yerleşik halk ile mücadeleler, X. yüzyıl boyunca sürmüştü. Ostphalia'da geniş toprakları olan bir aileye mensup olan Sakson kralları, Alman etkisini doğuya yaymakta kararlıydılar. Sakson baskısı, Elbe'yi aşarak Holstein'e ve buradan kuzeyde Schleswig üzerinden Danimarkalılar üzerine veya yine Elbe üzerinden diğer çeşitli Slav kabileleri olan Abodritler, Lyutizler ve Lausatialılar üzerinde etkisini göstermiştir.²⁰² Otto, Saksonya'yı saldırılara karşı korumak, Slav halkları üzerindeki kontrolünü yeniden kazanmak ve Sakson egemenliğini pekiştirmek için doğu sınırında birtakım önlemler almıştır. Aynı zamanda Otto, Magdeburg'da St. Maurice Manastırı'nın kurulmasıyla doğu sınırını inşa etmeye ve güçlendirmeye başlamıştır. 940'ların sonlarından itibaren kuzey ve doğu sınır bölgelerindeki Otto hakimiyeti ve misyonerlik faaliyetleri yoğunlaşmaya başladı.²⁰³

Fethedilen bölgelerde yeni piskopsluklar kurulmuştu: Brandenburg, Havelberg, Merseburg, Zeit, Meissen ve Holstein'da Oldenburg.²⁰⁴ I. Otto yönetiminde Hamburg-Bremen başpiskoposlukları Danimarka ve İsveç'in Hristiyanlaştırılmasında etkindi ve Otto'nun kendisi de 968'de Slavların dönüşümü için Magdeburg'da büyük bir başpiskoposluk kurdu.²⁰⁵ Slavların misyonerlik faaliyetleri amacıyla kurulan Schleswig,

²⁰¹ Ittai Weinryb, "Hildesheim Avant-Garde: Bronze, Columns, and Colonialism", *Speculum*, Vol.93, No.3, (2018), s.747.

²⁰² Donald Matthew, *Orta Çağ Avrupası-Atlaslı Büyük Uygarlıklar Ansiklopedisi*, Mehmet Ali Kılıçbay (çev.), C.6, İletişim Yayınları, İstanbul 1998, s.79-80.

²⁰³ John W. Bernhardt, *Itinerant Kingship and Royal Monasteries in Early Medieval Germany, c. 936-1075*, s.37.

²⁰⁴ Hans Delbrück, *age*, s.136; Caspar Ehlers, "Könige, Klöster und der Raum. Die Entwicklung der kirchlichen Topographie Westfalens und Ostsachsens in karolingischer und ottonischer Zeit", *Westfälische Zeitschrift*, Vol.153, (2003), s.197.

²⁰⁵ David Whitton, "The Society of Northern Europe in the High Middle Ages 900- 1200", *The Oxford Illustrated History of Medieval Europe*, George Holmes (Ed), Oxford University Press, New York 1988, s.131; Dietrich Kurze, *Berlin-Brandenburgische Kirchengeschichte im Mittelalter*, Marie-Luise Heckmann Susanne Jenks und Stuart Jenks (Hrsg), I. Auflage, Berliner Wissenschafts-Verlag, Berlin 2002, s.7.

Brandenburg, Havelberg, Merseburg, Zeit, Meissen ve Oldenburg piskoposlukları, Magdeburg Başpiskoposluğuna bağlanmıştır.²⁰⁶ Otto'nun bütün Slav dünyasını Magdeburg Başpiskoposluğuna tabi kılma planı, “bir Alman devlet adamının Doğu ile ilişkili yaptığı en kapsamlı plan” olarak gösteriliyor.²⁰⁷

I. Heinrich ve I. Otto'nun Elbe boyunca Slavları, Tuna vadisinde de Macarları durdurmaları ve 912 yılında da Rollo'nun Normanlar'a boyun eğdirmesi ile X. yüzyıl Avrupa'sı toparlanma sürecine girmiştir. Bütün bu istilacı topluluklar, Avrupa'ya uzunca bir süre zarar vermişlerdir. Özellikle IX. yüzyıl Batı Avrupa'nın ekonomik gelişiminin en düşük olduğu dönemdir.²⁰⁸ İstilacı toplulukların en etkin olduğu IX. yüzyılda Macarlar, Slavlar, Normanlar ve Müslümanlar tarafından birçok manastır, kilise, kale ve şehirler yıkılıp yağmalanmış ve bu durumlar bu yüzyıldaki ekonomik gerilemenin sebepleri olmuştur. Özellikle Karolenj döneminde yapılmış manastırların neredeyse hepsi Norman ve Macar saldırıları sonucu büyük oranda zarar görmüş ve bazıları tamamen yıkılmıştır.²⁰⁹

Tıpkı IV. ve V. yüzyıl istilalarının Roma İmparatorluğu'nun çöküşünü hızlandırması gibi IX. ve X. yüzyılda ortaya çıkan bu istilalar ve yağmalar da Batı Rönesansının şüphesiz bir ya da iki yüzyıl gecikmesine sebep olmuştur.²¹⁰

I. Heinrich ve I. Otto'nun istilaları durdurmasıyla Avrupa'da acımasız göçebe topluluklarının saldırıları sona ermiş ve Avrupa halkı geleceğe güvenini yeniden kazanmıştır. Halkın kendine güveni ve bir şeyler yapma heveslerinin arttığı dönemin X. yüzyıl olduğu söylenebilir. Bu dönem Avrupa'da “Barış Yılı” olarak kabul edilir. İlk Tanrısal Barış, 989'da ilan edilmiştir.²¹¹

²⁰⁶ Hermann Kinder ve Werner Hilgemann, *age*, s.143; Philip Hughes, *A History of the Church: The Church and the World the Church Created: Augustine to Aquinas*, Vol. II, Sheed & Ward, London 1979, s.203.

²⁰⁷ Frank Helzel, *age*, s.8.

²⁰⁸ Henri Pirenne, *Ortaçağ Kentleri Kökenleri ve Ticaretin Canlanması*, Şadan Karadeniz (çev.), İletişim Yayınları, İstanbul 2002, s.63.

²⁰⁹ Pınar Ülgen ve Banu Çetin Ünal, *agm*, s.247.

²¹⁰ Jacques Le Goff, *Ortaçağ Batı Uygarlığı*, s.43.

²¹¹ Henri Pirenne, *age*, s.64.

1.2.5. İtalya Seferleri

Otto ve Salian²¹² hükümdarları bir yüzyıldan fazla bir süre boyunca İtalyan krallığında kraliyet otoritesini her zaman korudular, geliştirdiler ve hatta XII. ve XIII. yüzyıllarda bile imparator bölgede etkili bir güç olarak kaldı.²¹³ Orta Çağ boyunca ve özellikle XI. yüzyılda İtalya, Avrupa’da tartışmasız bir ekonomik üstünlük sağladı.²¹⁴

Verdun paylaşımında İtalya, Otto’nun Krallığına rastgelmiş ancak ondan sonra parçalanmıştı. Merkezde Spolet Dukalığı ile Toksana Kontlukları vardı. Roma’da Papalık bir bakıma Roma asillerinin eline düşmüştü. Örneğin XII. John gibi 17 yaşındaki küçük çocukların papa olarak atandığı görülmektedir. Roma’da büyük bir karışıklık dönemi hakimdi. Bütün bunlara rağmen birçok kiliselerin zihninde hâlâ eski Roma vardı ve eski Roma’nın hatıralarını silmek çok güçtü. Roma’da Aziz mezarlarını ziyaret edenler asırların coşkun esrarı ile örtülen abidelerde büyük binaları gördükleri vakit; “*Ey Soylu Roma, şehitleri kanıyla kızaran bakirelerin zarif süsleri ile temizliklerini koruyan Roma seni tahdis ediyoruz. Sen asırlarca devamlı ol. Kilise devamlı oldukça Roma yaşayacak Kilise perişan olursa Roma’da perişan olacak. Roma perişan olursa bütün dünya mahvolacak*” şeklinde ilahiler söylüyorlardı. Onların gözünde Roma, bir birlik ve imparatorluk şehriydi. Roma’da oluşan bu düşünceler, daha sonra Büyük Otto’nun oluşturduğu *Kutsal-Roma-Cermen İmparatorluğunu*’nun temelini oluşturmuştur.²¹⁵

Sakson sarayının entelektüel atmosferi, emperyal hırslar yaratmaya yeterliydi. İtalya’nın siyasi durumu, müdahale için bir bahane sağlamıştı.²¹⁶ Lombardiya’daki güney dukalarının geleneksel çıkarları, Ottoları İtalyan siyasetine ve dolayısıyla Roma’ya çekmiştir. Onlar, Batı’nın ve Roma’nın efendileriydiler. Halk tarafından Roma

²¹² 1024 yılında, Otto Hanedanının son Kralı II. Heinrich arkasında bir halef bırakmadan ölünce II. Conrad (1024-1039) tahta çıktı ve bu Salian Hanedanının başlangıcı oldu. Bk: Wim Blockmans and Peter Hoppenbrouwers, *Introduction to Medieval Europe, 300–1500, Second Edition*, Routledge, New York 2014, s.157.

²¹³ Levi Roach, “The Ottonians and Italy”, *German History*, Vol.36, Issue.3, (2018), s.350.

²¹⁴ Claudia Baldoli, *İtalya Tarihi*, Eylem Çağdaş Babaoğlu (çev.), Feylesof Yayınları, İstanbul 2018, s.42.

²¹⁵ Ahmed Refik (Altınay), *age*, s.422.

²¹⁶ Herbert Fisher, *The Medieval Empire*, Vol.1, Macmillan And Co., London and New York 1898, s.43.

imparatorları olarak kabul edilmişler ve kendi seçtikleri papalar tarafından kutsanmışlardır.²¹⁷

Büyük Otto'nun İtalya'ya 951 ve 961 yıllarında yaptığı iki seferin koşulları birbirinden tamamen farklıydı. O dönem Alberik, 954'teki ölümüne kadar "Romalıların Prensi ve Senatörü" unvanıyla Roma'yı yönetmiş ve Papalığı kontrol altında tutmuş ancak bunu yaparken tarafların haklarını ihlal etmemiştir. Alberik, iktidar yönetiminin yetkili ismi olan papa tarafından taçlandırılmanın onu elde eden değersiz kişilerden dolayı da değerini kaybettiğini belirtirken bunun bir ihtilaf sebebi olduğunu da düşünmüştür. Ayrıca kralların Roma'da taçlandırılmasını veya bunu talep etmelerini yasaklamıştır. Sonuç olarak imparatorluk makamı Berengarius'un 924'teki ölümünden Alberik'in ölümüne kadar boş kalmıştır. Öyle ki 951 yılındaki İtalya'ya yaptığı ilk seferinde Alman Kralı I. Otto dahi imparatorluk tacını elde edememiştir.²¹⁸ Zaten İtalya'daki imparatorluk tacı, büyük bir tartışmaya sebep olmuştur. Çünkü taç, ilk olarak Rudolf, Hugue ve Provençalı Lothar'ın eline geçmiştir. Lothar'ın ölümünden sonra krallığı ele geçiren Ivrealı II. Berengar, Lothar'ın karısı Adelheid'i hapsedirmiştir. Ancak vasallarından biri onun adına Germen Kralı Otto'dan yardım istemiş ve bunun üzerine 951'de İtalya'ya ulaşan Otto, Berengar'a bağlılık yemini ettirme karşılığında tahtta kalmasına izin vermiştir. Ardından Otto, Adelheid ile evlenmiş ve böylelikle İtalya ile Germen Krallığı arasındaki ilişkilerde hanedan bağlantılarının önemini vurgulamıştır.²¹⁹ Widukind Lombardların Kralı Berengar için "bu aralar Lombardiya'da Berengar adında kötü ve açgözlü bir adam hüküm sürmektedir. Kraliyet gücünü gasp ederek, tüm adaleti para karşılığı satışa çıkardı. Dul kalan ihtiyatlı kraliçenin gücünden korkuyordu. Ona çeşitli şekillerde eziyet etti, böylece bu yollarla onun parlak ihtişamını söndürebilirdi" ifadelerini kullanmıştır.²²⁰

İtalya'ya yaptığı bu ilk sefer, pek çok yönden hükümdarlığının dönüm noktasıydı. Çünkü taç giyme törenindeki ön plana çıkan Charlemagne'ın hatıralarını ve geleneklerini

²¹⁷ J.M. Wallace-Hadrill, *age*, s.142.

²¹⁸ Marcella Raiola, "Anarşi Döneminde Papalık", *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, s.246-247.

²¹⁹ Catia Di Girolama, *agm*, s.249.

²²⁰ Widukind of Corvey, *Deeds of the Saxons*, s.103.

pekiştiriyordu.²²¹ Büyük Otto'nun Adelheid ile olan evliliği aslında onun için bir dönüm noktasıdır. I. Otto, Adelheid ile evlenerek akılcıca bir hamle yapmış ve taç giymeden kendisini hem Frankların hem de Lombardların Kralı ilan etmiştir.²²²

Sonuç olarak Otto, Macarları Lechfeld'de yenmeden önce bile, İtalya'nın iç işlerine Charlemagne'ın yaptığı gibi müdahale etmiştir. 951 ve 952 yıllarında İtalya'daki karmakarışık siyasi durumu dengelemeye çalışmış ve İtalya Kralı II. Lothar'ın dul eşi Adelheid ile evlenip kendisini İtalya kralı ilan etmiştir.²²³ Bu evlilik ile birlikte Adelheid, 950'lerde ve 960'larda Otto siyasetinde aktif bir rol oynamış ve özellikle Burgonya'da daha fazla Otto etkisinin kendini göstermesine vesile olmuştur.²²⁴ Geniş çaplı ilişkiler, Büyük Otto'yu Avrupa'da o zamanın önemli güçleriyle birleştirmiştir. Otto evlilikleri sayesinde hem Anglo-Sakson hem de Burgonya kraliyet ailesi ile akrabalık ilişkileri kurmuştur.²²⁵

Berenger, 951 yılından 961 yılına kadar neredeyse on yıldır İtalya'ya hükmetmekteydi. Berenger düşmanlarına acımasızca davranmıştı: 952'de Otto'ya itaat etmek için Augsburg'a giden İtalyan piskoposların bazıları görevden alındı, diğerleri ise Berengar rejimi ile işbirliği yapmayı kabul ederek kurtuldular.²²⁶ Bu arada Papa'nın habercileri ve aynı zamanda İtalya'nın memnuniyetsiz piskoposları ve soyluları I. Otto'nun sarayına Berengar'ın yönetimiyle ilgili şikayette bulunuyorlardı.²²⁷ Otto, uzun süren kendi döneminde Almanya'da güçlü bir merkezi güç kurmaya çalıştı. Aynı zamanda Otto, Augsburg yakınlarındaki Macarlara karşı kazandığı zaferle güçlü bir hükümetin gerekliliğini kanıtladı. Ardından İtalya Kralı II. Berengar tarafından tehdit edilen XII. John tarafından Roma'ya çağırıldı.²²⁸ I. Otto, artık sıradan bir kral değildi. O, hem Frankların hem de Lombardların kralıydı. Macar zaferinden sonra Avrupalı

²²¹ R.H.C. Davis, *age*, s.231.

²²² Hermann Kinder ve Werner Hilgemann, *age*, s.143.

²²³ James Muldoon, *age*, s.32.

²²⁴ Simon Maclean, *age*, s.97.

²²⁵ Gabriele Köster und Heike Pöppelmann, *agm*, s.40.

²²⁶ Simon Maclean, *age*, s.110-111.

²²⁷ Bernd Schneidmüller, "Otto I. der Grosse (936-973)", s.54.

²²⁸ Franz Kamper and Martin Spahn, *agm*, s.488; Martin Arbagi, "Otto I", *Medieval Italy: An Encyclopedia*, Christopher Kleinhenz (Ed.), Vol.1-2, Routledge, New York 2004, s.810.

aristokratlar ve din adamları tarafından büyük bir saygınlık kazanan Otto, imparatorluk tacıyla ödüllendirilme karşılığında Papa'nın yardım çağrısına karşılık vermiştir.²²⁹

Artık İtalya için ikinci bir sefer daha gerektiği açıktı. Dikkatle ve özenle tüm hazırlıklar yapıldı ve imparatorluğun sorumluluğu, Kral'ın hem erkek kardeşi hem de oğlu olan başpiskoposlar Kölnlü Bruno ve Mainzli William'a emanet edilmiştir.²³⁰ Bunun yanında Büyük Otto, o kadar zeki biriydi ki Roma'ya hareket etmeden önce tahtın boş kalmaması adına Adelheid'den olan oğlunu II. Otto adıyla Almanya Krallığı tahtına oturtmuştur. Buradaki ilginç nokta, bundan sonraki dönemde kralların imparatorluk tacını giymeye giderken aynı yola başvuracak olmalarıdır.²³¹

Daha öncekinin aksine bu sefer, Otto'nun fethini tamamlamadan ve imparator olarak taç giymeden İtalya'dan ayrılmaya niyeti yoktu. Otto, güvenilir danışmanı Fuldalı Başrahip Hatto'yu Alman Kralının Roma'ya kabul edilmesi ve imparator olarak taç giymesi için Papa XII. John ile anlaşmalar yapması için gönderdi. Bu başarılı müzakerelerin ardından Otto, ordusuyla Roma'ya yürüdü ve Ocak ayının sonlarında şehrin çevresine geldi ve kampını modern Vatikan sarayının iki kilometre kuzeybatısındaki Monte Mario'da kurdu. Birkaç gün sonra 2 Şubat'ta Otto imparator olarak taç giydi.²³²

Orta Avrupa'nın çoğunu fetheden Büyük Otto'nun Roma'da imparator olarak taçlanması, Charlemagne'ın unvanını canlandırdı. Bu noktadan itibaren Alman krallarının çoğu, aynı zamanda Kutsal Roma İmparatorluğu'nun hükümdarıdır.²³³ Bu noktada 962'deki taç giyme töreni ile ilgili üç noktanın vurgulanması yerinde olacaktır. Birincisi en bariz olanıdır: Alman kralı, imparatorluk unvanını verenin sadece papa olduğunu ve bunun tartışmasız yüzyıllar boyunca Papalığın hakkı olduğunu kabul etti. İkincisi imparatorluk unvanı Alman krallarıyla ilişkilendirildi. Üçüncüsü, imparator da kiliseye karşı yükümlülükleri kabul etti.²³⁴

²²⁹ İzzet Çıvgın, *Orta Çağ Tarihi*, 1. Baskı, Maya Akademi Yayınları, Ankara 2008, s.196.

²³⁰ Bernd Schneidmüller, "Otto I. der Grosse (936-973)", s.54.

²³¹ İzzet Çıvgın, *age*, s.196.

²³² David S. Bachrach, *Warfare in Tenth-Century Germany*, s.63.

²³³ Judson Knight, *Middle Ages: Almanac*, Judy Galens (Ed.), U-X-L, USA 2001, s. xvi.

²³⁴ F. Donald Logan, *A History of the Church in the Middle Ages*, Routledge, London 2002, s.101-102.

X. yüzyılda, kendilerinden önceki Karolenjler gibi Otto imparatorları da Hristiyan Roma İmparatorluğu üzerindeki evrensel iddialarının başlıca rakipleri olarak Bizans imparatorlarıyla yüzleşmeye devam ettiler.²³⁵ Büyük Otto, İtalya'ya müdahale etmeden önce Bizanslılar tarafından tüm “Frank İmparatorluğu”nun hükümdarı olarak görülmüş ve kendisine çok dostane bir tavırla hitap edilmiş olsa da Bizans'ın bu tavrı, imparator olarak taç giyme töreniyle birdenbire sona ermiştir. Otto, batının güçlü kralı olarak saygı görse de imparator olarak taç giyme töreni tutarlı bir şekilde tanınmaz ve Bizans için bir kral olarak kalır.²³⁶ Çünkü Batı Avrupa tarihinde çok önemli iki isim yani Charlemagne ve Büyük Otto tarafından Batı'da alternatif bir “imparatorluk” kurulması, Bizanslılar tarafından Konstantinopolis'teki tek gerçek olarak algılanan Roma imparatorunun evrensel egemenliğine kasıtlı bir hakaret olarak algılanmıştı. Her Bizans imparatorunun içinde dışarı çıkmaya çalışan bir Justinianus vardı. X. yüzyılda bile batı eyaletlerinin Augustus'un Bizans'taki varislerine ait olduğu kabul edilmişti.²³⁷

Otto'nun Lombardiya'nın fethinin kalıcı olmasını amaçladığı anlaşılınca, Papa John, Papalık devleti üzerinde doğrudan Alman kontrolünün dayatılmasından korktuğu için bunu engellemek amacıyla Alman kralının tüm düşmanlarını seferber etmeye başladı. Papa, bu amaçla Berengar'ın oğlu Adalbert'i Roma'ya davet etti ve Otto'ya karşı onu destekleyeceğine dair yemin etti. Otto, bu duruma hızla müdahale etti. Adalbert, imparatora karşı bir savaşı göze almaktansa kaçmayı tercih etti. Papa ise kendini Otto'nun merhametine bıraktı. 6 Kasım'da Alman ve İtalyan piskoposlarından oluşan bir sinod, XII. John'a karşı suçlamalar duymaya başladı ve sonunda onu 4 Aralık'ta Otto'nun onayı ve teşviki ile görevden aldı. Daha sonra imparatorun desteği ile VIII. Leo (963–965) papa olarak seçildi. Otto, şehirdeki işleri halletmek için Roma'da kaldı ve Berengar'ın sonunda teslim olduğunu öğrendi. İki yıldan fazla süren düzenli bir mücadelenin ardından Otto, İtalya'daki işlerin nihayet çözüldüğüne inanıyordu. Berengar, Willa ve kızları esaret altındaydı. Berengar'ın Adalbert dahil üç oğlu da sürgündeydi. Dost bir Papa, Aziz Peter

²³⁵ Brett Edward Whalen, *Dominion of God: Christendom and Apocalypse in the Middle Ages*, Harvard University Press, Cambridge 2009, s.19.

²³⁶ Stefan Heribert Huppertz-Wild, *Otto III., Adalbert von Prag und das Herrscherbild im Aachener Liuthar-Evangeliar*, Adalbert-Stiftung, Krefeld 2018, s.94.

²³⁷ Donald M. Nicol, “Introduction“, *Relations Between East and West in the Middle Ages*, Derek Baker (Ed.), Edinburgh University Press, Edinburgh 1973, s.2-3.

tahtındaydı ve Roma şehri, uzun zamandan sonra sakinleşmişti. Bu koşullar altında Otto, yorgun birliklerini hak ettikleri gibi dinlenmeleri için Almanya'ya gönderdi.²³⁸

Kısa bir süre sonra Otto'nun kararına karşı, Roma şehrinde yeniden bir ayaklanma ortaya çıktı. Görevden alınan Papa XII. John da dahil olmak üzere isyancılar hem Alman hükümdarı hem de Papa VIII. Leo'ya suikast düzenlemeye çalıştılar. Gelişmiş istihbarat kaynaklarına sahip olan Otto, komployu çok önceden öğrendi ve isyanı çok hızlı bir şekilde bastırabildi. Ardından Otto, 11 Ocak'ta Adalbert'in Spoleto Dükaliğinde bir isyan çıkarma çabalarını engellemek için güneye yürüdü. Ancak isyanların sonu gelmemişti Otto'nun ordusu, Spoleto'ya doğru ilerlediğinde XII. John tekrar bir isyan çıkardı. Papa Leo, bir şekilde kaçmayı başarmıştı ancak Otto'nun Roma'da vali olarak belirlediği Speyer Piskoposu Otger, isyancıların eline düştü ve ciddi şekilde kötü muamele gördü. Bu isyancılar, Otto'nun kampına doğru yola çıktıklarında imparator tarafından yeni bir ordunun Romalıları yenmesi için Alpler'in kuzeyine seferber edilmesi emri verildi. XII. John, 964 yılının Mayıs ayının ortalarında ölmesine rağmen Romalıları, Otto'nun seçtiği VIII. Leo'yu papa olarak kabul etmeyi reddetmişler ve bunun yerine imparatorun bir dizi önemli isimlerin desteğine sahip olan Kardinal Diyakoz Benedikt'i tanımasını talep ettiler. Romalıların uzlaşmazlığı ve tekrarlanan isyanları yüzünden öfkeli olan Otto, müzakere etmeyi reddetti. Almanya'dan yeni güçler geldiğinde Otto, Romalıları aç bırakarak boyun eğdirmeyi umarak şehrin kuşatmasına başladı. Şehir, sadece beş hafta sonra teslim oldu ve Otto, 23 Haziran 964'te Roma'ya üçüncü girişini yaptı. Birkaç ay sonra da hâlâ Berengar'ın destekçileri tarafından tutulan Isola Comacina'daki kale, Otto'nun birliklerine teslim oldu. Kuzey İtalya artık tamamen pasifleştirilmişti. İmparator, Pavia'da Noel'i kutladı ve Ocak 965'te Almanya'ya döndü.²³⁹

965 baharının sonlarında Otto, doğu sınırını yeniden yapılandırmayı düşünürken saraya İtalya'da başka bir isyanın daha patlak verdiğinin haberi geldi. Pavialı Kont Bernhard, Modenalı Piskopos Wido ve Piacenzalı Piskopos Sigolf da dahil olmak üzere birçok Lombardlı önemli isim, Adalbert'i kral olarak geri dönmeye davet etmişti. Otto, hemen Svabya Dükü Burchard'a (954–973) isyanı bastırmak için İtalya'ya bir ordu götürmesini emretti. Berengar'ın oğlu Adalbert, Svabya düküne karşı her şeyi göze alarak

²³⁸ David S. Bachrach, *Warfare in Tenth-Century Germany*, s.63-64.

²³⁹ David S. Bachrach, *Warfare in Tenth-Century Germany*, s.64-65.

kraliyet ordusunun indiği haberini alır almaz bir saldırı başlattı. 25 Haziran'da yapılan savaşta Burchard büyük bir zafer kazandı ve bu sırada Wido öldürüldü ve Adalbert ise kendini kurtarabilmek için dağlara kaçtı. Ancak her şey yolunda giderken Papa VIII. Leo Mart ayında bir anda öldü. Onun yerine 1 Ekim'de XIII. John Otto'nun onayı ile papa olarak seçildi. Ancak güçlü Crescentius ailesinin ²⁴⁰ bir üyesi olan Papa John, Noel'den hemen önce ileri gelen rakip isimler tarafından saldırıya uğradı ve hapsedildi ancak Otto'ya yardımına gelmesi için bir mesaj göndermeyi başardı. Bu durum, üçüncü İtalya seferinin gerekliliğini ortaya çıkardı. Alman hükümdarı, 966'da Worms'ta bir toplantı düzenledi ve ordusuna harekete geçme emri verdi. Otto, Kuzey İtalya'ya yürürken neredeyse hiçbir direnişle karşılaşmadı. Aralık ayına gelindiğinde Otto, Roma'daydı ve Roma nüfusuna karşı geçmişteki uyguladığı hoşgörü politikasını devam ettirmedi. Bunun yerine Roma ve çevresindeki on iki geleneksel askeri bölgenin komutanlarını idam etti. Ayrıca çok sayıda Romalı ileri gelen isimleri de Almanya'ya sürgüne gönderdi.²⁴¹

I. Otto, imparatorluk gücünü Roma ölçeğinde canlandırmaya kararlıydı ancak çoğu zaman ailesinin üyelerini çok önemli konumlara yerleştirerek yalnızca Almanya ve İtalya üzerindeki doğrudan egemenliği yeniden tesis etmeyi başarmıştı.²⁴² I. Otto'dan itibaren Alman imparatorları, Kuzey İtalya'daki şehirler üzerindeki kontrollerini sağlamak için durmaksızın mücadele etmişlerdir. Çünkü bu şehirler, bütün kırsal Almanya'nın toplamından daha fazla gelir getirmekteydi. Sadece Otto imparatorları değil başka kavimlerde İtalya üzerinde hakimiyet kurmaya çalışmışlardır. Örneğin İngiltere'yi fetheden ve yöneten Normanlar, Sicilya ve Güney İtalya'da Norman iktidarının merkezlerini kurmuşlardır. İngiliz kralları da çeşitli zamanlarda ya para ya da evlilik diplomasisi yoluyla çeşitli Akdeniz bölgelerinin yöneticileri olmayı ümit etmişlerdir.²⁴³

²⁴⁰ Crescentius, X. yüzyılda, zamanın emperyal hükümetine muhalif olan Roma aristokrasisinin birkaç liderinin adı. Karolenj Hanedanının son bulmasıyla birlikte, Roma'nın Papalık hükümeti en güçlü koruyucusunu kaybetti ve Romalılar meseleleri kendileri ele aldılar. Yerel aristokrasiden, Roma'daki tüm hükümet işlerinin pratik sorumluluğunu üstlenen, Papalık tahtına adaylıkları kontrol eden ve uzun yıllar iktidarı elinde tutan güçlü bir aile ortaya çıktı. Ayrıntılı bilgi için bk: Francis J. Schaefer, "Crescentius", *The Catholic Encyclopedia*, Vol. IV, The Encyclopedia Press, New York 1913, s.484.

²⁴¹ David S. Bachrach, *Warfare in Tenth-Century Germany*, s.66.

²⁴² Frederick Hartt, *Art: A History of Painting, Sculpture, Architecture*, Fourth Edition, Vol.1, Harry N. Abrams, Inc., New York 1993, s.398-399.

²⁴³ Clifford R. Backman, *age*, s.176.

Sonuç olarak Otto İtalya'ya üç sefer yaptı, kendisini Pavia'da kral olarak taçlandırdı, iki papayı görevden aldı, haleflerini aday olarak gösterdi ve Papalık seçimlerini onaylama hakkı konusundaki imparatorluk iddiasını güçlendirdi.²⁴⁴ Ayrıca Büyük Otto, İtalya'ya yaptığı seferler sırasında İtalyan ve Papalık işlerine müdahale etmeye başladı ve sonunda Almanya ile İtalya'nın kendi yönetimi altında birleşmesine neden oldu.²⁴⁵

Babası I. Heinrich'in başarılarına dayanarak Sakson hükümdarı I. Otto, Almanya'nın büyük dukleri üzerindeki gücünü pekiştirmiş, 955'te Lechfeld Savaşı'nda işgalci bir Macar ordusunu yendiğinde zaten liderliğini ve hünerini sergilemişti.²⁴⁶ Zaten Otto'nun İmparatorluğu barbar halklar, Macarlar ve diğerleri üzerindeki zaferlerinden kaynaklanıyordu.²⁴⁷ Otto, Macarları yenmesinin, Slavlara karşı başarılar elde etmesinin ve 961 yılında İtalya Krallığını ilhak etmesinin yanında başka başarılarla da imza atmıştır. Özellikle Slavlara karşı kazandığı başarı, oldukça büyüktür. Bohemyalılar sayesinde Moravya toprakları imparatorluğa katılmış ve babası I. Heinrich'in 928'de fethettiği Lusaty'a da yerleşim alanları kurulmuştur.²⁴⁸

Bu noktada I. Otto'nun tek başına bir Alman İmparatorluğu'nun en büyük siyasi gücü olduğunu söylemek yanlış olur. Daha önce de bahsettiğimiz gibi babası I. Heinrich, Dan, Slav ve Macarların istilalarından korunmak için doğu hudut boylarını oluşturarak, önemli yerleşimler açarak ve duvarlarla çevrili şehirler kurarak Saksonya'yı önemli bir güç haline getirmiştir.²⁴⁹ Ayrıca Quedlinburg, Meissen ve Merseburg onun hükümdarlığında kurulmuştu. Yani Otto sağlam temeller üzerinde duruyordu. Ek olarak Magdeburg başpiskoposluğu (968), Brandenburg ve Havelburg piskoposlukları ve Hamburg'daki yeni liman artık güvenli bir şekilde kurulabilirdi.²⁵⁰

²⁴⁴ Frederick Hartt, *age*, s.399.

²⁴⁵ Kristen Mossler Figg and John Block Friedman (Ed.), *Arts and Humanities Through The Eras: Medieval Europe (814–1450)*, Thomson Gale, Farmington Hills 2005, s.xxi.

²⁴⁶ Brett Edward Whalen, *The Medieval Papacy*, Palgrave Macmillan, New York 2014, s.83.

²⁴⁷ Karl Leyser, "Theophanu divina gratia imperatrix augusta: western and eastern emperorship in the later tenth century", *The empress Theophano Byzantium and the West at the turn of the first millenium*, Adelbert Davids (Ed.), Cambridge University Press, Cambridge 1995, s.7.

²⁴⁸ Colin McEvedy, *age*, s.48.

²⁴⁹ Gordon Kerr, *age*, s.24.

²⁵⁰ Norman Davies, *Europe: A History*, Oxford University Press, Oxford 1996, s.317.

Büyük Otto hem çok beğenilen hem de korkulan ilk büyük Alman imparatorluk hükümdarıydı ve Kutsal Roma Germen İmparatorluğu'nun gerçek yaratıcısı olarak bilinmektedir. Aynı zamanda sanatın büyük bir hamisiydi ve özellikle "Otto Rönesansı" olarak adlandırılan dönemin de yaratıcısıydı.²⁵¹ Kutsal Roma Germen İmparatorluğu ismi ilk olarak imparatorluğun ilahi doğasını ve ardından başkenti Roma ile birlikte Roma İmparatorluğu'nun devamı olduğu düşüncesini ifade etmiştir. Üçüncü olarak da bu kurumda Almanların üstünlüğünü vurgulamıştır.²⁵² I. Otto, 962'de imparatorluk unvanını restore eden ve üstlenen büyük bir savaşçıydı. 50 yıl içinde Saksonya Hristiyan dünyasında büyük bir yükseliş göstermiştir.²⁵³ Kutsal Roma İmparatorluğu'nu yarattı ve böylece Batı Avrupa'nın düşüncesini ve gelişimini şekillendiren Charlemagne'ın fikirlerini yeniden canlandırdı. Sonuç olarak bir dönemi kapatıp diğerinin başlatıldığı söylenebilir. Çünkü böylece Charlemagne İmparatorluğu'nun enkazını izleyen anarşi ve ahlaki çöküş zamanları sona ermiş ve hükümette, ticarete ve medeniyette bir canlanma dönemi başlamıştır.²⁵⁴

Büyük Otto, Memleben'de bir hastalığa yakalanmış, ölmüş ve isteği üzerine Magdeburg Katedrali'nde mezarı bulunan ilk karısı Edith'in yanına gömülmüştür. Ardından 18 yaşındaki tek oğlu II. Otto, onun yerine tahta geçmiş ve üçüncü nesil olarak aile veraset çizgisini güçlendirmiştir.²⁵⁵

I. Otto saltanatının sonunda, kendi oğlunun tahta çıkmasını temin etmiş, Alman dukleri arasındaki memnuniyetsizliğin çoğunu bastırmış, Bizans ile bağlar kurmuş, kiliseyle güçlü bir ittifak kurmuş ve Otto Hanedanlığında güçlü bir bürokrasi inşa etmiştir.²⁵⁶

²⁵¹ Edward D. English, *Encyclopedia of the Medieval World*, Facts On File, New York 2005, s.540.

²⁵² Jacques Le Goff, *Avrupa'nın Doğuşu*, s.47.

²⁵³ Edward D. English, *age*, s.650.

²⁵⁴ J. B. Bury (Planned), *age*, s.167-168.

²⁵⁵ Alexander Emmerich ve Diğerleri, *Deutsche Geschichte-Was Jeder Wissen Muss*, Duden Verlag, Mannheim 2009, s.28.

²⁵⁶ Jean Shepherd Hamm, *Term Paper Resource Guide to Medieval History*, Greenwood Press, Santa Barbara 2010, s.146.

1.2.6. Alman Milliyetçiliğinin Yükselişi

Otto'nun hem askeri başarıları hem de başarılı bir imparator olması sebebiyle yükselişi ve Charlemagne'ın anılarını canlandırarak Papalık ile eski Frank ittifakını yeniden inşa etmesi, Alman krallarının statüsünü arttırmıştır.²⁵⁷ I. Otto ile başlayan ve II. Frederick ile biten Alman tarihinin imparatorluk çağı, doğal bir birliğe sahiptir. Bu dönemde Alman ve İtalyan halklarını tek bir yöneticinin hegemonyası altında toplama denemesi yapılmış ve başarısız olunmuştur.²⁵⁸

Aslında Otto egemenliği, Alman milliyetçiliğinin başlangıcı oldu. Otto Hanedanından önce Almanlar hâlâ büyük ölçüde kabilelere bölünmüşlerdi. Ancak Alman kralları, Roma imparatorları olarak taç giyme hakkını elde ettiğinde, Alman halkı emperyal bir ulus haline geldi ve Alman adından gurur duymaya başladılar. Bu durum, Almanlarda asla vazgeçemeyecekleri ulusal bir duygu uyandırmıştır. Alman milliyetçiliğinin temeli hem ateşli bir Katolik hem de Charlemagne ile aynı düşüncelere sahip bir imparator olan Büyük Otto'nun çabalarına dayanıyordu.²⁵⁹

1.2.7. Büyük Otto'nun Ölümü

Widukind, İmparator Otto'nun ölümüyle ilgili şu ifadeleri yazmıştır:

“İmparator, Lombardların kralını ele geçirerek, Yunanlıların üstesinden gelerek ve Sarazenleri yenerek İtalya'dan büyük bir ihtişamla ayrıldı. Galip güçleriyle Galya'ya girdi ve ardından yaklaşan Paskalya'yı o ünlü yer olan Quedlinburg'da kutlayacağı Almanya'ya geçti. Çok sayıda farklı halk orada toplandı ve babanın oğluyla birlikte dönüşünü büyük bir sevinçle kutladılar. Orada en fazla on yedi gün kaldıktan sonra Merseburg'da İsa'nın göğe yükselişini kutlamak için ayrıldı. Bununla birlikte bu bölgede yaptığı yolculuk, yoldaşlarına karşı sağduyulu, adaletli ve iç ve dış işlerde olağanüstü dikkatli olan büyük adam Dük Hermann'ın ölümü nedeniyle çok üzücüydü. Pentecost'tan önceki Salı günü Memleben adlı bir yere geldi. Ertesi gece, adeti olduğu üzere sabaha karşı yatağından kalktı. Sonra hem gece hem de sabah ibadetlerine katıldı. Bunun ardından kısa bir süre istirahat etti. Sonra her zamanki alışkanlığı ile fakirlere bağışlar yaptı. Sonrasında biraz yemek yedi ve yine yatağına uzandı. Zamanı geldiğinde, mutlu ve neşeli bir şekilde kalktı ve masadaki yerini aldı. Ancak evangelistin ilahisi söylenirken ateşi yükselmeye ve yorgun düşmeye başladı. Yanında duran ileri gelenler neler olduğunu anladılar ve onu bir yere yatırdılar. Sanki çoktan ölmüş gibi başı öne eğikti ama onu yeniden canlandırdılar. Ancak çok

²⁵⁷ Jason P. Coy, *age*, s.34.

²⁵⁸ Herbert Fisher, *The Medieval Empire*, Vol.1, s.9.

²⁵⁹ Brad Macdonald, *age*, s.71.

*geçmeden son nefesini her şeyin yaratıcısının merhametine huzur içinde teslim etti.”*²⁶⁰

*“Daha sonra yatak odasına taşındı. Geç bir vakit olmasına rağmen vefatı halka duyurulmuştu. Halk, onu çok övdü ve tebaasını baba şevkatiyle yönettiğini ve onları düşmanlardan kurtardığını hatırladı. Kibirli düşmanlarını yani Avarları, Sarazenleri ve Danimarkalıları yenmişti. İtalya’ya boyun eğdirmişti. Komşu halklar arasındaki tanrıların mabetlerini yok etmişti. Kiliseler ve rahiplerin düzenini tesis etmişti. Sabah olduğunda ise kral olarak meshedilmiş ve papa tarafından imparator olarak atanmış olmasına rağmen, daha önce olduğu gibi tüm kilisenin eşsiz umudu olan imparatorun oğluna tüm düşmanlara karşı sadakat ve destek sözü verdiler ve bunu askeri yeminlerle onayladılar. Böylece imparatorun oğlu tüm halk tarafından hükümdar olarak seçildi. Babasının cesedini babasının kendi inşa ettiği Magdeburg adlı şehre nakletti. Böylece artık 7 Mayıs’ta “halkların kralı, Romalıların imparatoru” öldü.”*²⁶¹

1.3. II. Otto Dönemi (973-983)

Otto Hanedanlığının üçüncü dönemidir. 973’ten itibaren Alman İmparatorluğu’nun tek yöneticisi olan II. Otto, 955’te I. Otto ve ikinci eşi Adelheid’in oğlu olarak doğmuştur. Babası, ikinci İtalya seferine çıkmadan önce imparatorluk koltuğunun boş kalmaması için altı yaşındaki Otto’nun Mayıs 961’de Almanların kralı olarak seçilmesini ve taç giyme törenini ayarlamıştı. Büyük Otto, imparatorluk unvanını hanedanına sabitlemek için, 967’de Noel’de oğlunun eş imparator olarak taç giymesini sağladı. II. Otto, babasının yaşamında imparatorluk tacını törenle giyen son batı imparatoruydu. 973’te babasının ölümü üzerine, on sekiz yaşındaki Otto, muhalefet olmaksızın hükümdar olarak kabul edildi.²⁶²

II. Otto’nun nispeten daha kısa ömürlü olan saltanatı sırasında kendi eliyle siyasi bir otorite kurmak için çok az zamanı vardı. Buna rağmen eski Roma imparatorluk unvanını devralarak batı imparatorluğunun değerini Bizans İmparatorluğu ile aynı seviyeye getirmiştir. Bunda bir Bizans prensesi ile evli olmasının etkisi büyük olmuştur diyebiliriz.²⁶³

II. Otto, özellikle saltanatının ilk yıllarında Bavyera ve Lotharingia’daki bir dizi isyanla uğraşmıştır. Bu isyanlar Otto’nun 974’te güçlü kuzeni, Bavyera’nın dükü

²⁶⁰ Widukind of Corvey, *Deeds of the Saxons*, s.150-151.

²⁶¹ Widukind of Corvey, *Deeds of the Saxons*, s.152.

²⁶² Phyllis G. Jestice, “Otto II (955–983)”, *Key Figures in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Richard K. Emmerson (Ed.), Routledge, New York 2006, s.495.

²⁶³ Alexander Emmerich ve Diğerleri, *age*, s.28.

“Kavgacı” Heinrich’in²⁶⁴ gücünü azaltmak için yaptığı bir girişimle daha da şiddetlenmiştir. Heinrich, 976’da Otto’ya yenildi. Heinrich’in 976’daki yenilgisi Otto’ya Güney dükalığını yeniden düzenleme fırsatı verdi ve Karintiya eyaletini ayrı bir dükalığa dönüştürerek Bavyera’yı zayıflattı. Konumundan memnun olmayan Heinrich, 976-977’de ikinci bir ayaklanmaya öncülük etti ve Bavyera ancak Heinrich’in 978’de hapsedilmesiyle sakinleşebildi.²⁶⁵ İmparator Otto, Araplar ile savaşmak için İtalya’ya taşınmıştır. Taranto’da ise Roma imparatoru unvanını almıştır.²⁶⁶

972’de ise II. Otto, Bizans prensesi Theophanu²⁶⁷ ile evlendi. Bu evlilik, babası tarafından Otto Hanedanının prestijini arttırmak için düzenlenmişti. Çağdaş kaynaklar, Theophanu’nun Otto üzerinde çok güçlü bir etki yarattığını öne sürüyor. Öyle ki İmparatoriçenin “çocukça tavsiyesinin” Otto’nun 982’de Güney İtalya’daki feci mücadeleye yol açtığı inancı da buna dahildir. Otto, 981’de Güney İtalya’nın fethine karar verdi ve o zaman Güney İtalya, Müslümanlar, Yunanlılar ve Lombardlar arasında bölünmüştü. II. Otto’nun ordusu, 13 Temmuz 982’de Cotrone (Cap Colonne) savaşında bir Müslüman kuvveti tarafından kesin bir şekilde mağlup edildi. Neredeyse bütün Alman ordusu yok edildi. Otto, kimliğini gizleyerek bir gemiyle kaçıp kendini kurtarabildi. Müslüman ordusu, elde ettikleri bu avantajı kullanamayacak kadar zayıflamıştı. Bu nedenle savaşın İtalya’daki güç dengesi üzerinde çok az bir etkisi oldu. Ancak bu yenilgi, Otto’nun prestijine ciddi bir darbe vurmuştur.²⁶⁸

Sakson dükleri, büyük kilise adamlarını kıskanıyordu ve saldırı ya da savunma anında birlik olamıyorlardı. İtalyan savaşlarının etkileri hemen hissedildi. II. Otto’nun Güney İtalya’daki yenilgisinden sonra Sakson sınırı boyunca genel bir isyan patlaması

²⁶⁴ Otto’nun kardeşi Bavyera Dükü Heinrich 955’te öldü. I. Otto, kardeşi Heinrich’in oğlu Heinrich’i onun halefi olarak atadı. Heinrich bazıları tarafından kavgacı, bazıları tarafından dindar olarak adlandırılmıştır. Reşit olana kadar annesi Judith naipliği üstlendi. Otto Hanedanlığının son imparatoru II. Heinrich bu Otto soyundan gelecekti. Ayrıntılı bilgi için bk: Herbert Schutz, *age*, s.54.

²⁶⁵ Phyllis G. Jestice, “Otto II (955–983)”, s.495.

²⁶⁶ Alexander Emmerich ve Diğerleri, *age*, s.29.

²⁶⁷ Bizans prensesinin Yunancada adı Theophane olarak bilinir. Bunun yanında Theophania, Theophano gibi isimlerle de anılır. Theophano ismi dokuzuncu yüzyıldan önce kullanılmadı. Ayrıntılı bilgi için bk: Adelbert Davids, “Marriage negotiations between Byzantium and the West and the name of Theophano in Byzantium (eighth to tenth centuries),” *The Empress Theophano: Byzantium and the West at the Turn of the First Millenium*, Adelbert Davids (Ed.), Cambridge University Press, Cambridge 1995, s.111.

²⁶⁸ Phyllis G. Jestice, “Otto II (955–983)”, s.495.

yaşandı.²⁶⁹ 983 yazında Elbe-Saale hattının doğusunda yeni kazanılan ve organize edilen topraklarda ciddi bir gerileme yaşandı. O yıl içinde Danimarkalılar ve Slav Abodritler, kuzeyde ayaklandılar ve bir Elbian Slav koalisyonu olan Liutizi, Orta Elbe boyunca isyan etti. Amaçları Hristiyanlığı ortadan kaldırmanın yanı sıra Sakson hakimiyetini de yok etmektir. Ayaklanma sırasında Havelberg ve Brandenburg piskoposluk şehirleri yakıldı, Hristiyanlar öldürüldü ve son elli yılın toprak kazanımlarının çoğu kaybedildi.²⁷⁰

I. Otto, Capua, Benevento ve Salerno ile ilişkilerini serbest lordluk ilişkilerine dayandırırken, II. Otto bu alanları hem siyasi hem de dini olarak doğrudan imparatorluğun kontrolü altına almaya çalışmıştır. II. Otto, imparatorluk gücünü temsil etmek ve uygulamak için Güney İtalya'daki diğer tüm Otto imparatorlarından daha fazla zaman harcadı. Adaleti sağlamaya çalıştı ve yerel iktidar yapılarını yeniden düzenledi. Genelde güneyde imparatorluk egemenliği kurmak için yaptığı eylemler, bu bölgedeki diğer güçler, Bizanslılar ve Müslümanlar ile çatışmaların ortaya çıkması anlamına geliyordu. İmparatorluk gücünün temsili açısından, Otto'nun yeni bir "evrensel" imparatorluk unvanı benimsemesi önemliydi. II. Otto, 16 Mart 982'de Bizans topraklarında Tarent'i kuşatırken, ilk kez İtalya yarımadasında, imparatorluk unvanı olan "*Romanorum imperator augustus*"u (Romalıların imparatoru augustus) kullandı.²⁷¹

Genel olarak II. Otto, hayatı boyunca babası I. Otto, eşi Theophanu ve Otto Hanedanı için oldukça önemli bir isim olan Mainz'in sadık ve yetenekli Başpiskoposu Willigis gibi güçlü karakterli insanlar tarafından yönetilmiş ve onların gölgesinde kalmış gibi görünmektedir. Fiziksel olarak II. Otto, babası kadar etkileyici bir adam değildi. Hatta 1609'da cesedi mezardan çıkarılınca küçük bir adam olduğu ortaya çıktı. Ayrıca XI. yüzyıl kaynakları onu kızıl saçlı olarak tanımlamıştır. Seleflerinin aksine II. Otto, iyi bir eğitim almıştı. Bunun yanında lüks ve gösteriş sevgisi kötü bir şöhrete sahipti ancak

²⁶⁹ Herbert Fisher, *The Medieval Empire*, Vol. II, Macmillan And Co., London and New York 1898, s.7.

²⁷⁰ John W. Bernhardt, *Itinerant Kingship and Royal Monasteries in Early Medieval Germany*, c. 936-1075, s.40.

²⁷¹ John W. Bernhardt, "Concepts and Practice of Empire in Ottonian Germany (950–1024)", *Representations of Power in Medieval Germany 800–1500*, Björn Weiler and Simon MacLean (Ed.), Vol.16, Brepols, Turnhout 2006, s.153.

bu Ottoların karakter zayıflığından ziyade yönetebildikleri muazzam servetin bir göstergesiydi.²⁷²

Bunların yanı sıra II. Otto'nun imparatorluğu boyunca kullanılan kraliyet ve imparatorluk mühürleri, babasının kilerle neredeyse aynıydı. Bu durum, babası I. Otto'nun yaşamı boyunca kral ve imparator olarak taç giymesinden kaynaklanan göreceli siyasi iktidar ve sürekliliği akla getirir. II. Otto Magdeburg Katedrali'ne babasının anısına, kapağı altın ve mücevherlerle kaplanmış, II. Otto ve eşi Theophanu'nun tasvir edildiği ve şimdi kayıp olan bir el yazması sunmuştur.²⁷³

Kısaca ifade etmek gerekirse II. Otto hakkında çok fazla şey söylemek mümkün değildir. Çünkü kaynaklarda daha çok onun politik anlamda yaptığı hatalardan bahsedilir. Ancak hem Almanya'da hem de İtalya'da şanssızlıklar yaşamıştı ve talihsizliklerini telafi etmek için de yeterince uzun yaşamamıştı. Biraz kıvılcı saçlı, kıvılcı yüzlü, sert, hırslı bir adamdı; onu tanıyan Thietmar'a göre büyüdükçe daha ılıman bir adam haline geldi. Ancak öldüğünde sadece yirmi sekiz yaşındaydı ve her ne kadar hükümdarlığının başlangıcında tartışmalı bir seçimin olağan sıkıntılarını yaşamasa da elini attığı birçok işte can sıkıcı talihsizlikler peşini bırakmamıştı. Karakter olarak liberal ve sadık bir arkadaş olarak tanımlanabilir. En önemli şansı ise arkadaşlarının kesinlikle ona sadık olması idi.²⁷⁴

Bu noktada II. Otto ve Bizans prensesi Theophanu ile olan evliliğinin hanedanlık üzerinde yarattığı etkiler de dikkat çekmektedir. Şöyle ki; Bizans'ta olduğu gibi Orta Çağ Avrupa'sında da evlilik hem ittifak kurmada hem de politikada bir araç olarak kullanılmaktaydı. Bizans prensesleri çok erken yaşlarda çocukluktan beri bu diplomatik sistemdeki rolleri ve görevleri için hazırlanırlardı ve yetiştirilirdi. Onlara sadece erken yaşta okuma ve yazma öğretilmiyordu, aynı zamanda bir yönetici olarak hareket etmenin ideolojik, politik, teolojik ve felsefi temellerinin yanı sıra saray töreni ve ayin prosedürleri

²⁷² Phyllis G. Jestice, "Otto II (955–983)", s.496.

²⁷³ Adam S. Cohen, "Otto II, Art", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.589.

²⁷⁴ William Stubbs, *Germany in the Early Middle Ages 476-1250*, Arthur Hassall (Ed.), Longmans, Green, and Co., London 1908, s.111-112.

de öğretiliyordu. Bu bağlamda Theophanu'da benzer şekilde eğitilmiş ve politik olarak düzenlenmiş olan ilişkide bir gelin olarak görevine hazır olmalıydı.²⁷⁵

Büyük Otto, hem yeniden canlanan Bizans İmparatorluğu tarafından tanınmak hem de Bizans'a olan hayranlığından dolayı oğlu Otto'yu bir Bizans prensesi ile evlendirmek istemiştir. Bu sebeple Piskopos Liudprand, Büyük Otto tarafından bir Bizans prensesi bulması için Konstantinopolis'e yollanmıştır. Fakat Büyük Otto, kendisini İtalya'nın sahibi gibi gördüğü için Bizans tarafından kabul görmemişti. 330 yılından beri kendisini Roma isminin gerçek varisi olarak gören Bizans sarayının Büyük Otto'nun yeni ünvanını neden onaylamadığını anlamak zor değildir. Bu sebeple Piskopos Liudprand, Batı imparatoruna elleri boş dönmek zorunda kalmıştı. Ancak Nicephorus Phocas'ın tahttan inışı, Konstantinopolis'te tutum değişikliğine neden olmuştur. İtalya'nın yeniden fethi, o zamanlar Bizans İmparatorluğu'nun kapasitesinin ötesinde görüldüğü için Ioannes Tzimiskes, Batı'daki yeni imparatorluk rejimini tanımaya karar vermiş ve sonunda II. Otto için bir gelin yollamıştır.²⁷⁶ Bu ittifak ile Ioannes Tzimiskes, en azından bir cephedeki düşmanlıkları bastırmak istemiş olabilir böylece imparatorluktaki diğer sorunlara odaklanabilecekti.²⁷⁷

Bizans İmparatorluğu, Otto Hanedanlığı için her zaman asaletin simgesi olarak görülmüştür. Büyük Otto, bu akıllıca hamleyle ünvanının karşılıklı olarak tanınmasını sağlamıştır. Ayrıca bir Bizans prensesi ile Cermen tahtının varisinin evliliği, bir Cermen imparatorluğu için Batı'da muhteşem bir güç ve prestij anlamına geliyordu.²⁷⁸

Büyük Otto'nun tüm bu planlarının şöyle bir vizyonu vardı: Hristiyanlığın iki imparatorluğu barış içinde bir arada yaşamalıydı. II. Otto'nun Bizans prensesi ile olan

²⁷⁵ Bruno Reudenbach, "The 'Marriage Charter' of Theophanu: A Product of Ottonian Manuscript Culture", *Centre for the Study of Manuscript Cultures*, Michael Friedrich and Jörg Quenzer (Ed.), Vol.10, Universität Hamburg, Germany 2017, s.26.

²⁷⁶ Benjamin Arnold, *Medieval Germany 500-1300: A Political Interpretation*, Macmillan, Hampshire 1997, s.87-88; Barbara M. Kreutz, *Before the Normans: Southern Italy in the Ninth and Tenth Centuries*, Edward Peters (Ed.), University of Pennsylvania Press, Philadelphia 1991, s.106.

²⁷⁷ Laura Wangerin, "Empress Theophanu, Sanctity, and Memory in Early Medieval Saxony", *Central European History*, Vol. 47, 2014, s.721.

²⁷⁸ Pınar Ülgen ve Banu Çetin Ünal, agm, s.240.

evliliğinin I. Otto'nun uğraşıyla Bizans ile Kutsal Roma İmparatorluğu arasında bir denge kurması amaçlanmıştı.²⁷⁹

Aslında 971'de Otto, sekiz yaşındaki Anna'yı²⁸⁰ gelin olarak almak amacıyla Bizans'a üçüncü kez elçi heyeti yollamış ve bu konuda müzakere yapılmıştır. (967 ve 968'deki ilk iki denemenin başarısız olduğu söylenir). Sonuçta müzakereler, bir şekilde başarılı oldu ve arzulanan gelin olmasa da bir gelin getirildi. Çünkü Anna, Bizans'ın Bulgarlara karşı yardıma ihtiyaç duyduğu Kiev Knezliği'nden I. Vladimir'e verilmişti. Mersburglu Thietmar, bu evlilikle ilgili şu ifadeleri kullanmıştır: “*Bu imparator (Tzimiskes), deniz ötesinden imparatorumuza görkemli hediyeler ve seçkin bir çevre eşliğinde arzulanan kızı değil, ama kendi yeğeni Theophanu'yu gönderdi.*”²⁸¹

Genel olarak tarihçiler, II. Otto'ya küçük yaşlarda gelin gelen Theophanu'nun kim olduğu konusunda fazla bir şey söylemez. Ancak çağımız tarihçileri Ioannes Tzimiskes ile kan bağı olduğunu (muhtemelen yeğeni olduğunu) ve Makedon hanedanına ait olmadığını düşünmektedir. Roma'ya varan zavallı Theophanu'nun *porphyrogenneta* olmadığını anlaşılmamasıyla büyük bir şaşkınlık yaşanmıştır. Büyük Otto, önce onu Konstantinopolis'e geri göndermek istemiş ancak akıllı danışmanları sayesinde bu hatadan dönülmüştür. Ayrıca Ioannes'in Makedon hanedanının bir üyesi ve İmparator II. Romanos'un kızkardeşi Theodora ile evlendikten sonra imparatorluk ailesinin bir üyesi olduğu ve böylece yeğenin de bu aileye dahil olduğu hatırlatılmıştır. Sonuç olarak gelin adayı Theophanu, Otto Hanedanına kabul edilmiş ve Papa XIII. Ioannes tarafından 14 Nisan 972 tarihinde Aziz Petrus Kilisesi'nde II. Otto ile evlendirilmiştir.²⁸²

Bu evlilik, Otto ve Bizans imparatorlukları arasındaki önemli siyasi ittifakı sağlamlaştırmıştı. Çift, Papa aracılığıyla Roma'da evlendiğinden dolayı bu evlilik, aynı

²⁷⁹ Ursula Schlude und Gertraud Wagner, “Frauen des Mittelalters 2. Die Politikerin Theophanu aus Konstantinopel”, *BR Schulfernsehen*, 2012, s.1-2.

²⁸⁰ Otto, özellikle hüküm süren bir imparatorun doğan bir prenses olan bir porphyrogenita istemişti: II. Romanos'un kızı ve II. Basil'in kız kardeşi idi. Ayrıntılı bilgi için bk: Laura Wangerin, “Empress Theophanu, Sanctity, and Memory in Early Medieval Saxony”, s.718.

²⁸¹ Zainab A. Müller, “Leichenumgang im Kaisertum: weiter auf Abwegen mit Otto II.”, *Synesis: Magazin*, Nr. 3, 2013, s.8.

²⁸² John Julius Norwich, *Bizans II: Yükseliş Dönemi (MS 803-1081)*, Birinci Baskı, Selen Hırçın Riegel (çev.), Kabalcı Yayınları, İstanbul 2013, s.180; Odilo Engels, “Theophano, the western empress from the East”, *The Empress Theophano: Byzantium and the West at the Turn of the First Millenium*, Adelbert Davids (Ed.), Cambridge University Press, Cambridge 1995, s.33.

anda Otto Hanedanlığı ve Papalık arasındaki yakın ilişkiyi yeniden doğruladı. Eşzamanlı bir fildişi plakette anılan bu evlilik, Almanya ile Konstantinopolis arasında zaten güçlü olan sanatsal ve kültürel bağları daha da güçlendirdi.²⁸³

Theophanu, 967’de babası I. Otto tarafından eş imparator olarak taçlandırılan II. Otto ile evliliğinden dolayı Alman tarihinde bir figür haline gelmiştir. Theophanu, Bizans askeri aristokrasisinden geldi ve muhtemelen imparatorluk ailesinin yakınında Bizans sarayında yetiştirildi.²⁸⁴ Theophanu Alman topraklarına gelin olarak gelişiyle, kaba Sakson geleneğine rafine bir kültür getirmiştir.²⁸⁵

Sonuç olarak Theophanu’nun II. Otto ile olan evliliği amacına ulaşmıştır. Bazı kültürel farklılıklardan dolayı Theophanu, her ne kadar Alman topraklarında zorlanmış ve bazı eleştirilerin hedefi olmuş olsa da bir varis doğurmuş olması onun Otto ailesine getirdiği ihtişamla önemli bir karakter haline gelmiştir.²⁸⁶

Sonrasında II. Otto, hiç beklenmedik bir anda hastalanmış ve ölmüştür. Ayrıca Roma’daki St. Peter’e gömülen tek Otto imparatoru olmuştur. Tahtın varisi III. Otto ise babası öldüğünde henüz üç yaşındaydı fakat başka oğlu olmadığı için tahta çıkmak zorunda kalmıştı. Böylece vesayet konusundaki anlaşmazlıkların ortaya çıkması kaçınılmaz olmuştur.²⁸⁷

II. Otto ve Theophanu’nun evlendikten sonra, kısa bir sürede art arda beş çocukları oldu: 975’te Sophia (Gandersheim’in başrahibesi); 977’de Adelheid (Quedlinburg’un başrahibesi); 979’da Mathilda; son olarak 980 yılında III. Otto ve doğum sırasında ölen bir ikiz kız kardeş... Anlaşılacağı üzere III. Otto tek erkek olduğu için taht için mücadele edeceği kimse yoktu.²⁸⁸

²⁸³ Fred S. Kleiner, *Gardner’s Art Through the Ages: The Western Perspective*, Fifteenth Edition, Vol.1, Cengage Learning, Boston 2017, s.333-334.

²⁸⁴ Ursula Schlude und Gertraud Wagner, agm, s.1-2.

²⁸⁵ Adolf Zeller, *Die Kirchenbauten Heinrichs I. und Der Ottonen in Quedlinburg, Gernrode, Frose und Gandersheim*, Springer Verlag, Berlin 1907, s.8.

²⁸⁶ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.63.

²⁸⁷ Alexander Emmerich ve Diğerleri, *age*, s.29.

²⁸⁸ Zainab A. Müller, agm, s.9.

1.3.1. Evlilik Belgesi

Bu dönemlerde bir el yazması kültürü vardı. Otto varisinin ve Bizans prensesinin evliliğine eşlik eden diplomatik faaliyetlere ve siyasi amaçlara hizmet etti. İmparatorluk belgeleri, sadece yasanın korunmasına yardımcı olmakla kalmadı, aynı zamanda geç dokuzuncu yıldan beri özel yazı ve grafik işaret formları bu belgeleri prestij göstergesi ve sembolik iletişim araçları haline getirdi. Bu, özellikle Theophanu belgesinin ayrıntılı ve eşsiz tasarımı için geçerlidir.²⁸⁹

14 Nisan 972 tarihli ünlü bir evlilik cüzdanı olan bu belge Orta Çağ'ın en güzel belgesi olarak kabul edilmiştir.²⁹⁰ Theophanu ile olan evliliği, II. Otto ile ilişkilendirilen sanatsal nesnelerde belirgin bir şekilde kendini göstermiştir. Örneğin 972 tarihli evlilik belgesinin lüks sunum kopyası, Otto sanatının en büyük anıtlarından biridir. 144,5 × 39,5 cm ölçülerinde muazzam derecede büyük ve görkemli olan bu belge, mor parşömen üzerine altın mürekkeple kaligrafik yazı ile yazılmıştır (Bk. Resim –3-4).²⁹¹

Şu anda Wolfenbüttel'de korunan bu görkemli sanat eseri, Bizans tarzında hayvan kavgalarını gösteren madalyonlarla süslenmiş, köşelerde ise Mesih, Bakire ve Havariler temsil edilmiştir.²⁹² Hayvan dövüş sahneleri, bu madalyonların usta bir sanatçının elinden çıktığını ortaya koyuyor. Hayvan figürleri, inanılmaz derecede etkileyicidir.²⁹³

Bu, Batı'da bilinen ikinci mor belgedir (birincisi Ottonianum). Mor tabi ki imparatorluk rengiydi ve belgeyi imparatorluk rütbesinin ve prestijinin güçlü bir ifadesi olarak damgalıyordu. Bu belge, II. Otto'nun Theophanu'yu Tanrı'nın yardımıyla,

²⁸⁹ Bruno Reudenbach, "The 'Marriage Charter' of Theophanu: A Product of Ottonian Manuscript Culture", s.17.

²⁹⁰ Zainab A. Müller, agm, s.8.

²⁹¹ Adam S. Cohen, "Otto II, Art", s.589.

²⁹² Silvia Urbini, "L'Europa e gli Ottoni tra Roma e Ravenna/Europe and the Ottonians between Rome and Ravenna", *Imperituro/ Renovatio imperii: Ravenna nell'Europa ottoniana / Ravenna in Ottonian Europe*, Maria Pia Guermandi, Silvia Urbini (Ed.), Istituto per i Beni Artistici, Culturali e Naturali della Regione Emilia Romagna-IBC, Italy 2014, s.53.

²⁹³ Hans K. Schulze, "Purpur und Gold für die Braut Die Heiratsurkunde der Kaiserin Theophanu", *Visualisierte Kommunikation im Mittelalter- Legitimation und Repräsentation*, Steffen Arndt und Andreas Hedwig (Hrsg.), Marburg 2010, s.142.

babasının ve krallığın ileri gelenlerinin tavsiyesi, Aziz Petrus'un lütfu ve Papa XIII. John'un kutsamasıyla eş olarak aldığını resmi bir dille beyan eder.²⁹⁴

Theophanu belgesi Gregory Usta'nın bilinen en eski eseridir ve muhtemelen I. Otto'nun himayesi altında yapılmıştır.²⁹⁵ Bu belge, oldukça farklı bir şekilde tasarlanmıştır. Şöyle ki belge, yatay biçimden ziyade portre şeklindedir. Ayrıca katlanmış şekilde değil de rulo şeklinde tasarlanmıştır. Ayrıca Theophanu belgesi, şansölyelerin geleneksel italik el yazısıyla değil, çağdaş batı kodekslerinin küçük harfli yazısıyla yazılmıştır.²⁹⁶

Bu evlilik belgesi, hem bir “sanat eseri” hem de “Orta Çağ'da üretilen en görkemli ve muhteşem belge” olarak kabul edilmiştir.²⁹⁷ Saygın bir Fransız bilim adamı olan Roben Fossier şu ifadeleri kullanır: “*Derinden etkilendim. İmparatoriçe Theophanu'nun evlilik cüzdanının büyüüne kapılmışım. Mor, mavi ve altınla parıldaayan bu muhteşem belgenin aslını gören herkes beni anlayacaktır.*” Theophanu'nun evlilik cüzdanı, sadece Orta Çağ Avrupa'sının en güzel belgesi değil, aynı zamanda büyük öneme sahip tarihi bir belgedir.²⁹⁸

Otto kraliyet ve imparatorluk belgeleri, genellikle temsili belgelerdi. Dış görünüş, gücü ve itibarı ifade etmeliydi. Bu yüzden Peter Rück haklı olarak, Alman kraliyet ve imparatorluk belgelerini “*sanat eseri*” olarak tanımlamıştır. Bununla birlikte Theophanu'nun evlilik belgesi, muhteşem resimsel ve kaligrafik tasarımları nedeniyle diğer tüm Otto kraliyet ve imparatorluk belgelerini gölgede bırakıyor. Eşsiz güzellikte bir sanat eseri olarak kabul edilmektedir.²⁹⁹

²⁹⁴ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.77.

²⁹⁵ Henry Mayr-Harting, *Ottonian Book Illumination: An Historical Study*, Oxford University Press, New York 1991, s.42.

²⁹⁶ Bruno Reudenbach, “The ‘Marriage Charter’ of Theophanu: A Product of Ottonian Manuscript Culture”, s.19.

²⁹⁷ Bruno Reudenbach, “The ‘Marriage Charter’ of Theophanu: A Product of Ottonian Manuscript Culture”, s.16

²⁹⁸ Hans K. Schulze, “Purpur und Gold für die Braut Die Heiratsurkunde der Kaiserin Theophanu”, s.137.

²⁹⁹ Hans K. Schulze, “Purpur und Gold für die Braut Die Heiratsurkunde der Kaiserin Theophanu”, s.142.

Özetle Theophanu belgesinin Otto el yazması kültüründen kaynaklanan bir form repertuvarıyla tasarlandığı ancak Batı’da da önemli kabul edilen ve anlaşılabilen Bizans diplomasisinin ve monarşik gösterinin sembolik dilinden de yararlandığı söylenebilir. Ancak şu ana kadar sunulan hususlara göre belgenin doğrudan Bizans modellerini kopyaladığı anlamı çıkarılamaz. Bu belge, Bizans unsurlarından defalarca sapmış ve tasarım formları, Otto el yazması kültürü tarafından şekillendirilmiştir. Bununla birlikte Theophanu belgesinin görsel kalitesi, aynı zamanda çok farklı bir nesne ve malzeme türüne yani Charlemagne’ın saray okuluna atfedilen VIII. yüzyılın sonları veya IX. yüzyılın başlarına ait bir fildişi paneline çok yakındır. Fildişi, panelde madalyonlar dönüşümlü olarak büyük bir yaprağı tutan sarmaşıklardan ve bir çift dövuş hayvanından oluşur. Bu dekoratif ızgaranın yapısı, Theophanu belgesinin desenli mor alt tabakasına yakındır. Araştırmacılar, bunun motifler için de geçerli olup olmadığını tartışmışlardır. Çünkü muhtemelen belgenin yazısı, madalyonların üzerini kaplayarak hayvan sahnelerini tanımayı çok zorlaştırmaktadır. Bu nedenle bazıları kavga eden hayvan çiftler görürken bazıları da tam tersi, birbirine sarılmış iki hayvan görür.³⁰⁰

1.4. III. Otto Dönemi (983-1002)

III. Otto, 983-1002 yılları arasında Almanların Kralı, 996–1002 yılları arasında İmparator oldu. O, Alman imparatorları arasında en gösterişli ve tartışmalı olanıydı. 980 yılında İmparator II. Otto ve Bizans prensesi Theophanu’nun tek oğlu olarak dünyaya geldi. II. Otto, 27 Mayıs 983’te Verona’da oğlu genç Otto’nun (III. Otto) kral olarak seçilmesini sağlayarak babasının Otto yönetimini güvence altına alma politikasını sürdürmüştür.³⁰¹ Ancak İmparator II. Otto’nun aniden ölümüyle, aynı soydan geldiği için kendinde hak bulan Kavgacı Heinrich bu siyasi kriz durumundan faydalanıp kral olarak taç giyer ve sadece üç yaşında olan Kral III. Otto’nun kontrolünü ele geçirir. Bu kriz, ancak imparatorluğun büyükleri tarafından desteklenen iki imparatoriçenin çocuk kral adına naipliği üstlenmesi ile çözülmüştür.³⁰² Mainz Başpiskoposu Willigis, Otto’nun

³⁰⁰ Bruno Reudenbach, “The ‘Marriage Charter’ of Theophanu: A Product of Ottonian Manuscript Culture”, s.25-26.

³⁰¹ Phyllis G. Jestice, “Otto III (980–1002)”, *Key Figures in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Richard K. Emmerson (Ed.), Routledge, New York 2006, s.496.

³⁰² Wilhelm von Sternburg, *age*, s.44.

haklarını korumasına yardım etmeleri için genç kralın annesi Theophanu'yu ve büyükannesi Adelheid'i İtalya'dan çağırarak III. Otto'ya destek verdiğini göstermiştir.³⁰³

III. Otto'nun krallığını, II. Otto döneminde yönetiminde aktif bir rol almış olan Theophanu, İmparatoriçe Adelheid ve Mainz Başpiskoposu Willigis kurtarmıştır.³⁰⁴ Theophanu, Orta Çağ tarihinin en garip fenomenlerinden biridir. Eşi öldükten sonra çok genç yaşlarda imparatoriçe olan Theophanu, güçlü Alman erkeklerinin desteği ve onların tavsiyelerine ihtiyaç duyuyordu. Ancak onun yanında kimse Mainz Başpiskoposu Willigis kadar sadakatla ve fedakarlıkla durmadı.³⁰⁵ Bütün bu isimlerin yanında aslında I. Otto'nun kızı Mathilda önemli bir yer teşkil eder. Kardeşi II. Otto, İtalya'ya gittiğinde onun için naiplik yaptı. Çağdaş bir tarihçi, onun ne kadar sert ve becerikli bir şekilde imparatorluğu yönettiğinden bahseder. Aynı şekilde kardeşinin oğlu III. Otto'nun Kutsal Roma İmparatoru olarak babasının yerine geçeceği iddiaları tartışıldığında Matilda, annesi Adelheid ve Theophanu'nun yardımıyla "imparatorluğu bir arada tutarak" mücadeleyi başarıyla savundu.³⁰⁶

983'ün Noel'inde III. Otto, Aachen'de Doğu Frank kralı olarak taç giymiştir. III. Otto, tahta çıktığında henüz üç yaşındaydı. Babası İmparator II. Otto, İtalya'daki işlerle uğraşırken oğlunun eş-hükümdar olarak seçilmesini ve taç giyme törenini düzenlemişti. I. Otto da Otto Hanedanının taht iddiasını onlarca yıl önce II. Otto için aynı düzenlemeleri yaparak güvence altına almıştı. III. Otto, o kadar genç bir kraldı ki, Almanya'daki Otto tahtında bir tür figüran olarak görev yapmıştır. En azından yetişkin olana kadar. Böyle figüranlık statüsü, yeni bir şey değildi. Charlemagne zamanına kadar aynı işlevi yerine getirmek için reşit olmayanlar bir tür kukla olarak tahta oturtulmuştur. Zaten kimse, üç yaşındaki bir çocuğun tabiri caizse devletin dizginlerini elinde tutmasını beklemiyordu.³⁰⁷

³⁰³ Phyllis G. Jestice, "Otto III (980–1002)", s.496.

³⁰⁴ Johannes Fried, *Die Formierung Europas 840–1046 Oldenbourg Grundriss Der Geschichte*, Lothar Gall, Karl-Joachim Hölkeskamp und Hermann Jakobs (Hrsg.), Band. 6, R. Oldenbourg Verlag, München 2008, s.88.

³⁰⁵ Stephan Beissel, *Der Heilige Bernward von Hildesheim als Künstler und Förderer der deutschen Kunst*, August Lax, Hildesheim 1895, s.5.

³⁰⁶ Sharon L. Jansen, *The Monstrous Regiment of Women Female Rulers in Early Modern Europe*, Palgrave Macmillan, New York 2002, s.153.

³⁰⁷ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.1.

III. Otto, Almanya’da bir figüran olarak hizmet edebilecek küçük bir gölge kral olarak değil, daha ziyade bu dönemde Kuzey İtalya’yı ve modern Almanya’yı oluşturan toprakların çoğunu içeren geniş Alman İmparatorluğu’nun tek hükümdarı olarak kutsanmıştı. Kutsanmış küçük bir kralın varlığı, Alman İmparatorluğu’nu paramparça etmekle tehdit eden bir krize yol açtı. III. Otto, açık bir şekilde krallığı yönetemez, birliklere liderlik edemez, yargıyı kontrol edemez veya X. yüzyıl hükümdarından beklenen görevlerden herhangi birini gerçekten üstlenemezdi. Açıktır ki III. Otto’nun kendisi adına hükmedebilmesi için on yıldan fazla bir süre beklemek gerekiyordu. Durum, II. Otto’nun Güney İtalya’daki son yenilgisi ve 982’deki Slav isyanıyla daha da kötüleşti ve orduları yönetebilecek güçlü, yetişkin bir hükümdara duyulan ihtiyacı ortaya koydu. Bununla birlikte, III. Otto’nun kuzeni Heinrich’in Bavyera’nın iktidarını ele geçirmeye çalıştığı bir karışıklık döneminin baş göstermesi sonrasında III. Otto’nun annesi Theophanu, genç kralın koruyucusu ve imparatorluğun kadın yöneticisi olarak sorumluluğu üstlenmişti.³⁰⁸ Bu durumda en büyük görev, İmparatoriçe Theophanu’ya düşmüştür. Güçlü duruşuyla oğlunun zayıf dönemlerinde oğlu küçükken İtalya’da imparatorluk egemenliğini sağlamayı başarmıştır. Aynı zamanda imparatorluk kilisesi sisteminin gelişimi de doruk noktasına ulaşmıştır.³⁰⁹

İmparatoriçe Theophanu, naipliği döneminde sekreteri Gerbert, Mainzli Willigis, Hildesheimli Bernward ve Reimsli Adalbero tarafından desteklenmiştir. Ayrıca bu piskoposlar, III. Otto’nun zayıf dönemlerinde feodal beylerin güç elde etmelerini engellediler. Bunun yanında Doğu sınırlarını Slavlara karşı savundular. Ayrıca bu piskoposlar, kiliselerin yanı sıra kaleler inşa ettiler, imparatorun yanında savaştılar ya da imparatorun olmadığı zamanlarda haklarını savundular.³¹⁰ Başpiskoposlar, Mainzli Willigis ve Ravennalı John, III. Otto’yu derin bir dini öneme sahip bir törenle kral olarak görevlendirdiğinden ve Almanya’nın soyluları tarafından onaylandığından dolayı genç Otto, çok küçük olmasına rağmen yok sayılmamış ve bir kenara atılmamıştır.³¹¹ Benzer şekilde I. Otto döneminde de onun saltanatına verilen temel destek, en büyük ve gayri

³⁰⁸ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.1-2.

³⁰⁹ Alexander Emmerich ve Diğerleri, *age*, s.29.

³¹⁰ John Beckwith, *age*, s.83.

³¹¹ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.2.

meşru oğlu Mainz başpiskoposu olarak atadığı William'dan gelmişti.³¹² Aslına bakılırsa imparatorluk kilisesinin ve aslında onun algıladığı laik yönetimin X. ve XI. yüzyıllarda Alman siyasetinde ne kadar önemli olduğu açıktır.³¹³ Theophanu, 991'de öldüğünde III. Otto'nun büyükannesi İmparatoriçe Adelheid, aynı rolü üstlenerek III. Otto ve imparatorluğuna torunu 14 yaşında erişkin olana ve imparatorluğu tam olarak yönetebilecek güce sahip olana kadar sahip çıkmıştır.³¹⁴

III. Otto, 14 yaşında bir yetişkin olduğunda Solingen Mahkemesinde yönetim yetkisine sahip olduğu ilan edilir. Kısa hayatı boyunca III. Otto'nun Alman yönetimi altında tek hayali "*Roma imparatorluğunun restarosyunu*"nu gerçekleştirmekti.³¹⁵

III. Otto, tüm Hristiyanlık için parlak bir gelecek vaat eden kişi olarak görülmüştür. 1002'de 21 yaşında ölecek olan bu imparatorun henüz 13 yaşındayken sahip olduğu zekası ve yetenekleri sebebiyle çağdaşları onu hayranlıkla "*mirabilia mundi*" yani "dünya harikası" olarak adlandırmışlardır. III. Otto'nun üstün zekası ve yetenekleri Roma'da aldığı eğitimle ilgilidir.³¹⁶ Onun en büyük şansı, belki de annesi Theophanu idi. Genç Otto, iyi bir eğitim almıştı. Baş öğretmeni, Hildesheim'in gelecekteki piskoposu Bernward idi. Aynı zamanda annesinin güneyli bir İtalyan olan arkadaşı John Philagathos'tan Yunanca eğitim aldı. Reşit olduktan sonra eğitimine çağın en bilgili bilim adamı Aurillaclı Gerbert ile devam etti.³¹⁷ Tartışmasız III. Otto, Roma'da yaşayan Praglı Aziz Adalbert ve Reims Başpiskoposu Aurillaclı Gerbert'ten çok iyi bir eğitim almıştır. Özellikle Gerbert, yaşadığı dönem için olağanüstü bir bilgindi. Araplarla temas içinde olduğu Katolanya'da geometri, müzik, astronomi ve matematik alanlarında çalışmalar yapmıştır. III. Otto'nun desteğiyle 999'da II. Sylvester adıyla başarılı ve sadık bir papa olacak ve öğrencisi olan İmparator Otto ile birlikte Avrupa Hristiyanlığının gelişimi için hırslı bir plan üzerine çalışacaktı.³¹⁸ III. Otto, Roma'nın uluslararası prestijini yeniden

³¹² Zbigniew Dalewski, agm, s.8.

³¹³ Michel Parisse, agm, s.798.

³¹⁴ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.2.

³¹⁵ Alexander Emmerich ve Diğerleri, age, s.29.

³¹⁶ Jacques Le Goff, *Avrupa'nın Doğuşu*, s.48.

³¹⁷ Phyllis G. Jestice, "Otto III (980–1002)", s.496.

³¹⁸ Jacques Le Goff, *Avrupa'nın Doğuşu*, s.48.

canlandırmayı, şehri yerel aristokrat grupların kontrolünden kurtarmayı ve Papalık ile mümkün olan en yakın birliği kurmayı amaçlamıştır.³¹⁹

Alman Kralı ve Kutsal Roma İmparatoru III. Otto, resmi mührünü süslemek için *Renovatio imperii Romanorum* sözcüklerini seçmiştir. Bazı bilginler, bu sözlerin büyük bir imparatorluk vizyonu içerdiğini ileri sürdüler.³²⁰ Genç Otto, Roma İmparatorluğu'nu Charlemagne'ın izinde ve bir Hristiyan imparatorluğu olarak yeniden kurmaya niyetliydi. III. Otto, mühründeki *Romanorum*'a karşın aklındaki imparatorluk kimliğini Caesarların imparatorluğuyla olan eski ilişkisinden değil, Hristiyanlıktan alacaktı. Merkezi İtalya'da değil, Almanya'da olacaktı. Bunun yanında III. Otto'ya göre papa, onun için sadece onun emirlerini itaatle yerine getiren başrahibinden başkası değildi. Tam da bu sebeple Otto hem Alman hem de akrabası olan kuzeni Bruno'yu V. Gregory³²¹ ismiyle papa olarak atamıştı. Bu durum, Alman krallıklarındaki din adamlarına çok akıllıca gelmişti. Frank keşiş Fleuryli Abbo, "*İmparatorluk ailesinin bir mensubunun kutsallık ve erdem timsali bir adamın Petrus'un tahtına oturduğu haberi, altın ve mücevherlerden daha kıymetlidir,*" diye yazmıştı. Ancak Romalılar kızgındı, sadece imparator kentlerinin başına yabancı bir papayı oturttuğu için değil, aynı zamanda Otto Roma'nın önemini bu kadar açık bir şekilde saf dışı bıraktığı için de kızgınlardı.³²² III. Otto, Roma'yı papaların şehri olarak değil, imparatorların şehri olan *urbs regia* olarak görmüştür.... Papaların önce Roma Kilisesi'nin mülkünü çarçur ettiklerini ve ardından imparatoru soyarak onu yenilemeye çalıştıklarını söyler.³²³

Bu ilk Alman papası 3 Mayıs 996'da kutsandı. İlk eylemlerinden biri, Otto'yu imparator olarak taçlandırmaktı. V. Gregory, bütün papalığı boyunca imparator kuzeni ile tam bir uyum içinde hareket etmiştir.³²⁴ Yeni Papa, 21 Mayıs 996'da Otto'yu imparator olarak taçlandırdı ancak Curia'nın eski iddialarına aykırı davranmadı ve papaların görev

³¹⁹ Christopher Dawson, *age*, s.93.

³²⁰ James Muldoon, *age*, s.33-34.

³²¹ V. Gregory; 970'de doğmuş ve 4 Şubat 999'da ölmüştür. XV. John'ın ölümü üzerine Romalılar III. Otto'ya bir heyet gönderdiler ve ondan ölen Papa'nın yerine yeni bir seçim yapmasını istediler. Hemen akrabası olan ve Carinthia Dükü Otto ve Judith'in oğlu olan Bruno'dan bahsetti. Ayrıntılı Bilgi için bk: Horace K. Mann, "Gregory V, Pope.", *The Catholic Encyclopedia*, Vol. VI, The Encyclopedia Press, New York 1913, s.790.

³²² Susan Wise Bauer, *age*, s.636-637.

³²³ Friedrich Heer, *The Holy Roman Empire*, Janet Sondheimer (trans.), Frederick A. Praeger, New York 1968, s.46; James Muldoon, *age*, s.33.

³²⁴ Horace K. Mann, *agm*, s.790.

ve haklarını vurguladı.³²⁵ Otto, Roma’da St. Peter’de Papa tarafından taçlandırılmasından itibaren “*Romalıların İmparatoru*” unvanını aldı.³²⁶

III. Otto, taç giymesinden sadece birkaç ay sonra Roma’yı hizmetkarının eline bırakarak 996’da Almanya’ya döndü. III. Otto, henüz 16 yaşındaydı ve Romalıların neden bu kadar alındığını anlayamayacak kadar gençti. Ona göre her şey yolundaydı, fermanını çıkartmış, papayı atamış, işini bağlamıştı. Onun tek düşündüğü hayallerini gerçekleştirmektir. III. Otto, Almanya’ya döner dönmez Roma senatörü Crescentius, kızgın bir kalabalık ile birlikte Otto’nun bu yaptığını kabalık olarak görüp V. Gregory’i kentin dışına doğru kovmuşlardır. Gregory, Almanya’ya bir haber göndererek imparatorun kendisine yardım etmesini istedi. III. Otto, kuzenine yardım etmek için hiç acele etmedi. Otto’nun önceliği başkaydı ve kendince daha önemli olan işlerle uğraşıyordu. Güneye doğru yola çıktığında da yol üzerinde kabuller, toplantılar düzenledi ve hatta Noel’i kutlamak için oyalandı. III. Otto, 998 yılında Roma’ya vardığında Crescentius ve Romalı papazlar, on dört aydır sürgünde olan Gregory yerine kendilerine çoktan yeni bir papa seçmişlerdi bile.³²⁷ Bütün bu sebeplerden dolayı kaynaklarda imparatorun Roma’ya müdahaleyi özellikle acil bir mesele olarak görüp görmediği konusunda net bilgiler verilmemektedir.³²⁸

998’de III. Otto, Roma’yı geri aldı ve Johannes Philagathos’un kör olmasını ve şehirden atılmasını, Crescentius’un ise öldürülmesini ve cesedinin sergilenmesini emretti. İsyancılara karşı yapılan bu acımasız eylem, genel olarak Otto imparatorlarının merhametli siyaset geleneğine hiçbir şekilde uymadığından, III. Otto’nun bu acımasız davranışı, tarihçiler tarafından her zaman rahatsız edici bir durum olarak görülmüştür.³²⁹ Daha sonra Otto, bu şehri imparatorluğunun başkenti yapmaya karar vererek Roma’da kaldı. Aventine’de kendisine bir saray yaptırdı. Bu, III. Otto’nun yeni bir Roma İmparatorluğu yaratma konusundaki görkemli planının kanıtı olarak ifade edildi.

³²⁵ F. Kämpers, “Otto III”, *The Catholic Encyclopedia*, Vol. XI, The Encyclopedia Press, New York 1913, s.357.

³²⁶ Alexander Emmerich ve Diğerleri, *age*, s.29.

³²⁷ Susan Wise Bauer, *age*, s.637.

³²⁸ Gerd Althoff, *Otto III*, Phyllis G. Jestice (trans.), Pennsylvania State University Press, University Park 2003, s.72.

³²⁹ Tsvetelin Stepanov, “Venerating St. Michael the Archangel in the Holy Roman Empire and in Bulgaria, 10th–11th Centuries: Similarities, Differences, Transformations”, *Medieval Worlds*, No. 3, (2016), s.51.

Kuşkusuz Otto, bir batı imparatorluğu fikrini büyük ölçüde geliştirdi. Muhtemelen İtalya'daki siyasi istikrarsızlık nedeniyle işlere daha çabuk müdahale edebilmek için bölgeye yakın olmak istemişti. Doğal olarak bu, onu 1001 yılının başlarında isyan eden Romalılar arasında sevilmez hale getirdi. Daha önceki Ottolar, neredeyse tamamen krallıkları boyunca sürekli seyahat ederek hüküm sürmüşlerdi. Kalıcı bir başkentte ikamet etme kararı böylece yeni bir ayrılışın işaretiydi. Otto'yu daha büyük bir bürokrasi geliştirmeye zorladı ve daha büyük, daha göz alıcı bir saray edinmesini sağladı. Bir süre Otto'nun halası, Quedlinburglu Başrahibe Mathilda, Almanya'da naiplik yaptı ancak onun ölümünden sonra imparator, hükümet işlerini yürütmek için piskoposlara her zamankinden daha fazla güvenmek durumunda kaldı.³³⁰

İmparator Büyük Otto, piskopos seçimlerinde etkisini kesinlikle vurgulamıştı. Onun başlattığı imparatorluk kiliselerine ayrıcalık sağlama politikası, halefleri tarafından da devam ettirildi ve genişletildi. II. Otto'nun saltanatı, aynı şekilde geride kalıcı etkiler bırakmak için çok kısaydı ancak III. Otto, sürekli olarak büyükbabasının politikasını sürdürdü. En azından Papalık ittifakı yoluyla imparatorluk kilisesindeki imparatorluk gücü tam bir gelişim gösterdi. Böylece imparatorluk gücünün dayandığı bu sistemin gerçek yaratıcısı oldu.³³¹

Otto'nun, “İsa Mesih'in hizmetkari” ve “havarilerin hizmetkari” unvanlarını alarak imparator olarak Hristiyan dünyasının liderliğini üstlendiği açıkça görülmektedir. İmparatorluk fikrinin bu güçlü gelişimi, 996'da Otto'nun ilk Alman papasını atamasıyla zaten görülmüştü. V. Gregory'nin 999'daki ölümünden sonra II. Sylvester adını alan eski öğretmen Aurillaclı Gerbert'i atayarak Papalığı kontrol etme çabalarını sürdürmüştür.³³² Papa olarak görevlendirilen ve beş yıl hüküm süren Gerbert, önce Reims'te, ardından Ravenna'da başpiskoposluk yapan ve kendini laik öğrenmeye adanmış bir isimdi. Bu nedenle öğrenmeye hevesli olan İmparator Otto tarafından çok sevildi.³³³ Gerbert, vicdanlı bir kilise adamı ve kayda değer bir papaydı fakat düşünceleri Hristiyanlıktan daha eski bir geçmişe dayanıyordu. Roma İmparatorluğu'nun ihtişamları ve kendi

³³⁰ Phyllis G. Jestice, “Otto III (980–1002)”, s.496-497.

³³¹ Michel Parisse, agm, s.818-819.

³³² Phyllis G. Jestice, “Otto III (980–1002)”, s.497.

³³³ Herman of Reichenau, “Chronicle”, *Eleventh-Century Germany: The Swabian chronicles*, I.S. Robinson (trans.), Manchester University Press, Manchester 2008, s.58.

zamanının kötülükleri ve zayıflıkları ile ilgili kederli bir vizyonla doluydu. Bilimsel öğrenmenin canlanması, onun eski Roma yönetimini yeniden canlandırma girişimi ile yakından ilgiliydi. Ne var ki, onun siyasi vizyonları ölümüyle birlikte azaldı.³³⁴ William Stubbs, Gerbert'in III. Otto'nun ölümünden sonra yaklaşık 1.5 yıl daha hayatta kaldığını ve Romalıların onu zehirlediğini ifade eder. Otto'nun ölümü, Ocak 1002'de Sylvester'in ölümü ise Mayıs 1003'te gerçekleşti.³³⁵

III. Otto'nun annesi, hatırlanacağı üzere Bizans prensesi Theophanu'ydu ve Otto, iki taraftan da kral soyuna dayanması sebebiyle babasından ya da büyük babasından daha fazla Romalı olduğunun fazlasıyla farkındaydı. Davis'in ifadesine göre;

*“Sen Romalıların ve Augustus'un imparatoru Sezarsın [diye yazar Gerbert]. Yunanlıların en asilisin. Sen Yunanlı imparatorlukta geçtin. Romalıları miras aldığın hak ile yönetiyorsun ve zihin ve belagat hususunda her ikisini geçtin.”*³³⁶

Otto, Sakson kabalığından kurtulmak ve Yunan inceliğini geliştirebilmek için Gerbet'ten yardım ve teşvik talep etmiştir. Roma'da Aventine Tepesi'ne kurulmuş bir sarayda yaşıyor, ipek giysiler giyip bir platform üzerine yerleştirilmiş yarım daire bir masada tek başına yemek yiyordu. Memurları *loghetes* ve *protospathars* olarak anılıyor ve isimleri Yunan harfleriyle yazılıyordu. Çünkü Otto'nun amacı eğitimli ve medeni bir duruş sergilemekle beraber Hristiyan ve kültürlü Bizanslılar'dan geri kalmamaktı.³³⁷

III. Otto, yenilenen imparatorluğun bütün Hristiyan topraklarını içermesi gerektiği iddiasında bulunmuş ve bu bağlamda Polonya Dükü Boleslav ile müzakere ederek Polonya'yı kendi yönetimine katmaya çalışmıştır. Ancak Otto'nun Polonya'yı müzakere yoluyla kazanma çabaları boşuna gitmiş ve halefi II. Heinrich, Polonya'ya saldırı düzenlemiştir.³³⁸

Renovatio (yenileme) idealini çok düşünse de saltanatının kısıtlılığı nedeniyle gerçeğe dönüştürememiştir. Yine de büyük iradesinin közleri kalmıştır. III. Otto, diğer birkaç yönetici gibi imparatorluğun zenginleşmesine katkıda bulunmuştur. Tarih yazımı gibi sanat da çağdaşlarının büyük bir hayranlık duyduğu genç, parlak imparatorun imajını

³³⁴ R. W. Southern, *The Making of the Middle Ages*, Yale University Press, New Haven 1961, s.178.

³³⁵ William Stubbs, *age*, s.121.

³³⁶ R.H.C. Davis, *age*, s.241.

³³⁷ R.H.C. Davis, *age*, s.241.

³³⁸ William Chester Jordan (Ed.), *age*, s.158.

yansıtır.³³⁹ Dönemin minyatürleri, III. Otto’yu büyük bir imparator olarak benimsendiğini kanıtlar nitelikte tasvir etmiştir. Minyatürlerde İmparator Otto, Roma, “Galya”, “Germanya” ve Slavların ülkesi “Slavya” birliklerinin başında tüm görkemi ile geçerken resmedilmiştir.³⁴⁰

Hem babasına hem de büyükbabasına bağlı görüntülerin görece azlığının aksine, III. Otto’nun kısa yaşamı boyunca sayısız temsili vardır. Annesi Theophanu’nun kollarında 983 dolaylarında bir fildişi üzerinde bir çocuk olarak görünür. Otto’nun azınlığı döneminde, Mainz Başpiskoposu Willigis ve muhtemelen Theophanu yönetimindeki kadın yazar Duriswint tarafından kral için yazılmış küçük bir dua kitabı vardır. Otto’nun kütüphanesi çağdaş eserlere olan ilgiyi yansıtıyor gibi görünmese de örneğin beşinci yüzyıl Livy’sini ve hocası Aurillaclı Gerbert tarafından kendisine verilen sayısız kitabı içeren kapsamlı ve bilimsel bir koleksiyondur. Bunların yanında Reichenau’da III. Otto için üretilen görkemli el yazmaları, hükümdar ve danışmanları tarafından ilan edilen Hristiyan merkezli krallık fikrini ve imparatorluk ideallerini açıkça gözler önüne sermektedir.³⁴¹

Diğer Otto imparatorları gibi III. Otto’nun da Charlemagne’a karşı hayranlığı vardı. Hatta III. Otto hakkında anlatılan olaya tanık olduğunu iddia eden birisinin yetkisiyle ilginç bir hikâye anlatılır. Hikâyeye göre;

*“İmparator Otto, Aachen’e yaptığı nadir ziyaretlerden birinde, büyük selefi Charlemagne’in gömüldüğü mezara girdi. Başında altın bir taç ve altın bir asa ile dimdik oturan cesedi buldular. Ellerinde eldiven vardı ve yaklaşık iki asır boyunca tırnakları eldivenlerin içinde uzamıştı. Burnun bir kısmı hasar görmüştü ve Otto, mezar kapatılmadan önce altınla restore edilmesini, tırnakların kesilmesini ve Charlemagne’a beyaz giydirilmesini emretti. Bir kalıntı olarak ondan bir diş aldı.”*³⁴²

Thietmar’ın açıklamasına göre III. Otto, Charlemagne’ın giysilerinin bozulmamış kısımlarını ve boynunda asılı olan altın bir haçı aldı. Kalıntılara büyük saygı gösterdi ve

³³⁹ Gerd Althoff, *age*, s.10-11.

³⁴⁰ Jacques Le Goff, *Avrupa’nın Doğuşu*, s.48.

³⁴¹ Adam S. Cohen, “Otto III, Art”, *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.592.

³⁴² Walter Oakeshott, *Classical Inspiration in Medieval Art*, Chapman & Hall, London 1959, s.75; Jace Stuckey, “Charlemagne As Crusader? Memory, Propaganda, And the Many Uses of Charlemagne’s Legendary Expedition To Spain”, *The Legend of Charlemagne in the Middle Ages Power, Faith, and Crusade*, Matthew Gabriele and Jace Stuckey (Ed.), Palgrave Macmillan, New York 2008, s.137.

ayrıldı.³⁴³ Bu hikâye şiddetli eleştirilere maruz kaldığı gibi, bazı ciddi tarihçiler tarafından da kabul edildi ve gerçekten de Otto'nun mezarı açıldığına şüphe yoktur. Tek sorun, orada ne bulunduğudur. Ancak bu garip teşebbüsü geçmişe duyduğu saygı olarak görülmüştür.³⁴⁴ Kuşkusuz bu, kısmen yeni bir Ottolu'nun kendisini Karolenj Hanedanının prestijiyile ilişkilendirme çabasıydı.³⁴⁵ Sonrasında Charlemagne'ın azizlik efsaneleri, III. Otto'nun erken ölümünden iki yıl sonra bile çoğalmış ve dilden dile dolaşmıştır.³⁴⁶

III. Otto yetişkinliğe erip hükümdarlığa geçtiğinde tıpkı babası gibi Bizans ile yapılan evlilik politikasını devam ettirmeyi planlamaktaydı. Bu sebeple ilk yolladığı heyetin eli boş dönmesi bile onu durduramamış ve ikinci bir heyet daha göndermiştir. Heyetin başında Batı'nın en zengin ve en olağanüstü din adamı Milano Başpiskoposu Arnulf vardır. Saraya inanılmaz derecede süslü, gümüş çivilerle mihlanmış altın nallara sahip atı üstünde gelir. Basileous konuğunu saygıyla karşılamıştır. Basileios, bir an önce Bulgaristan'a dönebilmek için evliliğin gerçekleşmesi konusunda hiç zorluk çıkarmaz. Üç yeğeninden en büyüğü olan Eudokia, çiçek hastalığı nedeniyle çok çirkinleşmiş ve kendini manastıra kapatmaya karar vermiştir. Theodora da güzel bir kız olmadığı için geriye aday olarak güzelliği ve çekiciliği ile dikkat çeken yirmi üç yaşındaki Zoe kalmıştır. Başpiskopos kızı çok beğenmiştir ve efendisi Otto'nun da onu çok beğeneceğinden emindir. Evlilik konusunda oldukça istekli olan Zoe, 1002 yılı Ocak'ında bir *porphyrogenneta* ve imparatoriçeye yaraşır maiyeti ve Arnulf ile birlikte yeni vatanına doğru yola çıkar fakat bu evlilik, ne yazık ki gerçekleşemeyecektir. Gemi Bari'ye ulaştığında aniden ateşlenen nişanlısının Roma yakınındaki Paterno Kalesi'nde henüz çok genç yaşta hayatını kaybettiği haberini alır ve Zoe, aynı gemiye binerek eli boş bir şekilde anavatanına döner. Zoe bu ölümle sadece kocasından ve hatta Batı İmparatorluğu tacından daha da fazlasını kaybetmiştir. Eğer Otto'dan bir oğlu olsaydı, bu çocuk sadece Batı İmparatorluğu'nu değil, başka bir erkek varis olmadığı sürece Doğu

³⁴³ *Thietmari Merseburgensis Episcopi Chronicon*, Post Editionem Ioh. M. Lappenbergii, Recognovit Fridericus Kurze, (Scriptores rerum Germanicarum in usum Scholarum: Monumentis Germaniae Historicis Recusi), Hannoverae, Impensis Bibliopolii Hahniani, 1889, s.90; Matthew Gabriele, "Otto III, Charlemagne, and Pentecost A.D. 1000: A Reconsideration Using Diplomatic Evidence", *The Year 1000: Religious and Social Response to the Turning of the First Millennium*, Michael Frassetto (Ed.), Palgrave Macmillan, New York 2002, s.112.

³⁴⁴ Walter Oakeshott, *age*, s.75.

³⁴⁵ Phyllis G. Jestice, "Otto III (980–1002)", s.497.

³⁴⁶ E. R. Truitt, *Medieval Robots: Mechanism, Magic, Nature, and Art*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia 2015, s.107.

İmparatorluğu’nu da devralacak ve böylece iki imparatorluk birleşecek ve sınırlar da Fransa’dan İran’a kadar genişleyecekti ve belki de bu evlilik tüm dünya tarihinin başka türlü yazılmasına sebep olacaktı.³⁴⁷

İmparator III. Otto, 23 Ocak 1002’de İtalya’da Paterno Kalesi’nde saltanatının on dokuzuncu yılında vakitsiz bir zamanda öldü. Genç Otto yerine Bavyera Dükü Heinrich, kral ilan edildi ve yirmi üç yıl hüküm sürdü.³⁴⁸ Henüz 21 yaşında ve çocuksuz ölen III. Otto kendi istediği gibi Charlemagne’ın yanına Aachen’e gömülmüştür.³⁴⁹

II. Otto ve III. Otto uzun bir süre yaşamış ve hüküm sürmüş olsalardı, Ottoların kendilerine atfedilen evrensel bir Hristiyan imparatorluğunun görkemli hedeflerinden biri olmasa da emperyal amaçlarının en azından bir kısmını, gerçekleştirebilmeleri mümkün olabilirdi.³⁵⁰

1.5. II. Heinrich Dönemi (1002-1024)

II. Heinrich, “Kavgacı” lakabıyla bilinen Bavyera Dükü II. Heinrich’in oğlu ve Büyük Otto’nun kardeşi olan Bavyera Dükü I. Heinrich’in torunudur.³⁵¹ İlk eğitimini Freising Piskoposu Abraham’dan aldı. Daha sonra Hildesheim katedral okulunda rahiplik eğitime başladı ve eğitimini Bavyera’da Regensburg Piskoposu Wolfgang ile tamamladı. Lüksemburg Kontesi Kunigunde (995-97/1000) ile evlendi. Heinrich, III. Otto’nun ölümünden sonra taht için mücadele etti ancak Heinrich’in krallığa yükselmesi kolay olmamıştı.³⁵² III. Otto’nun yakın sırdaşı olarak Otto’nun Charlemagne’ın Aachen’deki Saray Şapelindeki mezarının açılışında hazır bulunmuştu. Bununla birlikte çekirdek kraliyet ailesinden olmadığı ve krallık hâlâ seçimle gelinen bir pozisyon olduğu

³⁴⁷ John Julius Norwich, *age*, s.207-208.

³⁴⁸ Herman of Reichenau, *agm*, s.58.

³⁴⁹ Alexander Emmerich ve Diğerleri, *age*, s.30; Jim Bradbury, *The Routledge Companion to Medieval Warfare*, Routledge, London 2004, s.75.

³⁵⁰ James Muldoon, *age*, s.35.

³⁵¹ Stefan Weinfurter, “Heinrich II. (1002-1024), *Die Deutschen Herrscher Des Mittelalters: historische Portraits von Heinrich I. bis Maximilian I. (919-1519)*, Bernd Schneidmüller und Stefan Weinfurter (Hrsg.), C.H. Beck, München 2003, s.97; Boyd H. Hill, *Medieval Monarchy in Action: The German Empire from Henry I to Henry IV*, G.R. Elton (Ed.), George Allen and Unwin Ltd, London 1972, s.61.

³⁵² J. Bernhardt, “Henry II, Roman Emperor, St.”, *New Catholic Encyclopedia*, Second Editon, Vol.6, Thomson/Gale (in association with the Catholic University of America), Washington, D.C. 2003, s.744.

için Aachen’de bekleyen ve onu seçecek olan isimler, II. Heinrich olarak ardılığını kabul etmemeye karar verdiler. 29 yaşında hâlâ çocuksuz olması, bu durumun bir faktörü olabilirdi. İyi örgütlenmiş ve güçlü bir Bavyera düklüğü’nün yanı sıra Luxemburg kontlarının, birçok Ottolu akrabasının ve özellikle Quedlinburg, Gandersheim ve Essen’in Ottolu başrahibelerinin desteğine sahipti. Mainz Başpiskoposu Willigis’in çağrısı da gerekliydi. Arkasındaki desteklere ek olarak meşru devamlılık iddialarının gündeme gelmesiyle bazı ileri gelenler, Otto’nun ölümünden üç aydan biraz daha fazla bir süre sonra Haziran 1002’de onu kral olarak seçtiler. Saksonlar, Thüringenler, Lotharingler ve Svabyalılar oylarını vermediler. Aslında herkes tarafından seçilmeden 15 Temmuz 1002’de Merseburg’da Mainz başpiskoposu tarafından kral ilan edildi ve taç giydi.³⁵³

III. Otto’nun halefi, II. Heinrich’in imparatorluk fikirlerinde süreklilik unsurlarının yanı sıra çarpıcı yenilikler buluyoruz. II. Heinrich’in hükümdarlığı, ilahi olarak yönetilen yoğun bir yönetim anlayışı ile karakterize edildi.³⁵⁴

II. Heinrich’te diğer Otto imparatorları gibi kilise ile güçlü bağlantılar kurar ve piskoposların temsil ettiği siyasi-idari bölünmeye önem verir. İtalya’yı da ihmal etmez ve 1002’de İtalya kralı ilan edilen ve III. Otto döneminde de sürekli bir isyan içinde olan Ivrealı Arduin’i defalarca yenilgiye uğratar. 1004’te İtalya Kralı unvanını alır³⁵⁵ ve 1014’te ise Kutsal Roma İmparatoru olarak taçlanır.³⁵⁶

Her ne kadar İtalya’ya seferleri olmuş olsa da Heinrich’in ilk hedefi, Almanya idi. Almanya ile İtalya’dan çok daha fazla ilgilenen Heinrich, hükümdarlığı sırasında İtalya’ya yalnızca üç kez seyahat etti. İlk yolculuk, kendisini İtalya kralı ilan eden Ivrealı Arduin’e yanıt olarak yapıldı. İtalya’ya bir sonraki sefer, Heinrich’in Romalı aileler arasındaki savaştan kurtarmak zorunda kaldığı Papa VIII. Benedict’in isteği üzerine 1013-1014’te gerçekleşti. Bu noktadan sonra Heinrich, 1014’te Roma’da Kutsal Roma İmparatoru olarak resmen taç giydi. Heinrich’in İtalya’ya son yolculuğu, bir kez daha Papa’nın isteği üzerine Heinrich’in Güney İtalya’daki Bizanslıları geri püskürttüğü ve

³⁵³ Herbert Schutz, *age*, s.95.

³⁵⁴ John W. Bernhardt, “Concepts and Practice of Empire in Ottonian Germany (950–1024)”, s.158.

³⁵⁵ Catia Di Girolamo, *agm*, s.251.

³⁵⁶ Herman of Reichenau, *agm*, s.62.

Capua ve Spoleto'yu Kutsal Roma İmparatorluğu'na yeniden bağladığı 1021 ve 1022 yılında gerçekleşti.³⁵⁷

II. Heinrich, oldukça başarılı bir imparatordu. Kral Heinrich, Verona üzerinden İtalya bölgesine gitti ve o bölgedeki tüm şehirleri kendisine tabi kıldı. Taçlandığı gün Pavia'ya girdi. Ateş ve kılıçla bastırdı. Daha sonra oradan Saksonya'ya döndü ve birkaç gün sonra silahını Slavlara çevirdi. Bohemyalıları eski hizmet görevlerini kabul etmeye ve haraç ödemeye zorladı; ayrıca Polonyalı Slavların dükü Boleslav'ı tüm halkıyla birlikte boyun eğdirdi ve Saksonya'ya zafer kazanmış bir şekilde döndü.³⁵⁸

1000 yılında ise III. Otto, imparatorluğun otoritesine ait olan Magdeburg başpiskoposunun izni olmadan Gniezno'da bir başpiskoposluk kurdu. Daha sonra II. Heinrich, seleflerinin başlattığı geleneği sürdürdü ve yıllarca süren anlaşmazlıkların ardından piskoposluk statüsünün en sevdiği yer olan Bamberg'e verilmesi için kilise konseyini ikna etti.³⁵⁹

II. Heinrich de kraliyet dindarlığını meşrulaştırmak için Bamberg'te bir piskoposluk kurmak istemiştir. 1007'de Bamberg meselesini tartışmak ve nihai bir karara varmak için de Frankfurt'ta bir kilise meclisi toplandı ve bu toplantının başında II. Heinrich, din adamlarının önünde dizlerinin üzerine çöktü ve onlara çocuğu olmadığı için bir varis bırakamayacağını vurgu yaparak Bamberg piskoposluğunu kurma arzusu olduğunu ve bunun kabul edilmesinin kendisi için ne kadar önemli olduğundan bahsetti. Thietmar'ın ifadesine göre Kral karar verilene kadar olumsuz bir kararın okunmak üzere olduğunu her öngördüğünde büyük bir alçakgönüllülükle eğilerek saygısını gösterdi. Son olarak Başpiskopos Willigis, bu konuda bir sonuca varılmasını önerdi. İlk olarak Tagino, bu konuda konuştu ve kanunun, kralın konuşmasında talep ettiği her şeyin derhal yürürlüğe girmesine izin vereceğini ilan etti. Son olarak tüm meclis, bu kararı kabul edip imzaladı.³⁶⁰ Büyük bir gayret ile Heinrich, Bamberg adlı kalesinde asil ve zengin bir

³⁵⁷ Daniel R. Soddors, "Henry II, Saint and Emperor", *Medieval Italy: An Encyclopedia*, Christopher Kleinhenz (Ed.), Vol.1-2, Routledge, New York 2004, s.490.

³⁵⁸ Herman of Reichenau, agm, s.59.

³⁵⁹ Iliana Kandzha, "Royal Penance As a Quasi-Legal Argument in Ecclesiastical Disputes: Representation Strategies of Ritual in Ottonian Historiography (919–1024)", *Annual of Medieval Studies At Ceu*, Gerhard Jaritz ve Diğerleri (Ed.), Vol.23, Central European University, Budapest 2017, s.36.

³⁶⁰ Iliana Kandzha, agm, s.43

piskoposluk kurdu ve Eberhard ilk piskopos olarak terfi etti.³⁶¹ Bamberg, II. Heinrich'in en sevdiği yer olmasının yanı sıra eşi Kunigunde'ye de hediyesiydi. Heinrich, her ne kadar gerçekte başaramamış olsa da imparatorluk içinde yeni bir güç merkezi yaratmaya çalışmıştır.³⁶²

II. Heinrich ve eşi Kunigunde, daha önceki Otto hükümdarlarının görkemli planlarından uzaklaştılar ve kendilerini Almanya'ya adadılar. Kiliseleri zenginleştirdiler, sanatsal faaliyetleri korudular, manastır reformunu desteklediler ve o kadar dindar yöneticiler oldular ki Heinrich 1146'da ve Kunigunde ise 1200 yılında kutsandılar.³⁶³

Reichskirchen system, şüphesiz İmparator II. Heinrich döneminde zirveye ulaştı. II. Heinrich hem dünyevi hem de dini alemde kendilerine verilen görevleri tam olarak yerine getirebilecek yetenekli adamlar atadı; piskoposluklar ve manastırlar için yapılan bağışları artırdı ve tüm enerjisini Bamberg piskoposluğunu kurmaya ve donatmaya adadı. Hükümdarlığı sırasında sinodların belli bir düzen içinde yapılmasını sağladı ve en büyük manastırlardan bazılarına- örneğin Hersfeld, Reichenau, Fulda ve Corvey- uygun başrahipler atayarak manastırların reformunu kişisel olarak denetledi.³⁶⁴

Heinrich, imparatorluk kilisesi sisteminin özelliklerini hayata geçirmiştir. II. Heinrich'in imparatorluğa en büyük desteği “emperyal manastır” olarak kurulan manastır reformu hareketine kral olarak verdiği destekte görülecektir; dük olduğu dönemlerde, farklı geleneklere sahip manastır reform hareketlerini desteklemiştir. Gorze reformunu en önemli imparatorluk manastırlarına dayattı ve bu reformun provoke edildiği ve hatta keşişlerin ayrılıkları ile kışkırtılan bazı manastırlarda hem manastır yaşamını hem de manastır mülkiyetinin idaresini yeniden düzenledi.³⁶⁵

Politik gündemi ve başarılarında olduğu gibi Heinrich'in sanatsal himayesi genellikle III. Otto ile karşılaştırılır. İkisi de hem sürekliliğe hem de yeniliklere açıktır.

³⁶¹ Herman of Reichenau, agm, s.60.

³⁶² Alexander Emmerich ve Diğerleri, *age*, s.31.

³⁶³ Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, Second Edition, Routledge, New York 2018, s.181.

³⁶⁴ Michel Parisse, agm, s.819.

³⁶⁵ Eckhard Müller-Mertens, “The Ottonians As Kings and Emperors”, *The New Cambridge Medieval History*, Timothy Reuter (Ed.), Vol. III, Cambridge University Press, New York 2008, s.264.

II. Heinrich döneminde iki görkemli el yazması, bir İncil kitabı, bir Pericopes kitabı gibi sanatsal eserler üretilmiştir.³⁶⁶

II. Heinrich, daha geniş bir krallığa hükmetme ya da tek bir imparatorluk hayali kurmamıştır. Çünkü bu konulara kafa yoramayacak kadar sıkıntılı süreçler geçirmiştir. Almanya'daki iç savaşlarla, ortak sınırlar üzerindeki Slavların isyanlarıyla ve imparatorluğun diğer tarafındaki Fransızlarla zaman zaman yapılan savaşlarla meşguldü.³⁶⁷ II. Heinrich'in mühründe III. Otto'nun evrenselci planlarını yansıtan *Renovatio Imperii Romanorum* yerine *Renovatio Regni Francorum* yani Frank Krallığının yenilenmesi terimi yer almaktadır. Catia Di Girolamo'ya göre bu durum, Heinrich'in 1024'teki ölümüyle sona eren hanedanın çöküşüne iyi bir örnek teşkil eder.³⁶⁸ Ancak Ottolar, Roma özlemi ve papanın imparatorluğa bağlanma geleneğini kendinden sonrakilere miras bırakacak ve bu durum, Papalık ve imparatorluk arasındaki çatışmayı doğuracaktır.³⁶⁹

Jacques Le Goff'a göre II. Heinrich'in Bamberg Katedrali'nde özenle korunan pelerini, imparatorluk düşünün evrensel boyutlarının en iyi kanıtıdır. Bu pelerinin kol, yaka ve etek kenarlarını çevreleyen Latince yazı hükümdarı şu şekilde selamlamaktadır:

*“Ey sen, Avrupa'nın onuru, kutsanmış Caesar Heinrich, ezelden ebediyete hüküm sürmesini dilediğim sen, imparatorluğunu büyüt.”*³⁷⁰

Sonuçta II. Heinrich, gücünün doruğunda ciddi bir şekilde acı çekerek Grona Pfalzi'nda öldü ve isteği doğrultusunda Bamberg Katedrali'ne gömüldü. Çocuksuz ölen II. Heinrich'in ölümüyle birlikte, tahta çıkacak başka bir erkek adayının olmaması sebebiyle Otto Hanedanı sona erdi; miras kanununa göre, Salian ailesinden taht için potansiyel mirasçıları ortaya çıktı.³⁷¹

³⁶⁶ Adam S. Cohen, “Henry II, art”, *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.341.

³⁶⁷ Gordon Kerr, *age*, s.25.

³⁶⁸ Catia Di Girolamo, *agm*, s.251.

³⁶⁹ Jacques Le Goff, *Ortaçağ Batı Uygarlığı*, s.43.

³⁷⁰ Jacques Le Goff, *Avrupa'nın Doğuşu*, s.56-57.

³⁷¹ Alexander Emmerich ve Diğerleri, *age*, s.32.

1.6. Otto Hanedanı Döneminde Siyaset ve Yönetim Anlayışı

Otto Hanedanlığı döneminde siyasi açıdan farklı sistemlerle karşılaşmaktayız. Şöyle ki bu durum, en fazla imparatorluk teriminin kullanılmasında görülmektedir. Hatta 962'den itibaren Germen kralının yönettiği topraklar için imparatorluk terimi kullanılmıştır. Kutsal Roma Germen İmparatorluğu, Orta Çağ boyunca en büyük itibara sahip olan ve Batı Avrupa'nın tek bir otoriteye tabi en büyük alanıdır. Bütün kralların imparatora saygıları en üst düzeydedir. Avrupa, kökeni Roma'ya kadar uzanan bir imparatorluğa sahip olma fikrine çok önem vermiştir. Germen imparatoru ise kendini Roma İmparatorluğu'nun mirasçısı olarak görmektedir. Otto Hanedanının imparatorluğu, Charlemagne'ın imparatorluğundan çok daha küçüktür. Otto İmparatorluğu, Almanya, Burgonya ve Kuzey İtalya'yı içermektedir. İmparator adı verilen "kralların kralı"yla yapılan antlaşmalarla birbirine bağlanan çeşitli krallıklardan oluşur. İmparatorluk, babadan oğula geçen bir yapıya sahip değildi. İmparator olarak seçilen kişi, oğlunun veya başka bir akrabasının imparator seçilmesi için büyük derebeylerinden oluşan bir kurul toplardı. Ancak bu da yeterli değildi. İmparator olarak seçilecek kişi için papanın da onay vermesi ve onu kutsal yağla kutsaması gerekmektedir. Dolayısıyla imparatorluk makamı, miras yoluyla geçmezdi. Bu makam, teoride onu en çok hak edene verilirdi. XI. ile XII. yüzyıllar arasında Avrupa'daki pek çok krallıkta tahtların miras yoluyla el değiştirmesi giderek yayılmaya başlamış ve imparatorlukta seçilme prensibi güçlenmiştir. Otto Hanedanının imparatorluğu kendini Romalı ve kutsal olarak görür; bir bakıma Eski Roma İmparatorluğu'nun varisi ve devamı olduğuna ve başlıca görevinin kiliseyi korumak olduğuna inanır.³⁷²

Otto yönetimi, Max Weber'in terminolojisinde bürokratik değil, patrimonyaldi.³⁷³ Bir anayasaya veya merkezi gücün yerel makamlar tarafından temsil edilmesine dayanmıyordu. Genellikle yüz yüze siyaset tercih edilmekteydi. Bu yöntemde kralın periyodik ağırlığı hayati önem taşımaktaydı.³⁷⁴

³⁷² Giulio Sodana, "Kutsal Roma İmparatorluğu", *Orta Çağ- Katedraller, Şövalyeler, Şehirler*, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa Yayınları, İstanbul 2014, s.72-73.

³⁷³ İktidarın babadan oğula geçtiği ataerkil bir yönetim biçimi.

³⁷⁴ Henry Mayr-Harting, *Church and Cosmos in Early Ottonian Germany*, s.3.

Hristiyan âleminin doğu sınırlarında geniş bir bölgeyi kontrol eden Ottolar, düzeni sağlamak için krallık boyunca düzenli olarak seyahat ederek gezici bir şekilde hüküm sürdüler.³⁷⁵ Sakson imparatorları, sürekli bir seyahat halindeydiler ve krallıklarını seyahat ederek yönetiyorlardı. Muhtemelen bu tür seyahatler, sarayları üzerindeki kontrolleri sağlamak açısından Otto hükümdarları için zordu. Otto kraliyet sarayları, *Reich*'in kimliğinin kilit merkezleri değildi; X. yüzyıl *Reich*'i aslında çok merkezliydi.³⁷⁶

Ottolar, gezici olmalarının yanında seçilmiş ve kutsal krallardı. O zamanlar krallar, güçlerini sadece kendi isteklerine göre değil, piskoposlar, başrahipler ve meslekten olmayan soylular gibi diğer siyasi aktörlerle sürekli müzakereler yoluyla yönetiyorlardı. Bu bağlamda, toprakları boyunca sürekli hareket eden Otto krallarının temel işlevi, tümü yerel temelli diğer siyasi oyuncularını krallık tarafından tanımlanan daha geniş bölgelerarası çerçeveye entegre etmektir.³⁷⁷

Otto krallarının kutsallığı, Roma'daki papalar tarafından imparator olarak taç giydiklerinde doruk noktasına ulaştı. Kraliyet otoritesinin bu yönü soyut gibi görünse de kralın “ruhani efendileri” üzerinde uyguladığı kontrol, dünyevi önceliklere sıkı sıkıya bağlıydı. Piskoposlarına ve başrahiplerine yalnızca kraliyet ilerlemesine ev sahipliği yapmak ve ordularına asker sağlamak için değil, aynı zamanda yönetici, danışman ve büyükelçi olarak hizmet etmek için de güveniyordu. Böylece bu makamlar için adayların seçimi, Karolenjler döneminde olduğu kadar önemli olmaya devam etti.³⁷⁸ Karl Leyser, Ottoların kutsal krallığına ilişkin tartışmasında hükümdarın kutsallığına saygıdan ötürü kaç aristokratın isyandan vazgeçtiğini bilemesek de en azından başarısız isyancıların kutsal bir kişiye boyun eğdiklerini belirttiklerinde itibarlarını kurtarmalarına yardımcı olan bir faktör olduğunu ileri sürüyor.³⁷⁹

³⁷⁵ Jordan N. Becker, *Warrior Bishops: The Development of the Fighting Clergy under the Ottonians in the Tenth Century*, University of Colorado, Undergraduate Honors Theses, Boulder 2016, s.6.

³⁷⁶ Stuart Airlie, “The Palace of Memory: The Carolingian Court as Political Centre”, *Court and Regions in Medieval Europe*, Sarah Rees Jones, Richard Marks and A.J. Minnis (Ed.), York Medieval Press, Woodbridge 2000, s.2.

³⁷⁷ Stefano Manganaro, “Royal Rulership in the Tenth and Early Eleventh Centuries: German and Italian Approaches in Dialogue”, *Reti Medievali Rivista*, Vol.20, No.1, (2019), s.158-159; Ludger Körntgen, *age*, s.26.

³⁷⁸ Nicholas Edward Friend, *Holy Warriors and Bellicose Bishops: The Church and Warfare in Early Medieval Germany*, San Jose State University, Master's Thesis, August 2015, s.85-86.

³⁷⁹ Henry Mayr-Harting, “Charlemagne, the Saxons, and the Imperial Coronation of 800”, *English Historical Review*, Vol. 111, No. 444, (1996), s.1126.

Otto hükümdarlarının üstlendikleri ve taht ardılığının sırasını belirleyen ve kraliyet otoritesinin yalnızca bir oğula devredilebilmesini sağlayan kurallar, Karolenjli seleflerinin bu konuda atıfta bulundukları ilkelerden tamamen farklıydı. Sonuç olarak Otto Hanedanı, Karolenj Hanedanının bu özelliğinden çok farklı bir şekil aldı. Her iki hanedan da açıkça ataerkil bir karaktere sahipti. Karolenjliler, taht ardılığını oğullardan biriyle sınırlamamışlar bunun yerine tüm Karolenj soyundan gelenler, hak sahibi olabilirlerdi. Basit bir ifadeyle Karolenj Hanedanında, kraliyet ailesinden doğmuş olma gerçeği, hükümdar rütbesine sahip olma iddiasında bulunmak için yeterliydi.³⁸⁰

Karolenjliler ve onların Alman krallığındaki halefleri gibi güçlü yöneticiler için mevcut olan mali kaynaklar, salt kraliyet sarayının üyelerinin ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli olandan çok daha büyüktü. Örneğin Otto Hanedanlığında krallar, yıl boyunca saraya tedarik sağlamak için muhtemelen mali gelirlerinin ortalama yüzde altısına ihtiyaç duyuyorlardı. Bununla birlikte bu küçük yüzde bile çoğu yıllarda kullanılmamıştır.³⁸¹

Kral, dükler, kontlar, nüfuzlu din adamları ve diğer sosyal topluluklar arasındaki siyasi iletişim, geleneksel olarak *Spielregeln* olarak adlandırılan yazılı olmayan sembolik davranış kuralları ile sağlanıyordu.³⁸² Gerd Althoff ve Hagen Keller, Otto yönetimi ve sosyal uygulamalarının, daha önceki hanedanlara göre sözlü ve ritüellerle daha güçlü bir şekilde karakterize edildiğini vurguladılar. Onlara göre sözlü ve sembolik iletişim, törenler ve ritüeller, Otto yönetimi ve toplumu için yazılı kararnamelerden daha önemliydi. Özellikle Gerd Althoff, birkaç makalesinde kralların ve ileri gelenlerin ihtilaflarını yazılı yasalara göre değil, yazılı olmayan *Spielregeln*'e ve ayrıca halka açık olarak sahnelenen jestlere ve ritüellere göre yürüttüklerini ve çözdüklerini savundu. Bu görüş temelsiz değildir. Otto dönemine ait *Capitularia* adı verilen sadece yedi metin biliyoruz. Bunlardan beşi İtalya'da ve İtalya için üretilmişti. Bunlardan ilk ikisi muhtemelen I. Otto'nun saltanatı sırasında diğer üçü ise 996 ile 1002 yılları arasında III. Otto döneminde üretildi. Alpler'in kuzeyinden Ottolara ait sadece iki 'capitularies' vardır. Bunlardan ilki, Ocak 951 tarihli 'Capitulare Francofurtanum'dur. İkincisi 1 Eylül

³⁸⁰ Zbigniew Dalewski, agm, s.8-9.

³⁸¹ Bernard S. Bachrach and David S. Bachrach, *Warfare in Medieval Europe c.400–c.1453*, s.178.

³⁸² Mihai Dragnea, "The Saxon expeditions against the Wends and the foundation of Magdeburg during Otto I's reign", *Revista Română de Studii Baltice și Nordice / The Romanian Journal for Baltic and Nordic Studies*, Vol. 11, Issue 2, (2019), s.11-12.

1019'dan sonra Strasbourg'da II. Heinrich'in bir toplantısına tarihleniyor. Bu nedenle en azından Alplerin kuzeyindeki imparatorluk için Ottoların pek çok yeni yasal metin yayınlamadığı sonucuna varılabilir.³⁸³

I. Otto, akrabaları önemli pozisyonlara yerleştirerek Almanya'nın diğer dükliklerini güvence altına almanın yanı sıra hem yerel aristokrasiye hem de piskoposluk ve manastıra toprak bağışı ve ayrıcalıklar vererek ailesinin gücünü desteklemek için çok çalışmıştı.³⁸⁴

Charlemagne'ın mirasçıları gibi Otto'nun halefleri de onun inşa ettiklerini koruma konusunda çok güçlü bir karaktere sahip değillerdi. İtalya'da ve Papalık üzerindeki otoritelerini korumayı başardılar ancak aynı anda Alman dükleri ve küçük soylular üzerindeki kontrolü elinde tutamadılar. Ülkede imparatorların hakimiyeti zayıfladıkça isyanlar çoğaldı. Heinrich'in bir süreliğine konumunu korumayı başarması, kilise, piskoposluklar ve manastırlar üzerindeki sıkı denetimi sayesinde olmuştu. Onunla birlikte Saksonya evi de yok olmuştur.³⁸⁵

³⁸³ Steffen Patzold, "Capitularies in the Ottonian realm ", *Early Medieval Europe*, Vol.27, No.1, (2019), s.112-114.

³⁸⁴ Nicholas Edward Friend, *agt*, s.84.

³⁸⁵ Walther Kirchner, *age*, s.77-78.

İKİNCİ BÖLÜM

OTTO RÖNESANSININ OLUŞUMU

2.1. Otto Rönesansı

Günümüzde “Rönesans” teriminin Avrupa’da 1400 ve 1600 yılları arasında kültür, siyaset, sanat ve toplumda derin ve kalıcı bir kargaşa ve dönüşüme atıfta bulunduğu konusunda popüler bir fikir birliği vardır. Etimolojik açıdan Fransızca “yeniden doğuş” kelimesinden gelen Rönesans kelimesini ilk kullanan kişi bir Fransız milliyetçisi olan Fransız tarihçi Jules Michelet’tir. 1833 ve 1862 yılları arasında Michelet, en büyük projesi olan çok ciltli *Fransa Tarihi* üzerinde çalışmış ve 1855’te yayınlamış olduğu yedinci cilde *La Renaissance* adını vermiştir. Michelet’in Rönesansı, XIV. ve XV. yüzyıllarda İtalya’da başlayan değil XVI. yüzyılda Fransa’da başlayandır. Bir Fransız milliyetçisi olarak Michelet, Rönesans’ın bir Fransız fenomeni olduğunu iddia eder. Ancak 1860 yılında *The Civilisation of the Renaissance in Italy* isimli eserini yayınlayan İsviçreli akademisyen Jacob Burckhardt, Rönesans’ı XV. yüzyıl İtalyan fenomeni olarak tanımlamaktadır.³⁸⁶

Genel olarak bakıldığında da Rönesans deyince ilk olarak akla İtalya’da başlayan ve tüm Avrupa’ya yayılan Bilim Rönesansı gelmektedir. Aslında toplum ve bazı tarihçiler tarafından karanlık olarak bilinen Orta Çağ’ın bir Rönesans yüzyılı olduğu bilinmemektedir. Hatta bu dönemi tam olarak bir Rönesans yüzyılı olarak adlandıırabiliriz.³⁸⁷ Orta Çağ’da Rönesans deyince ilk olarak üç Rönesans akla gelmektedir: Karolenj Rönesansı, Otto Rönesansı ve de XII. yüzyıl Rönesansı. Aslında bunlar, her ne kadar çok fazla bilinen Rönesanslar olmasalar da Orta Çağ için çok önemli özellikleri bünyelerinde barındırmaktadırlar. İlk olarak karşımıza çok fazla bilinmeyen Karolenj Rönesansı çıkmaktadır. Bu dönemde Charlemagne yönetimi altında öğrenmenin yeniden canlandığı görülmektedir. Charlemagne, öğrencilerin rahatlıkla Latince ve Yunanca öğrenebilecekleri yeni okulların ve kiliselerin yapılmasına öncülük etmiştir. Charlemagne yönetimi altında gelişen Karolenj Rönesansından sonra ikinci sırada Otto

³⁸⁶ Jerry Brotton, *The Renaissance: A Very Short Introduction*, Oxford University Press, New York 2006, s.9-11; Özlem Genç, *age*, s.231.

³⁸⁷ Pınar Ülgen ve Banu Çetin Ünal, *agm*, s.241.

Hanedanı dönemindeki yenilikler gelmektedir. Daha sonra ise Orta Çağ Rönesanslarının üçüncüsü ve de sonuncusu olarak kabul edilen XII. yüzyıl Rönesansı karşımıza çıkmaktadır.³⁸⁸

1888’de William Hudson çağdaşlarının X. yüzyıla ilişkin görüşlerini şöyle özetledi: “Orta Çağ’ın entelektüel karanlığının en derinlerine bu dönemde ulaştığı genel olarak ifade edilen bir görüştür.” Bu alanlarda yapılan bir asırlık araştırmadan sonra, artık entelektüel faaliyetin tamamen durmadığını biliyoruz çünkü bu dönemde bir Otto Rönesansı vardı.³⁸⁹

I. Otto’nun saltanatı, Kutsal Roma İmparatorluğu’nun sosyal ve coğrafi manzarasında belirgin bir dönüşüme işaret etmiştir. İç isyanlar ve dış çatışmalar, Otto’nun saltanatını başından beri gölgeledi ve sık sık yapılan savaşlar, X. yüzyılın yalnızca bir yönünü temsil ediyordu. Bu süre zarfında genel olarak Otto Rönesansı olarak adlandırılan kültürel bir canlanma başladı.³⁹⁰

Üç Otto (936-1002) döneminde Almanya’da yeniden canlanan entelektüel iklim, bu döneme “Otto Rönesansı” adının verilmesine sebep olmuştur. Büyük Otto’nun bir imparatorluk devleti kurabilmesindeki başarısı, Alman piskoposlarıyla ittifakına çok şey borçluydu. Bunlar da imparatorluğun manastırlarında öğrenmeyi teşvik etmek için yeni kurulan prestijlerini ve zenginliklerini kullanmışlardır.³⁹¹

Son yıllarda bilim adamları, X. ve XI. yüzyıllar boyunca imparatorluk içinde kilisenin değişen şeklini ve anlamını daha kesin ve incelikli bir şekilde tanımladıkları için kiliseyi yöneten din adamlarının edebi ve görsel temsillerini dikkatlice değerlendirerek, kral ve soylular, saray ve yerellik, kilise ve dünyevi yaşam alanları arasında aracılık eden bir figür olarak Otto piskoposunun rolüne daha keskin bir tanım verebildiler. Piskoposların kralın konseyi ve ordu aracılığıyla, rutin ve kendiliğinden gerçekleşen kilise toplantıları ve eylemlerinin yanı sıra Otto piskoposları, imparatorluğun çeşitli

³⁸⁸ Pınar Ülgen, “XII. Yüzyılda Avrupa’da Erken Rönesans ‘Bilimsel Dönüşümün Başlaması’”, *I. Uluslararası Sosyal Bilimler Araştırmaları Kongresi*, Saraybosna 2015, s.160-161.

³⁸⁹ Patricia Ranf, *Women in Western Intellectual Culture, 600–1500*, Palgrave Macmillan, New York 2002, s.26.

³⁹⁰ Kathryn A. McDonald-Miranda, *Hrotsvit of Gandersheim: Her Works and Their Messages*, Master’s Thesis, Cleveland State University 2010, s.1.

³⁹¹ Keith Sidwell, *Reading Medieval Latin*, Cambridge University Press, Cambridge 1995, s.152.

kültürel ortamları arasında fikirleri, idealleri ve nesneleri aktararak kültürün yaşayan kanalları haline geldi. Piskoposların etki ve eylemlerinin potansiyel alanı arttıkça, piskoposluk rekabeti de hem kültürel hem de politik olarak artmıştır. Trierli Egbert ve Hildesheimli Bernward üzerine yapılan son çalışmaların açıkça ortaya koyduğu gibi Otto dönemindeki başrahipler, bir bütün olarak imparatorluğun görsel kültürünü şekillendirmede güçlü bir rol oynadılar. Yüksek rütbeli din adamı olarak Tanrılarına, azizlerine ve krallarına layık nesneler yapmak için gerekli olan insani, maddi ve ideolojik kaynakları bir araya getirebilirlerdi ve bunu başarılı bir şekilde yaptılar.³⁹²

Toullu Berthold, Mindenli Sigibert, Trierli Egbert, Metzli II. Adalbero ve Hildesheimli Bernward gibi Otto dönemi piskoposları, kendilerine sunulan sanatsal kaynakların usta yöneticileriydiler ve genellikle imparatorluğun estetik ekonomisinde kilit figürler olarak kendi statülerinin keskin bir şekilde farkındaydılar.³⁹³

Otto sanatı, üç önemli etkinin sonucuydu: Kuzey Karolenj mirasının yeniden canlanması, kuzey İtalyan sanatına yeniden ilgi gösterilmesi ve Bizans sanatı ile daha doğrudan temas.³⁹⁴ I. Otto yönetimi altında başlayan ve Otto Rönesansı olarak adlandırılan dönemde mimarlık ve kitap aydınlatmada bir yükseliş yaşandı. İtalya ile yoğun ilişkilerin sonucu olarak ise eski fikirler Almanya'ya geldi. Bizans etkileri, İmparatoriçe Theophanu aracılığıyla Orta Avrupa'ya geldi.³⁹⁵ IX., X. ve XI. yüzyıllarda Konstantinopolis'ten Batı'ya ve özellikle de Otto İmparatorluğuna Bizans dekoratif motifleri ve ikonografisi sürekli olarak sızmıştı.³⁹⁶

Otto dönemi boyunca 1000 yılından önce ve sonra, Karolenj ve Bizans formlarının yaratıcı bir sentezinden yeni bir anıtsal üslup ortaya çıktı. Bu Otto tarzı, ilk Romanesk tarzı olarak adlandırılabilir.³⁹⁷

³⁹² William North and Anthony Cutler, "Ivories, Inscriptions, and Episcopal Self-Consciousness in the Ottonian Empire: Berthold of Toul and the Berlin Hodegetria", *Gesta*, Vol. 42, No. 1, (2003), s.1.

³⁹³ William North and Anthony Cutler, agm, s.12.

³⁹⁴ Peter Lasko, "Ottonian Art", *The Encyclopedia of Visual Art*, Vol.3, Crolier Educational Corporation, Danbury 1983, s.546.

³⁹⁵ Brigitte Beier, *Die Chronik der Deutschen*, Chronik Verlag, München 2007, s.70.

³⁹⁶ E. Baldwin Smith, *Early Christian Iconography And A School of Ivory Carvers in Provence*, Princeton University Press, Princeton 1918, s.124.

³⁹⁷ Whitney S. Stoddard, *Art and Architecture in Medieval France*, Westview Press, Colorado 1966, s. 370.

Almanya’da Sakson Hanedanlığı altında imparatorluk gücünün yeniden canlanması, ek bir teşvik sağladı ve 970 ile 1050 arasındaki dönemin olağanüstü eserlerinin birçoğu, varlıklarını I. Otto’ndan itibaren imparatorların himayesine borçlu olduğundan Alman sanatının tüm bu aşaması, genellikle Otto dönemi olarak bilinir.³⁹⁸ Bu imparatorluk altındaki en büyük sanatsal üretim dönemi, II. Otto, III. Otto ve II. Heinrich’in saltanatları dönemine denk gelir.³⁹⁹ Otto sanatı, en iyi şekilde bu üç imparatorun saltanatlarından hayatta kalan aydınlatma araçları, freskler, fildişi ve metal işçiliği ile temsil edilir.⁴⁰⁰

X. yüzyılın ikinci yarısında ise iyiye doğru bir değişiklik meydana geldi. İmparatorlar, Karolenj geleneklerini hatırladılar, manastırlar yenilendi, kiliseler yeniden düzenlendi. Hristiyanlık, Latin misyoner çalışmalarıyla doğuya ve güneydoğuya yayıldı. Karolenj Rönesansının devamı niteliğinde manevi ve kültürel bir yeniden uyanış ortaya çıktı.⁴⁰¹ Beş Otto kralı da Almanya’yı manastır binalarının inşasında, resimde ve yeniden canlandırılan anıtsal heykel sanatında ve kuyumculuk işlerinde Avrupa’nın sanatsal lideri haline getirmiştir.⁴⁰²

Otto dönemi sanatçıları, Roma, Germen, Bizans ve Karolenj sanatının unsurlarını birleştirerek ve yeniden yorumlayarak yeni bir imparatorluk üslubu yaratmışlardı. Sanatçılar, çok seyahat eden patronlarının taleplerine karşılık vererek eski pagan (Roma’daki Trajan sütunu), Yahudi (Titus Kemer’inden bildikleri menora) ya da Hristiyan (İlk Hristiyan kiliselerinin duvarlarında gördükleri Mesih ve azizlerin hikayeleri) anıtlarını kopyaladılar. Romalı sanatçıların hem tarihi olayları hem de alegorileri insan aktörlerle mekansal bir ortamda tasvir ettiklerine dikkat çekerek onlar da

³⁹⁸ Ernst Kitzinger, *Early Medieval Art in the British Museum*, The British Museum, Londra 1940, s.61.

³⁹⁹ Kristen Mary Collins, *Visualizing Mary: Innovation and Exegesis in Ottonian Manuscript Illumination*, The University of Texas, Doctoral Dissertation, Austin 2007, s. 5.

⁴⁰⁰ Karen E. Loaiza, “Ottonian Art and Architecture, Introduction”, *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.595.

⁴⁰¹ Pierre Riche (mitarbeit von Jean-Marie Martin und Michel Parisse), “Die Westliche Christenheit im 10. und in der ersten Hälfte des 11. Jahrhunderts”, *Die Geschichte Des Christentums Religion-Politik- Kultur, (Bischofe, Mönche und Kaiser, 642-1054)*, Band. IV, Gilbert Dagron, Pierre Riche und Andre Vauchez (Hrsg.), Herder Verlag, Freiburg 1994/2007, s.778-779.

⁴⁰² Frederick Hartt, *age*, s.399; Johannes Fried, *Die Formierung Europas 840–1046 Oldenbourg Grundriss Der Geschichte*, s.111.

insan figürlerini kullanarak güçlü bir anlatı ve sembolik bir sanat geliştirdiler. Aynı zamanda sanatçıların doğal formları şematize etme tercihleri ve anlatımlarının yoğunluğu, kuzey mirasından kaynaklanmaktadır. Patronların altın ve mücevherlere olan sevgisi ve zanaatkârların her türlü metal ve taş işçiliğindeki büyük becerisi de bu Germen geleneğinin bir parçasıdır. Zenginlik aşkı, Germenler kadar Bizans ile de ilgilidir ve çağdaş Bizans sanatı da Otto sanatçılarını derinden etkilemiştir. Bir Bizans prensesinin, Bizans sanat objelerinin ve hatta belki de Bizanslı sanatçıların Otto sarayında bulunmasının üslup üzerinde etkisi olmuştur. Bizans sanatı, imparatorluk ve dini ikonografi için mekân tasviri, kostüm ve süs detayları için modeller sağlamış olmalıdır.⁴⁰³

Köln, Hildesheim ve Reichenau'daki gibi büyük kilise merkezleri ve manastırlar, Otto ve halefleri döneminde sanatın başlıca patronları oldular. Otto sanatının en önemli katkılarından biri, Mesih'in yaşamının resimsel döngülerinin detaylandırılmasıydı. Kısmen Hristiyanlığın ilk yüzyıllarından kalma modellere ve çağdaş Bizans el yazmalarına dayanan bu anlatılar, duvar ve İncil kitabı resimlerinde ortaya çıktı.⁴⁰⁴

Charlemagne gibi Otto hükümdarları da Bizans imparatorları tarafından resmen tanındı ve bu iki krallık, kısa süre sonra evlilik bağlarıyla birbirine bağlandı. Her türden Bizans görsel sanatı ve modası, Otto dönemi sanatçıları ve saray görevlileri tarafından taklit edildi.⁴⁰⁵

Theophanu'nun 972'de Otto sarayına gelişi, Bizans yönetici ailesinin bir üyesi ile batılı bir hükümdar arasındaki ilk evliliği işaret ettiği için kültürel aktarım çalışmasında çok önemli bir gelişme olarak kabul edilmektedir. Theophanu'nun etkisinin boyutu hakkında genel bir fikir birliği olmasa da birçok kişi onun varlığının çeyizindeki fiziksel nesnelerle birlikte Otto sanatını etkilediğini öne sürmektedir.⁴⁰⁶ Bir evlilik bağının zaten varsayılmış olan otorite sembollerini canlandırması, bazı adetlerin kazanılmasını kolaylaştırması ve Doğu'dan gelen lüks malların akışının kapısını açması beklenebilir. Otto ve çevresinin beklentileri bunlarsa Theophanu'nun gelişi, hayal kırıklığına

⁴⁰³ Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, s.175-176.

⁴⁰⁴ Michael Norris, *Medieval Art: A Resource For Educators*, The Metropolitan Museum of Art, New York 2005, s.15.

⁴⁰⁵ Kristen Mossler Figg and John Block Friedman (Ed.), *age*, s.432.

⁴⁰⁶ Stacey Adelia Blake, *Competition or Admiration? Byzantine Visual Culture in Western Imperial Courts, 497-1002*, University of Birmingham, School of Arts and Law Institute of Archaeology and Antiquity, Doctoral Dissertation, Birmingham 2015, s.13-14.

uğratmadı.⁴⁰⁷ Theophanu'nun gelişiyle Otto sarayı ve Konstantinopolis arasındaki sanatsal bağlar, daha da güçlendi ve Ottolar, büyük miktarlarda fildişi levhalar da dahil olmak üzere Bizans lüks mallarını ithal ettiler.⁴⁰⁸ Genel olarak bakıldığında Doğu ve Batı arasındaki mübadele, en azından Merovenj dönemine kadar uzanmaktadır. Ancak özellikle Otto zamanlarında ticari mallar, gezginlerin ve hacıların hediyelik eşyaları veya diplomatik hediye olarak Bizans sanat ve zanaat nesnelerinin arttığı gözlemlenmektedir.⁴⁰⁹

Özetle Orta Çağ Avrupa'sında "Otto Dönemi Sanatı" adı verilen dönem X. yüzyılın sonları ile XI. yüzyılın ilk yıllarını kapsayan olağanüstü sanatsal dönem, sanat eserlerinin ve özellikle minyatürlü el yazması eserlerin ihtişamını Bizans İmparatorluğu'nun öğretilerine borçlu olsa da bu dönemde yaşanan dorukların ve haklı ünlerinin ardında başka nedenler de bulunmaktadır.⁴¹⁰

Bu dönemde Bizans, Geç Antik ve Karolenj dönem üsluplarının etkisinde kalarak kendi üslup anlayışlarını geliştiren minyatür sanatçıları, minyatürlü sayfalarda ayrıntıları en aza indirip figürlere odaklanmışlardır. Bu figürler, ince ve uzun vücutlu, büyük elleri olan imgelerdir. Otto döneminde insan figürüne önem verilmiş ve Karolenj dönemine oranla daha yumuşak renkler kullanılmıştır.⁴¹¹

Bu arada sanat eserlerinin yangınlar ve savaşlar tarafından trajik yıkımı, Otto sanatının incelenmesini karmaşık hale getirir. Neyse ki, aydınlatmalı el yazmaları- altın, değerli taşlar ve fildişi ile süslenmiş muhteşem kitaplar ve diğer kilise hazineleri, Otto sanatının görsel kanıtlarını sağlamak için hayatta kalmıştır. Aslında hem laik hem de dini

⁴⁰⁷Jonathan Shepard, "Marriages Towards the Millennium", *Byzantium in the Year 1000*, Paul Magdalino (Ed.), Vol.45, Brill, Leiden 2003, s.17.

⁴⁰⁸ Fred S. Kleiner, *age*, s.334.

⁴⁰⁹Antje Bosselmann-Ruickbie "Contact between Byzantium and the West from the 9th to the 15th Century: Reflections in Goldsmiths' Works and Enamels", *Menschen, Bilder, Sprache, Dinge Wege der Kommunikation zwischen Byzanz und dem Westen*, Falko Daim, Dominik Heher und Claudia Rapp (Hrsg.), Verlag des Römisch-Germanischen Zentralmuseums, Mainz 2018, s.76.

⁴¹⁰Valentino Pace, "Görsel Sanatlar: Giriş", *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, s.713.

⁴¹¹ Songül Barotcu, "Aureus Codex'inde Yer Alan İsa Mucizelerini Gösteren Betimlemelerin İncil Işığında Değerlendirilmesi", *Route Educational and Social Science Journal*, Vol.5, No.5, (2018), s.45.

saraylar himaye merkezleriydi ve bölgesel stiller Köln, Trier, Reichenau, Hildesheim ve Regensburg'da ortaya çıkmıştır.⁴¹²

Otto Hanedanı döneminde Karolenj sanatsal formları ve uygulamaları, manastır kuruluşlarının genişlemesiyle birlikte yeniden canlandırıldı. Otto sanatı, hükümdarların, üst düzey yetkililerin, özellikle de piskoposların himayesine bağlı bir saray sanatıydı. Karolenj döneminde olduğu gibi tek bir merkezde veya tek bir kişi etrafında yoğunlaşmamıştı. Sofistike ve güzel aydınlatmalı lüks el yazmalarının üretiminde ve kitap kapakları için altın ve fildişi işlerinde büyük bir artış oldu.⁴¹³

Siyasi ve sanatsal odak, Batı'daki Reims ve Tours gibi eski Karolenj merkezlerinden Doğu'ya kaymıştır. Öncelikle Köln ve Trier, Regensburg ve Reichenau, Fulda ve Corvey, imparator ve kilise prenslerinin desteğiyle çağın kültürel gelişimini şekillendirdi. Yeni başlangıcın en önemli unsuru, Karolenj geleneğinin yeniden canlanmasıydı. Kiliselerin elinde bulunan Karolenj tezhipli el yazmaları yeniden ortaya çıkarılarak sanatsal esin kaynağı olarak kullanılmıştır. Karolenj geleneği, her yerde yeni ortaya çıkan Otto sanatının temeli olmuştur.⁴¹⁴

Charlemagne ve Otto'nun eğitim sistemlerinin canlanmaları arasındaki fark, ikincisinin kadınların aktif, görünür katılımına sahip olmasıdır. II. Otto ile evlenen Bizans prensesi Theophanu, öğrenmeyi teşvik etmiştir. Otto Rönesansının bir başka lideri de başrahibe olan ve eğitim konusunda çaba harcayan Otto'nun yeğeni Gerberga'ydı.⁴¹⁵

2.2. Otto Rönesansı Mimarları

Orta Çağ'da gerçekleşen bütün Rönesanslarda olduğu gibi Otto Rönesansının da önemli mimarları vardır. Bu dönemde piskoposlar ve rahipler, kendilerini krallığa karşı görevlerini yerine getirme konusunda çok sorumlu hissediyorlardı. Ayrıca Tanrı'nın ve onun Kilisesinin çıkarlarına hizmet ettiklerine inanıyorlardı. Bu insanlar, etkin idareciler

⁴¹² Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, s.176.

⁴¹³ Edward D. English, *age*, s.542.

⁴¹⁴ Gabriele Köster und Heike Pöppelmann, *agm*, s.34.

⁴¹⁵ John M. Riddle, *A History of the Middle Ages, 300–1500*, Second Edition, Rowman & Littlefield, Lanham 2016, s.231.

olmalarının yanında “Otto Rönesansı” olarak bilinen sanat ve yazın alanındaki bir dirilişe de öncülük ettiler.⁴¹⁶

X. ve XI. yüzyılların en önemli figürleri arasında Kölnlü Bruno, Mainzli Willigis gibi ünlü isimlerin yanı sıra III. Otto’nun eğitimcisi olan ve her zaman onun sadık destekçisi ve her şeyden önce zamanının en büyük sanatçısı olan Hildesheimli Bernward gibi önemli isimler yer almaktadır. Ayrıca büyük hukuk bilgini Wormslu Burchard, piskoposluğun yetenekli yöneticisi Paderbornlu Meinwerk ve daha birçok kişi sayılabilir.⁴¹⁷

Kısacası I. Otto, ardından oğlu ve torunu, Charlemagne’ın günlerini anımsatan, öğrenmenin yeniden canlandığı bir döneme başkanlık etmişti. Otto’nun Alcuin’i, Utrecht katedral okulunda iyi bir eğitim almış ve kardeşine belge hazırlamada, planlamada ve yönetimde yardımcı olan Kuş Avcısı Heinrich’in oğlu ve I. Otto’nun kardeşi Bruno’ydu. İrlanda, İngiltere, İtalya, İspanya ve Bizans’tan Otto’nun sarayına bilginleri çekmiştir.⁴¹⁸ Doğal olarak Otto Rönesansı olarak adlandırılan dönemin mimarları arasında ilk olarak Köln Başpiskoposu Bruno’dan bahsetmek yerinde olacaktır.

2.2.1. Kölnlü Bruno (925-965)

IX. yüzyılın ikinci yarısı ve X. yüzyılın tamamına baktığımız zaman karmaşık bir tablo karşımıza çıkıyor. Şehirleri ve manastırları yok eden, kitapları yakan, keşişleri ve bilginleri öldüren ya da esir alan putperest işgalcilerle sürekli mücadeleler nedeniyle Avrupa’daki her şey karışıklık içindeydi. Kısacası X. yüzyıl, barbarların yıkıcı istilalarının yoğun olduğu bir dönemdi. Yine de bu süreçte Cluny Manastırı kuruldu ve birçok ünlü bilim adamı burada yetişti. Almanya’da bilim, Bruno’nun etkisi altında yeniden canlanmaya başladı.⁴¹⁹

Kral I. Heinrich’in en küçük oğlu olan Bruno, erken yaşlardan itibaren dindar bir hayat sürdüğü gibi ruhban sınıfı içinde yer aldı. Otto, onu sarayına davet edene kadar

⁴¹⁶ R.H.C. Davis, *age*, s.234.

⁴¹⁷ Josef Fleckenstein, *Deutsche Geschichte Grundlagen und Beginn der deutschen Geschichte*, Band. 1, Vandenhoeck-Reihe, 1988, s.117.

⁴¹⁸ John M. Riddle, *age*, s.231.

⁴¹⁹ Charles Augustus Briggs, *History of the Study of Theology*, Vol.II, Charles Scribner’s Sons, New York 1916, s.14.

Utrecht⁴²⁰ katedral okulunda eğitim gördü.⁴²¹ Hatta Bruno, gençliğinde Heinrich'in halefi olan kardeşi I. Otto tarafından kraliyet sarayına çağrıldı. Kral ve maiyeti sürekli hareket halindeydi ve gerçekte kral, sürekli olarak at sırtında hüküm sürüyordu. Bruno, kardeşinin krallığındaki bilgili insanlarla tanışırken çalışmalarına devam etmiştir. Yirmi sekiz yaşında, Köln başpiskoposu oldu ve birkaç ay sonra Otto, Otto'ya karşı bir isyanın ortasında onu oradaki en yüksek sivil otorite olan Lotharingia'nın dükü yaptı. Bruno, kardeşine Lotharingia'nın baş yöneticisi olarak hizmet ederken aynı zamanda Kiliseye Köln başpiskoposu, papaz ve reformcu olarak kırk yaşında ölümüne kadar hizmet etmeye devam etti.⁴²²

Otto'nun kardeşi Bruno, Otto sarayını ve ardından Köln'ü edebi girişimlerin merkezi haline getirmiştir. Bu arada İtalya, İngiltere, Fransa'dan en iyi öğretmenler saray okuluna çağırılmıştır.⁴²³

Bruno, 941'de ise kardeşi I. Otto tarafından Lorsch ve Corvey manastırlarının başrahibi olarak atandı. Bu manastırlarda ve okullarda reform yaptı ve burada imparatorluk sarayının gelecekteki rahiplerini eğitti. 950'den itibaren baş şansölye olarak Otto'nun en yakın siyasi danışmanıydı. 953'te de Köln başpiskoposu olarak atandı. 962'de Otto'nun imparatorluk taç giyme törenini düzenledi. Bruno, Kutsal Roma İmparatorluğu'nun siyasi ve ruhsal yenilenmesini istiyordu. Öğrenmenin hamisi olarak Otto Rönesansının merkezinde yer aldı. Bruno, 11 Ekim 965'te öldü ve kısa süre sonra bir aziz olarak saygı görmeye başladı.⁴²⁴

Bruno'nun önemli bir özelliği vardı. Kardeşi I. Otto tarafından 953'te eş zamanlı olarak Lotharinga dükü ve Köln başpiskoposu olarak atanarak hem dini hem de laik gücü tek bir kişide prens-piskopos olarak birleştirmişti. Bu düzenleme, Kutsal Roma

⁴²⁰ Günümüz Hollanda'sında bir şehirdir. X. yüzyılda Utrecht, Heinrich'in Bruno'nun doğduğu yıl işgal ettiği çalkantılı bir bölge olan Lotharingia'nın bir parçasıydı. Bk: Barbara H. Rosenwein (Ed.), *Reading the Middle Ages, Volume II: From c.900 to c.1500*, Third Edition, University of Toronto Press, Canada 2018, s.224.

⁴²¹ Uta-Renate Blumenthal, *age*, s.37; Warren Sanderson, "The Sources and Significance of the Ottonian Church of Saint Pantaleon at Cologne", *Journal of the Society of Architectural Historians*, Vol. 29, No. 2 (May, 1970), s.83.

⁴²² Barbara H. Rosenwein (Ed.), *age*, s.224; Oscar Doering, *Deutschlands Mittelalterliche Kunstdenkmäler als Geschichtsquelle*, Band. VII, Karl W. Hiersemann, Leipzig 1910, s.29.

⁴²³ Franz Xaver Kraus, *Geschichte der Christlichen Kunst*, Band. II, Herder'sche Verlagshandlung, Freiburg im Breisgau 1897, s.34.

⁴²⁴ Edward D. English, *age*, s.130.

İmparatorluğu'ndan Napolyon'a kadar olan süre boyunca devam etmiş ve iyi çalışan bir sistem olmuştur. Ancak daha sonraki yüzyıllarda ciddi bir skandal haline dönüşmüştür. Eğitim standartlarını yükseltmiş, Gorze reformunu piskoposluktaki manastırlara tanıtmış (Lorsch ve Corvey'in övgü dolu rahibi idi) ve Otto imparatorluk yönetiminde merkezi bir figür olmuştur.⁴²⁵

Hem bir din adamı hem de eski öğrencisi olan Ruotger tarafından 968-969 civarında yazılan biyografisi, Bruno'nun öğretmen olarak etkinliği konusunda bilgi vermektedir. Ruotger'in idealize edilmiş resmindeki saray, Bruno'nun etkisiyle doruk noktasına ulaşan bir tür filozof akademisidir. Burayı "dünyada karanlık olan ne varsa, bunların araştırmalarla aydınlanabileceği" bir yer olarak tanımlıyor. Bruno'da da insan hafızasındaki her şeyin ötesinde bir bilgelik, dindarlık ve adalet örneği bulmuşlardı. Bruno, yaygın ve anlaşılması zor felsefi sorular üzerine düşünmeyi teşvik etti ve uzun zaman önce ihmal edilmiş olan yedi özgür sanatı ön plana çıkardı. Ayrıca sarayda Latince belagat seviyesini yükseltti ve bunları kibirle değil, kibar bir zarafet ve ciddiyetle yaptı. Çalışkan bir okuyucuydu, hatta seyahatlerinde yanında taşınabilir bir kitaplık taşıyordu.⁴²⁶ Hatta Yunan ve Latin doktorlarla felsefe sorunlarını tartıştığı ve yemeğini Prudentius'un tatlı müziği için ihmal ettiğine dair söylenceler de bulunmaktadır. Ayrıca Terence komedileri bir başpiskopos tarafından ciddi bir şekilde okunmuştu.⁴²⁷

2.2.2. Mainzli Willigis (940-1011)

Bir başka önemli kişi ise Willigis idi. Mütevazı bir ailede doğmasına rağmen iyi bir eğitim aldı ve Meissen Piskoposu Volkold'un etkisiyle I. Otto'nun hizmetine girdi ve 971'den sonra Almanya şansölyesi oldu. 975'te II. Otto, onu Mainz başpiskoposu ve imparatorluk baş şansölyesi yaptı ve bu sıfatla devlette değerli hizmetlerde bulundu. Hauch, onu X. yüzyılın ideal piskoposu olarak adlandırıyor. Kendini iyi yetiştirmiş iyi ve

⁴²⁵ Basil Watkins, *The Book of Saints: A Comprehensive Biographical Dictionary*, Eighth Edition, Bloomsbury Publishing, London 2016, s.115.

⁴²⁶ C. Stephen Jaeger, *The Envy of Angels: Cathedral Schools and Social Ideals in Medieval Europe, 950-1200*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia 1994, s.36.

⁴²⁷ Herbert Fisher, *The Medieval Empire*, Vol.1, s.43.

akıcı bir konuşmacı olarak biliniyordu. 975 Mart'ında VII. Benedict'den pallium⁴²⁸ aldı ve 983 Noelinde Aachen'de III. Otto'yu taçlandırdı ve 1002 yılının Haziran ayında Mainz'de II. Heinrich'in taç giyme törenini gerçekleştirdi. Roma ile her zaman dostane ilişkiler içinde olmuştur. 996'da İtalya'ya yaptığı yolculukta III. Otto'ya eşlik edenler arasındaydı, V. Gregory'nin kutsanmasına ve birkaç gün sonra toplanan sinoda katıldı.⁴²⁹

Willigis, ilk iki Otto yönetimi altında sarayda en yüksek ruhani pozisyonunu elde etti. Hem yaşamının uzunluğu hem de üyeleri erkek ya da kadın olsun, Otto Hanedanına sadık ve özenli hizmeti, Willigis'in yüksek makama ulaşmasına ve bu makamda kalmasına yardımcı oldu. III. Otto'nun ardılığı üzerindeki kriz döneminde Başpiskopos Adalbero (Gerbert tarafından yazılan bir mektupta) Willigis'i iki imparatoriçeyi, Adelheid ve Theophanu'yu desteklemeye çağırdı. Adalbero'nun mektubunun üzerine Willigis kadınlara İtalya'dan ne zaman güvenli bir şekilde Almanya'ya dönebilecekleri konusunda tavsiyelerde bulunan kendi mektubunu yazdı. Adalbero'nun Willigis'e yazdığı mektup, Gerbert'in iki kadını desteklemek için çok sayıda önemli kişiye yazdığı bir dizi mektuptan sadece biriydi. Willigis'in mektubu genç Otto'ya desteğinin göstergesidir. Willigis, tahtı isteyen kavgacı Heinrich'e karşı gereken mücadeleyi vermiştir. Willigis ve Şansölye Wormslu Hildibald, tahtı III. Otto için gerçekten kurtarmış olabilir. Ayrıca Theophanu'nun III. Otto'nun naipliğini yaptığı dönemde de Willigis'in Otto sarayına yardım ve tavsiyeleri devam etti. Theophanu'nun 991'de ölümü üzerine Willigis, Adelheid'in III. Otto için tek başına yaptığı naipliğini destekledi. Adelheid, III. Otto'nun reşit olması üzerine sadaka vermek ve seyahat etmek için saraydan taşındığında Willigis etkisini kaybetti.⁴³⁰

III. Otto'nun reşit olmadığı dönemde imparatorluğu dağılmaktan kurtaran Willigis, Mainz ticaretini teşvik etmenin yanı sıra kutsandığı gün yanan bir katedral inşa

⁴²⁸ “Papa tarafından Katolik Kilisesi başpiskoposlarının omuzlarına atılan bir tür atkı.” Bk: Talha Fortacı, “Nestûriliğin Ortaya Çıkışı”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, C. 18, S. 2, (2018), s.93.

⁴²⁹ Francis Mershman, “Willigis, Saint”, *The Catholic Encyclopedia*, Vol. XV, The Encyclopedia Press, New York 1913, s.645; Jesús Rodríguez Viejo, “The Performative Manuscript: Art, Agency and Public Ritual in Ottonian Mainz”, *Jnl of Ecclesiastical History*, Vol. 70, No. 2, (2019), s.254-255; *Die Urkunden Der Deutschen Könige und Kaisers*, Gesellschaft Für Ältere Deutsche Geschichtskunde (Hrsg), Hahnsche Buchhandlung, Hannover 1888, s.1.

⁴³⁰ Penelope Nash, *Empress Adelheid and Countess Matilda: Medieval Female Rulership and the Foundations of European Society (Queenship and Power)*, Palgrave Macmillan, New York 2017, s.26-28.

etmiştir.⁴³¹ Mainz, Karolenj döneminde Almanya'nın dini merkezi haline gelmişti. Katedralin yapılmasıyla Başpiskopos Willigis (975-1011) şehirde yeni bir dini merkez yaratmıştır.⁴³²

Ayrıca Willigis, inşaa ettiği katedral için Otto sanatında önemli bir yeri olan bronz dökümden kapı yaptırmıştır. Bu kapılarda Charlemagne'ın da Aachen'deki bronz kapılarından esinlendiği düşünülmektedir. Mainz'deki bronz kapılarda da Aachen'deki bronz kapılarda olduğu gibi figürel temsil yerine kullanılan malzemenin gösterimi mevcuttur. Mainz Katedrali'ndeki bronz kapıların yapımından sorumlu olan Willigis'in kilisesi için yaptırdığı bir başka nesne de Benna haçıdır. Benna haçı, üzerinde çarpmıha gerilmiş Mesih'in altın bir temsiline bulundduğu muzaffer bir ahşap haçtır.⁴³³

2.2.3. Hildesheimli Bernward (960-1022)

Hildesheim Piskoposu ve St. Michael'in Başrahibi Bernward, Otto sarayının önemli bir üyesiydi ve onun himayesi Hildesheim'daki sanatları canlandırmıştı. 960 yılında asil bir Sakson ailesinde doğmuştur. Ardından 977 yılı itibariyle Bernward, imparatorluk şansölyelik makamına noter olarak katıldı. Ardından saray papazı ve III. Otto'nun öğretmeni oldu. Hildesheim piskoposu olarak Bernward III. Otto ve II. Heinrich'e tavsiyelerde bulunmaya ve onları temsil etmeye devam etti. İmparatorluk hizmeti çoğunlukla seyahat etmeyi gerektiriyordu. II. Otto döneminde naiplik döneminde ve III. Otto döneminde sık sık İtalya'da, özellikle de Roma'da bulunmuştur. Ayrıca II. Heinrich'in diplomatik temsilcisi olarak Paris, Saint-Denis ve Tours'u ziyaret etti. Bernward'ın bu vesilelerle maruz kaldığı çeşitli kültürel kaynaklar, Hildesheim'daki sanatların himayesi açısından temel oluşturmuştur.⁴³⁴

⁴³¹ Joseph Lins, "Mainz", *The Catholic Encyclopedia*, Vol. IX, Robert Appleton Company, New York 1910, s.551.

⁴³² Kerstin Merkel, "Mainz", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.486.

⁴³³ Ittai Weinryb, *The Bronze Object in the Middle Ages*, Cambridge University Press, United Kingdom 2016, s.23-25.

⁴³⁴ Karen E. Loaiza, "Bernward of Hildesheim (960–1022)", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.50; James Snyder, *Medieval Art: Painting Sculpture Architecture 4th-14th Century*, Harry N. Abrams, Inc., New York 1989, s. 236.

Otto tarihinde çok dikkat çekici bir figür olan Bernward'ın, büyükbabası Saksonya Palatine Kontu Athelbero'ydu. Ebeveynlerini erken yaşta kaybettikten sonra eğitimini Heidelberg'deki katedral okulunun dindar ve eğitilmiş yöneticisi Thangmar'a emanet eden amcası Utrecht Piskoposu Volkmar'ın himayesine girmişti. Bu ustanın gözetimi altında Bernward, liberal ve hatta mekanik sanatlarda olduğu kadar Hristiyan dindarlığında da hızlı ilerleme kaydetmiştir. Matematikte, resimde, mimaride ve özellikle dini kapların ve gümüş ve altından süs eşyalarının imalatında çok yetkin hale geldi. Eğitimini, İmparatorluk Şansölyesi Başpiskopos Willigis tarafından rahip olarak atandığı Mainz'de tamamlamıştır.⁴³⁵

Piskopos Bernward, Otto dönemindeki sanat tarihi açısından en ilginç figürdü. Onun en büyük yapısal başarısı, Hildesheim'daki St. Michael Manastır Kilisesi'nin inşasıydı. Helga Wolleithner'e göre bugün hâlâ kilisenin devasa bronz kapıları hayranlık uyandırmaktadır. Hildesheim Katedrali hazinesi, Avrupa'nın en büyük kilise hazinelerinden biridir. Bu sanat hazinelerinin koleksiyonu, özellikle Piskopos Bernward'ın muhteşem bağışlarından ortaya çıkmıştır.⁴³⁶

987'de ise imparatoriçe anne Theophanu, Bernward'ı genç Otto'nun öğretmeni olarak atadı.⁴³⁷ Bernward, her zaman konumunu ve itibarını korumuştur. Theophanu, bile oğluna çok sık boyun eğmişti. Bernward, nezaketle sertliği nasıl birleştireceğini, genç Otto'nun güvenini kazanmayı ve tüm zorluklara rağmen bir eğitimci olarak görevinin hakkını vermeyi biliyordu.⁴³⁸

Bernward, 993'te Hildesheim piskoposu oldu ve neredeyse otuz yıl boyunca piskoposluğu büyük bir ustalık ve başarıyla yönetmeyi başardı.⁴³⁹ Thangmar, Piskopos Bernward'ın gündemini anlamlı sözlerle şöyle anlatıyor:

“Sabah erkenden kalktı, ardından katedraldeki ayine katıldı. Ayrıca koşulların izin verdiği ölçüde para ve diğer desteklerle birçok rahatlama sağladı. Daha sonra metallerin çeşitli kullanımlar için hazırlandığı atölyeleri gezdi ve çalışmalarını inceledi... Mükemmel bir şekilde ustalaşamasa bile denemediği bir

⁴³⁵ J.A. Birkhaeuser, “Bernward, Saint”, *The Catholic Encyclopedia*, Vol. II, The Encyclopedia Press, New York 1913, s.513.

⁴³⁶ Helga Wolleithner, *agt*, s.71.

⁴³⁷ Franz Dibelius, *Die Bernwardstür zu Hildesheim*, J.H. Ed. Heitz (Heitz & Mündel), Strassburg 1907, s.2.

⁴³⁸ Stephan Beissel, *age*, s.12.

⁴³⁹ Franz Dibelius, *age*, s.2.

sanat yoktu. Sadece bizim katedral manastırımızda değil, başka yerlerde yazı odaları kurdu ve bu sayede hem teolojik hem de felsefi yazılardan oluşan zengin bir koleksiyonu bir araya getirdi. Ancak resim, heykel, metal işleme ve değerli taşlar yerleştirme sanatı gibi bu tür sanatları hiçbir zaman ihmal etmezdi.”⁴⁴⁰

Ayrıca Bernward, mimari, resim, heykel ve metal işçiliği konusunda yetenekli ve başarılı bir sanatçıydı ve çalışmalarının bir kısmı da Hildesheim’da varlığını sürdürüyordu.⁴⁴¹ Bernward, yedi özgür sanatta eğitim görmüş ve ayrıca bir şövalye olarak eğitilmişti. Ayrıca teolojik bir eğitim de almıştır. Bütün bunların yanında tabi ki siyasi görevler de üstlenmiştir. Ayrıca St. Michael Manastırı ile iki kadın manastırı kurmuş, şehrini surlarla kuşatmış ve kaleler inşa ettirmiştir.⁴⁴² Yine bu süreçteki olaylar da onu etkiliyordu. Korsanlar ve henüz Hristiyanlığa geçmemiş komşu halkların düşmanca saldırıları, Bernward’ı sık sık tebaası için savunma amaçlı hareket etmeye zorlamıştır. Hatta onları daha etkili bir şekilde korumak için piskoposluğunun en fazla tehlike altındaki yerlerinde, Wirinholt ve Mundburg’da iki kale inşa ettirmiştir. En önemli olanı da Hildesheim şehrinin tahkimatıydı. Thangmar bu konuda şunları yazmıştır:

“Kutsal yerimizi bir duvar halkasıyla çevrelemek için büyük bir gayret gösterdi. İtalya’dan döndükten sonra bütün yazını (1001 yılı) Hildesheim’da başladığı surları inşa ederek geçirdi.”⁴⁴³

Almanya da İtalya gibi Orta Çağ boyunca baş meleğe bağlılıkla alakalı iki büyük merkeze sahipti. Bunlardan ilki Piskopos Bernward tarafından 996’da Hildesheim’da kuruldu ve bu kuruluş, bölgenin özellikle de “kuzey Avrupa’nın sanat başkenti” olarak adlandırılmasını sağlamıştır. Aziz Michael’e olan bağlılığı, hayatının merkezi bir teması ve sanatının çoğu için önemli bir ilham kaynağı olmuştur. Manastırını cömertçe donatarak, onun için muhteşem bronz kapılar da dahil olmak üzere en ünlü Otto sanat eserlerinden bazılarını oluşturmuştur.⁴⁴⁴

Bunlara ek olarak büyük bir altın haç ve hayatta kalan iki ayrıntılı şamdan da dahil olmak üzere bir dizi zarif altın ve bronz nesne Bernward’ın himayesine atfedilir.⁴⁴⁵

⁴⁴⁰ Stephan Beissel, *age*, s.13-14.

⁴⁴¹ Basil Watkins, *age*, s.105.

⁴⁴² Michel Parisse, *agm*, s.811.

⁴⁴³ Stephan Beissel, *age*, s.30-31.

⁴⁴⁴ Daniel F. Callahan, “The Cult of St. Michael the Archangel and the ‘Terrors of the Year 1000’”, *The Apocalyptic Year 1000 Religious Expectation and Social Change, 950-1050*, Richard Landes, Andrew Gow and David C. Van Meter (Ed.), Oxford University Press, Oxford 2003, s.187.

⁴⁴⁵ James Snyder, *age*, s.239.

Bernward'ın şamdanları, manastırın kuruluşundan kısa bir süre sonra Hildesheim'da kurduğu sanatsal girişimin bir ürünüydü.⁴⁴⁶ Bu şamdanlar ilginç bir sanat eseridir. Altın, gümüş ve demirden oluşan bir metalden yapılmışlardır ve muhteşem bir şekilde işlenmişlerdir, ana hatları iyi korunmuştur ve şaftın/gövdenin zarafeti ve oranları dikkat çekicidir. Şamdanlar, Bernward ile birlikte gömülmüşlerdi ve 1194'te onun lahitinde bulundular.⁴⁴⁷ Ayrıca İsa'nın hayatından kesitler taşıyan, sarmal uzun bir bronz sütun yapmıştır. Bernward'ın sütununun ilham kaynağının antik Roma'nın zafer sütunlarından biri olduğu öne sürülmektedir. Bernward'ın eserlerinin arasında en etkileyici olanları da St. Michael için Bernward'ın emriyle yaklaşık 1015'de yapılan devasa bronz kapılardır. III. Otto'nun öğretmeni olarak Bernward, Roma'nın Santa Sabina semtindeki kraliyet sarayında zaman geçirmişti ve burada onun için ilham kaynağı olacak olan ünlü ahşap kapıları görecekti.⁴⁴⁸ Biçimsel ve ikonografik olarak kapılar ve sütun, Tours, Reims ve Metz'deki Karolenj kaynaklarından türetilmiştir ancak genel konsept ve içi boş döküm tekniği, Bernward'ın klasik ve erken Hristiyan Roma anıtlarıyla tanışmasını yansıtmaktadır.⁴⁴⁹

Bernward, kurduğu Michael Kilisesi'ni kutsadıktan kısa bir süre sonra 20 Kasım 1022'de ölmüştür.⁴⁵⁰ Bernward, 1193'te Papa III. Celestine tarafından aziz ilan edilmiştir.⁴⁵¹ 15 Ocak 993'ten 20 Kasım 1022'deki ölümüne kadar Hildesheim piskoposu olan Bernward, genç Otto'nun öğretmeni ve daha sonra imparatorluk piskoposu olarak oldukça önemli bir siyasi figürdü. Bugün üzerinde kişisel bir damga bulunan bu sanat eserleri, sanat tarihçileri tarafından "Bernward Sanatı" terimi altında gruplandırılmıştır.⁴⁵²

⁴⁴⁶ Ittai Weinryb, *The Bronze Object in the Middle Ages*, s.32.

⁴⁴⁷ Julia de Wolf Addison, *Arts and Crafts in the Middle Ages*, L. C. Page & Company, Boston 1908, s.18.

⁴⁴⁸ James Snyder, *age*, s.239.

⁴⁴⁹ Karen E. Loaiza, "Bernward of Hildesheim (960–1022)", s.50.

⁴⁵⁰ Franz Dibelius, *age*, s.2.

⁴⁵¹ J.A. Birkhaeuser, *agm*, s.513.

⁴⁵² Bernhard Gallistl, "Bernward of Hildesheim: A case of self-planned sainthood?", *The Invention of Saintliness*, Anneke B. Mulder-Bakker (Ed.), Routledge, London and New York 2002, s.145.

2.2.4. Aurillaclı Gerbert (946–1003)

Otto Rönesansı olarak bilinen dönemin en önemli isimlerinden bir diğeri de Aurillaclı Gerbert idi. 945 yılı civarında Aquitaine eyaletinde mütevazı bir ailede doğmuştur. Aurillac'daki St. Gerald Manastırı'nda büyümüş ve burada rahip Raymond'un yönetimi altında gramer eğitimi almıştır.⁴⁵³ Orada Latince okumayı ve yazmayı öğrenmiştir. Ayrıca Cicero, Virgil ve diğer klasikleri de incelemiştir. Ayrıca münazara yeteneğiyle öğretmenini etkilemiştir.⁴⁵⁴ 967'de Barselona Kontu Borrell, Gerbert'in Manastırı'nı ziyaret etmiş ve Gerbert Borell'in dikkatini çekmiştir. Başrahip, Borell'den eğitimine devam etmesi için Gerbert'i İspanya'ya götürmesini istedi çünkü oradaki okullar, Aquitaine'deki okullardan daha üstün kabul ediliyordu. Gerbert, Kont Borrell'in dikkatini çekmemiş olsaydı, hayatını kesinlikle belirsizlik içinde geçirmiş olacaktı. Sonraki üç yıl boyunca Gerbert, Hristiyan İspanya'da Vich Piskoposu Hatto ile çalıştı ve muhtemelen Arapça öğrenimiyle temas etti. Özellikle matematik alanında uzmanlaşmıştı.⁴⁵⁵ Yakınlarda önemli bilimsel kaynaklara sahip bir kütüphanenin bulunduğu Sainte Marie de Ripoll vardı. Bu şans faktörleri onda matematiksel ve bilimsel bir ilgi uyandırmış olabilir.⁴⁵⁶

Gerbert, bir bakıma modern dünyada hesaplama ve bilim açısından temel olarak kabul edilen sayısal dizgeyi Avrupalılara tanıtan bir kişiydi. Gerbert, umut vaat eden genç bir bilgin olarak Kont Borrell tarafından 967'de Aurillac'tan Barselona yakınlarındaki Vich Manastırı'na gönderilmiştir. Burada kaldığı üç yıl boyunca manastırın bilgi dolu kütüphanesinden yararlanmıştır. Abaküs, Hint-Arap rakamları ve usturlap üzerine çalışmıştır. Gerbert ilk aşamada, Araplaşmış göçmenler tarafından Müslüman İspanya'dan Katalonya'ya getirilen ve Latin kilisesi tarafından derlenmiş olan Arap birikiminin aktarımında bir köprü işlevi görmüştür. Daha sonra Almanya'da ve arkasından Chartes ve Reims okullarında öğretmenlik yaparak XI. yüzyılın dinsel, yazınsal ve bilimsel rönesansını hazırlamıştır. Bu konuda Gerbert'in çalışmalarını

⁴⁵³ Roland Allen, "Gerbert, Pope Silvester II", *The English Historical Review*, Vol. 7, No. 28, 1892, s.626-627.

⁴⁵⁴ Nancy Marie Brown, "In Search of the Scientist Pope, Gerbert of Aurillac (ca. 950-1003)", *Historically Speaking*, Vol. 11, No. 5, (November 2010), s.36.

⁴⁵⁵ Paul W. Knoll, "Sylvester II, Gerbert of Aurillac", *Dictionary of World Biography: The Middle Ages*, Frank N. Magill (Ed.), Vol.II, Routledge, New York 1998, s.869.

⁴⁵⁶ G.R. Evans, *Fifty Key Medieval Thinkers*, Routledge, London 2002, s.60.

sürdürdüğü ortamın elverişliliği, başarılı olmasında etken olmuş olmalıdır. Barselona İslam hakimiyetinde olmuş ve özellikle de Araplaşmış göçmenler vasıtasıyla İslam birikimiyle ilişkisini sürdürmüştü. Bu dönemde İslam tıp ve biliminin açık bir üstünlüğü vardı ve bunun önemli bir sebebi de İslam hakimiyetindeki bölgede bilginin dolaşımının olmasıydı. Kağıt kullanımının fazla olması nedeniyle de bu dolaşım, daha hızlı ve yaygın idi. Çok sayıda kütüphane vardı ve genelde bilginler için kullanıma açıktı. Halife Memun, 832’de Bağdat’ta Beytü’l Hikme’yi kurmuştu. Buna ek olarak Basra’da da Kitap Evi bulunmaktaydı. Musul’da öğrencilere kağıt temin edilmekteydi. Kahire’de saray kütüphanesinde 18.000 yabancı bilimler kitabı bulunuyordu. Halife Hakim tarafından 1005 yılında Kurtuba’da kurulan Darü’l Hikme’de okuma odaları mevcuttu. Gerbert, Kuzey İspanya’da bu yazılı kültürün imkanlarından yararlanmıştır.⁴⁵⁷

Kurtuba’daki kütüphanede 40.000 kitap (bazı iddialara göre bu rakam, 400.000 civarındadır) vardı. Buna karşılık Gerbert’in Fransız Manastırında 400’den daha az kitap bulunmaktaydı. Kurtuba’daki matematik, astronomi, fizik ve tıp eserlerinin çoğu, 200 yıl boyunca Yunanca ve diğer dillerden tercüme edilmiştir. Bu eserlerin çoğunluğu da Bağdat’tan gelmişti. Arapça, o dönemde bilim diliydi. Genel itibarıyla bakıldığında Gerbert’in İspanya’da yaşadığı dönemde pek çok bilimsel eser, Müslüman, Yahudi ve Hristiyan bilginlerin de ortak çabalarıyla Arapça’dan Latince’ye çevrilmişti. Buradaki çevirmenlerin çoğu din adamıydı hatta bazıları ile Gerbert, ömür boyu sürecek dostluklar dahi kurmuştu.⁴⁵⁸

Kont Borrell, Vich’i bir başpiskoposluk seviyesine yükseltmek için Hatto’yu Roma’ya götürdüğünde Gerbert de onlara eşlik etti ve burada matematik becerilerinden etkilenen Papa XIII. John ile tanıştı.⁴⁵⁹

Richer, Gerbert’in 970 yılı sonunda Roma’ya gelişini şu sözlerle anlatıyor:

“Papa, gençliğin gayretini ve öğrenme isteğini fark etti. Ve o zamanlar İtalya’da müzik ve astronomi tamamen göz ardı edildiğinden, Papa derhal bir elçi aracılığıyla Almanya ve İtalya kralı Otto’ya, matematiğe mükemmel bir şekilde

⁴⁵⁷ Jack Goody, *Rönesanslar*, Bahar Tırnakçı (çev.), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2019, s.72-73.

⁴⁵⁸ Nancy Marie Brown, agm, s.36.

⁴⁵⁹ Paul W. Knoll, agm, s.869.

hakim olan ve bunu adamlarına etkili bir şekilde öğretebilecek nitelikte olan genç bir adamın geldiğini bildirdi.”⁴⁶⁰

Kutsal Roma İmparatorluğu ile yakın müttefik olan Papa, Gerbert'i Büyük Otto'nun huzuruna getirdi. Bu, Gerbert'in kariyerinde önemli bir an idi. Bundan sonra Saksonya'dan gelen imparatorluk ailesiyle çok yakın bir ilişki içinde olacaktı. Bu arada I. Otto, Gerbert'i oğlu ve halefi olan II. Otto'nun da içinde bulunduğu imparatorluk sarayındaki öğrenci grubuna eğitim vermesi için atamıştır. Ancak Gerbert, bu durumdan tatmin olmamıştı çünkü imparatora söylediği gibi ne yaptığını öğretmekten ziyade bilmediği bir konuyu yani felsefeyi öğrenmeyi tercih ediyordu. 972'de Gerbert'in imparatorluk sarayında tanınmış bir filozof olan Reimsli Gerann ile tanışmasıyla birlikte yeni bir eğitim fikri ortaya çıkmıştır. Ardından imparatorun izni ile Gerbert, mantık (diyalektik) öğrenimi için Gerann ile Fransa'ya gitmiştir. Gerbert felsefede öyle bir ilerleme kaydetmişti ki öğretmenini bile geride bırakmıştı. Başarıları, 973'te onu katedral okulunu yönetmesi için görevlendiren Reims Başpiskoposu Adalbero'nun dikkatini çekmiştir. Bu atama, Gerbert'in hayatının en verimli dönemini başlatmıştır. On yıl boyunca Gerbert, Reims'de mükemmel bir şekilde eğitim vermiştir. Hatta onun ünü, Avrupa çapında yayılmış ve okulda birinci sınıf bir kütüphaneyi bir araya getirme konusundaki başarılı çabaları sayesinde Reims, sonraki yıllarda önemli bir kültür merkezi haline gelmiştir.⁴⁶¹

Gerbert'in bu artan popülaritesi, belki de başka bir tanınmış öğretmen olan Magdeburglu Otric'in kıskançlığına sebep olmuştu. Kendi öğrencilerinden birini Gerbert'in öğretim şeklini gözetlemek için gönderdikten sonra Otric, onu bir eğitim müfredatının oluşturulmasında oldukça önemli olan disiplinler arasındaki ilişkiyle ilgili pedagojik bir hata yapmakla suçladı. Dolayısıyla büyük bir anlaşmazlık çıkmıştı. En sonunda bu durum, II. Otto'ya iletildi. Uzun tartışmalardan sonra imparator meseleyi eski öğretmeni Gerbert lehine sonuçlandırdı. 983'te II. Otto, Gerbert'i Bobbio'daki ünlü manastırın başrahipi olarak atayarak ödüllendirdi. Orada ders vermeye devam etmesine rağmen, yerel anlaşmazlıklar ve tartışmalar onu rahatsız ettiği için bu durumdan mutsuz oldu. Bobbio, yolsuzluğun özellikle yaygın olduğu bir manastırdı ve Gerbert'in buradaki

⁴⁶⁰Marco Zuccato, “Gerbert of Aurillac and a Tenth-Century Jewish Channel for the Transmission of Arabic Science to the West”, *Speculum*, Vol.80, 2005, s.748.

⁴⁶¹ Paul W. Knoll, agm, s.869.

reform çabaları agresif bir direnişle karşılaştı. II. Otto'nun 983'te ölümünden sonra Gerbert, Reims'deki okuluna geri döndü. Ancak orada öğretmenlik kariyerine devam edemedi, bunun yerine Fransız ve imparatorluk grupları arasındaki siyasi tartışmalara karıştı. 991'de Reims başpiskoposu seçildi ancak koşullar düzensizdi ve Fransa'daki yeni Capetian Hanedanı ona karşı çıktı. Bunun üzerine Gerbert, Reims'i terk etti ve yakın ilişki içerisinde olduğu III. Otto'nun yanına döndü.⁴⁶²

Gerbert, III. Otto'nun danışmanı olmak için Reims'ten ayrılmıştı. Otto'nun sarayı, tıpkı Reims gibi bir başpiskoposluk merkezi ve köklü bir katedral okulunun yeri olan Magdeburg'daydı. Gerbert, artık on altı yaşındaki Otto'nun danışmanı ve öğretmeni idi ve ikisi sık sık astronomi ve matematik konularını tartışıyordu. Otto'nun sarayındayken Gerbert, enstrüman yapımı ve gök gözlemlerine olan ilgisini sürdürdü. Gerbert'in genç bir çağdaşı, ölümünden sadece on yıl sonra (yaklaşık 1015 yılı) onun için şunları yazdı: *"Yıldızların gidişatını/yönünü mükemmel bir şekilde gözlemleyebilir ve çeşitli disiplinleri anlamasıyla tüm çağdaşlarını geride bırakabilirdi. . ."*⁴⁶³

Kısa bir süre sonra III. Otto, onu Ravenna'nın başpiskoposu olarak atadı. 999'da ise II. Sylvester adıyla papa oldu ve 1003'teki ölümüne kadar bu pozisyonda kaldı.⁴⁶⁴ İlk Fransız papa olan Gerbert, III. Otto ile I. Sylvester'in Constantine ile olan ilişkisine benzer bir ilişki yaşamıştı. Bu ilişki, Batı dünyasının en büyük dini ve dünyevi güçlerinin yakın bir uyum içinde birlikte çalışmasına benziyordu.⁴⁶⁵

Aslında Gerbert, tarihçi değildi ama hem politik bir entelektüel hem de büyük bir yazardı. Çalışmaları Karolenj kültürünün ne kadar geride kaldığını gösteriyor.⁴⁶⁶ Gerbert'in öğretisi, yedi liberal sanatın tüm yelpazesini öğrettiği için dikkate değerdi. Ancak özellikle edebiyat, mantık, bilimsel gözlem ve matematikle ilgilenmiştir.⁴⁶⁷

⁴⁶² Paul W. Knoll, agm, s.870.

⁴⁶³ E. R. Truitt, age, s.75.

⁴⁶⁴ Justin Lake, "Gerbert of Aurillac and the Study of Rhetoric in Tenth-Century Rheims", *The Journal of Medieval Latin*, Vol.23, 2013, s.55.

⁴⁶⁵ Claudio Leonardi, "Intellectual Life", *The New Cambridge Medieval History*, Timothy Reuter (Ed.), Vol.III, Cambridge University Press, UK 2008, s.209.

⁴⁶⁶ Claudio Leonardi, agm, s.209.

⁴⁶⁷ Grover A. Zinn, "Gerbert of Aurillac", *Medieval France: An Encyclopedia*, William W. Kibler ve Diğerleri (Ed.), Garland Publishing, New York 1995, s.745.

Gerbert, sıfır hariç Arap sayılarını Batı Avrupa'ya kazandırmış ve öğrencilerine müzikal tonları titreşen bir tel aracılığıyla saptamayı öğretmiştir. Ayrıca Gerbert öğrencilerini Latin klasiklerini okumaya yüreklendiren hümanist biriydi.⁴⁶⁸ Müzik teorisi öğretiminde, müzikal aralıkların matematiksel temelini göstermek için basit bir enstrüman olan monokord üzerindeki pratik gösterileriyle Richer'i etkilemiştir. “O yaptı,” diyor Richer affedilebilir bir abartıyla, “*Gaul’da uzun zamandır bilinmeyen müzik teorisi gün ışığı kadar açık*”. Gerbert’in dehası, pratik bir dehaydı. Kendisinden sonraki halefleri için bile mevcut olan bazı bilimsel yardımlardan yoksundu. Örneğin astronomiye güçlü bir ilgisi olmasına rağmen yıldızların yüksekliğini ölçmek için hiçbir aleti yoktu ve XII. ve XIII. yüzyılların kaynaklarıyla karşılaştırıldığında, Aristoteles’in eserlerinin sadece bir kısmına sahipti. Ancak Gerbert’in öğretisine getirdiği pratik güç ve düzen, halefleri üzerinde derin bir etki bırakmış ve onun çalışma planının etkisi, XI. yüzyıl boyunca Kuzey Avrupa okullarında izlenebilir.⁴⁶⁹

Anlaşılabacağı üzere Gerbert’in bir düşünür olarak kişisel ilgisinin matematikte olduğu görülmektedir. Gerbert’in hangi Arapça eserlere ulaştığından emin olmak zor olsa da Arap rakamları hakkında bilgisi olduğu söylenebilir.⁴⁷⁰ Gerbert, abaküs olarak bilinen hesaplama cihazının pratik çalışmasını yeniden canlandırmıştır. Aslında eskiler tarafından bilinen bu cihaz, görünüşe göre Batı Avrupa’da bu zamana kadar ihmal edilmiştir.⁴⁷¹ Gerbert, geometriye büyük bir ilgi duymaktaydı çünkü Öklid ile karşılaşma şansını bulmuştu. “*Dört matematik dersinde, geometrinin doğal yeri aritmetik ve müzikten sonra üçüncü sıradadır*” diyor. Mısırlıların geometri yasalarını nasıl keşfettiklerini anlatıyor, çünkü geometrinin ölçüm alanlarında pratik bir faydası vardı.⁴⁷²

Gerbert’in yetenekli olduğu bir diğer alan da astronomi idi. Astronominin ilkelerini öğretmek amacıyla Gerbert, üzerinde kutuplar, gök çemberleri, Kuzey ve Güney yarımküre takımyıldızlarının işaretlenmiş olduğu ve de at derisi ile kaplı cilalı ahşaptan yapılmış bir gök küresi inşa etmişti. Gerbert’in ilgi alanları, sanat müfredatının da dışına taşıyordu. Aynı zamanda tıp literatürü hakkında da bilgi sahibiydi, İslam

⁴⁶⁸ Frederick B. Artz, *Orta Çağların Tini İS 200-1500 Tarihsel Bir Gözlem*, Aziz Yardımlı (çev.), İdea Yayınları, İstanbul 2006, s.156.

⁴⁶⁹ R. W. Southern, *age*, s.177.

⁴⁷⁰ G.R. Evans, *age*, s.62.

⁴⁷¹ R. W. Southern, *age*, s.177; Alexander Emmerich ve Diğerleri, *age*, s.30.

⁴⁷² G.R. Evans, *age*, s.63.

dünyasındaki bilimsel ve astrolojik literatüre aşinaydı ve diyalektik çalışmasında ele alınanların ötesindeki konuları ele alan felsefî bir eser yazdı.⁴⁷³

Otto sarayının düzeni ve gücü her zaman Gerbert'i etkilemiştir. Gerbert Otto sarayına girdiği andan itibaren küçük bir şikayet mektubuna rağmen hem saraya hem de Adelheid'in ölümüne kadar ona verdiği destek konusunda hiçbir zaman tereddüt yaşamamıştır. Son Otto Kralı II. Heinrich'in seçilmesinden kısa bir süre sonra 1003 yılında ölene kadar sırayla hizmet ettiği üç imparatora yaptığı gibi onu da güçlü bir şekilde desteklemiştir. Gerbert'in mevcut 264 mektubundan dokuzu Adelheid'e hitap ediyor ya da ona atıfta bulunuyor. Gerbert'in I. Otto'nun yaşamı boyunca yazdığı mektuplarının hiçbirisi yoktur ve babasının ölümünden sonra II. Otto'nun bağımsız saltanatı sırasında sadece yirmi mektup vardır. Adelheid'e ilk mektup, 982'nin ikinci yarısına tarihlendiği için Gerbert, ona I. Otto'nun dul eşi ve dolayısıyla dul imparatoriçe olarak hitap ediyordu.⁴⁷⁴

Gerbert, bir devlet adamı ve bilgin olarak yeteneklerinden dolayı övgüler almıştı. Halefleri ondan övgüyle bahsederler. IV. Sergius (1009-1012), Gerbert öldükten sonra “dünya karardı ve barış kayboldu” demiştir.⁴⁷⁵ Zamanının önde gelen bilim adamı ve eğitimcisi olarak Gerbert, çağının karanlığıyla tezat oluşturur bir şekilde parlıyordu. Orta Çağ ve Avrupa medeniyetinin ve kültürünün daha büyük resminde, kendi zamanında sahip olduğu öğrenme şöhretine layık görünmüyor. Ancak onun devam eden bir gelenek oluşturduğu unutulmamalıdır. Onun öğrencisi olan Richer, önemi ve etkisi “Orta Çağ Rönesansı” veya “On İkinci Yüzyıl Rönesansı” olarak bilinen kültürel canlanmayı ortaya çıkaran nesile kadar uzanan şahsiyetlerin öğretmeniydi. Gerbert'in kendi zamanında göstermiş olduğu başarıları çağdaşları için o kadar şaşırtıcıydı ki onu sadece efsanelere başvurarak anlatabiliyorlardı. Örneğin bazı Orta Çağ tarihçileri, Gerbert'in İspanya'dayken bir sihir kitabı çaldığı, Şeytan'ı uyandırdığı, bilgi ve güç kazanmak için ruhunu sattığı hakkında hikayeler anlattılar.⁴⁷⁶ Bu hikayelerden dolayı Gerbert ile ilgili

⁴⁷³ Paul W. Knoll, agm, s.870.

⁴⁷⁴ Penelope Nash, *Empress Adelheid and Countess Matilda: Medieval Female Rulership and the Foundations of European Society (Queenship and Power)*, s.25.

⁴⁷⁵ E. R. Truitt, *age*, s.75.

⁴⁷⁶ Paul W. Knoll, agm, s.871.

farklı bir görüntü oluşmuştu. Yüzyıllardır bir Orta Çağ Faust'u olarak biliniyordu. Bilgi karşılığında ruhunu şeytana satan kötü bir Papa idi.⁴⁷⁷

Birinci Haçlı seferinden hemen önce Gerbert, Müslüman İspanya'dan gelen matematik ve bilimi öğrettiği için bir büyücü ve şeytana tapan kişi olarak damgalanmıştır. Söylentiler ölümünden yetmiş yıl sonra başladı. Zamanla giderek daha gerçeküstü hale geldiler. O bir sihirbazdı ve büyücüydü. Büyüleyici bir cadı ya da Cordoba'da çaldığı büyülü bir kitap ya da sadece “yıldızlar” aracılığıyla geleceği önceden bildirdi. İnanılmaz derecede zenginleşti ve istediği her şeyi elde etti. Yüzyıllarca Gerbert'in öğretisi, öğrencileri ve de akranları tarafından yazılan kitaplar sayesinde devam etti. Aynı zamanda bilim adamları, onun çok iyi bildiği matematik ve bilimi yeniden keşfetmeyi başardılar.⁴⁷⁸

Ayrıca Gerbert, büyücülük konusunda o kadar büyük bir ün kazanmıştı ki, söylentiler bütün Avrupa'ya yayılmıştı. Bütün bunlar ölümünden çok sonra kilise tarihçileri ve dedikoducuları tarafından kayıt altına alınacaktı. Vatikan'ın ünlü kütüphanecisi Bartholomew Platina'nın kendisi bile 1479'da yayınlanan *Papaların Yaşamları* kitabında bunu ciddi bir şekilde onaylıyordu:

*“İkinci Sylvester... Şeytan'ın olağanüstü yardımlarıyla papalığı şu koşul karşılığında elde etti: Bundan böyle kendini bütünüyle, yardımlarıyla onu böylesine yüksek bir konuma getirmiş olan Şeytan'a verecekti.”*⁴⁷⁹

2.2.5. Trierli Egbert (950 –993)

Trierli Egbert, Hollanda kontları ailesine mensuptu. Eğitimini Egmont Manastırı'nda tamamladı. 977'de Trier'in başpiskoposu olarak tayin edildi ve 993 yılına kadar bu makamda kaldı. Özellikle IX. yüzyılın sonunda Kuzeylilerin yol açtığı yıkımların tüm izlerini bu büyük piskoposluk bölgesinden kaldırmaya ve I. Otto günlerinden beri ilerlemekte olan dini reformları teşvik etmeye çalıştı. Trier yakınlarındaki S. Maria ad Martyres Manastırı'nın selefi tarafından başlatılan restorasyonunu tamamladı. Şehrin hemen dışında II. Otto'nun cömertçe bağışta

⁴⁷⁷ E. R. Truitt, *age*, s.76.

⁴⁷⁸ Nancy Marie Brown, *agm*, s.38.

⁴⁷⁹ Scott McBain, *Yahuda'nın Gümüşleri*, 1.Baskı, Deniz Canefe (çev.), İthaki Yayınları, İstanbul 2007, s.231.

bulunduğu St. Eucharius (St. Mathias) Manastır Kilisesi'ni inşa etti. Manastır zengin bir şekilde donatıldı ve manastır okulu yeniden gelişti. Trier yakınlarındaki St. Paulinus kolej kilisesi de benzer şekilde donatıldı. Başrahip Mettlachlı Hetzel, yeminine ve makamına yakışmayan davranışları nedeniyle görevden alındı. Manastır reforma tabi tutuldu. Reforma ihtiyaç duymayan Echternach ve St. Maximin Manastırları gibi tüm bu yenilenen merkezlerle birlikte piskoposluk boyunca her yöne iyi, manevi ve entelektüel bir etki yayılmış oldu.⁴⁸⁰

Egbert, II. Otto'nun yakın bir arkadaşıydı⁴⁸¹ ve Egbert, başpiskopos olmak için imparatorluk sarayından ayrıldıktan sonra da II. Otto ile yakın ilişkilerini sürdürmüştür. Ayrıca 980 yılında imparatora ilk İtalya seferinde eşlik etmiştir.⁴⁸²

Egbert de sanata büyük bir ilgi duymaktaydı. Kendisi Almanya'da el yazması tezhiplerinin canlanmasına yardımcı olmuştur.⁴⁸³ *Cividale Psalterium* (Cividale del Friuli, Museo Archeologico) ve *Codex Egberti* (Stadtbibliothek Trier, ms. 24) adlı iki önemli resimli el yazmasının ithaf bölümlerinde Egbert, eserlerin sahibi olarak tasvir edilmiştir. Bu iki eser, Reichenau'daki sanatçılar tarafından yapılmıştır. 980'li yıllara tarihlenen *Cividale Psalterium*'da, Egbert'in selefi olan on beş piskoposun portrelerinden oluşan sıra dışı bir galeri yer alır ve Trier Piskoposluğu'nun ne kadar eskiye dayandığını yüceltme amacı taşıdığı açıktır. *Cividale Psalterium*'dan on yıl kadar sonra yapıldığı düşünülen *Codex Egberti*, İncil'den seçilmiş okuma metinlerinin derlemesidir ve dönemin en geniş kapsamlı Kristolojik resim dizisiyle süslenmiş olup 51 adet resim içermektedir.⁴⁸⁴

İmparatorluğun yanı sıra genelde aristokrasinin en üst sınıflarından, hatta imparatorluk ailesinden gelen kilisenin ileri gelenleri de bir o kadar gösterişli sanat eserleri yaptırmışlardır. Dönemin en ünlü sanat hamisi olan Egbert, hat sanatı ile

⁴⁸⁰ J.P. Kirsch, "Egbert, Archbishop of Trier", *The Catholic Encyclopedia*, Vol.V, The Encyclopedia Press, New York 1913, s.325-326.

⁴⁸¹ J.P. Kirsch, "Egbert, Archbishop of Trier", s.326.

⁴⁸² Thomas Head, "Art and Artifice in Ottonian Trier", *Gesta*, Vol.36, No.1, (1997), s.76.

⁴⁸³ Elina Gertsman, "All Roads Lead to Rus: Western Influences on the Eleventh-to Twelfth-Century Manuscript Illumination of Kievan Rus", *A Journal of Medieval and Renaissance Studies*, Vol. 31, No.1, 2000, s.42.

⁴⁸⁴ Giorgia Pollio, "Almanya ve İtalya'da Otto Dönemi", *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, s.858-859.

kuyumculuk alanlarında uzman bir isimdi. Trier'in başpiskoposluk merkezi olarak konumunu vurgulamak için çabalayan Egbert, kilisedeki kutsal emanetleri muhteşem kuyumculuk işleriyle öne çıkarmıştır.⁴⁸⁵ Bu kuyumculuk eserleri içerisinde özellikle iki tanesi oldukça dikkat çekmektedir. 980'lerin başlarında Trier'de bulunan bir atölye, Başpiskopos Egbert için çarpıcı sanatsal güzelliğe ve öneme sahip iki şekilli kutsal emanet dahi üretmiştir. Birincisi altın folyoyla kaplanmış ve mücevherlerle süslenmiş bir piskoposluk asasıydı.⁴⁸⁶ Diğeri ise Aziz Andreas'ın sandaletinden kalma bir parça için Egbert'in emrindeki krallığın en ünlü atölyesi tarafından yapılmış olan ve günümüzde katedralin hazinesinde muhafaza edilen taşınabilir bir sunaktır (Bk. Resim –5). Bu taşınabilir sunak, tepesinde değerli taşlarla süslenmiş, kutsal sandaleti giymiş, oyma bir ayak olması sebebiyle içeriğini daha önce görülmemiş bir şekilde vurgular. Mine, değerli ve yarı değerli taşlar ve dört bir yönde oyma küçük figürlerin kullanımı, Otto döneminin kuyumculuk sanatının karmaşıklığına ve iyi bir işçilikle yapıldığına tanıklık eder. Üzerlerinde İncil yazarlarının simgeleri olan bu mine kaplamanın parlak renkleri, aynı ortamda üretilmiş kitap resimlerinin renk paletini andırmaktadır.⁴⁸⁷ Bu iki kutsal emanet de Egbert'in isteği üzerine yapıldığı bilinen metal işleri ve ışıklı el yazmaları da dahil olmak üzere büyük bir sanatsal topluluğun parçasını oluşturunuyordu.⁴⁸⁸

2.2.6. Gero (900-976)

Gero, Sakson sınırlarını Wendlere karşı savunan I. Otto'nun papazı Gero'nun yeğeniydi. 971'de I. Otto tarafından II. Romanus'un kızı Bizans prensesi Anna'yı oğlu Otto'ya gelin olarak istemesi için Konstantinopolis'e gönderildi. Anna yerine Doğu İmparatoru I. John Tzimisce'sin yeğeni Theophanu'yu aldı.⁴⁸⁹

968'de Köln başpiskoposu olarak görev yapan Gero, Otto döneminin önemli bir eseri olan ve günümüze kadar Köln Katedrali'nde muhafaza edilmiş olan ahşap Çarmıha Gerili İsa heykelini yaptıran kişidir. Devasa boyutları (187 cm yükseklik ve kolların açık

⁴⁸⁵ Giorgia Pollio, agm, s.858.

⁴⁸⁶ Thomas Head, agm, s.65.

⁴⁸⁷ Giorgia Pollio, agm, s.858.

⁴⁸⁸ Thomas Head, agm, s.65.

⁴⁸⁹ M. F. McCarthy, "Gero of Cologne, St.", *New Catholic Encyclopedia*, Second Editon, Vol.6, Thomson/Gale (in association with the Catholic University of America), Washington, D.C. 2003, s.188.

durduğu yerde 166 cm genişlik) ve o güne kadar Batı’da hiç görülmemiş şekilde ölmekte olan İsa’nın *pathos* ‘u, muhtemelen dönemin inananlarını şaşkınlık içinde bırakmıştır.⁴⁹⁰

Başpiskopos Gero, Theophanu’ya Otto sarayına kadar eşlik etmek için Konstantinopolis’e gitmişti, bu yüzden Bizans sanatını ilk elden görmüş ve acı çeken Mesih’in yeni temasını biliyor olmalıydı. Gero’nun heykeltıraşı, görüntünün ciddiyetine ve ihtişamına yeni bir duygusal yoğunluk katarak, inananlarda korkunun yanı sıra acıma duygularını da uyandırmıştı.⁴⁹¹

2.2.7. Wormslu Burchard (965–1025)

Burchard’ın soyağacı, Otto döneminin birçok imparatorluk piskoposunun soyağacına benziyordu. Soylu bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi. Koblenz Katedrali’nin bir kanonuydu ve muhtemelen Koblenz ve Mainz dahil olmak üzere birçok yerde okudu.⁴⁹² Burchard, Mainz piskoposluğunda onu İmparator III. Otto’nun dikkatine sunan Başpiskopos Willigis için hizmet etti. Otto, onu 1000 yılında Worms piskoposu ilan etti. Burchard, geleceğin imparatoru II. Conrad’ı yetiştirmekle görevlendirilecek kadar saygı gördü. Burchard, Macar işgalleri ile harap olan eski düzeni geri getirmeye çalıştı. Eskiye yeniden inşaa etti. Yeni kiliseler ve manastırlar kurdu. Burchard, ileri görüşlü bir yapıya sahipti. İlk başta *Decretum Collectarium* veya *Brocardus* olarak bilinen bir kanunlar koleksiyonu derledi.⁴⁹³

Worms Piskoposu Burchard, XI. yüzyılın ilk yıllarında Alman Krallığının en önemli din adamlarından biriydi. Entelektüel ve dini alanda, yirmi kitaptan oluşan *Decretum*’unda kilise hukukunun ilk kapsamlı sistematik sunumunu oluşturmaktan sorumluydu. Bu eser, büyük hukuk bilginleri Chartresli Ivo (1040–1115) ve daha sonra 1130’larda oluşturulan ve sonraki birkaç yüzyıl boyunca da kilise hukukunun en önemli eseri haline gelen kendi anıtsal *Decretum*’u için Burchard’ın çalışmalarından büyük ölçüde yararlanan Gratian için bir çerçeve ve zemin sağlamıştır. Burchard, ayrıca laik

⁴⁹⁰ Giorgia Pollio, agm, s.856.

⁴⁹¹ Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, s.180-181.

⁴⁹² Greta Austin, “Burchard of Worms”, *Great Christian Jurists and Legal Collections in the First Millennium*, Philip L. Reynolds (Ed.), Cambridge University Press, Cambridge 2019, s.460.

⁴⁹³ Brian A. Pavlac, “Burchard of Worms (965–1025)”, *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 200, s.81.

hukuk alanında da aktifti ve *Lex familiae Wormatiensis ecclesiae* adlı eserini 1023 ile 1025 yılları arasında yayınladı.⁴⁹⁴

Bu arada onu böyle eserler hazırlamaya yönelten bir ortam vardı. Şöyle ki, Almanya’da kan davalarına ilk olarak XI. yüzyılda rastlıyoruz ve bu kan davaları, özellikle toplumun alt sınıflarında yoğunlaşmıştır. Bunlara ek olarak yapılan düzenlemeler oldukça yerleştirilmiştir. Burchard, *Lex familiae*’yi kendi piskoposluğunda intikam amaçlı şiddeti sınırlamak amacıyla yazmıştır.⁴⁹⁵

Siyasi alanda Burchard, piskopos olarak atandığı andan itibaren kraliyet ve emperyal siyasette rol oynadı ve ölümüne kadar kralın hizmetinde çeşitli konularda çalışmaya devam etti. Piskoposun hem III. Otto hem de II. Heinrich ile iyi bir iş ilişkileri vardı ve bu yöneticilerin her ikisiyle de sık sık bir araya gelirdi. Burchard’ın en önemli aktiviteleri arasında 1001’de III. Otto ile İtalya’da seferde büyük bir askeri birliğe liderlik etmesi ve II. Heinrich’in 1002’de Alman tahtını kazanmasına yardım etmede etkili bir rol oynaması sayılabilir.⁴⁹⁶

Burchard, 1025 yılında ölümüne kadar Worms piskoposu olarak görev yaptı. *Vita Burchardi Episcopi* kısa bir süre sonra onu iyi tanıyan katedral bölümünün bir kanonu, muhtemelen katedral ustası Ebbo (veya Eberhard) tarafından yazılmıştır ve büyük olasılıkla Burchard’ın yakın arkadaşı Speyer Piskoposu Walter’a ithaf edilmiştir. *Vita Burchardi* kısa olmakla birlikte Ottolu piskoposun dini, siyasi ve askeri görevlerine ilişkin oldukça kapsamlı bir tür rehber kitap olarak kabul edilmektedir.⁴⁹⁷

Vita’ya göre Burchard, Worms Katedrali ve şehir surları da dahil olmak üzere çok sayıda bina ve restorasyon projesinde yer aldı ve ayrıca Worms’u bir öğrenme merkezi haline getirdi. Ayrıca şehir surlarını ve Worms Katedrali’ni yeniden inşa etti ve katedral

⁴⁹⁴ David S. Bachrach (trans.), *The Histories of a Medieval German City, Worms c.1000–c.1300: Translation and Commentary*, Ashgate Publishing, Farnham 2014, s.11.

⁴⁹⁵ Laura E. Wangerin, *Kingship and Justice in the Ottonian Empire*, University of Michigan Press, USA 2019, s.98.

⁴⁹⁶ David S. Bachrach (trans.), *The Histories of a Medieval German City, Worms c.1000–c.1300: Translation and Commentary*, s.11.

⁴⁹⁷ Nicholas Edward Friend, *agt*, s.154.

kanonlarının eğitimini ve yaşam biçimini düzenlemeye çalıştı. Bu dönemdeki birçok piskopos gibi o da şehrin hem laik efendisi hem de dini lideriydi.⁴⁹⁸

Genel anlamda Burchard, bir eğitim reformcusuydu. Eğitimin geçmişte şiddetle ihmal edildiğine ve durumu düzeltmek için derhal adımlar atılması gerektiğine inanıyordu. Metzli Alpert'e yazdığı bir mektupta, çalışma yeteneğine sahip ve öğrenmeye istekli erkeklerin azlığından yakınmıştı. Mektubun girişinde eğitim durumunu iyileştirme ihtiyacından da bahsetmişti. Ayrıca Burchard, Worms'daki eğitim durumunu iyileştirmeye yönelik pratik önlemler almıştı.⁴⁹⁹

2.2.8. Magdeburglu Adalbert (910-981)

Aslen Trier'deki St. Maximin'de aristokrat bir Lotharingian keşişi ve daha sonra I. Otto'nun maiyetinde bir papaz olan Adalbert, 966'da Wissembourg başrahipliğine terfi etmiş ve büyük olasılıkla çalışmalarını burada oluşturmuştur. Otto'nun "kişisel gözdesi" Magdeburg'un ilk başpiskoposu olarak kariyerinin zirvesine ulaşmış ve 968'den 981'deki ölümüne kadar hizmet etmiştir. Adalbert, Otto'nun kardeşi Bruno yönetimindeki kraliyet sarayının bir ürünü olduğu için yazıları fazlasıyla Otto sarayının bakış açısını temsil ediyordu. Adalbert, I. Heinrich'i överek imparatorluğun komşularına karşı "düşmanca niyetini" kutsal bir saldırganlığa dönüştürürken, aynı zamanda onu paganizme karşı emperyal bir yayılmacı ve de bir "barış taraftarı" olarak övüyordu. Öte yandan genel olarak Romalıların ve özel olarak da papanın inançsızlığına defalarca eleştiride bulunmuştu.⁵⁰⁰

2.2.9. Reichenaulu Berno (978-1048)

Güney Almanya'nın önde gelen manastırlarından birinde başrahip olan Reichenaulu Berno (Bern, Bernardus, Berno Augiensis), Orta Çağ Alman kültürüne önemli katkılarda bulunmuştur. Yazıları, müzik teorisi, liturji ve teoloji ile azizlerin yaşamları, vaazları, mektupları ve müzik besteleri üzerine incelemeleri kapsamaktadır. En ünlü öğrencisi, tarihsel yazıları Berno'nun biyografisi hakkında temel bilgiler

⁴⁹⁸ Greta Austin, "Burchard of Worms", s.459-460.

⁴⁹⁹ Greta Austin, *Shaping Church Law Around the Year 1000: The Decretum of Burchard of Worms*, Asghate Publishing, Farnham 2009, s.63.

⁵⁰⁰ Nicholas Edward Friend, *agt*, s.110-111.

sağlayan müzik teorisyeni, besteci ve tarihçi Reichenaulu Hermann'dı. (Hermannus Contractus). Berno'nun doğumunun koşulları bilinmemekle birlikte muhtemelen tanınmış bir Alman ailesinde doğmuştur. İlk olarak Prüm Manastırı ile ilişkilendirilmiştir. Berno 1008'de İmparator II. Heinrich tarafından Reichenau adası manastırının başrahibi olarak atanmıştı. 1014'te Berno, Heinrich'in taç giyme töreni için Roma'ya gitti. 1022'de yine Heinrich'e Roma'ya giderken eşlik etti ve Monte Cassino'yu da ziyaret etti. Bu yolculuklar ve 1027'de İmparator II. Conrad'ın taç giyme törenine katılmak için yaptığı üçüncü gezi, şüphesiz ona müzikal ve litürjik araştırmaları için önemli kaynaklara ulaşma konusunda imkân sağlamıştı.⁵⁰¹ Yazıları çoğunlukla ayinle ilgili çalışmaları içermektedir. Berno'nun mektuplar, vaazlar ve *Vita Udalrici*'den oluşan bir koleksiyonu da mevcuttur.⁵⁰²

2.2.10. Gregory Master

Registrum Master veya Gregory Master olarak da bilinen *Registrum Gregorii*'nin ustası, X. yüzyılın son çeyreğinde Otto İmparatorluğu'nun önde gelen sanatsal kişiliğiydi. Başpiskopos Egbert'in (977-993) piskoposluğu sırasında Trier'de aktif olduğu gözlemlenmektedir. Onun hakkındaki bilgiler, öncelikle İncil ve ayin kitapları için çizdiği minyatürlerden edinilmiştir.⁵⁰³

Gregory Master, Otto döneminin sanatsal gelişiminin erken döneminin en büyük kitap ressamıdır. Usta bir hattattı ve ayrıca başka hiçbir sanatçı geç antik prototiplerini, modellemelerini ve perspektiflerini nasıl ele alacağı konusunda bu kadar ustalık göstermemişti. Gregory'nin izini, X. yüzyılın son otuz yılını kapsayan bir faaliyet dönemindeki çalışmalarında görebiliriz. Gregory Master, Trier'in yanında aynı zamanda Lorsch, Reichenau ve muhtemelen Fulda kiliseleriyle ve kiliseleri için de çalışmıştır.⁵⁰⁴

⁵⁰¹ Michael R. Dodds, "Berno von Reichenau (d. June 7, 1048)", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.49.

⁵⁰² M. F. McCarthy, "Berno of Reichenau", *New Catholic Encyclopedia*, Second Edition, Vol.2, Thomson/Gale (in association with The Catholic University of America), Washington, D.C, 2003, s.327.

⁵⁰³ Karen E. Loaiza, "Registrum Gregorii, Master of (fl. late 10th c.)", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.640.

⁵⁰⁴ Henry Mayr-Harting, "Artists and Patrons", s.226.

2.2.11. Kronik Yazarları

Doğu Saksonya'nın siyasi ve ekonomik yükselişi, kültürel bir değişimi de beraberinde getirmiştir. Krallar ve soylu aileler tarafından kurulan manastırlar ve yeni oluşturulan katedral bölümleri entelektüel yaşamın merkezleri haline geldiler. Kral ve imparatorluğa yeni yakınlık, Doğu Saksonya'da X. yüzyılın ortalarından itibaren yapılan tarih yazımına da yansımıştır.⁵⁰⁵ Karolenj İmparatorluğu'nun çöküşünden sonra Almanya'da tarih ve seküler biyografi yazımı hızla azaldı, ancak X. yüzyılın ikinci yarısında Otto Rönesansı olarak adlandırılan dönemde bir canlanma yaşandı. Liudprand ve Hrotsvit, bu edebi canlanmanın önde gelen isimlerinden ikisiydi. Bir diğeri ise Saksonya'daki Corveyli bir keşiş olan Widukind'di.⁵⁰⁶ Ek olarak X. yüzyılın sonları ve XI. yüzyılın başlarındaki önemli kronik yazarları arasında Merseburglu Thietmar; Quedlinburg *Annales*'in anonim yazarı ve Kraliçe Mathilda'nın iki biyografisinin anonim yazarları gösterilebilir. Bunlar, bilgilerini yazılı kaynaklardan, olaylara doğrudan tanıkların sözlü ifadelerinden, kulaktan dolma bilgilerden ve kendi gözlemlerinden yola çıkarak derlediler.⁵⁰⁷

2.2.11.1. Cremonalı Liudprand (920 – 972)

Liudprand (Liutprand, Liuzo), Cremona piskoposu (961-972) ve aynı zamanda tarihçi ve diplomattır. Kuzey İtalya'da Pavia'da tüccar ya da şehirli aristokrat olabilecek varlıklı bir ailede doğmuştur.⁵⁰⁸ Erken yaşlarda beğenisini kazandığı Arlesli Kral Hugo'nun (926-45) saltanatı sırasında Pavia sarayına gitmiştir. Saray okulunda sağlam bir eğitim aldı ve din adamı oldu; daha sonra Pavia Katedrali'nin diyakozu oldu. İlk başta Liutprand, Ivrealı Bérenger ve eşi Willa'nın desteğini gördü. Bérenger, onu şansölye yaptı ve 949'da onu İmparator VII. Konstantin Porphyrogenitus'a elçi olarak gönderdi. Liutprand'ın babası ve üvey babası, Bizans başkentine elçi olarak gönderilmiş ve orada

⁵⁰⁵ *Ottonenland Sachsen-Anhalt: Von Der Peripherie Zur Zentralregion in Europa*, s.6.

⁵⁰⁶ Justin Lake (Ed.), *Prologues to Ancient and Medieval History: A Reader*, Toronto University Press, Canada 2013, s.135.

⁵⁰⁷ Penelope Nash, "Perceptions of Tenth-Century European Elites by Hrotsvitha of Gandersheim, Thietmar of Merseburg, Odilo of Cluny, the Quedlinburg Annales, and other Contemporary Chroniclers", *JAEMA*, 10 (201), s.78-80.

⁵⁰⁸ Martin Arbagi, "Liudprand of Cremona", *Medieval Italy: An Encyclopedia*, Christopher Kleinhenz (Ed.), Vol.1-2, Routledge, New York 2004, s.643.

birçok dostluk kurmuş olduklarından bu tür bir göreve çok uygun görünüyordu. Bu fırsatı Yunanca öğrenmek için kullandı ve yazılarının da gösterdiği gibi Bizans İmparatorluğu'nun tarihine ve yaşamına aşina oldu. Döndükten kısa bir süre sonra Bérenger ile tartıştı ve ardından I. Otto'nun sarayına gitti. Otto, İtalya ile ilgili planlarını gerçekleştirmek için Liutprand'ın oldukça yararlı bir temsilci olabileceğini düşünerek onu sevinçle hizmetine aldı. 956'da Liutprand, Alman Sarayı'nda Piskopos Recemund ile tanıştı ve kendisinden zamanının bir tarihini yazmasını istedi. 958'de Frankfurt'ta bu işe başladı ve sık sık kamu işleriyle kesintiye uğramasına rağmen 962'ye kadar bu işle meşgul oldu.⁵⁰⁹ Liutprand, Büyük Otto'nun sadık bir destekçisiydi ve 961'de ikinci İtalya seferine katıldı. Aynı yıl Kral, ona Cremona piskoposluğunu verdi.⁵¹⁰

Liutprand'ın başlıca eserleri şunlardır: *Antapodosis* (İngilizce'ye *Tit for Tat* veya *The Book of Retribution* olarak çevrilmiştir); *Relatio de legatio Constantinopolitana* (*Report on the Embassy to Constantinople*); ve *Liber de rebus gestibus Ottonis* (*The Deeds of Otto*). *Antapodosis*, 887'den 949'a kadar uzanan bir dedikodu tarihidir. Bu karışık dönemde Kuzey ve Orta İtalya için başlıca rehberimizi oluşturuyor ve diğer bölgeler hakkında çok fazla bilgi içermektedir. Bunlar: Almanya, Burgonya, Güney İtalya ve Bizans İmparatorluğu özellikle de Konstantinopolis. *Antapodosis*, X. yüzyılın ilk yarısının İtalyan siyasetinde Liutprand'ın hoşlanmadığı önemli figürlerin- özellikle Ivrealı Berengar ve eşi Willa- sonunda kötü sonlarla karşılaştıklarını göstermek için yazılmıştır. Mükemmel bir hikâye anlatıcısı olmasına rağmen açıkça gürülüyor ki tarafsız davranamıyor.⁵¹¹

Liutprand, Bizansla ilgili deneyimi ve Yunanca bilmesi sayesinde birçok Doğu ile ilgili diplomatik konularda buranın misyonu için gerekliydi ve bu anlamda Otto sarayına değerli katkıları olmuştur. Liutprand'ın Ottolar adına Bizans'a elçilik görevi ilk olarak 968'de başladı. Ottolar ve Bizanslılar arasındaki ilişkiler gerginken Liutprand, II. Otto ile II. Romanos'un kızı Anna arasında bir evlilik müzakeresi yapmak gibi imkânsız görünen bir görevle görevlendirildi. Liutprand, 4 Haziran'dan 2 Ekim 968'e kadar

⁵⁰⁹ J.P Kirsch, "Liutprand of Cremona", *The Catholic Encyclopedia*, Vol. IX, Robert Appleton Company, New York 1910, s.313.

⁵¹⁰ Matthias Becher, *Otto der Grosse: Kaiser und Reich Eine Biographie*, C.H Beck, München 2012, s.21.

⁵¹¹ Martin Arbagi, "Liutprand of Cremona", s.643.

Konstantinopolis'te kaldı. Liudprand, Berengar'daki görevinde olduğu gibi bu ziyaretini *De Legatione Constantinopolitana*'da (aynı zamanda *Legatio* olarak da bilinir) rapor etmiştir. Ancak ikinci gelişinde Bizans ile yaşadığı deneyim çok daha farklıydı ve *Legatio*'su Bizans'taki Yunanlılar ve onların Otto elçiliğine yönelik muameleleri hakkında daha olumsuz bir açıklama sunuyor. Liudprand, *Antapodosis*'teki anlatımında Yunanlıları ve misafirperverliklerini övmüş ancak *Legatio* tam tersine, Nikephorus Phokas'ın sunduğu kötü yaşam koşullarını vurgulamaktadır.⁵¹²

Legatio da bir bölünmeye işaret etmektedir. 962 gibi geç bir tarihte Konstantinopolis, Liudprand'ın Hristiyan dünyasının neredeyse ağırlık merkeziydi. *Legatio*'da bu merkez Roma'ya ve gezici Otto sarayına kaymıştır. Latin Avrupa'nın yaratıcıları arasında Liudprand önemli bir yer tutmaktadır. Gerçekten de Latin Batı'da yeni, benmerkezci bir kutupluluğun mimarlarından biriydi.⁵¹³ *Relatio de Legatione Constantinopolitana*, 1204'teki Dördüncü Haçlı Seferi'nden yıllar önce Latin Batı'nın Konstantinopolis'e düşmanlığının kesin kanıtı olarak görülmektedir.⁵¹⁴

The Deeds of Otto, büyük Sakson hükümdarının tüm saltanatının (Liudprand, Otto'dan bir yıl önce öldü) değil, bir olayın kayıdır. Bu olay da 963'te Papa XII. John'un Otto tarafından tahttan indirilmesidir.⁵¹⁵

2.2.11.2. Corveyli Widukind (925 –973'ten sonra)

Corveyli Widukind, Otto döneminde yaşamış çağdaş bir tanık olması sebebiyle önemli bir kişiliktir. 925 yılı civarında doğmuş ve muhtemelen kendisiyle aynı adı taşıyan Charlemagne'a karşı mücadele eden sakson liderinin soyundan geliyordu. Widukind, 941 yılı civarında Corvey Manastırı'nda bir keşiş olmuş ve çok iyi bir edebi eğitim almıştır.⁵¹⁶

Saksonya'daki Corvey imparatorluk manastırında keşiş olan Widukind, aynı zamanda şu anda kayıp olan birkaç dini eserin de yazarıydı. Yazarın kendisi tarafından

⁵¹² Stacey Adelia Blake, *agt*, s.225-226.

⁵¹³ Karl Leyser, *Communications and Power in Medieval Europe: The Carolingian and Ottonian Centuries*, s.141.

⁵¹⁴ Andrew M. Small, "Constantinopolitan Connections Liudprand of Cremona and Byzantium", *From Constantinople to the Frontier: The City and the Cities*, Nicholas S.M. Matheou, Theofili Kampianaki and Lorenzo M. Bondioli (Ed.), Brill, Leiden 2016, s.84.

⁵¹⁵ Martin Arbaci, "Liudprand of Cremona", s.643.

⁵¹⁶ Matthias Becher, *age*, s. 17.

yazılan *Res gestae Saxonicae* adlı eseri ilk olarak 967-68'de tamamlanmış ve I. Otto'nun 966'da Quedlinburg başrahibesi olarak atanan on bir yaşındaki kızı Mathilda'ya ithaf edilmiştir.⁵¹⁷ Bu çalışma, siyasette kadınların artan rolünü gösteren üç kitaplık bir çalışmadır.⁵¹⁸

Widukind, birinci kitabında Saksonların efsanevi ilk günlerini ve hepsinden öte, Büyük Otto'nun babası I. Heinrich'in hükümdarlığı altında kraliyet yönetimine yükselişlerini ve saltanatını anlatmaktadır.⁵¹⁹ Genel bir Sakson tarihinden I. Heinrich'in tarihine geçiş, çok düzgün bir şekilde yapılır. Heinrich, Sakson halkının temsilcisidir. Barbarlara, özellikle Macarlara karşı mücadeleleri, kitabın bu bölümünün ana temasını oluşturmaktadır. Batı'daki savaşlar ise ikincil öneme sahiptir.⁵²⁰ Birinci kitabının sonunda Widukind, şu ifadeleri kullanmıştır:

*“Heinrich, artık çok hasta olduğunu anlayınca bütün halkı topladı ve oğlu Otto'yu kral olarak atadı. Diğer oğullarına mal ve hazine dağıttı ancak en büyük ve en iyi olan Otto'yu kardeşlerine ve tüm Franklara hükümdar olarak atadı. Bütün işleri hallolduğunda Heinrich, dünyanın efendisi ve Avrupa krallarının en büyüğü olarak öldü. Geriye kendinden daha büyük bir oğul bıraktı. Oğluna, kendi çabalarıyla elde ettiği ve yalnızca Tanrı'nın kendisine bahsettiği büyük ve geniş bir imparatorluk bıraktı. Altmış yıl yaşadı ve on altı yıl saltanat sürdü. Cenazesi oğulları tarafından Quedlinburg adlı şehre taşınmış ve Aziz Petrus Bazilikası'na gömülmüştür.”*⁵²¹

Widukind'in ikinci kitabı ise I. Otto'nun tahta çıkışının oldukça ayrıntılı bir açıklamasıyla giriş yapar. Daha sonra Widukind doğrudan yeni krala karşı önce Slavlar sonra Macarlar tarafından yapılan barbar saldırılarından bahseder. Macarlardan zar zor bahsederken, Slavlara karşı yapılan savaşın çarpıcı bir tanımını vermektedir. Birinci kitaptaki barbarlara karşı mücadelelerle karşılaştırıldığında ikinci kitaptakiler çok kısaca ele alınmaktadır. Widukind'in ikinci kitabının ana teması, iç mücadelelerdir. Otto'nun kendi kardeşlerinin önce Thankmar, sonra Heinrich'in isyanlarından bahseder. İç savaşların anlatımı, biri Macarlar, ikisi Slavlar tarafından olmak üzere barbar saldırılarına ilişkin daha kısa pasajlarla bölünür. Widukind, barbarların iç çekişme fırsatını saldırmak için kullandığını, ancak Otto'nun onları püskürtebildiğini belirtiyor. Kitabın sonunda

⁵¹⁷ Sverre Bagge, *age*, s.25.

⁵¹⁸ John M. Riddle, *age*, s.233.

⁵¹⁹ Matthias Becher, *age*, s.18.

⁵²⁰ Sverre Bagge, *age*, s.27.

⁵²¹ Widukind of Corvey, *Deeds of the Saxons*, s.58-59.

barış, yeniden sağlanmıştır. Heinrich, sonunda yenilmiş ve daha sonra Otto ile uzlaşmıştır.⁵²² Özetle ikinci kitabı Otto'nun saltanatının başlangıcını ve bu bağlamda her şeyden önce imparatorluğun prenslerinin krala karşı isyanlarını anlatıyor. Çalışmasının bu kısmı, Otto'nun ilk karısı Edith'in ölümüyle sona ermektedir.⁵²³

Üçüncü kitap, Otto'nun İtalya'daki fetihleri de dahil olmak üzere iç ve dış olayları ele alır. Bununla birlikte, üç ana olay hakimdir: Otto'nun oğlu Liudolf'un isyanı, Otto'nun Lech'teki Macarlara karşı kazandığı zafer ve genç Wichmann'ın isyanı.⁵²⁴ Widukind, üçüncü kitabında Büyük Otto'nun iktidarını daha geniş bir şekilde anlatıyor ve özellikle Lechfeld'deki savaşı doruk noktası olarak anlatarak onurlandırmaktadır. Widukind'in yönetici hanedana yakınlığına rağmen, kendi görüş ve eleştirisine sahip olduğu kanıtlanabilir. Öyle ki, bilinen bir gerçeği- imparatorluk taç giyme törenini- göz ardı edecek kadar ileri gitmiştir.⁵²⁵

2.2.11.3. Merseburglu Thietmar (975-1018)

Thietmar hem Merseburg Piskoposu hem de Orta Çağ kronik yazarıdır. Walbeck Kontu Siegfried'in oğludur. Quedlinburg, Bergen ve Magdeburg manastır okullarında eğitimini aldıktan sonra, 1002'de büyükbabası tarafından kurulan Walbeck Manastırı'nın müdürü oldu, 1003'te rahip oldu ve 24 Nisan 1009'da dördüncü Merseburg Piskoposu olarak kutsandı.⁵²⁶ Thietmar, 1018'deki ölümüne kadar Merseburg piskoposluğunda kaldı. Ayrıca sık sık Merseburg'daki kraliyet sarayında kaldı ve II. Heinrich ile olan iyi ilişkileri, piskoposluğunun önemli bir özelliğidir.⁵²⁷

Thietmar'ın gelecek nesillere armağanı, 1012 ile 1018'deki ölümü arasında yazdığı *Chronicon* tarihidir. Bu çalışma, sekiz kitaba bölünmüştür. Brüksel ve Dresden'de iki el yazması halinde günümüze ulaşmıştır. Dresden el yazması, Thietmar'ın yönetimi altında üretildiği ve kendi eliyle yaptığı düzeltmeler ve eklemeler içerdiği için

⁵²² Sverre Bagge, *age*, s.28.

⁵²³ Matthias Becher, *age*, s.18.

⁵²⁴ Sverre Bagge, *age*, s.28.

⁵²⁵ Matthias Becher, *age*, s.18.

⁵²⁶ Michael Ott, "Dithmar (Thietmar), *The Catholic Encyclopedia*, Vol.V, The Encyclopedia Press, New York 1913, s.47.

⁵²⁷ David Fraesdorff, *Der barbarische Norden*, Hans-Werner Goetz ve Diğerleri (Hrsg.), Akademie Verlag, Berlin 2005, s.136.

özellikle değerlidir. Thietmar, *Chronicon*'u derlerken, zaman zaman diğer tarihçilerin çalışmalarından yoğun bir şekilde yararlanmış, ancak materyallerinin çoğu, özellikle sonraki kitaplarında kendi gözlemlerine ve deneyimlerine dayanıyor. Gerçekten de İmparator II. Heinrich'in saltanatındaki olaylar için, genellikle eşsiz bir bilgi kaynağıdır. Genellikle Thietmar'ın asıl amacının kendi piskoposluğunun tarihine odaklanmak olduğu varsayılır.⁵²⁸

Thietmar, ilk kitabında I. Heinrich'in gençliğiyle başlayan ardından düğ ve daha sonra kral olarak başarılarıyla ilerleyen kariyerini anlatıyor. İkinci, üçüncü ve dördüncü kitaplar sırasıyla I. Otto II. Otto ve III. Otto'nun saltanatlarını ele almaktadır. *Chronicon*'un geri kalanı, beş ila sekiz arasındaki kitaplar, Thietmar'ın çağdaşı olan imparator II. Heinrich'in saltanatına odaklanıyor.⁵²⁹ II. Heinrich'in saltanatını 1018 yılına kadar anlatan son dört kitap, Thietmar'ın bağımsız anlatısıdır. Son dört kitap, kutsal imparator II. Heinrich'in saltanatı süresince Sakson tarihi için başlıca kaynak olmanın yanı sıra, Elbe nehrinin doğusundaki Slav kabilelerinin, özellikle Polonyalıların ve Macarların çağdaş tarihi ve uygarlığı hakkında başka hiçbir yerde bulunamayacak değerli bilgiler içerir.⁵³⁰

2.2.11.4. Gandersheimli Hrotsvit

Gandersheim'da bir rahibe olarak yaşamış olan Hrotsvit⁵³¹ Otto Rönesansının Latin yazarları arasında en ilgi çekici isimdir.⁵³² Manastır eğitimi, klasik modellerin yakın bir taklidi üzerine kurulmuştur, ancak bu skolastik yaklaşım nadiren gerçek edebi değere sahip eserler üretmiştir. Kayda değer bir istisna, X. yüzyıl Alman rahibesinin edebi çabalarıydı. Bu isim Gandesheimli Hrotsvit idi. Hayatı yaklaşık olarak 936'dan 983'e kadar hüküm süren İmparator I. ve II. Otto'nun saltanatlarıyla çakışmıştır. Hrotsvit, özellikle bir kadın için dikkate değer bir bilgelik sergilemiştir.⁵³³ Hrotsvit, zamanının

⁵²⁸ David A. Warner, "Thietmar of Merseburg (975–1008/1018)", *Key Figures in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Richard K. Emmerson (Ed.), Routledge, New York 2006, s.622.

⁵²⁹ David A. Warner, "Introduction: Thietmar, Bishop and Chronicler", s.5.

⁵³⁰ Michael Ott, agm, s.48.

⁵³¹ Hrotsvita, Hrosvita, Hroswitha, Roswitha, Rotsuith gibi isimlerle de bilinmektedir. Bk: Judith Tarr, "Hrotsvit of Gandersheim", *An Encyclopedia of Continental Women Writers*, Katharina M. Wilson (Ed.), Vol.I, Garland Publishing, Inc., New York 1991, s.445.

⁵³² Frederick B. Artz, *age*, s.160.

⁵³³ David Herlihy (Ed.), *Medieval Culture and Society*, Palgrave Macmillan, London 1968, s.109.

kültürel gerçeklerine ve edebi geleneklerine sıkı sıkıya bağlıydı. Otto Rönesansı'nın bir temsilcisi ve önemli bir şahsiyetti.⁵³⁴

Gandersheimli Hrotsvit, Orta Çağ'ın en yetenekli yazarlarından biridir. X. yüzyılda Saksonya'da Otto Rönesansının zirvesinde yaşadı. Hrotsvit, Saksonya'nın ilk şairi, ilk kadın Alman şairi, Almanya'nın ilk oyun yazarı, ilk kadın Alman tarihçisi ve Almanya'da Faust temasını kullanan ilk kişidir. Hrotsvit'in doğum tarihi bilinmiyor, ancak Saksonya Dükü Otto'nun (912) ölümünden çok sonra ve başrahibesi II. Gerberga'dan (yaklaşık 940) çok önce doğduğunu yazdığı için, onun X. yüzyılın dördüncü on yılından kısa bir süre önce doğduğu tahmin ediliyor.⁵³⁵ Hrotsvit'in çocukluğu ve ataları hakkında, büyük olasılıkla soylu Sakson soyundan olması dışında hiçbir şey bilinmiyor. Asil bir soydan gelmiş olması muhtemeldir, çünkü Harz Dağı'ndaki Liudolfların bir kuruluşu olan Gandersheim'a yalnızca aristokrasinin kızları kabul ediliyordu.⁵³⁶

Yazar, “güçlü ses” anlamına gelen Hrotsvit adını benimsemiştir. Hayatını Gandersheim'da bir manastırda çalışarak geçirdiğinden dolayı adı Gandersheimli Hrotsvit'tir. Bu “güçlü ses”, oyunlarını şimdi Almanya olarak bilinen Kutsal Roma İmparatorluğu'nda yazdı. Başka eserler de kaleme aldı. Aslında Hrotsvit, imparatorluğun saray şairiydi. Oyunlarını Batı Avrupa'da tiyatronun olmadığı bir dönemde, X. yüzyılın ortalarında yazdı.⁵³⁷

Hrotsvit, eserleriyle Otto Rönesansına katkıda bulunmuştur. Yazar *Maria*, *Ascencio*, *Gongolfus*, *Pelagius*, *Theophilus*, *Basilius*, *Dionysius* ve *Agnes* isimli sekiz efsane bestelemiştir. Daha sonra *Gallicanus*, *Dulcitius*, *Callimachus*, *Abraham*, *Pafnutius* ve *Sapientia* isimli altı oyun ve son olarak *Gesta Ottonis* ve *Primordia coneobii Gandeshemensis* isimli iki tarihi destansı şiir yazmıştır.⁵³⁸

⁵³⁴ Bert Nagel, *Hrotsvit von Gandersheim*, J. B. Metzlersche Verlagsbuchhandlung, Stuttgart 1965, s.4.

⁵³⁵ Deanna Delmar Evans “Hrotsvit of Gandersheim (c.935-c.975)”, *Catholic Women Writers: A Bio- Bibliographical Sourcebook*, Mary R. Reichard (Ed.), Greenwood Press, Westport 2001, s.169.

⁵³⁶ Katharina M. Wilson, “The Saxon Canoness: Hrotsvit of Gandersheim”, *Medieval Women Writers*, Katharina M. Wilson (Ed.), The University of Georgia Press, Athens 1984, s.31.

⁵³⁷ Sue-Ellen Case, *Feminism and Theatre*, Routledge, New York 2014, s.32.

⁵³⁸ Albrecht Classen, “Hrotsvit of Gandersheim (Hroswitha) (ca. 935–after 972)”, *Encyclopedia of Medieval Literature*, Jay Ruud (Ed.), Facts On File, New York 2006, s.323.

Hrotsvit'in eserleri kronolojik olarak üç kitap halinde düzenlenmiştir. Birinci Kitap sekiz efsane içerir (*Marian, Ascencio, Gongolf, Pelagius, Basilius, Theophilus, Dionysius* ve *Agnes*); Bir görgü tanığı raporuna dayanarak yazdığını iddia ettiği Pelagius dışında hepsi İncil, uydurma ve hagiografik metinlere dayanmaktadır. Hrotsvit'in en tanınmış eseri olan ikinci kitap, Terence'nin komedilerine dayanan altı oyundan oluşuyor. Altı oyunundan ikisi (*Dulcitius* ve *Sapientia*) üç alegorik bakirenin Diocletian ve Hadrian yönetiminde Hristiyanlara zulmedilmesi sırasında şehit edilmesini konu alır; ikisi tövbe eden fahişelerin kurtuluşuyla ilgilidir (*Abraham* ve *Paphnutius*); ve ikisi (*Gallicanus* ve *Calimachus*) dönüşüm oyunlarıdır. Üçüncü kitaptaki iki destanı, Otto Hanedanının yükselişini (*Gesta Ottonis* veya *Deeds of the Ottonians*) ve Gandersheim Manastırı'nın (*Primordia*) kuruluşunu anlatır.⁵³⁹

Oyunları Orta Çağ'ın ilk icra edilebilir oyunlarıdır, destanları, bir kadın tarafından yazılmış tek mevcut Latin destanlarıdır ve son olarak, kadınların edebi tasvirlerinin imajını bilinçli olarak yeniden şekillendirmeye çalışan ilk Orta Çağ şairidir.⁵⁴⁰

Gandersheim Manastırı, kısmen Kutsal Roma İmparatoru II. Otto ile Konstantinopolis'ten Theophanu'nun 972'de evlenmesinin bir sonucu olarak, X. yüzyılın ikinci yarısında Bizans kültüründen etkilenen Sakson sarayıyla yakın ilişki içindeydi. Doğu kültürüne duyulan hayranlık, Theophanu'nun kızı I. Sophie'nin 1001'de başrahibe olduğu Gandersheim'in kültürel ortamını da etkilemiş olabilir. Katharina Wilson, Bizans hagiografisinin Hrotsvit'in yazıları üzerinde bir etkisi olduğunu savunuyor ve efsanelerinden dördünün (Maria, Ascensio, Theophilus, Basilius) bu literatüre dayandığını öne sürüyor.⁵⁴¹

925'te Cordoba'da idam edilen Pelagius adlı genç bir Hristiyan çocukla ilgili bir hikâye, I. Otto'nun sarayında Hrotsvit'in kulaklarına ulaşır. Pelagius, sekiz aziz efsanesi koleksiyonundaki tek çağdaş hikâye haline gelir. Hrotsvit, İslam'ı okuyucularına sunan ilk Kuzey Avrupalı yazarlardan biridir. Hrotsvit hem İslami İspanya'nın genel tarihinin

⁵³⁹ Katharina M. Wilson, "Hrotsvit of Gandersheim (10th c.)", *Key Figures in Medieval European: An Encyclopedia*, (Ed. Richard K. Emmersons), Routledge, New York 2006, s.334.

⁵⁴⁰ Katharina M. Wilson, "The Saxon Canoness: Hrotsvit of Gandersheim", s.30.

⁵⁴¹ Sigrid Schottenius Cullhed, "Desire in Hrotsvith's Hagiographical Legends", *Pangs of Love and Longing: Configurations of Desire in Premodern Literature*, Anders Cullhed, Carin Franzén, Anders Hallengren and Mats Malm (Ed.), Cambridge Scholars Publishing, UK 2013, s.207-208.

hem de orada yaşayan Hristiyanların yaşamının şaşırtıcı derecede incelikli bir portresini çiziyor.⁵⁴² Hrotsvit'in, "*Pelagius*" da dahil olmak üzere efsanelerinden ilk beşi Gerberga'ya ithaf edilmiştir.⁵⁴³

Hrotsvit'in en dikkat çekici eserleri düz yazıyla yazılmış altı Latin oyunudur. Muhtemelen manastırda gösteri yapmak ya da en azından okumak için tasarlandılar, ancak nasıl üretildikleri hakkında hiçbir şey bilinmiyor. Onun oyunları kendi başlarına kayda değer bir öneme sahiptir ve manastır eğitiminin daha takdire şayan ürünleri arasında yer almayı hak etmektedir.⁵⁴⁴

Hrotsvit'in bilgeliği, Gandersheim kütüphanesine özellikle olumlu yansıyor, çünkü tüm materyallerini manastırın kütüphanesinde bulduğunu söylüyor. Eserlerine bakılırsa hem Orta Çağ hem de antik edebiyat konusunda bilgili olup ve biraz da Yunanca bildiği söylenebilir. Romalı yazarlardan Horace, Ovid, Statius, Lucan, Boethius, Terence ve Virgil'in eserleriyle tanışmıştır. Ayrıca Hristiyan yazarlardan okumaları arasında Prudentius, Venantius Fortunatus, Avitus, Arator, Aldhelm, Jerome, Agius, Alcuin, Bede, Notker ve Ekkehard'ın eserleri vardır.⁵⁴⁵ Hrotsvit oyunlarını, Orta Çağ boyunca Romalı oyun yazarlarının en popüler olan Romalı yazar Terence'in komedilerinden esinlenerek modellemiştir. Çoğu Romalı yazar gibi Terence de oyunlarını sıradan kadın karakterlerle/karikatürlerle doldurmuştu: hırçın eş, işbirlikçi baştan çıkarıcı kadın, mızımız kız arkadaş, zeki hizmetçi kız...Hrotsvit'in oyunları bunun yerine kadınları kahraman figürler olarak över.⁵⁴⁶ Hrotsvit, altı oyununu Romalı oyun yazarı Terence'nin oyunlarındaki kadın düşmanlığı imgelerinin feminist bir revizyonu olarak yazmıştır.⁵⁴⁷

Gandersheimli şair Hrotsvit, Roma İmparatorluğu'nun sona ermesinden beri manastırındaki rahibeler için ilk orijinal oyunları yazan kişidir.⁵⁴⁸ Hrotsvit'in oyunlarının

⁵⁴² Linda A. Mcmillin, "Weighed Down With a Thousand Evils: Images of Muslims in Hrotsvit's *Pelagius*", *Hrotsvit of Gandersheim Contexts, Identities, Affinities, and Performances*, Phyllis R. Brown, Linda A. Mcmillin, and Katharina M. Wilson (Ed.), University of Toronto Press, Canada 2004, s.40-41.

⁵⁴³ Jerold C. Frakes, *Vernacular and Latin Literary Discourses of the Muslim Other in Medieval Germany (The New Middle Ages)*, Palgrave Macmillan, New York 2011, s.48.

⁵⁴⁴ David Herlihy (Ed.), *age*, s.109-110.

⁵⁴⁵ Katharina M. Wilson, "The Saxon Canoness: Hrotsvit of Gandersheim", s.31.

⁵⁴⁶ Clifford R. Backman, *age*, s.185.

⁵⁴⁷ Sue-Ellen Case, *age*, s.32.

⁵⁴⁸ Merry E. Wiesner-Hanks, "Germanic Lands", *Women and Gender in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Margaret Schaus (Ed.), Routledge, New York 2006, s.319.

edebi önemi, onları kardelenlere benzeten bir karşılaştırmada ifade edilmiştir: “*Kışın ortasında beyaz başlarını kaldırıyorlar, ama bahar gelmeden çok önce ölürlər ve onları hatırlayacak hiç kimse yoktur.*”⁵⁴⁹

Gesta Ottonis, I. Heinrich’in tahta çıkışından I. Otto’nun Roma’daki imparatorluk taç giyme törenine kadar Almanya’daki Sakson yönetiminin hikayesini anlatır.⁵⁵⁰ Yeni bir yönetici hanedan tarafından yaptırılan bir şiir olan *Gesta Ottonis*’in yapısı şöyledir. Gücün Franklardan Saksonlara devredilmesi, I. Heinrich’in karısı Matilda ile saltanatı ve üç oğlunun doğumuyla başlar. Doğuştan bir hükümdar olan Otto, büyük bir savaşçı olan Heinrich ve Kilise’nin bir prensi olan Bruno. Sonra yeni imparator Otto bir Anglo-Sakson prensesi olan Edith ile evlenir ve Liudulf adında bir oğulları olur. Babası Heinrich ölür, Otto tahtını alır. Daha sonra kardeşi Heinrich soylu bir kadın olan Judith ile evlenir ve bir isyan çıkar. Duke Eberhard tarafından yakalanır ve kardeşi Otto tarafından kurtarılır. Daha sonra Heinrich’in kendisi tarafından çıkarılan isyan ve affedilişinden bahsedilir. Matilda ölür. Hikâye daha sonra Otto ve Edith’in çocukları Liudolf ve Liutgard’a ve İtalyan kraliçesi Adelheid’in sıkıntılarına geçer. Otto, Adelheid ile evlenir ve Berengar’ı Pavia’da yener. Liudolf daha sonra bir iç savaşa öncülük eder- burada hayatta kalan tek el yazmasında bir boşluk vardır- ve ardından baba ve oğul uzlaşır, bunu Otto ve Adelheid’in taç giyme töreni takip eder. Hrotsvit, iç ve dış savaşlara odaklanmayı en aza indirir ve dikkati aile politikasına odaklar. Kraliyet ailesi içindeki anlaşmazlıkları ise küçümseyerek anlatır.⁵⁵¹ *Gesta*, Hrotsvit tarafından ideal bir Hristiyan hükümdar olarak tasvir edilen Büyük Otto’nun kahramanlıklarını anlatır. *Gesta* içinde, I. Otto, güç ve nezaketle hükmeden ve başka birinin hatası olmadığı sürece asla yenilgiye uğramayan Hristiyan milletlerinin koruyucusu olarak Tanrı tarafından seçilmiştir.⁵⁵²

⁵⁴⁹ N. Sheid, “Hroswitha” *The Catholic Encyclopedia*, Vol. VII, The Encyclopedia Press, New York 1913, s.505.

⁵⁵⁰ Jay T. Lees, “Hrotsvit of Gandersheim and the Problem of Royal Succession in the East Frankish Kingdom”, *Hrotsvit of Gandersheim Contexts, Identities, Affinities, and Performances*, Phyllis R. Brown, Linda A. McMillin and Katharina M. Wilson (Ed.), University of Toronto Press, Canada 2004, s.13.

⁵⁵¹ Jane Stevenson, *Women Latin Poets: Language, Gender, and Authority, from Antiquity to the Eighteenth Century*, Oxford University Press, Oxford 2005, s.99-100.

⁵⁵² Tara A. Bonds, *Voice in the Dramas of Hrotsvit of Gandersheim*, Florida State University, College of Arts and Sciences, Doctoral Dissertation, Florida 2014, s.20.

Hrotsvit'in Gandersheim ile ilgili olan eseri de oldukça dikkat çekicidir. Hrotsvit, değerli bir tarihsel kaynak olan ancak nesnel olmaktan çok şiirsel olan *Primordia* adlı şiirinde Gandersheim'in kökenini anlatır.⁵⁵³ 973'ten önce tamamlanmış olduğu düşünülen bu eser şairin son eseridir.⁵⁵⁴ Hrotsvit'in Gandersheim Manastırı'nın kuruluşu ile 846-919 yılları arasındaki ilk dönemini anlattığı eseri manastır *epos*'u türüne dahildir.⁵⁵⁵

Gandersheim Manastırı için çok önemli olan Hrotsvit'in bir şansıda II. Gerberga tarafından desteklenmesidir. Bavyeralı Heinrich'in kızı ve I. Otto'nun yeğeni olan II. Gerberga, Hrotsvit'in bilinen iki öğretmeninden biriydi; başrahibenin Hrotsvit'i trivium konusunda eğittiği düşünülmektedir. Hrotsvit, Donatus, Isidore ve saygı değer Bede'de bulunan retorik figürleri kesinlikle biliyordu.⁵⁵⁶ Başrahibe II. Gerberga'ya duyduğu minnettarlık ifadeleri, amirinin desteğinin ve aktif ilgisinin onu ilk etapta yazmaya teşvik ettiğini ve ona önemli kitaplar ve önemli eğitim merkezleriyle temaslar sağladığını gösteriyor.⁵⁵⁷

X.yüzyıldaki manastır okulları öncelikle erkeklere yönelikti. Bazı rahibe manastırları genç kadınları eğitiyordu, ancak X. yüzyıldaki öğrencilerin büyük çoğunluğu erkekti. Kadınların yedi özgür sanatın tamamında eğitim alması nadir görülen bir durumdur. Bu durumda Hrotsvit, X. yüzyıl kadınlarından oluşan çok seçkin bir grup arasındaydı. Hrotsvit'in Gandersheim'daki eğitimi kapsamlıydı. Yazıları, kendi başlarına, eğitilmiş bir yazar olduğunu doğrulamaktadır. Efsaneleri, oyunları ve destanları, birbirine bağlanmış temaların döngüleridir ve Hrotsvit'in trivium ve quadrivium hakkındaki bilgisini gösterir.⁵⁵⁸

⁵⁵³ Stephen L. Wailes and Phyllis R. Brown, "Hrotsvit and Her World", *A Companion to Hrotsvit of Gandersheim (fl.960): Contextual and Interpretive Approaches*, Phyllis R. Brown and Stephen L. Wailes (Ed.), (Series: Brill's Companions to the Christian Tradition, Vol.34), Brill, Leiden 2013, s.13.

⁵⁵⁴ Bert Nagel, *age*, s.32.

⁵⁵⁵ Roberto Gamberini, "Ortaçağ Latin Edebiyatında Epik ve Epik-Tarihsel Şiirler", *Orta Çağ-Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, s.614.

⁵⁵⁶ Jane Chance, *The Literary Subversions of Medieval Women (The New Middle Ages)*, Palgrave Macmillan, New York 2007, s.28.

⁵⁵⁷ Katrinette Bodarwe, "Hrotsvit of Gandersheim", *Women and Gender in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Margaret Schaus (Ed.), Routledge, New York 2006, s.381.

⁵⁵⁸ Tara A. Bonds, *agt*, s.15.

Hrotsvit'in klasik ve dini edebiyat bilgisi, sadece iyi bir öğretimin değil, aynı zamanda Köln Başpiskoposu Bruno tarafından önemli ölçüde teşvik edilen Gandersheim'in entelektüel faaliyetinin sağladığı kültürel fırsatların da sonucuydu. Bruno, Almanya'da imparatorluğun her yerinde öğrenmenin restorasyonunu etkileyecek kadar güçlü olan tek kişiydi. Bruno, Gandersheim'a birçok bilim insanı getirdi ve bu isimler Hrotsvit'i çevreleyen öğrenme ve edebi etkinlik atmosferine katkıda bulundular.⁵⁵⁹ Bruno, 953'ten 965'teki ölümüne kadar Köln başpiskoposu olarak görev yapmıştır ve bu Hrotsvit'in efsanelerini Bruno'nun görev süresi boyunca yazdığı ve bu yıllarda Bruno ile neredeyse kesinlikle entelektüel bir dostluk geliştirdiği anlamına geliyordu.⁵⁶⁰

Bazı oyunları XI. ve XII. yüzyıllarda kopyalanmış olsa da Hrotsvit'in eserleri hiçbir zaman geniş çapta yayılmadı. Bunun nedeni, XI. yüzyılın son yarısındaki Gregoryen reformcularının kadın karşıtı tavırlarından kaynaklanıyor olabilir.⁵⁶¹

Orta Çağ'da Hrotsvit, ölümünden hemen sonra unutulmuştur. Yeniden saygı görmesi ise Rönesans ile birlikte olmuştur.⁵⁶² Hrotsvit'in edebi eserleri XV. yüzyılın sonuna kadar göreceli olarak karanlıkta kalmıştır. XII. ve XIII. yüzyıl kroniklerinde ve biyografilerinde bazı eserlerine, yani *Gesta Ottonis*, *Primordia*, efsane *Maria* ve oyunları *Sapientia* ve *Gallicanus*'a nadiren atıfta bulunulur. Bununla birlikte XV. yüzyılın son on yılında Emmeram-Münih el yazmasının keşfi ve Hrotsvit'in dramatik eserlerinin ilk baskısının 1501'de hümanist Conrad Celtis (1459-1508) tarafından yayınlanması, Hrotsvit'i edebiyat dünyasına yeniden kazandırdı.⁵⁶³ *Gallicanus* adlı eseri 1900'de tanımlandı ve diğer el yazmaları 1922, 1925 ve 1933'te bulundu. Hrotsvit'in Operası,

⁵⁵⁹ Sandro Sticca, "Sacred Drama and Comic Realism in the Plays of Hrotswitha of Gandersheim", *Acta Vol.VI: The Early Middle Ages*, William H. Snyder (Ed.), (Center for Medieval and Early Renaissance Studies), State University of New York, Binghamton 1979, s.120.

⁵⁶⁰ Stephen L. Wailes, "The Sacred Stories in Verse", *A Companion to Hrotsvit of Gandersheim (fl.960): Contextual and Interpretive Approaches*, Phyllis R. Brown and Stephen L. Wailes (Ed.), (Series: Brill's Companions to the Christian Tradition, Vol.34), Brill, Leiden 2013, s.110.

⁵⁶¹ James Forse, "Religious Drama and Ecclesiastical Reform in the Tenth Century", *Early Theatre*, 5.2, (2002), s.66.

⁵⁶² Paul von Winterfeld, *Deutsche Dichter Des Lateinischen Mittelalters*, Hermann Reich (Hrsg.), C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung Oskar Beck, München 1922, s.109.

⁵⁶³ Debra L. Stoudt, "Hrotsvit's Literary Legacy", *Hrotsvit of Gandersheim Contexts, Identities, Affinities, and Performances*, Phyllis R. Brown, Linda A. Mcmillin and Katharina M. Wilson (Ed.), University of Toronto Press, Canada 2004, s.213.

aynı zamanda bir Almanca çeviri de sunan Helene Hohmeyer tarafından eleştirel bir şekilde düzenlendi.⁵⁶⁴

XVI. yüzyıldan itibaren, eğitilmiş kadınların varlığı kültürel gelişmişliğin bir belirtisi olarak kabul edildiğinden, Hrotsvit ve çalışmaları, meşru ulusal gururun odak noktasıydı.⁵⁶⁵ Özellikle son zamanlarda dikkatlerini bu konuya çeviren mükemmel Fransız bilim adamları, özellikle oyunların editörü ve çevirmeni Magnin, onu ilkel Germen doğasının ve ruhunun bir temsilcisi olarak görmektedirler.⁵⁶⁶

2.3. Otto Hanedanı Kadınları ve Rönesansa Etkileri

Otto Rönesansının bir diğer yüzünü şekillendiren en önemli unsur, Otto Hanedanlığı kadınları idi. Sakson imparatorlarının uluslararası bağlarının en açık işareti, soylu kadınlarla olan evlilikleriydi. Örneğin I. Heinrich'in karısı Mathilda Sakson Dükü Widukind'in soyundan geliyordu. Otto'nun ilk karısı Edith İngiliz kraliyet ailesindendi. İkinci karısı Adelheid ise bir Burgonya kralının kızı ve İtalya kraliçesiydi. II. Otto'nun karısı ise Bizans prensesi Theophanu idi. Soylu kadınlarla yapılan evlilikler, onlarla evlenen imparatorlara aynı zamanda daha yüksek rütbe, yeni bağlılıklar ve geniş kapsamlı ilişkiler getirdi. Aynı şekilde bir genelleme yapacak olursak Otto Hanedanına mensup kadınlar da Avrupalı kraliyet aileleriyle evlenmişti. Bu bağlamda Otto yönetimi bir uluslararası hanedan ilişkileri ağına bağlıydı denilebilir.⁵⁶⁷

Geçmişe bakacak olursak yaklaşık bin yıl önce, Burgonya ve Kuzey Almanya'daki manastırlardan yazarlar, iki güçlü ve dindar kadının yani Mathilda ve Adelheid'in yaşamlarını ve ölümlerini kaydetmek için kolları sıvamışlardı. Her ikisi de Sakson ve Burgonyalı biyografi yazarları tarafından azizeler, yaşamları Tanrı tarafından yönlendirilen ve O'nun lütfuna tanık olan örnek şahsiyetler olarak övüldüler. Ancak, kutsallıkları nedeniyle övülen diğer kadınların çoğunun aksine, Mathilda ve Adelheid ne manastıra kapanmış rahibeler ne de soylu başrahibelerdi. Onlar kraliçelerdi. Sadece

⁵⁶⁴ Kari Elisabeth Børresen, "Women Writers", *Women's Studies of the Christian and Islamic Traditions: Ancient-Medieval and Renaissance Foremothers*, Kari Elisabeth Børresen and Kari Vogt (Ed.), Kluwer Academic Publishers, Dordrecht 1993, s.57.

⁵⁶⁵ Jane Stevenson, *Women Latin Poets: Language, Gender, and Authority, from Antiquity to the Eighteenth Century*, s.98.

⁵⁶⁶ Paul von Winterfeld, *age*, s.108.

⁵⁶⁷ *Ottonenland Sachsen-Anhalt: Von Der Peripherie Zur Zentralregion in Europa*, s.22.

Tanrı'ya bağlılıkları ve kalıcı inançları için değil, aynı zamanda bu geleneksel erdemleri daha “dünyevi” niteliklerle bütünleştirme biçimleri için de övgüye layık görülmüşlerdi. Özellikle de asil doğum, kraliyet evliliği, siyasi güç ve şanlı çocuklar açısından önemliydiler.⁵⁶⁸

Bu dönem, tarihte kraliçelerin yalnızca eş olarak değil aynı zamanda eş-naip olarak taçlandırıldıkları nadir bir dönemdi. Kocası II. Otto'nun ölümü üzerine İmparatoriçe Theophanu, 991'de ölene kadar Genç Otto'nun (III) naibi olarak hüküm sürdü. Aynı şekilde II. Otto'nun annesi Adelheid de naip olarak hizmet etmek üzere devreye girdi. Ek olarak Otto Hanedanı kadınları, siyasi gücün yanı sıra finansal güce de sahipti.⁵⁶⁹

Son dönemlerde, bilim adamları Ottolu yönetici kadınların siyasi ve kişisel profilini daha kapsamlı bir şekilde incelemeye başladılar. Bunun en önemli nedeni İmparatoriçe Theophanu ve Adelheid'in reşit olmayan III. Otto için yaptıkları naipliğinin her zaman özel ilgi görmüş olmasıdır. Theophanu'nun doğu, İtalyan ve batı politikaları, X. ve XI. yüzyıllarda kendi adlarıyla hüküm süren yetişkin erkeklerde bile nadiren görülen bir yaratıcılığa sahipti. Theophanu'nun sofistike siyasi düşünce konusundaki varsayılan yeteneğinin kaynağı, genellikle Bizans ile olan geçmişine ve orada uluslararası politikalar hakkında edindiği bilgilere dayandırılabilir.⁵⁷⁰

Çağdaşların, gelecek kuşakların ve modern bilim adamlarının Theophanu ve Adelheid'e gösterdikleri yoğun ilgi, diğer Otto kraliçelerinin kariyerlerini gölgede bırakma eğilimindedir. İlk Otto Kralı Heinrich'in karısı Mathilda, oğlu I. Otto'nun saltanatında etkili bir figürdü ve 968'deki ölümünden sonra iki biyografinin kahramanı olmuştur. Otto'nun ilk karısı Edith, Gandesheimli Hrotsvit'in eserine dahi konu olmuştur. Edith, çağdaş yazar Gandersheimli Hrotsvit tarafından Ottoların yükselişi için kritik olarak kabul edilen bir Anglo-Sakson prensesiydi. Batı Frank Kralı IV. Louis ile evlenen I. Otto'nun kız kardeşi Gerberga, X. yüzyılın ortalarındaki sınır ötesi siyasete aracılık

⁵⁶⁸ “Introduction” *Queenship and Sanctity: The Lives of Mathilda and the Epitaph of Adelheid*, Sean Gilsdorf (trans. with an introduction and notes), The Catholic University of America Press, Washington 2004, s.1.

⁵⁶⁹ Kristen Mary Collins, *Visualizing Mary: Innovation and Exegesis in Ottonian Manuscript Illumination*, s.86-87.

⁵⁷⁰ Gerd Althoff, *age*, s. 40-41.

etmede çok önemli bir figürdü ve Kunigunde, hanedanın son hükümdarı olan kocası II. Heinrich'in saltanatına ilişkin kaynaklarda fazlasıyla öne çıkıyor.⁵⁷¹

Kraliyet kadınlarının gücü, her zaman şarta bağlıydı. Her şeyden önce, bir kraliçenin biyolojik görevini yerine getirmesi ve kocası için varisler doğurması bekleniyordu. Örneğin 990'larda Fransa Kralı Robert, bir oğlu olmayan ilk karısını reddetti. 1003'te ikinci karısından uzaklaştı ve her iki durumda da eylemini haklı çıkaracak bir çocuğun olmamasına atıfta bulundu. Bu çalışmanın merkezindeki Alman kraliyet kadınlarının çok sayıda çocukları vardı. Kraliçe Mathilda, I. Heinrich'e üç oğul ve iki kız çocuğu vermiştir. I. Otto'nun ilk karısı Edith'in erken yaşta ölümünden önce bir oğlu ve bir kızı vardı. Adelheid, yeniden evlenmesinden sonra hızlı bir şekilde art arda üç oğlan ve bir kız dünyaya getirdi. Ancak oğullardan ikisi kısa süre sonra öldü. Theophanu da beş yıllık bir süre içinde beş çocuk doğurdu ve bunların dördü yetişkinliğe kadar yaşadı (görünüşe göre III. Otto'nun ikizi olan bir bebek doğumdan hemen sonra öldü). Son Otto İmparatoriçesi Kunigunde hiçbir zaman bir çocuğu olmadı, ancak buna rağmen hiçbir zaman kenara atılmadı, bu da politik öneminin doğurganlık rolünü gölgede bırakacak kadar büyük olduğunu düşündürdü. Bazı tarihçiler, X. yüzyılın sonlarına kadar olan dönemi kadınlar için bir altın çağ, potansiyel bir eşitlik çağı olarak görmüşlerdir.⁵⁷²

2.3.1. Mathilda

Otto Hanedanının ilk kraliçesi, krallığa seçilmesinden kısa bir süre önce I. Heinrich ile evlenen önemli ve zengin bir Sakson ailesinin kızı olan Mathilda idi.⁵⁷³ Mathilda, zamanının birçok genç aristokrat kadını gibi, genç yaşta, dini bir toplulukta yetiştirilmek üzere Mathilda'nın babaannesi tarafından yönetilen Herford Manastırı'na gönderildi. Saksonya'nın en güçlü ve etkili ailesinin oğlu olan kocası Heinrich ile gençliğinin ilk yıllarında orada tanıştı. Heinrich'in 909'da eski ve köklü bir aristokrat Sakson ailesinin kızı olan Mathilda ile evliliği, hem Liudolfinglerin Saksonya'daki konumunu güçlendirme girişimi hem de halihazırda sahip oldukları güç ve etkinin bir

⁵⁷¹ Simon Maclean, *age*, s. 2-3.

⁵⁷² Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.3-4.

⁵⁷³ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s. 8.

ifadesi olarak görülebilir. Sonraki yıllar yeni çift için çok önemliydi. 912’de Heinrich, babasını Saksonya dükü olarak izledi ve altı yıl sonra, ölmekte olan ve çocuksuz Kral Conrad tarafından halefi olarak işaret edildi.⁵⁷⁴

Eğitim, onun için bir vurgu alanı haline geldi. I. Heinrich’in ölümünün ardından okumayı öğrendi. Dindarlığı, aşırı cömert bağışlarda açık bir ifade buldu.⁵⁷⁵ Mathilda birçok kilise inşa etmiş ve en önemlileri Quedlinburg ve Nordhausen olan çok sayıda manastır kurmuş veya desteklemiştir.⁵⁷⁶ Mathilda, kadınlar için manastır okullarının koruyucusuydu ve bu okullarda kişisel olarak çalışıyordu.⁵⁷⁷ Quedlinburg’daki, St. Servatius kadın manastır topluluğu, Kraliçe Mathilda tarafından 936’da kocası Kral Heinrich’in yaşamını ve ölümünü anmak için kurulmuştur. Topluluğa Heinrich’in halefi ve ilk Sakson imparatoru olacak olan ilk oğlu Otto tarafından derhal kraliyet koruması ve dini dokunulmazlık verildi.⁵⁷⁸ Manastır kraliyet koruması altına alındı ve yerel laik yasalardan muaf tutuldu ve kanonesslerin dış otoriteler tarafından kendilerine dayatılan bir başrahibeyi kabul etmek yerine kendi başrahibelerini seçmelerine izin verildi.⁵⁷⁹

I. Otto tarafından 13 Eylül 936’da yayınlanan Kraliçe Mathilda’nın St. Servatius Manastırı’nı kurmasını onaylayan ferman, topluluğun amacını belirtiyordu. Burada dua ve diğer anma etkinlikleri aracılığıyla Otto’nun, ebeveynlerinin ve haleflerinin manevi kurtuluşunu sağlamaktı. Böylesi bir faaliyetin merkezi olarak Quedlinburg çok geçmeden Liudolfingler için fazlasıyla önemli olan Gandersheim’ı bile geride bırakacak ve bu şekilde Otto otoritesinin önde gelen yeri haline gelecekti.⁵⁸⁰

⁵⁷⁴ “Introduction”, *Queenship and Sanctity: The Lives of Mathilda and the Epitaph of Adelheid*, s.4-5.

⁵⁷⁵ Herbert Schutz, *age*, s.29.

⁵⁷⁶ Merry E. Wiesner-Hanks, “Germanic Lands”, s.318; Albrecht Büsing, *Mathilde, Gemahlin Heinrichs I*, Hofbuchdruckerei von C. A. Kaemmerer & Co, Halle 1910, s.7.

⁵⁷⁷ John W. Bradley, *Illuminated Manuscripts*, A. C. McClurg & Co., Chicago 1909, s. 87.

⁵⁷⁸ Helene Scheck, “Queen Mathilda of Saxony and the Founding of Quedlinburg: Women, Memory, and Power”, *Historical Reflections /Reflexions historiques*, Vol.35, Issue.3, (2009), s.22; Ek olarak ifade edebiliriz ki Quedlinburg’da bir manastırın kurulması, I. Heinrich’in yaşamı boyunca zaten planlanmıştı. Bk: *Die Annales Quedlinburgenses*, s. 459.

⁵⁷⁹ Joan A. Holladay, “Quedlinburg”, *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.633.

⁵⁸⁰ Karen Blough, “The Abbatial Effigies at Quedlinburg: A Convent’s Identity Reconfigured”, *Gesta*, Vol. 47, No. 2, (2008), s.148.

Buna ek olarak Quedlinburg'un kuruluşu, Otto egemenliğinin gelecekteki bir başka özelliğine işaret etmekteydi. Şöyle ki, Saksonya'da genellikle kraliyet kadınlarının başkanlığında Ottolar tarafından kurulan veya aktif olarak desteklenen kadınlar için dini kurumların baskınlığı dikkat çekmekteydi. Saksonya'daki ve krallığın diğer birkaç bölgesindeki kadın dini kurumları, Otto hükümeti bağlamında hayati bir rol oynamaya başladı. Bu kurumlar X. ve XI. yüzyıllarda kısa bir süre için kendilerini kuran ve yöneten kadınların güçlenmesine yardımcı oldu.⁵⁸¹

2.3.2. Adelheid

Büyük Otto, ilk evliliğini Kral Aethelstan'ın kız kardeşi olan bir Anglo Sakson prensesi ile yaptı. Kızları Liutgard, 947'de Lotharingia düşesi oldu ve babasının Dük Conrad ile bağlarını güçlendirdi.⁵⁸² Aynı zamanda Edith, kraliyet azizi Oswald'ın soyundan gelmekteydi. Bu sebeple, bu evlilik ile kocasının itibarını arttırmış ve ona Avrupa kraliyetinde geniş akrabalık bağları kazandırmıştır.⁵⁸³ Otto, ikinci evliliğini kuzeybatı İtalya ve Burgonya'daki geniş toprak alanlarının kraliçesi Adelheid ile yaptı.⁵⁸⁴

Burgonyalı Adelheid, Otto saltanatının kilit figürlerinden biridir. Burgonya Kralı II. Rudolf'un ve Swabialı Bertha'nın kızı olan Adelheid, 931'de doğdu. 947'de yaklaşık on altı yaşındayken İtalya Kralı Lothar ile evlendi. Ancak Lothar, sadece üç yıl sonra öldü ve Adelheid tek başına hüküm sürdü.⁵⁸⁵ Adelheid, İtalya ve Doğu Francia kraliçesi ve daha sonra Roma imparatoriçesi olarak Avrupa siyaseti üzerinde büyük bir etkiye sahipti. Babasının ölümünden sonra Pavia'daki sarayda eğitim gördü. İlk kocası Lothar, 950'de aniden öldüğünde Adelheid, İtalya tacı için verilen mücadelelerin merkezine oturdu. 951'de Kral I. Otto ile evlendi. Kocası Otto'nun 973'teki ölümünden sonra Adelheid, oğlu II. Otto'nun en etkili danışmanı, hatta bazen onun Pavia'daki temsilcisiydi. Oğlu 983'te aniden öldüğünde genç torunu III. Otto'nun verasetini, gelini Bizans prensesi Theophanu ile güvence altına aldı. Batı Francia kraliçesi kızı Emma'nın danışmanı da

⁵⁸¹ John W. Bernhardt, *Itinerant Kingship and Royal Monasteries in Early Medieval Germany*, c. 936-1075, s.7.

⁵⁸² Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.9.

⁵⁸³ Bernd Schneidmüller, "Otto I. der Grosse (936-973)", s.40.

⁵⁸⁴ Herbert Schutz, *age*, s.58.

⁵⁸⁵ Guida M. Jackson, *Women Rulers throughout the Ages: An Illustrated Guide*, ABC-CLIO, Inc, Santa Barbara 1999, s.5.

olan Adelheid, Fransız siyasetini de etkiledi.⁵⁸⁶ Adelheid, çağdaşları arasında güzelliği, kültürü ve zekâsı ile ünlüydü. Ayrıca Latince, Yunanca, Frenk ve Sakson dillerini konuşabiliyordu.⁵⁸⁷

Burgonyalı Adelheid *coimperatrix* (eş imparatoriçe) olarak diplomatik alanda büyük bir nüfuza sahip olmuştur. Ayrıca kocası Otto'nun 961-973 yılları arasında İtalya'ya düzenlediği seferlere katılmıştır. Eşi Büyük Otto öldükten sonra da aktifliğini kaybetmemiş ve önce oğlu II. Otto'nun hamisi, oğlunun ölümünden sonra da *vicaria regni* yani krallığın vekili olarak konumunu güçlendirmiştir. Uzunca bir süre III. Otto'nun naipliğini yapan Bizanslı gelini Theophanu'nun da dahil olduğu yerel ihtilafların çözümünde de yeteneklerini sergilemiştir. Gelini Theophanu öldüğünde kayınvalidesi Adelheid saray çevresinde nüfuzunu korumaya devam eder. Dini alanda da etkisini göstererek manastırlar kurmuş ve aynı zamanda Cluny reformlarına destek vermiştir. Adelheid yaşlılığında ise Seltz Manastırı'na çekilmiş ve ölümünden sonra da azize ilan edilmiştir.⁵⁸⁸ Ayrıca Adelheid'in Cluny ile özel ilişkisi, ana evin Adelheid'in doğduğu ve erkek kardeşi Conrad'ın hüküm sürdüğü bölge Burgonya'da bulunması sebebiyle güçlenmişti.⁵⁸⁹

Otto, Adelheid, Erstein'ı ve Alsace'deki diğer bölgeleri dikkatine sunana kadar krallığının kıyısında bulunan Alsace'ye çok az ilgi göstermişti. 951'de, Otto Alsace'nin kuzeyinde kalan önemli toprakları Adelheid'e çeyiz olarak vermiştir. Alsace, Otto Hanedanlığı ve daha sonraki Hohenstaufen İmparatorluğu için imparatorluk yönetimin kilit merkezi haline geldi. Alsace'deki ikinci önemli yer Selz'di. Adelheid, Otto'nun kendisine 968'de verdiği arazide 991'de erkekler için bir manastır kurdu. Naip olarak Adelheid'in yönetimi altında topluluğa kraliyet koruması, dokunulmazlık, kendi başrahibini seçme ve para basma gibi haklar verildi. Manastır, mülkler, binalar, altın ve mücevherler, değerli giysiler ve diğer ziynet eşyaları gibi büyük bağışlar aldı. Noel, 994 yılında daha yeni reşit olan III. Otto, Selz'e zengin hediyeler verdi. Adelheid, arazi ve diğer mülkleri elde etme fırsatına sahip olduğu için erken Orta Çağ seçkin kadınlarının

⁵⁸⁶ Katrinette Bodarwe, "Adelheid", s.7.

⁵⁸⁷ Silvia Urbini, agm, s.52.

⁵⁸⁸ Adriana Valerio, "Kadınların İktidarı", *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, s.320-321.

⁵⁸⁹ Penelope Nash, *Empress Adelheid and Countess Matilda: Medieval Female Rulership and the Foundations of European Society (Queenhip and Power)*, s.29.

modelini izledi. Bununla birlikte bu kadar büyük miktarda toprağı elinde bulundurması, IX. ve X. yüzyılın ayrıcalıklı kadınları için bile olağandışıydı. Adelheid'in başarıları, X. yüzyılın sonlarında kadınlar için nelerin mümkün olduğunu gösterir niteliktedir. Ayrıca Adelheid'in karşılaştığı zorluklar göz önüne alındığında bu zorluklarla mücadele etmekte diğer kadınlardan daha başarılı olduğu söylenebilir.⁵⁹⁰

Mathilda ve Adelheid, kilisenin güçlü destekçileri olarak nüfuzlarını ve hatırı sayılır zenginliklerini erkeklere ve kadınlara manastırlar bağışlamak ve kiliseler inşa etmek için kullanmışlardır.⁵⁹¹

2.3.3. Theophanu

Alman İmparatoriçesi Theophanu, bir Bizans prensesiydi.⁵⁹² Yaklaşık on iki yaşındayken 972'de Batı'ya gönderildi. II. Otto ile evlendi ve geldikten kısa bir süre sonra Roma'da imparatoriçe olarak taçlandırıldı.⁵⁹³

Theophanu, 991'de yaklaşık otuz yaşındayken öldüğünde geride başarılı işler bırakmıştır. Hayatı boyunca Avrupa'nın en zengin kadınları arasındaydı ve kıtanın en güçlü insanlarından biriydi. Kocasının ölümünden sonra oğlu III. Otto'nun ardıllığını güvence altına aldı ve Batı Roma İmparatorluğu'nun tehlikeli siyasi dünyasında başarılı bir şekilde naip olarak hüküm sürdü. Faaliyetleri arasında kiliseler inşa etmek, kızlarını önemli rahibe manastırlarında güçlü pozisyonlara yerleştirmek, *imperator* ve *imperatrix* olarak eylemler düzenlemek, büyükelçileri kabul etmek, savaş yürütmek ve barış görüşmeleri yapmak vardı. Esasen kişisel olarak savaşa girmek dışında bir erkek imparatorlardan beklenen her şeyi yapıyordu.⁵⁹⁴

Üç Otto ve II. Heinrich, bilindiği üzere Otto Rönesansı olarak bilinen bir kültürel canlanmaya ilham vermekle anılırlar. Kendilerinden önceki Karolenjlerin dirilişi gibi

⁵⁹⁰ Penelope Nash, *Empress Adelheid and Countess Matilda: Medieval Female Rulership and the Foundations of European Society (Queenship and Power)*, s.100-103.

⁵⁹¹ Jane Tibbetts Schulenburg, "Hagiography", *Women and Gender in Medieval Europe an Encyclopedia*, Margaret Schaus (Ed.), Routledge, New York 2006, s.350.

⁵⁹² Mechthild Schulze-Dörrlamm, "Juwelen Der Kaiserin Theophanu Ottonischer Schmuck im Spiegel Zeitgenössischer Buchmalerei", *Archologisches Korrespondenzblatt*, 1989, s.415.

⁵⁹³ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.10.

⁵⁹⁴ Laura Wangerin, "Empress Theophanu, Sanctity, and Memory in Early Medieval Saxony", s. 716.

Otto versiyonu da öncelikle imparatorluk sarayı ile sınırlıydı. II. Otto'nun Bizanslı eşi Theophanu, Konstantinopolis'ten imparatorluk başkentinde ve saray tarafından kurulan yeni okullarda iş bulan bir grup ressam, heykeltıraş, şair ve bilgini beraberinde getirdiğinden Otto Rönesansı açısından övgünün çoğunu hak ediyordu.⁵⁹⁵ Çevresi, çeyizi ve hediyeleri, gelişine tanık olanlarda derin bir etki bırakmıştı.⁵⁹⁶ Theophanu, Bizans'ın prestijini Almanya'ya getirdi. Otto sarayı ile Konstantinopolis arasındaki sanatsal bağlar, daha da güçlendi ve Ottolar büyük miktarlarda fildişi levhalar da dahil olmak üzere Bizans'ın lüks mallarını ithal ettiler. Theophanu, ayrıca Köln'deki St. Pantaleon manastır kilisesinin yükselen *westwerk*'ini yeniden şekillendirerek ve genişleterek, dini mimarinin hamisi olarak da damgasını vurmuştur.⁵⁹⁷

Theophanu kendi kültürüne oldukça bağlıydı. Oğlunun Yunanca eğitimine gösterdiği özen ve onun için Bizanslı bir gelin için müzakere çabası da bunun kanıtıdır.⁵⁹⁸ Orta Çağ'ın en önemli imparatoriçelerinden biri ve Batı ile Bizans kültürü arasında aracı olarak kabul edilen Theophanu,⁵⁹⁹ 15 Haziran 991'de Nijmegen'de ölmüş ve Köln'deki St. Pantaleon Kilisesi'ne gömülmüştür.⁶⁰⁰

Bu soylu kadınlar, din adamlarıyla iş birliği içinde hevesle klasik çalışmalara kendini adanmışlardır. I. Otto'nun eşi Adelheid, İtalya'da büyümüş ve Latince eğitimi almış donanımlı biriydi. Bir başka isim de II. Otto'un karısı Bizanslı İmparatoriçe Theophanu da aynı şekilde oldukça eğitilmiş ve bilgiliydi.⁶⁰¹ Tarihçiler, giderek artan bir şekilde Ottolu kraliyet kadınlarının “bilginin koruyucuları” olarak önemini kabul etme eğilimindedirler.⁶⁰² Özellikle Büyük Otto döneminde Almanya, en azından artan

⁵⁹⁵ Clifford R. Backman, *age*, s.185.

⁵⁹⁶ Judith Herrin, *Unrivalled Influence: Women and Empire in Byzantium*, Princeton University Press, New Jersey 2013, s.238.

⁵⁹⁷ Fred S. Kleiner, *age*, s.334.

⁵⁹⁸ Judith Herrin, *age*, s.238-239.

⁵⁹⁹ Brigitte Beier, *age*, s.74.

⁶⁰⁰ Stefan Weinfurter, “Otto III. (983-1002)”, *Die Deutschen Herrscher Des Mittelalters: historische Portraits von Heinrich I. bis Maximilian I. (919-1519)*, Bernd Schneidmüller und Stefan Weinfurter (Hrsg.), C.H. Beck, München 2003, s.82; Ludwig Klasen (Hrsg), *Grundriss-Vorbilder von Gebäuden für Kirchliche Zwecke*, Baumgärtner's Buchhandlung, Leipzig 1889, s.1200.

⁶⁰¹ Paul von Winterfeld, *age*, s.103.

⁶⁰² Jane Stevenson, “Hrotsvit in Context: Convents and Culture in Ottonian Germany”, *A Companion to Hrotsvit of Gandersheim (fl.960): Contextual and Interpretive Approaches*, Phyllis R. Brown, Stephen L. Wailes (Ed.), (Series: Brill's Companions to the Christian Tradition, Vol.34), Brill, Leiden 2013, s.50.

entelektüel faaliyeti destekleyecek kadar göreceli bir refah dönemi yaşadı. Ayrıca Almanya'daki eğitimsel ve kültürel faaliyetler ilk olarak I. Otto'nun eşi Adelheid ve sonra da oğulları II. Otto'nun eşi Theophanu tarafından da destek görmüştür. Adelheid, iyi bir eğitim almıştı ve evlilikten önce İtalya'da kaldığı süre boyunca Bizans entelektüel kültürüne maruz kalmıştı. Aynı şekilde Theophanu'da iyi eğitimliydi ve Bizans bağlantısı çok sayıda bilimsel faaliyetle sonuçlanmıştı.⁶⁰³

Theophanu ve Adelheid'i birleştiren ortak nokta, her ikisinin de X. yüzyılda Batı Avrupa kraliyet evlerinde daha yaygın hale gelen yabancılarla yapılan prestij evliliklerinin örnekleri olmalarıdır. Her ikisi de kocalarının dilini öğrenmek zorunda kalacaklardı. Adelheid her ne kadar biraz Almanca biliyor olsa da evliliği sırasında genellikle farklı bir dil konuşuyordu. Bunun yanında ikisinin farklı olduğu yönleri daha fazlaydı. Adelheid'in aksine Theophanu çok küçük yaşlarda evlendirilmiş bir çocuk gelindi. Adelheid, Batı Avrupa'daki soylu ve kraliyet geleneklerine aşinaydı fakat Theophanu için yeni geldiği topraklar Konstantinopolis'te yetişen bir çocuk için fazlasıyla garip bir dünyaydı. Bunun yanında Adelheid'in en azından yakınlarındaki Burgundy'de akrabaları vardı ama Theophanu'nun Batı'da hiç akrabası yoktu ve bu durum, onu tamamen evlendiği aileye bağımlı hale getirdi.⁶⁰⁴

Tarihçi Thilo Offergeld Orta Çağ'ın başlarında reşit olmayan krallarla ilgili anıtsal çalışmasında “*taçlı imparatoriçeler olarak Theophanu ve Adelheid'in imparatorluk hanedanının devamlılığını korumak için yeterli hükümdarlık prestijine sahip olduklarını*” iddia ediyor. Taç giyme töreni, önemli bir ritüeldi. Orta Çağ boyunca ve ötesinde taç giyme törenleri, derin dini öneme sahip koşullarda kutlandı. Bununla birlikte, krallar ve imparatorlar söz konusu olduğunda çok açık bir şekilde görünen sembolik anlam, kraliçeler ve imparatoriçeler için çok daha tartışmalı ve belirsizdir. Phyllis G. Jestice'ye göre taç giyme töreni o kadar özel bir güç kazandırdı ki, kraliyet ailesinin tüm üyeleri bunu paylaştı. Taç giymemiş olsalardı bile, bu çalışmanın imparatorluk leydileri, meshedilmiş eşlerinden yansıyan görkemin tadını çıkaracaklardı. Ama Adelheid, Theophanu ve muhtemelen Edith de meshedilmiş ve taçlandırılmıştır. Her ne kadar

⁶⁰³ Patricia Ranf, *age*, s.26.

⁶⁰⁴ Banu Çetin Ünal, “Otto Hanedanı Döneminde Prestij ve İttifak Evlilikleri”, *Orta Çağ'dan Kesitler*, Pınar Ülgen (Ed.), Yeditepe Akademi, İstanbul 2021, s.28-29.

doğaları gereği krallarınkinden az olsa da taç giyme töreni kraliyet kadınlarına Otto toplumu ve ötesindeki konumlarını yükseltmeye yardımcı olan özel bir konum kazandırdı.⁶⁰⁵

Taç güçlü bir semboldü ve her ne kadar bu döneme ait elimizde kalan tek kadın tacı, 1000 yılında yapılan ve şu anda Münih'te bulunan Kunigunde'nin tacı olsa da kesinlikle Theophanu ve Adelheid en azından ara sıra taç takmışlardır. Kunigunde'nin bu tacı, bir dizi büyük değerli ve yarı değerli taşlarla süslenmiş geniş bir altın halkadır. Bu taç, kesinlikle imparatorluk tacı kadar ayrıntılı değildir ancak Essen'de korunan ve sadece Almanya Kralı III. Otto'ya ait olduğu bilinen taç ile benzerlik gösterdiği için onunla karşılaştırılabilir. Böyle bir taç ile kraliçeyi ya da imparatoriçeyi diğer tüm kadınlardan ayırmak kesinlikle yeterli olurdu (Bk. Resim –6).⁶⁰⁶

2.3.4. Dua ve Memoria

Kadınlar, antik dünyadan beri ailelerinin hatırasını korumada hayati bir rol oynamışlardır. Kralların ve soyluların eylemlerini tasvir eden duvar halılarından bahseden birkaç yazılı referans hâlâ hayattadır. Bununla birlikte, önemli miktarlarda var olmaları ve kadınların onları yapmış olması muhtemeldir. Ottolar da açıkça kurtuluşlarından çok emin değillerdi ve çoğu ruhun doğrudan cennete veya cehenneme gitmek yerine ölümden sonra Araf'a gönderildiğine kesin olarak inanıyorlardı. Böyle bir düşünce dünyasında, ruhlarının dinginliği için duaların okunabilmesi adına ölümlerin hatırasını korumak hayati önem taşıyordu. Özellikle erkekler zor bir dünyada yaşadılar ve onlar görevleri isyanları bastırmak ve suçluları sakatlamak veya infaz etmek olan yöneticilerden başkası değillerdi. Tüm bunlar olurken, din adamları onlara bu tür davranışlardan dolayı kendilerini tamamen suçlu hissettirmek için ellerinden geleni yaptılar. Otto hükümdarları, ilk Hristiyan İmparator Konstantin'in vaftizi ölüm döşegine, yani artık günah işleyemeyeceği zamana kadar erteleme kararından haberdar değillerdi. Ertelenmiş vaftiz X. yüzyılda bir seçenek değildi. Bu nedenle, artan aciliyetle Orta Çağ'ın Germen halkları Araf'tan başka kaçışlar aradılar. Özellikle Ottolu düklerden oluşan

⁶⁰⁵ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.103.

⁶⁰⁶ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.123.

Saksonlar söz konusu olduğunda *memoria*, sağladıkları hayati hizmet için onurlandırılan ailenin kadınlarına emanet edildi. Ölüler için dua etme görevi her şeyden önce dul kadınlara düşüyordu.⁶⁰⁷

Edebi kurtuluşa ulaşmak için *Memoria*'nın görevi, ölümlerin hatıralarını canlı tutmak ve onları unutulmaktan korumaktır. Merseburglu Thietmar'a göre dul kadınların en önemli görevi, oruç tutarak, dua ederek ve fakirlere sadaka dağıtarak ölen kocalarının kurtuluşunu sağlamaktır.⁶⁰⁸

Mathilda, Adelheid ve Theophanu, hayattayken kocaları için dua etmişler ve ölümlerinden sonra onlar için kalıcı yas tutmuşlardır. Onlardan da zaten böyle bir rol bekleniyordu ve bu rolü yerine getirmekte başarısız olurlarsa, toplumdaki prestijleri ve otoriteleri sarsılacaktı. Theophanu naip olarak gerekli işleri yapmak için Roma'ya gittiğinde, çağdaşları bu ziyareti öncelikle Edebi Şehir'deki kocasının mezarında ağlaması için bir fırsat olarak gördüler. Bazen dualarıyla kocalarının belirli bir günahının kefareti istiyorlardı. I. Otto'nun kardeşi Bavyeralı Heinrich'in dul eşi Düşes Judith için bu çarpıcı biçimde gerekliydi. Thietmar, yüzleşme ve isyanla dolu bir yaşam boyunca Heinrich'in din adamlarına karşı iki büyük günah işlediğini- Salzburg başpiskoposunu kör ettirdiğini ve Aquileia patriğini hadım ettirdiğini bildiriyor. Judith, kocasının ölüm döşeğindeki itirafını duydu. Ölümünden sonra, kalıntılarını onurlu bir şekilde gömdü, sonra Heinrich'in ruhu için dua etti, günahlarını gözyaşları ve sadaka ile kefaretti.⁶⁰⁹

En azından Thietmar'a göre Theophanu'nun kocası II. Otto'nun büyük günahının kefareti özel olarak ödemesi gerekmektedir. 981'de Otto, babasının kurduğu Merseburg piskoposluğunu feshetmiş ve Tanrı Otto'yu Cotrone'deki büyük yenilgisiyle, 983'teki Slav isyanıyla ve muhtemelen erkenden ölümü ile cezalandırmıştı. Bu dua görevi, onu küçük oğulları Otto'nun naibi olmasına rağmen, kocasının mezarında dua etmek için Roma'ya bir yolculuğa bile çıkardı. Theophanu, manastır yaşamına çekilecek bir konumda değildi, ancak kraliyet dullarının çoğu, zamanlarının en azından bir kısmını, çoğu zaman Kanonessler, ama bazen dualarına katılabilecek rahibeler ve hatta keşişler

⁶⁰⁷ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.140-141.

⁶⁰⁸ Helga Wolleitner, *agt*, s.14.

⁶⁰⁹ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.142.

arasında yaşayarak geçiriyordu. Adelheid, dul kaldığı süre boyunca zamanının çoğunu Pavia'daki San Salvatore kuruluşunda ve son dönemlerinde Selz'deki Benedictine topluluğunda geçirdi. Ancak Adelheid'in konumu normal değildi çünkü o ikinci bir eşi ve kocası Magdeburg Katedrali'ndeki ilk eşi Edith'in yanına gömülmeyi seçmişti. Dua yükümlülüğü devam etmesine rağmen, orada Adelheid için yer yoktu. Thietmar hayranlıkla, Adelheid'in kendi ölümüne kadar “yaşlı Otto'nun ruhunun kurtuluşu için” büyük özen gösterdiğini anlatır.⁶¹⁰

Memoria açısından Kunigunde harika bir rol modeldi. İmparatoriçe olarak öne çıkan konumu nedeniyle kendisi ve kocasının ölümlerinin anılmasına kabul edilmeleri umuduyla fakirlere olduğu kadar kilise ve manastırlara büyük çapta hediyeler verebildi. Otto dönemi için Kraliçe Mathilda, İmparatoriçe Adelheid, Başrahibe Quedlinburglu Mathilda ve İmparatoriçe Kunigunde, “anma mesajlarının derlenmesinden ve korunmasından sorumluydu”.⁶¹¹

Memoria uygulamasında Sakson manastırlarının önemi, iki sosyal olgunun bütünleşmesini temsil ediyordu. Bunlar, kadınların anma duasındaki merkezi rolü ve anma merkezleri olarak manastırların rolü idi. Yüzyıllar boyunca Reichenau ve St. Gall gibi manastır toplulukları genellikle bir kişinin ölüm yıldönümünde, onlar adına dua etmek için ölü kardeşlerinin listelerini muhafaza etmişlerdir.⁶¹²

Anlaşılabileceği üzere genelde üst düzey kadınların genellikle bir ailenin geçmişinin korunmasından sorumlu oldukları söylenebilir. Bu durum, X. yüzyılda Otto Almanya'sında çok yaygındı. Özellikle başrahibe olan kadınların geçmişi koruma rolünü yerine getirmeleri gerekiyordu. Uzun ömürleri nedeniyle (yaşadıkları elverişli koşullar nedeniyle ve ayrıca çocuk doğurma tehlikesiyle karşı karşıya kalmadıkları için) bu görev için uygunlardı. Başrahibelere ölenlerin listesi, anma kitapları ve dua etmeleri istenen kişilerin yazılı soyağaçları verilirdi.⁶¹³

⁶¹⁰ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.143.

⁶¹¹ Helga Wolleitner, *agt*, s.14.

⁶¹² “Introduction”, *Queenship and Sanctity: The Lives of Mathilda and the Epitaph of Adelheid*, s.28.

⁶¹³ Wojtek Jezierski, “Æthelweardus redivivus”, *Early Medieval Europe*, Vol.13, No.2, (2005), s.160-161.

2.3.5. Otto Hanedanlığında Başrahibeler

Meslekten olmayan soylu kadınların çoğu, sonunda topraklarını oğullarına devreden naiplerdi. Ancak başrahibeler, aksine, atama veya seçim yoluyla verilen kalıcı bir yönetme hakkına sahipti. Bazı evlerin başrahibeleri, özellikle özgür imparatorluk manastırları veya güçlü soylu ailelerle müttefik olanlar, tartışmasız Orta Çağ Almanya'sındaki en güçlü kadınlardı.⁶¹⁴

Bu arada III. Otto'nun iki kız kardeşi de başrahibe oldu. Gandersheim, Eschwege ve Essen'de Sophia başrahibe olarak ve Quedlinburg'da ise halası Mathilda'nın halefi olarak Adelheid, başrahibe olarak bulunmaktaydı. Hatta birçok manastırın kuruluş belgelerinde, başrahibenin kurucu aileden olması gerektiği belirtilmiştir.⁶¹⁵

Bazen bu başrahibeler, gayri resmi olarak naiplik yapan Quedlinburg'un başrahibesi Mathilda gibi siyasette aktif rol oynamışlardır.⁶¹⁶ Bilindiği üzere Büyük Otto ve oğlu İtalya'ya gittiğinde 968'de genç prenses Mathilda, Saksonya'da ve hatta Alplerin kuzeyinde kalan yönetici ailenin tek temsilcisiydi.⁶¹⁷

Hem Rosamond McKitterick hem de Elisabeth van Houts, genel olarak kültürel himayeden ve özel olarak tarih yazımı teşvikinden kendilerini sorumlu tutanların erkeklerden ziyade Otto Hanedanının kadınları olduğunu savundular.⁶¹⁸ Söz konusu metinlerin kadınlar tarafından derlendiği sonucuna varılmasında hiçbir engel olmadığı gibi bunu destekleyecek çok sayıda ikinci derece kanıtlar da bulunmaktadır. Bu durumda Orta Çağ kadın düşmanlığının kadınların entelektüel faaliyetlerini engelleyebileceği iddiası, inandırıcılığını kaybetmektedir. Genel olarak Orta Çağ kadınlarının kitapları okuyup kopyaladıklarına, öğrettiklerine, öğrendiklerine ve erkeklerle olan entelektüel tartışmalara katıldıklarına artık hiç şüphe yoktur.⁶¹⁹ X. yüzyıl Otto kadınları, kronikleri

⁶¹⁴ Merry E. Wiesner-Hanks, "Germanic Lands", s.318.

⁶¹⁵ Michel Parisse, agm, s.810.

⁶¹⁶ Frances Gies and Joseph Gies, *Women in the Middle Ages*, HarperCollins, New York 2010, s.66.

⁶¹⁷ Matthias Becher, *age*, s. 18.

⁶¹⁸ Jane Stevenson, *Women Latin Poets: Language, Gender, and Authority, from Antiquity to the Eighteenth Century*, s.96.

⁶¹⁹ David A. Warner, "Reading Ottonian History: The Sonderweg and Other Myths", *Challenging the Boundaries of Medieval History: The Legacy of Timothy Reuter*, Patricia Skinner (Ed.), Brepols, Turnhout, Belgium 2009, s.110.

okumak, sözlü olarak bilgi aktarmak, yazarlarla işbirliği yapmak ve hanedan çıkarlarının hizmetinde hafıza bankaları olarak hizmet etmekle görevliyidiler. Büyük Otto manastırlarının başrahibelerinin çoğu atalarının kayıtlarını titizlikle saklamış ve geçmişin anısını canlı tutma görevini üstlenmişlerdir. Bu, zaten olması gereken bir faaliyetti çünkü onların katkıları olmasaydı bu dönemin başlıca tarihi eserleri yazılamazdı.⁶²⁰

İmparator I. Otto ve ilk eşi Edith'in torunu olan Mathilda, Essen'deki manastırın ilk büyük başrahibesiydi. Mathilda, başrahibe olduğu zaman Essen, zaten etkileyici el yazması koleksiyonlarını biriktirmişti ve muhtemelen çoktan kendi scriptoriumunu geliştirmişti. Hatta bazı el yazmalarında da sanatsal, müzik ve entelektüel alanlarda vurgular yapılmıştır. Bu dönemde yapılan görkemli ayinler, yüksek düzeyde bir dindarlığın yanı sıra manastır zenginliğini de gösterir. Mathilda, kuzenleri Gandersheim'ın Başrahibesi II. Gerberga ve Quedlinburg'un Başrahibesi Mathilda'yı taklit eden güçlü, siyasetle meşgul bir başrahibeydi. Her ne kadar bu topluluklar, kraliyetin dikkatini çekmek için şiddetli bir rekabet içinde gibi görünse de tüzük kanıtları, III. Otto'nun Essen'i Gandersheim ve Quedlinburg'un bir akranı olarak gördüğünü gösteriyor. Onun saltanatı sırasında Essenli Mathilda, önemli kalıntılar, mülkler, el yazmaları ve dini amaçlı kullanılan zengin sanat eserleri elde etti. Bunlar arasında Essen'deki Madonna,⁶²¹ tören kılıcı ve oldukça süslü bir alay haçı gibi eserler vardır. Bu öğelerin tümü ilgili formlarının hayatta kalan en eski örnekleridir. Hepsisi altından yapılmıştır, bu büyük bir zenginlik ve en azından büyük bir güç iddiası izlenimi veriyordu.⁶²²

2.3.6. Otto Sanatında Kadın Rolü

Kadınlara karşı daha genel bir tutum değişikliğini kutsal sanat dünyasında da görmekteyiz. Otto dönemindeki el yazması aydınlatmaları kadınlarla doludur; kadınlar, orantısal olarak Otto sanatında Karolenjlerinkinden çok daha fazla temsil edilmektedir.

⁶²⁰ Patricia Ranf, *age*, s.24.

⁶²¹ Bu değerli heykel, Bakire'yi, Çocukla birlikte tahtta otururken tasvir ediyor. Bu ikonografi, özellikle İmparatoriçe Theophanu'nun saltanatı sırasında, kadınların Otto Hanedanı içinde üstlendikleri yeni rolle bağlantılıdır. Ayrıntılı bilgi için bk: Giuseppa Z. Zanichelli, "Early Medieval Iconography of the Virgin Mary between East and West", *The Early Middle Ages*, Franca Ela Consolino and Judith Herrin (Ed.), SBL Press, Atlanta 2020, s.194.

⁶²² Helene Scheck, "Mathilda and the Monastery At Essen", *Women and Gender in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Margaret Schaus (Ed.), Routledge, New York 2006, s.549.

İncil sahneleri, kadınları içeren mucizelere her zamankinden daha fazla odaklanıyor. Salome, Meryem Ana, Martha ve Peter'ın kayınvalidesi...ki bunların hepsi Otto el yazmalarında belirgin bir şekilde yer alan isimlerdir. Her şeyden önce Otto imparatorluğu, Meryem Ana'nın temsillerinin sanatsal olarak geliştiğine tanıklık etmiştir.⁶²³

XII. yüzyıl, her ne kadar Meryem'in tasvirlerinin zirvesini temsil etse de Meryem'in Batı Avrupa'nın görsel kültürüne girişini anlamak için daha önceki döneme odaklanmak gereklidir. Kuzeyin görsel sanatlarında Meryem'e yönelik ilk belirgin ilgi, Otto Almanya'sında ortaya çıkmıştır. O zamanlar erken Bizans sanat geleneğinden etkilenmiş ve daha sonra kendi Meryem kültürünü geliştirmiş olan Roma gibi bazı merkezlerde, kuzey tarafında Orta Çağ Batı sanatında Meryem'in görünümü için net bir model yoktu. Otto döneminden önce, Meryem'in bu bölgede temsili çok azdı. Otto dönemi boyunca Meryem'e duyulan ilginin artması, ikonografik tutarlılıktan ziyade deneysel görüntülere yol açmıştı.⁶²⁴

Hatta bu konuda araştırmalar yapan Patrick Corbet, II. Otto ve Bizanslı gelini Theophanu'nun saltanatı sırasında kadınların Bakire'ye olan ilgileri ve himayesi arasındaki bağlantıları incelemiştir. Aslında Corbet, kendi çalışmasında Otto kültüründe Tanrı'nın Annesine artan ilginin, Theophanu'nun 972 yılında Batı'ya gelişiyle aynı zamana denk geldiğini göstermek için Otto Hanedanı dönemindeki kilise vakıfları, hanedan özgeçmişleri ve sanat eserleri gibi kaynaklara dayanmaktaydı. Dolayısıyla Bizans etkisi ve hanedan himayesi, Meryem'in görsel sanatlarda görünürlüğünün artmasına katkıda bulunmuştur.⁶²⁵

Karolenj döneminde, kadınlar el yazması resimlerinde erdemlerin veya eyaletlerin kişileştirilmesi olarak ortaya çıkar. Ancak Otto dönemi resimlerinde kadınlar her türlü yeni bir role bürünmüş şekilde ortaya çıkmaktaydılar. Belki de en dikkat çekici olanı, kral ve kraliçeyi birlikte tasvir eden hükümdar portreleridir. İlk örnek, II. Otto ve

⁶²³ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.20.

⁶²⁴ Kristen Mary Collins, *Visualizing Mary: Innovation and Exegesis in Ottonian Manuscript Illumination*, s.1.

⁶²⁵ Kristen Mary Collins, *Visualizing Mary: Innovation and Exegesis in Ottonian Manuscript Illumination*, s.8-9.

Theophanu'nun Mesih tarafından taçlandırıldığını gösteren fildişi paneldir. Bu çift, aynı boyda, benzer taçlarla ve de neredeyse aynı olan diğer süslemelerle tasvir edilirler. Otto'nun üstün olduğunu gösteren tek işaret ise Mesih'in sağ tarafında durması idi. Benzer şekilde bir el yazmasında II. Heinrich ve Kunigunde birlikte tasvir edilmiştir.⁶²⁶

⁶²⁶ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.20.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OTTO RÖNESANSININ DİN ve EĞİTİME ETKİSİ

3.1. Otto Hanedanı Döneminde Kilise Reformu

Orta Çağ'da Hristiyan kilisesi çok güçlü bir yapıya sahipti. Şöyle bir geçmişe baktığımız zaman Roma İmparatorluğu'nun Konstantin tarafından Hristiyanlaştırılmasından modern zamanlara kadar geçen süreçte kilise, bir kurum olarak kamusal olmanın yanı sıra büyük ölçüde özel hayatın da merkezini oluşturmaktaydı.⁶²⁷ Toplumsal yapının düzenlenmesi yönünde de kilise, önemliydi ve de büyük bir itibara sahipti. Bu nedenle kilise kurumunun iyi bir şekilde işletilmesine özen gösterilirdi. Neredeyse her köyde bir rahip vardı. Geniş bölgelerde ise kilise işlerinin yönetimini piskoposlar ya da başpiskoposlar sürdürmekteydi. Batı Avrupa'da bütün Hristiyan Kilisesi'nin başı Roma'daki papaydı. Kilisenin hizmetindeki tüm insanlar, nüfusun ruhban adı verilen ayrı bir kesimi teşkil etmekteydi. Hatta ruhban sınıfı halkın gözünde koruyucu bir niteliğe sahipti. O dönemde insanlar hastalıklardan ya da kötü hasatlardan ruhbanın duaları sayesinde korunabileceğine inanıyorlardı. Bu sebeple köylülerin ve zanaatkarların çoğu, ceplerindeki son kuruşu ya da mülklerini kiliseye veriyordu. Bazı belgelerde ruhban sınıfının, inananları Cennet'in Krallığı'nın saadeti ile kendilerine çekerek ya da onları Cehennemin işkenceleriyle korkutarak servetini arttırdığını ve cahil insanların ellerindeki mülkleri aldığı belirtilmektedir. Çoğu insan, Tanrı'nın gazabından korktukları için rahiplerin dualarıyla affedilmelerini sağlayacaklarını düşünüyorlardı.⁶²⁸

Bu bağlamda ortaya dini ve siyasi yönden dikkat çeken bir ortam oluşmaya başlamıştı. Özellikle Orta Çağ Almanya'sının en önemli olaylarından biri, Otto ve Salian hanedanları döneminde askeri bir aristokrasinin hakimiyetiyle birlikte toplum ve siyasette "Alman Ulusunun Kutsal Roma İmparatorluğu" olacak yapının gelişmesi ve kilise ile devlet arasındaki bütünlüğün oluşmasıydı.⁶²⁹

⁶²⁷ Andreas Amiet, "Die Liturgische Gesetzgebung Der Deutschen Reichskirche in Der Zeit Der Sächsischen Kaiser 922-1023", *Zeitschrift Für Schweizerische Kirchengeschichte*, 70, 1976, s.1.

⁶²⁸ Ye. Agibalova ve G. Donskoy, *Ortaçağ Tarihi*, Çağdaş Sümer (çev.), Yordam Kitap, İstanbul 2017, s.24-25.

⁶²⁹ Mary Fulbrook, *age*, s.27.

Ayrıca Otto döneminde Almanya, sadece kültürel değişimin merkezi olarak ortaya çıkmadı ama aynı zamanda siyasi faaliyetin merkezi olarak da baskın hale geldi. Hatta Otto imparatorları döneminde Batı'nın en güçlü ulusu oldu. İngiltere, Fransa, İspanya ve İtalya'nın aksine, ademi merkezîyetçiliğe ve diğer bölgelerde olduğu gibi Alman topraklarında da zorunlu olarak var olan feodal örgütlenmenin yaygınlığına rağmen verimli bir şekilde yönetiliyor olması da ayrı bir önem taşıyordu.⁶³⁰

Dolayısıyla bu etkileşimler, önemli değişimlere de sebep olmaya başlamıştı. İlk başta I. Heinrich ve oğlu I. Otto arasında hükümdarlık tarzında bir değişiklik olmuştur. Bu değişiklikler de aşamalıydı ve bu durum, her iki imparatorun tanıdıklarıyla olan iletişimlerine göre değişiyordu. Otto'nun krallık fikri, bir nevi onun rolü ve yeryüzünde nasıl temsil edilmesi gerektiği hatta Sakson ileri gelenleri ve din adamları ile bağların yeniden kurulması gibi konuları da içeriyordu.⁶³¹

Doğu Frank krallığında Saksonya, Frankonya, Bavyera, Svabya ve Lotharingia olmak üzere beş dukalık vardı. İlk dördü, eski halkların kimliklerine sahipti. Ancak Karolenj zamanlarında üzerlerine *ducatus* veya askeri liderlikler de bulunmaktaydı. Otto dönemindeki orduların yetiştirilmesinde önemliydi. Dukalıklar, 955'teki Lechfeld savaşındaki Macar akınları gibi kriz zamanlarında I. Otto için askeri bir güç oluşturdıkları gibi onun yönetimi için de bir sorun teşkil ediyorlardı.⁶³²

Aslında dükler, Otto kral olarak seçildikten sonra düzenlenen bir ziyafette hane görevlileri gibi hizmet etmişler ve krala bağlılıklarını göstermişlerdi. Örneğin Lotharingia Dükü Gilbert, kahya olarak gerekli genel işlerin sorumluluğunu üstlendi. Frankonya Dükü Eberhard, baş garson olarak görev yaptı. Svabya Dükü Hermann, saki (içecek sorumlusu) ve Bavyera Dükü Arnulf ise teşrifatçı (konaklama ve oturma mekanlarından) olarak görev yaptı. Fakat tüm bunlar, sadece bir gösteriden ibaretmiş gibiydi. Gerçek sınav, Otto'nun kendisine verilen güçleri kullanmaya başladığında, kendini göstermişti. Çünkü bu güç kullanımından sonra dükler, ayaklandı ve Otto, onlara boyun eğdirmek için bir dizi sefer dahi düzenledi. Kral olmasına rağmen böyle bir iç savaş dönemi ile mücadele etmeye gücü yetmezdi. Otto, kesinlikle kalıcı bir uzlaşma yolu bulmak ve

⁶³⁰ Walther Kirchner, *age*, s.75-76.

⁶³¹ Mihai Dragnea, *agm*, s.10-11.

⁶³² Henry Mayr-Harting, *Church and Cosmos in Early Ottonian Germany*, s.2.

düklerin gücünü kontrol etmek zorundaydı. Aslında her ne kadar bu durumun en kolay yolu dükalıkları tamamen ortadan kaldırmak olduğu düşünülse de bu hem tarihi geleneklerin gücü hem de düklerle krallığın savunulmasında duyulan ihtiyaç nedeniyle mümkün gözüküyordu.⁶³³

Dükalık unvanı ve gücü, kalıtsal hale gelmişti ve her dük, kendi düklüğü içinde egemenlik yetkisini kullanıyordu. Kralın seçilmesi, düklerin rızasına ve pratik desteklerine bağlıydı. Sonuç olarak taç adayları, bu düklerle ayrıcalıkların genişletilmesi vaadleriyle rüşvet vermek zorunda kaldılar.⁶³⁴

Bu arada kraliyet gücü, gerçek bir üstünlükten salt bir feodal derebeyliğe dönüşme tehlikesiyle karşı karşıyaydı. James Westfall Thompson, Büyük Otto'nun iki önlemle bu tehlikeden kurtulmaya çalıştığını belirtmektedir. Önce dükalıkları mümkün olduğu kadar kendi ailesine bağladı ve böylece dükalık kaynaklarını krallığın kaynaklarına dönüştürdü.⁶³⁵ Böylece 947'de Bavyera Dükalığı'nı kardeşi Heinrich'e, Svabya'yı en büyük oğlu Liudolf'a ve Lotharingia Dükalığı'nı ise kız kardeşi ile evlendirdiği Kızıl Conrad'a vermiştir. Saksonya ve Frankonya zaten kendi kontrolünde olduğundan bunu bütün dükalıkların sadece sadakat yoluyla değil, kan bağıyla da ona bağlı kişilerin kontrolünde olması şeklinde bir uygulama yapılmıştır.⁶³⁶ Ancak bu önlem, kısmen başarılı olmuştu çünkü kralın kendi kardeşi Bavyera dükü ve kendi oğlu Svabya dükü bile kraliyete itaat etmekten çok ona isyan etmeye meyilliydi. Büyük Otto'nun uyguladığı sistem, yeni krallığı kilisenin gücü üzerine inşa etmeyi sağladı. Artık Otto yönetimindeki kilisenin özellikle de piskoposların gücünü, onları hediyelerle zenginleştirerek, onlara kamusal ayrıcalıklar vererek ve hatta onları değerli kılarak yükseltmek, kraliyet politikasının açık bir ilkesi haline gelmişti. Neden mi? Nedeni çok açıktı. Her şey, dini prenslerin gücünün kibirli dünyevi prenslerin gücünü dengeleyebilmesi içindi. Kral, dünyevi efendilerden ziyade dini efendileri daha güvenilir buluyordu.⁶³⁷ Ancak burada Otto'nun başlıca iç siyasi sorunu, krallığının büyük lordlarını yani dükleri kontrol etmek için yeterli kişisel askeri ve ekonomik kaynaklara sahip olmamasıydı. Bu güçleri elde

⁶³³ R.H.C. Davis, *age*, s.230.

⁶³⁴ Sabine Baring-Gould, *The Church in Germany*, James Pott & Co, New York 1891, s.157.

⁶³⁵ James Westfall Thompson, "Church and State in Mediaeval Germany. II", *The American Journal of Theology*, Vol.22, No.2, (Chicago 1918), s.199.

⁶³⁶ R.H.C. Davis, *age*, s.231.

⁶³⁷ James Westfall Thompson, *agm*, s.199.

etmesi, bir bakıma kilise üzerindeki kontrolüne bağlıydı. Dükleri kontrol etme gücünü verecek olan kaynakları elde etmek için Otto, yönünü zengin olan kiliseye döndü.⁶³⁸

Daha önce de bahsettiğimiz üzere Macar zaferi, Otto ve Alman imparatorluğu için bir dönüm noktasıydı. Öyle ki Macar zaferi öncesinde Cermen dükalıklarının halkları barbar Macarlara karşı birleşmek için bütün iç çekişmelere son vermişlerdi. Bu zafer, Otto'ya büyük bir itibar sağlamış olsa da Otto, hala ayaklanma korkusu olmadan krallığının farklı kısımlarını nasıl idare edeceği sorunuyla baş başaydı. Yapılabilecek hamlelerden biri Svabya Dükü Liudolf ve Lotharingia Dükü Conrad'ı dükalıktan azletmekti, bir diğer girişim ise daha güvenilebilir olan kişilerle yerlerini değiştirmektir. Kişisel sadakat, tek başına yeterli değildi. Ortak bir ülkünün bağına ihtiyaç vardı. Bu nedenle Otto, Lotharingia'nın yönetiminde aslında cesur sayılabilecek bir deney yaptı. Geleneksel bir dük ataması yapmak yerine dükalığın sorumluluğunu bir vaiz ve Köln Başpiskoposu olan kardeşi Bruno'ya verdi. Otto'ya göre başpiskoposluk ve dükülüğün bir araya gelmesi uygunsuz bir durum değildi; çünkü "kilise" ve "devlet" arasında esaslı bir ayrım olduğunu düşünmüyordu. Bunlar, aynı toplumun tamamen farklı yüzleriydi. Aziz Pavlus'un dediği gibi idareci "*kötülerden intikam alınması için gönderilen bir Tanrı hizmetkarıydı.*"⁶³⁹

*"Sevgili kardeşim (diye yazdı Otto), her zaman tek ve aynı şeyi hissetmemizden ve politikanın herhangi bir unsuru nedeniyle amaçlarımızın hiçbir zaman farklılaşmamasından ne kadar mutlu olduğumu anlatmam imkânsız. Sıkıntılar içindeyken [yani Liudolf'un isyanı] bana en büyük teselli veren şey, Yüce Tanrı'nın lütfu ile kraliyet mensubu bir rahipliğin imparatorluğumuza geldiğini görmemdi. Çünkü siz herkese vazifesini nasıl vereceğinizi, yani adaleti nasıl sağlayacağınızı biliyorsunuz ve ruhban olarak dini ve kraliyet gücüne sahipsiniz. Düşmanlarınızın tehdit ve hilelerine karşı durabilirsiniz ki bu da güç ve adalet demektir."*⁶⁴⁰

Bruno, 953'te Lotharingia dükü ve aynı zamanda Köln başpiskoposu olarak, dini ve seküler gücü prens-piskopos olarak bir kişide birleştirdi.⁶⁴¹ Lotharingia dükülüğüne kardeşi Bruno'yu atamak oldukça stratejik düşünülmüş bir hamleydi. Bu hamle ile Otto, bölgede ortaya çıkacak daha fazla bir istikrarsızlığı önlemek için kraliyet hanedanının bir

⁶³⁸ Joseph H. Lynch, *The Medieval Church: A Brief History*, Longman, London 1992, s.103.

⁶³⁹ R.H.C. Davis, *age*, s.232-233.

⁶⁴⁰ R.H.C. Davis, *age*, s.233.

⁶⁴¹ Basil Watkins, *age*, s.115.

üyesinin el altında kalmasını sağladı.⁶⁴² Ayrıca bir rahibin önemli bir devlet dairesine atanmasıyla elde edilecek bir başka avantaj daha vardı çünkü seküler birinin aksine bir rahip evlenemezdi ve bu da onun soyundan gelen kimse olmayacağından dolayı bir hanedan kuramayacağı anlamına geliyordu. Bu, X. yüzyılda yani bütün makamların bütün toprakların ve bütün görevlerin miras yoluyla geçme durumunun söz konusu olduğu bir dönemde öncelikli bir meseleydi. Muhtemelen kral, bu eğilimi kontrol etmek istemişti.⁶⁴³ Otto ve Salian dönemlerinde piskopos ve başrahipler, genellikle çocuk yapmazlardı. Aksi bir durumda ise yani çocukları var ise onlar babalarının pozisyonlarından faydalanamazdı.⁶⁴⁴ Yani bir bakıma bu şekilde kilise prenslerinin bekar olma zorunluluğu ile makamlarını miras bırakmaları engellenmiştir.⁶⁴⁵ Buna ek olarak belirtmeliyiz ki hem Lotharingia dükü hem de Köln başpiskoposu olarak ikili rolüyle Bruno, öncelikle siyasi bir lider, bir reformcu ve dini kurumların hamisi olarak aktif katılımıyla şehrin profilini imparatorluk içinde yeni zirvelere yükseltmeyi başarmıştı.⁶⁴⁶

Hatta I. Otto döneminde kilise, imparatorluğun yönetimine giderek daha fazla dahil olmuş ve böylece Otto-Salian imparatorluk kilisesi olarak bilinen sistem ortaya çıkmıştır. Ayrıca kilise, yönetimin ve imparatorluk birliğinin taşıyıcısı olacak ve kabile düklerine karşı mücadelede Otto'yu destekleyecekti.⁶⁴⁷ Althoff, bu sistemin “maddi” ve “kişisel” yönleri arasında ayırım olduğundan bahseder. “Maddi” yönüne gelince krallar ve imparatorlar, piskoposlukların ve imparatorluk manastırlarının konumlarını hediyeler ve ayrıcalıklarla güçlendirdi. Karşılığında kiliseler imparatorluğa hizmet etmek zorundaydılar. Bir bakıma mali bağışlarla savaş durumunda kralın veya imparatorun emrinde olması gereken vasalları donatma fırsatı buldular. X. yüzyılın sonunda imparatorluğun güvenliği, büyük ölçüde piskoposluklar, manastırlar ve kontlar tarafından sağlanan birlikler tarafından sağlandı. Buna karşılık, Otto imparatorları boşalan bölgeleri piskoposlara devretti. Böylece kral ve kilise arasındaki işbirliği daha da yakınlaştı.⁶⁴⁸

⁶⁴² John Eldevik, “Bishops in the Medieval Empire: New Perspectives on the Church, State and Episcopal Office”, *History Compass*, Vol.9, No.10, (2011), s.777.

⁶⁴³ R.H.C. Davis, *age*, s.233.

⁶⁴⁴ Timothy Reuter, “The 'Imperial Church System' of the Ottonian and Salian Rulers: a Reconsideratio”, *Journal of Ecclesiastical History*, Vol.33, No.3, (1982), s.348.

⁶⁴⁵ Wilhelm Gössmann, *age*, s.29.

⁶⁴⁶ Joshua O'Driscoll, *Image and Inscription in the Painterly Manuscripts from Ottonian Cologne*, Harvard University, Doctoral Dissertation, Cambridge, Massachusetts 2015, s.8.

⁶⁴⁷ Brigitte Beier, *age*, s.73.

⁶⁴⁸ Helga Wolleltner, *agt*, s.24.

Bu politikanın I. Otto'nun kendi ailesinden gelen dükler yüzünden başarısız olan yönetim stratejisine alternatif olarak piskoposluğa döndüğü saltanatının son yirmi yılı ve kilise atamaları üzerinde kraliyet kontrolünün büyük ölçüde arttığı II. Heinrich'in saltanatı döneminde zirveye ulaştığı düşünülmektedir.⁶⁴⁹

I. Otto, kiliseyi devletin müttefiki yapmak için açık ve ayrıntılı bir girişimde bulunan ilk Orta Çağ yöneticisidir.⁶⁵⁰ Orta Çağ boyunca özellikle Alman İmparatorluğunda piskoposlar, “dini prensler” rütbesine yükselmiş ve onları krallığın en etkili şahsiyetleri haline getiren bir dizi toprak, hak ve makam elde etmişlerdi.⁶⁵¹ I. Otto döneminde piskopos, kilisedeki kutsal işlevini kaybetmeden, imparatorluğun en önemli işlevlerini yöneten bir imparatorluk yöneticisi olmuştur.⁶⁵²

Otto ve Salianlar, piskoposluklara ve kraliyet manastırlarına yapılan atamaları sıkı tuttular. Genellikle yerel adayları reddettiler ve önemli görevlere kendi adamlarını yerleştirdiler.⁶⁵³ Genel olarak bakıldığında Otto kralları, genellikle kendilerine ve kiliseye hizmet etmek için yetkin, güvenilir adamları seçerlerdi. Alman hiyerarşisinde çıplak ayaklı azizler daha azdı ama birçok piskopos ve başrahip inşaatçı, sanatın koruyucusu ve ciddi yöneticilerdi.⁶⁵⁴

Teoride kiliseleri tarafından seçilen birçok piskopos, aslında görevlerini ilişkilerine borçluydu. Genelde en belirgin vakalar, kraliyet ailesinin üyeleriyle ilgilidir. Örneğin I. Otto, kardeşi Bruno'yu 953'te Köln başpiskoposluğuna, oğlu William'ı 954'te Mainz'e ve kuzenlerini Trier, Verdun ve Utrecht piskoposluklarına atamıştır. Bu uygulamanın örnekleri, daha sonraki dönemlerde de görülmektedir. Worcester Piskoposu Roger (1164–79), Gloucester kontunun oğlu ve Kral I. Heinrich'in torunuydu. Freising Piskoposu Otto'nun (1137–58), IV. Heinrich'in torunu, V. Heinrich'in yeğeni, III.

⁶⁴⁹ Timothy Reuter, “The 'Imperial Church System' of the Ottonian and Salian Rulers: a Reconsideration”, s.348-349.

⁶⁵⁰ James Westfall Thompson, *agm*, s.199.

⁶⁵¹ John Eldevik, *agm*, s.776-777; Wilhelm Gössmann, *age*, s.28.

⁶⁵² Robert E. McNally, “The History of the Medieval Papacy: A Survey of Research, 1954-1959”, *Theological Studies*, Vol.21, (1960), s.110.

⁶⁵³ Timothy Reuter, “The 'Imperial Church System' of the Ottonian and Salian Rulers: a Reconsideration”, s.348.

⁶⁵⁴ Joseph H. Lynch, *age*, s.104.

Conrad'ın üvey kardeşi ve Friedrich Barbarossa'nın amcası olarak Almanya'nın dört hükümdarıyla akrabalık ilişkisi vardı.⁶⁵⁵

Bu ilişkinin yanı sıra piskoposların ve başrahiplerin gücü hiçbir yerde Almanya'daki kadar yüksek değildi. Burada imparatorun hem Kilise hem de Devlet başkanı olarak ikili konumu, iki örgütün tam olarak paralel olmasını gerektiriyordu. XI. yüzyılda ülkenin topraklarının ve zenginliğinin tam yarısı ve askeri gücünün küçük bir kısmı kilise adamlarının elinde bulunuyordu.⁶⁵⁶

Anlaşılabacağı üzere I. Otto, kiliseyi Charlemagne'dan bile daha fazla olarak devletin politik ve ekonomik bir bileşeni haline getirmiştir. Kilisedeki boş pozisyonlara piskopos ve başrahip atama hakkı krallık için kazançlı bir gelir aracıydı. İtalya'da bu ayrıcalık, Almanya'dakinden bile daha yoğun bir şekilde uygulanmıştı ve de ilginç şekilde İtalyanlar, daha zengin oldukları için daha fazla korunmuşlardı. Kilise ekonomisi, feodal ekonominin çok ilerisindeydi ve kraliyet bölgeleri bile akıllı ve verimli yönetimde, özellikle Rheinland'da kiliseninkilerle rekabet edemezdi. Geçmişe baktığımızda da I. Otto'nun 936'da tahta çıkmasına kadar Alman İmparatorluğu tarafından imparatorluğun çıkarları için kilisenin kaynaklarını kullanmaya yönelik herhangi bir girişimde bulunulmamıştır. I. Conrad, Frankonya, Bavyera ve Svabya'da bulunan kiliseye on beş mülk hediye ederek dindarlığını kanıtlamıştır. Daha az dindar olan I. Heinrich, başta Saksonya'daki topraklar olmak üzere sadece beş bağışta bulunmuştu. Ancak I. Otto, kilisenin dönemin en etkin ekonomik rejimine sahip olduğunu anlayarak krallık topraklarının idaresinde kiliseye büyük bir pay vermiş ve kilisenin kaynaklarını devletin yararına seferber etmiştir. Bu büyük Sakson kralının kiliseye karşı cömert lütfu, Karolenjli seleflerinkinden çok daha fazlaydı. I. Otto'nun saltanatı ile ilgili korunmuş 435 tüzükten 122'si kiliseye yapılan toprak bağışlarının kayıtlarıdır- Dindar Louis'den Çocuk Ludwig'e kadar Karolenj kralları tarafından kiliseye yapılan tüm bağışların neredeyse üç katıdır. Bu hibelerden 42'si, Otto'nun kendi yarattığı ve en sevdiği yer olan Magdeburg'a yapıldı; 13'ü, Hamburg-Bremen'e; geri kalanı ise çeşitli piskoposluklar ve

⁶⁵⁵ Sarah Hamilton, *Church and People in the Medieval West, 900–1200*, Routledge, New York 2013, s.84-85.

⁶⁵⁶ James Bryce, *The Holy Roman Empire*, Macmillan and Co., New York 1880, s.128-129.

manastırlar arasında dağılmıştır. Çok daha kısa bir saltanat döneminde II. Otto, çoğu Prag piskoposluğuna ait olan 50'si büyük 21'i de küçük olan mülk bırakmıştır.⁶⁵⁷

Ottoların yarı devlet yarı kilise olarak kurduğu ikili siyasi yapı, Sakson Hanedanının sonuncusu olan II. Heinrich ile en eksiksiz gelişim noktasına ulaşmıştır. II. Heinrich, Sakson evinin geleneksel politikasını her unsuru dikkatlice planlanmış sistematik bir uygulamaya dönüştürmüştür. Sarayda atadığı piskoposları seçtiği din adamlarının eğitimi için bir okul kurdu. Ayrıca kendi saltanatındaki 50 piskoposluk atamasının 49'unu şahsen yaptırmıştı. İmparator, piskoposluk makamının itibarını ve otoritesini büyütme için atama törenlerini daha önce sahip olmadığı bir görkem ve ihtişamla kuşatmıştır. II. Heinrich, ihtiyatlı, ileri görüşlü, kararlı, adil, ancak yapısında bir gram duygusallık olmayan biriydi. Olaylara teorik değil, pratik bir gözle bakıyordu. Kilisenin hükümet ve toplumdaki işleyişi, onun için manevi otoritesinden daha önemliydi.⁶⁵⁸

Kendinden önce gelen imparatorlar gibi II. Heinrich de seküler yetkisini (seküler bir kişi olarak kralın Kilise mevkilerine atama yapma yetkisi) imparatorluğun gücünü kendi çevresinde tutmak için kullandı. Otto gibi hem mevkileri hem de manastır ve kiliseler üzerindeki denetimi ona sadık olacağını düşündüğü kişilere vermişti. Ayrıca Otto gibi Kiliseye bağımsız bir güç olarak değil de imparatorun sadık bir astı gibi davrandı. Buna ek olarak Kilise erbabını düzende tutmak için, papazların bekarlığı konusunda da oldukça katı bir tutum izlemişti. Evlenip çocuk sahibi olan rahipler, toprak ve sorumluluğu çocuklarına aktarabilirlerdi. Ancak çocuksuz bir rahip, öldüğünde makamını başlangıçta bunu ona verenlere geri vermekteydi.⁶⁵⁹

II. Heinrich, kilisenin tüm kuruluşlarını ve işleyişini kontrolüne tabi kılmıştır. Sinodları toplamış ve tartışmalarına başkanlık etmiştir. Disiplin, ritüel ve öğretimi düzenlemiş; fakat kilisenin dini ve politik işlevleri arasında mantıklı bir şekilde ayırım yapmıştır. Aynı zamanda kilisenin sivil topluma ve devlete karşı sorumluluklarından

⁶⁵⁷ James Westfall Thompson, agm, s.200-202.

⁶⁵⁸ James Westfall Thompson, agm, s.208-209.

⁶⁵⁹ Susan Wise Bauer, age, s.640; Kenneth M. Riedl, *A Church Built on the Rock: The 150-Year History of St. Henry's Catholic Church, Watertown, Wisconsin 1853-2003*, Omnipress, Madison, Wisconsin 2003, s.45.

kaçmasına izin vermemeye de kesin olarak kararlıydı. Yüksek rütbeli rahiplerin manevi görevleri büyük ölçüde yardımcılara emanet edilmişti.⁶⁶⁰

Piskoposlar ise artık geniş ve kompakt egemenliklerin ruhani ve dünyevi efendileri haline geldiler ve daha da kalıcı oldular çünkü bu şekilde yeni kurulan güç, kilisenin mirasına özgü kalıcılığa ve bölünmezliğe sahip hale geldi. Tek kelimeyle Ottolar, Orta Çağ Almanya'sının büyük dini prenslerinin yaratıcılarıydılar.⁶⁶¹

Özetle Alman İmparatorluğu'nun piskoposları ve başrahipleri, yöneticileriyle ayrılmaz bir ilişki içinde yaşadılar.⁶⁶² Kraliyet sarayının giderek piskoposluk kiliselerine güvenmesi, "*Otto imparatorluk kilisesi sistemi*"nin bir özelliği idi.⁶⁶³ Bu imparatorluk kilisesi kurumu, Otto monarşisine süreklilik kazandırmıştır.⁶⁶⁴

Genel itibariyle uyguladığı politika ile Büyük Otto, Papalık ve imparatorluk kurumları arasında bir denge kurmak istemiştir. Papa, Otto'nun baş savunucusu oldu ve Vatikan ile olan ilişkisi sayesinde bir Germen Katolik imparatorluğu oluşturmak için ne gerekiyorsa yapması için ahlaki ve manevi yetki verildi. Avrupa'nın en güçlü liderini desteklemek elbette Vatikan'a müthiş faydalar sağladı. Charlemagne gibi Otto da Katolik Kilisesi'ni savunma sorumluluğunu üstlendi.⁶⁶⁵

Aralarındaki olumlu ilişkilere örnek olarak şunu gösterebiliriz: 961 yılında Papa John, Otto'nun yokluğunda bağımsızlığını yeniden ilan eden Berengar'a karşı Otto'dan yardım talebinde bulundu.⁶⁶⁶ Otto, 961/2 kış aylarında Roma'ya gittiğinde Roma Kilisesi'nin koruyucusu rolüne bürünmüştü. Otto, Papalığı koruyacaktı ancak masada bir pazarlık söz konusuydu. Pazarlık konusu da çok istenilen Papalık tacıydı. Dolayısıyla Papalık açısından Roma Kilisesi'ni özgürleştirmenin ödülü, imparatorluk tacıydı.⁶⁶⁷ Otto, 2 Şubat 962'de Papa tarafından imparator olarak taç giydi.⁶⁶⁸ Otto'nun 962'de yükseldiği

⁶⁶⁰ James Westfall Thompson, agm, s.212.

⁶⁶¹ James Westfall Thompson, agm, s.205.

⁶⁶² Nicholas Edward Friend, agt, s.57.

⁶⁶³ Andreas Amiet, agm, s.12.

⁶⁶⁴ Jan Dhondt (Hrsg.), age, s.172.

⁶⁶⁵ Brad Macdonald, age, s.70.

⁶⁶⁶ Martin Arbaci, "Otto I", s.810.

⁶⁶⁷ Walter Ullmann, "The Origins of the Ottonianum", *The Cambridge Historical Journal*, Vol.11, No.1, (1953), s.121.

⁶⁶⁸ Walter Ullmann, *The Growth of Papal Government in the Middle Ages*, Second Edition, Methuen & Co., London 1962, s.230.

imparatorluk tahtı, onlarca yıldır boştu ve Otto'nun taç giyme töreni, Charlemagne'in anılarını uyandırarak ve Papalık ile eski Frank ittifakını yeniden kurarak Alman krallarının prestijini ve kutsallığını arttırdı.⁶⁶⁹ Otto'nun "*Kutsal Roma İmparatoru*" olarak taçlandırılmasından sonraki 800 yıl boyunca Alman kralları kendilerini "*Alman ulusunun Roma İmparatorları*" olarak adlandırmışlardır.⁶⁷⁰

Elbette Otto, imparatorluk tacını almıştı ancak imparatorluk unvanını almanın bir karşılığı olacaktı. Unvan karşılığı Papa, Otto'dan bir yemin etmesini istedi: "*Sizin yetki alanınızda ya da Romalıların yetki alanında bulunan konularda sizin onayınız olmadan yasa ya da kural koymayacağım ve elime geçen Aziz Petrus'a ait tüm toprakları size iade edeceğim.*" Bu topraklar, özenli bir şekilde sıralanmıştı: Roma ve çevresindeki topraklar, Ravenna ve limanı, Korsika Adası ve düzinelerce başka kasaba, kale ve kent. Papa, bu toprakları yönetmekle kalmıyor, aynı zamanda buralardan vergi de topluyordu. Burada ettikleri yemin, "*tüm bunlara sahip olduğunuzu onaylıyoruz, bunlar sizin hak, mülkiyet ve denetiminiz altında kalacak ve ardılarımızdan herhangi birisi, hangi gerekçeyle olursa olsun, bu adı geçen eyalet, kent ve kale, köy, bağlı topraklar, bölgeler ve malları ya da vergileri sizin elinizden almayacak ya da üzerlerindeki yetkinizi azaltmayacaktır*" diye devam ediyordu.⁶⁷¹

Taç giyme töreninin ardından yeni İmparator I. Otto, 13 Şubat 962'de *Privilegium Ottonianum* (Otto Ayrıcalığı) adlı belgeyi yayınladı.⁶⁷² Otto ile Papalık arasındaki ilişkiyi ortaya koyan *Ottonianum*, papalık makamına seçilen kişinin kutsanmasından önce imparatora Papalık adayını değerlendirme ve onaylama hakkı veren bir belgedir (Bk. Resim – 7).⁶⁷³

Papa ve imparator arasındaki ilişki, karşılıklı bağımlılık ilişkisiydi. I. Otto ve XII. John arasında hazırlanan *Ottonianum* anlaşması, yeni seçilen bir papanın imparatora karşı yükümlülüklerini yerine getirmek için yemin etmesini talep eden hükümler içeriyordu.

⁶⁶⁹ Jason P. Coy, *age*, s.31.

⁶⁷⁰ Brad Macdonald, *age*, s.70.

⁶⁷¹ Susan Wise Bauer, *age*, s.591.

⁶⁷² John-Peter Pham, *Heirs of the Fisherman: Behind the Scenes of Papal Death and Succession*, Oxford University Press, New York 2004, s.55.

⁶⁷³ Pınar Ülgen ve Banu Çetin Ünal, *agm*, s.237; Phyllis G. Jestice, "Privilegium Ottonianum", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.632.

Ayrıca imparator da kilisenin çıkarlarını ve Aziz Petrus'un makamını korumayı garanti edecekti. X. yüzyılın sonunda İtalya'daki imparatorluk faaliyetleri genellikle birbiriyle bağlantılı iki alanla yani İtalya'daki eski imparatorluk toprakları üzerinde siyasi hegemonya kurma girişimi ve Papalığın konumunun korunması konularında gerçekleşecekti.⁶⁷⁴

Yeni taçlandırılmış imparator tarafından yayınlanan ilk belge, aslında semboliktir. 13 Şubat 962'de Otto, *Ottonianum*'da papanın geleneksel haklarını onayladı. *Ottonianum*, tipik bir diplomadan ziyade bir antlaşma olarak çerçevelenmiştir ve ağırlıklı olarak Karolenj imparatorları ile papalar arasındaki daha önceki anlaşmalara dayanmaktadır. Ortaya çıkan belge, mor parşömen üzerine altın mürekkeple yazılmış, Latin Batı'dan hayatta kalan en eski "mor ayrıcalık"tır.⁶⁷⁵ Muhtemelen Fulda Manastırı'nda yapılmış olan *Ottonianum* bir metre uzunluğunda ve 40 cm genişliğindedir.⁶⁷⁶ Bu belge, Vatikan arşivlerinde korunmaktadır.⁶⁷⁷ *Privilegium Ottonianum*, Charlemagne döneminde gelişmeye başlayan siyasi ve dini bir plan olan, temel özelliği evrenselci bir hırsla siyasi iktidar ve dini emeller arasındaki bağın, renovatio imperii'nin (yani imparatorluğun yenilenme süreci) bir parçası haline gelmiştir.⁶⁷⁸

Ottonianum, I. Otto ve Papa XII. John arasında çok geçici bir ittifak olduğunu göstermiştir. Yeni imparatorun İtalyan siyasetine hükmetmeye niyetli olduğunu anlayan John, yarımada'daki Alman varlığını sona erdirmeyi amaçlayan bir koalisyon kurdu.⁶⁷⁹ Otto, Roma'dan ayrıldığında XII. John, Macarlarla bile mektuplaştı ve onları imparatora her konuda cephe almaları için cesaretlendirdi.⁶⁸⁰ Bu duruma çok öfkelenen Otto, 963 yılında güneye, Roma'ya yürüyerek bu Papa'yı koltuğundan indirmiş ve yerine kendi yetkisiyle VIII. Leo'yu papa olarak atamıştır.⁶⁸¹

⁶⁷⁴ Rosemary Morris, "Northern Europe Invades The Mediterranean 900-1200", *The Oxford Illustrated History of Medieval Europe*, George Holmes (Ed.), Oxford University Press, New York 1988, s.187; Madeleine Pelner Cosman and Linda Gale Jones, *Handbook to Life in the Medieval World*, Facts on File-Infobase Publishing, New York 2008, s. 9.

⁶⁷⁵ Levi Roach, *agm*, s.352.

⁶⁷⁶ Matthias Becher, *age*, s.14.

⁶⁷⁷ Silvia Urbini, *agm*, s.53.

⁶⁷⁸ Catia Di Girolamo, *agm*, s.250.

⁶⁷⁹ Phyllis G. Jestice, "Privilegium Ottonianum", s.632.

⁶⁸⁰ John-Peter Pham, *age*, s.55.

⁶⁸¹ Susan Wise Bauer, *age*, s.591.

Otto, her ne kadar İtalya'nın da kralı olduysa da Roma, bir Papalık devletiydi ve onun yetki alanında değildi. Bu da papayı atama konusunda yetkisi olmadığı anlamına geliyordu. İmparator Otto, bu sorunu çözmek amacıyla atamış olduğu VIII. Leo'dan yeni bir açıklamada bulunmasını istedi ve Leo, imparator Otto'ya itaatkar bir şekilde “Biz, Leo, Psikopos, Tanrı'nın hizmetkarlarının hizmetkari,” diye buyuruyordu, “Roma'nın tüm rahipleri ve halkıyla birlikte, havarilerden aldığımız yetkiyle, Almanların kralı I. Otto'ya ve onun İtalya tahtındaki ardıllarına, ebediyen, papanın ardılları belirleme ve papayı, başpiskoposları ve piskoposları atama yetkisini veriyoruz... atamalarını ve takdislerini o verecektir” diyerek imparatora gelecekteki tüm papaları seçme yetkisini vermiştir. Bu şekilde Otto, artık büyük bir güç elde etmiş ve Hristiyan Kilisesi'nin önderini seçme yetkisini eline almıştı. Bu konuda Susan Wise Bauer de şu ifadeleri kullanmıştır:

“Bunu yapmakla Romalıların imparatoru olmanın ötesine geçmişti. Asasını sözü edilemeyen alemine de uzatmıştı. Artık yalnızca Kilise'yi askerleriyle kuşatıp ona zarar gelmesini önlemekle yetinmiyordu; kapıları açmış, koridorlara ilerlemiş ve altınların karşısındaki yerini almıştı. O ilk kutsal imparator olmuştu.”⁶⁸²

Ardından Otto, kentte üç ay kaldı ve imparator gider gitmez XII. John geri döndü ve Roma'nın çoğunluğunun da desteğiyle Leo'nun papa olmadığını ve fermanın geçersiz sayıldığını ilan etti. Henüz fazla uzaklaşmamış olan Otto geri döndü ve John bir kere daha kentten kaçtı. Bir daha geri dönemeyen John, sığındığı kasabada kalp krizi geçirerek, daha 30 yaşına gelmeden ölünce (o esnada evli bir kadınla yatakta olduğu söylenir), Otto tarafından seçilmiş olan Leo, Alman ordusunun yardımıyla göreve tekrar başladı. Ancak Leo, aniden ölünce Otto, papa atama yetkisini tekrar kullanarak, başka bir seçme papayı, XIII. Johannes'i atadı. XIII. Johannes'in atanmasıyla işler düzene girmişti. Otto tarafından atanan Johannes, Otto'nun oğlu ve varisi II. Otto'ya eş imparator olarak taç giydirmeyi kabul ederek imparatorlukta yumuşak bir geçişi güvence altına aldı. Daha önce imparatorlukta hak iddiasında bulunmak bir soya bağlı olmamıştı. Ancak Otto, yalnızca Almanya'da değil, Kutsal Roma İmparatorluğu'nun daha az elle tutulur aleminde de bir hanedan hakkı tesis ediyordu. Bu toprakların her ikisi de artık bir Otto'cu veya Sakson Hanedanı tarafından yönetilecekti ki bunların her ikisinin de iddialarında Alman ve emperyal olduğu gerçeğini değiştirmeyecekti.⁶⁸³

⁶⁸² Susan Wise Bauer, *age*, s.593.

⁶⁸³ Susan Wise Bauer, *age*, s.593.

X. ve XI. yüzyılda daha az sayıda papa, yüksek kişisel prestije sahip olsa da Papalık Alman piskoposluğu tarafından genel olarak kabul edilen bir otorite olarak kaldı.⁶⁸⁴ *Reichskirche*, diğer tüm ulusal kiliseler gibi Katolik Kilisesi'nin bir parçasıydı. En yetkili kişi, Papaydı. Dolayısıyla da Otto ve Salianların kendi kilise adamlarını korumak için Papalığı kontrol etmeleri gerektiği iddia edilmekteydi.⁶⁸⁵

Alman imparatorları ve Katolik papalar arasındaki ilişkiler, rekabet ve üstünlük mücadelesi olmadan geçmemiş olsa da bu ilişkinin neden zaman testine direndiği açıktır. Alman imparatorları, her zaman dünya egemenliğine giden yolun Roma'dan geçtiğini biliyorlardı. Aynı şekilde Papalık da dinini zorla yaymanın tek yolunun tabiri caizse kılıcı kullanan korkunç siyasi canavarın üzerine binmek olduğunu uzun zamandır biliyordu.⁶⁸⁶

Birçok açıdan daha sonraki gözlemciler, Orta Çağ imparatorluğunu tartıştıklarında onu Charlemagne'ın imparatorluğuyla özdeşleştirmiş olsalar da Karolenj ve Otto imparatorluk anlayışları arasında bazı temel farklar vardı. Örneğin Charlemagne, imparatorluk unvanını Roma'daki Papa'nın elinden almasına rağmen, onun görüşüne göre papanın bir imparatorluk taç giyme töreninde görev yapmasına gerek olmadığını belirterek, Dindar Louis'i halefi olarak taçlandırdı. Bununla birlikte, I. Otto'dan XVI. yüzyıla kadar papalık taç giyme töreni, imparatorluk unvanına sahip olmak için gerekli en temel şart olarak kabul edildi.⁶⁸⁷

Karolenj İmparatorluğu'nun ani çöküşü, barbar başarılarının kalıcı olmadığını gösteren bir ders olduğu için Alman imparatorları aynı şey kendi imparatorluklarının başına gelmesin diye Alman kilisesinden yönetici dahi ödünç almışlardır. Aslında bu uygulama, Orta Çağ krallıklarının standart uygulamasıydı ancak Alman imparatorları bir adım daha attılar. Artık din adamları, sadece bürokrat olarak değil baron olarak da görev yapıyorlardı. Büyük Otto'nun ölümünden sonra II. Otto, tahta çıktığında ve 981 yılında ordusuyla İtalya'ya gittiğinde emrindeki birliklerin neredeyse yüzde 70'inin kilise

⁶⁸⁴ Timothy Reuter, "The 'Imperial Church System' of the Ottonian and Salian Rulers: a Reconsideratio", s.349.

⁶⁸⁵ Timothy Reuter, "The 'Imperial Church System' of the Ottonian and Salian Rulers: a Reconsideratio", s.369.

⁶⁸⁶ Stephen Flurry, "The Unholy Roman Empire", *Germany and The Holy Roman Empire*, Philadelphia Church of God, USA 2007, s.18-19.

⁶⁸⁷ James Muldoon, *age*, s.32.

mensubu vassalların sağladığı askerler olduğunu görmüştür. Anlaşılacağı üzere bu dönemde kilise ve devlet, tek vücut olmuştur.⁶⁸⁸

3.2. Otto Hanedanı Döneminde Manastır Sistemi

Manastırlar, hem başrahip ve başrahibeler tarafından kontrol altında tutulan bir yer hem de bir kilise yuvası yaratan binalar kompleksini içinde barındıran bir kurumdur. Bir diğer anlamıyla manastır belli bir tarikata mensup kişilerin çalışma, eğitim ve ibadetlerini sadece Allah'a has kılmak üzere, toplumdan ayrı bir grup halinde yaşayabilmelerini temin maksadıyla düzenlenmiş olan yapı ya da yapılar topluluğudur. Manastırların Orta Çağ Avrupa'sını nasıl etkilediğini anlayabilmek için öncelikle Manastır kavramının kökenini anlamak gerekmektedir. Manastır kelimesi Yunanca kökenli μονάχω (monakos) fiilinden türetilmiştir ve “tek başına yaşamak” anlamına gelmektedir. Birçok kişinin sığındığı kurumlar haline gelen manastır hayatının temelinde muhtemelen gündelik hayatın yüklerinden kaçış vardı.⁶⁸⁹

Ayrıca manastırlar, birbirlerine çok mesafeli idi. Hatta o dönemlerde Ehlers, Karolenj ve Otto döneminde Saksonya'dan geçen büyük bir batı-doğu yolu boyunca on altı kraliyet manastırının kurulduğunu göstermekteydi. Her manastır birbirine yaklaşık bir günlük yürüme mesafesindeydi.⁶⁹⁰

Manastırlar ve piskoposlukların, Otto İmparatorluğu'nda merkezi bir öneme sahiptir. Manastırların ve piskoposlukların iktidar güzergahında önemli bir rol oynadığı da tartışılmazdır. Pratik iletişim bağlamında da Otto yönetimi için belirleyici bir öneme sahipti ve o zamanki iletişim ağlarının çok önemli bir bölümünü oluşturuyorlardı. I. Heinrich ve halefi olan oğlu Büyük Otto döneminde rakip yöneticilerle düzenli bir ilişki ve kalıcı entegrasyon, onların egemenliğini güvence altına almak için gerekliydi. Bunu yapmak için imparatorluğun bazı bölümlerinden güvenilir bilgilere sahip olmak gerekiyordu. Bu çerçevede haberlerin toplandığı ve daha fazla yayılabileceği manastırlar ve piskoposluklar, lojistik ve altyapı nedeniyle bilginin iletilmesi için idealdi. Otto

⁶⁸⁸ Colin McEvedy, *age*, s.70.

⁶⁸⁹ Pınar Ülgen, “Manastır Kurumlarının Ortaçağ Avrupa Tarihindeki Önemi”, *1. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu*, Adem Öger (Ed.), C.6, Nevşehir 2011, s.316-317.

⁶⁹⁰ Stefano Manganaro, *agm*, s.166.

döneminin sonunda özellikle Sakson kraliyet manzarası, o zamana kadar imparatorluğun başka hiçbir bölgesinde bulunmayan bir piskoposluk ve manastır yoğunluğuna sahipti. Bu manastırlar, özellikle pratik açıdan bilgi ve haberlerin yayılması için paha biçilmez avantajlara sahiptiler. Birbirleriyle iyi iletişim kuruyorlardı ve küçük bir alanda kesin yerel bilgiye sahiptiler. Bütün bunlar, güvenli bir yönlendirmeyi ama aynı zamanda hızlı mesaj alışverişini de sağlıyordu.⁶⁹¹

Birçok imparatorluk manastırı, IX. ve X. yüzyıllarda Otto hükümdarları ve onların eşleri tarafından kurulmuştur. Bu manastırlara hem imparator hem de papa tarafından hak ve ayrıcalıklar tanınmıştır.⁶⁹² Kraliyet korumasından yararlanan her piskoposluk kilisesi ve imparatorluk manastırı, vergilerden ve kraliyet yetkililerinin erişiminden muaftı.⁶⁹³

Piskoposluk makamları ve yöneticileriyle birlikte manastırlar, imparatorluğun ruhani seçkin sınıfını oluşturduğundan yöneticiler, yetkililerle yakın ilişki içinde olurlardı. Ayrıca I. Otto döneminde görüldüğü üzere aile bağları da çok önemliydi: Kardeşi Bruno Köln başpiskoposu, oğlu William Mainz başpiskoposu ve kızı Mathilde Quedlinburg'un başrahibesiydi. Bu tür bir "aile politikası" na sayısız örnek verilebilir. Bu tür aile bağları, kişisel yakınlık nedeniyle mesajların iletilmesi ve iletişim süreçleri açısından çok büyük öneme sahipti.⁶⁹⁴

Manastırlar, sadece dini ve siyasi üsler olarak değil aynı zamanda kültür ve eğitim merkezleri olarak ve daha da önemlisi sanat tarihi için sanatsal üretim tesisleri olarak kurulmuşlardır.⁶⁹⁵ Örneğin Orta Çağ'da büyük bir öneme sahip olan Fulda Manastırı, misyonerlik çalışmalarının merkezi haline gelmiş ve kültürel ve manevi açıdan en parlak dönemini IX. yüzyılda bilgili din adamı Hrabanus Maurus yönetiminde yaşamıştır. Daha

⁶⁹¹ Tina Bode, "Klöster und Bischofssitze Als Kommunikationsknotenpunkte? - Nachrichtennetze in der Ottonischen Reichskirche (936-1024)", *Verwandtschaft, Freundschaft, Bruderschaft: Soziale Lebens- und Kommunikationsformen im Mittelalter*, Gerhard Krieger (Hrsg.), Akademie Verlag, Berlin 2009, s.211-213.

⁶⁹² Merry E. Wiesner- Hanks, "Germanic Lands", s.319.

⁶⁹³ Horst Fuhrmann, *Deutsche Geschichte im hohen Mittelalter*, 4. Auflage, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2003, s.47.

⁶⁹⁴ Tina Bode, *agm*, s.214.

⁶⁹⁵ Bruno Reudenbach, "Kulturelle Fusionen Herkunft, Formung und Aufgaben Der Kunst im Frühen Mittelalter", *Geschichte Der Bildenden Kunst in Deutschland: Karolingische und Ottonische Kunst*, Bruno Reudenbach (Hrsg.), Band.1, Deutscher Taschenbuch Verlag, München 2009, s.14.

sonra St. Gallen ve Reichenau manastırları kültürel hakimiyeti devralmıştır.⁶⁹⁶ El yazmalarının kopyalanması, yeni kitapların yazılması, resim sanatı, süsleme, tarım, heykeltiricilik, rahiplik eğitimi, sarraflık ve misyonerlik gibi pek çok alanda faaliyet göstermiştir. Fakat manastırların sanat alanındaki en önemli etkileri ve Orta Çağ Avrupa'sına katkıları el yazmaları üzerinde görülmektedir. Manastırlar, el yazmalarının kopyalandıkları yerler olmaları sebebiyle önemlidirler. Buralarda kutsal metinler, kilise babalarının ve azizlerin hayatları ve yazdıkları, dua kitapları, ilahi kitaplar, Latince yazılmış klasikler gibi pek çok eser kopyalanmıştır.⁶⁹⁷

Otto himayesi altında çeşitli manastır atölyeleri gelişmiştir. Önemli merkezlerin çoğu, Ren ve Meuse Nehirleri boyunca bulunuyordu ve birçoğu imparatorluk ailesiyle olan bağları nedeniyle öne çıktı. Örneğin Köln, I. Otto'nun kardeşi Başpiskopos Bruno'nun zamanından itibaren sarayla ilişkilendirildi. Trier, Otto dönemi için önemi tartışılmaz olan Başpiskopos Egbert yönetiminde öne çıkmıştır. Hildesheim ise XI. yüzyılda III. Otto'nun öğretmeni Başrahip Bernward yönetiminde gelişmiştir. Hildesheim'daki içi boş döküm bronz kapılar ve sütun, erken Orta Çağ sanatının en sofistike ve iddialı eserleri arasındadır.⁶⁹⁸

3.2.1. Gorze Manastır Reformu

İmparatorluktaki sıkıntıları hafifletmek ve ekonomik koşulları iyileştirmek için kral ve imparatorluğun büyüklerinin, imparatorluğu krizden çıkarmanın ancak manastırlarla işbirliği yaparak olacağını anlaması gerekiyordu. Çünkü manastırlar, halkın beslenmesi için büyük önem taşıyan ekonomik birimlerdi. Bununla birlikte manastırları eski ekonomik kapasitelerine geri döndürmek için reformlara ihtiyaç vardı.⁶⁹⁹

X. yüzyılda manastır evlerinin sayısı, nispeten azdı ancak sayıları 990'lı yıllardan itibaren özellikle Kuzey ve Batı Fransa ile Güney Almanya'da önemli ölçüde arttı. Manastır yaşamının modeli, çok çeşitli değildi çünkü her manastır, özerk olmasına ve kendine özgü ayinsel özelliklere sahip olmasına rağmen Batı'daki hemen hemen tüm

⁶⁹⁶ Wilhelm Gössmann, *age*, s.27.

⁶⁹⁷ Pınar Ülgen, "Manastır Kurumlarının Ortaçağ Avrupa Tarihindeki Önemi", s.343.

⁶⁹⁸ Karen E. Loaiza, "Ottonian Art and Architecture, Introduction", s.595.

⁶⁹⁹ Helga Wolleitetner, *agt*, s.27.

manastırlar, X. yüzyılda Benediktin Kuralı'nı gözlemledi. X. yüzyılın ortalarında Almanya'nın Otto hükümdarları, Flandre kontları ve İngiliz krallarının tümü, daha önce keşişler yerine laik din adamları tarafından hizmet verilen birçok kilisede Benediktin Kuralı'nın dayatılmasını teşvik etti. En etkili olanlar, uygulamalarını birçok Fransız manastırına ihraç eden bir Burgonya evi olan Cluny ve Almanya'da etkili olan Metz yakınlarındaki Gorze idi.⁷⁰⁰

Bu Gorze Manastırı, 757'de Piskopos Metzli Chrodegang tarafından kurulmuşsa da sonraki dönemlerde bakıma muhtaç hale gelmiştir. Neredeyse 200 yıl sonra bir grup aydın isim, Aziz Benedict'in Kuralına göre bir manastır topluluğu kurma iç dürtüsünü hissetti. Uzun süre uygun bir yer arandıktan sonra 933'te Piskopos Adalbero,⁷⁰¹ restorasyon için onlara harap manastırı teklif etti. Toullu Einold ve Gorzeli John teklifi kabul ettiler ve harap manastırın yeniden inşası için Piskopos Adalbero'dan mali destek aldılar. Adalbero manastırı onlara yaşamaları ve yenilemeleri için verdi. Böylece Gorze, Gorze reformunun başlangıç noktası oldu.⁷⁰² Gorze, artık farklı bölgelerden gelen rahiplerin tercih ettiği bir manastır olmuştu. Keşişler, Yunanistan, İngiltere, Burgonya, Metz, Toul ve Verdun'dan buraya akın etti. Hatta hiçbir keşişin Gorze'nin kovanında biraz zaman geçirmeden gerçek manastır hayatını bilemediği söylendi.⁷⁰³

Bu reform hareketi, Otto hükümdarları yönetimi altında gerçekleşmiş ve onlar tarafından desteklenmiştir. 1002'den 1024'e kadar iktidarda kalan II. Heinrich, Ottolar arasında manastır reformunun en hevesli destekleyicisiydi. Heinrich, kişisel olarak Cluny'ye ve özellikle başrahip Odilo'ya yakın olmasına rağmen Otto topraklarındaki manastırları kapsamlı bir şekilde etkileyen hareket, Lotharingia'dan doğan Gorze

⁷⁰⁰ Julia Barrow, "Religion", *The Central Middle Ages: Europe 950–1320 (The Short Oxford History of Europe)*, Daniel Power (Ed.), Oxford University Press, Oxford 2006, s.138.

⁷⁰¹ Metzli Adalbero; I. Adalbero, piskopos, devlet adamı ve manastır reformcusudur. Her zaman politik olarak aktifti ve I. Otto'ya karşı isyana kalkışan bir isimdi. Bu girişimde başarısız oldu ve daha sonra Alman sarayı ile yakın ve dostane ilişkiler yürüttü. 933'te Gorze Manastırı'nda reform yaparak ve Başrahip Ainald'i atayarak manastır reform hareketine hayati destek verdi. Ayrıntılı bilgi için bk; R. H. Schmandt, "Adalbero of Metz", *New Catholic Encyclopedia*, Second Edition, Vol.1, Thomson/Gale (in association with The Catholic University of America), Washington, D.C 2003, s.99.

⁷⁰² Helga Wolleiner, *agt*, s.27; A. A. Schacher, "Gorze, Abbey Of", *New Catholic Encyclopedia*, Second Edition, Vol.6, Thomson/Gale (in association with The Catholic University of America), Washington, D.C, 2003, s.366.

⁷⁰³ L. M. Smith, *The Early History of the Monastery of Cluny*, Humphrey Milford, Oxford University Press, London 1920, s.65.

reformuydu. Gorzeli John tarafından 933'te başlatılan bu hareket, Benediktin kuralına sıkı sıkıya bağlı kalmaya odaklandı ve kayda değer bir merkezileşme eksikliği ile karakterize edildi. Gorze reformu, kendisini piskoposluk otoritesinden veya manastır bakanlığı kavramından uzak tutmadığı için Cluny'ninkinden daha da farklıydı. Gorze reformu, 934 yılından başlayarak özellikle Trier'deki St. Maximin Manastırı⁷⁰⁴ tarafından yayıldı ve XI. yüzyılın sonunda, Regensburg'daki St. Emmeram Manastırı da dahil olmak üzere yaklaşık 170 vakfa yayıldı.⁷⁰⁵ İmparator II. Heinrich, 1006'da Reichenau Manastırı gibi birçok isteksiz topluluğa Gorze geleneklerini dayattı.⁷⁰⁶

Gorze'nin etkisi, piskoposların ve Alman prenslerinin himayesiyle yayıldı.⁷⁰⁷ I. Otto'nun Utrecht'te eğitim görmüş ve bu nedenle reform hakkında doğrudan bilgi sahibi olması gereken Köln başpiskoposu olan kardeşi Bruno, Wissemburg'da, Lorsch'ta ve muhtemelen başka yerlerde Gorzian reformunu başlattı. Aynı şekilde Svabya'da da Augsburglu Ulrich Gorze'nin destekçisi oldu.⁷⁰⁸

Avrupa'da Orta Çağ'daki manastır yaşamının gerçekliği, özellikle Gorzian hareketi, Genç Gorzianlar ve Hirsau⁷⁰⁹ ile bağlantılı reform dahil olmak üzere çeşitli Alman reform grupları sayesinde çok daha zengin ve daha çeşitliydi. Almanya'nın siyasi ortamı, X. ve XI. yüzyıl Fransa'sınıninkinden çok daha istikrarlı olduğu için bu Germen hareketleri hiçbir zaman kendilerini emperyal veya yerel asil kontrollerden kurtarmaya çalışmadılar ve bu nedenle Cluny'ninkinden çok farklı bir yol boyunca geliştirdiler. Alman Benediktin reformunun 933'te Metz yakınlarındaki Gorze'nin yeniden kurulmasıyla başladığı söylenebilir. Adalbero'nun desteğiyle Gorze, görünüşe göre Anianeli Benedict'in reform programını manastır hayatı için bir model olarak kullanarak

⁷⁰⁴ 934'te Trier'deki St. Maximin Manastırı'nın keşişleri, başrahipleri olarak yaşlı Ogo'yu seçtiler ve aynı yıl Gorze'nin geleneklerini kabul ettiler. Ayrıntılı bilgi için bk: Warren Sanderson, "Monastic Reform in Lorraine and the Architecture of the Outer Crypt, 950-1100", *Transactions of the American Philosophical Society*, Vol. 61, No. 6, (1971), s.5.

⁷⁰⁵ Adam S. Cohen, "The Art of Reform in a Bavarian Nunnery around 1000", *Speculum*, Vol.74, No.4, (1999), s.997.

⁷⁰⁶ A. A. Schacher, agm, s.366.

⁷⁰⁷ J. M. B. Porter, "John of Gorze", *Holy People of the World*, Phyllis G. Jestice (Ed), Vol.1, ABC-CLIO, Inc., Santa Barbara, California 2004, s.439-440.

⁷⁰⁸ James Westfall Thompson, agm, s.218.

⁷⁰⁹ 1059'da Almanya'da Hirsau, Gorze'nin etkisi altında bir reform merkezi haline geldi. Bk: Peter Landau, "The Development of Law", *The New Cambridge Medieval History*, David Luscombe and Jonathan Riley-Smith (Ed.), Vol.IV, Cambridge University Press, UK 2008, s.116.

benzer düşünen keşişleri hızla kendine çekti. Lotharingian reformu olarak da adlandırılan Gorzian manastırcılığı hızla yayıldı. Kısmen Gorzian manastır okullarında eğitim gören ve daha sonra piskopos olan öğrenciler reformu kendi piskoposluklarına yaydılar. Gorze okulunun kendisi bu konuda özellikle etkili olmuştur. Fransa ve İtalya'daki gibi Gorzian reform uygulamaları, Anianeli Benedict'in IX. yüzyıl mevzuatının bir gelişimiydi. Reformcular, uzun saatler boyunca toplu duayı, dünyadan ayrılmayı ve Benediktin Kuralı'na dikkatle uyulmasını savundular. Özellikle Gorzian evlerinin çoğu, imparatorluk manastırları olduğu için keşişler, doğu sınırındaki misyonerlik çalışmalarına çekildiler. Örneğin, Magdeburglu St. Maximin keşişi Adalbert, İmparator I. Otto tarafından bir görev için Kiev'e gönderildi ve keşiş Gorzeli John, Cordoba halifesine elçi olarak bile gönderildi.⁷¹⁰ Aslında 955'ten önce Mainz ve Verdun'dan tüccarlar, Konstantinopolis ve Cordoba'daki elçiliklerde I. Otto'ya hizmet etmişlerdi. Daha sonra krallığı saygınlık kazandığında bu tür görevlere sadece piskoposlar ve kontlar gönderilmişti.⁷¹¹

Gorze'ye yerleşen liderlerden hiçbiri iyi bir aileden değildi. Çoğu köylü kökenliydi. Ancak hepsi, Cluny'nin ılımlılığına çarpıcı bir tezat oluşturan bir çilecilik çılgınlığından ilham aldı. Zaman geçtikçe bu aşırılık evresi değişti ve bu hareket, her zaman Cluny'den daha büyük bir çilecilikle belirginleşmiş olsa da birkaç noktada Cluny örneği takip edildi. Aşırı oruç tutmaktan vazgeçilerek Cluny'de olduğu gibi aynı oruç günleri kabul edildi. Hem yemek sırasında uyulacak kurallarda hem de gece nöbetleri ve duaların bölünmesinde Cluny geleneğine uyulurdu. Ayrıca keşişlerin başrahiplere aşırı itaati, Cluny geleneğini hatırlattı. Gorze her ne kadar Cluny'nin önemine asla ulaşamasa da önemsiz sayılamayacak bir reformun merkezidi.⁷¹²

Manastırlar ile laik yöneticiler ve soylular arasındaki verimli ittifak, Genç Gorzian hareketi olarak bilinen Gorzian reformunun bir diğer dalı ile devam etti. Bu hareket, özellikle XI. yüzyılın başlarında aktif olan başrahipler St. Vanneli Richard (Verdun), Lorschlu Poppo (veya Stablo) ve Dijonlu, St. Bénigneli William ile ilişkilidir. Bu

⁷¹⁰ Phyllis G. Jestice, "German Benedictine Reform, Medieval", *Encyclopedia of Monasticism*, William M. Johnston and Christopher Kleinhenz (Ed.), Vol.1&2, Routledge, New York 2015, s.522-523.

⁷¹¹ K.J. Leyser, *Medieval German and Its Neighbours 900-1250*, The Hambledon Press, London 1982, s.164.

⁷¹² L. M. Smith, *age*, s.65-66.

reformcular, evlerinde Gorzian ve Cluniac geleneklerinin karışımı, İmparator II. Heinrich'in himayesi ve laik meselelere ortak bir ilgi ile bağlantılıdır. İmparator hem Richard'a hem de öğrencisi Poppo'ya, bazıları zaten Gorzian geleneklerini takip eden imparatorluk manastırlarında reform yapmak için geniş yetki verdi. Daha büyük bir çileciliğin getirildiğine dair ipucu olsa da görünen o ki Genç Gorzian reformunun can alıcı noktası, reformcuların farklı gelenekler getirmesiydi. Her ne kadar bu geleneklerden bazıları Cluny'e işaret etse de Genç Gorzian reformu Cluny değildi. Reform evleri, Cluny ve Lotharingian geleneklerinin bir karışımını uyguladı. Bu en açık şekilde Dijonlu William'ın ana evi olan St. Bénigne, Dijon'da görülmektedir. William, bu manastırı yönetmeden önce Cluny'de bir keşiş olarak zaman geçirmiştir. Görünüşe göre hem Cluniac hem de Gorzian yaşam tarzından en sevdiği uygulamaları seçmiş ve başka karma uygulamalı manastırlar kurmaya devam etmiştir.⁷¹³

Genç Gorzianlar, Cluny başrahiplerinin kesinlikle karşı çıktığı bir gelenek olan manastırın dışındaki manastır işleriyle ilgilenen meslekten olmayan savunucuların uygulamasına açıktı. Fransa feodal anarşi içindeyken Almanya, Orta Çağ'ın en güçlü hükümetlerinden birine sahipti ve Alman imparatorları, yetkin ve makul derecede dindar piskoposlar, atamanın yanı sıra manastırları destekledi ve onları meslekten olmayanların yağmalarından korudu. Genç Gorzianlar, dünya dostu olmaları nedeniyle manastırlarını da eşi görülmemiş bir şekilde meslekten olmayanlara açtılar. Sıradan insanların hatta kadınların, manastır törenlerine katıldıkları ve manastır yemekhanelerinde yemek yedikleri bilinmektedir. St. Vanneli Richard görünüşe göre çok sayıda hacı için daha uygun hale getirmek amacıyla manastırını önemli ölçüde genişletmiştir. Richard, Kudüs'e yüzlerce meslekten olmayan insanı da içeren büyük bir hac yolculuğuna bile öncülük etti. Her üç reformcu da dini reformun amacına dahil oldu. William, özellikle manastır hayatının dışındakilerin yararına müdahale etmenin gerçek bir keşişin görevi olduğunu şiddetle savundu.⁷¹⁴

İmparatorluğun sağlam ve nispeten geniş bir manastır ağı vardı. İtibarlarını hatırlamak bakımından Corvey, Fulda, Hersfeld, Tegernsee, St. Gallen, Reichenau, Weissenburg, Echternach ve Stablo gibi manastırların ismini vermek yeterlidir. Her

⁷¹³ Phyllis G. Jestice, "German Benedictine Reform, Medieval", s.523.

⁷¹⁴ Phyllis G. Jestice, "German Benedictine Reform, Medieval", s.523.

piskoposluk şehrinde bir ya da iki erkek manastırı vardı. Otto Hanedanı döneminde eski kurumlar restore edildi ve yeni şubeler kuruldu. Bavyera’da Augsburglu Ulrich ve Regensburglu Wolfgang gibi yetenekli ve reformcu piskoposların çabaları sayesinde piskoposlar ve piskoposluk manastırları arasındaki kişisel birlik dağıldı.⁷¹⁵

Bazı bölgelerde bu Gorzian hareketi, kilisenin en karanlık dönemlerinde bile manevi etkinin bir kısmını korudu. Ancak başarısı sınırlıydı. Benediktin manastırcılığını yeniden canlandırmaya çalışırken tabiri caizse yeni şarabı eski şişelere koymaya çalışmak gibi bir hata yapmışlardı. Gorze reformu, başarılı olamayacak kadar muhafazakardı. Dolayısıyla ilk liderlerinin vefatından sonra, bir yüzyıl içinde yerel feodal güçlerin boyunduruğu altına girdi. Burada asıl ihtiyaç duyulan şey, yeni ve radikal bir manastırcılıktı ve bu da Cluny reformuydu.⁷¹⁶

“Gorze Reformu”nun gösterdiği gibi Orta Çağ kültürü, bir manastır kültürüydü. Krallar ve imparatorluğun büyükleri ve manastırlar arasındaki yakın ilişkiler, sadece kültür ve ekonomiyi değil, aynı zamanda insanların zihinsel davranışlarını da şekillendirmiştir. Krallar, manastırlarla birlikte çalışmanın kendilerine fayda sağlayacağını erkenden anladılar ve onlara birçok hediyeler verdiler. Ancak Neiske’nin de belirttiği gibi onlar da karşılığında keşişlerden bir şey bekliyorlardı. Diğer şeylerin yanı sıra, ahiretteki zavallı ruhlar ve krallığın refahı için dua etmeleri gerekiyordu. Sadece keşişlerin yaşadığı Cluny ve Gorze gibi manastırlar, parıltıları nedeniyle özel ilgiyi hak ediyordu. Onlar, sadece bilim merkezleri değil, aynı zamanda krallık için büyük önem taşıyan ekonomik varlıklardı.⁷¹⁷

3.2.2. Kadın Manastırları

Bu dönemde kadın manastırları da fazlasıyla dikkat çekmekteydi. IX. ve X. yüzyıllarda kadın manastırlarının en yoğun olduğu yer Almanya’ydı. Wemple, bize kadın ve erkek soylularının erkeklerden ziyade kadın evleri kurmayı tercih ettiğini söylüyor. X. yüzyılda Halberstadt piskoposluk bölgesinde altı erkek manastırı kurulurken on iki kadın evi kurulmuştu. Kuzeybatı Almanya’da Gandersheim, Essen, Quedlinburg ve

⁷¹⁵ Michel Parisse, *agm*, s.802.

⁷¹⁶ James Westfall Thompson, *agm*, s.232.

⁷¹⁷ Helga Wolleitetner, *agt*, s.17.

Nordhausen'ın büyük dini evleri, özellikle başrahibeler Nordhausenli Richburga, Gandersheimli Hathumod ve II. Gerberga, Quedlinburglu Matilda ve Essenli Matilda'nın döneminde gelişmiş ve entelektüel faaliyeti teşvik etmiştir.⁷¹⁸

Otto Hanedanı tarafından kontrol edilen bölge, aynı zamanda kraliyet kadınlarının ve kadın kurumlarının gücü ve prestijinde benzersiz bir zirve gördü. Özellikle Quedlinburg, Gandersheim, Nordhausen ve Essen'de kadın imparatorluk manastırlarının eşi benzeri görülmemiş yükselişine izin veren şey, dini büyümenin ve kadın gücünün bu özel kesişimiydi. Muhtemelen en büyük sosyopolitik etkiye sahip iki imparatorluk manastırı olan Quedlinburg ve Gandersheim, bu dönemde özel bir himaye ve prestij kazandı. Otto iktidarının yükselişi ile bu iki kadın manastırı, hanedanın en önemli iki dini kuruluşu haline geldi. Bu dini evler, kendi kendini yönetiyordu, yalnızca soylular tarafından dolduruldu ve imparatorluk gelirleri için önemliydi. 852'de kurulmuş Gandersheim Manastırı, Otto soyunun hemen öncüsü olan Liudolfing ailesinin tercih ettiği bir manastırdı. Quedlinburg'dan daha eski ve ritüel olarak yeni kraliyet hanedanından daha uzak olan bu bölge, imparatorlar tarafından daha az sıklıkla ziyaret ediliyordu ve başrahibeler, belirli koşullar dışında politik olarak daha az aktifti. Buna rağmen Gandersheim imparatorluğun beğenisini ve önemini birkaç yüzyıl boyunca korudu ve aynı şekilde dönem boyunca prenses-başrahibelere sahipti. Quedlinburg ve Gandersheim, güçlerini imparatorluk akrabalık bağlarına, kraliyet bağışına ve şanslı coğrafi koşullara dayanarak oluşturdu. İmparatorluk tahtı Salian çizgisine kayarken ve Otto Hanedanı 1020'lerin başlarında gücünü kaybederken, bu manastırlar, manevi, sosyopolitik ve ekonomik işlevlerinde temel rollerini yerine getirerek statülerini korumuştur.⁷¹⁹

Dolayısıyla Quedlinburg ve Gandersheim manastırları için tartışmasız ortak özelliklere sahip oldukları söylenebilir. En başta her biri bir "imparatorluk manastırı" olarak adlandırılıyordu. Her kurum, imparatorluk ailesinin cömert himayesinin yanı sıra bu manastırları karakterize eden ekonomik güç ve genel bağımsızlığa sahipti. Ek olarak Quedlinburg ve Gandersheim, coğrafi koşulların faydalarından yararlandılar. Her ikisi de önemli kraliyet yolları üzerindeydi ve bu nedenle kraliyet soyundan gelenler için barınak

⁷¹⁸ Patricia Ranf, *age*, s.24.

⁷¹⁹ Paige A. Richmond, *Communities Empowered: Developing Institutional Identities at Quedlinburg and Gandersheim under the Ottonians*, Central European University, Master's Thesis, Budapest 2016, s.1-3.

görevi görüyorlardı. Kraliyet maiyetinin Quedlinburg'da daha düzenli bir şekilde ikamet ettiği görülürken Gandersheim'in da gezici saray halkı tarafından ziyaret edildiğinde konukseverlik sağlama gibi bir görevi vardı. Ayrıca bu manastırlar, her şeyden önce ilahi geleneklere adanmış dini ve eğitim kurumları olarak kaldılar. Her ikisinde de yalnızca soylu ailelerin kızları yaşıyordu ve kraliyet soyundan gelen kadınlar, söz konusu dönem boyunca mükemmel bir istikrarla her birinin başrahibeleri olarak hizmet ettiler. Quedlinburg ve Gandersheim, her zaman hüküm süren başrahibeyle yakından özdeşleştirildi.⁷²⁰

Anlaşılabacağı üzere I. Otto, II. Otto ve III. Otto'nun sıklıkla ziyaret ettiği Quedlinburg ve Gandersheim manastırları, X. yüzyılda Otto prensesleri tarafından yönetiliyordu. Otto'nun kız kardeşi ve kızı Mathilda da dahil olmak üzere bir dizi kraliyet kadını Quedlinburg Manastırı'na girdi. Saksonya'da babasının naibi olarak görev yapan Prenses Mathilda, 966'dan 999'a kadar Quedlinburg'un başrahibesiydi. III. Otto'nun kız kardeşi Sophie ise Gandersheim'in başrahibesiydi.⁷²¹ Gandersheim, Quedlinburg'un kuruluşundan sonra kısa bir süre itibar kaybına uğramış gibi görünmektedir; ancak manastır Gerberga'nın yönetimi altında yeniden yükselmeye başladı. Özellikle Sophia'nın manastıra yerleştirilmesinden sonra babası II. Otto ve kardeşi III. Otto, ikamet ettiği süre boyunca manastıra önemli bağışlar ve ayrıcalıklar verdiler.⁷²²

Soylu ailelerden gelen bu toplulukların kadınları, topluluk içindeki güç ve prestijlerini korumuş ve surların ötesinde de faaliyet göstermişlerdir. I. Otto'nun yeğeni olan Başrahibe II. Gerberga yönetimi altında Gandersheim'daki manastır topluluğu, madeni para basma yetkisi, imparatorluk meclisinde bir temsilci ve papadan doğrudan koruma hakkı ile son derece güçlü ve bağımsız bir ev haline gelmiştir. Gandersheim, aynı zamanda pek çok dini kadın evi gibi aristokrasinin kızlarının eğitim alabileceği bir öğrenme merkeziydi.⁷²³ Aynı zamanda kraliyet sarayıyla da güçlü bağları olan ve oldukça entelektüel, kültürlü bir kadın topluluğuydu.⁷²⁴

⁷²⁰ Paige A. Richmond, *agt*, s.12-14.

⁷²¹ Jordan N. Becker, *agt*, s.21.

⁷²² Paige A. Richmond, *agt*, s.14.

⁷²³ Fiona J. Griffiths, "Canonesses", *Women and Gender in Medieval Europe an Encyclopedia*, Margaret Schaus (Ed.), Routledge, New York 2006, s.107.

⁷²⁴ Jane Stevenson, *Women Latin Poets: Language, Gender, and Authority, from Antiquity to the Eighteenth Century*, s.97.

Kadın toplulukları, sayıca ve zaman zaman kültürel başarı bakımından erkek toplulukları geride bıraktığı ölçüde kadın dindarlığını da teşvik etmiştir. St. Emmeram, Corbie, Corvey ve Fulda'nın erkek toplulukları entelektüel mükemmellik sergilemiş ancak Sakson kadın topluluklarının yalnızca en ünlülerini saymak gerekirse Gandersheim, Quedlinburg ve Essen kendi başlarına öne çıkmışlardır. Gandersheim, kraliyet topluluğu her zaman başarılı olmakla birlikte özellikle Hrotsvit zamanında gelişim göstermiştir. Dronke, bu dönemde Gandersheim'ı bağımsızlık isteyen güçlü soylu kadınlardan oluşan bir topluluk olarak nitelendiriyor ancak böyle bir düzenlemenin erkek soylulara da hizmet ettiğini ekliyor. Sebebi her ne olursa olsun özellikle Gandersheim, kendilerini bir şekilde mutsuz siyasi evliliklerde bulan soylu kadınlar için entelektüel bir ütopya haline geldi.⁷²⁵

Quedlinburg ve Gandersheim için mevcut olan çağdaş kaynaklar göz önüne alındığında onların entelektüel çabaları değerlendirmeye değerdir. Gandersheimlı Hrotsvit, çeşitli edebi eserler yazmış ve bugün en ünlü Orta Çağ şairlerinden biridir. Onun tarihsel şiirleri *Gesta Ottonis* ve *Primordia*, rahibe II. Gerberga'nın yönetimi altında yazılmıştır. Quedlinburg ile ilgili çalışmalar biraz daha karmaşık olsa da *Annales Quedlinburgenses* ve her iki *Vitae Mathildis* de muhtemelen Quedlinburg'da yazılmıştır. En azından *Annales Quedlinburgenses*'in büyük olasılıkla Quedlinburg'da yapıldığı genel olarak kabul edilir. Bu metinlerin oluşmasında her kurumun entelektüel atmosferi etkili olmuştur. Hem Quedlinburg hem de Gandersheim, Otto döneminde eğitim ve entelektüel faaliyet için kadın kurumlarının en yüksek kapasitelerini gösteren bu tür çabalarda örnek teşkil ediyorlardı.⁷²⁶

Aslında Gandersheim Manastırı, sanatı geliştiren tek kurum değildi. Otto kraliyet başrahibelerinin yönettiği tüm topluluklar bilgili kadınları barındırıyordu. IX. yüzyılda olduğu gibi X. yüzyıl manastırlarında da önemli yazarlar vardı. Usta kadın yazar Duriswint tarafından 990 dolaylarında mor parşömen üzerine altın mürekkeple yazılmış bir dua kitabı günümüze ulaşmıştır.⁷²⁷

⁷²⁵ Helene Scheck, *Reform and Resistance: Formations of Female Subjectivity in Early Medieval Ecclesiastical Culture*, State University of New York Press, Albany 2008, s.122-123.

⁷²⁶ Paige A. Richmond, *agt*, s.26-27.

⁷²⁷ Jane Stevenson, *Women Latin Poets: Language, Gender, and Authority, from Antiquity to the Eighteenth Century*, s.100.

Kaynaklarda genel olarak kraliyet kadınlarının oldukça iyi eğitilmiş olabileceğini açıkça belirtmektedir. Büyük dini kadın kuruluşları eğitim merkezleriydi ve kurallara göre üyelerinin okuması ve çalışması gerekiyordu. Ancak Hrotsvit ve anonim Quedlinburg tarihçisi gibi bazı isimler çok yüksek eğitilmişti. Birçok soylu ve kraliyet kızları, bu kuruluşlarda eğitim gördü. Örneğin, erken dönem Ottolu Dük Liudolf'un Gandersheim'da eğitim görmüş beş kızı vardı. Bunların üçü başrahibe oldu ve diğer ikisi evlendi, bu da kızları manastırlara manastır yaşamından ziyade eğitim için göndermenin ne kadar yaygın olduğunu gösteriyor. Çocukken Kraliçe Mathilda, rahibe olmak için değil edebiyat ve el sanatları eğitimi almak için Herford Manastırı'nda yaşadı. Oğlu I. Otto aksine, ilk karısının ölümüne kadar okumayı öğrenmedi. Adelheid okuryazardı ve Otto'ya bir mektubu okuyup tercüme ettiğine dair bir kayıt mevcuttur.⁷²⁸

Otto döneminden kadınlara sıra dışı fırsatlar sunan belirli Alman manastırlarının var olduğu görülmektedir. Gandersheim, Quedlinburg ve Gernrode gibi manastırlar, başrahibeleri imparatorluğun en güçlü kadınlarından oluşan özgür imparatorluk manastırlarıydı. Özgür imparatorluk manastırlarının efendisi olarak yalnızca imparator vardı. Başrahibenin ise yönettiği manastır üzerinde yargı yetkisi vardı. Bu manastırlar hiçbir düzene ait değildi ve sadece serbest bir şekilde bir piskoposun yetkisi altındaydı.⁷²⁹

Tanrı'nın Annesi, Mesih'le olan ilişkisi aracılığıyla Cennetin Kraliçesi statüsünü elde ettiği gibi Otto Hanedanının kadınları da yönetim güçlerini Otto imparatorlarıyla olan ilişkileri aracılığıyla elde ettiler ve finansal gücü çocuklarına aktarabildiler. Naip ya da başrahibe olarak faaliyetlerde bulunan Otto Hanedanı kadınları, imparatorlukta eş benzeri görülmemiş derecede bir otoriteye sahipti. 919 ve 1024 yılları arasında Otto Almanya'sında soylu kadınlar için yaklaşık otuz altı dini topluluk kuruldu. Kadın manastır topluluklarındaki bu patlama, Cermen aile yapısında kadınların sahip olduğu benzersiz konuma atfedilmiştir.⁷³⁰

⁷²⁸ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.138-139.

⁷²⁹ Jane Stevenson, *Women Latin Poets: Language, Gender, and Authority, from Antiquity to the Eighteenth Century*, s.224-225.

⁷³⁰ Kristen Mary Collins, *Visualizing Mary: Innovation and Exegesis in Ottonian Manuscript Illumination*, s.87.

3.3. Otto Hanedanı Döneminde Eğitim ve Entelektüel Hayat

Orta Çağ'da ilk zamanlarda eğitim, çok önemli değildi. Köylüler arasında neredeyse okur-yazar kimse bulunmuyordu. Daha da ilginç olanı da soylular arasında bile okur-yazar birilerine çok nadiren rastlanırdı. Birçok şövalye ismini yazmayı dahi bilmezdi ve bu sebeple imza yerine bir çarpı işareti benzer bir imza atarlardı. Ayrıca krallar dahi okuma ve yazma bilmezlerdi. Uzun süre Batı Avrupa'da okur-yazarlık ruhban sınıfına ait bir imtiyaz olarak kalmıştır. Çünkü ruhban kesim, dini kitapları okumak, duaları öğrenmek ve insanları Tanrı'nın her şeye kadir olduğuna ikna etmek için yeterli alt yapıya sahip olmak zorundaydılar. Hristiyan kilisesi, antik çağınengin kültürel mirasından ihtiyaç duyduğu kısımları kullanmayı seçmiştir. Charlemagne, büyük manastırları ruhban yetiştirmek için okul açmaya yönlendirmiştir. Ayrıca Charlemagne, okul kitaplarında düzeltmeler yapılmasını emretmiş ve erkek çocukların eğitim görürken bunlara zarar vermelerine izin verilmemesini istemiştir. Kilise okullarında küçük yaştaki çocuklar genç delikanlılar ile aynı yerde oturlardı. Yaşa göre sınıflara ayrılmazlardı. Öğrenciler çok sayıda duayı ezberlemek, okuma, yazma, hesap yapma ve ilahi söylemeyi öğrenmek zorundaydı. Bu kilise okullarında bazı önemli bayramların tarihlerini hesaplamak için astronomi kullanılırdı. Ayrıca kilise inşa etmek için de geometri bilgisi gerekliydi.⁷³¹

Batı Avrupa'nın tüm bölgelerinde eğitim dili, kimsenin artık konuşmadığı Latinceydi. Bu dil, sadece kitap yazmak, duaları okumak ve yasaların kağıda dökülmesi için kullanılmaktaydı. Çok fazla kitap yoktu ve sadece bir kitap bile bütün okul için yeterli görülürdü. Öğrenciler, bu kitabı sırayla okurlardı. Merak üzerine dayalı bir eğitim sistemi yoktu ve bunun için bir çaba da yoktu. Eğitim, büyük oranda ezber sistemine dayalıydı. Okuldan mezun olan öğrenciler için tam bir okur-yazar denilemezdi. Pek çok öğrenci için yarı okur-yazar tabiri kullanılabilirdi.⁷³²

Karolenj döneminde teşvik edilen ve desteklenen eğitim sistemi, X. yüzyılda Almanya'da ve özellikle de Saksonya'da siyasi anarşi dönemi ve Norman, Macar ve de Müslüman saldırılarıyla başlayan şiddet dolu dönemden sonra olağanüstü bir aydınlanma

⁷³¹ Ye. Agibalova ve G. Donskoy, *age*, s.48-49

⁷³² Ye. Agibalova ve G. Donskoy, *age*, s.49.

dönemi içine girmiştir. Ünlü kronik yazarı Widukind'in ün saldığı Corvey, monastik kültürün Hrotsvit isimli bir kadın rahibe tarafından temsil edildiğı Gandersheim, Büyük Reichenau ve St. Gallen okulları bu döneme örnek teşkil eder niteliktedir.⁷³³

Otto yönetimi, Leyser'in dediğı gibi “mütevazı bir kurumlar dizisi” ile devam etmiş ve yazılı kelimeyi nispeten az kullanmışlardır.⁷³⁴ Okuma yazma oranının çok düşük olduğu Orta Çağ Almanya'sında manastırlar, katedraller ve kasabalar ve şehirler olmak üzere üç tür okul karşımıza çıkar. Erken Orta Çağ döneminde VI. yüzyıldan IX. yüzyıla kadar manastır okulları, piskoposluk okulları ile birlikte gelişti. İkincisi de piskoposun kilisesine bağlı olduğundan, bugün katedral okulları olarak anılıyorlar. Nüfus arttıkça, ekonomiler genişledikçe ve şehirlerde daha fazla insan toplanmaya başladıkça vatandaşlar için yeni okullar açıldı.⁷³⁵

Charlemagne gibi Saksonya kökenli bir imparator olan Büyük Otto da okulların kurulmasına ve geliştirilmesine destek olmuştur. Manastır ve saray okullarına ek olarak X. yüzyılda giderek artan sayıda “katedral okulu” karşımıza çıkmaktadır. Köln, Trier, Chartres ve Rheims'deki okullar, özel bir ün kazanmıştı. Buralardaki öğretmenler arasında Aurillaclı Gerbert, birinci sırada yer alır. Arap öğrenimi hakkında bilgi sahibi, Avrupa'da Arap rakamlarının kullanımını teşvik eden müzik notalar sisteminin gelişmesine ve öğretilmesine katkıda bulunan yetkin bir yazar ve çok yönlü bir bilgindi.⁷³⁶

Karolenj kitap kültürü modelinin temeli, (1) öğrenme ile bilimsel ve edebi üretim arasındaki bağlantı ve (2) entelektüel faaliyetlerin desteklenmesinde seküler ve dini otoritenin rolünden oluşmaktaydı. Manastırların Karolenj himayesinde ortaya çıkan öğrenmenin yaratıcı çalışmalardan ayrılmaz olduğu beklentisi, yüzyılın ikinci yarısında katedral okullarından birkaçına geçti. Karolenj liderliğini birçok yönden izleyen Ottolar tarafından yeniden vurgulanan bu iki gelenek, kuzey Avrupa Latin kültüründe kalıcı

⁷³³ Arina Benvenuti, “Eğitim ve Yeni Kültür Merkezleri”, *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, s.171.

⁷³⁴ Janet L. Nelson, “Literacy in Carolingian government”, *The Uses of Literacy in Early Mediaeval Europe*, Rosamond McKitterick (Ed.), Cambridge University Press, New York 1990, s.294.

⁷³⁵ William F. Carroll, “Education”, *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.192-193.

⁷³⁶ Walther Kirchner, *age*, s.73.

unsurlar haline geldi. X. yüzyıl Almanya'sında katedral kültürün gelişmesi, büyük ölçüde Otto politikalarına bağlı olarak görülmektedir.⁷³⁷

Charlemagne gibi Otto da İtalyan bilginlere hayran kaldı ve 951'de Alman topraklarına döndüğünde eğitim reformuna yardımcı olması için kendisine eşlik etmesi için birini davet etti. Daha sonra 964-65 yıllarında yaptığı yolculukta Otto, ikinci bir İtalyan ile anavatanına döndü. Charlemagne'ın programının aksine Otto'nunki dine daha az odaklanmıştı ve daha dar anlamda imparatorun güvenebileceği bir kamu görevlileri topluluğu yaratmayı hedefliyordu. Rahipler, uygun kamu görevlisi olamayacakları için Otto, ya mevcut olan okullarda reform yaparak ya da yenilerini yaparak katedral eğitimini geliştirmeye odaklandı.⁷³⁸

X ve XI. yüzyıllarda Almanya'daki birçok manastır, hayatta kalmak için mücadele ederken, katedral okulları daha büyük kasabalarda gelişmeye devam ediyordu. Mainz, Köln, Trier, Speyer, Straßburg, Constance, Freising, Augsburg, Passau, Regensburg, Eichstätt, Salzburg, Bamberg, Würzburg, Münster, Paderborn, Magdeburg ve Hildesheim önemli eğitim merkezleriydi. Manastırlar gibi bu okullar da kendilerine öncülük eden piskoposlar, öğretmenlerinin kalitesi ve edebi üretimlerinin önemi nedeniyle ünlüydü.⁷³⁹ Bir dizi katedral okulu, vurguyu İncil öğretmenlerinden dini liderler ve kamu idarecileri yetiştirmeye kaydıran yeni bir eğitim türü için merkezler haline geldi. Bu okullar, XIII. yüzyılın başlarında üniversitelerin yükselişine kadar en önemli eğitim merkezleri olarak kaldı.⁷⁴⁰ Bu okullarda Otto ve Salian İmparatorluğu'nun dini seçkinlerine Latin Avrupa'nın miras kalan kültürü ile başa çıkmak için gerekli temel beceriler çok yüksek düzeyde öğretiliyordu.⁷⁴¹

Karolenj okullarında yer alan uzmanlaşma modeli, X. yüzyıl okullarında da belirgindi. Bilginler, St. Gall, Reichenau, Lorsch, Einsiedeln ve Seligenstadt'takiler de dahil olmak üzere Otto Krallığındaki bir dizi önemli manastırda üretilen ve hatta ihraç

⁷³⁷ Ronald G. Witt, *The Two Latin Cultures and the Foundation of Renaissance Humanism in Medieval Italy*, Cambridge University Press, New York 2012, s.55-56.

⁷³⁸ Ronald G. Witt, *age*, s.75.

⁷³⁹ William F. Carroll, *agm*, s.193.

⁷⁴⁰ Aldo Scaglione, *Knights at Court: Courtliness, Chivalry, & Courtesy from Ottonian Germany to the Italian Renaissance*, University of California Press, Berkeley- Los Angeles- Oxford 1991, s.21.

⁷⁴¹ Timothy Reuter, *Germany in the Early Middle Ages c. 800-1056*, s.248.

edilen çok çeşitli matematiksel çalışmalar belirlediler. Bu doğu okulları o kadar üretken oldular ki, Paul Butzer’i IX., X. ve XI. yüzyıllar boyunca matematik bilgisindeki ilerlemeleri bir “Karolenj ve Otto Rönesansı” olarak tanımlamaya yöneltti.⁷⁴²

Okullardaki eğitim, gramer, retorik, diyalektik, geometri, aritmetik, astronomi ve müzikten oluşuyordu. Bunlardan ilk üçü *Trivium*, ikincisi ise *Quadrivium*’u oluşturdu ve birlikte yedi özgür sanatı (ya da yedi liberal sanat) oluşturdular.⁷⁴³ Okullar, genellikle trivium üzerinde yoğunlaşma eğilimindeydi, çünkü gramer ve retorik, XI. yüzyıla kadar olan dönemde hırslı din adamları için en yararlı derslerdi ve matematik bilgisi, Batı Avrupa’da XII. yüzyıldan önce çok düşüktü. Orta Çağ’da uzun bir süre boyunca Latince gramer bilgisi, herhangi bir okuryazarlık eğitiminin temelini oluşturdu. X. ve XI. yüzyıllarda retorik bilgisi saray papazı ve daha sonra piskopos olmayı isteyen din adamları için değerli bir beceriydi; bu özellikle Otto ve Salian Almanya’sında böyleydi. *Quadrivium*, ele aldığımız dönem boyunca Batı dünyasında eğitimde *trivium*’a göre çok daha az önemliydi. İspanya’da öğrenim gören Aurillaclı Gerbert gibi bu konuda özellikle yetenekli olan öğretmenlerin özellikle yüksek bir itibara sahip oldukları doğrudur.⁷⁴⁴ Gerbert’in öğretimi, yedi özgür sanatın tamamını öğretmesi bakımından dikkat çekiciydi. Ancak özellikle edebiyat, mantık, bilimsel gözlem ve matematik ile ilgileniyordu.⁷⁴⁵ Aynı şekilde oldukça önemli bir bilgin ve din adamı olan Bruno’nun yedi özgür sanatın uzun süredir harap olmuş dokusunu restore ettiği söylenir.⁷⁴⁶

Modern bilim adamları, Otto eğitim programının içeriği ve yürütülmesi konusundaki sorumluluğun çoğunu, imparatorluk şansölyesi ve ardından Köln başpiskoposu olan Otto’nun küçük kardeşi Bruno’ya atfetme eğilimindedir. Yetenekli bir öğretmen olan Bruno, chancery ve şapeli, sarayda hizmet eden genç din adamlarını eğitmek için gerçek bir okula dönüştürdü ve daha sonra Köln başpiskoposu olarak yerel katedral okulunu yakından izlemeye devam etti. Bruno’nun kendisi, Alman katedral eğitiminin yetiştirmeyi amaçladığı kraliyet rahibi idealini temsil ediyordu. Dini görevler

⁷⁴² David S. Bachrach, *Warfare in Tenth-Century Germany*, s.108-109.

⁷⁴³ Sabine Baring-Gould, *age*, s.153.

⁷⁴⁴ Julia Barrow, *The Clergy in the Medieval World: Secular Clerics, Their Families and Careers in North-Western Europe c.800–c.1200*, Cambridge University Press, Cambridge 2015, s.219-220.

⁷⁴⁵ Grover A. Zinn, *agm*, s.745.

⁷⁴⁶ Charles Augustus Briggs, *age*, s.15.

ve kraliyet hizmeti arasında kolayca hareket edebilen yüksek bir kilise adamı olarak dikkat çekiyordu.⁷⁴⁷

Bruno, enerjisinin çoğunu imparatorluğun gelecekteki piskoposlarını yetiştirdiği okul için harcıyordu. Bu okulda onlara gramer, retorik, diyalektik, aritmetik, geometri, müzik ve astronomi dersleri veriyordu. Aynı zamanda müstahkem şehirlerin sanatını ve pazarını idare etmeyi de öğretiyordu.⁷⁴⁸

Görünüşe göre Bruno, Köln katedral okulunu gelecekteki piskoposlar için test ve eğitim alanına dönüştürdü. Ölümü üzerine yaşamı boyunca değerini ispatlamış olan bu görev, saray şapeli tarafından devralındı. Ancak, X. yüzyılın ortalarından itibaren hem katedral okullarının önemi hem de kraliyet papazları ve piskoposları sağlamadaki rollerinde keskin bir artış var. Bir katedral okulu eğitimi, imparatorluk kilisesinde daha yüksek bir görev için neredeyse bir gereklilik haline gelir. Büyük Otto ve Könlü Bruno, katedral okulları kurumu için tutarlı ve kalıcı bir amaç bulmuşlardı ve bu da bu tarz okullara Karolenj zamanlarında sahip olmadıkları şeklinde bir resim oluşturmaktaydı. Bu katedral okulları, devlet adamlığı ve idari görevlerde yetenekli genç erkekler yetiştirme görevini üstlendiler. Katedral okulu eğitimi ister laik ister piskoposluk ile ilgili olsun sarayda hizmete hazırlık ile özdeş hale gelir. Katedral okullarının yeni amacına ilişkin bu görüş, aynı zamanda hem Almanya hem de Fransa'daki okulların gözle görülür şekilde büyümesiyle de desteklenmektedir. X. yüzyılın ortalarında önemli ölçüde gelişmeye başlarlar. Yüzyılın ortalarında Magdeburg okulunun ön plana çıktığı görülmektedir. 952 yılına gelindiğinde Würzburg, İtalyan bir usta olan Novaralı Stefan'ın yönetimi altında geliyordu. 953 yılına gelindiğinde ise Köln okulunun Bruno piskoposluğu altında ön plana çıktığını görüyoruz. Bu okul, gelecek neslin en ünlü entelektüellerinden, devlet adamlarından, eğitimcilerinden ve piskoposlarından bazılarını yetiştirecek. 954'te Hildesheim'in bir öğrenme merkezi olarak ön plana çıktığı görülüyor. Yüzyılın son çeyreğinde, çoğu Bruno'nun öğrencisi olan yeni nesil bilim adamlarının rehberliğinde Worms, Liege, Mainz, Speyer, Bamberg ve Regensburg hayata geçti. Fransa'da Reims,

⁷⁴⁷ Ronald G. Witt, *age*, s.76.

⁷⁴⁸ R.H.C. Davis, *age*, s.234.

Gerbert yönetiminde bir yenilenme yaşadı ve bir süre sonra Chartres, Gerbert'in öğrencisi Piskopos Fulbert (1006-1028) döneminde öne çıkmaya başladı.⁷⁴⁹

Manastır ve katedral okulları tarafından sağlanan gramer ve aritmetik üzerine odaklanan temel eğitim, muhtemelen Otto Krallığında idari görevlerde bulunacak birçok kişi için yeterliydi. Ancak bununla birlikte son derece uzmanlık gerektiren işler yapmak için ek bir eğitim gerekliydi.⁷⁵⁰

Çoğu X. yüzyılda kurulmuş ya da yenilenmiş olan bu manastırlar, kilise okulları ve katedral okullarında güçlü bir entelektüel yaşamın olduğu görülmektedir. Öyle ki bu manastır ve katedral okullarının bazılarında Gandersheim Manastırı'nda rahibe olan Gandersheimli Hrotsvit, Corveyli Widukind, St. Galli Notker gibi önemli bilgin, kronikçi ve ozanlar bulunmaktaydı.⁷⁵¹

Manastır ve katedral okulları mezunlarından bazıları, dini veya idari otorite pozisyonlarına yükseldikten sonra yeni okullar kurdular. Otto Hanedanı kadınlarının, özellikle de başrahibelerin tercih ettiği bir öğretme ve öğrenme ağı ortaya çıktı. Kültürel himayenin bir temsil aracı olduğu düşünülecek olursa birçok dini kurumun destekleyici kurucuları olmalarına rağmen, hükümdarların kendilerinin öğrenme konusunda hevesli olmaması şaşırtıcıdır.⁷⁵²

Otto Hanedanlığı döneminde edebi üretimin etkileyici bir rolü vardı. Otto Krallığı'nın entelektüel tarihindeki çok sayıda uzmanın gayretli çabalarının gösterdiği gibi X. yüzyıl, sadece IX. yüzyıldan çok sayıda metni miras almakla kalmadı, aynı zamanda Otto yüzyılı eski eserlerin hatırı sayılır ölçüde kopyalandığını da gördü. Gerçekten de Josef Fleckenstein'in gözlemlediği gibi, X. yüzyıl eğitime yeni bir adanmışlık gerektirmedi çünkü kraliyet manastırları ve piskoposluklar Karolenjler döneminde oynadıkları rolü sürdürdüler. Bununla birlikte, Ren'in doğusundaki entelektüel yaşamdaki bu önemli süreklilik unsurlarına ilaveten Otto Krallığı, yeni türler ve çok çeşitli yeni metinlerle dolu, canlı yeni edebi geleneklerin gelişimini de gördü.⁷⁵³

⁷⁴⁹ C. Stephen Jaeger, *age*, s.47.

⁷⁵⁰ David S. Bachrach, *Warfare in Tenth-Century Germany*, s.107.

⁷⁵¹ Pınar Ülgen ve Banu Çetin Ünal, *agm*, s.251.

⁷⁵² Herbert Schutz, *age*, s.67.

⁷⁵³ David S. Bachrach, *Warfare in Tenth-Century Germany*, s.4-5.

Okuma yazma bilmeyen I. Heinrich ve eşi Mathilde, okuma yazma sanatını ancak yaşlılıkta öğrenmişlerdir I. Otto, antik çağı bir eğitim aracı olarak kavramaktan çok uzaktı. Ama ailesi bilimsel bir Rönesans başlatıyordu. Otto'nun kardeşi Bruno, sarayı ve ardından Köln'ü edebi çalışmaların merkezi haline getirdi. İtalya, İngiltere ve Fransa'dan en iyi öğretmenler saray okuluna çağırıldı. II. Otto'nun Bizans prensesi Theophanu ile evlenmesi, Yunan kültürü ve sanatı ile daha önce bilinmeyen temaslara yol açmıştır.⁷⁵⁴

Büyük Otto, imparatorluğun yeniden canlandırılmasında Charlemagne'ı takip etmiş ve o da kendisi ve Köln başpiskoposu olan kardeşi Bruno'nun güçlü destek verdiği entelektüel hareketi güçlendirmek için sarayına İtalyan gramercileri ve ilahiyatçıları getirmiştir. Bunlar arasında gramerci Pavialı Stephen, Liege ve Verona piskoposu ilahiyatçı Ratherius, Vercellili şair Leo ve Otto'nun Konstantinopolis elçisi olarak kullandığı ünlü Cremonalı Liutprand vardır.⁷⁵⁵ 951'deki İtalya yolculuğundan çok önce Otto, İtalya'daki gramer çalışmalarının üstünlüğünün farkındaydı. Kardeşi Bruno, gramer öğretmeni seviyesinde bir İtalyancaya sahipti. Ancak Pavia'da II. Berengar ile tartıştıktan sonra Otto'ya sığınan etkileyici genç Pavian sürgünü Liudprand ile karşılaşması, muhtemelen Otto'nun İtalyan bilim adamlarını kendi Alman topraklarında ders vermeye davet etme konusundaki ilgisini harekete geçirdi. Liudprand'ın kendisi de sonunda Otto iktidarının idaresinin omuzlarında olduğu kraliyet piskoposlarından biri olacaktı.⁷⁵⁶

Sonuç olarak Otto'nun kardeşi ve Köln Başpiskoposu Bruno, Konstantinopolis'ten sanatçılar ve bilim adamları getirdi. II. Otto'nun, Yunan Prensesi Theophanu ile evlenmesiyle çevresi Yunan kültürü ve felsefesi ile çevrelendi. Bu olaylar Almanya'yı sadece Avrupa'nın en güçlü değil, aynı zamanda en aydınlanmış bölgesi yapma eğilimindeydi.⁷⁵⁷

Essen Manastırı'nda, X yüzyılın ilk yarısında yazılan bir öğrencinin mektubu, sadece bir okulun varlığını doğrulamakla kalmaz, aynı zamanda orada devam eden

⁷⁵⁴ Franz Xaver Kraus, *age*, s.34.

⁷⁵⁵ Charles Homer Haskins, *The Renaissance of the Twelfth Century*, Harvard University Press, Cambridge 1927, s.20.

⁷⁵⁶ Ronald G. Witt, *age*, s.76.

⁷⁵⁷ Sister M. Gonsalva Wiegand, *The Non-Dramatic Works of Hrosvitha Text, Translation, and Commentary*, Saint Louis University, Doctoral Dissertation, Saint Louis 1936, s. xvii.

faaliyetleri de gösterir: gramer, okuma ve ilahi çalışmaları. Ayrıca Quedlinburg ve Nordhausen’de de eğitim ve öğretim olduğuna dair kanıtlar vardır.⁷⁵⁸

Otto Hanedanı döneminde kadınların entelektüel hayata aktif katılımını görmekteyiz. Mathilda, kadınlar için manastır okullarının destekleyicisiydi ve bunun için şahsen çalışıyordu. 969’da Quedlinburg’un ünlü başrahibesi olan kızı Mathilda, Corveyli Başrahip Widukind’i Sakson Krallarının Tarihi’ni, babası Heinrich’i ve kardeşi Otto’yu yazmaya ikna etti. Otto’nun yeğeni Gandersheim Başrahibesi Gerberga ise, “en eski Alman şairi” olan ünlü Hrotsvit’in hocasıydı. Bu da bize o dönemde Almanya ve Hollanda’daki kadın manastırlarının en aktif öğrenme ve kitap üretim merkezleri arasında olduğunu hatırlatmaktadır.⁷⁵⁹ Orta Çağ’da kadın yazarların sayısı, erkeklerden daha az olsa da önemli bir rol oynamış, çağın edebi şölenine önemli renkler, dokular ve desenler katmışlardır. Batı’da Orta Çağ’ın başlarında eğitilmiş kadınlar çoğunlukla, oyun yazarı Hrotsvit’in de üyeleri arasında olduğu Gandersheim Manastırı gibi manastır ortamlarında büyüdüler. Daha önceki dönemlerde nadir olarak yazmış olan bazı kadınlar olsa da esas olarak IX. yüzyıl Karolenj ve X. yüzyıl Otto Rönesansının aristokrat merkezlerinde yaşadılar.⁷⁶⁰

3.4. Tarih Yazıcılığının Gelişimi

Kültür ve eğitimdeki düşüş, genellikle Otto egemenliğinin başlangıcına işaret etmektedir. Macarların sürekli tehlike tehdidi altında bilimsel faaliyetlerde duraklama olmuştur. Manastırlar, öğrenme ve eğitim merkezleri büyük ölçüde harap olmuş durumdaydı. Bu durumdaki iyileşme, ancak I. Heinrich’in Danimarkalılar ve daha sonra Macarlar üzerindeki zaferleriyle siyasi koşulların istikrara kavuşmasının sonucu olarak gerçekleşti. Böylece Charlemagne gibi yabancı bilginleri sarayına çekmeye çalışan I. Otto yönetimi altında yeni bilimsel faaliyetler başladı. Büyük ölçüde durma noktasına gelen tarih yazımı ve şiir, özenle yeniden inşa edilmek zorundaydı. Tarih yazımı, kraliyet

⁷⁵⁸ David A. Warner, “Reading Ottonian History: The Sonderweg and Other Myths”, s.111.

⁷⁵⁹ John W. Bradley, *age*, s.87.

⁷⁶⁰ Katharina M. Wilson and Glenda McLeod, “Sounding Trumpets, Chords of Light, and Little Knives: Medieval Women Writers”, *Women in Medieval Western European Culture*, Linda E. Mitchell (Ed.), Routledge, New York 2011, s.331-333.

sarayının güçlü etkisi altında imparatorluk tarihinin ön planda olduğu X. yüzyılın ortalarında yeniden başlamıştır.⁷⁶¹

Heinrich zamanında hiçbir tarihçi, aktif değildir. İmparatorluğa yönelik iç ve dış tehditler her şeyin önüne geçmiş durumdaydı. Bu nedenle Heinrich'in saltanatı hakkındaki bilgileri edinme konusunda geç dönem tarih yazarlarının verdiği bilgilere bağlı kalmaktayız.⁷⁶²

Macar tehlikesini sonsuza dek ortadan kaldıran Lechfeld'deki zafer, I. Otto yönetiminin dönüm noktasıydı. Zaferin tüm imparatorlukta ilan edilmesini ve yıllık anma törenleriyle hatırlanmasını emretti. Böylece kısa bir süre sonra Otto tarihçiliği başlamış oldu.⁷⁶³

Krallar ve soylu aileler tarafından kurulan manastırlar ve yeni oluşturulan katedral bölümleri entelektüel yaşamın merkezleri haline geldiler. Böylece kral ve imparatorluğa yeni yakınlık, Doğu Saksonya'da X. yüzyılın ortalarından itibaren ortaya çıkan tarih yazımına da yansdı. Dolayısıyla Corveyli Widukind, Merseburglu Thietmar, Gandersheimli Hrotsvit gibi kronik yazarları bize Sakson imparatorlarının ve krallarının tarihini aktardılar.⁷⁶⁴ Bunlara ek olarak X. ve XI. yüzyıl kronikçileri arasında Clunylı Başrahip Odilo, Quedlinburg *Annales*'in anonim yazarı, keşiş Aurillaclı Gerbert ve Kraliçe Mathilda'nın iki biyografisinin anonim yazarları yer almaktadır.⁷⁶⁵

“Güncel haber” amaçlı tarih yazımı örneklerinin yeniden üretilmeye başlaması için Batı'da mutlakiyetçi bir ideolojiye öne sürecek yeni bir evrensel ve merkezi iktidarın yerleşmesini beklemek gerekecektir. Övgü amaçlı yeni bir siyasi tarih ve yüceltilecek yeni bir “efsane” için aydınlara gerekli olan malzemeyi Otto Hanedanı sağlayacaktır. Bu çerçeveye dahil olan eserler Corveyli Widukind'in *Res gestae saxonicae sive annalium libri* (*Saksonların Kahramanlık Yıllıkları*), Gandersheimli Hrotsvit'in heksametron vezinler şeklinde yazdığı *Carmen de Gestis Oddonis Imperatoris* (*İmparator Otto'nun*

⁷⁶¹ Monika Pohl, *agt*, s.132.

⁷⁶² Monika Pohl, *agt*, s.148.

⁷⁶³ Monika Pohl, *agt*, s.171.

⁷⁶⁴ *Ottonenland Sachsen-Anhalt: Von Der Peripherie Zur Zentralregion in Europa*, s.6.

⁷⁶⁵ Penelope Nash, “Perceptions of Tenth-Century European Elites by Hrotsvitha of Gandersheim, Thietmar of Merseburg, Odilo of Cluny, the Quedlinburg Annales, and other Contemporary Chroniclers”, s.78-79.

Kahramanlıklarını Anlatan Şiir) veya Merseburg'lu Thietmar'ın *Chronicon Thietmari* (*Thietmar'ın Tarihi Kayıtları*) isimli eserleridir.⁷⁶⁶

Erken dönem Otto Krallığı için ise X. yüzyıldan kalan dört önemli ana anlatı kaynağı bulunmaktadır. Magdeburglu Adalbert'in *Regino of Prüm* kroniğinin devamı, Cremonalı Liudprand'ın *Antapodosis*'i, Corveyli Widukind'in *Res gestae saxonicae* isimli eseri ve Gandersheimli Hrotsvit'in *Gesta Ottonis* isimli eseri. Adalbert, Hrotsvit ve Widukind, eserlerini 962'den sonra yazan imparatorluk döneminin yazarlarıydı. Bu durumda *Antapodosis*, Otto'nun taç giyme töreninden önce yazılmış tek önemli tarihi metin olarak kalmaktadır.⁷⁶⁷

3.4.1. Tarih Yazıcılığında Kadınlar

Otto İmparatorluğu'nda imparatorluk içerisinde kadınların elde ettiği konumu anlamak için toplumlarının kadınlara karşı tutumunu daha genel olarak ele almak gerekir. Otto imparatorlarının eşleri olan Adelheid ve Theophanu toplumlarında önemli roller oynadılar. Kızları prensesler Mathilde, Sophia ve genç Adelheid de öyle idi.⁷⁶⁸

Otto çağının dört büyük kronik yazarı (Corveyli Widukind, Cremonalı Liudprand, Magdeburglu Adalbert ve Gandersheimli Hrotsvit) keşif Widukind, Adalbert ve İtalyan piskopos Liudprand, üçü bize kraliyet dışı kadınlar hakkında önemli kanıtlar sunmaktadır. Hrotsvit'in eseri *Gesta Ottonis* ise kraliyet dışı kadınlar hakkında bilgiler içermez. Bu kaynaklar ve diğer küçük çalışmalar arasında Otto toplumundaki insanların kadınlar hakkında ne düşündüklerine dair ayrıntılı bir tablo oluşturmak mümkündür.⁷⁶⁹

Otto dönemi kronik yazarları, bazı kadınlar hakkında çok olumsuz şeyler söylemişlerdi. Ama bunun yanı sıra toplumlarında ahlaksız erkekleri de kınadılar. Thietmar, çağdaş erdemde genel bir düşüşle ilgili eleştirisinin bir parçası olarak kendi zamanında insanlar arasındaki sadakat eksikliğini kınamaktadır. Bununla birlikte kadınların ahlaki çöküşünden şikayet etmiştir. Thietmar için kadınların erdemi,

⁷⁶⁶ Pierluigi Licciardello, "Tarihyazımı", *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, s.620.

⁷⁶⁷ Antoni Grabowski, *age*, s.11.

⁷⁶⁸ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.17.

⁷⁶⁹ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.19.

erkeklerinkinden cinsel açıdan daha yüklü bir şekilde azalmıştı. Piskopos, kendi çağında kadınların zinasının yaygınlığından şikayet ediyordu (açıkçası zinayı kadın kusurlarından biri olarak görmekteydi.)⁷⁷⁰

Diğer kronik yazarlarının ahlaksız kadınlar konusunda söyleyecekleri çok az şey vardır. Bunlar arasındaki tek önemli istisna, genellikle ağzı bozuk olarak anılan piskopos Liudprand'dır. Liudprand'ın *Antapodosis*'ine göre İtalya'nın yönetici kadınları, açgözlü, manipülatif fahişelerin tamamen kötü bir koleksiyonundan ibaretti. Hatta bazı kaynaklarda X. yüzyılın başlarında Roma'nın, kızları kendisinden bile daha kötü olan "utanmaz fahişe Theodora" tarafından yönetildiğine dair ifadeler kullanılmıştır. Liudprand, hikâyeyi büyük kızı Marozia'nın Papa Sergius ile bir ilişkisi vardı ve oğulları John daha sonra papa oldu diyerek anlatır. Bazı tarihçiler, Liudprand'ı kadın düşmanı olarak görmüşlerdir. Buna karşılık Liudprand Otto Hanedanı kadınları Adelheid, Gerberga, Ida ve Mathilda hakkında çok olumlu ifadeler kullanmıştır. Çünkü Liudprand, piskoposluk ve esenliğini Otto himayesine borçluydu ve bu yüzden imparatorluk leydilerine hakaret etmesi kesinlikle mümkün değildi.⁷⁷¹

Aslında Adelheid'in hikayesi, çok yönlü bir hikayedir. Diğer Orta Çağ kadın yöneticilerinin aksine Burgonya kralının kızıyla ilgili çok şey korunmuştur. Bu durum, kısmen hayatının son yıllarında Clunly Başrahip Odilo'yu hayat hikayesini yazması için görevlendirmesiyle ilgili olabilir. Adelheid'in bir hayranı ve çağdaşı olan Başrahip Odilo, onun arzusunu yerine getirdi ve elbette ki çok övgüye değer ve oldukça tek taraflı bir şekilde bunu anlattı.⁷⁷² İmparatoriçeyi hayatının son yıllarında şahsen tanıyan ve bu nedenle de kendisi için bir görgü tanığının güvenilirliğini iddia edebilen Odilo, biyografiyi muhtemelen Adelheid'in Aralık 999'daki ölümünden kısa bir süre sonra yazmıştı.⁷⁷³

⁷⁷⁰ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.26.

⁷⁷¹ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.28.

⁷⁷² Nicole Elisabeth Kramreither, *Kloster und Herrschaft. Äbtissinnen und Fürstinnen ottonischer Zeit im Spiegel herrschaftlicher Macht*, Universität Wien, Masterarbeit, Wien 2016, s.41.

⁷⁷³ Daniela Müller- Wiegand, *Vermitteln-Beraten-Erinnern Funktionen und Aufgabenfelder von Frauen in der ottonischen Herrscherfamilie (919-1024)*, Kassel University Press, Kassel 2005, s.29.

Genel anlamda şimdiye kadar adı geçen birincil kaynakların hepsinin olaylar üzerinde belirgin erkeksi bir bakış açısı vardır. Bu nedenle Otto döneminin birkaç kadın yazarının eserlerine sahip olduğumuz için gerçekten şanslıyız. Bunlardan birisi, en çok oyunları ile ünlü olan ve Hrotsvit adıyla bildiğimiz yazardır. Ancak bu oyunların dışında en önemlisi, 968’de yazılan “Deeds of Otto I (I. Otto’nun Kahramanlıkları)” olup daha pek çok tarihi eser de yazmıştır. Mevcut tek el yazması, eksik olmasına rağmen Hrotsvit, bize Kraliçe Mathilda, Edith ve Adelheid hakkında çok benzersiz bilgiler sağlamaktadır. Adı bilinmiyor olsa da Quedlinburg yıllıklarının yazarı da muhtemelen bir kadındı ve bu en büyük Otto kuruluşlarında bir rahibeydi. *Annales Quedlinburgenses*, tek bir yazarın eseridir ve yaklaşık 1000’li yıllarda başlayıp 1030’da sona ermiştir. Bu çalışma, özellikle topluluğu kuran kraliçe Mathilda ve başrahibesi olarak hizmet eden torunu Mathilda hakkında kapsamlı ayrıntılar sağlamaktadır.⁷⁷⁴

Ayrıntılar arasında özellikle Edith ve I. Otto’nun evliliği, oldukça önemlidir. Bu, sadece bir evlilik değil iki yönetici aile arasında bir ittifaktı. Otto dönemi kronik yazarları tarafından da bu evlilik, çok önemli görülmüştür. Birinin bir kralın kızıyla evlenmesi her zaman önemlidir. Bu nedenle Fransız kronik yazarı Flodoard, Duke Hugh’un yeni gelininin İngiltere Kralı Edward’ın kızı olduğunu dikkatlice belirtmiştir. Ancak kadının adı belirtilmemiştir. Alman kayıtları da Edith’in soyağacını kaydetmiş olmasına dikkat çekmektedir. Örneğin, Quedlinburg kronikçisi 929’da Otto’nun “İngiliz kralının kızı” olan Edith ile evlendiğini bildirmektedir. Her ne kadar ayrıntıları yanlış anlasalar da aynı şekilde Cremonalı Liudprand ve Corveyli Widukind de Edith’in İngiliz kraliyet soyundan olduğunu vurguluyor. Bu evlilik ittifakının en ayrıntılı açıklaması, Gandersheimli Hrotsvit’in eseri *Gesta Ottonis*’in sayfalarında yer almaktadır. Hrotsvit, I. Heinrich’in en büyük oğlu Otto için değerli bir eş bulmayı arzu ettiğini bildirir. Kendi ülkesinden bir gelin istemediğini ve bu yüzden İngiltere’den Kral Aethelstan’dan Edith’i istediğini bildirmektedir. Kuşkusuz Hrotsvit, Edith’in Yaşlı Edward’dan ziyade daha önceki bir kralın kızı olduğuna inanarak bu noktada oldukça kafası karışmıştır. Ancak Edith’in şehit Kral Oswald’ın (ö.642) soyundan olduğunu vurguluyor. Widukind’in Edith’in ölümünü bildirdiğinde yaptığı son değerlendirmesi, bu Anglo-Sakson prensesinin Otto Hanedanına neler getirdiğinin iyi bir özetidir. Widukind için dindarlığı ile ayırt edildi, ama aynı

⁷⁷⁴ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.7.

cümlede onun asil kanını da övüyordu. Güçlü olduğu kadar asil bir ailenin kızıydı. Tarihçi, yaşamı boyunca eşiyle Alman İmparatorluğu'nun yönetimini paylaştığına inanıyordu.⁷⁷⁵

⁷⁷⁵ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.46-.47.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

OTTO RÖNESANSININ SANAT ve MİMARİYE ETKİSİ

4.1. Duvar Resimleri

Otto döneminden günümüze ulaşmış duvar resimleri ve aydınlatmalı el yazmaları, bozulmalarına rağmen ikonografi ve üslup açısından önemli eserlerin kanıtlarını sunuyorlar. Otto duvar resimlerinin örnekleri, X. yüzyılın ikinci çeyreğinden XI. yüzyılın üçüncü çeyreğine kadar gelebilmiştir. Otto kralları ve imparatorları tarafından yönetilen bölgenin her yerinde bulunmaktadır.⁷⁷⁶

Bu dönemde resim tarzında daha az belirgin değişiklikler meydana geldi. Bu dönemde resim sanatına gelince Karolenj modelleri ve geç klasik ve Bizans tarzları ile şekillenmeye devam etti. Selefleri gibi bu dönemde ressamalar, natüralist formların salt yeniden üretiminden kaçındılar ve sembolik araçlara odaklandılar. Ressamların eserleri, çağın dinsel atmosferine uygun görünen sakinliği ve dinginliği yansıtıyordu. Uygulamada zarif olan resimlerinin karakteristik bir ritmi vardı ve Hristiyan inancının mistik unsurlarını vurgulayan temaları ifade ediyordu.⁷⁷⁷

Anıtsal heykelin yeniden canlanmaya başladığı dönemde, duvar resimleri, Otto kiliselerinin dekorasyonunda baskın ortamı oluştuyordu. Çağdaş kronikler, bu resimlerden, biraz genel terimlerle de olsa övgüye değer bir şekilde bahsederdi. Hildesheimli Bernward'ın çağdaşı olan Thangmar, piskoposun “*katedralinin duvarlarını ve tavanlarını ... muhteşem parlak resimlerle süslediğini, böylece kişinin tamamen yeni bir kilisede olduğu hissine kapıldığını*” ifade eder. Eichstätt'daki St. Gertrude şapelindeki resimler, “harika ve neredeyse canlı resimler” olarak tanımlandı. Kroniklerin St. Gall, Peterhausen, Deutz, Köln, Aachen ve Echternach gibi merkezlerdeki resimlerden bahsetmesine rağmen, bugün çok az örnek kalmıştır. Otto döneminde duvar resmi örneklerinin bugün korunduğu iki ana bölge, Hessen'deki Fulda'da ve Constance Gölü

⁷⁷⁶ “Ottonian Painting”, *The Grove Encyclopedia of Medieval Art and Architecture*, Colum P. Hourihane (Ed.), Vol. IV, Oxford University Press, New York 2012, s.512.

⁷⁷⁷ Walther Kirchner, *age*, s.73.

bölgesinde bulunmaktadır. Fulda duvar resimleri, Petersburg ve Neuenberg'deki St. Andrew kiliselerinde bulunmaktadır. Petersburg resimleri de daha büyük bir duvar resminin parçalarıdır ve Ürdün'deki Mesih'in Vaftizi, İsa'nın, melekler ve azizlerin sahnelerini içerir. C. R. Dodwell, bu çalışmaları “renkli çizimler” olarak tanımlar. Oberzell'deki St. George Kilisesi'ndeki Reichenau duvar resimleri, bu dönemdeki duvar resminin ölçeğini ve karmaşıklığını yansıtmaktadır. Figürler, mimari bir fonda ve yatay renk şeritlerinde gösterilmektedir. 1880'de kapsamlı bir restorasyonla birleşen bozulma, modellemenin çoğunun kaybolmasına neden olmuştu (Bk. Resim – 8-9). Goldbach'taki St. Sylvester'daki resimler, ölçek ve uygulama bakımından Oberzell'dekilere göre daha mütevazıdır ancak hiçbir zaman restore edilmemiş olmaları bakımından önemlidir. Mesih'in mucizelerinin bir döngüsüne ek olarak Goldbach resimleri, on iki havarinin ve Goldbach'ın kurucusu ve Reichenau'nun keşişi Winidhere'nin figürlerini içerir.⁷⁷⁸

Reichenau'nun önemli bir kitap üretim merkezi olarak statüsünü çevreleyen söylem, manastırın kendi duvar ressamlarının olup olmadığını da sorguladı. Duvar resimleri, çoğunlukla imzasızdı ve bu durum, sanatçıların izini sürmeyi zorlaştırmıştı. Reichenau bölgesinde IX. yüzyılda manastır duvar ressamlarının olduğu bilinmektedir. Dodwell, bir yüzyıl sonra Oberzell resimlerinin gezgin sanatçılar tarafından yapılmış olabileceğini öne sürüyor. Diğerleri bölgede bulunan eser miktarına ve Reichenau el yazmalarıyla üslup bağlantılarına dayanarak, Reichenau'yu bir duvar resmi okulunun merkezi olarak savundu. Deschamps, minyatürcülerin de duvar ressamları olduklarını öne sürerek, bu iki sanatın birbirine nüfuz ettiğini iddia ediyor.⁷⁷⁹

4.2. Fildişi Eserler

Fildişi, kremi beyaz renkte, yüksek ve kalıcı bir cila alan, sert ve elastik bir maddedir. Tarih öncesi çağlardan beri sanatta büyük ölçüde kullanılmış ve Orta Çağ Hristiyanları tarafından dini nesnelerin yapımında veya süslenmesinde yaygın olarak kullanılmıştır. Tüm Orta Çağ boyunca fildişleri, portatif sunaklar, küçük kutular, kutsal

⁷⁷⁸ Kristen M. Collins, “Ottonian Art and Architecture, Wall Painting”, *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.604-605.

⁷⁷⁹ Kristen M. Collins, “Ottonian Art and Architecture, Wall Painting”, s.605.

su kovaları, küçük heykeller, tespih boncukları, mühürler ve dini mobilyaların dekorasyonunda yaygın olarak kullanılmıştır.⁷⁸⁰

X. ve XI. yüzyıllarda fildişi, öncelikle prestijli dini komisyonlarda kullanıldı. Hayatta kalan en büyük nesne grubu, çoğu orijinal olarak ayinle ilgili kitapların kapaklarını süsleyen kabartma oymalı plaklardır. Üç boyutlu fildişi oymalar daha az yaygındır ancak X. yüzyılın sonlarına ait Milano'dan ve XI. yüzyılın başlarında Mainz'den Bakire ve Çocuk'un tasvir edildiği ayinlerde kullanılan kutsal su kovaları bu türü temsil eder. Otto dönemindeki fildişileri, ayrıca geç dönem Karolenjler'den geç Antik Roma ve çağdaş Bizans'a kadar çeşitli etkiler sergiler. Bu sebeple Ottolar döneminde homojen bir üslup hakim olmamıştır. Hayatta kalan en büyük fildişi grubu, Magdeburg Antependium olarak adlandırılan ve şimdi dağılmış olan levha serisidir. Dekoratif geometrik bir zemine karşı sergilenen Magdeburg figürleri, anıtsallık ve saygınlık kazanmıştır. Çağdaş Bizans ve geç Antik Batı kaynakları, Bizans prensesi Theophanu ile evlenen II. Otto ve oğulları III. Otto dönemlerinde fildişi oymacılar üzerinde artan bir etkiye sahipti. Bir yandan Constantinopolitan modellerinin, diğer yandan Roma kaynaklarının uyarlanması, daha güçlü bir üç boyutlu insan figürü ve perspektif mimarisi ve mekân kavramıyla sonuçlandı. II. Otto'nun ziyareti için yaklaşık 980'de Milano'da yapılan fildişi bir situla, evangelistler, Bakire ve Mesih figürleriyle süslenmiştir.⁷⁸¹

4.2.1. Fildişi Paneller

Hildesheim'daki St. Michael'in bronz kapılarının figürlü panoları benzersiz bir topluluk oluştursa da bunlar bir Otto kilisesinde sergilenmek üzere yapılmış küçük ölçekli anlatımlı kabartma panellerinin tek serisi değildir. Bir zamanlar Magdeburg Katedrali'ndeki sunak, minber veya diğer önemli kilise mobilyalarını süsleyen neredeyse 50 kadar bir setten on altı fildişi levha kalmıştır. Levhaların çoğu, Mesih'in yaşamından sahneleri tasvir ediyordu.⁷⁸²

⁷⁸⁰ Caryl Coleman, "Ivory", *The Catholic Encyclopedia*, Vol. VIII, The Encyclopedia Press, New York 1913, s.257-258.

⁷⁸¹ Karen E. Loaiza, "Ottonian Art and Architecture, Ivories", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.598.

⁷⁸² Fred S. Kleiner, *age*, s.333.

Kökleri, kilise ve devletin birliğine dayanan Otto ideolojisi, bir zamanlar Magdeburg Katedrali'ne sunulan bir sunağın veya minberin dekorasyonunun bir parçası olabilecek birkaç fildişinden biri olan fildişi bir levha üzerinde görsel bir biçim alır.⁷⁸³ Bu fildişinde I. Otto, büyük bir çelenk üzerinde oturan ve hediyeyi memnuniyetle karşıladığını belirtmek için sağ elini imparatora uzatan Mesih'e Magdeburg Katedrali'ni takdim ediyor. Otto tasvirlerinde genellikle imparator merkezi figür ve büyük boy olarak tasvir edilir ancak burada sanatçı, sakallı ve taçlı Otto'yu minik bir çocuk kadar küçük bir figür olarak tasvir eder. Asırlık ölçek hiyerarşi ilkesi, sanatçının tek ölümlü olanı en küçük figür olarak tasvir etmesini dikte eder. Mesih en büyüğüdür ve azizler orta büyüklüktedir. En göze çarpan iki tanesi, sağda Cennet Krallığı'nın anahtarını tutan Aziz Petrus ve imparatoru Mesih ile tanıştıran Aziz Maurice'dir. Sanat tarihçileri, levhaların I. Otto imparatorluğunun bir parçası olan Lombardiya'nın önde gelen şehri Milano'daki fildişi oymacılarının işi olduğuna inanıyor (Bk. Resim –10).⁷⁸⁴

Levhanın stili, hem bir sanat eserinin mesajını netleştirmek için sadeleştirmeyi kullanan Karolenj sanat geleneğinin hem de birçok Bizanslı sanatçının uyguladığı natüralizmin özelliklerini taşıyor. Sahnedeki ciddiyet durumu, çelenk (dünyayı simgeliyor), figürlerin kendileri ve gruplamaları ve figürlerin görüş hatlarının Otto'nun sunusunda bulunduğu bir dama tahtası, arka planına karşı sabit geometrik formlarından kaynaklanıyordu.⁷⁸⁵

Otto dönemine ait başka bir panel de II. Otto'nun Roma imparatoru olarak taçlandırılmasını gösteren bir fildişi paneldir. Theophanu'nun artan etkisinin bir örneğini belirgin Yunan veya Bizans özelliklerini sergileyen belki de en iyi bilinen Otto sanatı örneği olan bu fildişi panelde görmekteyiz. Şimdi Cluny Müzesi'nde yer alan panel, II. Otto ve Theophanu'yu her ikisini de kutsayan Mesih'in yanında gösteriyor. Paneldeki yazıtlar hem Latince hem de Yunanca'dır ve imparatorluk çiftini tanımlamaktadır. Yunanca ve Latince'nin karışımı, bazı bilginlerin panelin İtalya'nın yüksek düzeyde Bizans etkisine sahip bir bölgesinde yapıldığına inanmalarına sebep olmuştur. Panelde II. Otto ve Theophanu'nun giydiği kıyafetlerde Bizans etkisinin kanıtıdır. Panelde her ikisi

⁷⁸³ Marilyn Stokstad and Michael W. Cothren, *Art History*, Fourth Edition, Vol.1, Prentice Hall, New Jersey 2011, s.446.

⁷⁸⁴ Fred S. Kleiner, *age*, s.333.

⁷⁸⁵ Michael Norris, *age*, s.49.

de *loros*⁷⁸⁶ isimli kıyafeti giyiyor ve başlarındaki taçlar, çağdaş Bizans paralarında bulunan Bizans imparatorluk portrelerini anımsatıyor (ve dolayısıyla gerçek Otto tacından oldukça farklıydı). (Bk. Resim –11).⁷⁸⁷

Bu panel, taçlı imparatoru ve imparatoriçesini kutsamak için her iki kolunu da uzatan merkezi ve en büyük figür olarak Mesih'i gösterir (Otto ise 17 yaşından çok daha yaşlı görünüyordu). Sanatçı, üçünü de dik bir şekilde ayakta ve doğrudan izleyiciye bakarken tasvir etmiştir. Figürlerin cepheleri, üçlü kompozisyon ve oyma stili, eserin Konstantinopolis'ten ithal edildiğini göstermektedir. Fildişindeki yazıt, bağışçının (Mesih'in taburesine yapışan birazcık da eğik olan küçük figür) bir İtalyan piskoposu olduğunu anlatmaktadır. Bu nedenle bazı sanat tarihçileri, sanatçının Lombardiya'da bir Otto fildişi oymacısı olabileceğini düşünüyor. Paneli kim yapmış olursa olsun, ikonografi belirgin bir şekilde Bizans özelliği taşımaktadır. Çünkü yapıtların görüntüsü, Otto'nun yönetme yetkisinin papadan değil, doğrudan Mesih'ten geldiğini anlatmaktadır.⁷⁸⁸

I. Otto dönemindeki Magdeburg plakasına benzer diğer bir eser de günümüzde Milano'da bulunan fildişi bir tablettir. Burada bir erkek ve küçük bir çocuğu kucağında tutan bir kadın, Mesih'in önünde diz çöküyor. Her üç insan figürü de taç takıyor. Eserin tabanı boyunca "Otto imperator" yazısı yer almaktadır. Diz çökmüş insanlar, Aziz Mauritius ve Meryem Ana tarafından desteklenmektedir. Çoğu bilim insanı, figürlerin II. Otto, Theophanu ve genç III. Otto'yu temsil ettiğine inanmaktadır. II. Otto, Mesih'in sağında durarak ve Mesih'in sağ ayağını kavrayarak konumlandığı yerin üstünlüğünü alır. Ancak İsa, ailenin bir üyesini diğerine tercih etmek yerine dümdüz ileriye bakıyordu. Ayrıca Theophanu ve II. Otto'nun boyutları birbirine eşittir; aslında Theophanu'nun başı kocasınınkinden biraz daha yüksektir. Taçları tarz olarak çok benzerdir. Dua eden figürler, sadece bir hükümdar değil aslında bir imparatorluk ailesidir (Bk. Resim –12).⁷⁸⁹

⁷⁸⁶ Bizans imparatorluk çiftinin saray ayinlerinin en ciddi anlarında giydiği mükemmel tören kıyafetlerinden biridir. Ayrıntılı bilgi için bk: Maria G. Parani, *Reconstructing the Reality of Images: Byzantine Material Culture and Religious Iconography (11th–15th Centuries)*, Brill, Leiden 2003, s.11.

⁷⁸⁷ Stacey Adelia Blake, *agt*, s.253-254.

⁷⁸⁸ Fred S. Kleiner, *age*, s.334.

⁷⁸⁹ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.116.

Ottoların mimariye katkısını kısaca gözden geçirirken XI. ve XII. yüzyılların karakteristik özelliği olan bir dizi bölgesel tarzın ayırt edilebileceği öne sürülmüştür. Bu, fildişi oymacılığı için de aynı derecede geçerlidir. Liege ve Köln'ün önemli merkezler olduğunu söyleyebiliriz. Liege için bir fildişi kabartma incelendiğinde Evangelistlerin dört sembolü ve diz çökmüş bir piskopos, Majesteleri Mesih ile oyulmuş bir fildişi kabartma I. Otto'nun şapelinin bir üyesi olan Liege Piskoposu Notker'a atıfta bulunan bir yazıt taşımaktadır. Bir zamanlar piskopos, şehirde güçlü bir kültürel güçtü. Öte yandan Köln'de, Mesih'in, o şehirdeki St. Gereon Kilisesi'nden Aziz Victor ve Aziz Gereon'u kutsadığını gösteren bir kabartma incelendiğinde XI. yüzyılın ilk yarısında oradaki tarzın, ana hat olarak daha sert, daha şematik, formların ise daha sert ve daha az hassas bir şekilde modellendiği görülmektedir (Bk. Resim –13-14).⁷⁹⁰

4.2.2. Fildişi Situlalar

Otto dönemine ait bir fildişi olan *Basilewsky Situla* (kutsal su kovası), 980 yılı civarında Kutsal Roma İmparatoru II. Otto'nun Milano'yu ziyareti için yapılmış, burada sunulmuş ve oyulmuş olabilir. Ancak fildişi situlalar nadirdir ve kesinlikle imparatorluk ziyareti gibi özel törenler için yapılmıştır. Bugün bunlardan sadece dört tanesi bilinmektedir (diğerleri ise New York, Metropolitan Sanat Müzesi'nde; Aachen Katedral hazinesi ve Milano Katedral hazinesinde bulunmaktadır) ve hepsi, X. yüzyılın sonlarından XI. yüzyılın başlarına kadar tarihlenmektedir. *Basilewsky Situla*, iki sıra halinde düzenlenmiş ve Mesih'in tutkusundan on iki sahne ile dekore edilmiştir. Üst kenarda, metal bir kulpun yerleştirilmesi için tasarlanmış deliklerle delinmiş iki yükseltilmiş insan kafası vardır. Kutsal su, bu fildişi kovanın içine yerleştirilmiş ayrı bir metal kovada bulunuyordu çünkü suyla temas etmesine izin verilseydi fildişi mahvolurdu.⁷⁹¹ Günümüzde Londra'da (Victoria and Albert Museum) bulunan bu küçük litürjik kovanın üzerindeki yazıda "AVGVSTO" yani Otto'dan açıkça söz edilmektedir ancak kim olduğu ve bu litürjik objenin kimin için yapıldığı konusunda fikir birliğine varılmamıştır. Kovanın çevresine oyulmuş olan karmaşık kristolojik sahnelerin bazıları, Milano Katedrali'nin hazinesinde muhafaza edilen Çile Diptiği olarak tanımlanan farklı

⁷⁹⁰ John Beckwith, *age*, s.138.

⁷⁹¹ Janetta Rebold Benton, *Materials, Methods, and Masterpieces of Medieval Art*, Jane Chance (Ed.), Praeger Publishers, Santa Barbara 2009, s.105-106.

bir fildişi levhasından ilham alınmıştır. Bu nedenle de Milano kökenli olduğu düşünülmektedir (Bk. Resim –15).⁷⁹²

Otto dönemine ait bir diğer situla ise Aachen'deki Katedral Hazinesi'nde bir imparator, bir papa, iki başpiskopos, iki piskopos, bir başrahip ve Cennet Şehri'ni koruyan nöbetçiler figürüyle oyulmuş ve ayrıca büyük önem taşıyan bir ayin töreni için yapılmış olan bir fildişi situladır.⁷⁹³ Aachen'deki situlada, III. Otto (ya da II. Heinrich) olduğu düşünülen imparator, kilisenin en yüksek temsilcileri için ayrılan üst sicilde tasvir edilirken, seküler alandaki diğer tüm figürler alt sicile konumlandırılmıştır.⁷⁹⁴ Situla üzerindeki imparator, sakallı ve bıyıklı yetişkin bir adam olarak tasvir edilmiştir. Kovanın 1002'de Mainz'de II. Heinrich'in taç giyme töreninde kullanılmış olması mümkündür. Kova üzerindeki oymalar, en yüksek kalitededir; küçük figürler güzel bir şekilde modellenmiş ve büyük bir incelikte uygulanmıştır (Bk. Resim –16).⁷⁹⁵

Ayrıca fildişi oymalar gibi geç antik döneme özgü nesneler, Karolenj ve Otto sanatında kitap kapakları olarak da kullanılmıştır.⁷⁹⁶ Fildişi oyma sanatının bir örneği de X. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenen Echternach'daki Codex Aureus'un ön kapağında görülmektedir. Dekoratif düzeni haç şeklindedir ve merkezinde, emaye ve mücevherlerle süslenmiş bir çerçeve ile çevrili, çarmıha gerilmeyi temsil eden fildişi bir panel vardır.⁷⁹⁷ III. Otto'nun İncil Kitabı kapağına baktığımızda ise X. yüzyılda yapılmış olan bu kapak altın bir zemin üzerinde değerli taşlarla süslenmiş ve ortasında Bakire'nin ölümünün tasvir edildiği bir fildişi oyma vardır (Bk. Resim –17).⁷⁹⁸

⁷⁹² Giorgia Pollio, agm, s.856.

⁷⁹³ John Beckwith, *age*, s.136.

⁷⁹⁴ Robert Deshman, "Otto III and the Warmund Sacramentary: A Study in Political Theology", *Zeitschrift für Kunstgeschichte*, Bd.34, H.1, (1971), s.14.

⁷⁹⁵ John Beckwith, *age*, s.136.

⁷⁹⁶ Bruno Reudenbach, "Kulturelle Fusionen Herkunft, Formung und Aufgaben Der Kunst im Frühen Mittelalter", s.12.

⁷⁹⁷ Galit Noga-Banai, "Local Medievalism: Bernward's Doors, Hezilo's Chandelier, and the Memorial Fountain for the Synagogue at Lappenberg in Hildesheim", *Zeitschrift für Kunstgeschichte*, Band.82, (2019), s.265.

⁷⁹⁸ John Beckwith, *age*, s.105.

4.3. Sanatsal Açıdan El Yazmaları

El yazmaları, Orta Çağ'da önemli bir yere sahipti. Orta Çağ manastırlarında keşişler tarafından özel olarak işlenmiş dana ya da koyun derisinden parşömen üzerine yazılmış kitapları çoğalttıkları atölyeler bulunmaktaydı. El yazması çok zor yapılan ve aynı zamanda büyük bir ustalık gerektiren önemli bir sanat çalışmasıydı. Tek bir el yazması üzerinde birden fazla insan uzun bir süre çalışırdı. Ye. Agibalova ve G. Donskoy “Bazıları metni zarif bir el yazısıyla yazar, diğerleri içlerine resimler çizdikleri süslü baş harfleri boyar; başkaları ise başlıkları çizer ya da minyatürleri yapardı” ifadesini kullanmışlardır. Kitapların sayısı az olmasından dolayı çok pahalıydı. Yalnızca çok zengin olan kesim bunları satın alabilmekteydi. Krallar ve soylular bile birbirlerine bir antlaşma imzalarken, bir bebeğin doğumunda ya da bir düğün gibi tören alanlarında bu el yazması kitapları hediye ederlerdi.⁷⁹⁹ Hatta 744'te kurulan Fulda Manastırı, Karolenj ve Otto dönemlerinde büyük bir öneme sahipti ve kendi ihtiyaçlarının ötesinde ihracat için çalışan büyük ve iyi organize edilmiş bir scriptoriumu vardı.⁸⁰⁰

Dolayısıyla Karolenj ve Otto dönemlerinde Alman manastırları, el yazmaları yapma ve bunları kütüphanelerinde muhafaza etme konusunda çok etkindi.⁸⁰¹ Karolenj döneminde el yazmaları görkemli bir şekilde ortaya çıkmıştır. Karolenj dönemini karakterize eden bu sanat, IX. yüzyılın sonuna doğru gerilemiştir. O dönemlerde bu sanat dalının ana merkezleri, Kuzey Fransa ve Fransız-Alman sınır bölgeleriydi: Aix-la-Chapelle, Tours ve Reims. Bu sanat dalının yeniden canlanması, özellikle Otto Hanedanının Almanya'da yükselmeye başlamasından çöküşüne kadar olan dönemi kapsamaktadır. Büyük Otto'nun 936'da tahta çıkışından, 1024'te II. Heinrich'in ölümüne kadar Otto hanedanları el yazmalarının önderleriydiler.⁸⁰² İmparator II. Heinrich'in ölümünden sonra, Otto stilinin terk edilmesiyle minyatür resim sanatında üzücü bir değişiklik meydana gelir, önce kısa bir durgunluk dönemi, sonra hızlı ve ani bir düşüş dönemi yaşanır.⁸⁰³

⁷⁹⁹ Ye. Agibalova ve G. Donskoy, *age*, s.49-50.

⁸⁰⁰ Gabriele Köster und Heike Pöppelmann, *agm*, s.35.

⁸⁰¹ Karen Gould, “Manuscripts, Painting and Production”, *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.492-493.

⁸⁰² J. A. Herbert, *Illuminated Manuscripts*, Cyril Davenport (Ed.), G. P. Putnam's Sons, New York 1911, s.143.

⁸⁰³ Franz Jacobi, *age*, s.26.

Kutsal Roma İmparatorluğu'nun 962'de I. Otto döneminde yeniden kurulması lüks sanat üretiminde yeni bir çağ başlattı. Almanya'daki Sakson Hanedanının imparatorları, X. yüzyılın ortalarından XI. yüzyıla kadar Avrupa siyasi ve sanat hayatına hakim olmuşlardır. Bu sanat alanlarından en önemlilerinden biri de el yazmalarıdır. Yaklaşık yüz yıl boyunca Orta Çağ'ın en görkemli aydınlatmalı el yazmaları, Otto Krallığında üretilmiştir.⁸⁰⁴

Otto dönemi, büyük ölçekli bronz dökümün ve gerçek boyutlu heykelin yeniden canlandığını gördü ancak zamanın en tipik heykelsi ürünleri, özellikle kitap kapakları ve sunak kabartmaları için fildişi ve metal işçiliğindeydi. Duvar resimleri hâlâ hayatta olsa da Otto sanatının karakteri, zengin bir aydınlatılmış el yazması hazinesinde daha iyi görülüyor.⁸⁰⁵

Otto dönemi sanatçıları el yazması tezhip alanında da aynı derecede başarılıydılar ve bu resimsel ortam, belirli el yazmalarını sipariş eden Otto imparatorlarının ve piskoposlarının ideallerini ifade etmeleri konusunda metal nesneler kadar önemliydi. III. Otto'nun lüks İncil Kitabı buna bir örnektir. Mücevher kaplı altın kapak açıldığında imparatorun ve saray üyelerinin iki tam sayfaya yayılmış boyalı törensel bir portresi bulunur. İmparatorun hizmetçilerine göre geniş ölçeği ve merkezi yerleşimi (sağda piskoposlar, solda laik lordlar) onun hiyerarşinin tepesindeki yerini ve hem kilise hem de devlet üzerindeki egemenliğini gösterir.⁸⁰⁶ Otto ressamaları ve heykeltıraşları, aydınlatmalı el yazmaları ve fildişi kabartmalar üretiminde Geç Antik ve Bizans kaynaklarından esinlenmişlerdir.⁸⁰⁷

Otto hükümdarları ve Otto sarayı adına görkemli el yazmaları oluşturan ilk atölye, bu erken dönemde muhtemelen bir tür saray scriptoriumu olan Corvey Manastırı'nın atölyesiydi.⁸⁰⁸ Özellikle Corvey, diğer Otto manastır okulları arasında avantajlı bir konuma sahipti. Sakson iktidar evi tarafından finanse edilen Corvey, X. yüzyılın ortalarında aydınlatılmış Codexler üretmeye başlayabildi. Ama daha sonraki zamanlarda

⁸⁰⁴ Thomas Kren ve Diğerleri, *Masterpieces of The J. Paul Getty Museum Illuminated Manuscripts*, Los Angeles 1997, s.10.

⁸⁰⁵ Ian Chilvers (Ed), *The Concise Oxford Dictionary of Art and Artists*, Oxford University Press, Oxford 1999, s.340.

⁸⁰⁶ Kristen Mossler Figg and John Block Friedman (Ed.), *age*, s.433.

⁸⁰⁷ Fred S. Kleiner, *age*, s.312.

⁸⁰⁸ Gabriele Köster und Heike Pöppelmann, *agm*, s.35.

Saksonya'daki başrol Hildesheimli Bernward'ın okuluna geçti ve Corvey arka planda kaldı.⁸⁰⁹

Adolf Merton, Alman sanat çevresi üzerine yaptığı araştırmalar sonucunda 820 yılından 920 yılına kadar St. Gallen'in, X. yüzyılın ortalarından XI. yüzyılın ortalarına kadar da Reichenau'nun sanatsal kültürün ana merkezi olduğunu ifade etmiştir. St. Gallen de Reichenau gibi kendi altın çağından sonra bile Otto dönemi resim süslemesinde belirleyici olmuştur.⁸¹⁰

St. Gall ve Reichenau'daki manastırlar, Otto el yazmalarının ilk üretim merkezlerindendir ve hem bu merkezlerde üretilen eserlerde hem de diğer eserlerde görülen altın ve morun zengin kullanımı, bu tür dini kuruluşların sahip olduğu zenginliği ortaya koymaktadır. Aslında Reichenau, imparatorluk eviyle ilişkili zengin el yazmalarının oluşumuyla dikkat çekerken St. Gall, Charlemagne çağına ve ötesine uzanan uzun bir bilim ve sanat üretimi geleneğine sahipti.⁸¹¹

Constance Gölü'ndeki Reichenau, uzun zamandır bir ressam okulu olarak ünlüydü ve en iyi Otto aydınlatmalarının çoğu, özellikle daha öncekiler, bu merkezden doğar. X. yüzyılın sonlarına doğru sanatsal canlanma kuzeye doğru yayılmaya başladı: Hildesheim Piskoposu Bernward, katedral şehrinde bir aydınlatma ve metal işçiliği okulu kurdu ve Reichenau etkisi, Başpiskopos Egbert tarafından Trier'e getirildi. Almanya genelinde aslında sanatsal üretimde büyük bir enerjinin olduğu bir dönemdi ancak elde edilen başarılar çoğunlukla (en azından minyatür söz konusu olduğunda) güzel olmaktan çok ilginçti. XII. yüzyıla gelindiğinde Batı ve Orta Avrupa'da iyi gelişmiş dekoratif özelliklere sahip belirli bir tarz iyice yerleşti.⁸¹² Reichenau adasında 1000 yılı civarında oluşturulan III. Otto'nun İncil Kitabı veya 1014'te II. Heinrich için Reichenau'da tamamlanan Pericopes Kitabı gibi eserler, batılı aydınlatmanın en önemli eserleri arasında yer alıyor.⁸¹³

⁸⁰⁹ Florentine Mütherich, "Die Buchmalerei in den Klosterschulen des frühen Mittelalters", *Monastische Reformen im 9. und 10. Jahrhundert*, Raymund Kottje und Helmut Maurer (Hrsg.), Band.38, Jan Thorbecke Verlag, 1989, s.23.

⁸¹⁰ Adolf Merton, *Die Buchmalerei in St. Gallen*, Zweite Auflage, Karl W. Hiersemann Verlag, Leipzig 1923, s.93.

⁸¹¹ Thomas Kren ve Diğerleri, *age*, s.10.

⁸¹² J. A. Herbert, *age*, s.143-144.

⁸¹³ Brigitte Beier, *age*, s.75.

Bu dönemde Bizans, Geç Antik ve Karolenj dönem üsluplarının etkisinde kalarak kendi üslup anlayışlarını geliştiren minyatür sanatçıları, minyatürlü sayfalarda ayrıntıları en aza indirip figürlere odaklanmışlardır. Bu figürler, ince ve uzun vücutlu, büyük elleri olan imgelerdir. Otto döneminde insan figürüne önem verilmiş ve Karolenj dönemine oranla daha yumuşak renkler kullanılmıştır.⁸¹⁴

Otto dönemi aydınlatmalı el yazmalarında genel olarak altın ve morun kullanımı el yazmalarının ihtişamını gösteriyor.⁸¹⁵ Renk kullanımı, farklı şekilde yorumlanabilir. Bazen genel bir izlenim yaratmak için kullanılabilir. Minyatürlerde yaratılan genel izlenim, özellikle mor rengin yoğun kullanımıyla el edilmeye çalışılan görkem ve prestijdir. Mor rengin bu şekilde yoğun kullanımı Otto el yazmaları ve imparatorluk ideolojinin göze çarpan bir özelliğidir. XII. yüzyılda prestij rengi olarak kabul edilen bu mor rengin kullanımı, ölçülü hale gelmiştir. Morun önemi ve Otto aydınlatma ile daha genel renk ilişkisi, Otto aydınlatmasından türetilen diğer özelliklerle birleştiğinde, Kutsal Roma İmparatorluğu ile siyasi bir bağ veya sempati gösterebilir.⁸¹⁶

Otto dönemi el yazmalarının önemli bir özelliği de Mesih'in yaşamının ana tema olarak ele alınmasıdır. Otto sanatının belirgin bir hitabet yönü vardır. Otto sanatında jest ve bakışta olduğu gibi hareket üzerinde çok fazla bir vurgu yoktur.⁸¹⁷

Ayrıca Otto Hanedanlığı döneminde üretilen İncil metinlerinin süslü kapakları da oldukça dikkat çekicidir. Alman biliminde *Prachteinbände* olarak tanımlanan bu lüks kapaklar Aachen'den Bamberg'e kadar etkili piskoposluk ve manastır merkezlerinde ayin ve imparatorluk törenlerinin merkezi parçaları olarak hizmet etti. Tipik olarak ahşap çekirdeklere uygulanan altın levhalardan oluşan bu ayinle ilgili el yazması kapaklar, karmaşık bir şekilde oyulmuş fildişi panellerin ve Avrupa'nın dört bir yanından toplanan değerli taşların uygulanmasıyla daha da süslenmiştir.⁸¹⁸ Bunlar, artık özel olarak tasarlanmış müze kasalarında ve Alman kütüphanelerinin koleksiyonlarında saklanıyor,

⁸¹⁴ Songül Barotcu, agm, s.45.

⁸¹⁵ Thomas Kren ve Diğerleri, *age*, s.10.

⁸¹⁶ Andreas Petzold, "The use of colour in Romanesque manuscript illumination", *Colour and Light in Ancient and Medieval Art*, Chloë N. Duckworth and Anne E. Sassin (Ed.), Routledge, New York 2018, s.98.

⁸¹⁷ John Beckwith, *age*, s.110.

⁸¹⁸ Susannah D. Fisher, *Materializing The Word: Ottonian Treasury Bindings and Viewer Reception*, The State University of New Jersey, Doctoral Dissertation, New Jersey 2012, s.1.

ya da müzelerde ve modernize edilmiş kilise hazinelerinde cam vitrinlerin arkasında ayrı ayrı sunuluyor.⁸¹⁹

Söz konusu ciltlemelerin en eskisi şimdi Nürnberg'deki Germanisches Nationalmuseum'da bulunan Codex Aureus'un kapağıdır. Aachen Katedral hazinesi, biri altın diğeri gümüş olmak üzere iki Otto kapağına sahiptir ve bunlar X. yüzyılın sonuna veya XI. yüzyılın başına tarihlenmiştir. Yaklaşık aynı yirmi yıllık dönemde yapılan üç kapak şimdi Münih'teki Bayerische Staatsbibliothek'te bulunabilir. Bu ciltlemelerden ikisi, bir İncil kitabı ve II. Heinrich'in Pericope Kitabıdır. Üçüncüsü ise Uta Codex'i için yapılmış bir kitap kutusudur. En son örnek, XI. yüzyılın ortalarında II. Otto'nun torunu Başrahibe Theophanu tarafından yaptırılan, bir İncil kitabı kapağıdır. Bu kapaklar, Otto sanatının en ünlü eserleri arasında yer alırken, nispeten iyi korunmuşlardır.⁸²⁰

4.3.1. Liuthar İncilleri

Aachen sarayı, belki de Otto İmparatorluğu'ndaki en kutsal kraliyet ikametgahıydı ve III. Otto'nun saray şapelindeki taç giyme töreni onu ve onun yönetimini oradaki taç giyme geleneğini yenileyen ilk Sakson kralı büyükbabası I. Otto ile aynı konuma getirdi. Ritüele liderlik eden Mainz Başpiskoposu Willigis ve Ravennalı Johannes gibi önemli isimlerle somutlaştırılan tören, imparatorluğun birliğinin bir göstergesiydi. Bu nedenle, III. Otto'nun onuruna litürjik kullanım için bir dizi değerli nesne sunuldu ancak Liuthar İncilleri hayatta kalan tek eserdir. 983 civarında Reichenau'da yapılan (ve şimdi orijinal kapağı kaybolan) eser, Otto sanatı tarihindeki en ünlü ithaf sahnelerinden birini içeriyor. Stephen Beissel ve Klaus Gereon Beuckers'ın öne sürdüğüne göre, el yazması törensel kullanım için tasarlanmıştı ve muhtemelen saray, şapel hazinesine yapılan resmi bağışların bir parçası olarak yapılmıştı.⁸²¹

Liuthar İncili'nin ithaf sayfası, genç Otto'yu gökleri temsil eden bir mandorla (Orta Çağ sanatında boyalı oval bir figür) içinde yüksekte tahta otururken sunmaktadır. Aynı taçları giyen iki imparator tarafından kuşatılmıştır (muhtemelen diğer Ottolar) ve

⁸¹⁹ Susannah D. Fisher, *agt*, s.10.

⁸²⁰ Susannah D. Fisher, *agt*, s.13-14.

⁸²¹ Eliza Garrison, "Otto III at Aachen", *Peregrinations: Journal of Medieval Art and Architecture*, Vol.3, Issue.1, (2010), s.91-92.

evangelistlerin dört sembolü, omuzlarında kırılan uzun bir atkı veya tomar benzeri bir kumaşla başının etrafında uçuyor. Yukarıdaki bir çemberden Tanrı'nın Eli, III. Otto'nun başına bir taç yerleştirir. İmparator, kendisine bahşedilen ilahi lütufları almak için kollarını açar. Otto'nun altında ise devlet ve kilisenin birliğini temsil eden iki asker ve iki din adamı bulunmaktadır (Bk. Resim-18).⁸²²

4.3.2. III. Otto İncil Kitabı

III. Otto İncil Kitabı muhtemelen Reichenau ada manastırında veya en azından bu merkezdeki manastır sanatçıları tarafından yapılmıştır.⁸²³ Yaklaşık 1000 yılı civarında yapılan bu İncil kitabında keskin bir şekilde yapılmış çizim ve lüks altın alanlarının kullanımında Bizans sanatından esinlendiğini gösteriyor.⁸²⁴

III. Otto için yapılan bu İncil Kitabı, Otto tarzı mekân, ölçek ve cephe soyutlanmasının daha ileri bir aşamasını sergilemektedir. III. Otto, sarayı temsil eden bir mabedin önünde tahta çıkmış bir şekilde sayfanın ortasına doğru büyük bir şekilde tasvir edilmiştir. Sağ elindeki asanın üzerindeki kartal, imparatorluk tahtındaki aslan başları ve devasa taşlı taç dahil olmak üzere, tüm kraliyet sembollerinin detayları büyütülmüş ve vurgulanmıştır. Mor mantosunu zengin bir kenar şeridi süslüyor. Sağında, daha küçük ölçekte, İncil kitaplarını tutan kilisenin temsilcileri, tahtına dokunarak ona eşlik ediyor; solunda ise kılıçlı ve kalkanlı devlet askerleri, alkışlama jestleri yapıyor. Otto'nun komuta eden bir otorite şeklindeki görüntüsü, sağındaki iki din adamı ve solundaki iki askerin görüntüsü muhteşem Augustus'ta birleşmiş güçlü bir kilise ve devleti temsil etmektedir.⁸²⁵ III. Otto İncili'nin ithaf sayfasının diğer tarafında Slavina, Germania, Galya ve Roma'dan gelen kişilerin imparatora saygılarını sunarken tasvir edilmeleri imparatorluğun bu dört vilayetinden aldığı onayı temsil etmektedir (Bk. Resim-19).⁸²⁶

III. Otto İncili'nde bulunan, Havarilerin Ayaklarını Yıkayan İsa konulu kompozisyon, dönemin resim üslubunu ve mimari betimleme anlayışını gözler önüne serer.

⁸²² James Snyder, *age*, s.241-242.

⁸²³ Kristen Mary Collins, *Visualizing Mary: Innovation and Exegesis in Ottonian Manuscript Illumination*, s.4.

⁸²⁴ Marilyn Stokstad and Michael W. Cothren, *Art History*, s.450.

⁸²⁵ James Snyder, *age*, s.242.

⁸²⁶ John Beckwith, *age*, s.104.

Ayak yıkama olayı, yılda bir kez papa tarafından Konstantinopolis’te gerçekleştirilen bir alçakgönüllülük davranışıdır. Papa bugün için Paskalya yortusundan önceki Cuma günü törensel olarak on iki kişinin ayaklarını yıkar. Yuhanna İncili’nde ifade edildiğine göre, son akşam yemeğinde sofradan kalkan İsa bir leğene su doldurup havarilerin ayaklarını yıkamaya başlar. Simun Petrus, İsa’ya “*Benim ayaklarımı asla yıkamayacaksın!*” der. İsa ona, “*Seni yıkamazsam benimle payın olmaz*” cevabını verir. Bunun üzerine Simun Petrus, İsa’ya “*Yalnız ayaklarımı değil, ellerimi ve başımı da yıka!*” der. İsa ona, “*Yıkanmış olan tamamen temizdir; ayaklarının yıkanmasından başka ihtiyacı yoktur. Sizler de temizsiniz, ama hepiniz değil*” der. (Yuhanna 13: 4-11). Bu resimde sanatçı için önemli olan ikili arasında geçen bu karşılıklı konuşma olmuştur. Olayın geçtiği mekân, dikkati olayın içsel anlamından başka yere kaydıracağı düşüncesiyle betimlenmemiştir. Figürler, sanatçı tarafından derinliği olmayan, altın yaldızlı bir düzlemin önüne yerleştirilmiştir. Resimde Bizans yoluyla antikiteden gelen unsurların yer aldığı ve perspektifin yetersiz olduğu görülür. Kompozisyonun üst kısmına bakıldığında yer alan yapı, antik sanat kökenlidir. Buradaki mimari düzenleme ise tamamı altın yaldızla doldurulmuş bir bölümü taçlandıran simetrik bir motif olarak yüzeysel bir etkiye sahiptir. Bunun sebebi, Orta Çağ sanatçılarının kutsal kitabı Hristiyanlara doğrudan ve yalın bir şekilde anlatma isteğidir (Bk. Resim–20).⁸²⁷

Tam resimlerde erken Hristiyanlık veya antik Roma geleneğine göre, birkaç sahne sıklıkla yan yana veya alt alta kesintisiz bir anlatı tarzında gösterilir ve bu sahneler, renkli şeritlerle ayrılır. Buna örnek olarak III. Otto’nun İncili’ndeki “Mesih’in Kudüs Üzerine Yasının” ve hemen altında “Şehrin Yıkımının” başarılı bir şekilde tasviri verilebilir (Bk. Resim–21).⁸²⁸

III. Otto’nun İncil kapağına baktığımızda ise altın zemin üzerine değerli taşlarla süslendiği görülmektedir. Kapağın ortasında ise bir fildişi panel vardır ve bu fildişi, Bakire’nin ölümünü tasvir etmektedir.⁸²⁹

⁸²⁷ Semra Daşçı, “Ortaçağ Avrupa Resminde Mimarinin Kullanımı”, *Sanat Tarihi Yıllığı*, XV, (2002), s.132.

⁸²⁸ Franz Jacobi, *age*, s.16.

⁸²⁹ John Beckwith, *age*, s.105.

4.3.3. Bernward İncili

XI. yüzyılın başlarında Hildesheim'daki St. Michael Manastırı Benediktin rahipleri için Piskopos Bernward yönetiminde bolca resmedilmiş bir İncil kitabı yapıldı. Bernward, 1015'te kilisesinin mahzen sunağını Mesih, Bakire, Michael ve “bütün kutsal orduya” adamakla birlikte codexi manastıra sundu. El yazmasının ön tarafındaki boyalı bir bifolium o anı tasvir ediyor ve resim çerçevelerindeki yazıtlar, Meryem ve İsa'ya özel bir vurgu yapıyor. Bernward'ın İncil Kitabı, yaklaşık 280 x 200 mm boyutlarında olup, toplam 232 yaprak ve otuzdan fazla resim ve süslü baş harflerden oluşmaktadır.⁸³⁰

Bernward, Havva yorumunu sergileme yeri olarak bir çift kapı seçmiştir. Bu, Bernward'ın 1015'te St. Michael'a verdiği değerli İncili'ndeki iki sayfalık sunum sahnesinin ikonografisi ile doğrulanır. Sol tarafta Bernward, İncillerini elinde tutarak bir sunağın önünde duruyor. Ayrıntılı mimari düzenleme, buranın bir kilise olduğunu anlamamızı sağlamaktadır. Sağda ise iki melek Bakire'yi taçlandırırken hem o hem de kucağındaki çocuk piskoposa elini uzatıyor ve spiral sütunlarla desteklenen üç kemer, önceki görüntünün mimarisini yansıtmaktadır ve hatta tüm sahneyi kapsayan büyük bir kemer bulunurdu.⁸³¹ Bu kemerin her iki ucunda da madalyonlar içinde birer kadın başı vardır. Üzerlerindeki yazıttan da soldakinin Meryem ve sağdakinin ise Havva olduğu anlaşılıyordu.⁸³² Meryem madalyonunun hemen sağ alt tarafında açık bir portal, Havva madalyonunun bulunduğu kısımda ise kapalı bir portal görüntüsü bulunmaktadır. Bu eserdeki uzun yazıtlar, görüntülerin anlamını açıklar. Havva madalyonunun altında ise şunlar yazmaktadır:

Porta paradisi primeva[m] clausa per Aevam
İlk olarak Havva tarafından kapatılan cennetin kapısı.

Yazıt, Meryem madalyonunun altında devam eder:

Nunc est per s[an]c[t]am cunctis patefacta Maria[m]
Şimdi kutsal Meryem sayesinde açık (Bk. Resim-22).⁸³³

⁸³⁰ Jennifer P. Kingsley, “138 To Touch the Image: Embodying Christ in the Bernward Gospels”, *Peregrinations: Journal of Medieval Art and Architecture*, Vol.3, Issue.1, (2010), s.138-139.

⁸³¹ Adam S. Cohen and Anne Derbes, “Bernward and Eve at Hildesheim”, *Gesta*, Vol. 40, No.1, (2001), s.31.

⁸³² Şükran Ünser, *Bizans Sanatında Âdem ve Havva İmgeleri*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2013, s.232.

⁸³³ Adam S. Cohen and Anne Derbes, agm, s.31.

Birçok bilim adamı, bu minyatürü haklı olarak Havva ve Meryem'in benzer şekilde muhalefete yerleştirildiği Hildesheim kapılarına bağlamıştır. Teolojik olarak sunum sayfalarındaki yazıtlar, cennetin kapılarını herkese açan Meryem'in kurtuluştaki önemli rolüne açıkça atıfta bulunuyordu.⁸³⁴

Bernward İncili'ndeki iki ek resim, dokunsal algının alternatif modellerini sunar. Son Akşam Yemeği'nde ise Yahuda, diğer Havarilerden ayrı bir yere yerleştirilir. Masanın önünde diz çöküyor ve alt bedeni mimari bir çerçeveye örtüşüyor. Yahuda'nın sağ eli Mesih'in bileğine konur ve ağzı Mesih'in sunduğu ekmeği almak için açılır. Aşağıdaki sahnede Yahuda, kapalı bir alanda bir sıra altın sikke yakalamak için ellerini açmış olarak tasvir edilmiştir. Bu iki bölümün eşleşmesi, resimlerin anlamı açısından önemli olan zıtlıkları vurgular. Yahuda'nın ihanetinin bedelini ödeyen üç adam, yukarıdaki inanan havari kalabalığıyla aynı hizadadır. Yahuda her iki resimde de aynı noktada görünüyor. Yukarıda diz çöker ve Mesih'e dokunur. Aşağıda ise Mesih'in bedeninden uzaklaşarak ters yöne bakıyor (Bk. Resim-23).⁸³⁵

4.3.4. Wittekindus Codex

Otto döneminin ilk minyatürlü kitaplarından biri *Wittekindus Codex* adlı eser muhtemelen 970 yılı civarında krallığın en büyük ve en önemli manastırı olan ve Karolenj döneminden kitaplar içeren zengin bir kütüphaneye sahip olan Fulda'da üretilmiştir. Charlemagne'ın saray ekolünden kaynaklanmış bir örnek Wittekindus Codex için bir model teşkil etmiş olmalıdır çünkü kitapta İncil yazarları arkalarında bir niş, sütunlarla çerçevelenmiş bir şekilde kitaplarını yazarken tasvir edilmiştir. Giorgia Pollio'nun ifadesine göre "Mine gibi ışıltılı, yeşilimsi ve morumsu gibi asit renkleri temel alan kromatik gam ve arka plana girintili çıkıntılı kumaşlarla daha düz bir hava verilmiş olması ise Otto dönemi minyatürlerine özgü özelliklerdir." Aynı stile, Otto dönemi kitap süslemelerinin bir başka erken dönem örneği olan *Gerone Codex*'te de (Darmstadt, Hessische Landes-und Hochschulbibliothek, Hs. 1948) rastlamaktayız.⁸³⁶

⁸³⁴ Adam S. Cohen and Anne Derbes, agm, s.32.

⁸³⁵ Jennifer P. Kingsley, "138 To Touch the Image: Embodying Christ in the Bernward Gospels", s.159-160.

⁸³⁶ Giorgia Pollio, agm, s.855-856.

4.3.5. Gero Codex

El yazmasının ithaf sahnesinde adı geçen Gero'nun 900-976 yılları arasında yaşayan ve 968'de Köln başpiskoposu olan kişi olduğu anlaşılmaktadır. Eser, Otto döneminde oldukça talep gören bir kurguya uygun şekilde litürjik sıralamaya göre düzenlemiştir. Ayrıca İncil'den alıntı okuma metinleri içeren kitap, tam sayfalık resimlerle süslenmiştir. Kitabın başlangıcında ithaf sahneleri bulunmaktadır: Kâtip Annus kitabı Gero'ya sunarken, Gero da kitabı Köln Katedrali'ne adını veren Aziz Petrus'a sunar. Bu sayfaları takip eden *Maiestas Domini* ile İncil yazarlarının portreleri Karolenj dönemine ait bir kitap olan Lorsch *Evangelariumu*'nun resimlerini belirgin bir şekilde örnek almıştır.⁸³⁷

Biri Karolenj Lorsch İncili'nden ve diğeri Otto Gero İncili'nden olmak üzere Mesih'in iki resmi, Otto resmine mükemmel bir giriş sağlamaktadır. Bakıldığında biri diğerinin kopyası gibidir. Ottolu ressam, melekleri, yazıtları ve dış çerçeveleri ortadan kaldırarak ve süsleme motiflerini sadeleştirerek, görüntüyü sadeleştirip netleştirmiş ve dikkatleri daha geniş ve daha büyük bir Mesih figürüne odaklamıştır. Karolenj çiziminin kaligrafik yapısı, yerini parlak düz renklerle doldurulmuş net, sadeleştirilmiş ana hatlara bırakmıştır (Bk. Resim-24-25).⁸³⁸

Yaklaşık 965-969 tarihli Gero Codex'i, Reichenau'ya atfedilen büyük Otto el yazmalarının en eskisidir. Otto dönemine ait figüratif sanatı kullanan ilk kitaptır. Kitabın yapımında kullanılan malzemelerin dikkatli bir şekilde uygulanması, el yazmasının üretildiği scriptoriumdaki kaliteye işaret etmektedir. Ancak Karolenj modelinden birkaç önemli yönden ayrılıyordu. Karolenj resmi, mekânda var olan figürlerin yanılsamasını iletmek için modelleme ve mimari unsurlardan yararlanırken özel bir Otto estetiğine doğru ilk hareket Gero Codex'inde görülebilir. Geometrik desenlere ve altın kullanımına yapılan vurgu, Karolenjler tarafından tercih edilen resimsel stilin yerini alıyor. Gero Codex'indeki figürler, keskin bir şekilde çizilmiş ve renklendirilmiştir.⁸³⁹

⁸³⁷ Giorgia Pollio, agm, s.856.

⁸³⁸ Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, s.176.

⁸³⁹ Kristen M. Collins, "Reichenau", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.644.

Görüldüğü üzere ilk Otto, kitap aydınlatmasının canlandığı dönemdeki en büyük iki eser olan Gero Codex ve Wittekindeus Codex sırasıyla Reichenau ve Fulda manastırlarında yapılmıştır. Bu manastırların her ikisinin de I. Otto ve sarayı ile yakın ilişkileri vardı. İmparatorun Reichenau'yu 965 ve 972'de Gero Codex'inin yapım aşamasındayken ziyaret ettiği biliniyor.⁸⁴⁰

4.3.6. Codex Egberti

Otto sanatı açısından oldukça önemli bir eser olan Codex Egberti ithaf bölümünde Egbert, eserin sahibi olarak tasvir edilmiştir.⁸⁴¹ Egbert, 977'den 993'teki ölümüne kadar Trier başpiskoposu ve aynı zamanda I. Otto ve II. Otto'nun şansölyesi olarak görev yapmıştır. Egbert'in siyasi ve sanatsal etkisi kayda değerdi. El yazması, minyatürlerin muazzam zenginliği nedeniyle Batı sanat tarihinde önemlidir.⁸⁴² Trier'de bulunan Codex Egberti, İncil'e göre düzenlenen ve Yeni Ahit'ten alıntılar içeren resimli bir ayin kitabıdır.⁸⁴³ Codex Egberti'deki ilk resim dizisi, *Registrum Gregorii*'nin ustası olarak bilinen, dönemin en önemli ressamına atfedilmiştir.⁸⁴⁴

Reichenau'nun ünlü Otto atölyesinde üretilen Codex, Mesih'in yaşamını gösteren 60 tam sayfa minyatür içerir. Koleksiyondaki son minyatür Pentekost'u temsil ediyor. Codex yalnızca resimlerin sayısı açısından değil, aynı zamanda biçimsel ve ikonografik yenilikleri için de çok önemlidir. Minyatüristler, temel unsurlara inme konusunda son derece yeteneklidir. Kompozisyonları her zaman açıkça okunabilir, arka plan soyut tutulurdu. Figürler ve motifler, anlatıyı iletmek için gereken minimum düzeye indirildi. Sanatçılar, bazen yazıtları ve *tituli* kullanırlar. El oyunlarında figürlere duygu veriyorlar. Bu nitelikler, Codex Egberti'nin biçimsel ve ikonografik yeniliklerinin temelini oluşturmaktadır.⁸⁴⁵

⁸⁴⁰ Henry Mayr-Harting, "Artists and Patrons", s.225.

⁸⁴¹ Giorgia Pollio, agm, s.858.

⁸⁴² Barbara Baert, "Pentecost in the Codex Egberti (c. 980) and the Benedictional of Archbishop Robert (late 10th century) The Visual Medium and the Senses", *Convivium*, Vol.1, Issue.2, (2014), s.103.

⁸⁴³ Peter Lasko, "Ottonian Art", s.550.

⁸⁴⁴ Giorgia Pollio, agm, s.859.

⁸⁴⁵ Barbara Baert, agm, s.103.

Her durumda minyatürlerin tarzı- Evangelistlerin portreleri, elli Yeni Ahit sahnesi, birkaç ışıklı baş harf- kendine özgü Otto tarzını ilk kez ortaya koyuyor. Ayrıca Codex Egberti'deki Yeni Ahit sahnelerinin ikonografisi, aydınlatıcılar için Bizans modelleri gibi yeni kaynaklara işaret ediyor ve Doğu ile doğrudan bağlantılar artık açıkça tartışılıyordu. Bu dönemde Bizans fildişi, emaye, ipek ve el yazmalarının ithalatına dair pek çok kanıt olduğu gibi zaman zaman saray atölyelerinde Doğulu zanaatkarların çalıştırıldığı da söylenebilir. Codex Egberti'deki elli Yeni Ahit resmi, başlangıçtan Mesih'in Tutkusuna kadar uzanmaktadır ve minyatürlerin çoğunun kompozisyonları, ressamın modellerini takip etme konusunda belirli bir kararsızlık yaşandığını göstermektedir. Codex Egberti'nin duyuru sayfasında Bizans esintilerini görmekteyiz. Metnin içinde altın baklava dilimleriyle süslenmiş basit bir şeritle çerçevelenen iki figür Cebrail ve Meryem Ana, düzensiz bir şekilde sola engebeli bir zemine yerleştirilmiştir. Figürlerin keskin yüz hatları, kostümler ve Cebrail'in kanatları gibi birçok detay bize Bizans sanatında kullanılan gelenekleri hatırlatır (Bk. Resim-26).⁸⁴⁶

4.3.7. Hitda Codexi ve Uta Codex

Otto döneminden kalan en görkemli el yazmalarından ikisi hem Karolenj hem de Otto toplumunda genellikle önemli ekonomik ve siyasi etkiye sahip kişiler olan başrahibeler tarafından sipariş edildi. Her iki eserdeki resimlerde, başrahibe ve onun rahibeler topluluğunun kurtuluş araçlarıyla ilişkisini resimsel olarak dramatize etmek için özel bir girişimde bulunuldu. Her ikisi de İncil kitabı olan iki el yazması, Otto stilinin çarpıcı biçimde farklı yönlerini ortaya koymaktadır.⁸⁴⁷

4.3.7.1. Hitda Codexi

Köln yakınlarındaki Meschedeli Başrahibe Hitda için XI. yüzyılın başlarında yapılmış bu İncil kitabının sunum sayfası, en belirgin yerel tarzlardan birini temsil ediyor. Bu sunum sayfasında Başrahibe Hitda kitabı manastırının koruyucu azizi St. Walpurga'ya sunarken tasvir edilmiştir. Sanatçı, figürleri çerçevelemek ve etkileşimlerine dikkat çekmek için genişleyen manastırın binalarını arka plana yerleştirmiştir. Mimari

⁸⁴⁶ James Snyder, *age*, s.240-241.

⁸⁴⁷ Frederick Hartt, *age*, s.407.

kompleksin boyutu, başrahibenin otorite konumunun altını çiziyor (Bk. Resim–27).⁸⁴⁸ Hitda Codexi Köln aydınlatma okulunun başyapıtı olarak kabul edilir. Yumuşak, resimsel dokunuş ve ışık oyunu, Makedon rönesansının etkisiyle ilişkilendirildi.⁸⁴⁹

Hitda Codexi'nde kendini her şeyden önce renklerin diliyle ifade eden bir sanatçıyla karşılaşıyoruz. Hitda Codexi'nin ustası renklerin tüm gizemlerini anlayan, en seçkin kromatik değerlere duyarlılığı olan ve kesinlikle Otto sanatının en önemli ressamlarından biri olarak sayılan bir ustadır.⁸⁵⁰ Katı bir renk eğimi ile modellenen ve genellikle altınla süslenmiş tek, katı bir çerçevenin kullanımı Milano İncilleri, Gereon Kutsal Kitabı, Giessen İncilleri ve Hitda Codexi'ndeki minyatürlerde belirli sıklıkta görülür. İlginç bir şekilde, tür, aynı el yazmalarının ilk sayfalarında veya dekoratif sayfalarında nadiren kullanılır.⁸⁵¹

4.3.7.2. Uta Codex

1002 ile 1025 yılları arasında Almanya'da Tuna Nehri üzerindeki Regensburg yakınlarındaki Niedermünster Başrahibesi Uta için aydınlatılan Uta Codex'in mükemmel tasarımı, olağanüstü Regensburg şehrinin entelektüelliğini göstermektedir.⁸⁵² Evangelistlerin dekoratif başlangıç sayfalarına ve yazar portrelerine ek olarak el yazması, karmaşık geometrik arka planları, ikonik figürler ve karmaşık yazıtlar veya *tituli*'yi birleştiren dört etkileyici ön yüz içermektedir.⁸⁵³

Uta, Benediktin reformlarını, rahibeleri genellikle yerel soyluların kızları olan Niedermünster Manastırı'na getirme konusunda etkili oldu. Mücevher ve emaye süslemeler ile altın rengi tarzını devam ettiren eser Orta Çağ kitaplarının kendi başlarına saygı duyulması gereken kutsal nesneler olduğunun altını çizmektedir. Uta Codex'inin ön yüzündeki ithaf sayfası, orta madalyonda kucagında Mesih ile Meryem Ana'yı tasvir etmektedir. Sanatçı, en son Uta'yı boyadı, figürünü tasarımın üzerine yerleştirdi ve Uta'nın kafasını Meryem Ana'nın içinde bulunduğu madalyona dokunacak ama içine girmeyecek şekilde dikkatlice yerleştirmişti. Bu da hem ilahi ve dünyevi alemler

⁸⁴⁸ Marilyn Stokstad and Michael W. Cothren, *Art History*, s.450.

⁸⁴⁹ Frederick Hartt, *age*, s.407.

⁸⁵⁰ Joshua O'Driscoll, *agt* s.4-5.

⁸⁵¹ Joshua O'Driscoll, *agt*, s.90.

⁸⁵² Frederick Hartt, *age*, s.407.

⁸⁵³ Susannah D. Fisher, *agt*, s.14.

arasındaki etkileşimi, hem de birbirlerinden ayrıldıkları izlemini uyandırır (Bk. Resim–28).⁸⁵⁴

Bu el yazmasının korunduğu ahşap bir kitap kutusu mevcuttur. Sade ve gösterişsiz olmayan bu kutu, altınla kaplanmış ve değerli taşlarla süslenmiştir. Kapağın izleyiciye bakan kısmı Majeste Mesih'in üç boyutlu bir temsilini sunmaktadır. Mesih, sağ eliyle ibadet eden kişiyi kutsarken, sol elinde ise lüks bir şekilde süslenmiş bir kitap tutuyor. El yazmasının kendisinde olduğu gibi bilginin, kâinatın veya ilahi olanın doğasından bahseden karmaşık görüntüler ve uzun yazılar yerine kitap kutusunun kapağı hem somut hem de sonsuz olan Mesih'in güçlü bir şekilde doğrudan temsilini sağlar. Ek olarak ince uzun Mesih figürü, üslup olarak el yazması içindeki figürlere benzer, bazıları da tahtta tasvir edilmiştir. Bu benzer yönlerden dolayı bilim insanları, kitap kutusunun ve el yazmasının aynı anda yapıldığını varsaymışlardır. Kutu, XIII. yüzyılda yoğun bir şekilde yeniden işlendiğinde dört evangelistin sembolleri, Mesih ve Meryem Ana'nın emayeleri eklenmiştir (Bk. Resim–29-30).⁸⁵⁵

4.3.8. Codex Aureus

El yazması, 1020-1030 yılları arasında Echternach'daki Benediktin manastırında üretilmiştir. 136 folyodan oluşan el yazmasının konusu dört İncil'den alınmıştır. Resimli el yazması, altmış dekoratif sayfa üzerine on altı tam sayfa minyatür, beş İncil yazarının portresi, Katolik Kilisenin on ilkesi, on altı yarım sayfa ve beş yüz üç küçük monogramdan oluşmaktadır. Fransız Devrimine kadar Echternach'da kalan el yazması, şu anda Nuremberg National Museum'da bulunmaktadır. İncillerden alınmış sahnelerin resmedildiği bu el yazmasında renk olarak da yeşil, eflatun, mor, mavi ve altın sarısı ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Ayrıca el yazmasında tek sayfaya birden fazla sahne sığdırılmıştır.⁸⁵⁶

Bu el yazmasının ön kapağı, X. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmiştir. Dekoratif düzeni haç şeklindedir ve merkezinde emaye ve mücevherlerle süslenmiş bir çerçeve ile çevrili, çarmıha gerilmeyi temsil eden fildişi bir panel vardır. Bu çerçeveden yüzeyi dört

⁸⁵⁴ Fred S. Kleiner, *age*, s.336.

⁸⁵⁵ Susannah D. Fisher, *agt*, s.15-16.

⁸⁵⁶ Songül Barotcu, *agm*, s.45.

bölgeye bölen dört kol, el yazması kapağının dış çerçevesine kadar uzanarak çapraz bir haç oluşturur. Bütün bu parçalar benzer şekilde emaye ve mücevherlerle kaplanmıştır ve sonuç olarak düz değildir. Her alan, İncil yazarlarının sembollerinden birini temsil eden yaldızlı bir kabartma, Cennetin dört nehrinden birinin kişileştirilmesi ve Otto Hanedanıyla ilişkili azizlerin veya tarihi figürlerin iki ek görüntüsünü içerir (Bk. Resim–31).⁸⁵⁷

4.3.9. II. Heinrich Pericopes Kitabı

970’li yıllara tarihlenen eserleriyle Reichenau ekolünde Kilise takviminin ve litürjinin ihtiyaçlarına göre sıralanmış İncil metinlerini içeren *Pericopes Kitapları* adı verilen el yazmaları üretilmiştir. Bu kitaplarda görülen yeni resimlendirme üslubu, birçok açıdan *Paleo-Hristiyanlık* ve Erken-Bizans resimlerinden alınmış ayrıntılı resim dizileri olarak ifade edilebilir.⁸⁵⁸

Otto döneminde ortaya çıkan bu yeni litürjik kitaplarda Karolenj el yazmalarının başlangıcında yer alan İncil yazarlarının portrelerine yer verilmemiş, bunun yerine Mesih’in yaşamından alınan olaylar tasvir edilmiştir. Ayrıca bu eserlerin hazırlanmasında ilk başlarda Bizans ilham kaynağı olmuş ve hazırlanan eserlerde Bizans etkileri açık bir şekilde hissedilmiştir ancak kısa süre içinde farklı tarzlar da geliştirilmeye başlanmıştır.⁸⁵⁹

Bu Pericopes kitapları arasında II. Heinrich Pericopes Kitabı, önemli bir yer tutar. Pericopes Kitabı, Kral II. Heinrich için imparator olarak taç giymeden önce 1002-1014 yılları arasında yapılmıştır. Kitap, bizzat kendisi tarafından muhtemelen kutsama yılı olan 1012’de Bamberg’deki Katedrale verilmiştir. Bu büyük kitabın kapağı da aynı derecede görsel açıdan muhteşemdir. Altın bir kaide üzerinde, muhtemelen bir adak tacının parçası olan bir dizi Bizans emayesi, düzgün bir sıra ile yerleştirilmemiştir. Ayrıca Evangelistlerin sembollerini içeren yuvarlaklar, inciler ve değerli taşlar Karolenj bir fildişi paneli çerçevelemiştir. Arkada ise gümüş ve gümüş yaldızlı bir panel, Agnus

⁸⁵⁷ Galit Noga-Banai, agm, s.265.

⁸⁵⁸ Alessandra Acconci, “Batı Hristiyanlığının Figüratif Temaları”, *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2.Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, s.812.

⁸⁵⁹ Semra Daşçı, agm, s.133.

Dei'nin temsilleri ve adalet, ihtiyat, cesaret ve ölçülülük kişileştirmelerini içeren yuvarlaklar bulunur (Bk. Resim-32).⁸⁶⁰

II. Heinrich, 1012'de imparator olarak taç giymeden önce Bamberg Katedrali için bir Pericopes kitabı yapılmasını emrettiğinde, kapağa dahil etmeleri için imparatorluk hazinesinden kuyumculara parçalar vermiş olmalı.⁸⁶¹

Anlatı minyatürlerinin neredeyse tamamı kısmen altın zemin üzerindedir ve mor, mavi, sarı, yeşil ve pembenin parlak tonları da kullanılır. II. Heinrich için yapılan Pericopes Kitabının ithaf sayfasındaki minyatür, altın bir zemine karşı yapılmıştır. Bu minyatür, Bamberg'in koruyucuları olan Aziz Peter ve Aziz Paul arasında Kral II. Heinrich ve Kraliçe Kunigunde'yi taçlandıran sakalsız bir Mesih'i ve aşağıda ise eyaletlerin kişileştirmelerini sunar. Kraliyet çifti, Alman taçları takmış ancak Bizans saray kostümü benzeri bir köstüm giymişlerdir. Bununla birlikte Regensburg'da II. Heinrich için yapılan bir *Sacramentary*'nin ithaf sayfasıyla karşılaştırıldığında kolayca görülebileceği gibi bu imparatorluk görüntüsünün temsilinde daha az Bizans etkisi vardır (Bk. Resim-33).⁸⁶²

4.3.10. II. Heinrich Lectionary

Hükümdarlığı döneminde üretilen eserler arasında II. Heinrich Lectionary adlı eser, en dikkate değer olanıdır. III. Otto'nun İncil Kitabı gibi Reichenau'daki önde gelen Otto scriptoriumunun bir ürünü olan Lectionary Bamberg Katedrali'ne bir armağandır. Mesih'in doğumunu çobanlara duyurulmasının anlatan tam sayfa aydınlatmada, melek bir tepeye konmuş bir şekilde tasvir edilir ve kanatları perdelerini dalgalandırıyor. Melek, altın gökyüzünde korkmuş ve dehşete kapılmış çobanların üzerinde devasa bir büyüklükte tasvir edilmiştir. Elini bir yetki ve talimat hareketiyle uzatmaktadır. Aslında el yazmasında vurgulanmak istenen Tanrı'nın otoritesinin gücü ve ihtişamıdır. Resim, Otto sanatının üslup karmaşıklığının bir özetidir (Bk. Resim-34).⁸⁶³

⁸⁶⁰ John Beckwith, *age*, s.111-112.

⁸⁶¹ Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, s.181.

⁸⁶² John Beckwith, *age*, s.112-113.

⁸⁶³ Fred S. Kleiner, *age*, s.335-336.

4.3.11. İsa'nın Fırtınayı Durdurması Sahneleri

İsa'nın Fırtınayı Durdurması mucizesinin sıkça işlendiği Otto dönemi kitap resimleri, “öyküleyici anlatım” olarak adlandırılan betimleme tipini izleyerek anlatının iki aşamasını aynı sahnede bir araya getirmektedir. Codex Egberti’de kayığın arka tarafında İsa’nın bir havari tarafından uyandırılışı, ön tarafında ise İsa’nın fırtınayı durduruşu resmedilmiştir. III. Otto İncili’ndeki bir minyatürde ise İsa ve havarileri yelkenli bir kayıkta resmedilmiştir. Dalgaların kabarmış bir şekilde resmedilmesi ve havarilerin yelkeni kontrol etmek için çabaladıklarını gösteren jestleri fırtınayı vurgulamaktadır. Diğer yandan resmin sağ üst köşesinde yer alan rüzgâr üfleyen iki figür ile fırtınanın kişileştirildiği görülmektedir. İsa’nın Fırtınayı Durdurması adlı tema, Otto sanatının ardından XII. yüzyıldan itibaren yok olmaya başlamış ve 1500’lerde Juan de Flandes, 1633’te ise Barok dönemin büyük ustası Rembrandt tarafından yeniden resmedilmiştir (Bk. Resim–35-36).⁸⁶⁴

4.3.12. Kör Dilenci Bartimeus’un İyileştirilmesi

X. yüzyıldan itibaren Batı sanatında Markos (10: 46-52) ve Luka’nın (18: 35-43) aktardıkları kör dilenci Bartimeus’un tasvir edildiği sahneler rastlanmaktadır. Büyük ölçüde Karolenj ve Otto dönemi kitap resimlerine ait olan bu örneklerde yol kenarında oturan Bartimeus’un İsa ile karşılaşması resmedilmiştir. III. Otto İncili’nde yer alan minyatürde ise sahnenin arka planında çift kemerli bir mimari mekân dikkat çekmektedir. Bu mimari düzenleme, olayın geçtiği Yeriha kentinin kapısını temsil etmektedir. Yol kenarında oturmuş şekilde resmedilen Bartimeus, bir elinde değneğini taşıırken diğer elini İsa’ya doğru yöneltiliyor. Arkasında iki havarisiyle duran İsa, bir elini uzatarak körü kutsamaktadır. Bartimeus, Doğu ikonografisine ait minyatürlerde sıklıkla rastlanılan ve Yahudiler tarafından giyilen bir başlıkla resmedilmiştir. İncil yazarlarının değindikleri gibi, kör dilencinin arkasında görülen figürler, olaya tanıklık eden kişilerdir. Aynı şekilde Bartimeus’un iyileştirilmesi öyküsünün Codex Egberti’deki örneğinde ise kör dilenci bir

⁸⁶⁴ Serap Yüzgüller Aarsal, *Batı Sanatında İsa'nın Mucizelerinin İkonografisi: Başlangıcından Karşı-Reformasyon'a Kadar*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2008, s.57.

ağacın dibinde otururken betimlemiş ve arka planda bir kent motifine yer verilmemiştir (Bk. Resim–37-38).⁸⁶⁵

4.4. Otto Dönemi Bronz Eserleri

Bu döneme ait önemli eserlerden biri de mezar buluntuları idi. Karolenj öncesi Almanya'yı işgal eden Germen ve Alemannik halkların, büyük Otto ve Romanesk merkezlerinde üretilen eserleri karakterize edecek metal işleme tekniklerinin çoğunu zaten bildiğini ve kullandığını gösteriyor. Gümüş ve bronz, fibulalar (broşlar) ve kemer tokalarının yanı sıra koşum takımları için üzengi ve dekoratif başlıklar oluşturmak için kalıplara döküldü. Yakın zamanda Hristiyanlığa geçen halklar, bu küçük, taşınabilir, kişisel nesnelerle aynı teknikleri kullanarak kutsal emanetler ürettir. Önceden insanların daha küçük ölçekli nesneleri kullandığı bilinen bir gerçektir. Aachen'deki saray şapelinin dökme bronz kapıları, Antik Çağ'dan beri Batı'daki ilk büyük ölçekli döküm bronzlardır ve Doğu'dan gelen uzmanların istihdamını veya etkisini göstermektedir. Teknik, Hildesheimli Piskopos Bernward'ın bronz kapıları ve Mainzli Başpiskopos Willigis'in bronz kapıları gibi nesneler için yaklaşık 1000 yılı civarında yeniden canlandırılacaktır.⁸⁶⁶

Karolenj İmparatorluğu'nun IX. yüzyılın sonlarında çöküşünden sonra büyük ölçekli sanatsal üretimde neredeyse bir asır süren bir ara oldu. Sanat, X. yüzyılın ikinci yarısında bir kez daha gelişmeye başladı ve daha sonra esas olarak eski Frenk bölgelerinde değil, daha çok Otto Almanya'sı ve Anglo-Sakson İngiltere'sinde merkez edinmişlerdi.⁸⁶⁷

Diğer erken dönem Orta Çağ sanatçıları gibi Otto dönemi sanatçıları da küçük ölçekli sanat eserlerini, özellikle de Bizans sanatından etkilenen anlatsal kabartmalı fildişi levhaları üretme konusunda oldukça başarılı olmuşlardır. Ancak Otto heykeltıraşları, Gero Haçı ve Hildesheim'daki St. Michael'in devasa bronz kapıları gibi eserlerin üretimi ile büyük ölçekli heykel sanatını da canlandırmışlardır.⁸⁶⁸

⁸⁶⁵ Serap Yüzgüller Aarsal, *agt*, s.104.

⁸⁶⁶ Joan A. Holladay, "Metalworking", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.519-520.

⁸⁶⁷ Robert Deshman, "Chrisus rex et magi reges: Kingship and Christology in Ottonian and Anglo-Saxon art", *Frühmittelalterliche Studien*, Vol.10, No.1, (1976), s.367.

⁸⁶⁸ Fred S. Kleiner, *age*, s.337.

Pek çok merkezde imparatorların, piskoposların ve diğer lordların himayesi altında demir işçiliği, altın gümüş ve emaye kaplar gibi ünlü Rhenish ve Lorraine sanat objelerini yapan son derece yetenekli ustalar tarafından cesaret verici yenilikler yapıldı. Hildesheim'daki katedralin bronz kapıları ve Aachen'deki altın minber gibi muhteşem kreasyonlar da Otto Rönesansı dönemine kadar uzanıyor.⁸⁶⁹

Bronz heykeller, kiliseleri zenginleştirdi. Fildişi veya ağaç oymacısından daha çok, metal ustası her zaman Kuzey'de önemli bir figür olmuştu. Kökleri yerel geleneğe dayanan Ottolu demirciler, değerli metallerdeki çalışmalarının teknik mükemmelliğinde ve bronzlarının boyutunda cesur ve yenilikçiydiler.⁸⁷⁰

4.4.1. Mainz'deki Bronz Kapılar

Karolenj dönemine ait Aachen bronz kapılarını incelediğimizde katı bronzdan ve giyilebilir metal işçiliğinden yapılan kapıların, esasen aynı teknik kullanılarak ve büyük olasılıkla aynı zanaatkar mahallinde üretildi. Aachen'deki kapıların üretimi, daha ziyade büyük ölçekli katı bronzlar üretme konusundaki ustalığın arttığını ve en önemlisi de bu tür büyük çalışmaların yapılmasına olanak sağlayan ham madde mevcudiyetini göstermekteydi. Aynı zamanda Aachen kapıları, teknolojik yetenek ve yaratıcılıkta en üst seviyeyi temsil ediyor. Aachen'deki bronz kapılarda bulunan figürel temsilden ziyade malzemenin sergilenmesi, Mainz'de 1000 yılında yapılan bir dizi bronz kapıyla güçlendirilmiştir. Mainz Kapıları, bir dizi aslan başlı bronz tokmak ile cilalı bronz dikdörtgenleri çevreleyen süslemeli çerçevelerle benzer motifleri taşır. Ayrıca Mainz'deki kapılarda üç parçaya bölünmüş bir yazıt da vardır. Yazıtın ilk bölümü kapıların üst kısmında yer alır; ikincisi, kapı tokmaklarının üzerinde, panellerin ortasında ve üçüncüsü kapıların alt sicilinde bulunur. Yazıt şu şekildedir:

*+POSTQUAM MAGNU(S) IMP(ERATOR) KARLV(S)UUM IVRI
DEDIT NATURAE/ +WILLIGISUS ARCHEIEP (IESCOPVS) EX METTALI
SPECIE/ VALVAS EFFECERAT PRIMUS/ BERGENERUS HUIUS OPERIS
ARTIFEX LECTOR/ VT P(RO) EO D(EU)M POSTVLAT SUPPLEX.*

⁸⁶⁹ Walther Kirchner, *age*, s.73.

⁸⁷⁰ Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, s.187.

Charlemagne hayatını doğaya geri verdikten sonra /Piskopos Willigis öncelikle, bu kapı panellerini görkemli metallere yaptırdı / Bu eserin yaratıcısı olan yalvaran Berenger, okuyucuya, onun için Tanrı'ya dua etmesini ister.⁸⁷¹

Yazıtın okuyucu tarafından en rahat okunan yeri, en çok vurgulanan kısmıdır. Kapıların en üst kısmındaki yazıtın ilk kelimelerine neredeyse erişilemez; benzer şekilde zanaatkârdan bahsettiği yazıtın son sözleri, altta görünür. Yazıtın yalnızca orta kısmına bakan kişi hemen önünde durarak kolayca erişebilirken, kapılar, Charlemagne'ın önceki kapılarına atıfta bulunuyor (Bk. Resim-39). Hem Aachen'deki hem de Mainz'deki bu kapılar, özellikli yapılarıdır. İki kapı seti de dekorasyondan daha ziyade, değerli ve bol malzemenin sergilenmesiyle ilgilidir. Kapılar depodur ve gerektiğinde eritilip yeniden kullanılabilir. Büyük ölçekli bronz nesnelerin üretiminin yoğunlaştırılması sadece artan zenginliğin değil, aynı zamanda artan bu zenginliği sergilemenin ve birçok durumda bu zenginliği koruma ihtiyacının bir sonucudur.⁸⁷²

4.4.2. Hildesheim'daki Bronz Eserlerin Ortaya Çıkışı

Hildesheim ve komşu şehirlerin benzersiz tarihi koşulları, bronz eserlerin benzersizliğini anlamamıza yardımcı olur. Hildesheim sadece en ileri sanatsal ve teknolojik üretim bölgesi değil, aynı zamanda tam anlamıyla, politik ve coğrafi olarak öncüyü. Elbe nehri boyunca uzanan piskoposluk bölgesinin ön cephesinde yer alan Hildesheim, pagan Slavları fethetmek ve dönüştürmek için kilisenin ve Otto krallarının ortak mücadelesinde bir sınırdı. Bu mücadele sırasında 915'te ve yine 922'de Hildesheim, kökenleri Macaristan'da olan Slavların saldırılarının hedefi oldu. Ancak Bernward döneminde asıl endişe Macar Slavları değil, Otto İmparatorluğu'na sürekli saldırılar düzenleyen kuzey ve batı Slav topluluklarıydı. X. yüzyılın sonlarında Slavlar, Otto yerleşimlerine düzenli akınlar düzenliyorlardı. Merseburglu Thietmar, Slavları şöyle tanımladı: *“tamamen terk edilmiş...bir zamanlar Tanrı'yı reddetmeye cesaret etmiş ve aptalca kendi yaratıcıları yerine kendilerinin yaptıkları anlamsız putlara tapmayı seçmişler.”* Slavların inanç sistemi ve tanrılarının insan yapımı doğası, Hristiyan Otto İmparatorluğu'nun düşmanları olarak nitelendirilmelerinin merkezinde yer aldı. Bu arada

⁸⁷¹ Ittai Weinryb, *The Bronze Object in the Middle Ages*, s.23-25.

⁸⁷² Ittai Weinryb, *The Bronze Object in the Middle Ages*, s.25-26.

yerel batı Slavları, bazı durumlarda kısmi olarak Hristiyan ritüellerini benimsemiş olsalar bile, hâlâ büyük ölçüde pagandı. Dinleri, ormanlara bağlılığı içeren karmaşık bir inanç sistemine sahipti. Ayrıca Slavlar, ayrıntılı kutsal tapınaklar inşa ettiler.⁸⁷³

Merseburglu Thietmar, Slavların tapınaklarından birini anlatıyor:

“Redarii bölgesinde, üç köşesi ve üç kapısı olan Riedegost adlı bir şehir var. Her yer sakinlerinin dokunulmaz şekilde kutsal saydığı büyük bir ormanla çevrilidir. İki kapısı herkese giriş imkânı sunuyor. Üçüncü kapı doğuya bakar ve en küçüğüdür. Yakınlarda bulunan ve görünüşte son derece korkunç olan bir göle giden bir patikaya açılır. Aynı yerde farklı hayvan türlerinin boynuzlarından oluşan bir temel üzerine oturtulmuş, ustalıklı yapılmış ahşap bir tapınaktan başka bir şey yoktur. Dış duvarlarını tanrı ve tanrıçaların muhteşem görüntüleri süslüyor, yani gözlemciye öyle geliyor. İçeride insan eliyle yapılmış, her birinin üzerinde bir isim yazılı ve korkunç miğferler ve zırhlar giymiş tanrılar duruyor. Bunlar arasında Swarozyc ilk sırada yer alır ve bütün putperestler onu onurlandırır ve diğerlerinden daha çok ona taparlar.”⁸⁷⁴

Thietmar’ın bildirdiğine göre bu tür tapınaklar, ülkenin tüm bölgelerinde mevcuttur. Gross Raden’de yeniden inşa edilen tapınak, Slav tapınağının Otto Almanya’sı manzarası içindeki durumunu ifade ediyor. Her tapınağın merkezinde ahşap, taş ve bazen metalden yapılmış bir sütun vardı. Slav heykel tanrılarının görsel kelime hazinesi, Hildesheim’daki bronz kapılar ve sütuna ilgi çekici bir muadil sağlar. Her birinin kendi öyküsü ve malzemesi vardır, ancak her ikisi de insana benzeyen tanrı figürlerini içerir.⁸⁷⁵

Genişleyen imparatorluğun yeni halklarının din değiştirmesinin veya boyun eğdirilmesinin altını çizmek için teknolojik açıdan gelişmiş olan bu bronz anıtları üreterek, Ottolar kilisenin yerli halklar üzerindeki egemenliğini savunmaya çalıştılar. Yerel Slav nüfusu ormanlara tapıyordu ve Hristiyanların Slav gelenekleri hakkındaki yazılarına göre bağlılığın ana nesnesi olan Irmisul aslında büyük ölçekli bir ağaç gövdesiydi. Daha önce de bahsettiğimiz gibi Merseburglu Thietmar, Slavların Riedegost yakınlarındaki ormanları için “dokunulamaz şekilde kutsal” ifadesini kullanmıştı.⁸⁷⁶

⁸⁷³ Ittai Weinryb, “Hildesheim Avant-Garde: Bronze, Columns, and Colonialism”, s.747-749.

⁸⁷⁴ Thietmar of Merseburg, *Ottoman Germany: The Chronicon of Thietmar of Merseburg*, David A. Warner (trans.), Manchester University Press, Manchester 2001, s.253.

⁸⁷⁵ Ittai Weinryb, “Hildesheim Avant-Garde: Bronze, Columns, and Colonialism”, s.750-753.

⁸⁷⁶ Ittai Weinryb, “Hildesheim Avant-Garde: Bronze, Columns, and Colonialism”, s.774.

Hildesheim yakınlarında bulunan ilk madencilik endüstrisine gerekli odun kömürünü üretmek için büyük miktarda odun gerekmekteydi. Odun kömürünün arkeolojik kalıntılarını inceleyen uzmanlar, Harz bölgesinde madenciliğin başlaması ile ormanların yok oluşu arasında net bir bağlantı tespit ettiler. Orta Çağ fırınlarında odun kömürü üretimine dair araştırma yapan arkeo metalurji uzmanları tarafından yapılan hesaplamalar, odun kömürüne olan talebin artması, orman bitki örtüsündeki azalma ve Harz bölgesindeki madenciliğin başlangıcı arasında açık bir ilişki olduğunu gösteriyor. Ittai Weinryb, basit hesaplamalarla, kapılar için gerekli bakırı eritme gibi karmaşık olmayan bir iş için yirmiden fazla olgun kayın ağacının kesilmesi gerektiği sonucuna varabiliriz ifadesini kullanıyor. O halde Hildesheim'daki bronz nesneler, Orta Çağ manzarasının yeniden şekillendirilmesi ve sömürgeleştirilmesinde aktif katılımcılar olarak kabul edilebilir. Bronz üretimi uğruna vahşi doğanın yok edilmesi, oradaki sanayileşmenin bir sömürgeleştirme ürünü olduğunun kanıtıdır. Slav inanç sistemi hem ormanlara bağlılığı hem de ahşap Irminsul'a tapmayı içerdiğinden, Hristiyan kilisesinin hizmetinde bronz üretimi uğruna ağaçların kesilmesi hem kutsal sayılan ormanların hem de Hristiyanlar tarafından Slav tanrısının bir tecessümü/cisimleşmesi olarak anlaşılan ağaçların yok olmasına neden oldu. Bronz nesnelerin üretimi sadece yabani ormanların yok edilmesi değil, Slavların bedensel tanrılarının da yıkılması anlamına geliyordu. Bir şekilde Hildesheim'ın bronz Hristiyan anıtları ahşap Slav tanrılarını tüketiyordu.⁸⁷⁷

Hildesheim yakınlarındaki madencilik endüstrisinde çalışan kilit sosyal gruplar olan madenciler ve maden dökümü ile uğraşanlar, büyük olasılıkla aslen Slav köleleriydi. Hildesheim'daki bronz anıtlar, dönüşüm anıtlarıdır ancak bu sanat köleleştirmenin sonucuydu. Slavlar, madenlerde çalışan köleler olarak anıtların imalatıyla uğraştılar. Orta Çağ Hristiyanlığının yeni döküm bronz putları için bakır çıkarmak ve eritmek gibi işlerle meşgul oluyorlardı. Bir bakıma kendi dönüşümlerine hizmet edecek anıtların yapımına yardım ediyorlardı. Hildesheim kapıları ve sütunu birçok yönden hem uygarlığın hem de barbarlığın belgeleri olarak duruyor. Bu anıtların oluşumu, ancak Goslar'daki yerli Slav kölelerinden oluşan bir işgücüne güvenmek zorunda kalan maden işletmesinin geliştirilmesi yoluyla gerçekleştirilebilirdi. Yenilikçi teknolojinin gelişimi, uzun bir dönüşüm sürecinin parçası olarak Slavların gözlerini kamaştırmayı amaçlıyordu. Eski

⁸⁷⁷ Ittai Weinryb, "Hildesheim Avant-Garde: Bronze, Columns, and Colonialism", s.775-776.

pagan formlarının uyarlanması ve yeniden yapılandırılmasıyla, yeni Hristiyan anıtları imparatorluk egemenliğinin sembolleri haline geldi.⁸⁷⁸

4.4.3. Hildesheim'daki Bronz Kapılar

Bütün eserlerin ayrı bir önem ve anlamları vardı. Hildesheim'daki katedralde bulunan bronz kapılar, Piskopos Bernward tarafından yaptırılan olağanüstü bir sanat eseri olarak adlandırılırdı.⁸⁷⁹ Sanatsal açıdan Otto dönemi, Karolenjlerin ifade tarzını genellikle anlatı yönünde daha da geliştirdi. Belki de bu tarzın baş anıtı, kuzey Almanya'daki Hildesheim'daki olağanüstü bronz kapılardır. Bronz kapılar, sanat tarihi boyunca pek çok bronz kapı grubunun en unutulmazları arasındadır ve antik çağlardan beri ilk defa, tek parça halinde dökülmeleri sebebiyle kayda değer bir teknik başarıyı temsil etmektedir. (Bk. Resim-40)⁸⁸⁰

Bu kapılar, teknolojik mucize olarak adlandırılırlar çünkü Otto metal işçileri her kapıyı figüratif heykelle tek bir parça şeklinde dökmüşlerdir. Karolenj dönemi heykellerine bakıldığında Geç antik Çağ'dan beri çoğu heykel gibi, çoğunlukla kitap kapakları için fildişi ve değerli metallerde yapılan küçük ölçekli sanattan oluşmaktaydı.⁸⁸¹

Piskopos Bernward tarafından yaptırılan bu bronz kapıların, genellikle Bernward tarafından kurulan St. Michael Manastırı'na yönelik olarak yapıldığı düşünülmektedir.⁸⁸² Hildesheim'daki St. Michael (996 – 1033), Otto döneminin seçkin bir kutsal binası olarak kabul edilir. Piskopos Bernward 996'da duvarların dışında bir manastır kurmaya karar verdiğinde, Hildesheim'da yaklaşık 200 yıldır bir katedral ile bir piskoposluk vardı. Hildesheim Katedrali gibi Michael Kilisesi de güçlü bir taş yapıdır.⁸⁸³

1011-1015 yılları arasında St. Michael Kilisesi için yapılan bronz kapılar, genellikle Piskopos Bernward'ın himayesinde Hildesheim atölyesinin olağanüstü başarısı

⁸⁷⁸ Ittai Weinryb, "Hildesheim Avant-Garde: Bronze, Columns, and Colonialism", s.779-780.

⁸⁷⁹ Adam S. Cohen and Anne Derbes, agm, s.19.

⁸⁸⁰ William Kloss, *A History of European Art*, The Great Courses, USA 2005, s.17.

⁸⁸¹ Fred S. Kleiner, *age*, s.332.

⁸⁸² Adam S. Cohen and Anne Derbes, agm, s.19.

⁸⁸³ Hilja Droste und Ines Lauffer, *Kleine Kunstgeschichte Deutschlands*, Philipp von Zabern, Darmstadt 2014, s.22.

olarak kabul edilir.⁸⁸⁴ Kapıların entelektüel içeriği, fiziksel yaratımları ile eşleşir. Piskopos Bernward muhtemelen ikonografik programı kendisi tasarlamıştı çünkü sadece hem sanat hem de teolojiye tamamen aşina olan bir bilim adamı bu açık anlatı tarihini böyle ince ilişkilerle birleştirmeyi düşünebilirdi.⁸⁸⁵

Hildesheim'daki bronz kapılar ve sütun, Orta Çağ sanat tarihinde tartışmasız muazzam bir üstünlük sağlamıştır. Hildesheim'da yapılan kapıların ve sütunun üretimi, her zaman teknolojik bir başarı olarak görülmüştür ve bu bronz kapılar, yaklaşık 5 metre yüksekliğinde ve birlikte neredeyse üç metrik ton ağırlığındadır.⁸⁸⁶

Bu bronz kapılarının yüzeylerindeki kanıtlar, sürecin hem kalıbın hazırlanmasında hem de döküm işleminde deneme ve yanılmaya neden olduğunu kanıtlar. Bu kanıtlar, bronz kapıların yapımının uzun ve zorlu bir süreçten geçtiğini göstermektedir. Kapıların ve sütunun zorlu üretimi, alaşım yapımı ve dökümü için eşi görülmemiş bir teknik ustalık gerekiyordu. Kapılar ve sütun, daha sonra sanatsal ve teknolojik bir gelişim gösterdi.⁸⁸⁷

Aslında Otto döneminde yapılan sanat eserlerinin teknik başarısı, bazı kaynaklarda da belirtildiği gibi ilginç bir şekilde keşfedilmeden kalmıştır. Orta Çağ Almanya'sında bronz döküm sanatı, özel motifler taşıyordu. Ayrıca Hristiyanlık temaları ve İncil sahnelerini temsil etme arzusundan daha fazlası olan belirli kaynakları gerektiriyordu. Bronz anlatı döküm teknolojisinin çok karmaşık olması, belki de bu sanatsal çalışmaları özel kılmıştır.⁸⁸⁸

1001'de Piskopos Bernward, Roma'da III. Otto'yu ziyaret ettiğinde oymalı ahşap kapılarıyla ünlü bir Erken Hristiyan kilisesi olan Santa Sabina semtindeki Otto'nun sarayında ikamet etmiştir. Hem Eski hem de Yeni Ahit'ten bölümlerle süslenmiş bu kapılar, piskoposun Almanya'daki yeni kilisesi için yaptırdığı olağanüstü bronz kapılara ilham vermiş olabilir (Bk. Resim-41).⁸⁸⁹

⁸⁸⁴ William Tronzo, "The Hildesheim Doors: An Iconographic Source and Its Implications", *Zeitschrift für Kunstgeschichte*, Bd.46, H. 4, (1983), s.357.

⁸⁸⁵ Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, s.187.

⁸⁸⁶ Ittai Weinryb, "Hildesheim Avant-Garde: Bronze, Columns, and Colonialism", s.729.

⁸⁸⁷ Ittai Weinryb, "Hildesheim Avant-Garde: Bronze, Columns, and Colonialism", s.739.

⁸⁸⁸ Pınar Ülgen ve Banu Çetin Ünal, agm, s.249.

⁸⁸⁹ Fred S. Kleiner, *age*, s.330.

Katedral kapıları, her kanatta sekiz olmak üzere on altı panele bölünmüştür.⁸⁹⁰ Eski Ahit'ten görüntülerin yer aldığı soldaki sekiz panel, yukarıdan aşağıya doğru Yaratılış ile başlar ve Kabil'in Habil'i öldürmesiyle sona erer. Yeni Ahit'ten görüntülerin yer aldığı sağdaki sekiz panel ise aşağıdan yukarıya doğru Müjde ile başlar ve *Noli me tangere* olarak bilinen sahnede Mesih ve Mecdelli Meryem⁸⁹¹ ile sona erer. Kapıların orta noktasından geçen bir yazıt ise şöyledir:

AN[NO] DOM[INICE] INC[ARNATIONIS] MXV B[ERNWARDVS] EP[ISCOPVS]
DIVE MEM[ORIE] HAS VALVAS FVSILES

“1015’te Lord’un enkarnasyon yılında Piskopos Bernward bu kapıları açtı”

IN FACIE[M] ANGEL[I]CI TE[M] PLI OB MONIM[EN]T[VM] SVI FEC[IT]
SVSPENDI

“Melek tapınağının cephesini anısında kalması için yaptı.”

Bu yazıt, kapıları Hildesheimli Bernward’a bağlar, onları güvenli bir şekilde 1015 yılına tarihlendirmekte ve bunların Hildesheim duvarlarının dışındaki Aziz Michael’a adanmış kilise için yapıldığını göstermektedir.⁸⁹²

Kapıların ünü, kısmen kabartma anlatı panelleri ile her birini tek bir parça halinde dökmenin teknolojik becerisinden kaynaklanıyor. Toplamda on altı anlatı sahnesi sofistike bir sıra oluşturuyor. Sol kanattaki yaratılış sahnelerini sağ kanattaki Yeni Ahit sahneleri ile yan yana getirerek, Havva ve Meryem arasındaki karşıtlığa vurgu yaparak, öncelikle insanlığın Düşüşü ve Kurtuluşuna ilişkin mesaj verilmek istenmiştir. Sahnelerin karmaşık tipolojisi, kesinlikle bir bilim adamının eseridir ve muhtemelen Bernward, bu kapıların tasarımı ve üretimi ile yakından ilgilenmiştir. Kapılar hakkındaki birçok şey dikkatle incelendiğinde Bernward’ın seyahatlerinde karşılaştığı eserlerden etkilendiği sonucu ortaya çıkıyor. Eski ve Yeni Ahitlerin yan yana anlatıları, Bernward’ın defalarca ziyaret ettiği Roma’daki Santa Sabina’nın ahşap kapıları gibi erken dönem örneklerde görülür. Dahası Aachen’deki Charlemagne’in Palatine Şapeli ve 1009’da

⁸⁹⁰ Galit Noga-Banai, agm, s.253.

⁸⁹¹ “Hristiyan geleneğinde İsa’nın annesi Bakire Meryem’den sonra ona en yakın olan kadının Mecdelli Meryem olduğunu ifade etmek gerekir. Yeni Ahit’te onun İsa’ya görevinde yardımcı olan kadınlardan biri olduğu ve çarmıh sonrasında İsa’nın dirilişini diğer havariilere haber veren kişi olduğu belirtilmektedir.” Ayrıntılı bilgi için Bk: Maksude Kurt Fidan, “Hristiyan Kutsal Metinlerinde Tartışmalı Bir Figür: Mecdelli Meryem”, *Trabzon İlahiyat Dergisi*, C.7, S.1, (Bahar 2020), s.162.

⁸⁹² Ittai Weinryb, “Hildesheim Avant-Garde: Bronze, Columns, and Colonialism”, s. 731-732.

tamamlanan Başpiskopos Willigis'in katedralindeki süssüz bronz kapılara aşına olacaktı.⁸⁹³

Hildesheim kapılarının Yaratılış sahneleri için IX. yüzyılda Tours Scriptoriumu'nda üretilen Karolenj İncillerinin birincil model olarak alındığı kabul edilmiştir. Bunlar, Moutier-Grandval (London, British Library, Add. Ms 10546), Bamberg (Bamberg, Staatsbibliothek, Msc. Bibl. 1), Vivian (Paris, Bibliothque nationale, MS Lat. 1) ve San Paolo (Rome, S. Paolo fuori le mura) İncilleridir. Sahnelerin dikdörtgen formatı, tasvirler arasındaki ağaçlar ve bir dizi ortak ikonografik ayrıntı, Bernward'ın tasvirlerinin resimli Karolenj el yazmasına olan bağımlılığını ortaya koyar. Bununla birlikte Hildesheim kapılarındaki anlatılar, hayatta kalan herhangi bir Karolenj el yazmasındaki anlatılarla aynı değildir. En belirgin fark, Tours İncillerinde olmayan Yeni Ahit sahnelerinin görünümü ve de Eski ve Yeni Ahit tasvirlerinin kapıların iki kanadında doğrudan yan yana gelmesidir.⁸⁹⁴

Hildesheim kapılarının ilk paneli, uzun süredir bilimsel bir tartışma konusu olmuştur. Bu konuyla ilgili en yaygın yorumlar, Adem'in Yaratılışı ve Havva'nın Yaratılışını içerir. Hildesheim kapılarının ilk panelinin en olası yorumu, Havva'nın oluşumunu tasvir etmesidir ve şöyle denir: “*Ve Tanrı, Adem'den aldığı kaburga kemiğini bir kadına dönüştürdü ve onu Adem'e getirdi.*” Hildesheim panelinde asıl eylem Yaradan'ın bir meleğin huzurunda Havva'yı yaratırken Adem'in de bir alkış ya da kabul jestiyle olaya tanık olmasıdır. Havva'nın oluşumunu takiben ikinci panel Havva'nın Adem'le tanışmasını tasvir eder. Son olarak her iki panelde de Tanrı solda, Havva merkezde ve Adem sağda yer alır. Böylece ilk iki panelin içeriğinde Havva'ya kesin bir vurgu yapılır ve ilk altı panel boyunca sürdürülen sıkı bir anlatı odağı yaratır (Bk. Resim–42-43).⁸⁹⁵ Ayrıca bronz kapının ikinci panelinde birbirinin aynısı iki ağaç adeta görüntüyü çerçeveleyiyor. Sol tarafta yürüyen Tanrı, sol eli ile göğsünde bir kitap tutarken, sağ eli ile de önünde yürüyen Havva'nın omzuna dokunarak onu öne doğru itmektedir. Çift kollarını açarak birbirlerine doğru yaklaşır.⁸⁹⁶ Tanrı Havva'yı Adem ile tanıştırtırken çiftin kollarını açarak istekli bir şekilde birbirlerine doğru gelmeleri diğer örneklerde görülmeyen bir

⁸⁹³ Adam S. Cohen and Anne Derbes, agm, s.19.

⁸⁹⁴ Adam S. Cohen and Anne Derbes, agm, s.21-22.

⁸⁹⁵ Adam S. Cohen and Anne Derbes, agm, s.22.

⁸⁹⁶ Franz Dibelius, *age*, s.13-14.

yorumdur. Benzer sahnelerin görüldüğü Tours'da üretilen Karolenj İncillerinde yer alan tanıştırma sahnelerinde böyle bir durum söz konusu değildir.⁸⁹⁷

Hildesheim panelleri ve Tours'ta üretilmiş olan el yazmaları arasındaki fark baştan çıkarma ve düşüş durumunda daha da belirginleşiyor.⁸⁹⁸ Bronz kapının üçüncü panelindeki Düşüş sahnesi oldukça farklı ikonografik özellikler taşımaktadır. Şükran Ünser'in ifadesine göre "Baştan çıkarma ve Düşüş'ün tasvir edildiği sahne bronz kapıdaki tasvirleri, Tours'ta üretilmiş olan el yazmalarından ayıran en önemli unsurdur."⁸⁹⁹ Örneğin Grandval İncilinde Havva, elmayı yılandan alır ve daha sonra Havva ve Adem yasak meyveyi paylaşır. İkisi arasında ayırım yapmak çok zordur. Adem ve Havva, özellikle boyut ve mimikler açısından birbirlerine fazlasıyla benzer. Ayrıca anatomik farklılıkları algılamak çok zor hatta imkansızdır (Bk. Resim-44). Hildesheim'daki bronz panellerde "Baştan çıkarma ve Düşüş" önemli ölçüde yeniden yorumlanmıştır. Adem ve Havva, birbirine biraz mesafeli dururlar; hafif bir yükselti üzerinde durduğu görülen Adem'in boyu Havva'dan daha uzundur. Havva'nın vücut hatları ve göğüslerinin açıkça belirtilmesi sebebiyle kadın olduğu anlaşılmaktadır. Bu bronz panelde Havva saldırgan ve cinsel açıdan kışkırtıcı bir figür olarak tasvir edilmiş gibi görünüyor. Grandval İncilindeki basit, nispeten durgun duruşunun aksine burada duruşu çok daha karmaşıktır. Bu panelde Havva yılanın dolanmış olduğu ağaca doğru yürürken aynı anda Adem'e döner ve dönerken vücudu kıvrımlı bir şekilde bükülür. Adem'in durgunluğunun aksine Havva'nın vücut hareketi, onu günah olayında şüpheli olarak işaret eder.⁹⁰⁰ Ayrıca Havva'nın sol eliyle tuttuğu elmanın neredeyse göğsüyle iç içe geçmiş bir şekilde tasvir edilmesi de günah eyleminin cinsel yönüne işaret etmektedir. Çiftin ellerinde tuttukları bir elma varken bununla yetinmeyerek ikinci elmaya uzanmak istemeleri ise günah eyleminde ne kadar istekli olduklarını göstermektedir (Bk. Resim-45).⁹⁰¹

Panellerdeki Tanrı'nın çiftle karşı karşıya geldiği bir sonraki sahne olan "Suçu Reddetme" sahnesi, model alındığı Karolenj imgelerinden büyük ölçüde farklıdır. Üç Tours İncilinin ilk sayfa resimlerinde suçu paylaşan bir çift olarak tasvir edilen Adem ve

⁸⁹⁷ Şükran Ünser, *agt*, s.119.

⁸⁹⁸ Adam S. Cohen and Anne Derbes, *agm*, s.22.

⁸⁹⁹ Şükran Ünser, *agt*, s.133.

⁹⁰⁰ Adam S. Cohen and Anne Derbes, *agm*, s.22-24.

⁹⁰¹ Şükran Ünser, *agt*, s.133-134.

Havva birlikte dururlar, boy, jest ve hatta saç şekli bakımından birbirine çok benziyorlar. Grandval ve Vivian İncillerindeki resimler özellikle grafiktir: Omuzlar birbirine değiyor, iki günahkâr, Tanrı onlarla yüzleşirken birbirine sokuluyor ve Bilgi Ağacı, Adem ve Havva'yı Tanrı'dan açık bir şekilde ayırıyor (Bk. Resim-46). Hildesheim'daki kompozisyon önemli ölçüde farklılık gösterir. Dikkatlice düşünülmüş değişiklikler, özellikle ağaçların anlamlı kullanımında belirgindir. Burada Bilgi Ağacı, Adem ve Havva'yı Tanrı'dan değil, Tanrı ve Adem'i Havva'dan ayırır. Ayrıca Tours el yazmalarının aksine, Adem'den ayrılan Havva, yılanla önemli ölçüde paylaştığı bir alan olan ağacın sağına yerleştirilmiştir. Bu değişiklik Havva'nın Adem'den ayrılığını ve yılanla olan yakınlığını vurguluyor. Dahası, Havva'nın dik durduğu Karolenj el yazmasının aksine burada bükülmüş bir vaziyettedir ve konumu da aşağılanmış bir durumu ve dolayısıyla yılanla yakınlığını ima ediyor. Buna rağmen utanç içindeki Adem, Tanrı'ya bakamazken aksine Havva, cesurca Tanrı'ya bakıyor. Bu gururlu meydan okuması, sonraki bölümde daha belirgin hale gelecektir. Ayrıca bilgi ağacının alt dalı Havva'nın cinsel organını gösterir şekilde uzanmıştır. Tüm bu detaylar, bu Düşüşü Havva'nın cinselliği ile ilişkilendirir (Bk. Resim-47).⁹⁰²

Bir sonraki anlatı döngüsünde ise Cennetten Kovulma sahnesinin tasvir edildiği Hildesheim panelinin Karolenj modelinden ayrıldığı görülmektedir. Bir kez daha Tours İncilleri, Adem ile Havva arasında büyük bir ayrım yapmazlar. Örneğin Grandval İncilinde ikisi de benzer şekilde giyinmişlerdir ve her ikisi de onları cennetten kovan meleğe yalvarır gibi geri döner (Bk. Resim-48). Bamberg, Vivian veya San Paolo İncilleri de Adem ve Havva arasında önemli bir ayrım yapmaz. Ancak Hildesheim'da Havva'nın eylemleri, Ademinkiler ile keskin bir tezat oluşturuyor. Bir kez daha Havva'nın daha agresif şekilde tasvir edildiğini görmekteyiz. Adem, alçakgönüllü bir şekilde dönüp giderken Havva'nın meleğe meydan okurcasına geri dönerek baktığı görülür (Bk. Resim-49). Karolenj modellerinde Adem'den farklı olmayan Havva, Hildesheim kapılarında sürekli olarak saldırgan ve Tanrı'ya meydan okuyan bir şekilde tasvir edilmiştir.⁹⁰³

Hildesheim'daki bronz kapının altıncı panelinde çiftin Yeryüzündeki Uğraşları'nın anlatıldığı sahnenin sağında bir yükselti üzerinde kucağında bebeğini

⁹⁰² Adam S. Cohen and Anne Derbes, agm, s.24.

⁹⁰³ Adam S. Cohen and Anne Derbes, agm, s.24

emziren Havva Adem'den daha yüksekte tasvir edilmişken, Adem elinde kazma ile toprağı sürmektedir.⁹⁰⁴ Burada Havva üzgün yüz hatlarına sahip yaşlı bir kadındır. Ortada ikinci bir çocuk görünmediğine göre kucağındaki ilk doğan çocuğı Kabil'dir. Adem ise sakallı ve uzun saçları ensesine düşen zayıf bir adam olarak tasvir edilmiştir. Adem bir yandan kazmayı sallarken, bir yandan sol elinde bir haç değneğı tutan ve sağ elini havaya doğru kaldıran, önünde duran uçan bir meleğe bakmaktadır. Melek Adem'e kazmanın nasıl tutulacağını öğretiyor gibi görünmektedir (Bk. Resim–50).⁹⁰⁵ Salerno fildişi levha, Hortus Deliciarum ve Tours'da üretilmiş olan dört Karolenj İncilinde de Adem birbirine benzer şekilde, toprağı sürerken tasvir edilmiştir. Son iki sahne olan yedinci ve sekizinci panellerde sırasıyla Habil ile Kabil'in Tanrı'ya sundukları adak ve Kabil'in Habil'i öldürmesine yer verilmiştir (Bk. Resim–51-52).⁹⁰⁶

4.4.4. Hildesheim'daki Bronz Sütun

Hildesheim'da bulunan Bronz kapılar, yazıtlı eserlerdi. Yazıt, kapıları Hildesheim'daki Bernward'a bağlar ve onları güvenli bir şekilde 1015 yılına tarihlendirir. Yazıtsız olan sütun ise 379 cm yüksekliğinde ve 58 cm çapında yapılmıştır (Bk. Resim–53).⁹⁰⁷ Ancak Bernward'ın Roma mirasının ihtişamını yeniden canlandırmaya olan ilgisi, yaklaşık 1020'de St. Michael Kilisesi için yaptırdığı Mesih'in yaşamından sahnelerle süslenmiş bronz sütun ile daha açık hale geliyor.⁹⁰⁸

Mesih'in Tutkusunu kabartmalarla tasvir eden ünlü bronz sütun, başlangıçta anıtsal bir bronz haçı destekliyordu. Fakat bu haç, Protestanlar tarafından eritilmiştir. Bahsettiğimiz üzere sütunda yazıt yoktur. Ancak bununla birlikte tüm haçlarda ve Bernward tarafından bağışlanan hayatta kalan metal işlerinde olduğu gibi haç üzerinde kesinlikle bir yazıt vardı.⁹⁰⁹

⁹⁰⁴ Şükran Ünser, *agt*, s.174.

⁹⁰⁵ Franz Dibelius, *age*, s.29-30.

⁹⁰⁶ Şükran Ünser, *agt*, s.174.

⁹⁰⁷ Ittai Weinryb, "Hildesheim Avant-Garde: Bronze, Columns, and Colonialism", s.732.

⁹⁰⁸ John Beckwith, *age*, s. 146.

⁹⁰⁹ Kristina Krüger, "St Michael's at Hildesheim: Scripture Networks and the Perception of Sacred Space" *Sacred Scripture / Sacred Space: The Interlacing of Real Places and Conceptual Spaces in Medieval Art and Architecture*, Tobias Frese, Wilfried E. Keil and Kristina Krüger (Ed.), De Gruyter, Berlin 2019, s.118.

Genel olarak Bernward, bu büyük ölçekli bronz sütunun oluşumunda Mainz ve Roma'daki sütunları örnek almış olabilir. 15 Ocak 993'te Bernward, Mainz'e piskopos olarak atandı ve ardından Hildesheim'daki görevine başlamak için oradan ayrıldı. Mainz, bronz kapılara ek olarak ayrıca 12.5 m yüksekliğinde şaşırtıcı bir Jüpiter sütununa sahiptir. Sütun üzerinde tasvir edilen tanrılar, Hildesheim sütunundaki bronz figürlerin sunumuyla benzerlikler göstermiştir. Bernward, Alman topraklarında hâlâ sergilenmekte olan bu pagan tanrı tasvirinden bir şekilde esinlenmiş olabilir.⁹¹⁰

Öte yandan Bernward, İtalya'da oldukça fazla zaman geçirmiştir. Hatta MS. 113'te Roma'da Trajan tarafından kurulan bir antik sütun Bernward'ın sütunu için bariz bir ilham kaynağı olmuştur. Bu sütun, oldukça ünlüydü ve Bernward tarafından kesinlikle çok iyi biliniyordu. Trajan sütunu, yukarıya doğru sarmal bir şekilde Decebalus'un başkentinin duvarları altında ölümünün doruk noktasında sona eren Daçya savaşlarının hikayesini anlatır (Bk. Resim-54).⁹¹¹ Bernward'ın sütununun üzerindeki kabartma ise, Mesih'in Vaftizinden Kudüs'e Girişine kadar olan genel yaşam öyküsünü aktarır ve tabanında Cennet'in dört nehrini kişiselleştiren dört figür vardır. Bugün Katedral'de duruyor, ancak başlangıçta Bernward tarafından inşa edilen St. Michael Benediktin manastır kilisesinde bulunuyordu.⁹¹²

Bernward'ın sütunundaki Mesih'in yaşam öyküsünü Kudüs'e girişe kadar taşıyan sarmal süsleme Trajan sütununun benzetmesi üzerine planlanmıştı. Bu süsleme sistemi, Trajan sütunu ile benzerlik gösterdiği izlenimini veriyor; ancak ikisi arasındaki benzerlikler aslında sanatsal olmaktan çok edebidir. Her ikisinde de hikâye, tesadüf olamayacak bir benzerlik noktası olan Nehir Tanrısı ile başlar. Trajan sütununda Tuna, Hildesheim anıtında Ürdün. Her ikisi de sarmalın köşesini doldurmak için birkaç dağınık bina ile bitiyor. Benzerliklerinin yanında bazı noktalarda birbirlerinden ayrılırlar. Trajan sütununun toplu figürleri, Hildesheim'daki küçük seyrek gruplarla güçlü bir tezat oluşturuyor. Trajan sütununda ağaçlar manzara olarak veya anlatının ayrılmaz bir parçası oldukları için kullanılır. Bronz sütunda ise binalarla birlikte sahneleri bölmek için

⁹¹⁰ Ittai Weinryb, "Hildesheim Avant-Garde: Bronze, Columns, and Colonialism", s.767.

⁹¹¹ Peter Lasko, "Ottonian Art", s. 556.

⁹¹² Galit Noga-Banai, agm, s.252-253.

kullanılırlar ve Bernward'ın binaları, Trajan sütununda temsil edilen binalardan çok, mevcut el yazması modellerdeki binalarla daha yakından ilgilidir.⁹¹³

Bronz kapılar ve antik Roma'dan esinlenen kabartmalarla süslenmiş sütun Piskopos Bernward'ın Roma'nın bronz döküm sanatını yeniden canlandığına işaretidir.⁹¹⁴ Biyografi yazarı Heidelbergli Thangmar'a göre o, sanat ve zanaat alanında ustalaşmıştı. Ayrıca zanaatkârlarının atölyelerine sık sık uğradı ve onlara zanaatlarında yardımcı olurdu.⁹¹⁵

4.5. Otto Dönemi Haç Eserleri

Latin Batı'da IV. yüzyıldan beri var olan haç kalıntılarının ve kutsal emanetlerinin varlığına dair kanıtlar, X. yüzyılda giderek artmaktadır. Çapraz şekilli kutular/sandıklar, sadece milenyumun başlarında popüler olmuştur. Haç temasına ve çapraz kutsal emanetlere açıkça artan bir ilgi vardır. Bu dönemde sunak haçının kullanımı yavaş yavaş artmaya başlamıştır. Ayrıca Karolenj döneminde büyük ölçekli haçların yapıldığına dair seyrek kanıtlar vardır. Kel Charles döneminden kalmış olan bir eser, Roma'daki Aziz Petrus Bazilikası'nda günümüze kadar ulaşmıştır. Bununla birlikte Könlü Aziz Gero'nun Haçı, Avrupa kutsal sanatının yeni bir çağını başlatır. Bu eser, genellikle Latin Avrupa'da tasvir edilen ölüm karşısında galip gelen yaşayan İlahi Kral'ı değil, acı çeken, çarmıha gerilmiş Mesih'i tasvir eden hayatta kalan en eski büyük ölçekli haçtır. Bu haç, X. yüzyıldan başlayarak geleneksel olarak zafer takılarına yerleştirilen uzun bir Otto ve Romanesk büyük ölçekli haç geleneğini başlatır. Bu geleneği başlatan diğer haçlar, Trierli Egbert'in Haçı (şimdi kayboldu) ve 983 yılı civarında Mainz Başpiskoposu Willigis tarafından yaptırılan Benna haçıdır.⁹¹⁶

Haç önemli bir bağlılığı ve hürmeti olan başka biri isimde Hildesheimli Piskopos Bernward idi. St. Michael Kilisesi'ndeki bronz kapıları ek bir çarmıha gerilme sahnesi sunuyordu. Ayrıca Bernward'ın haç figürünü Bernward İncilinde de kullandığını

⁹¹³ Walter Oakeshott, *age*, s.68-69.

⁹¹⁴ Mary Hollingsworth, *Art in World History*, Vol.1-2, Routledge, New York 2016, s.112.

⁹¹⁵ James Snyder, *age*, s.239.

⁹¹⁶ Johannes Fried, "Awaiting the End of Time around the Turn of the Year 1000", *The Apocalyptic Year 1000: Religious Expectation and Social Change, 950-1050*, Richard Landes, Andrew Gow and David C. Van Meter (Ed.), Oxford University Press, New York 2003, s.52-53.

görmekteyiz. El yazması parlak mücevherli bir haçın hakim olduğu bir ithaf sahnesini tasvir ediyordu.⁹¹⁷

Otto heykeltıraşları taştan ziyade fildişi, bronz, ahşap ve diğer malzemelerle çalıştılar. Ottolar, Roma, Erken Hristiyan, Bizans ve Karolenj modellerinden yararlanarak, daha sonraki Orta Çağ sanatı üzerinde önemli etkiye sahip olacak olan ahşap ve bronzdan büyük eserler yaptılar.⁹¹⁸

Aslında heykel sanatında Orta Çağ'ın erken dönemlerinde ilk dikkat edilen malzemenin değeri idi. Malzeme aynı zamanda büyük ölçekli heykelin putperest karakterinin üstesinden gelmede önemli bir rol oynadı. Eski kaynaklar, her zaman haç konusunda altın ve gümüş materyalden bahseder. Yüksek kaliteli materyalin kutsallık aurası yarattığına inanılıyordu. Otto döneminde büyük ölçekli heykelin kabulü yavaş yavaş yayıldığı için ahşap çekirdeğin artık değerli malzemelerle kaplanması gerekli değildi. Otto Hanedanı döneminde yapılan ve Köln Katedrali'nde günümüze kadar muhafaza edilen Gero Haçı gibi eserlerde değerli metal kaplamanın kullanılmadığını görmekteyiz.⁹¹⁹

4.5.1. Gero Haçı

Otto döneminde dikkat çeken bir diğer önemli olay da önceki yıllarda son derece nadir görülen bağımsız heykel sanatına olan ilginin yeniden canlanmasıydı. Otto dönemine ait büyük ölçekli heykelin göze çarpan örneği, Başpiskopos Gero'nun yaptırdığı ve 970'te Köln Katedrali'ne sunduğu haçtır (Bk. Resim-55).⁹²⁰

Lindau İncillerinin kapağında bulunan Mesih'i Köln'deki Gero Haçı ile karşılaştırsak aradaki görünüm değişiklikleri etkileyici bir şekilde göze çarpıyor. İki çalışma, yüz yıldan biraz daha uzun bir aralıkla birbirinden ayrılıyordu ancak aralarındaki karşıtlık, çok daha büyük bir aralığı gösteriyor. Gero Haçında, Batı sanatında yeni olan, çarmıha gerilmiş Kurtarıcı'nın bir tasviriyle karşılaşıyoruz.⁹²¹

⁹¹⁷ Johannes Fried, "Awaiting the End of Time around the Turn of the Year 1000", s.55.

⁹¹⁸ Marilyn Stokstad and Michael W. Cothren, *Art History*, s.448.

⁹¹⁹ Miriam Gepp, "Buchmalerei, Schatzkunst und Skulptur", *Institut Für Kunstgeschichte der Universität Stuttgart*, 2003, s.4-5.

⁹²⁰ Fred S. Kleiner, *age*, s.334.

⁹²¹ H.W. Janson, *History of Art*, (Revised and Expanded: Anthony F. Janson), Fourth Edition, Vol.1, Harry N. Abrams Inc, New York 1991, s.325.

Gero Haçı, Orta Çağ'ın başlarından günümüze kalan birkaç büyük oyma ahşap işçiliğinden biridir. Mesih figürü, doğal boyutlarda olup boyalı ve yaldızlı meşeden yapılmıştır. Buradaki odak noktası, Mesih'in çektiği ıstıraptır. Mesih, burada Lindau İncillerinin kapağının muzaffer kahramanı olarak değil, işkence görmüş bir şehit olarak gösterilir. Heykelde Mesih'in halsiz bedeni çarmıhta sarkıyor ve başı öne doğru eğiliyor, gözleri ise kapalıdır. Altın rengi kumaşın düz ve çizgisel düşüşü, çizilmiş yüzünün, zayıflamış kollarının ve bacaklarının, sarkık gövdesinin ve kanlı ellerinin etkisini artırıyor.⁹²² Yüzü acı içinde buruşan ve kasları sona kadar gerilen Mesih'in bu tasviri, Orta Çağ'ın başlarındaki yoğun ıstırapın en güçlü tanımlamasıdır.⁹²³

Ottolu heykeltıraş, bu eser ile Batı'da henüz görülmemiş ve görünüşe göre Bizans sanatından benimsenmiş bir türü temsil etmektedir. Aslında, Mesih hiçbir zaman bu kadar yoğun bir duygu ya da fiziksel işkenceye bu kadar vurgu ile tasvir edilmemişti. En kötü fiziksel koşulları göstererek bile amacına ulaşan bu tür bir dışavurumculuk, uzun tarihi boyunca Alman sanatının karakteristiği olmuş ve farklı anlarda tekrar tekrar ortaya çıkmıştır.⁹²⁴

4.5.2. Benna Haçı

Mainz Katedrali'ndeki bronz kapıların yapımından sorumlu olan Willigis'in kilisesi için yaptırdığı bir başka nesne de üzerine çarmıha gerilmiş Mesih'in altın bir temsilinin yerleştirildiği muzaffer bir ahşap haç olan Benna Haçıdır. Birincil kaynaklara göre Mesih figürü, altın olarak 600 pound ağırlığındaydı. Haçın herhangi bir ikonografik veya stilistik özelliğinden ziyade altın ve maddi ağırlığı üzerine vurgu yapılmaktadır. Nesne sadece bir haçtan daha fazlasıydı, çünkü oldukça değerli bir malzemeden yapılmıştı. Haç, orijinal ağırlığını koruduğundan emin olmak için düzenli olarak tartıldı. Piskopos Marcolf, 1142'de Roma seyahatini finanse etmek istediğinde çarmıha gerilmiş Mesih figürünün bir ayağını saygısızca çıkarttı ve eritti. 1153'te Piskopos Arnold, diğer ayağın yardımıyla askeri bir mücadeleyi finanse etti. 1160'da Piskopos Rudolf, altın gövdenin geri kalanını eritti ve altını insanların öldürüldüğü Mainz'deki bir isyandan sonra bir yatıştırma eylemi olarak Frederick Barbarossa'ya sundu. Benna Haçı, temsili

⁹²² Marilyn Stokstad and Michael W. Cothren, *Art History*, s.448.

⁹²³ Fred S. Kleiner, *age*, s.335.

⁹²⁴ Frederick Hartt, *age*, s.402.

ihtişamı veya işçiliği için uygulanan teknik nedeniyle değil daha ziyade içsel malzeme değeri için takdir edilmiştir.⁹²⁵

4.5.3. Bernward'ın Haçı

994 yılında Bernward'ın kendi elleriyle yaptığı haç, mücevherler, inciler ve antik değerli taşlarla süslenmiş muhteşem bir eserdir.⁹²⁶ Bernward'ın haçı, bu dönemin tüm görkemli haçlarında ortak bir özellik olan Latin formuna sahiptir, bu nedenle de en alt kolu diğerlerinden daha uzundur. Dört köşesinde kareler vardır. Ancak karelerin ikisi tam olarak ölçülmemiştir. Üstteki kısmı 90 mm genişliğinde ve 75 mm yüksekliğinde, alttaki ise 90x83 mm'dir. Hem ortada hem de bu köşe karelerinde, haç şeklini vurgulamak için beş büyük kristal yerleştirilmiştir. Beş kristalin her biri altın bir kapsülün içindedir. Bernward, sabit bir sisteme göre her kristalin etrafına 18-20 değerli taş dizmiştir (Bk. Resim-56).⁹²⁷

4.5.4. Bernward'ın Gümüş Haçı

Gümüşle yapılmış ve kısmen yaldızlı olan “Bernward'ın Gümüş Haçı” olarak bilinen eser, yüksek kalitede daha küçük bir haçtır.⁹²⁸ Bernward, Hildesheim Katedrali Hazinesi'nde 31 cm yüksekliğinde ve 21 cm genişliğinde bir gümüş haçı onayladı. Bernward'ın gümüş haçı olarak bilinen bu haçta Kurtarıcı dört çiviyle tutturulmuş, taşsız, peştamal giymiş ve başını güçlü bir şekilde eğiyor. O zaman için dikkat çekici olan beceri, tüm vücudun eğik olan kafaya göre bükülmesidir (Bk. Resim-57).⁹²⁹

Bernward için Hildesheim'da üretilen bu küçük gümüş haç, bize şamdanlar, bronz kapılar ve sütun gibi daha anıtsal döküm eserleri ile aynı dönem ve aynı yerde üretilen küçük ölçekli kayıp balmumu döküm nesnesi sağlar. Haç, ilgi çekici bir yazıt taşır: BERNVVAR / DUS PERSVL FECIT HOC, haçın Bernward için yapıldığını ya da Bernward'ın haçı kendisinin yaptığını öne sürüyor. Sadece 12 cm yüksekliğinde olan bu figür oldukça samimi bir döküm işidir. Haçın kendisi, çarmıha vidalarla bağlanan Mesih

⁹²⁵ Ittai Weinryb, *The Bronze Object in the Middle Ages*, s.25.

⁹²⁶ Julia de Wolf Addison, *age*, s.18

⁹²⁷ Stephan Beissel, *age*, s.15.

⁹²⁸ Kristina Krüger, *agm*, s.116.

⁹²⁹ Stephan Beissel, *age*, s.16.

figürü için bir arka plan görevi görür. Şeklin arka tarafındaki küçük boşluk, mum modelinin bir parmağın etrafına mum kalıplanarak oluşturulduğunu göstermektedir. Balmumu modelini yapan zanaatkâr büyük olasılıkla bir parça ılık balmumu alıp parmağının etrafında şekillendirdi ve diğer eliyle Mesih figürünün detayları üzerinde çalışmaya başladı. Bu, gerçek bir yakınlık anıydı. Model, yalnızca zanaatkârın eliyle inşa edilmiş sıradan bir eser değildi. Mesih sanatçının parmağının şeklini alır ve bu durum, sanatçının parmağının şeklini anlamamızı sağlıyor (Bk. Resim-58).⁹³⁰

4.5.5. Lothar Haçı

Lothar haçı, çok farklı ön ve arka konfigürasyonları ile Orta Çağ Hristiyanlığının ikili, karşıt karakterini ifade ederdi.⁹³¹ Lothar haçı, çağdaş bir imparatorluk haçı olarak ifade edilir. Bu Viyana imparatorluk haçı kutsal mızrağı dahi gölgede bırakmış ve Alman krallarının hazine deposundaki en önemli eser haline gelmiştir. Köln’de üretilmiş olduğu düşünülen Aachen’deki Lothar haçı, muhtemelen III. Otto veya Fransa Kralı Lothar’ın bir hediyesi idi. Ayrıca haç, çift yönlü dizayn edilmiştir. Bir tarafı mücevherli haç geleneğini temsil ederken diğer tarafı çarmıha gerilmiş Mesih’in imajını içerir.⁹³² Zengin bir şekilde süslenmiş olan bu haç, imparatorluk ideolojisinin önemli bir anıttır. Haç, İmparator Augustus’u kafasında defne çelengi ve sağ elinde Jüpiter Kartalı ile genç bir kahraman olarak temsil eder.⁹³³

III. Otto’nun, III. Otto İncilleri, Lothar Haçı ve bir fildişi kutsal su kabından oluşan mevcut bir bağış grubu, 1000 yılında III. Otto’nun Aachen’deki Pentecost kutlaması vesilesiyle Saray Şapeli hazinesine gelmiştir.⁹³⁴ Antik mücevherlerin ve minyatürlerin yeniden kullanımı, genellikle politik bir amaca hizmet etti. III. Otto tarafından Charlemagne’ın Aachen’deki kuruluşuna verilen Otto, Lothar haçında örneğin Sezar Augustus’u temsil eden ve çapraz kolların kesişme noktasında görünen bir Roma minyatürü, imparatorun imajını Mesih’inkine bağlar. Bu fikir, haç arkasında kazınmış

⁹³⁰ Ittai Weinryb, *The Bronze Object in the Middle Ages*, s.47-48.

⁹³¹ Kristen Mossler Figg and John Block Friedman (Ed.), *age*, s.433.

⁹³² Johannes Fried, “Awaiting the End of Time around the Turn of the Year 1000”, s.56.

⁹³³ Moshe Barasch, *The Language of Art: Studies in Interpretation*, New York University Press, New York and London 1997, s.30-31.

⁹³⁴ Eliza Garrison, “Otto III at Aachen”, s.111.

görüntü ile güçlendirilir. Haçın arka tarafındaki çarmıha gerilmiş Mesih'in başı ön taraftaki minyatür ile aynı yerde konumlandırılmıştır.⁹³⁵

Mathilde haçında olduğu gibi geleneksel bir bağışçı portresi yerine Lothar haçında, III. Otto, haçın "mücevherli" tarafının merkezinde İmparator Augustus'un büyük, hafif oval bir sardonx cameosu ile temsil edilir. Yaklaşık üç inç yüksekliğinde ve üç inçten biraz daha az genişlikte olan cameo, eserin en önemli ögesidir ve onu çevreleyen daha küçük taşlar, oymalar ve altın telkari ona hareket sağlar. Soldan gösterilen Augustus, kurdeleleri rüzgârda dalgalanıyormuş gibi görünen bir defne çelengi ile taçlandırılmıştır. Sağ eliyle III. Otto'nun, III. Otto İncili'nde izleyiciye gösterdiği asaya çok benzeyen bir kartal asasını hafifçe kavıyor (Bk. Resim-59).⁹³⁶

Lothar haçı, gücün Romalılardan Karolenjlere ve son olarak da Ottolara transferini yansıtır. Haçın mücevherlerle süslenmiş ön yüzü ile karşılaştırıldığında arka yüzü oldukça sadedir. Ön yüzün zengin dizaynıyla zıtlık sağlayan basit bir çarmıha germe gravürü vardır. Haç üzerindeki gravür, mücevherli tarafa kıyasla sade olsa da hâlâ imparatorluk eğilimi taşıyor. İsa, kavisli bir sırt ve çıkıntılı bir mide ile çarmıha gerilmiş olarak gösterilir. Gözleri kapalı ve yaraları hâlâ aktif olarak kanıyor, bu da ölüme yakın olduğunu gösteriyordu. O, çarmıha gerilmenin Karolenj temsillerinde görüldüğü muzaffer, genç İsa ile aynı değildir (örneğin, Lindau İncillerinin kapağındaki çarmıha gerilme, İsa'yı doğrudan izleyiciye bakan genç ve meydan okuyan bir figür olarak temsil eder). İsa'nın mağlup duruşuna rağmen gravürün bazı detayları bir zafer mesajı verir. Haçın üst kısmında bir zafer çelengi tutan Tanrı'nın eli görülmektedir (Bk. Resim-60).⁹³⁷

Merkezinde başında defne çelengi ile İmparator Augustus'un antik bir minyatürü olan haçın altına doğru ise Karolenj imparatoru II. Lothar'ın mührü vardır.⁹³⁸ Bu haç, ortadaki Augustus'un muhteşem minyatürü, kalitesi ve II. Lothar'ın mührü ile Otto işçiliğinin başyapıtlarından biri olarak kabul ediliyor.⁹³⁹

⁹³⁵ Joan A. Holladay, "Metalworking", s.520.

⁹³⁶ Eliza Garrison, "Otto III at Aachen", s.133-134.

⁹³⁷ Stacey Adelia Blake, *agt*, s.295-296.

⁹³⁸ Stacey Adelia Blake, *agt*, s.296.

⁹³⁹ John Beckwith, *age*, s.142.

4.6. Otto Hanedanı Döneminde Mimari Yapılar

Çağın ihtişamlarından biri mimariydi. Almanya, Fransa, İspanya ve İskandinavya’da dikkat çekici katedraller, manastırlar ve saraylar inşa edildi. Kiliseler için İtalyan bazilikası formu çoğu bölgede korunmuştur, ancak tüm binaya haç biçiminde bir şekil vermek için genellikle kısa bir çapraz koridor eklenmiştir.⁹⁴⁰

Hristiyanlıkta 950-1050 yılları arasında ekonomik faaliyetlerde gözle görülür artışlar olmuştur. Bu ekonomik büyüme, 1000 yılının dini ve siyasi alanında arka planını oluşturmıştır. Sadece Almanya ve çevresi değil neredeyse Hristiyanlığın tamamı, bu gelişmelerden etkilenmiştir. Cluny keşişi Raoul Glaber’in tanıklığı bize gelişmelerin boyutunu göstermektedir:

*“Yeni binyılın üçüncü yılı yaklaştıkça, neredeyse her yerde ama en önemlisi İtalya ve Galya’da, kiliseler tekrar inşa ediliyordu. Her ne kadar birçoğunun çok sağlam yapıda olması ve yeniden inşa edilmesi gerekmiyor olsa da olumlu bir rekabetin getirdiği etki sonucu, tüm Hristiyan toplulukları, komşularından daha görkemli bir kiliseye sahip olma zorunluluğu hissetmeye başlamıştı. Sanki dünya kendisini içinde bulunduğu antik köhnelikten kurtarmaya ve her yerde kiliselerden ibaret beyaz bir örtüyle kaplanmaya çalışıyor sanırdınız. Piskoposluklardaki neredeyse tüm kiliseler ve her türlü azize adanmış manastır ve hatta küçük köy şapelleri bile inananlar tarafından daha güzel olmaları için yeniden inşa edilmiştir.”*⁹⁴¹

Ottoların yönetici ailesi, Saksonya-Anhalt’taki eşsiz kültürel mirasın temellerini attı. İmparator Büyük Otto, Magdeburg’u ve Elbe ile Saale arasındaki bölgeyi ve Harz’ın çevresini krallığının merkezi yaptı. Böylece Kutsal Roma İmparatorluğu’nun merkezi bölgelerinden biri haline gelmesine yardımcı oldu. “Ottolar Ülkesi”nde gelişen ticaret ve kültür, bölgeyi saraylar ve manastırlar açısından zengin kılmıştır. Bugün, doğu Harz, orta Elbe ve Saale çevresindeki bölge, Avrupa’nın kalbindeki Alman eyaleti Saksonya-Anhalt’ın parçasıdır. Tarihi anma yerleri ve tarihi binalar bakımından zengin, kendine özgü bir kültürel manzaradır. Bölge, X. yüzyılda kayda değer bir kültürel ve ekonomik patlama yaşadı ve daha sonra Kutsal Roma İmparatorluğu’nun merkezi bölgelerinden biri haline geldi. Ren-Meuse bölgesindeki eski Karolenj güç merkezleriyle birlikte, Doğu Saksonya imparatorluğun kalbi haline geldi. Heinrich’in oğlu ve Doğu Frank Krallığı’ndaki ilk İmparator Büyük Otto ve ailesinden diğer üç imparator, II. Otto, III.

⁹⁴⁰ Walther Kirchner, *age*, s.72.

⁹⁴¹ Jaques le Goff, *Avrupa’nın Doğuşu*, s.49.

Otto ve II. Heinrich, kaleler ve saraylar inşa ederek, piskoposluklar ve manastırlar kurarak ve imtiyazlar vererek bu alanları daha da güçlendirdi. Kralların sık sık ziyaretleri, burada düzenlenen imparatorluk merasimleri ve saray şenlikleri bölgenin itibarını arttırdı. Doğu Saksonya, “kraldan uzak” bir sınır bölgesi olmaktan, imparatorlukta en önemli kraliyet bölgesi olmaya doğru ilerledi. Otto krallarının ve imparatorlarının kökeninin ve gücünün ülkesiydi ve hem Otto hükümdarlarının biyografileri hem de imparatorluk tarihi ile yakından bağlantılıdır. Büyük Otto’nun yaşamının ve kahramanlıklarının merkezinde bulunan yerler, günümüz Saksonya-Anhalt bölgesinde bulunmaktadır.⁹⁴²

X. yüzyılda ve XI. yüzyılın ilk yarısına kadar ortaya çıkan Otto sanatı özellikle el yazması tezhip ve mimaride kendine özgü bir sanat tarzını yansıtıyordu. Karolenjlerin sanatsal formları ve uygulamaları, manastır vakıflarının genişlemesiyle birlikte yeniden canlandırıldı. Bu, hükümdarların ve yüksek memurların, özellikle de piskoposların himayesine bağlı bir saray sanatıydı. Otto sanatı, Karolenj döneminde olduğu gibi tek bir merkezde veya tek bir kişi etrafında yoğunlaşmamıştı. Mimaride Hildesheim, Gernrode ve Reichenau’da bu stille bağlantılı önemli ve etkili binalar inşa edilmiştir. Otto mimarları, transeptlerin ve kriptlerin tasarımlarında yenilikçiydiler. Manastır mimarisinin yanı sıra çoğu zaman bir yerden bir yere hareket halinde olsalar da imparatorlar için önemli sivil binalar ve saraylar vardı.⁹⁴³

Hanedanlık yöneticileri, mimarlarına geçmiş imparatorlukların ihtişamını hatırlatacak binalar yapmalarını emrettiğinde doğal olarak Karolenj binalarını model olarak gördüler. Aachen’deki Saray Şapeli, birkaç şapel ve kutsal alanın tasarımına da ilham vermişti. Örneğin İmparatoriçe Theophanu’nun torunu Başrahibe Theophano (1039-1058), Essen’deki manastır kilisesinin batı ucuna Aziz Petrus’a adanmış bir şapel ekledi. Aynı şekilde Hildesheim’deki St. Michael Manastır Kilisesi, Karolenj bazilikalarının Ottonian uyarlamasını göstermektedir. Fulda ve St. Riquier’de görülen binanın doğu ve batı uçlarını dengelemeye yönelik Karolenjlerin tercihi Otto dönemindeki mimarlara ilham vermiştir.⁹⁴⁴ Aachen’deki saray şapeli, XI. ve XII. yüzyıl boyunca pek çok defa kopya edilmişti. Doğu Hollanda’daki Nijmegen’deki St. Nicholas

⁹⁴² *Ottonenland Sachsen-Anhalt: Von Der Peripherie Zur Zentralregion in Europa*, s.4-6.

⁹⁴³ Edward D. English, *age*, s.542.

⁹⁴⁴ Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, s.183.

Kilisesinde, Belçika'daki Liège'deki Piskopos Notger'in şapelinde, Essen'deki ve St. Maria im Kapitol'deki rahibe manastırlarında ve Doğu Fransa'da Ottmarsheim'da.⁹⁴⁵

Westwerk, Karolenj mimarisinde katedraller ve manastır kiliselerinde neflerin batısında bulunan birkaç katlı, görkemli yapılardır. Centula (günümüzde Saint Riquier) ve Corvey'de olduğu gibi bu yapılar mimari ve işlevsel açıdan bağımsız olan bir zemin katı ve *matroneum*larla (kadınlara ayrılan bölüm) çevrili bir üst galeriden oluşan yapılardır. Uzunca bir süre boyunca *Westwerk*'in imparator ve maiyetine ayrıldığı sanılmıştır. Ancak bu kategorinin en ünlü örneği ve muhtemelen öncüsü olduğu düşünülen Centula'da, bu mekanın tamamıyla litürjik amaçlı kullanılmış olduğuna dair belgeler korunmuştur. Bu nedenle bu mekanların çok işlevli olduğu hem ibadetle ilgili gereksinimler için hem de sembolik ve temsiliyet amaçlı kullanıldığı düşünülebilir. XI. yüzyıl boyunca Kuzey Avrupa mimarisinin tamamında *Westwerk* mirasına rastlanır, fakat birbirinden çok farklı kilise ortamlarında benimsenmiş olması ve tipolojik varyasyonlarında artış olması, çıkıntılı bölüm olgusunun tek bir formül yoluyla yorumlanmaması gerektiğini gösterir. Otto dönemi mimarisinde de bu geleneğin devam ettirildiği görülürken, planı ve yapısı daha sade, daha hafif olan çözümler seçer. Çaprazlamasına ve boylamasına büyük ölçekli hacimlerin kesiştiği, merkezi kulelerle yanlarda küçük merdivenli kulelerin hiyerarşik bir şekilde dizildiği dış yapıdaki kütlelerin ustalıklı oyunu güçlü bir etki yaratır ancak iç yapıda daha sade bir şekil aldığı görülür. Ön cephede büyük ve kare planlı bir kule ile yanlarda küçük silindirik kulelerden oluşan çıkıntılı bölüm tipolojisi, Kuzey Almanya'da bulunan ve X. yüzyılın ortaları ile XI. yüzyılın başlarına tarihlendirilen çeşitli yapıların ortak noktasıdır.⁹⁴⁶ *Westwerk*, Speyer ve Worms Katedralleri ve Hildesheim'daki St. Michael Manastır Kilisesi dahil olmak üzere Almanya'daki büyük, Otto katedrallerinde ve manastırlarında görülmüştür.⁹⁴⁷

Karolenj ve Bizans mimarisinden esinlenen Mainz, Speyer ve Bamberg gibi piskoposluklar, Echternach ve Reichenau'daki manastır merkezleri ve Köln ve Trier gibi

⁹⁴⁵ Kristen Mossler Figg and John Block Friedman (Ed.), *age*, s.13.

⁹⁴⁶ Luigi Carla Schiavi, "Mimari Mekanlar: Hristiyan Avrupa'da Yeni Kutsal Mekanların Doğuşu ve Gelişimi", *Orta Çağ- Katedraller, Şövalyeler, Şehirler*, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, s.641.

⁹⁴⁷ Kristen Mossler Figg and John Block Friedman (Ed.), *age*, s.14.

kültürel kavşaklar X. yüzyılın ortalarında yenilikçi tasarımlar kullanmaya başlamışlardır. Otto kiliseleri, anıtsal ölçekleri ve mekansal deneyimleriyle dikkat çekiyor.⁹⁴⁸

İmparatorluğun dış koşulları Büyük Otto döneminde istikrar kazandığında, her yerde inşaat faaliyetlerinde bir canlanma yaşanmıştır. Çift korolu binalar giderek daha popüler hale geldi. Geç Otto döneminde neredeyse tüm piskopos şehirlerinde büyük, çift korolu yeni binalar inşa edildi. Bu, aynı zamanda imparatorluk katedrallerinin özel karakterini de ortaya çıkardı.⁹⁴⁹

Kaleler yıkılır. Şehirler büyür ya da yok olur. Aynı şekilde hassas malzemenin kurbanı olan laik binalarda yok olur ancak dini mimarinin hayatta kalması muhtemeldir, iyi inşa edilmiştir ve gerçek dindarlık veya muhafazakâr dini gelenek nedeniyle korunabilir. Buna rağmen Otto dönemi kiliseleri, özellikle felakete yatkın bir imaj çiziyor. Mainz Katedrali, 1009'da kutsama gününde yandı. Büyük Otto'nun, Magdeburg'daki Katedrali, 1008'de yandı; 1049'da yeniden inşa edildi ve 1208'de tekrar yandı. Otto imparatorluk sanatının merkezi olan Trier, 1674'te büyük St. Maximin Benediktin Kilisesi'nin yıkıldığını gördü; Büyük, Otto Cluniac manastırı Hersfeld, 1761'de yandı ve hiçbir suretle yeniden inşa edilmedi. Köln ve Hildesheim kiliseleri XII. ve XIII. yüzyıllarda yeniden inşa edildi. Yine de Karolenj İmparatorluğu'nun mimarisi ile XI. ve XII. yüzyılların Romanesk binaları arasında bir bağlantı sağladığı için, yeniden yapılanmada bile Otto mimarisi incelenmelidir.⁹⁵⁰ Maalesef çıkan yangınlar birçok binayı tahrip etmiş olsa da yine de bazı başyapıtlar hayatta kalmış ve bunlar, çağın muhteşem sanatsal hissine tanıklık ediyor. En asil oluşumlar arasında Mainz ve Speyer gibi Ren şehirlerinde ve de Magdeburg ve Quedlinburg gibi kuzey Almanya kasabalarında bulunan katedraller gösterilebilir.⁹⁵¹

⁹⁴⁸ Jeremiah Hackett, *World Eras, Volume 4, Medieval Europe 814-1350*, Gale Group, Detroit 2002, s.60.

⁹⁴⁹ Adolf Schmidt, "Westwerke und Doppelchöre: Höfische und liturgische Einflüsse auf die Kirchenbauten des frühen Mittelalters", *Westfälische Zeitschrift*, Vol.106, 1956, s.411.

⁹⁵⁰ Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, s.182-183.

⁹⁵¹ Walther Kirchner, *age*, s.72.

4.6.1. Magdeburg Katedrali

Magdeburg, Cermen ülkelerinin kalbindeki Elbe nehri üzerindeki erken Orta Çağ yerleşim yerlerinden biriydi.⁹⁵² Magdeburg şehri, 929'da Otto, İngiltere Kralı Edith ile evlendiğinde, ona düğün hediyesi olarak verilmişti. Kısa bir süre sonra Otto, Benediktin manastırı St. Maurice'i kurdu ve ona cömertçe bağışlar yaptı. Manastırın kurulması ve büyük bir kraliyet sarayının inşası ile Magdeburg önemli bir imparatorluk şehri haline geldi.⁹⁵³ Ottoların gelişmiş bir hukuk sistemine veya bürokratik bir düzene sahip olmadığı vurgulansa da Ottocu otorite Magdeburg, Quedlinburg ve Werla gibi merkezlerde uygulandı. Magdeburg bir imparatorluk şehri (*urbs regia*) olarak kabul edildi. Charlemagne'ın ikametgahlarından biri olan Aachen'i hatırlatıyor. 937 yılında Magdeburg'daki St. Maurice Manastırı'nın inşasına kadar Fulda, Regensburg veya Corvey gibi manastırlar, Elbe'deki misyonerlik faaliyetlerinden sorumluydu.⁹⁵⁴

Magdeburg'daki St. Maurice Manastırı, Otto'nun en sevdiği konutlardan biri haline geldi ve İmparator olarak onu bir başpiskoposluk haline getirme planını gerçekleştirdi.⁹⁵⁵ Otto, Lechfeld savaşından sonra 955'te karısı Edith'in mezarı üzerine yeni bir kilise inşa etmeye başladı. Kilisenin tamamlanmasıyla Magdeburg başpiskoposluk makamı ilan edildi ve kilise bir katedral haline geldi. (Bk. Resim-61-62)⁹⁵⁶

Magdeburg Katedrali sıradan bir katedral değildi. I. Otto'nun ilk eşi Edith ve sonra da kendi naaşının yer alacağı bu katedral, sadece ailenin mezar anıtı değildir, sonradan başpiskoposluk merkezi haline de gelen yapı krallığın basit bir sanat hamiliği eyleminden çok daha fazlasını ifade eder.⁹⁵⁷ Görkemli Magdeburg Katedrali I. Otto tarafından inşa edildikten sonra, imparator Otto, Charlemagne'ın Aachen'de yaptığı gibi katedralin

⁹⁵² Jukka Jokilehto, *A History of Architectural Conservation*, The University of York, Institute of Advanced Architectural Studies, Doctoral Dissertation, England 1986, s.193.

⁹⁵³ Brian A. Pavlac and Elizabeth S. Lott, *The Holy Roman Empire: A Historical Encyclopedia*, CA: ABC-CLIO, Santa Barbara 2019, s.251.

⁹⁵⁴ Mihai Dragnea, agm, s.9.

⁹⁵⁵ Benjamin Arnold, *age*, s.139.

⁹⁵⁶ Jukka Jokilehto, *agt*, s.193.

⁹⁵⁷ Giorgia Pollio, agm, s.855.

dekorasyonu için Roma ve Ravenna'dan antik sütunlar ve sütun başlıkları getirtmiştir.⁹⁵⁸ Aynı şekilde kronik yazarı Merseburglu Thietmar da sütunların menşe yeri olarak İtalya'yı gösteriyor.⁹⁵⁹

Böyle bir merkezin litürjik donanımının tabii ki yapının önemini yansıtmaması gerekiyordu. Eskiden bir sunağın yüzeyini oluşturduğu sanılan ve on dokuz fildişi levhadan oluşan ama günümüzde çeşitli müzeler arasında bölüşülmüş olağanüstü dizi de bu donatının bir parçasıdır. Bunlar, muhtemelen 968 yılında Magdeburg'un başpiskoposluk merkezi haline getirilmiş olması onuruna I. Otto tarafından armağan edilmişti. Bu levhalar, çok ayrıntılı bir kristolojik resim dizisini ve I. Otto'nun resmini içerir.⁹⁶⁰

Katedral, III. yüzyılda Romalıların Galya'da idam ettikleri Afrika'dan bir Hristiyan ordusu komutanı olan Aziz Maurice'nin kalıntılarını barındırıyordu. Otto, 960 yılında azizin kalıntılarını Fransa'dan Magdeburg'a transfer etmiştir.⁹⁶¹ Ayrıca Magdeburg Katedrali'nin fresklerle süslendiği biliniyor ve bu tür bir dekorasyon oldukça yaygındı.⁹⁶²

Magdeburg Katedrali, muhtemelen Paris ve Bologna'da eğitim görmüş ve Avrupa'da geniş çapta seyahat etmiş Başpiskopos Albert'in etkisiyle Almanya'daki en eski Gotik binaydı. Üç nefli ve iki batı kuleli Latin haçı planlı bina, kumtaşı ve kireçtaşıdan inşa edilmiş ve tonozlu bir yapıdır. Nispeten kısa olan koro, Fransız tarzında beş şapelden oluşan bir ambulatuara sahiptir. Koronun alt kısmı ve şapelleri oranlarında hâlâ Romanesk ilkeleri yansıtırken, binanın geri kalanı giderek Gotik karaktere bürünüyor.⁹⁶³

Bu Otto katedrali, 1207 yılında bir yangına kurban gitti. Bugün Almanya'nın en eski Gotik katedrali yerinde duruyor. Büyük Otto ve ilk eşi Edith'in mezarları, 1209'daki

⁹⁵⁸ Jean-Marie Martin, "Die Lateinischen Kirchen in Unteritalien (7.-11. Jahrhundert)", s.855; Jürgen M. Pietsch und Giseler Quast, *Der Magdeburger Dom*, s.19; Georg Dehio, *Geschichte Der Deutschen Kunst*, Dritte Auflage, Walter De Gruyter & Co, Berlin und Leipzig 1923, s.79.

⁹⁵⁹ Gabriele Köster und Heike Pöppelmann, agm, s.39.

⁹⁶⁰ Giorgia Pollio, agm, s.855.

⁹⁶¹ Fred S. Kleiner, *age*, s.333.

⁹⁶² John Beckwith, *age*, s.88.

⁹⁶³ Jukka Jokilehto, *agt*, s.193.

yeni katedralin korosunda önemli bir yere yerleştirildi. Bu imparator, hiçbir yerde Magdeburg'daki kadar iz bırakmadı. Orta Çağ'dan itibaren Büyük Otto, Magdeburg'da şehrin koruyucusu ve başpiskoposluğun kurucusu olarak saygı görüyor. Antik çağlardan beri ilk olan ve XIII. yüzyılın ortalarında Magdeburg'da yapılan bağımsız atlı heykeli büyük ihtimalle bu imparatoru tasvir ediyor.⁹⁶⁴

4.6.2. Mainz Katedrali

Orta Çağ'da Mainz, önemli bir merkezdi. Karolenj döneminde şehir, Başpiskopos Aziz Boniface yönetiminde Almanya'nın dini merkezi oldu. Charlemagne döneminde Mainz başpiskoposu önemli bir konumda bulunuyordu. Başpiskopos Willigis katedralin yapılmasıyla şehirde yeni bir dini merkez yarattı. Yangın sebebiyle beş kez yıkılmış olmasına rağmen St. Martin Katedrali, hâlâ Başpiskopos Willigis tarafından inşa edilen ilk bina ile aynı planı yansıtıyordu. Bazilikal formu, Roma'daki eski St. Petrus'un kine modellenmiştir. Katedralin kurulması Mainz'de yedi kez gerçekleşen kraliyet taç giyme töreni için uygun bir alan sağladı. 975'te Willigis, Papa'nın Mainz başpiskoposunun Alman krallarını taçlandırma hakkını onaylamasını sağladı. Katedral 1009'daki kutsamadan bir gün önce yandı; Willigis'in halefi Bardo tarafından hızla yeniden inşa edildi ve 1036'da kutsandı. Doğu kısımları ve nef, 1081'de ikinci bir yangından sonra yeniden inşa edildi. 1200 civarında nefin harap tonozları değiştirildi ve trikonk (üç apsisli) bir plan üzerine yeni bir batı korosu inşa edildi. 1279 ile 1320 yılları arasında koridorlar boyunca oyma pencereli yan şapelleri eklendi ve bu noktada katedral bugün bulunduğu duruma ulaştı.⁹⁶⁵

Tüm vitray pencereler ve Willigis'in altı yüz pound ağırlığındaki devasa altın haçı da dahil olmak üzere katedralin Orta Çağ dekorasyonunun çoğunun kaybindan yağma ve yıkımlar sorumluydu. Yaklaşık 1100 yılından kalma, korunmuş bronz kapılar, kilisenin donanımının ihtişamını kanıtlıyor. Kapıların üzerindeki yazıt, bunların Charlemagne zamanından beri Usta Berenger tarafından Başpiskopos Willigis için yapılan ilk metal kapılar olduğunu vurguluyor.⁹⁶⁶

⁹⁶⁴ *Ottonenland Sachsen-Anhalt: Von Der Peripherie Zur Zentralregion in Europa*, s.30-32.

⁹⁶⁵ Kerstin Merkel, "Mainz", s.486-487.

⁹⁶⁶ Kerstin Merkel, "Mainz", s.487.

4. 6. 3. Bamberg Katedrali

Bamberg Katedrali, XI. yüzyılda II. Heinrich tarafından kurulmuştur. Katedral, 1185'te yıkıcı bir yangına maruz kalmıştır. Yangından sonra XIII. yüzyılda Bamberg Piskoposu Ekbert von Andechs-Meran (1203-1237) döneminde yeniden inşa edilmiştir. İlk olarak Bamberg piskoposluğu, II. Heinrich tarafından Kunigunde için bir evlilik hediyesi olarak kurulmuştur.⁹⁶⁷

Bamberg, şehir ve katedral olarak özellikle II. Heinrich için çok önemlidir. II. Heinrich inşa edilen Bamberg Katedrali'ne cüppeler, fildişi kitap kapakları, el yazmaları gibi birçok hediyeler bağışlayarak vakfına bağlılığını göstermiştir. Bamberg'in statüsü, imparatorluk çiftinin kurdukları katedrale gömülmesiyle güçlendirildi. Mevcut bina, XIII. yüzyıldan kalmasına rağmen Heinrich, 1012'de kutsanan orijinal katedralin koruyucusuydu. Otto katedralinin batıda yüksek bir korosu ve doğuda altında bir kript bulunan ikinci bir korosu vardı.⁹⁶⁸

4.6.4. St. Cyriakus Kilisesi

Karolenj sanatının yeniden canlanması hiçbir şekilde geçmişin birebir ve boş bir taklidi değildi. Mimaride, Karolenj *Westwerk* kiliseleri, dini topluluklarda imparatorluk yapısı için model olarak alındı, ancak dış formları onları heybetli ve görkemli göstermek için yeniden şekillendirildi. En güzel mimari kalıntılar, kraliyet manastırı olarak hizmet etmesi için uçbeyi Gero tarafından kurulan Gernrode'deki St. Cyriakus Kilisesinde bulunur. Buradaki Otto yapısı, sağlam ve iyi korunmuştur (Bk. Resim-63).⁹⁶⁹

Gero'nun dul gelini Hathui, kurulan bu vakfın ilk başrahibesiydi ve Gero, 965'te oraya defnedildi. 961'de Gernrode, XIII. John'dan Papalık dokunulmazlığı ve I. Otto'dan kraliyet koruması ve dokunulmazlığı aldı. Kilise, Otto mimarisinin ayakta kalan en iyi örneğidir.⁹⁷⁰

⁹⁶⁷ Nakama Aya, "The Sculptures of the Fürstenportal of Bamberg Cathedral: The Eschatological Salvation of Brides in Mystical Marriage", *Aesthetics*, Vol.21, (Kyoto 2018), s.126.

⁹⁶⁸ Susan L. Ward, "Bamberg", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.39.

⁹⁶⁹ James Snyder, *age*, s.235.

⁹⁷⁰ Adam S. Cohen, "Gernrode", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.267.

Luigi Carla Schiavi'nin ifadesine göre yaklaşık 960'da inşa edilmeye başlanan bu kilisenin kısa ve geniş merkezi nefi, Ren bölgesine özgü ritmik bir sistem doğrultusunda dönüşümlü olarak yerleştirilmiş sütun ve direkler yoluyla yan neflerden ayrılmıştır. Kilisenin en önemli özelliklerinden biri de *Matroneum*ların küçük neflerin üzerine yerleştirilmiş olmasıdır. Böylelikle VI. yüzyıl sonları ile VII. yüzyıl başları arasında (daha çok belirli topografik şartlardan dolayı) Roma'da çok kısa bir süre rağbet gören bu tema (San Lorenzo, Sant' Agnese) böylece batı mimarisinde de ortaya çıkmış oldu. Yükseltilmiş koro bölümünün altında, kısmen yerin altında olan ve kilisenin inşa edildiği yıllara tarihlendirilen, dua salonu şeklinde bir kriptada bulunuyordu. St. Cyriakus'un daha önce tasvir edilmiş olan çıkıntılı bölümü, XII. yüzyılda baş keşiş II. Edwige döneminde değişime uğramış ve galeri ortadan kaldırılıp altında kriptada olan bir karşı apsis inşa edilmiştir (Bk. Resim-64).⁹⁷¹

XII. yüzyılda ise batı girişinin yerini büyük bir apsis almıştır ancak iki silindirik kule dahil olmak üzere *Westwerk*'in üst kısımları sağlamdır. İç mekân, XIX. yüzyılda ağır bir şekilde restore edilmiş olmasına rağmen, hala X. yüzyıl karakterini korumaktadır. St. Cyriakus, Otto mimarlarının Erken Hristiyan ve Karolenj bazilikasını nasıl zenginleştirdiğini ortaya koymaktadır.⁹⁷²

4.6.5. St. Michael Kilisesi

Otto dönemi sanatının en aktif isimlerinden biri, III. Otto'nun hocası olan ve Roma'ya seyahat eden Hildesheimli Piskopos Bernward idi. Bernward'ın 1001'den 1033'e kadar inşa ettiği Hildesheim'daki büyük St. Michael Kilisesi, sonraki zamanlarda önemli ölçüde değiştirildi ve II. Dünya Savaşı'nda büyük ölçüde yıkıldı. Bombalamadan önceki dış görünüm, sağda *Westwerk*'i, solda koro ve apsisi ve iki geçit üzerindeki özdeş kare kuleleri göstermektedir. Yan koridor pencereleri, daha sonra Gotik ilavelerdir. Transept kuleleri, iç köşelerden uçlara taşınmıştır (Bk. Resim-65).⁹⁷³

Binanın tasarımı, çapraz kollara, nefe ve kutsal alana açılan çok renkli duvar kemerleri tarafından tanımlanan kare bir bölme olan geçiş tarafından oluşturulan kare

⁹⁷¹ Luigi Carla Schiavi, "Mimari Mekanlar: Hristiyan Avrupa'da Yeni Kutsal Mekanların Doğuşu ve Gelişimi", s.642.

⁹⁷² Fred S. Kleiner, *age*, s.329.

⁹⁷³ Frederick Hartt, *age*, s.399.

birimler sistemine dayanmaktadır. Bu modül, daha sonra her bir transept kolu için bir ünite ve nef için üç ünite ile bina boyunca tekrar uygulanmıştır. İskeleler ve sütunlar, ağır ve hafif destekler ile dikdörtgen ve yuvarlak formların ritmik bir değişimini oluşturur. Bu zıt yatay ve dikey hareket, yeni mimari estetiği karakterize eder ve Otto bazilikalarını Erken Hristiyan ve Karolenj prototiplerinden ayırmaktadır. Manastır rahipleri ve halk, koridorların giriş salonları olarak işlev görmesi için St. Michael'e yan kapılardan giriş yaparlardı. Nef hem doğuda hem de batıda transeptler ve kutsal alanlarla sona eriyor ve kiliseye bölünmüş bir odak sağlıyor.⁹⁷⁴

Kilisenin planı, iki sütunla bir direğin dönüşümlü olarak yer aldığı üç nefli uzun bir yapının batısına ve doğusuna eklenmiş, birbirinin aynı iki çıkıntılı transeptin oluşturduğu simetriyi temel alır. Doğudaki transeptin uç tarafındaki üç apsisten büyük olandan önce küçük bir kemerler arası açıklık bulunur. Batı tarafındaysa çok daha etkileyici bir mekansal çözüm uygulanmıştır. Buradaki derin apsisde bulunan yükseltilmiş koro bölümünde manastırın en önemli sunakları olan (transeptle kesişme noktasına yakın) Kurtancı'nın sunağı ile Aziz Mikhael'in sunağı (apsisin sonunda) yer alır. Bu apsisin alt tarafında ise kilisenin zeminiyle neredeyse aynı seviyede, üç nefli, dua salonu şeklinde bir kriptta bulunur. Meryem Ana sunağını içeren ve etrafı ambulatorlarla çevrili olan bu kriptanın Bernward'ın defnedildiği yer olduğu sanılmaktadır (Bk. Resim-66).⁹⁷⁵ Bernward'ın Aziz Meryem Ana sunağının önünde bulunan mezarı, yaşamı boyunca kendisinin tasarladığı birkaç yazıt taşır. Mezar levhasında, mezarın darlığından ve piskoposluk görevini iyi bir şekilde yerine getirememesinden şikâyet ediyor ve onun adına şefaet istiyor. Bir taş levha üzerine uzun harflerle yazılmış bir yazıt, Hildesheim vatandaşlarını gelip dua etmeye ve Piskopos Bernward'ı hatırlamaya teşvik ediyor:

*VENITE CONCI/VES NOSTRI / DEUM ADORA/TE VESTRIQ(UE) /
PRAESULIS / BERNWARDI / MEMENTOTE*

*“Vatandaşlarımız gelin, Tanrı'ya dua edin ve Piskopos Bernward'ı
hatırlayın.”⁹⁷⁶*

⁹⁷⁴ Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, s.183-185.

⁹⁷⁵ Luigi Carla Schiavi, “Almanya: Hildesheim, Köln, Speyer”, *Orta Çağ- Katedraller, Şövalyeler, Şehirler*, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, s.750.

⁹⁷⁶ Kristina Krüger, agm, s.119-120.

Kiliselerde bulunan bronz heykeller de kiliseleri zenginleştirmişti. Fildişi veya ahşap oymacısından çok, metal ustası her zaman Kuzey’de önemli bir figür olmuştu. Kökleri, yerel geleneğe dayanan Ottolu demirciler, değerli metallerdeki çalışmalarının teknik mükemmelliğinde ve bronzlarının boyutunda cesur ve yenilikçydiler. Piskopos Bernward, taç giyme töreni için III. Otto’ya Roma’ya giderken eşlik ettiğinde oyulmuş kapılar ve hatıra sütunları görmüştü. 1001’de Almanya’ya döndüğünde, sanatçılarına Eski ve Yeni Ahit’ten sahnelerle kaplı bir dizi bronz kapı yapmalarını emretti. Kapılar, 1015’te Aziz Michael’in kutsaması için hazırды. St. Michael Kilisesi için kuzeydeki ilk büyük ölçekli bronz heykeli - 5 m yüksekliğinde bir kapı ve 3,8 m yüksekliğinde bir sütun - yaptılar.⁹⁷⁷ Hildesheim Katedrali’ndeki kapılar, dekoratif planın açıkça Eski ve Yeni Ahit’teki paralel ve tamamlayıcı olaylara dayandığı en eski anıtlardan biri olarak kabul edilir. Her kapı, her biri ayrı bir sahneyi tasvir eden sekiz panelden oluşur.⁹⁷⁸

4.6.6. St. Pantaleon Kilisesi

St. Pantaleon için, X. yüzyılın ortalarında önemli mimari faaliyetler Bruno’nun himayesiyle yakından özdeşleştirilmiştir. X. yüzyılda, Köln’deki St. Pantaleon Kilisesi, Otto imparatorluk ailesi için özellikle önemliydi. St. Pantaleon’daki manastır kilisesinin temel yapısı, görünüşe göre IX. yüzyılda oluşmuştur. Otto kilisesi olarak bilinen bu yapı, eski yapının yenilenmesinden başka bir şey değildi (Bk. Resim-67).⁹⁷⁹

Luigi Carla Schiavi’nin ifadesine göre; önemli bir metropolit merkez ve Sakson Hanedanının iktidar merkezi olan Köln’deki sanatsal gelişmeler, özellikle I. Otto’nun kardeşi Başpiskopos Bruno’ya bağlı olarak gerçekleşir. Ancak Köln şehrinde iz bırakmış olan Bruno’nun adıyla anılan asıl yapı St. Pantaleon Kilisesidir. Bruno, bu kiliseyi Benedikten bir cemaate emanet etmiştir. Yapının ilk hali, süslemeleri ve sağır kemerleriyle haç planlı Paleo-Hristiyan bir model (Milano’da San Simpliciano Kilisesi) üzerine kurulmuştur. Ayrıca sıra apsisli yan yapıları ve St. Gallen’e benzer şekilde galeri şeklindeki kriptâ üzerinde apsisli bir koro bölümü bulunur. Muhtemelen koro bölümü ile nef, 990 yılında tamamlanmıştır. Küçük yan nefler ise XII. yüzyılda eklenmiştir.

⁹⁷⁷ Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, s.187.

⁹⁷⁸ Galit Noga-Banai, *agm*, s. 259-260.

⁹⁷⁹ Warren Sanderson, “The Sources and Significance of the Ottonian Church of Saint Pantaleon at Cologne”, s.83-84.

Arkeolojik kazılar sonucunda daha küçük bir çıkıntılı bölümün yerini aldığı anlaşılan— Bruno’nun kiliseyi emanet ettiği keşişlerin geldiği Corvey Manastırı’nın *Westwerk*’ini örnek alan- direkler yoluyla üç nef bölünmüş olan ve yan taraflarda merdivenli kuleler içeren çıkıntılı bölümün tarihlendirilmesi ise sorunludur. Eğer bu yapı Bruno’ya aitse tamamlanmış olması büyük bir olasılıktır. Çünkü birkaç yıl sonra defnedilmesini takiben İmparatoriçe Theophanu tarafından kilisenin nefi uzatılarak neredeyse kare planlı bir ana mekândan oluşan, üzerinde tribün bulunmayan kuzey, güney ve batı yönlerinde tribünlerin baktığı yeni, daha görkemli bir *Westbau* inşa edilmiştir. Çıkıntılı bölüm eskiden -modern dönemdeki restorasyon sürecinde ortadan kaldırılan- kemerli bir duvarla neften ayrıldığından daha özerk bir yapıya sahipti. Bu durumda da zemin katındaki kriptası kaldırılmış olan Corvey örneğinin etkisi altında kaldığı anlaşılmaktadır.⁹⁸⁰

Sonuç olarak Otto mimarları, Karolenj öncüllerini takip ederek yükselen kuleler ve heybetli *Westwerk* ile bazilika kiliseleri inşa ettiler ancak Batı kilise mimarisinde uzun bir geleceği olacak yeni özellikler de getirdiler.⁹⁸¹ Ottolar, politika ve mimaride Karolenj ihtişamının temalarını yeniden ele aldılar ancak onlara daha büyük, daha sert, daha güçlü ve zengin bir şekilde davrandılar.⁹⁸² Karolenj İmparatorluğu’nun mimari gelenekleri gerçek anlamda Otto Almanya’ında yerine getirilmiştir. Genellikle çok iddialı planlarda tasarlanan mimari, en iyi seküler güç ve ihtişam sembolü olarak görülebilir.⁹⁸³

4.7. Otto Rönesansı Döneminin Önemli Sanat ve Mimari Şehirleri

Otto himayesi altında çeşitli manastır atölyeleri gelişti. Önemli merkezlerin çoğu, Ren ve Meuse Nehirleri boyunca bulunuyordu ve birçoğu imparatorluk ailesiyle olan bağları nedeniyle öne çıktı. Örneğin Köln, I. Otto’nun kardeşi Başpiskopos Bruno’nun zamanından itibaren sarayla ilişkilendirildi. Aynı şekilde Trier, II. Otto ile bağlantısı olan Başpiskopos Egbert yönetiminde öne çıktı. Otto çağının önde gelen sanatsal kişiliği ve Egbert’in çağdaşı Gregory Master olarak bilinen el yazması ressamı, görünüşe göre Trier’de aktifti. Hildesheim, XI. yüzyılda III. Otto’nun öğretmeni Başrahip Bernward’ın yönetiminde gelişti. Yaptırdığı bronz kapılar ve sütun, erken Orta Çağ sanatının en

⁹⁸⁰ Luigi Carla Schiavi, “Almanya: Hildesheim, Köln, Speyer”, s.751.

⁹⁸¹ Fred S. Kleiner, *age*, s.329.

⁹⁸² Henri Focillon, *The Art of the West in the Middle Ages: Romanesque Art*, Jean Bony (Ed.), Donald King with P. Kidson (trans.), Vol.1, Phaidon Press, London 1963, s.29.

⁹⁸³ Henri Focillon, *age*, s.37.

sofistike ve iddialı eserleri arasındadır. Scriptorium etkinlikleri ile öne çıkan diğer önde gelen merkezler arasında Reichenau, Regensburg ve Echternach bulunmaktadır.⁹⁸⁴

Bernward'ın Hildesheim'daki scriptorium'u Otto Krallığı boyunca bir dizi saray ve manastır yazıhanesinin yaptığı gibi, el yazması aydınlatmasında oldukça başarılıydı. Bununla birlikte İngiltere'deki manastır atölyelerinin aksine Otto aydınlatmaları esas olarak kraliyet kuruluşlarında üretildi ve bu atölyelerin yeri konusunda çok fazla tartışma oldu. Eskiden Constance Gölü'ndeki Reichenau'daki ayinle ilgili kodeksleriyle ünlü Manastırın aydınlatıcıların ana merkezi olduğu varsayıldı ancak bu, son yıllarda ciddi bir şekilde sorgulanmaya başladı. Artık çoğunlukla kraliyet patronlarına yönelik zarif el yazmalarının illüstrasyonunun ana merkezinin Moselle'deki eski Karolenj başkenti Trier (Treves) olduğuna inanılıyordu. Diğer büyük merkezler ise Echternach ve Köln idi.⁹⁸⁵

4.7.1. Köln

Otto döneminde Köln hem heykel hem de resim için önemli bir merkezdi. Gero haçı ve yirmi aydınlatılmış el yazması, milenyum döneminde şehirdeki yüksek kaliteli sanatsal üretimin kanıtıdır.⁹⁸⁶ Her zaman takdir edilmese de Köln'ün ressam grubunun kendine özgü tarzı, yalnızca uzmanların dikkatini değil, hatta daha geniş bir kitlenin ilgisini ve hayranlığını kazanmıştır. Alışılmadık derecede dolu bir fırça ile resim yapan Köln sanatçıları, formlarını sanki doğrudan koyu renk kütlelerinden elde edebildiler.⁹⁸⁷

4.7.2. Hildesheim

XI. yüzyılın başlarında Almanya'daki en önemli sanat merkezlerinden biri, Aziz Bernward'ın himayesinde dini sanatın -özellikle metal işleri, emayeler ve tezhipte- büyük bir canlanmanın yaşandığı Hildesheim idi.⁹⁸⁸ Hildesheim'in zengin sanatsal mirası, büyük ölçüde 993'ten 1022'deki ölümüne kadar Hildesheim'ın on üçüncü Piskoposu

⁹⁸⁴ Karen E. Loaiza, "Ottonian Art and Architecture, Introduction", s.595.

⁹⁸⁵ James Snyder, *age*, s.240.

⁹⁸⁶ Joan A. Holladay, "Cologne, Art", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.137.

⁹⁸⁷ Joshua O'Driscoll, *agt*, s.3.

⁹⁸⁸ J. A. Herbert, *age*, s.151.

olarak görev yapan Bernward'ın mirasıdır. O, sadece daha küçük ölçekli sanatsal eserlerden kitaplar ve metal işlerinden değil aynı zamanda yeni bir manastırın inşasından da sorumluydu. Bernward, 1001'de St. Michael Kilisesi'nin temel taşını attı ve yapıyı ölümünden kısa bir süre önce kutsadı. Manastır kilisesi, 1031'de Piskopos Godehard tarafından tamamlandı.⁹⁸⁹

Kutsal Roma İmparatorluğu'nun Alman topraklarında bulunan Başmelek Aziz Mikail'in ibadet merkezleri, söz konusu dönemde eşit derecede popülerdi. Örneğin Hildesheim'daki bina, III. Otto döneminde yaratılan erken Orta Çağ'da Batı Avrupa sanatının çeşitli başyapıtlarını koruyarak hızla "Kuzey Avrupa'nın sanat başkenti" haline geldi. Bunlar arasında ünlü bronz kapılar, İsa Mesih'in hayatından sahnelerle süslenmiş özel bir sütun ve Golgota haçının bir parçasını içeren bir kutsal emanet bulunmaktadır.⁹⁹⁰

Avrupa'ya yayılmış büyük manastırlar, her tarafta yükselen kiliselerin kullanımı ve süslenmesi için gerekli olan altın, gümüş ve bronzdan tüm bu nesnelerin üretimi için aktif atölyeler haline geldi. XI. yüzyılda Hanover'deki Hildesheim'da çok ünlü bir kuyumculuk okulunun kurulduğu ve Piskopos Bernward'ın, kendi eliyle taşlarla süslenmiş bir altın haç yaptığı bilinmektedir.⁹⁹¹ Aynı şekilde Aachen, Regensburg ve Reichenau'daki birçok usta, 1000 yılı civarında Almanya'da kuyumculuk çalışmalarının parlak dönemler yaşamasına katkıda bulunmuştur.⁹⁹²

4.7.3. Reichenau

Constance Gölü'ndeki Reichenau Manastırı, Karolenj dönemindeki en parlak dönemini takiben Otto Hanedanı yönetimi altında manevi saygınlığı ve dünyevi gücünde bir kez daha doruk noktasına ulaştı. Alpplerin kuzeyindeki Otto dönemi duvar resminin en önemli belgesi, St. George'nin eşsiz resim döngüsünde korunmuştur. Reichenau aynı zamanda en önemli aydınlatma merkezlerinden biriydi.⁹⁹³

⁹⁸⁹ Kristen M. Collins, "Hildesheim", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.360.

⁹⁹⁰ Tsvetelin Stepanov, agm, s.48.

⁹⁹¹ Henry B. Wheatley and Philip Henry Delamotte, *Handbooks of Practical Art; Art Work in Gold and Silver, Mediaeval*, Scribner and Welford, New York 1882, s.36-37.

⁹⁹² "Ottonian Metalwork", *The Grove Encyclopedia of Medieval Art and Architecture*, Colum P. Hourihane (Ed.), Vol. IV, Oxford University Press, New York 2012, s.510.

⁹⁹³ Gabriele Köster und Heike Pöppelmann, agm, s.35.

Reichenau, Otto imparatorlarının ve III. Otto'nun kuzeni olan Papa V. Gregory'nin sağladığı ayrıcalıklardan önemli ölçüde yararlanmıştır ve manastırın, bazı bilginler tarafından İmparatorluk sanatının ana merkezi olduğuna inanılıyor. 1000 yılına gelindiğinde Reichenau önde gelen dini merkezlerden biriydi ve bir yazıta göre Mainz, Trier ve Köln'den önce geliyordu.⁹⁹⁴

Reichenau adasındaki manastırda, pek çok manastır gibi ayinlerde kullanılmak üzere bir dizi muhteşem, zengin bir şekilde dekore edilmiş kitapların yapıldığı ünlü bir scriptorium vardı.⁹⁹⁵

Constance Gölü'ndeki Reichenau, uzun zamandır bir ressam okulu olarak ünlüydü ve en iyi Otto aydınlatmalarının çoğu, özellikle daha öncekiler, bu merkezden doğar. X. yüzyılın sonlarına doğru sanatsal canlanma kuzeye doğru yayılmaya başladı: Hildesheim Piskoposu Bernward, katedral şehrinde bir aydınlatma ve metal işçiliği okulu kurdu ve ayrıca Reichenau'nun etkisi Başpiskopos Egbert tarafından Trier'e getirildi. Bavyera okulları da özellikle Ratisbon okulları da hemen hemen aynı zamanda gelişmeye başladı. Almanya genelinde aslında sanatsal üretimde büyük bir enerji zamanıydı ancak elde edilen başarılar, çoğunlukla (en azından minyatür söz konusu olduğunda) güzel olmaktan çok ilginçti. XII. yüzyıla gelindiğinde Batı ve Orta Avrupa'da iyi gelişmiş dekoratif özelliklere sahip belirli bir stil iyice yerleşmişti.⁹⁹⁶

4.7.4. Regensburg

Orta Çağ'da Bavyera'nın başkenti olan Regensburg, tüm Avrupa'nın en önemli siyasi, dini ve kültürel merkezlerinden biriydi. Otto İmparatoru II. Henrich'in himayesi altında üretilen lüks el yazmaları, Regensburg'un bu dönemdeki refahının kanıtıdır ve yüzyılın geri kalanında şehir, bölge boyunca gelişen bir kültürün odak noktası olmaya devam edecektir.⁹⁹⁷

955'te Macar işgalleri sona erdikten sonra Regensburg, diğer Otto merkezleri gibi hem mimari hem de kültürel olarak yeniden inşa etmeye başladı. St. Emmeram, Gorze reform hareketinin yayılmasında önemli bir merkez haline geldi ve aynı zamanda

⁹⁹⁴ John Beckwith, *age*, s.96.

⁹⁹⁵ Michel Parisse, *agm*, s.814.

⁹⁹⁶ J. A. Herbert, *age*, s.143-144.

⁹⁹⁷ Thomas Kren ve Diğerleri, *age*, s.17.

manastırın scriptoriumunun üretimi arttı. X. yüzyılın ikinci yarısında St. Emmeram'da üretilen tezhipli el yazmalarının sayısında bir artış görüldü.⁹⁹⁸

Reichenau'daki manastır sanatçıları, Regensburg atölyelerindeki sanatçılara çok benzeyen modellerle çalıştı ancak iki resim okulu estetik olarak farklıydı. Regensburg aydınlatmaları, geometrik olarak süslüdür ve zengin, derin renklerle doludur. Reichenau görüntüleri, nispeten sınırlı renk paletleri ve figürlerinin statik dinamizmi ile dikkat çekicidir.⁹⁹⁹

4.7.5. Trier

Doğu Frankonya ve Batı Frankonya imparatorlukları arasındaki konumu nedeniyle Trier Başpiskoposluğu, özel bir politik öneme sahipti. Sanat ve kültür, özellikle bir süre II. Otto'nun şansölyesi olan Başpiskopos Egbert döneminde gelişti.¹⁰⁰⁰ Egbert, Trier'de el yazması ve metal işi üretimini teşvik etme konusunda oldukça aktifti ve sadece dört doğu iskelesi hayatta kalan katedralin yeniden inşası için de aynı derecede çalışmıştır.¹⁰⁰¹ Trier Başpiskoposu Egbert, St. Maximin Manastırı'nı bir bilim ve dini yenilenme merkezi haline getirdi.¹⁰⁰²

Trier, Orta Çağ boyunca özellikle de X. ve XI. yüzyıllarda sanat üretimi için önemli bir merkezdi.¹⁰⁰³ 980'lerin başlarında Trier'deki bir atölye, Başpiskopos Egbert için çarpıcı sanatsal güzelliğe ve sembolik öneme sahip iki şekilli kutsal emanet üretti. İlki, altın folyoyla kaplanmış ve mücevherlerle kaplanmış bir piskoposluk asasıydı. İkincisi ise üzerinde sandalet giyen altın bir ayak figürü bulunan taşınabilir bir sunaktı. İki kutsal emanet, Egbert'in isteği üzerine yapıldığı bilinen metal işleri ve ışıklı el yazmaları da dahil olmak üzere büyük bir sanatsal topluluğun parçasını oluşturuyordu.¹⁰⁰⁴

⁹⁹⁸ Adam S. Cohen, *The Uta Codex: Art, Philosophy, and Reform in Eleventh-Century Germany*, The Pennsylvania State University, University Park 2000, s.138.

⁹⁹⁹ Eliza Garrison, *Ottoman Imperial Art and Portraiture: The Artistic Patronage of Otto III and Henry II*, Routledge, New York 2016, s.11.

¹⁰⁰⁰ Gabriele Köster und Heike Pöppelmann, agm, s.36.

¹⁰⁰¹ Mark Stansbury-O'Donnell, "Egbert (r. 977–993)", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.194.

¹⁰⁰² Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, s.177.

¹⁰⁰³ Mark Stansbury-O'Donnell, "Trier, Art", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.766.

¹⁰⁰⁴ Thomas Head, agm, s.65.

4.7.6. Bamberg

Bavyera’da bir piskoposluk ve şehir olan Bamberg, Otto döneminden Gotik dönemlere kadar özellikle önemliydi. Burada VII. yüzyıldan bu yana küçük bir yerleşim varmış gibi gözükse de Bamberg, esasen Kutsal Roma İmparatoru II. Heinrich ve eşi İmparatoriçe Kunigunde’nin 1007 yılında orada bir piskoposluk kurduğu XI. yüzyılın başlarında kuruldu. Heinrich, kendi alanının doğu kısmında “yeni bir Roma” yaratmayı umuyordu ve bu amaçla bir imparatorluk gücünün merkezini oluşturan bir katedral, saray, pazar ve yerleşim inşa edildi. Heinrich, Bamberg Katedrali’ne olan bağlılığını buraya cübbeler, fildişi kitap kapakları ve el yazmaları da dahil olmak üzere cömert hediyeler vererek göstermiştir. Bamberg’in statüsü, İmparatorluk çiftinin kurdukları katedrale gömülmesiyle güçlendirilmiştir.¹⁰⁰⁵

Başmelek Mikail’in Alman topraklarındaki bir diğer ibadet merkezi de II. Heinrich’in özel gözetimi ve bakımı altında bulunan Bamberg idi. Heinrich, 1007’de burada özel bir piskoposluk kurulmasını emretti. 1012’de kırkıncı doğum gününde, II. Heinrich, katedralin kutsanmasına şahsen katılmış ve ana sunağı Kutsal Bakire Meryem, Başmelek Aziz Mikail ve Aziz George’a adamıştır. Katedral ve Bamberg, II. Heinrich’in saltanatı sırasında kutsal imparatorluk tasvirlerinin merkezleriydi, bu yüzden hem kendi zamanında hem de seleflerinin zamanında yapılmış en güzel minyatürlü el yazmalarından bazılarının tam olarak orada saklanması emretti. Bunlar arasında bazı tarihçiler tarafından Otto minyatür resminin doruk noktası olarak kabul edilen III. Otto’nun İncilleri, Henry Mayr-Harting’in “Otto sanatında melek gücünün zirvesi” adını verdiği II. Heinrich’in Pericopes Kitabı ve 1000 yılı civarında oluşturulan seçkin Bamberg Apocalypse’de bulunmaktadır.¹⁰⁰⁶

4.7.7. Worms

XI. yüzyıldan başlayarak Worms, en önemli Orta Çağ şehirlerinden biri haline geldi ve Kutsal Roma İmparatorluğu, papa ve yerel dükler ve piskoposlar arasındaki rekabette ayrılmaz bir rol oynadı.¹⁰⁰⁷

¹⁰⁰⁵ Susan L. Ward, agm, s.39.

¹⁰⁰⁶ Tsvetelin Stepanov, agm, s.49.

¹⁰⁰⁷ Gregory H. Wolf, “Worms”, *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.834-835.

Worms, yalnızca Alman krallığında değil bir bütün olarak Latin Batı'da kent tarihi çalışması için özellikle değerli ve aydınlatıcı bir giriş noktası sağlar. Ren'in sol kıyısındaki elverişli konumu ve Mainz ve Frankfurt'a nehir yoluyla kolay erişimi nedeniyle Worms, erken Orta Çağ dönemi boyunca önemli bir nüfus ve ekonomik büyüme yaşadı. Ayrıca Worms, kesinlikle Charlemagne'ın Karolenj İmparatorluğu'ndaki en önemli siyasi merkezler arasındaydı. Worms, IX. ve X. yüzyıllarda ortaya çıkan Karolenjler ve daha sonra iktidara gelen Ottolar döneminde önde gelen bir ekonomik merkez olarak konumunu sürdürdü. Şehir, en az 28 kez önemli sinodlara, kraliyet meclislerine ve kraliyet orduları için seferberlik noktalarına ev sahipliği yaptı. Buna ek olarak X. yüzyılda Worms, Otto Hanedanı krallarının, kamu otoritesinin kontlardan piskoposlara geçişini başlatma kararının ön saflarında yer aldı. Gerçekten de Worms piskoposları, Alman krallığındaki en eski prens-piskoposlar arasındaydı ve bilginlerin "imparatorluk kilisesi sistemi" olarak adlandırdıkları sistemde öncü bir rol oynadılar. Bu hükümet sisteminde Alman kralları, piskoposlara önemli ölçüde yetki vererek, onlara kapsamlı hizmet yükümlülükleri karşılığında büyük kaynaklar aktardılar. X. yüzyılın sonlarında ve XI. yüzyılın başlarındaki bu dönemde Worms piskoposları, adaleti yönetmek, kraliyet mülklerini yönetmek ve askeri güçleri harekete geçirmek için yetki aldılar. Worms'un ekonomik ve politik gücün merkezi olarak dikkate değer ve kalıcı başarısı, XI. yüzyıl boyunca devam etti ve hatta büyüdü.¹⁰⁰⁸

Bunun yanı sıra Worms mimarisine Geç Antik Çağ'dan kalma kalıntıların üzerine inşa edilmiş Aziz Petrus'a adanmış heybetli katedralin hakim olduğu söylenebilir. Mevcut katedral Piskopos I. Burchard yönetiminde inşa edilen ve 1018'de kutsanan bir kilisenin temelleri üzerinde duruyor. Batı kulelerinin tabanları ve Salian Hanedanı üyelerinin X. yüzyıl mezarları dışında bu yapıdan çok az şey hayatta kaldı. Böylece Mainz ve Speyer'deki katedrallerle birlikte Worms'daki mevcut katedral, Almanya'daki Yüksek Romanesk mimari tarzının en büyük örneklerinden birini oluşturdu.¹⁰⁰⁹

¹⁰⁰⁸ David S. Bachrach (trans.), *The Histories of a Medieval German City, Worms c. 1000–c. 1300: Translation and Commentary*, s.2-4.

¹⁰⁰⁹ Gregory H. Wolf, agm, s.834-835.

SONUÇ

Genel anlamda Otto dönemi ve Otto Rönesansı, Orta Çağ Avrupa'sının çok önemli bir sürecine işaret etmektedir. Otto Rönesansı anlamak için de Otto hanedanının yapısını anlamak gerekmektedir. Bu dönem, Alman tarihi açısından oldukça önemlidir. Bu dönemde yaşanan iç isyanlar ve Macarlar ve Müslümanlar tarafından gerçekleştirilen saldırılar hanedanlığı fazlasıyla yormuştur. Otto Hanedanının ilk kralı I. Heinrich döneminde bu istilalarla mücadele edildiği ve bu doğrultuda bazı girişimler yapıldığı görülmektedir. Örneğin I. Heinrich, savunma amaçlı kaleler inşa ederek Macarları Riade savaşında bozguna uğratmış ve özellikle Alman topraklarını Macar akınlarından uzunca bir süre kurtararak rahatlatmıştır. Aynı şekilde 955 yılında Macarlara karşı kazanılan Lechfeld zaferi de hem hanedanlık açısından hem de I. Otto için bir dönüm noktası olmuştur. Şöyle ki; I. Otto, Avrupa'yı yakıp yıkan Macarlara karşı kazandığı zaferden sonra hem ordusunun hem halkının gözünde saygınlık kazanmış ve Büyük unvanını almıştır.

I. Otto dönemine baktığımızda İmparator Büyük Otto, bu dönemde daha çok iç çekişmeler, duklerin ayaklanmaları, imparatorluk ve kilise arasında bir bağ kurma ve imparatorluk unvanını elde etmekle meşgul bir profil çizmektedir. Ayrıca Otto, saltanatı süresince uzunca bir süre misyonerlik faaliyetleri ile uğraşmak zorunda kalmıştır. Bu süreçte Otto döneminde hiçbir sanatsal faaliyet gelişmemiştir diyemeyiz. Ama ardıllarına göre daha az bir sanatsal gelişim dönemi yaşanmıştır. Ardılları döneminde sanatsal faaliyetlerde büyük bir artış gözlenmektedir. Çünkü I. Otto, kendinden sonra gelen Otto Hanedanı yöneticileri için daha güçlü bir imparatorluk bırakmış ve ondan sonrakiler büyük sorunlarla uğraşmak zorunda kalmamıştır.

Genel olarak Otto sarayında sanat dönemini incelemek Charlemagne dönemindekine nispeten daha zordur. Otto kral ve imparatorlarının gezici yönü, bu durumu zorlaştırmaktadır. Bu döneme baktığımızda Karolenj, Bizans ve Otto sanatı arasında büyük bir bağ görmekteyiz. Özellikle I. Otto, II. Otto ve III. Otto dönemlerini incelediğimizde bu bağlantıları rahatlıkla görebiliriz.

Otto Hanedanı deyince imparatorluk ve kilise arasında nasıl bir bağ kurulduğu ve karşılıklı bir ittifakın ne denli önemli olduğu görülüyor. Ottolar dönemine baktığımızda özellikle duklerin sürekli bir isyan içinde olduğu görülmektedir. Öyle ki I. Otto

döneminde kralın kendi kardeşi Bavyera dükü ve kendi oğlu Svabya dükü bile kraliyete itaat etmekten çok ona isyan etmeye meyilliydi. Bu nedenle Büyük Otto döneminde yeni krallığın kilisenin gücü üzerine inşa edildiği görülmektedir. Özellikle piskoposlar, Otto sistemi olarak anılan bu oluşum içinde önemli bir rol oynamıştır. Bu dönemde kilisenin özellikle de piskoposların gücünü yükseltmek için onları hediyelerle zenginleştirmek ve onlara ayrıcalıklar vermek kraliyet politikasının bir ilkesi haline gelmiştir. Aynı şekilde din adamları da sadık bir şekilde krallığa hizmet ediyorlardı. Bu dönemde kilise ve devletin tek vücut olduğu görülmektedir. Otto Hanedanı döneminde ittifakın bir göstergesi olarak sunulan *Privilegium Ottonianum* adlı belge kilise ve imparatorluk arasındaki ittifakın en önemli belgesiydi. Bu belge doğrultusunda kilisenin ve imparatorluğun karşılıklı hakları belirlenmişti ve hem kilise hem de imparatorlar, bu belge doğrultusunda gerektiğinde birbirlerini koruyacaktı. Ek olarak bu dönemde piskoposluk ve hatta papalık seçimlerine imparatorların nasıl müdahale ettiğini görmekteyiz. Ayrıca Papalığın XI. yüzyılın sonlarında *Diploma Ottonianum*'un kısıtlamalarından kurtulma stratejileri, Gregoryen Reformu'nun arka planını oluşturmuştur.

Otto Hanedanı döneminde manastırlar ve piskoposluklar büyük bir öneme sahiptir. Daha önce de belirttiğimiz gibi manastırlar ve piskoposluklar özellikle pratik iletişim bağlamında belirleyici bir öneme sahiptiler ve o zamanki iletişim ağlarının çok önemli bir bölümünü oluşturuyorlardı. Bu dönemde Alman topraklarından doğan bir manastır reformu karşımıza çıkmaktadır. Gorze manastır reformu olarak bilinen bu reform, Otto hükümdarları tarafından desteklenmiştir. Özellikle II. Heinrich, Ottolar arasında manastır reformunun en büyük destekçisiydi. Öyle ki bu reformu kabul etmek istemeyen birçok imparatorluk manastırına dahi bu reformu dayatmıştır.

Otto Hanedanı döneminde kadın manastırlarının önemli ölçüde arttığı görülmektedir. Hatta bazı bölgelerde kadın manastırlarının erkek manastırlarından daha fazla olduğu görülür. Bu dönemde Gandersheim, Essen, Quedlinburg gibi kadın manastırları özellikle Otto Hanedanına mensup başrahibeler döneminde gelişmiş ve bu manastırlarda entelektüel faaliyet teşvik edilmiştir. Ayrıca bu kadın manastırlarına Otto imparatorları tarafından bağışlar ve ayrıcalıklar verilmiştir.

Bizans ile Ottolar, her daim bir çatışma içerisinde olmuşlardır. Çünkü Bizans için Otto imparatorları potansiyel tehlikeydi. Daha önce de bahsettiğimiz üzere I. Otto, İtalya seferi öncesinde Bizanslılar tarafından tüm “Frank İmparatorluğu” nun hükümdarı olarak saygı görmüştür ve dostane bir yaklaşım sergilemişlerdir. Ancak Bizans’ın bu düşüncesi, Otto’nun imparatorluk tacını giymesi ile sona ermiştir. Çünkü Otto, artık onlar için sıradan bir yönetici değildi ve karşılarında büyük bir güç hakimdi.

Ayrıca Bizanslılar ve Ottolar arasındaki çatışmalar, uzun süre canlılığını korumuştur. I. Otto dönemindeki yanı sıra II. Otto döneminde de Güney İtalya sebebiyle bir kez daha iki imparatorluk karşı karşıya gelmiştir. Ancak bütün bunlara rağmen I. Otto ve Bizans İmparatoru Tzimiskes arasında yapılan evlilik müzakereleri ve bu müzakerelerin olumlu sonuçlanması, dönemin önemli olayları arasındadır. Bizanslı bir prensesin Alman topraklarına gelmesi, o dönemde muazzam bir olay olarak karşılanmıştır ve tabi ki sanatta Bizans etkisinin artmasına neden olmuştur. Bu etki, özellikle II. Otto’nun saltanatıyla tarihlendirilen iki büyük parça, II. Otto ve Theophanu’nun evlilik belgesi ve Mesih tarafından II. Otto ve Theophanu’nun kutsandığı fildişi bir panelde görülmüştür. Özellikle bu iki eserde Bizans etkisi derin bir şekilde hissedilmektedir. Sadece bunlarda değil başka eserlerde de Bizans sanatı kendini göstermektedir. Çünkü II. Otto, bir Bizans prensesi ile evliydi ve Theophanu, Bizans topraklarından gelirken yanında önemli sanatçıları ve mimarları getirmiş ve bütün bunlar, Otto sanatında Bizans etkisine neden olmuştur.

II. Otto’nun ölümüyle taht, üç yaşındaki oğlu III. Otto’ya kalmıştır. Daha küçük olması sebebiyle bir imparatorluğu yönetemeyeceği düşüncesi, taht mücadelelerini beraberinde getirmiştir. III. Otto’nun saltanatı, babasının saltanatına nispeten daha büyük tehlikeydi. Sürekli isyanlar, baş göstermekteydi. Fakat annesi Theophanu, babaannesi Adelheid ve hatırı sayılır önemli piskoposların yardımıyla bu süreç, başarılı bir şekilde atlatılmıştır. Theophanu, imparatorluğu oğlu bebek Otto adına naip olarak yaklaşık on yıl yönetmiştir. Bu naiplik süresinde ve yaşadığı süre zarfında Theophanu’nun tabi ki yönetimde etkili olduğu aşîkârdır. Fakat annesinin erken bir zamanda ölümüyle bu naipliği, III. Otto erişkin olana kadar büyükannesi Adelheid üstlenmiştir. III. Otto, zamanı geldiğinde alınan karar ile artık imparatorluğu tek başına yönetecek duruma gelmişti. III.

Otto, imparatorluğu tek başına yönetecek gücü elde ettiğinde hem yönetimde hem de sanatta etkisini göstermiştir.

III. Otto döneminde onun öğretmeni olan Gerbert, Bruno ve Bernward gibi isimler, Otto Rönesansı olarak adlandırılan döneme damga vuran isimlerdir. Özellikle Gerbert, oldukça bilgili ve donanımlıydı. Öyle ki yaşadığı dönem için olağanüstü bir bilgindi. Araplarla temas içinde olduğu Katolanya’da geometri, müzik, astronomi ve matematik alanlarında çalışmalar yapmıştır. İmparator Otto, ona o kadar çok güveniyordu ki daha sonraki dönemlerde onu II. Sylvester adıyla papa olarak atamış ve en büyük hali olan *Renovatio* yani imparatorluğun yenilenmesi idealini gerçekleştirme hayalleri kurmuştur. Bu dönem için önemli olan diğer bir isim ise Köln başpiskoposu ve I. Otto’nun kardeşi olan Bruno’dur. Bruno’nun Otto Rönesansı olarak adlandırılan döneme katkıları oldukça fazladır. Bruno, manastır reformunu desteklemiş ve Almanya’da bilimin yeniden canlanmasına katkı sağlamıştır. Aynı şekilde Bernward da yaşadığı dönem için oldukça önemli bir isimdi. Hildesheim piskoposu olan Bernward, Otto sarayının önemli bir üyesiydi ve onun himayesinde Hildesheim’daki önemli sanat eserlerinin canlanmasına tanıklık etmekteyiz. Bu dönemde Bernward tarafından yaptırılan büyük ölçekli bronz sütun ve bronz kapılar, oldukça dikkat çekicidir. Bu eserler, Otto Rönesansı olarak adlandırılan döneme önemli katkılar sağlamıştır.

Karolenj döneminde el yazmaları görkemli bir şekilde ortaya çıkmıştır. Hiç tereddütsüz Karolenj döneminde önemli bir yere sahip olan bu sanat, Karolenjlerin çöküşüyle birlikte gerilemeye başlamıştır. Bu sanat dalının yeniden canlanması, özellikle Otto Hanedanının Almanya’da yükselmeye başlamasından çöküşüne kadar olan dönemi kapsamaktadır. En muazzam el yazması eserlerin birçoğu bu dönemde üretilmiştir. Genel bir ifadeyle Almanya’nın, Büyük Otto’nun 936’da tahta çıkışından, 1024’te II. Heinrich’in ölümüne kadar el yazmaları üretiminin merkezi olduğu söylenebilir.

Özellikle III. Otto döneminde el yazmalarında büyük bir artış görülmektedir. Gözlemlenen bu artışın yanında el yazmalarında Karolenj etkisini de görmekteyiz. Bu nedenle bu dönemde Karolenj geleneğinin takip edildiği çok sayıda el yazması yapılmıştır. Özellikle III. Otto, İncili kilise ve devlet arasındaki birliğin görsel bir ifadesidir. Bu eserin bir sayfasında III. Otto, merkezde resmedilirken bir tarafta din adamları ve diğer tarafta kılıçlı ve kalkanlı devlet askerlerinin yer aldığı görülmektedir.

Sağındaki iki din adamı ve solundaki iki askerin görüntüsü güçlü bir kilise ve devleti temsil etmektedir.

Sadece el yazmaları değil diğer erken dönem Orta Çağ sanatçıları gibi Otto dönemi sanatçıları da küçük ölçekli sanat eserleri ve fildişi plaklar üretme konusunda başarılı olmuşlar ancak Otto dönemi heykeltıraşları, özellikle Gero Haçı ve Hildesheim'daki St. Michael'in devasa bronz kapıları gibi çalışmalarla büyük ölçekli heykel sanatını da canlandırmışlardır.

Otto Hanedanı döneminde büyük ölçekli bronz eserlerde önemli bir artış görülmektedir. Örneğin; Mainzli Willigis tarafından yaptırılan Mainz kapıları Aachen'deki kapılara fazlasıyla benzemektedir. Aachen'deki kapılar gibi Mainz kapıları da gösteriştan uzak malzemenin sergilendiği kapılardır. Bunun yanında Otto sanatının en görkemli eserlerinden biri Hildesheim'daki bronz kapılardır. Bu bronz kapılar, fazlasıyla ihtişamlıdır ve muazzam bir sanat harikası olarak görülmektedir. St. Michael Kilisesi için yapılan bu bronz kapılar, genellikle Piskopos Bernward'ın himayesinde Hildesheim atölyesinin olağanüstü başarısı olarak kabul edilir. Çift kanatlı olan bu kapılarda her kanatta sekiz olmak üzere on altı panel vardır. Bir tarafta Eski Ahit'ten sahneler yer alırken diğer tarafta Yeni Ahit'ten sahneler yer alır. Ayrıca bu kapılar, Havva ve Meryem arasındaki karşıtlığa vurgu yapmaktadır. Aynı şekilde Hildesheim'daki Mesih'in yaşamından sahnelerle süslenmiş bronz sütun da büyük ölçekli sanata örnek teşkil etmektedir.

Sanatın yanı sıra mimaride de Otto dönemi bir gelişim ve değişim süreci yaşamıştır. Genel olarak bakıldığında Barbar kavimleri olarak anılan istilacı toplulukların Alman imparatorları I. Heinrich ve I. Otto tarafından durdurulmasıyla Avrupa mimarisinde bir dönüşüm süreci başlamıştır. Ayrıca bu istilalar sonucunda kentlerde yeniden bir canlanma ve ekonomik gelişme yaşanmıştır. Ekonomik gelişme ve mimari arasında da büyük bir ilişki vardır. Özellikle X. ve XI. yüzyıllar arasında görkemli dini binaların yapıldığı ya da onarıldığı görülmektedir. Ottolar döneminde Karolenj mimarisi çoğu yerde model olarak alınmıştır. Ancak Otto mimarları, transeptlerin ve kriptler gibi bazı mimari tasarımlarda yenilikçi davranmışlardır. Bu dönemde çoğunlukla bir yerden bir yere hareket halinde olmalarına rağmen imparatorlar için önemli sivil binalar ve saraylar da yapılmıştır.

Bunların yanı sıra dönemin sanat anlayışında dinseliliğin ön planda olduğu görölmektedir. Genel olarak tüm sanat anlayışı, Hristiyanlığın yüceliğini yansıtacak şekildedir. Özellikle merkezde Mesih'in varlığı bu durumun kanıtı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak Otto Rönesansı, Karolenj Rönesansının tamamlayıcısıdır. Orta Çağ Avrupa'sındaki sanat ve mimariye olan bakış açısında önemli farklılıklar yaratmış ve de en önemlisi Avrupa'nın miladı olarak kabul edilen XII. Yüzyıl Rönesasına da zemin hazırlamıştır. Bu açılardan hem tamamlayıcı hem de özel bir yere sahiptir "Otto Rönesansı"...

KRONOLOJİ

- 911** I. Conrad Almanya'nın Kralı olarak seçildi.
- 919** I. Heinrich kral olarak seçildi.
- 933** I. Heinrich Macarları mağlup etti.
- 936** I. Heinrich öldü ve I. Otto Aachen'de kral olarak seçildi.
- 951** I. Otto ve Burgonyalı Adelheid evlendi.
- 955** Lechfeld savaşında Macarlar, I. Otto tarafından bozguna uğratıldı.
- 962** Papa XII.Johannes tarafından I. Otto'ya imparatorluk tacı giydirildi.
- 963** Papa XII.Johannes azledildi ve yerine VIII. Leo seçildi.
- 964** XII. Johannes öldü ve Romalılar V. Benedikt'i papa olarak seçti.
- 972** II. Otto Bizans prensesi Theophanu ile evlendi.
- 973** I. Otto öldü ve II. Otto tahta çıktı.
- 983** II. Otto öldü ve annesi Theophanu ve Büyükannesi Adelheid naipliğinde bebek III. Otto seçildi.
- 999** Aurillaclı Gerbert II. Sylvester adıyla papa seçildi.
- 1002** III. Otto öldü ve II. Heinrich kral olarak seçildi.
- 1003** Papa II. Sylvester öldü.
- 1024** II. Heinrich öldü ve Otto Hanedanı son buldu.

KAYNAKÇA

Ana Kaynaklar

Annales Hildesheimenses, (Scriptores rerum Germanicarum in usum Scholarum ex Monumentis Germaniae Historicis Recusi), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae 1878.

BEISSEL, Stephan, *Der Heilige Bernward von Hildesheim als Künstler und Förderer der deutschen Kunst*, August Lax, Hildesheim 1895.

Die Annales Quedlinburgenses, Martina Giese (Hrsg), Hahnsche Buchhandlung, Hannover 2004.

Die Urkunden Der Deutschen Könige und Kaisers, Gesellschaft Für Ältere Deutsche Geschichtskunde (Hrsg), Hahnsche Buchhandlung, Hannover 1888.

LIUDPRAND OF CREMONA, *The Complete Works of Liudprand of Cremona*, Paolo Squatriti (trans.), The Catholic University of America Press, Washington, DC, 2007.

RICHTER, Gustav und KOHL, Horst, *Annalen der Deutschen Geschichte im Mittelalter III. Abteilung: Annalen des deutschen Reichs im Zeitalter der Ottonen und Salier*, Erster Band, Verlag der Buchhandlung des Waisenhauses, Halle, 1890.

SCHULZE, Fridericus, *De Brunonis I. Archiepiscopi Coloniensis Ortu Et Studus Praecipuisque Rebus Ab Eo Gestis*, Halis Saxonum, Formis H. Gocht Cothenensis, trz.

THIETMAR OF MERSEBURG, *Ottonian Germany: The Chronicon of Thietmar of Merseburg*, David A. Warner (trans.), Manchester University Press, Manchester 2001.

Thietmari Merseburgensis Episcopi Chronicon, Post Editionem Ioh M. Lappenbergii, Recocnovit Fridericus Kurze, (Scriptores rerum Germanicarum in usum Scholarum: Monumentis Germaniae Historicis Recusi), Hannoverae, Impensis Bibliopolii Hahniani, 1889.

WIDUKIND OF CORVEY, *Deeds of the Saxons*, Bernard S. Bachrach and David S. Bachrach (translated with an introduction and notes), Catholic University of America Press, Washington D.C 2014.

WIDUKINDUS, *Widukindi res gestae saxonicae, ex recensione Waitzii*, (Scriptores rerum Germanicarum in usum Scholarum ex Monumentis Germaniae Historici Recudi Fecit), Georgius Henricus Pertz (Ed.), Impensis Bibliopolii Hahniani, Hannoverae 1866.

Araştırma Kaynaklar

“Introduction”, *Queenship and Sanctity: The Lives of Mathilda and the Epitaph of Adelheid*, Sean Gilsdorf (trans. with an introduction and notes), The Catholic University of America Press, Washington 2004.

“Ottonian Metalwork”, *The Grove Encyclopedia of Medieval Art and Architecture*, Colum P. Hourihane (Ed.), Vol. IV, Oxford University Press, New York 2012, ss. 509-512.

“Ottonian Painting”, *The Grove Encyclopedia of Medieval Art and Architecture*, Colum P. Hourihane (Ed.), Vol. IV, Oxford University Press, New York 2012, ss. 512-519.

ACCONCI, Alessandra, “Batı Hristiyanlığının Figüratif Temaları”, *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, ss. 795-815.

ADDISON, Julia de Wolf, *Arts and Crafts in the Middle Ages*, L. C. Page & Company, Boston 1908.

AGİBALOVA, Ye.ve DONSKOY, G., *Ortaçağ Tarihi*, Çağdaş Sümer (çev.), Yordam Kitap, İstanbul 2017.

Ahmed Refik (Altınay), *Büyük Dünya Tarihi*, Faruk Yılmaz (çev.), C.4, Berikan Yayınları, Ankara 2008.

AIRLIE, Stuart, “The Palace of Memory: The Carolingian Court as Political Centre”, *Court and Regions in Medieval Europe*, Sarah Rees Jones, Richard Marks and A.J. Minnis (Ed.), York Medieval Press, Woodbridge 2000, ss.1-20.

ALLEN, Roland, “Gerbert, Pope Silvester II”, *The English Historical Review*, Vol.7, No. 28, (1892), ss. 625-668.

ALTHOFF, Gerd, *Otto III*, Phyllis G. Jestice (trans.), Pennsylvania State University Press, University Park 2003.

- AMIET, Andreas, “Die Liturgische Gesetzgebung Der Deutschen Reichskirche in Der Zeit Der Sächsischen Kaiser 922-1023”, *Zeitschrift Für Schweizerische Kirchengeschichte*, 70, 1976, ss. 1-106.
- ANDERSON, William, *Castles of Europe: From Charlemagne to the Renaissance*, Omega Books, London 1984.
- ARBAGI, Martin, “Liudprand of Cremona”, *Medieval Italy: An Encyclopedia*, Christopher Kleinhenz (Ed.), Vol.1-2, Routledge, New York 2004, ss. 643-644.
- _____, “Otto I”, *Medieval Italy: An Encyclopedia*, Christopher Kleinhenz (Ed.), Vol.1-2, Routledge, New York 2004, s. 810.
- ARCHER, Christon I., FERRIS, John R., HERWIG, Holger H., TRAVERS, Timothy H.E., *Dünya Savaş Tarihi*, 1.Baskı, Cem Demirkan (çev.), Tümm zamanlar Yayınları, İstanbul 2006.
- ARNOLD, Benjamin, *Medieval Germany 500-1300: A Political Interpretation*, Macmillan, Hampshire 1997.
- ARTZ, Frederick B., *Orta Çağların Tini İS 200-1500 Tarihsel Bir Gözlem*, Aziz Yardımlı (çev.), İdea Yayınları, İstanbul 2006.
- AUSTIN, Greta, “Burchard of Worms”, *Great Christian Jurists and Legal Collections in the First Millennium*, Philip L. Reynolds (Ed.), Cambridge University Press, Cambridge 2019, ss. 458-470.
- _____, *Shaping Church Law Around the Year 1000: The Decretum of Burchard of Worms*, Ashgate Publishing, Farnham 2009.
- AYA, Nakama, “The Sculptures of the Fürstenportal of Bamberg Cathedral: The Eschatological Salvation of Brides in Mystical Marriage”, *Aesthetics*, Vol.21, (Kyoto 2018), ss.126-137.
- BACHRACH, B.S. and BACHRACH, D., “Saxon military revolution, 912–973?: myth and reality”, *Early Medieval Europe*, Vol.15, No.2, (2007), ss.186-222.
- BACHRACH, Bernard S. and BACHRACH, David S., *Warfare in Medieval Europe c.400–c.1453*, Routledge, New York 2017.
- BACHRACH, David S. (trans.), *The Histories of a Medieval German City, Worms c.1000–c.1300: Translation and Commentary*, Ashgate Publishing, Farnham 2014.

- BACHRACH, David S., *Warfare in Tenth-Century Germany*, The Boydell Press, Woodbridge 2012.
- BACHRACH, David, “Exercise of royal power in early medieval Europe: the case of Otto the Great 936–73”, *Early Medieval Europe*, Vol.17, No.4, (2009), ss. 389–419.
- BACKMAN, Clifford R., *The Worlds of Medieval Europe*, Oxford University Press, New York 2003.
- BAERT, Barbara, “Pentecost in the Codex Egberti (c. 980) and the Benedictional of Archbishop Robert (late 10th century) The Visual Medium and the Senses”, *Convivium*, Vol.1, Issue.2, (2014), ss.102-117.
- BAGGE, Sverre, *Kings, Politics, and the Right Order of the World in German Historiography c. 950-1150*, Robert J. Bast, Knoxville, Tennessee (Ed.), Vol. CIII, Brill, Leiden 2002.
- BALDOLI, Claudia, *İtalya Tarihi*, Eylem Çağdaş Babaoğlu (çev.), Feylesof Yayınları, İstanbul 2018.
- BARASCH, Moshe, *The Language of Art: Studies in Interpretation*, New York University Press, New York and London 1997.
- BARING-GOULD, Sabine, *The Church in Germany*, James Pott & Co, New York 1891.
- BAROTCU, Songül, “Aureus Codex’inde Yer Alan İsa Mucizelerini Gösteren Betimlemelerin İncil Işığında Değerlendirilmesi”, *Route Educational and Social Science Journal*, Vol.5, No.5, (2018), ss. 41-60.
- BARROW, Julia, “Religion”, *The Central Middle Ages: Europe 950–1320 (The Short Oxford History of Europe)*, Daniel Power (Ed.), Oxford University Press, Oxford 2006, ss. 121-148.
- BARROW, Julia, *The Clergy in the Medieval World: Secular Clerics, Their Families and Careers in North-Western Europe c.800–c.1200*, Cambridge University Press, Cambridge 2015.
- BAUER, Susan Wise, *Ortaçağ Dünyası*, Mehmet Moralı (çev.), Alfa, İstanbul 2014.
- BECHER, Matthias, *Otto der Grosse: Kaiser und Reich Eine Biographie*, C.H Beck, München 2012.

- BECKER, Jordan N., *Warrior Bishops: The Development of the Fighting Clergy under the Ottonians in the Tenth Century*, University of Colorado, Undergraduate Honors Theses, Boulder 2016.
- BECKWITH, John, *Early Medieval Art*, Praeger Publishers, New York 1964.
- BEIER, Brigitte, *Die Chronik der Deutschen*, Chronik Verlag, München 2007.
- BENTON, Janetta Rebold, *Materials, Methods, and Masterpieces of Medieval Art*, Jane Chance (Ed.), Praeger Publishers, Santa Barbara 2009.
- BENVENUTI, Arina, “Eğitim ve Yeni Kültür Merkezleri”, *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, ss.165-172.
- BERNHARDT, J., “Henry II, Roman Emperor, St.”, *New Catholic Encyclopedia*, Second Edition, Vol.6, Thomson/Gale (in association with the Catholic University of America), Washington, D.C. 2003, ss. 744-745.
- BERNHARDT, John W, *Itinerant Kingship and Royal Monasteries in Early Medieval Germany, c. 936-1075*, Cambridge University Press, Cambridge 1993.
- _____, “Concepts and Practice of Empire in Ottonian Germany (950–1024)”, *Representations of Power in Medieval Germany 800–1500*, Björn Weiler and Simon MacLean (Ed.), Vol.16, Brepols, Turnhout 2006, ss. 141-163
- BEUMANN, Helmut, *Die Ottonen*, 2. verbesserte und erweiterte Auflage, Bd.384, Verlag W. Kohlhammer, Stuttgart, Berlin, Köln 1991.
- BIRKHAEUSER, J.A., “Bernward, Saint”, *The Catholic Encyclopedia*, Vol. II, The Encyclopedia Press, New York 1913, s.513.
- BLAKE, Stacey Adelia, *Competition or Admiration? Byzantine Visual Culture in Western Imperial Courts, 497-1002*, University of Birmingham, School of Arts and Law Institute of Archaeology and Antiquity, Doctoral Dissertation, Birmingham 2015.
- BLOCH, Marc, *Feodal Toplum*, 6. Baskı, Mehmet Ali Kılıçbay (çev.), Doğu Batı Yayınları, Ankara 2019.
- BLOCKMANS, Wim and HOPPENBROUWERS, Peter, *Introduction to Medieval Europe, 300–1500*, Second Edition, Routledge, New York 2014.
- BLOUGH, Karen, “The Abbatial Effigies at Quedlinburg: A Convent’s Identity Reconfigured”, *Gesta*, Vol. 47, No. 2, (2008), ss. 147-169.

- BLUMENTHAL, Uta-Renate, *The Investiture Controversy*, Edward Peters (Ed.), Uta-Renate Blumenthal (trans.), University of Pennsylvania Press, Philadelphia 1988.
- BODARWE, Katrinette, "Adelheid", *Women and Gender in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Margaret Schaus (Ed.), Routledge, New York 2006, s. 7.
- _____, "Hrotsvit of Gandersheim", *Women and Gender in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Margaret Schaus (Ed.), Routledge, New York 2006, ss. 381-382.
- BODE, Tina, "Klöster und Bischofssitze Als Kommunikationsknotenpunkte? - Nachrichtennetze in der Ottonischen Reichskirche (936-1024)", *Verwandtschaft, Freundschaft, Bruderschaft: Soziale Lebens- und Kommunikationsformen im Mittelalter*, Gerhard Krieger (Hrsg.), Akademie Verlag, Berlin 2009, ss. 211-220.
- BONDS, Tara A., *Voice in the Dramas of Hrotsvit of Gandersheim*, Florida State University, College of Arts and Sciences, Doctoral Dissertation, Florida 2014.
- BØRRESEN, Kari Elisabeth, "Women Writers", *Women's Studies of the Christian and Islamic Traditions: Ancient-Medieval and Renaissance Foremothers*, Kari Elisabeth Børresen and Kari Vogt (Ed.), Kluwer Academic Publishers, Dordrecht 1993, ss. 55-127.
- BOSSELMANN-RUICKBIE, Antje, "Contact between Byzantium and the West from the 9th to the 15th Century: Reflections in Goldsmiths' Works and Enamels", *Menschen, Bilder, Sprache, Dinge Wege der Kommunikation zwischen Byzanz und dem Westen*, Falko Daim, Dominik Heher und Claudia Rapp (Hrsg.), Verlag des Römisch-Germanischen Zentralmuseums, Mainz 2018, ss.73-104.
- BOWLUS, Charles L., *The Battle of Lechfeld and its Aftermath, August 955: The End of the Age of Migrations in the Latin West*, Asghate, England 2006.
- BRADBURY, Jim, *The Routledge Companion to Medieval Warfare*, Routledge, London 2004.
- BRADLEY, John W., *Illuminated Manuscripts*, A. C. McClurg & Co., Chicago 1909.
- BRIGGS, Charles Augustus, *History of the Study of Theology*, Vol. II, Charles Scribner's Sons, New York 1916.
- BROTON, Jerry, *The Renaissance: A Very Short Introduction*, Oxford University Press, New York 2006.

- BROWN, Nancy Marie, "In Search of the Scientist Pope, Gerbert of Aurillac (ca. 950-1003)", *Historically Speaking*, Vol. 11, No. 5, (November 2010), ss. 36-38.
- BROWN, T.S., "The Carolingian Empire under Charlemagne, 768–814", *Atlas of Medieval Europe*, Angus Mackay and David Ditchburn (Ed.), Routledge, London 1997, ss. 18-20.
- BRYCE, James, *The Holy Roman Empire*, Macmillan and Co., New York 1880.
- BURY, J. B. (Planned), *The Cambridge Medieval History: Germany and the Western Empire*, H. M. Gwatkin ve Diğerleri (Ed.), Vol. III, The Macmillan Company, New York 1922.
- BUSING, Albrecht, *Mathilde, Gemahlin Heinrichs I*, Hofbuchdruckerei von C. A. Kaemmerer & Co, Halle 1910.
- CALLAHAN, Daniel F., "The Cult of St. Michael the Archangel and the 'Terrors of the Year 1000'", *The Apocalyptic Year 1000 Religious Expectation and Social Change, 950-1050*, Richard Landes, Andrew Gow and David C. Van Meter (Ed.), Oxford University Press, Oxford 2003, ss. 181-204.
- CANNING, Joseph, *A History of Medieval Political Thought 300–1450*, Routledge, London 1996.
- CARROLL, William F., "Education", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss.192-193.
- CASE, Sue-Ellen, *Feminism and Theatre*, Routledge, New York 2014.
- Catia Di Girolama, "Sakson Hanedanı ve Kutsal Roma İmparatorluğu", *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, ss. 248-251.
- CHANCE, Jane, *The Literary Subversions of Medieval Women (The New Middle Ages)*, Palgrave Macmillan, New York 2007.
- CHILVERS, Ian (Ed), *The Concise Oxford Dictionary of Art and Artists*, Oxford University Press, Oxford 1999.
- CHILVERS, Ian, OSBORNE, Harold and FARR, Dennis (Ed.), *The Oxford Dictionary of Art*, Oxford University Press, Oxford 1988.
- CLASSEN, Albrecht, "Hrotsvit of Gandersheim (Hroswitha) (ca. 935–after 972)", *Encyclopedia of Medieval Literature*, Jay Ruud (Ed.), Facts On File, New York 2006, ss. 322-324.

- COHEN, Adam S., "Gernrode", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss. 267-268.
- _____, "Henry II, art", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss. 341-342.
- _____, "Otto II, Art", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss. 589-590.
- _____, "Otto III, Art", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.592.
- _____, "The Art of Reform in a Bavarian Nunnery around 1000", *Speculum*, Vol.74, No.4, (1999), ss. 992-1020.
- _____, *The Uta Codex: Art, Philosophy, and Reform in Eleventh-Century Germany*, The Pennsylvania State University, University Park 2000.
- COHEN, Adam S., and DERBES, Anne, "Bernward and Eve at Hildesheim", *Gesta*, Vol. 40, No. 1, (2001), ss.19-38.
- COLEMAN, Caryl, "Ivory", *The Catholic Encyclopedia*, Vol. VIII, The Encyclopedia Press, New York 1913, ss. 257-258.
- COLLINS, Kristen M., "Hildesheim", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss. 359-361.
- _____, "Ottonian Art and Architecture, Wall Painting", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss. 604-605.
- _____, "Reichenau", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss. 643-645.
- COLLINS, Kristen Mary, *Visualizing Mary: Innovation and Exegesis in Ottonian Manuscript Illumination*, University of Texas, Doctoral Dissertation, Austin 2007.
- COSMAN, Madeleine Pelner and JONES, Linda Gale, *Handbook to Life in the Medieval World*, Facts on File-Infobase Publishing, New York 2008.
- COY, Jason P., *A Brief History of Germany*, Facts On File, New York 2011.
- ÇETİN ÜNAL, Banu, "Otto Hanedanı Döneminde Prestij ve İttifak Evlilikleri", *Orta Çağ'dan Kesitler*, Pınar Ülgen (Ed.), Yeditepe Akademi, İstanbul 2021, ss.9-46.
- ÇIVGIN, İzzet, *Orta Çağ Tarihi*, 1.Baskı, Maya Akademi Yayınları, Ankara 2008.

- ÇİÇEK, Atakan, “Şarلمان’ın Endülüs Emevi Devleti’ne Karşı Diplomatik Savaşı: *Marca Hispanica* Operasyonu”, *Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, C.5, S.1, (Haziran 2021), ss.46-70.
- DALEWSKI, Zbigniew, “Patterns of Dynastic Identity in the Early Middle Ages”, *Acta Poloniae Historica*, Vol.107, (2013), ss. 5-43.
- DAŞÇI, Semra, “Ortaçağ Avrupa Resminde Mimarinin Kullanımı”, *Sanat Tarihi Yıllığı*, XV, (2002), ss. 131-148.
- DAVIDS, Adelbert, “Marriage negotiations between Byzantium and the West and the name of Theophano in Byzantium (eighth to tenth centuries),” *The Empress Theophano: Byzantium and the West at the Turn of the First Millenium*, Adelbert Davids (Ed.), Cambridge University Press, Cambridge 1995, ss. 99-120.
- DAVIES, Norman, *Avrupa Tarihi*, Burcu Çığman ve Diğerleri (çev.), İmge Yayınları, İstanbul 2011.
- _____, *Europe: A History*, Oxford University Press, Oxford 1996.
- DAVIS, R.H.C., *Orta Çağ Avrupa Tarihi*, 1. Baskı, Rümeyşa Şişman (çev.), Dergâh Yayınları, İstanbul 2020.
- DAWSON, Christopher, *Religion and the Rise of Western Culture*, Image Books, New York 1991.
- DEHIO, Georg, *Geschichte Der Deutschen Kunst*, Dritte Auflage, Walter De Gruyter & Co, Berlin und Leipzig 1923.
- DELBRUCK, Hans, *Das Mittelalter: in Grossdruckschrift*, Konrad Molinski (bearbeitet), Otto Stollberg Verlag, Berlin 1929.
- DESHMAN, Robert, “Chrisrus rex et magi reges: Kingship and Christology in Ottonian and Anglo-Saxon art”, *Frühmittelalterliche Studien*, Vol.10, No.1, (1976), ss.367-405.
- _____, “Otto III and the Warmund Sacramentary: A Study in Political Theology”, *Zeitschrift für Kunstgeschichte*, Bd.34, H.1, (1971), ss. 1-20.
- DHONDT, Jan (Hrsg.), *Das Frühe Mittelalter (Fischer Weltgeschichte Band.10)*, Fischer Taschenbuch, Frankfurt am Main 1968.
- DIBELIUS, Franz, *Die Bernwardstür zu Hildesheim*, J.H. Ed. Heitz (Heitz & Mündel), Strassburg 1907.

- DICK, Madelyn Bergen, "Adelheid of Burgundy (ca. 931-December 16/17, 999)", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.5.
- _____, "Henry I of Saxony (Ca. 876–July 2, 936)", *Key Figures in Medieval European: An Encyclopedia*, Richard K. Emmersons (Ed.), Routledge, New York 2006, ss. 313-314.
- DODDS, Michael R., "Berno von Reichenau (D. June 7, 1048)", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss. 49-50.
- DOERING, Oscar, *Deutschlands Mittelalterliche Kunstdenkmäler als Geschichtsquelle*, Band. VII, Karl W. Hiersemann, Leipzig 1910.
- DRAGNEA, Mihai, "The Saxon expeditions against the Wends and the foundation of Magdeburg during Otto I's reign", *Revista Română de Studii Baltice și Nordice / The Romanian Journal for Baltic and Nordic Studies*, Vol. 11, Issue. 2, (2019), ss. 7-34.
- DROSTE, Hilja und LAUFFER, Ines, *Kleine Kunstgeschichte Deutschlands*, Philipp von Zabern, Darmstadt 2014.
- DUCKETT, Eleanor, *Death and Life in the Tenth Century*, The University of Michigan Press, Ann Arbor 1967.
- EASTWOOD, Bruce S., *Ordering the Heavens Roman Astronomy and Cosmology in the Carolingian Renaissance*, (History of Science and Medicine Library, 4; Medieval and Early Modern Science, 8.), J.M.M.H. Thijssen and C.H. Lüthy (Ed.), Brill, Leiden 2007.
- EHLERS, Caspar, "Könige, Klöster und der Raum. Die Entwicklung der kirchlichen Topographie Westfalens und Ostsachsens in karolingischer und ottonischer Zeit", *Westfälische Zeitschrift*, Vol.153, (2003), ss. 189-216.
- ELDEVIK, John, "Bishops in the Medieval Empire: New Perspectives on the Church, State and Episcopal Office", *History Compass*, Vol.9, No.10, (2011), ss. 776–790.
- EMMERICH, Alexander, JANKRIFT, Kay Peter, KOCKEROLS, Bernd, MÜLLER, Wolfdietrich, *Deutsche Geschichte Was Jeder Wissen Muss*, Duden Verlag, Mannheim 2009.

- ENGELS, Odilo, "Theophano, the western empress from the East", *The Empress Theophano: Byzantium and the West at the Turn of the First Millenium*, Adelbert Davids (Ed.), Cambridge University Press, Cambridge 1995, ss. 28-48.
- ENGLISH, Edward D., *Encyclopedia of the Medieval World*, Facts On File, New York 2005.
- EVANS, Deanna Delmar "Hrotsvit of Gandersheim (c.935-c.975)", *Catholic Women Writers: A Bio- Bibliographical Sourcebook*, Mary R. Reichard (Ed.), Greenwood Press, Westport 2001, ss. 169-174.
- EVANS, G.R., *Fifty Key Medieval Thinkers*, Routledge, London 2002.
- FICHTENAU, Heinrich, *The Carolingian Empire: The Age of Charlemagne*, Peter Munz (trans.), Harper Torchbook, New York 1964.
- FIGG, Kristen Mossler and FRIEDMAN, John Block (Ed.) *Arts and Humanities Through the Eras: Medieval Europe (814–1450)*, Thomson Gale, Farmington Hills 2005.
- FISHER, Herbert, *The Medieval Empire*, Vol.1, Macmillan And Co., London and New York 1898.
- _____, *The Medieval Empire*, Vol. II, Macmillan And Co., London and New York 1898.
- FISHER, Susannah D., *Materializing The Word: Ottonian Treasury Bindings and Viewer Reception*, The State University of New Jersey, Doctoral Dissertation, New Jersey 2012.
- FİDAN, Maksude Kurt, "Hristiyan Kutsal Metinlerinde Tartışmalı Bir Figür: Mecdelli Meryem", *Trabzon İlahiyat Dergisi*, C.7, S.1, (Bahar 2020), ss.161-190.
- FLECKENSTEIN, Josef, *Deutsche Geschichte Grundlagen und Beginn der deutschen Geschichte*, Band. 1, Vandenhoeck –Reihe, 1988.
- FLURRY, Stephen, "The Unholy Roman Empire", *Germany and The Holy Roman Empire*, Philadelphia Church of God, USA 2007, ss. 15-21.
- FOCILLON, Henri, *The Art of the West in the Middle Ages: Romanesque Art*, Jean Bony (Ed.), Donald King with P. Kidson (trans.), Vol.1, Phaidon Press, London 1963.
- FORSE, James, "Religious Drama and Ecclesiastical Reform in the Tenth Century", *Early Theatre*, 5.2, (2002), ss. 47-70.
- FORTACI, Talha, "Nestûriliğin Ortaya Çıkışı", *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, C. 18, S. 2, (2018), ss. 63-99.

- FRAESDORFF, David, *Der barbarische Norden*, Hans-Werner Goetz ve Diğerleri (Hrsg.), Akademie Verlag, Berlin 2005.
- FRAKES, Jerold C., *Vernacular and Latin Literary Discourses of the Muslim Other in Medieval Germany (The New Middle Ages)*, Palgrave Macmillan, New York 2011.
- FRIED, Johannes, “Awaiting the End of Time around the Turn of the Year 1000”, *The Apocalyptic Year 1000 Religious Expectation and Social Change, 950-1050*, Richard Landes, Andrew Gow and David C. Van Meter (Ed.), Oxford University Press, New York 2003, ss.17-64.
- _____, *Die Formierung Europas 840–1046 Oldenbourg Grundriss Der Geschichte*, Lothar Gall, Karl-Joachim Hölkeskamp und Hermann Jakobs (Hrsg.), Band. 6, R. Oldenbourg Verlag, München 2008.
- FRIEND, Nicholas Edward, *Holy Warriors and Bellicose Bishops: The Church and Warfare in Early Medieval Germany*, San Jose State University, Master’s Thesis, August 2015.
- FUHRMANN, Horst, *Deutsche Geschichte im hohen Mittelalter*, 4. Auflage, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2003.
- FULBROOK, Mary, *Almanya’nın Kısa Tarihi*, Sabri Gürses (çev.), Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2017.
- GABRIELE, Matthew, “Otto III, Charlemagne, and Pentecost A.D. 1000: A Reconsideration Using Diplomatic Evidence”, *The Year 1000: Religious and Social Response to the Turning of the First Millennium*, Michael Frassetto (Ed.), Palgrave Macmillan, New York 2002, ss. 111-132.
- GALLISTL, Bernhard, “Bernward of Hildesheim: A case of self-planned sainthood?”, *The Invention of Saintliness*, Anneke B. Mulder-Bakker (Ed.), Routledge, London and New York 2002, ss.145-162.
- GAMBERINI, Roberto, “Ortaçağ Latin Edebiyatında Epik ve Epik-Tarihsel Şiirler”, *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, ss. 611-616.
- GARRISON, Eliza, “Otto III at Aachen”, *Peregrinations: Journal of Medieval Art and Architecture*, Vol.3, Issue.1, (2010), ss. 83-137.

- _____, *Ottoman Imperial Art and Portraiture: The Artistic Patronage of Otto III and Henry II*, Routledge, New York 2016.
- GENÇ, Özlem, *Birleşik Avrupa'nın Mimari Şarhları ve Karolenj Rönesansı*, Lotus Yayınları, İstanbul 2013.
- GEPP, Miriam, "Buchmalerei, Schatzkunst und Skulptur", *Institut Für Kunstgeschichte der Universität Stuttgart*, 2003, ss.1-8.
- GERTSMAN, Elina, "All Roads Lead to Rus: Western Influences on the Eleventh-to Twelfth-Century Manuscript Illumination of Kievan Rus", *A Journal of Medieval and Renaissance Studies*, Vol.31, No.1, (2000), ss. 39-55.
- GIES, Frances and GIES, Joseph, *Women in the Middle Ages*, HarperCollins, New York 2010.
- Giacomo Di Fiore, "Hristiyanlığın Yayılması ve Kabulü", *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, ss.156-164.
- GOMBRICH, E. H., *A Little History of the World*, Caroline Mustill (trans.), Yale University Press, New Haven and London 2005.
- GOODY, Jack, *Rönesanslar*, Bahar Tırnakçı (çev.), Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2019.
- GOSSMANN, Wilhelm, *Deutsche Kulturgeschichte im Grundriß*, (Monika Salmen und Melanie Florin)ile, Grupello Verlag, Düsseldorf 2006.
- GOULD, Karen, "Manuscripts, Painting and Production", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss. 491-494.
- GRABOWSKI, Antoni, *The Construction of Ottonian Kingship: Narratives and Myth in Tenth-Century Germany*, Amsterdam University Press, Amsterdam 2018.
- GRIFFITHS, Fiona J., "Canonesses", *Women and Gender in Medieval Europe an Encyclopedia*, Margaret Schaus (Ed.), Routledge, New York 2006, ss.106-107.
- GÜL, Muammer, *Orta Çağ Avrupa Tarihi*, Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2017.
- HAAREN, John H., *Famous Men of the Middle Ages*, American Book Company, New York 1904.
- HACKETT, Jeremiah, *World Eras, Volume 4, Medieval Europe 814-1350*, Gale Group, Detroit 2002.

- HAFERKAMP, Hans-Peter, "Heiliges Römisches Reich", *Handwörterbuch des Europäischen Privatrechts*, Jürgen Basedow, Klaus J. Hopt und Reinhard Zimmermann (Hrsg.), Mohr Siebeck, Band.1, Tübingen 2009, ss. 822-825.
- HAMILTON, Sarah, *Church and People in the Medieval West, 900–1200*, Routledge, New York 2013.
- HAMM, Jean Shepherd, *Term Paper Resource Guide to Medieval History*, Greenwood Press, Santa Barbara 2010.
- HARTT, Frederick, *Art: A History of Painting, Sculpture, Architecture*, Fourth Edition, Vol.1, Harry N. Abrams, Inc., New York 1993.
- HASKINS, Charles Homer, *The Renaissance of the Twelfth Century*, Harvard University Press, Cambridge 1927.
- HEAD, Thomas, "Art and Artifice in Ottonian Trier", *Gesta*, Vol.36, No.1, (1997), ss. 65-82.
- HEER, Friedrich, *The Holy Roman Empire*, Janet Sondheimer (trans.), Frederick A. Praeger, New York 1968.
- HEHL, Ernst- Dieter, "Ein Dom Für König, Reich und Kirche: Der Dombau des Willigis und die Mainzer Bautätigkeit im 10.Jahrhundert", *Basilica Nova Moguntina: 1000 Jahre Willigis-Dom St. Martin in Mainz*, Beiträge zum Domjubiläum 2009, Felicitas Janson und Barbara Nichtweiß (Hrsg), (Neues Jahrbuch für das Bistum Mainz 2009/2010), Mainz 2010, ss. 45-78.
- HELZEL, Frank, *Himmlers und Hitlers Symbolpolitik Mit Mittelalterlichen Herrschern König Heinrich I. (919-936) und Kaiser Otto I. (936-973) in ihren Nationalgeschichtlichen Rollen im Schlussteil Des Zweiten Dreissigjährigen Kriegs 1914-1945*, Bad Wildungen November 2011.
- HENDERSON, Ernest F., *A History of Germany in the Middle Ages*, George Bell & Sons, New York 1894.
- HERBERT, J. A., *Illuminated Manuscripts*, Cyril Davenport (Ed.), G. P. Putnam's Sons, New York 1911.
- HERLIHY, David (Ed.), *Medieval Culture and Society*, Palgrave Macmillan, London 1968.

- HERMAN OF REICHENAU, "Chronicle", *Eleventh-Century Germany: The Swabian chronicles*, I. S. Robinson (trans.), Manchester University Press, Manchester 2008, ss. 58-98.
- HERRIN, Judith, *Unrivalled Influence: Women and Empire in Byzantium*, Princeton University Press, New Jersey 2013.
- HILL, Boyd H., *Medieval Monarchy in Action: The German Empire from Henry I to Henry IV*, G.R. Elton (Ed.), George Allen and Unwin Ltd, London 1972.
- HOLLADAY, Joan A, "Metalworking", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss. 519-520.
- _____, "Quedlinburg", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss.633-634.
- _____, "Cologne, Art", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss. 134-137.
- HOLLINGSWORTH, Mary, *Art in World History*, Vol.1-2, Routledge, New York 2016.
- HONOUR, Hugh and FLEMING, John, *A World History of Art*, Sixth Edition, Laurence King Publishing, London 2002.
- HUGHES, Philip, *A History of the Church: The Church and the World the Church Created: Augustine to Aquinas*, Vol. II, Sheed & Ward, London 1979.
- HUMMER, Hans J., *Politics and Power in Early Medieval Europe Alsace and the Frankish Realm, 600–1000*, Cambridge University Press, New York 2005.
- HUPPERTZ-WILD, Stefan Heribert, *Otto III., Adalbert von Prag und das Herrscherbild im Aachener Liuthar-Evangeliar*, Adalbert-Stiftung, Krefeld 2018.
- JACKSON, Guida M., *Women Rulers throughout the Ages: An Illustrated Guide*, ABC-CLIO, Inc, Santa Barbara 1999.
- JACOBI, Franz, *Die Deutsche Buchmalerei in Ihren Stilistischen Entwicklungsphasen: Mit 6 Farbentafeln und 64 Abbildungen, Nebst Einer Bibliographie*, F. Bruckmann A.-G, München 1923.
- JAEGER, C. Stephen, *The Envy of Angels: Cathedral Schools and Social Ideals in Medieval Europe, 950-1200*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia 1994.
- JANSEN, Sharon L., *The Monstrous Regiment of Women Female Rulers in Early Modern Europe*, Palgrave Macmillan, New York 2002.

- JANSON, H.W., *History of Art*, (Revised and Expanded: Anthony F. Janson), Fourth Edition, Vol.1, Harry N. Abrams Inc, New York 1991.
- JESTICE, Phyllis G., "German Benedictine Reform, Medieval", *Encyclopedia of Monasticism*, William M. Johnston and Christopher Kleinhenz (Ed.), Vol.1&2, Routledge, New York 2015, ss. 522-524.
- _____, "Otto I (912–973)", *Key Figures in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Richard K. Emmerson (Ed.), Routledge, New York 2006, ss. 493-495.
- _____, "Otto II (955–983)", *Key Figures in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Richard K. Emmerson (Ed.), Routledge, New York 2006, ss. 495-496.
- _____, "Otto III (980–1002)", *Key Figures in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Richard K. Emmerson (Ed.), Routledge, New York 2006, ss. 496-497.
- _____, "Privilegium Ottonianum", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.632.
- _____, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, Charles Beem and Carole Levin (Ed.), Palgrave Macmillan, Switzerland 2018.
- Jesús Rodríguez Viejo, "The Performative Manuscript: Art, Agency and Public Ritual in Ottonian Mainz", *Jnl of Ecclesiastical History*, Vol. 70, No. 2, (2019), ss. 229-264.
- JEZIERSKI, Wojtek, "Æthelweardus redivivus", *Early Medieval Europe*, Vol.13, No.2, (2005), ss.159-178.
- JOKILEHTO, Jukka, *A History of Architectural Conservation*, The University of York, Institute of Advanced Architectural Studies, Doctoral Dissertation, England 1986.
- JORDAN, William Chester (Ed.), *The Middle Ages: An Encyclopedia for Students*, Vol.2, Charles Scribner's Sons, New York 1996.
- KAMPER, Franz and SPAHN, Martin, "Germany", *The Catholic Encyclopedia*, Vol.VI, The Encyclopedia Press, New York 1913, ss. 484-516.
- KAMPERS, F, "Otto III", *The Catholic Encyclopedia*, Vol. XI, The Encyclopedia Press, New York 1913, ss.356-357.

- _____, “Otto I, the Great”, *The Catholic Encyclopedia*, Vol. XI, The Encyclopedia Press, New York 1913, ss.354-355.
- KANDZHA, Iliana, “Royal Penance As a Quasi-Legal Argument in Ecclesiastical Disputes: Representation Strategies of Ritual in Ottonian Historiography (919–1024)”, *Annual of Medieval Studies At Ceu*, Gerhard Jaritz ve Diğerleri (Ed.), Vol.23, Central European University, Budapest 2017, ss. 35-47.
- KERR, Gordon, *Avrupa’nın Kısa Tarihi: Charlemagne’dan Lizbon Antlaşması’na*, Cumhur Atay (çev.), Kalkedon Yayınları, İstanbul 2011.
- KINDER, Hermann ve HILGEMANN, Werner, *Dünya Tarihi Atlası Cilt I Başlangıçtan Fransız Devrimi’ne Kadar*, Leyla Uslu (çev.), Odtu Yayınları, Ankara 2006.
- KINGSLEY, Jennifer P., “138 To Touch the Image: Embodying Christ in the Bernward Gospels”, *Peregrinations: Journal of Medieval Art and Architecture*, Vol.3, Issue.1, (2010), ss. 138-173.
- _____, *The Bernward Gospels: Art, Memory, and the Episcopate in Medieval Germany*, The Pennsylvania State University Press, University Park 2014.
- KIRCHNER, Walther, *Middle Ages 375-1492*, Barnes & Noble, Inc., New York 1968.
- KIRSCH, J.P., “Liutprand of Cremona”, *The Catholic Encyclopedia*, Vol. IX, Robert Appleton Company, New York 1910, ss. 313-314.
- _____, “Egbert, Archbishop of Trier”, *The Catholic Encyclopedia*, Vol. V, The Encyclopedia Press, New York 1913, ss. 325-326.
- KITZINGER, Ernst, *Early Medieval Art in the British Museum*, The British Museum, Londra 1940.
- KLASEN, Ludwig (Hrsg), *Grundriss-Vorbilder von Gebäuden für Kirchliche Zwecke*, Baumgärtner’s Buchhandlung, Leibzig 1889.
- KLEINER, Fred S., *Gardner’s Art Through the Ages: The Western Perspective*, Fifteenth Edition, Vol.1, Cengage Learning, Boston 2017.
- KLOSS, William, *A History of European Art*, The Great Courses, USA 2005.
- KNIGHT, Judson, *Middle Ages: Almanac*, Judy Galens (Ed.), U-X-L, USA 2001.
- KNOLL, Paul W., “Sylvester II, Gerbert of Aurillac”, *Dictionary of World Biography: The Middle Ages*, Frank N. Magill (Ed.), Vol. II, Routledge, New York 1998, ss. 869-872.

- KOPKE, Rudolf und DUMMLER, Ernst, *Kaiser Otto der Grosse*, Duncker & Humblot, Leipzig 1876.
- KORNTGEN, Ludger, *Ottonen und Salier*, 4. Auflage, WBG, Darmstadt 2013.
- KOSTER, Gabriele und POPPELMANN, Heike, “Otto der Große, Magdeburg und Europa – Texte und Bilder Einer Ausstellung”, *Otto der Große, Magdeburg und Europa Auf den Spuren Ottos des Großen in Sachsen-Anhalt*, Magdeburg 2002, ss. 29-42.
- KRAMREITHER, Nicole Elisabeth, *Kloster und Herrschaft. Äbtissinnen und Fürstinnen ottonischer Zeit im Spiegel herrschaftlicher Macht*, Universität Wien, Masterarbeit, Wien 2016.
- KRAUS, Franz Xaver, *Geschichte der Christlichen Kunst*, Band. II, Herder'sche Verlagshandlung, Freiburg im Breisgau 1897.
- KREN, Thomas, TEVIOTDALE, Elizabeth C., COHEN, Adam S. and BARSTOW, Kurds, *Masterpieces of The J. Paul Getty Museum Illuminated Manuscripts*, Los Angeles 1997.
- KRENTZKE, Hans-Joachim, *Der Magdeburger Dom*, Atelier im Bauernhaus, Fischerhude 1995.
- KREUTZ, Barbara M., *Before the Normans: Southern Italy in the Ninth and Tenth Centuries*, Edward Peters (Ed.), University of Pennsylvania Press, Philadelphia 1991.
- KRUGER, Kristina, “St Michael's at Hildesheim: Scripture Networks and the Perception of Sacred Space”, *Sacred Scripture / Sacred Space: The Interlacing of Real Places and Conceptual Spaces in Medieval Art and Architecture*, Tobias Frese, Wilfried E. Keil and Kristina Krüger (Ed.), De Gruyter, Berlin 2019.
- KURZE, Dietrich, *Berlin-Brandenburgische Kirchengeschichte im Mittelalter*, Marie-Luise Heckmann, Susanne Jenks und Stuart Jenks (Hrsg), I. Auflage, Berliner Wissenschafts-Verlag, Berlin 2002.
- LAKE, Justin (Ed.), *Prologues to Ancient and Medieval History: A Reader*, Toronto University Press, Canada 2013.
- LAKE, Justin, “Gerbert of Aurillac and the Study of Rhetoric in Tenth-Century Rheims”, *The Journal of Medieval Latin*, Vol.23, (2013), ss. 49-85.

- LANDAU, Peter, "The Development of Law", *The New Cambridge Medieval History*, David Luscombe and Jonathan Riley-Smith, Vol. IV, Cambridge University Press, UK 2008, ss. 113-147.
- LASKO, Peter, "Ottonian Art", *The Encyclopedia of Visual Art*, Vol.3, Croler Educational Corporation, Danbury 1983, ss. 545-560.
- LE GOFF, Jacques, *Avrupa'nın Doğuşu*, Timuçin Binder (çev.), Literatür Yayınları, İstanbul 2017.
- _____, *Ortaçağ Batı Uygarlığı*, Hanife Güven ve Uğur Güven (çev.), Dokuz Eylül Yayınları, İzmir 1999.
- LEES, Jay T., "Hrotsvit of Gandersheim and the Problem of Royal Succession in the East Frankish Kingdom", *Hrotsvit of Gandersheim Contexts, Identities, Affinities, and Performances*, Phyllis R. Brown, Linda A. McMillin and Katharina M. Wilson (Ed.), University of Toronto Press, Canada 2004, ss.13-28.
- LENDVAI, Paul, *The Hungarians: A Thousand Years of Victory in Defeat*, Ann Major (trans.), Princeton University Press, Princeton 2003.
- LEONARDI, Claudio, "Intellectual Life", *The New Cambridge Medieval History*, Timothy Reuter (Ed.), Vol. III, Cambridge University Press, UK 2008, ss.186-211.
- LEYSER, K.J., *Medieval German and Its Neighbours 900-1250*, The Hambledon Press, London 1982.
- _____, *Rule and Conflict in an Early Medieval Society Ottonian Saxony*, Edward Arnold, London 1979.
- LEYSER, Karl, "Theophanu divina gratia imperatrix augusta: western and eastern emperorship in the later tenth century", *The empress Theophano Byzantium and the West at the turn of the first millenium*, Adelbert Davids (Ed.), Cambridge University Press, Cambridge 1995, ss. 1-27.
- _____, *Communications and Power in Medieval Europe: The Carolingian and Ottonian Centuries*, Timothy Reuter (Ed.), Hambledon Press, London 1994.
- LICCIARDELLO, Pierluigi, "Tarihyazımı", *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, ss. 617-621.

- LINS, Joseph, "Mainz", *The Catholic Encyclopedia*, Vol. IX, Robert Appleton Company, New York 1910, ss. 550-553.
- LOAIZA, Karen E., "Bernward of Hildesheim (960–1022)", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.50.
- _____, "Ottonian Art and Architecture, Introduction", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.595.
- _____, "Ottonian Art and Architecture, Ivories", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s. 598.
- _____, "Registrum Gregorii, Master of (fl. late 10th c.)", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss. 640-641.
- LOGAN, F. Donald, *A History of the Church in the Middle Ages*, Routledge, London 2002.
- LUBENOW, Hubert, *Die Slavenkriege der Ottonen und Salier in den Anschauungen ihrer Zeit*, Universität Greifswald, Greifswald 1919.
- LYNCH, Joseph H., *The Medieval Church: A Brief History*, Longman, London 1992.
- MACDONALD, Brad, *The Holy Roman Empire in Prophecy*, Philadelphia Church of God, USA 2015.
- MACLEAN, Simon, *Ottonian Queenship*, Oxford University Press, New York 2017.
- MANGANARO, Stefano, "Royal Rulership in the Tenth and Early Eleventh Centuries: German and Italian Approaches in Dialogue", *Reti Medievali Rivista*, Vol.20, No.1, (2019), ss. 157-185.
- MANN, Horace K., "Gregory V, Pope.", *The Catholic Encyclopedia*, Vol. VI, The Encyclopedia Press, New York 1913, ss. 790-791.
- Mark Stansbury-O'Donnell, "Egbert (r. 977–993)", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, s.194.
- _____, "Trier, Art", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss.765-766.
- MARTIN, Jean-Marie, "Die Lateinischen Kirchen in Unteritalien (7.-11. Jahrhundert)", *Die Geschichte Des Christentums Religion-Politik- Kultur, (Bischofe, Mönche und Kaiser, 642-1054)*, Band. IV, Gilbert Dagron, Pierre Riche und Andre Vauchez (Hrsg.), Herder Verlag, Freiburg 1994/2007, ss. 832-869.

- MARTINEZ, Pizarro Joaquín, “Ethnic and National History ca. 500–1000”, *Historiography in the Middle Ages*, Deborah Mauskopf Deliyannis (Ed.), Brill, Leiden 2003, ss. 43-89.
- MASTROMARTINO, Fabrizio, “Roma-Barbar Krallıkları”, *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, ss.85-89.
- MATTHEW, Donald, *Orta Çağ Avrupası-Atlaslı Büyük Uygarlıklar Ansiklopedisi*, Mehmet Ali Kılıçbay (çev.), C.6, İletişim Yayınları, İstanbul 1998.
- MAYR- HARTING, Henry, “Artists and Patrons”, *The New Cambridge Medieval History*, Timothy Reuter (Ed.), Vol. III, Cambridge University Press, UK 2008, ss. 212-230.
- _____, “Charlemagne, the Saxons, and the Imperial Coronation of 800”, *English Historical Review*, Vol. III, No. 444, (1996), ss. 1113-1133.
- _____, *Church and Cosmos in Early Ottonian Germany*, Oxford University Press, New York 2007.
- _____, *Ottonian Book Illumination: An Historical Study*, Oxford University Press, New York 1991.
- MCBAIN, Scott, *Yahuda’nın Gümüşleri*, 1. Baskı, Deniz Canefe (çev.), İthaki Yayınları, İstanbul 2007.
- MCCARTHY, M. F., “Bern of Reichenau”, *New Catholic Encyclopedia*, Second Edition, Vol.2, Thomson/Gale (in association with The Catholic University of America), Washington, D.C, 2003, s.327.
- _____, “Gero of Cologne, St.”, *New Catholic Encyclopedia*, Second Edition, Vol.6, Thomson/Gale (in association with the Catholic University of America), Washington, D.C, 2003, s.188.
- MCDONALD-MIRANDA, Kathryn A., *Hrotsvit of Gandersheim: Her Works and Their Messages*, Master’s Thesis, Cleveland State University 2010.
- MCEVEDY, Colin, *Ortaçağ Tarih Atlası*, Birinci Baskı, Ayşen Anadol (çev.), Sabancı Üniversitesi Yayınları, İstanbul 2004.
- MCKITTERICK, Rosamond, *Medieval World*, HarperCollins, London 2003.
- MCMILLIN, Linda A., “Weighed Down With a Thousand Evils: Images of Muslims in Hrotsvit’s Pelagius”, *Hrotsvit of Gandersheim Contexts, Identities, Affinities, and*

- Performances*, Phyllis R. Brown, Linda A. Mcmillin, and Katharina M. Wilson (Ed.), University of Toronto Press, Canada 2004, ss. 40-55.
- MCNALLY, Robert E., "The History of the Medieval Papacy: A Survey of Research, 1954-1959", *Theological Studies*, Vol. 21, (1960), ss. 92-132.
- MERKEL, Kerstin, "Mainz", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss. 486-488.
- MERSHMAN, Francis, "Willigis, Saint", *The Catholic Encyclopedia*, Vol. XV, The Encyclopedia Press, New York 1913, ss. 645-646.
- MERTON, Adolf, *Die Buchmalerei in St. Gallen*, Zweite Auflage, Karl W. Hiersemann Verlag, Leipzig 1923.
- METZNER, Ernst Erich und HABEL, Susanne, "Kaiser Otto I. und seine Sprößlinge", *Sudetendeutsche Zeitung*, Folge. 32, (2014), s.9.
- MICKLITZA, Kerstin und MICKLITZA, Andre, *Lausitz: Unterwegs zwischen Spreewald und Zittauer Gebirge*, Trescher Verlag, Berlin 2013.
- MORRIS, Rosemary, "Northern Europe Invades The Mediterranean 900-1200", *The Oxford Illustrated History of Medieval Europe*, George Holmes (Ed.), Oxford University Press, New York 1988, ss. 175-234.
- MULDOON, James, *Empire and Order: The Concept of Empire, 800-1800*, Palgrave Macmillan, Great Britain 1999.
- MULLER, Zainab A., "Leichenumgang im Kaisertum: weiter auf Abwegen mit Otto II.", *Synesis: Magazin*, Nr. 3, (2013), ss. 6-10.
- MULLER-MERTENS, Eckhard, "The Ottonians As Kings and Emperors", *The New Cambridge Medieval History*, Timothy Reuter (Ed.), Volume III, Cambridge University Press, New York 2008, ss. 233-266.
- MULLER-WIEGAND, Daniela, *Vermitteln-Beraten-Erinnern Funktionen und Aufgabenfelder von Frauen in der ottonischen Herrscherfamilie (919-1024)*, Kassel University Press, Kassel 2005.
- MUTHERICH, Florentine, "Die Buchmalerei in den Klosterschulen des frühen Mittelalters", *Monastische Reformen im 9. und 10. Jahrhundert*, Raymund Kottje und Helmut Maurer (Hrsg.), Band.38, Jan Thorbecke Verlag, 1989, ss.15-28.
- NAGEL, Bert, *Hrotsvit von Gandersheim*, J. B. Metzlersche Verlagsbuchhandlung, Stuttgart 1965.

- NASH, Penelope, "Perceptions of Tenth-Century European Elites by Hrotsvitha of Gandersheim, Thietmar of Merseburg, Odilo of Cluny, the Quedlinburg Annales, and other Contemporary Chroniclers", *JAEMA*, 10 (201), ss. 77-96.
- _____, *Empress Adelheid and Countess Matilda: Medieval Female Rulership and the Foundations of European Society (Queenhip and Power)*, Palgrave Macmillan, New York 2017.
- NELSON, Janet L, "Medieval Queenship", *Women in Medieval Western European Culture*, Linda E. Mitchell (Ed.), Routledge, New York 2011, ss.179-207.
- _____, "Literacy in Carolingian government", *The Uses of Literacy in Early Mediaeval Europe*, Rosamond McKitterick (Ed.), Cambridge University Press, New York 1990, ss. 258-297.
- NICOL, Donald M., "Introduction ", *Relations Between East and West in the Middle Ages*, Derek Baker (Ed.), Edinburgh University Press, Edinburgh 1973, ss. 1-10.
- NOGA-BANAI, Galit, "Local Medievalism: *Bernward's Doors, Hezilo's Chandelier, and the Memorial Fountain for the Synagogue at Lappenberg* in Hildesheim", *Zeitschrift für Kunstgeschichte*, Band.82, (2019), ss. 249-270.
- NORRIS, Michael, *Medieval Art: A Resource For Educators*, The Metropolitan Museum of Art, New York 2005.
- NORTH, William and CUTLER, Anthony, "Ivories, Inscriptions, and Episcopal Self-Consciousness in the Ottonian Empire: Berthold of Toul and the Berlin Hodegetria", *Gesta*, Vol. 42, No. 1, (2003), ss. 1-17.
- NORWICH, John Julius, *Bizans II: Yükseliş Dönemi (MS 803-1081)*, Birinci Baskı, Selen Hırçın Riegel (çev.), Kabalcı Yayınları, İstanbul 2013.
- O'DRISCOLL, Joshua, *Image and Inscription in the Painterly Manuscripts From Ottonian Cologne*, Harvard University, Doctoral Dissertation, Cambridge, Massachusetts 2015.
- OAKESHOTT, Walter, *Classical Inspiration in Medieval Art*, Chapman & Hall, London 1959.
- OTT, Michael, "Dithmar (Thietmar)", *The Catholic Encyclopedia*, Vol. V, The Encyclopedia Press, New York 1913, ss. 47-48.
- Ottonenland Sachsen-Anhalt: Von Der Peripherie Zur Zentralregion in Europa*, Christina Link (Hrsg), Zentrum für Mittelalterausstellungen, Magdeburg 2014.

- PACE, Valentino, "Görsel Sanatlar: Giriş", *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, ss. 708-714.
- PAINTER, Sidney, *A History of the Middle Ages 284-1500*, Macmillan Press, London and Basingstoke 1979.
- PARANI, Maria G., *Reconstructing the Reality of Images: Byzantine Material Culture and Religious Iconography (11th- 15th Centuries)*, Brill, Leiden 2003.
- PARISSE, Michel, "Die Reichskirche (um 900 bis 1054)", *Die Geschichte Des Christentums Religion-Politik- Kultur, (Bischofe, Mönche und Kaiser, 642-1054)*, Band. IV, Gilbert Dagron, Pierre Riche und Andre Vauchez (Hrsg.), Herder Verlag, Freiburg 1994/2007, ss. 797-832.
- PATZOLD, Steffen, "Capitularies in the Ottonian realm ", *Early Medieval Europe*, Vol.27, No.1, (2019), ss. 112-132.
- PAUL VON WINTERFELD, *Deutsche Dichter Des Lateinischen Mittelalters*, Hermann Reich (Hrsg.), C. H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung Oskar Beck, München 1922.
- PAVLAC, Brian A., *Concise Survey of Western Civilization: Supremacies and Diversities throughout History, Volume1: Prehistory to 1500*, Rowman & Littlefield Publishers, Lanham 2011.
- _____, "Burchard of Worms (965–1025)", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 200, s.81.
- PAVLAC, Brian A. and LOTT, Elizabeth S., *The Holy Roman Empire: A Historical Encyclopedia*, CA: ABC-CLIO, Santa Barbara 2019.
- PETZOLD, Andreas, "The use of colour in Romanesque manuscript illumination", *Colour and Light in Ancient and Medieval Art*, Chloë N. Duckworth and Anne E. Sassin (Ed.), Routledge, New York 2018, ss. 92-102.
- PHAM, John-Peter, *Heirs of the Fisherman: Behind the Scenes of Papal Death and Succession*, Oxford University Press, New York 2004.
- PIETSCH, Jürgen M. und QUAST, Giseler, *Der Magdeburger Dom*, Edition Schwarz Weiss, 2005.
- PIRENNE, Henri, *Ortaçağ Kentleri Kökenleri ve Ticaretin Canlanması*, Şadan Karadeniz (çev.), İletişim Yayınları, İstanbul 2002.

- POHL, Monika, *Untersuchungen zur Darstellung mittelalterlicher Herrscher in der deutschen Kaiserchronik des 12. Jahrhunderts. Ein Werk im Umbruch von mündlicher und schriftlicher Tradition*, Fakultät für Sprach- und Literaturwissenschaften, Ludwig-Maximilians- Universität München, Dissertation, München 2004.
- POLLIO, Giorgia, “Almanya ve İtalya’da Otto Donemi”, *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, ss. 854-861.
- PORTER, J. M. B., “John of Gorze”, *Holy People of the World*, Phyllis G. Jestice (Ed), Vol.1, ABC-CLIO, Inc., Santa Barbara, California 2004, ss. 439-440.
- PRICE, Timothy Blaine, *The Old Saxon Leipzig Heliand manuscript fragment (MS L): New evidence concerning Luther, the poet, and Ottonian heritage*, University of California, Doctoral Dissertation, Berkeley 2010.
- RAIOLA, Marcella, “Anarşi Döneminde Papalık”, *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, ss. 244-247.
- RANF, Patricia, *Women in Western Intellectual Culture, 600–1500*, Palgrave Macmillan, New York 2002.
- REUDENBACH, Bruno, “Kulturelle Fusionen Herkunft, Formung und Aufgaben Der Kunst im Frühen Mittelalter”, *Geschichte Der Bildenden Kunst in Deutschland: Karolingische und Ottonische Kunst*, Bruno Reudenbach (Hrsg.), Band.1, Deutscher Taschenbuch Verlag, München 2009.
- _____, “The ‘Marriage Charter’ of Theophanu: A Product of Ottonian Manuscript Culture”, *Centre for the Study of Manuscript Cultures*, Michael Friedrich and Jörg Quenzer (Ed.), Vol.10, Universität Hamburg, (Germany 2017), ss. 15-30.
- REUTER, Timothy, “Carolingian and Ottonian Warfare”, *Medieval Warfare: A History*, Maurice Keen (Ed.), Oxford University Press, New York 1999, ss. 13-35.
- _____, “The 'Imperial Church System' of the Ottonian and Salian Rulers: a Reconsideratio”, *Journal of Ecclesiastical History*, Vol. 33, No.3, (1982), ss. 347-374.

- _____, *Germany in the Early Middle Ages c. 800-1056*, Routledge, New York 2013.
- RICHE, Pierre (mitarbeit von Jean-Marie Martin und Michel Parisse), “Die Westliche Christenheit im 10. und in der ersten Hälfte des 11. Jahrhunderts”, *Die Geschichte Des Christentums Religion-Politik- Kultur, (Bischofe, Mönche und Kaiser, 642-1054)*, Band. IV, Gilbert Dagron, Pierre Riche und Andre Vauchez (Hrsg.), Herder Verlag, Freiburg 1994/2007, ss. 778-789.
- RICHMOND, Paige A., *Communities Empowered: Developing Institutional Identities at Quedlinburg and Gandersheim under the Ottonians*, Central European University, Master’s Thesis, Budapest 2016.
- RIDDLE, John M., *A History of the Middle Ages, 300–1500*, Second Edition, Rowman & Littlefield, Lanham 2016.
- RIEDL, Kenneth M., *A Church Built on the Rock: The 150-Year History of St. Henry's Catholic Church, Watertown, Wisconsin 1853-2003*, Omnipress, Madison, Wisconsin 2003.
- ROACH, Levi, “The Ottonians and Italy”, *German History*, Vol.36, Issue.3, (2018), ss. 349-364.
- ROSENWEIN, Barbara H., (Ed.), *Reading the Middle Ages, Volume II: From c.900 to c.1500*, Third Edition, University of Toronto Press, Canada 2018.
- SAMSON, R., “The Ottonian Empire 962”, *Atlas of Medieval Europe*, Angus Mackay, David Ditchburn (Ed.), Routledge, London 1997, ss. 35-37.
- SANDERSON, Warren, “Monastic Reform in Lorraine and the Architecture of the Outer Crypt, 950-1100”, *Transactions of the American Philosophical Society*, Vol. 61, No. 6, (1971), ss. 3-36.
- _____, “The Sources and Significance of the Ottonian Church of Saint Pantaleon at Cologne”, *Journal of the Society of Architectural Historians*, Vol. 29, No. 2, (May 1970), ss. 83- 96.
- SCAGLIONE, Aldo, *Knights at Court: Courtliness, Chivalry, & Courtesy from Ottonian Germany to the Italian Renaissance*, University of California Press, Berkeley- Los Angeles- Oxford 1991.

- SCHACHER, A. A., "Gorze, Abbey of", *New Catholic Encyclopedia*, Second Edition, Vol.6, Thomson/Gale (in association with The Catholic University of America), Washington, D.C 2003, ss. 365-366.
- SCHAEFER, Francis J., "Crescentius", *The Catholic Encyclopedia*, Vol. IV, The Encyclopedia Press, New York 1913, ss. 484-485.
- SCHARFE, Siegfried, *Der Magdeburger Dom*, Karl Robert Langewiesche, Königstein im Taunus 1961.
- SCHECK, Helene, "Mathilda and the Monastery At Essen", *Women and Gender in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Margaret Schaus (Ed.), Routledge, New York 2006, ss. 549-550.
- _____, "Queen Mathilda of Saxony and the Founding of Quedlinburg: Women, Memory, and Power", *Historical Reflections /Reflexions historiques*, Vol.35, Issue.3, (2009), ss. 21-36.
- _____, *Reform and Resistance: Formations of Female Subjectivity in Early Medieval Ecclesiastical Culture*, State University of New York Press, Albany 2008.
- SCHIAVI, Luigi Carla, "Almanya: Hildesheim, Köln, Speyer", *Orta Çağ- Katedraller, Şövalyeler, Şehirler*, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, ss.749-753.
- _____, "Mimari Mekanlar: Hristiyan Avrupa'da Yeni Kutsal Mekanların Doğuşu ve Gelişimi", *Orta Çağ- Katedraller, Şövalyeler, Şehirler*, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, ss.636-660.
- SCHLUDE, Ursula und WAGNER, Gertraud, "Frauen des Mittelalters 2. Die Politikerin Theophanu aus Konstantinopel", *BR Schulfernsehen*, (2012), ss. 1-7.
- SCHMANDT, R. H., "Adalbero of Metz", *New Catholic Encyclopedia*, Second Edition, Vol.1, Thomson/Gale (in association with The Catholic University of America), Washington, D.C 2003, ss. 99-100.
- SCHMIDT, Adolf, "Westwerke und Doppelchöre: Höfische und liturgische Einflüsse auf die Kirchenbauten des frühen Mittelalters", *Westfälische Zeitschrift*, Vol.106, 1956, ss. 347-438.

- SCHNEIDMULLER, Bernd, "Heinrich I. (919-936)", *Die Deutschen Herrscher Des Mittelalters: historische Portraits von Heinrich I. bis Maximilian I. (919-1519)*, Bernd Schneidmüller und Stefan Weinfurter (Hrsg.), C.H. Beck, München 2003, ss.15-34.
- _____, "Imperium und Pergament-Wege zum Heiligen Römischen Reichs", *Pracht auf Pergament: Schätze der Buchmalerei von 780 bis 1180*, Claudia Fabian und Christiane Lange (Hrsg.), Hirmer Verlag, München 2012, ss. 25-45.
- _____, "Otto I. der Grosse (936-973)", *Die Deutschen Herrscher Des Mittelalters: historische Portraits von Heinrich I. Bis Maximilian I. (919-1519)*, Bernd Schneidmüller und Stefan Weinfurter (Hrsg.), C.H. Beck, München 2003, ss. 35-61.
- SCHOTTENIUS CULLHED, Sigrid, "Desire in Hrotsvith's Hagiographical Legends", *Pangs of Love and Longing: Configurations of Desire in Premodern Literature*, Anders Cullhed, Carin Franzén, Anders Hallengren and Mats Malm (Ed.), Cambridge Scholars Publishing, UK 2013, ss. 204-215.
- SCHULENBURG, Jane Tibbetts, "Hagiography", *Women and Gender in Medieval Europe an Encyclopedia*, Margaret Schaus (Ed.), Routledge, New York 2006, ss. 346-354.
- SCHULZE, Hans K., "Purpur und Gold für die Braut Die Heiratsurkunde der Kaiserin Theophanu", *Visualisierte Kommunikation im Mittelalter- Legitimation und Repräsentation*, Steffen Arndt und Andreas Hedwig (Hrsg.), Marburg 2010, ss. 137-150.
- SCHULZE-DORRLAMM, Mechthild, "Juwelen Der Kaiserin Theophanu Ottonischer Schmuck im Spiegel Zeitgenössischer Buchmalerei", *Archologisches Korrespondenzblatt*, (1989), ss. 415-422.
- SCHUTZ, Herbert, *The Medieval Empire in Central Europe: Dynastic Continuity in the Post-Carolingian Frankish Realm, 900-1300*, Cambridge Scholars Publishing, UK 2010.
- SHEID, N., "Hroswitha" *The Catholic Encyclopedia*, Vol. VII, The Enclopedia Press, New York 1913, ss. 504-505.

- SHEPARD, Jonathan, "Marriages Towards the Millennium", *Byzantium in the Year 1000*, Paul Magdalino (Ed.), Vol.45, Brill, Leiden 2003.
- SIDWELL, Keith, *Reading Medieval Latin*, Cambridge University Press, Cambridge 1995.
- SMALL, Andrew M., "Constantinopolitan Connections Liudprand of Cremona and Byzantium", *From Constantinople to the Frontier: The City and the Cities*, Nicholas S.M. Matheou, Theofili Kampianaki and Lorenzo M. Bondioli (Ed.), Brill, Leiden 2016, ss. 84-97.
- SMITH, E. Baldwin, *Early Christian Iconography And A School of Ivory Carvers in Provence*, Princeton University Press, Princeton 1918.
- SMITH, L. M., *The Early History of the Monastery of Cluny*, Humphrey Milford, Oxford University Press, London 1920.
- SNYDER, James, *Medieval Art: Painting Sculpture Architecture 4th-14th Century*, Harry N. Abrams, Inc., New York 1989.
- SODANA, Giulio, "Kutsal Roma İmparatorluğu", *Orta Çağ- Katedraller, Şövalyeler, Şehirler*, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa Yayınları, İstanbul 2014, ss. 72-76.
- SODDERS, Daniel R., "Henry II, Saint and Emperor", *Medieval Italy: An Encyclopedia*, Christopher Kleinhenz (Ed.), Vol.1-2, Routledge, New York 2004, ss. 490-491.
- SOUTHERN, R. W., *The Making of the Middle Ages*, Yale University Press, New Haven 1961.
- SPIELVOGEL, Jackson J., *Western Civilization, Volume I: To 1715*, Seventh Edition, Thomson Wadsworth, Canada 2009.
- STEPANOV, Tsvetelin, "Venerating St. Michael the Archangel in the Holy Roman Empire and in Bulgaria, 10th–11th Centuries: Similarities, Differences, Transformations", *Medieval Worlds*, No. 3, (2016), ss. 41-64.
- STEVENSON, Jane, "Hrotsvit in Context: Convents and Culture in Ottonian Germany", *A Companion to Hrotsvit of Gandersheim (fl.960): Contextual and Interpretive Approaches*, Phylis R. Brown and Stephen L. Wailes (Ed.), (Series: Brill's Companions to the Christian Tradition, Vol.34), Brill, Leiden 2013, ss. 35-62.
- _____, *Women Latin Poets: Language, Gender, and Authority, from Antiquity to the Eighteenth Century*, Oxford University Press, Oxford 2005.

- STICCA, Sandro, "Sacred Drama and Comic Realism in the Plays of Hrotswitha of Gandersheim", *Acta Vol.VI: The Early Middle Ages*, William H. Snyder (Ed.), (Center for Medieval and Early Renaissance Studies), State University of New York, Binghamton 1979, ss. 117-143.
- STODDARD, Whitney S., *Art and Architecture in Medieval France*, Westview Press, Colorado 1966.
- STOKSTAD, Marilyn and COTHREN, Michael W., *Art History*, Fourth Edition, Vol.1, Prentice Hall, New Jersey 2011.
- STOKSTAD, Marilyn and COTHREN, Michael W., *Art: A Brief History*, 5th edition, Pearson, Upper Saddle River, New Jersey 2012.
- STOKSTAD, Marilyn, *Medieval Art*, Second Edition, Routledge, New York 2018.
- STORTI, Francesco, "IX ve X yüzyıllarda Saldırıları ve İstilalar", *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, ss. 226-230.
- STOUDT, Debra L., "Hrotsvit's Literary Legacy", *Hrotsvit of Gandersheim Contexts, Identities, Affinities, and Performances*, Phyllis R. Brown, Linda A. Mcmillin, and Katharina M. Wilson (Ed.), University of Toronto Press, Canada 2004, ss. 213-234.
- STROBL, Birgit, "Wie das Interesse an bayerischer Landesgeschichte geweckt werden kann", *Bayerische Landesgeschichte*, Reinhard Heydenreuter und Birgit Strobl (Hrsg.), Hanns-Seidel-Stiftung, München 2009, ss. 9-14.
- STUBBS, William, *Germany in the Early Middle Ages 476-1250*, Arthur Hassall (Ed.), Longmans, Green, and Co., London 1908.
- STUCKEY, Jace, "Charlemagne As Crusader? Memory, Propaganda, And the Many Uses of Charlemagne's Legendary Expedition To Spain", *The Legend of Charlemagne in the Middle Ages Power, Faith, and Crusade*, Matthew Gabriele and Jace Stuckey (Ed.), Palgrave Macmillan, New York 2008, ss. 137-152.
- Szabolcs De Vajay, *Der Eintritt Des Ungarischen Stammesbundes in die Europäische Geschichte (862-933)*, Georg Stadtmüller (Hrsg.), Hase & Koehler Verlag, Mainz 1968.

- TARR, Judith, "Hrotsvit of Gandersheim", *An Encyclopedia of Continental Women Writers*, Katharina M. Wilson (Ed.), Vol. I, Garland Publishing, Inc., New York 1991, ss. 445-447.
- THOMPSON, James Westfall, "Church and State in Mediaeval Germany. II", *The American Journal of Theology*, Vol.22, No.2, (Chicago 1918), ss.199-232.
- TRONZO, William, "The Hildesheim Doors: An Iconographic Source and Its Implications", *Zeitschrift für Kunstgeschichte*, Bd.46, H. 4, (1983), ss. 357-366.
- TRUITT, E. R., *Medieval Robots: Mechanism, Magic, Nature, and Art*, University of Pennsylvania Press, Philadelphia 2015.
- TULLNER, Mathias, *Geschichte Sachsen-Anhalts*, C.H. Beck, Germany 2008.
- ULLMANN, Walter, "The Origins of the Ottonianum", *The Cambridge Historical Journal*, Vol.11, No.1, (1953), ss.114-128.
- _____, *The Growth of Papal Government in the Middle Ages*, Second Edition, Methuen & Co., London 1962.
- URBINI, Silvia, "L'Europa e gli Ottoni tra Roma e Ravenna/Europe and the Ottonians between Rome and Ravenna", *Imperituro/ Renovatio imperii: Ravenna nell'Europa ottoniana / Ravenna in Ottonian Europe*, Maria Pia Guermandi and Silvia Urbini (Ed.), Istituto per i Beni Artistici, Culturali e Naturali della Regione Emilia Romagna-IBC, Italy 2014, ss. 43-58.
- USLUBAŞ, Tolga ve DAĞ, Sezgin, *İlk Çağlardan Günümüze Dünya Tarihi*, Karma Kitaplar, İstanbul 2010.
- ÜLGEN, Pınar ve ÇETİN ÜNAL, Banu, "Orta Çağ Avrupası'nın Bir Bilinmeyen: Otto Rönesansı", *Cappadocia Journal of History and Social Sciences*, Vol.12, (2019), ss. 231-258.
- ÜLGEN, Pınar, "Manastır Kurumlarının Ortaçağ Avrupa Tarihindeki Önemi", *1. Uluslararası Nevşehir Tarih ve Kültür Sempozyumu*, Adem Öger (Ed.), C.6, Nevşehir 2011, ss. 315-350.
- _____, "XII. Yüzyılda Avrupa'da Erken Rönesans 'Bilimsel Dönüşümün Başlaması'", *1. Uluslararası Sosyal Bilimler Araştırmaları Kongresi*, Saraybosna 2015, ss. 159-174.
- _____, *Orta Çağ Avrupa Tarihi*, 1.Baskı, Yeditepe Yayınevi, İstanbul 2020.

- ÜNSER, Şükran, *Bizans Sanatında Âdem ve Havva İmgeleri*, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2013.
- VALERIO, Adriana, “Kadınların İktidarı”, *Orta Çağ- Barbarlar, Hristiyanlar, Müslümanlar*, 2. Baskı, Umberto Eco (Ed.), Leyla Tonguç Basmacı (çev.), Alfa, İstanbul 2014, ss. 315-321.
- YAVAŞ, Halil, *Siyasi ve Sosyo-Kültürel yönleriyle Vikingler*, 1.Baskı, Motto, İstanbul 2019.
- WAILES, Stephen L. and BROWN, Phyllis R., “Hrotsvit and Her World”, *A Companion to Hrotsvit of Gandersheim (fl.960); Contextual and Interpretive Approaches*, Phyllis R. Brown and Stephen L. Wailes (Ed.), (Series: Brill’s Companions to the Christian Tradition, Vol.34), Brill, Leiden 2013, ss.3-21.
- WAILES, Stephen L., “The Sacred Stories in Verse”, *A Companion to Hrotsvit of Gandersheim (fl.960); Contextual and Interpretive Approaches*, Phyllis R. Brown and Stephen L. Wailes (Ed.), (Series: Brill’s Companions to the Christian Tradition, Vol.34), Brill, Leiden 2013, ss. 85-120.
- WALLACE-HADRILL, J. M., *The Barbarian West, A.D. 400-1000: The Early Middle Ages*, Harper Torchbook, New York 1962.
- WANGERIN, Laura E., *Kingship and Justice in the Ottonian Empire*, University of Michigan Press, USA 2019.
- WANGERIN, Laura, “Empress Theophanu, Sanctity, and Memory in Early Medieval Saxony”, *Central European History*, Vol. 47, (2014), ss. 716–736.
- _____, “Octopuses and Ottonians: Biological Systems as Models for Decentralized Medieval Government”, *Annalen des Naturhistorischen Museums in Wien, Serie A*, Wien 2018, ss. 31-49.
- WARD, Susan L., “Bamberg”, *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss. 39-41.
- WARNER, D.A., “Otto I (The Great), Emperor”, *New Catholic Encyclopedia*, Second Edition, Vol.10, Thomson/Gale (in association with The Catholic University of America), Washington, D.C. 2003, ss. 711-713.
- WARNER, David A., “Introduction: Thietmar, Bishop and Chronicler”, *Ottonian Germany: The Chronicon of Thietmar of Merseburg*, David A. Warner (trans.), Manchester University Press, Manchester 2001, ss.1-64.

- _____, “Reading Ottonian History: The Sonderweg and Other Myths”, *Challenging the Boundaries of Medieval History: The Legacy of Timothy Reuter*, Patricia Skinner (Ed.), Vol.22, Brepols, Turnhout, Belgium 2009, ss. 81-114.
- _____, “Rituals, Kingship and Rebellion in Medieval Germany”, *History Compass*, Vol. 8, No.10, (2010), ss.1209–1220.
- _____, “Thietmar of Merseburg (975–1008/1018)”, *Key Figures in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Richard K. Emmerson (Ed.), Routledge, New York 2006, ss. 621-622.
- WATKINS, Basil, *The Book of Saints: A Comprehensive Biographical Dictionary*, Eighth Edition, Bloomsbury Publishing, London 2016.
- WEINFURTER, Stefan, “Heinrich II. (1002-1024)”, *Die Deutschen Herrscher Des Mittelalters: historische Portraits von Heinrich I. bis Maximilian I. (919-1519)*, Bernd Schneidmüller und Stefan Weinfurter (Hrsg.), C.H. Beck, München 2003, ss. 97-118.
- _____, “Otto III. (983-1002)”, *Die Deutschen Herrscher Des Mittelalters: historische Portraits von Heinrich I. bis Maximilian I. (919-1519)*, Bernd Schneidmüller und Stefan Weinfurter (Hrsg.), C.H. Beck, München 2003, ss. 73-96.
- WEINRYB, Ittai, “Hildesheim Avant-Garde: Bronze, Columns, and Colonialism”, *Speculum*, Vol.93, No.3, (2018), ss.728-782.
- _____, *The Bronze Object in the Middle Ages*, Cambridge University Press, Cambridge 2016.
- WENDE, Peter, *A History of Germany*, Palgrave Macmillan, New York 2005.
- WHALEN, Brett Edward, *Dominion of God: Christendom and Apocalypse in the Middle Ages*, Harvard University Press, Cambridge 2009.
- _____, *The Medieval Papacy*, Palgrave Macmillan, New York 2014.
- WHEATLEY, Henry B. and DELAMOTTE, Philip Henry, *Handbooks of Practical Art; Art Work in Gold and Silver, Mediaeval*, Scribner and Welford, New York 1882.
- WHITTON, David, “The Society of Northern Europe in the High Middle Ages 900-1200”, *The Oxford Illustrated History of Medieval Europe*, George Holmes (Ed), Oxford University Press, New York 1988, ss.115-174.

- WIEGAND, Sister M. Gonsalva, *The Non-Dramatic Works of Hrosvitha Text, Translation, and Commentary*, Saint Louis University, Doctoral Dissertation, Saint Louis 1936.
- WIESNER-HANKS, Merry E., "Germanic Lands", *Women and Gender in Medieval Europe: An Encyclopedia*, Margaret Schaus (Ed.), Routledge, New York 2006, ss. 317-320.
- WILHELM VON STERNBURG, *Die Geschichte der Deutschen*, Barbara Werner (Red.), Campus Verlag, Frankfurt/Main 2005.
- WILSON, Katharina M. and MCLEOD, Glenda, "Sounding Trumpets, Chords of Light, and Little Knives: Medieval Women Writers", *Women in Medieval Western European Culture*, Linda E. Mitchell (Ed.), Routledge, New York 2011, ss. 331-344.
- WILSON, Katharina M., "Hrosvit of Gandersheim (10th c.)", *Key Figures in Medieval European: An Encyclopedia*, Richard K. Emmersons (Ed.), Routledge, New York 2006, ss. 333-334.
- _____, "The Saxon Canoness: Hrotsvit of Gandersheim", *Medieval Women Writers*, Katharina M. Wilson (Ed.), The University of Georgia Press, Athens 1984, ss. 30-63.
- WITT, Ronald G., *The Two Latin Cultures and the Foundation of Renaissance Humanism in Medieval Italy*, Cambridge University Press, New York 2012.
- WOLF, Gregory H., "Worms", *Medieval Germany: An Encyclopedia*, John M. Jeep (Ed.), Garland Publishing, New York 2001, ss. 834-836.
- WOLLEITNER, Helga, *Cunigunde – consors regni, eine politische Heilige Leben, Legende, Kunst und Kult*, Universitat Wien, Doktorarbeit, Wien 2014.
- YÜZGÜLLER ARSAL, Serap, *Batı Sanatında İsa'nın Mucizelerinin İkonografisi: Başlangıcından Karşı-Reformasyon'a Kadar*, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul 2008.
- ZANICHELLI, Giuseppa Z., "Early Medieval Iconography of the Virgin Mary between East and West", *The Early Middle Ages*, Franca Ela Consolino and Judith Herrin (Ed.), SBL Press, Atlanta 2020, ss.167-205.
- ZELLER, Adolf, *Die Kirchenbauten Heinrichs I. und Der Ottonen in Quedlinburg, Gernrode, Frose und Gandersheim*, Springer Verlag, Berlin 1907.

ZINN, Grover A., “Gerbert of Aurillac”, *Medieval France: An Encyclopedia*, William W. Kibler ve Diğerleri (Ed.), Garland Publishing, New York 1995, s.745.

ZUCCATO, Marco, “Gerbert of Aurillac and a Tenth-Century Jewish Channel for the Transmission of Arabic Science to the West”, *Speculum*, Vol.80, (2005), ss. 742-763.

İnternet Kaynakları

<https://www.pinterest.co.uk/pin/544020829964513405/visual-search/>

<https://tr.pinterest.com/pin/332984966171690963/>

<https://www.artereview.it/news-mostre/lux-in-arcana-cento-meraviglie-dall-archivio-segreto-vaticano/8260>

<https://www.facsimilefinder.com/facsimiles/marriage-certificate-of-the-empress-theophano-facsimile#&gid=1&pid=3>

<https://tr.pinterest.com/pin/14003448829542472/>

<https://tr.pinterest.com/pin/502503270907811640/>

<https://www.dong.world/2018/12/monastic-island-of-reichenau-2/>

<https://tr.pinterest.com/pin/36873290672201469/>

<https://www.digitale-sammlungen.de/en/view/bsb00107608?page=,1>

<https://tr.pinterest.com/pin/326933254207671717/>

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/87/Perikopenbuch_Heinrich_und_Kunigunde.jpg

<http://www.reidsitaly.com/places/rome/see/santa-sabina/>

<https://tr.pinterest.com/pin/293578469459261190/visual-search/>

<https://www.brunnenturmfigur.de/index.php?cat=Figur%20und%20Relief%2FExtras%2FBronzet%C3%BCren&page=Hildesheim%20Dom%3A%20die%20Bernwardst%C3%BCr>

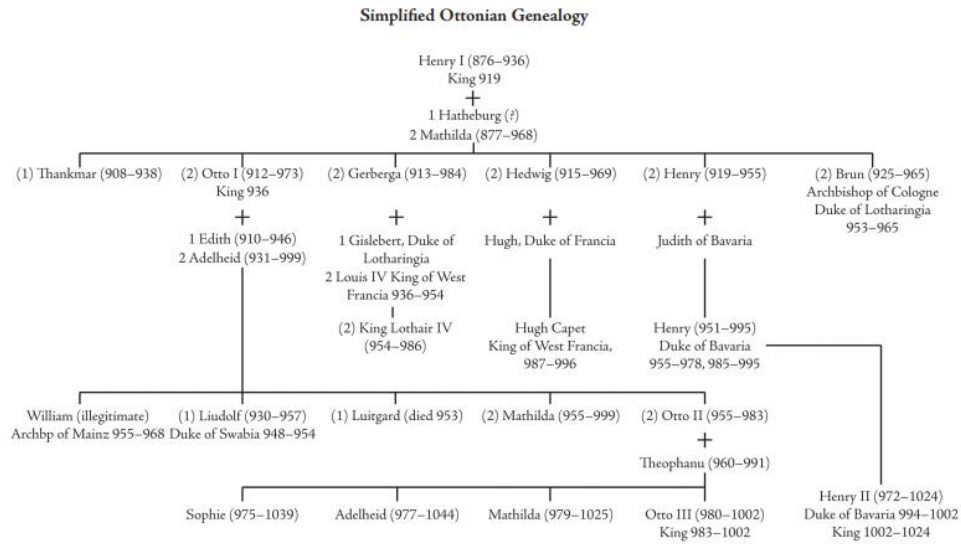
https://en.wikipedia.org/wiki/Bernward_Column#/media/File:Hildesheim_Christuss%C3%A4ule.jpg

<https://www.pinterest.dk/pin/692639617689526489/>

EKLER

Resim 1: Charlemagne'ın Irminsul'u yıktırmasının tasviri.¹⁰¹⁰

Resim 2: Otto Hanedanının Soyağacı.¹⁰¹¹

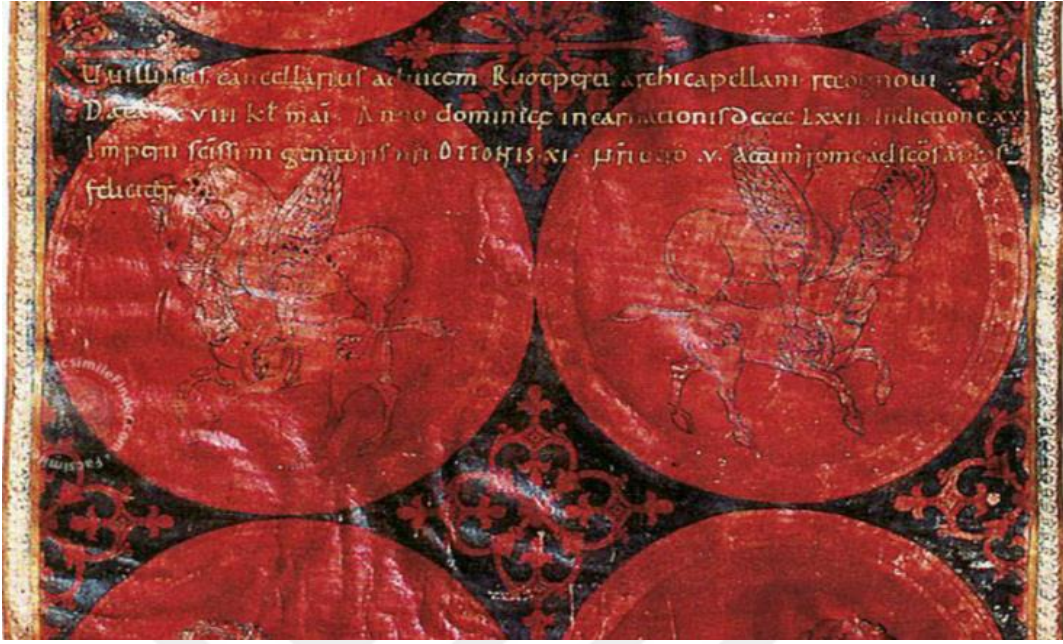
¹⁰¹⁰ <https://www.pinterest.co.uk/pin/544020829964513405/visual-search/> E.T: 13.11.2019.

¹⁰¹¹ David S. Bachrach, *Warfare in Tenth-Century Germany*, s. x.

Resim 3: İmparatoriçe Theophanu'nun Evlilik Belgesi.¹⁰¹²

¹⁰¹² Bruno Reudenbach, "The 'Marriage Charter' of Theophanu: A Product of Ottonian Manuscript Culture", s.16.

Resim 4: Theophanu Evlilik Belgesi (Detay).¹⁰¹³

Resim 5: Taşınabilir Sunak ve Aziz Andrew sandaletinin kutsal emaneti, 977-93, Trier Cathedral Treasury.¹⁰¹⁴

¹⁰¹³ <https://www.facsimilefinder.com/facsimiles/marriage-certificate-of-the-empress-theophano-facsimile#&gid=1&pid=3> E.T: 27.01.2022.

¹⁰¹⁴ <https://tr.pinterest.com/pin/332984966171690963/> E.T: 20.09.2021.

Resim 6: Kunigunde'nin Tacı, Almanya, Residenz, Münih.¹⁰¹⁵

Resim 7: Privilegium Ottonianum.¹⁰¹⁶

¹⁰¹⁵ <https://tr.pinterest.com/pin/53480314295496063/> E. T: 03.04.2021.

¹⁰¹⁶ <https://www.artereview.it/news-mostre/lux-in-arcana-cento-meraviglie-dall-archivio-segreto-vaticano/8260> E.T:19.10.2019.

Resim 8: Oberzell'deki St. George Kilisesi duvar resimleri. ¹⁰¹⁷

Resim 9: St. George Kilisesi duvar resimleri, (Detay). ¹⁰¹⁸

¹⁰¹⁷ <https://www.dong.world/2018/12/monastic-island-of-reichenau-2/> E.T: 25.11.2019.

¹⁰¹⁸ <https://tr.pinterest.com/pin/502503270907811640/> E. T: 25.11.2019.

Resim 10:. Otto, Mesih'e Magdeburg Katedrali'ni sunuyor. Magdeburg Fildişileri olarak bilinen levhalardan biridir. 962-968. Fildişi, (12.7 x 11.4 cm). Metropolitan Museum of Art, New York.¹⁰¹⁹

¹⁰¹⁹ Marilyn Stokstad and Michael W. Cothren, *Art History*, s.446.

Resim 11: II. Otto ve Theophanu'yu gösteren fildişi panel, Paris.¹⁰²⁰

¹⁰²⁰ Adolf Zeller, *age*, s.8.

Resim 12: II. Otto, Theophanu ve III. Otto, Aziz Mauritius ve Meryem Ana ile birlikte Mesih'e ibadet ediyor. Milano, yaklaşık 980.¹⁰²¹

¹⁰²¹ Phyllis G. Jestice, *Imperial Ladies of the Ottonian Dynasty: Women and Rule in Tenth-Century Germany*, s.117.

Resim 13: Liege Piskoposu Notker tarafından tapılan Dört Evangelist arasında Majeste Mesih. Liege, X. yüzyılın sonları veya XI. yüzyılın başları.¹⁰²²

¹⁰²² John Beckwith, *age*, s.139.

Resim 14: Mesih'in Köln'deki St. Gereon Kilisesi'nden Aziz Victor ve Aziz Gereon'u kutsadığını gösteren bir fildişi kabartma, yaklaşık 1000.¹⁰²³

¹⁰²³ John Beckwith, *age*, s.139.

Resim 15: Basilewsky Situla (kutsal su kovası), fildişi, Mesih'in Tutkusu ve Dirilişinden sahneler, Otto (Milano), 980-81. Victoria and Albert Museum.¹⁰²⁴

¹⁰²⁴ <https://tr.pinterest.com/pin/14003448829542472/> E.T: 03.03.2021.

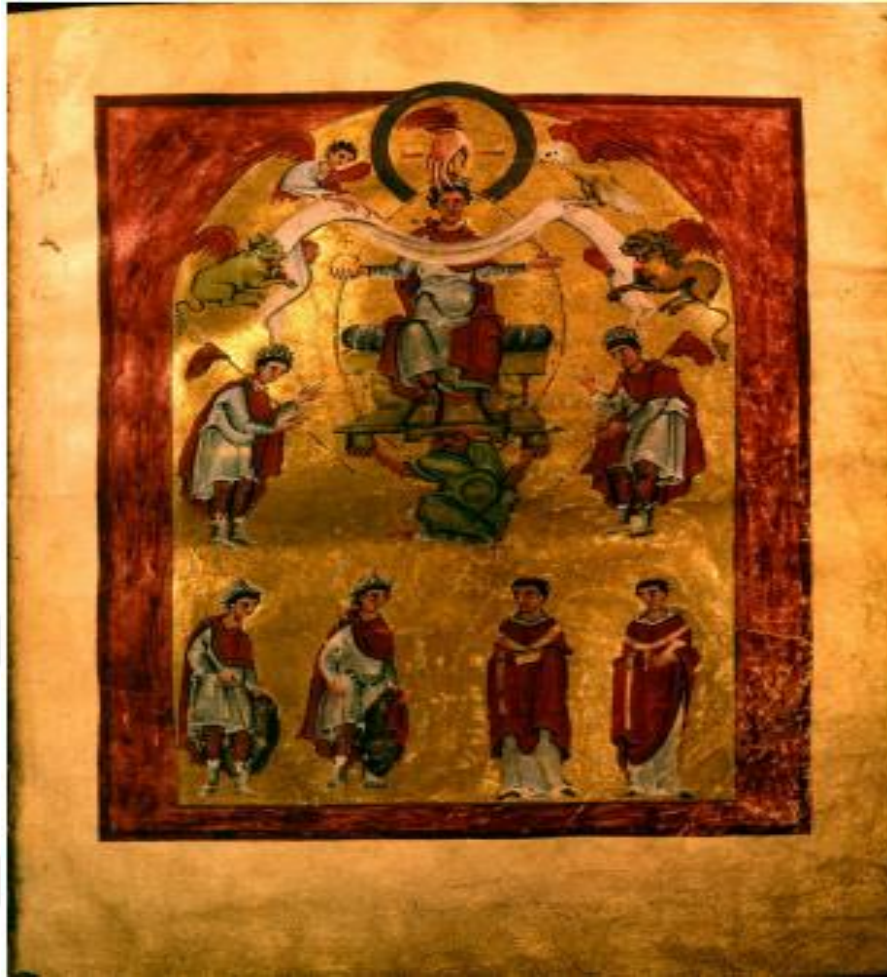
Resim 16:Aachen, Cathedral Treasury, fildişi situla: Kilise ve Laik Temsilcilerle İmparator.¹⁰²⁵

¹⁰²⁵ Robert Deshman, "Otto III and the Warmund Sacramentary: A Study in Political Theology", s.12.

Resim 17: Kapak, III. Otto İncili, yaklaşık 1000, el yazması, 34,7 cm x 24,5 cm. Bayerische Staatsbibliothek, Münih, Clm. 4453.¹⁰²⁶

¹⁰²⁶ Eliza Garrison, "Otto III at Aachen", s.87.

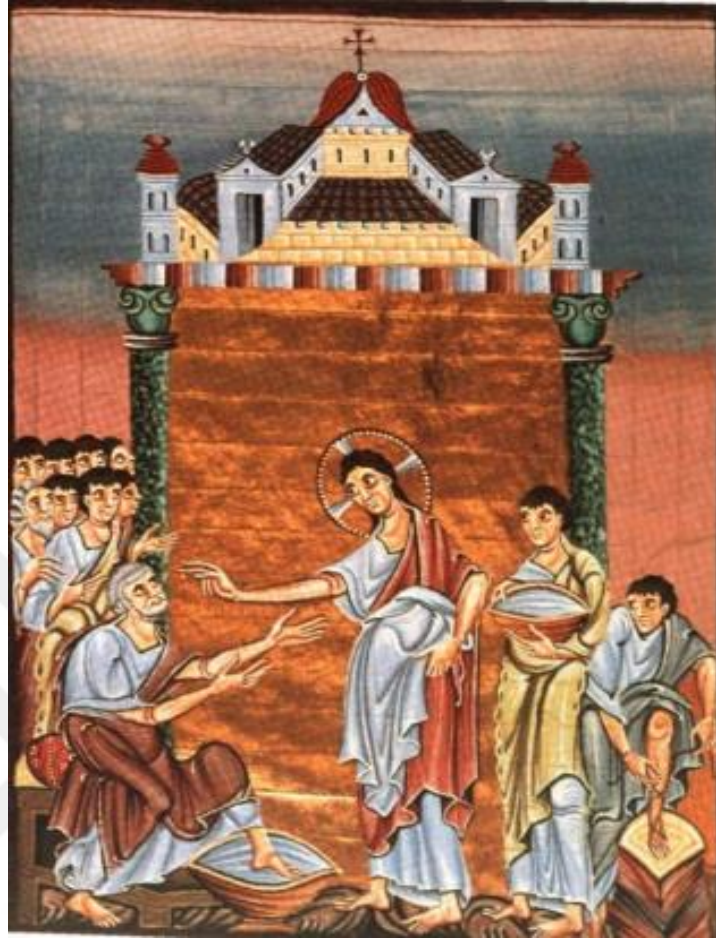
Resim 18: III. Otto'nun tahta çıkışı, Liuthar İncilleri, yaklaşık 990, 29,8 cm x 21,5 cm. Katedral Hazinesi, Aachen, Folio 16r, Foto: Ann Münchnow.¹⁰²⁷

¹⁰²⁷ Eliza Garrison, "Otto III at Aachen", s.86.

Resim 19: III. Otto'nun tahta çıkışı, kendisine bağlı olan bölgelerin kişileştirmesi, III. Otto İncil Kitabı, yaklaşık 1000 yılı, 33,4 cm x 24,2 cm. Bayerische Staatsbibliothek, Münih, Clm. 4453, Folios 23v ve 24r.¹⁰²⁸

¹⁰²⁸ Eliza Garrison, "Otto III at Aachen", s.88.

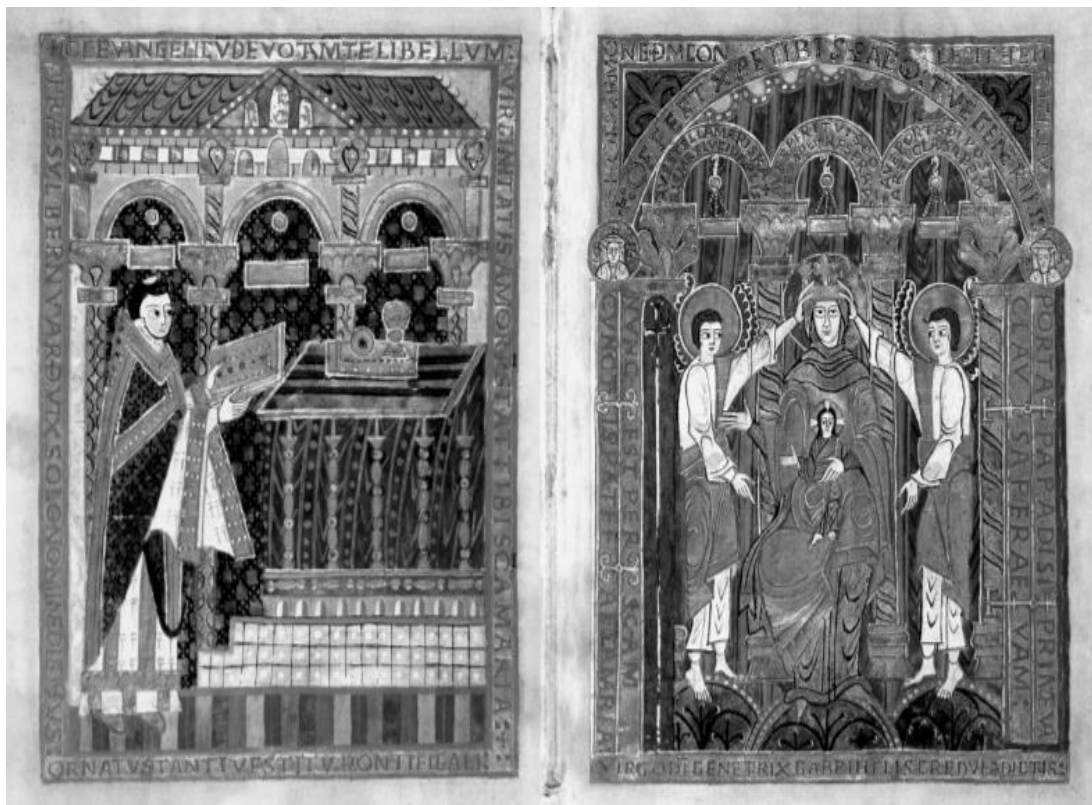
Resim 20: Havarilerin Ayaklarını Yıkayan İsa, III. Otto İncili'nden, yaklaşık 1000. Bayerische Staatsbibliothek, Münih.¹⁰²⁹

¹⁰²⁹ Hugh Honour and John Fleming, *A World History of Art*, Sixth Edition, Laurence King Publishing, London 2002, s.373.

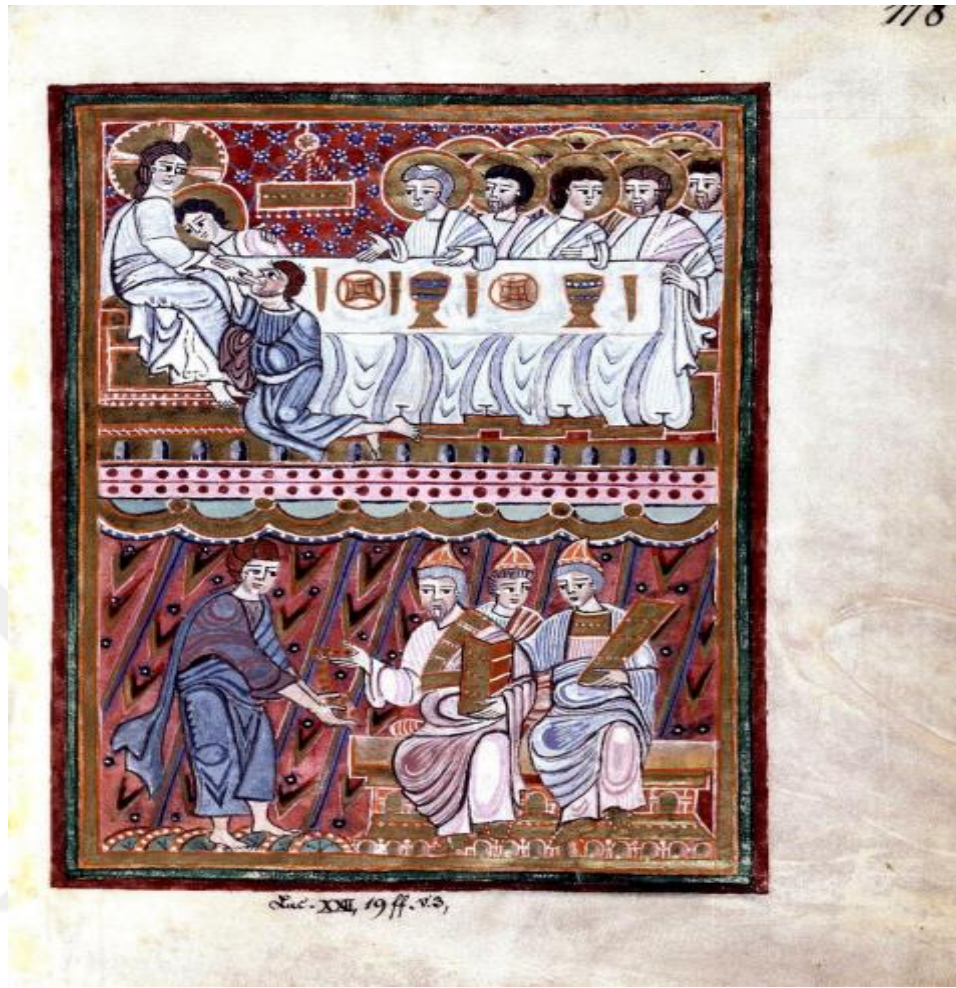
Resim 21: “Kudüsün fethi” ve “Mesih’in Kudüs Üzerine Yasını” anlatan minyatür.¹⁰³⁰

¹⁰³⁰ Franz Jacobi, *age*, s.17.

Resim 22: Hildesheim, Dom- und Diözesanmuseum, Domschatz 18 (Bernward İncili) fol. 16v-17r.¹⁰³¹

¹⁰³¹ Jennifer P. Kingsley, *The Bernward Gospels: Art, Memory, and the Episcopate in Medieval Germany*, The Pennsylvania State University Press, University Park 2014, s.16.

Resim 23: Hildesheim, Dom und Diözesanmuseum, Domschatz 18 (Bernward İncili), fol. 118r, Son Akşam Yemeği (yukarıda) ve Başrahiplerle Yahuda (aşağıda) (Foto: Dom und Diözesanmuseum).¹⁰³²

¹⁰³² Jennifer P. Kingsley, "138 To Touch the Image: Embodying Christ in the Bernward Gospels", s.147.

Resim 24: Lorsch İncili, Aachen, IX. yy.¹⁰³³

Resim 25: Gero Codex, X. yy.¹⁰³⁴

Resim 26: Duyuru. Codex Egberti'deki Resim. 977-93, Stadtbibliothek, Trier (Cod. 24, fol. 9r.)¹⁰³⁵

¹⁰³³ Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, s.176.

¹⁰³⁴ Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, s.176.

¹⁰³⁵ James Snyder, *age*, s.241.

Resim 27: XI. yüzyılın başlarında parşömen üzerine mürekkep ve boyalarla Başrahibe Hitda için yapılan İncil. (29 x 14.2cm).¹⁰³⁶

Resim 28: Uta Codex folio 2 rekto, Regensburg.¹⁰³⁷

¹⁰³⁶ Marilyn Stokstad, *Medieval Art*, s.179.

¹⁰³⁷ Fred S. Kleiner, *age*, s.336.

Resim 29: Uta Codex kitap kutusunun ön kapağı.¹⁰³⁸

Resim 30: Uta Codex kitap kutusunun yandan görünümü.¹⁰³⁹

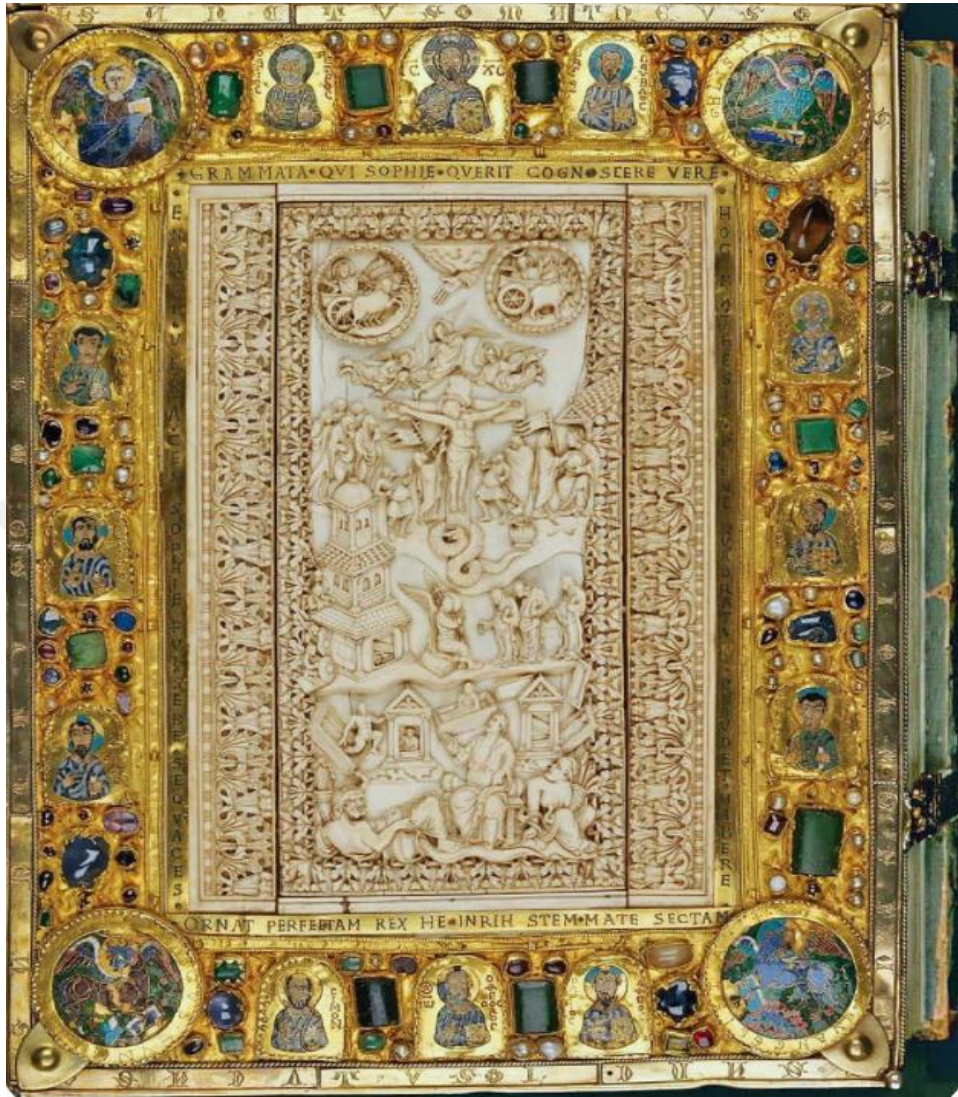
¹⁰³⁸ <https://tr.pinterest.com/pin/36873290672201469/> E. T: 31.12.2021.

¹⁰³⁹ <https://www.digitale-sammlungen.de/en/view/bsb00107608?page=,1> E. T: 31.12.2021.

Resim 31: Codex Aureus'un ön kapağı, 985/991, altın, inci, değerli taşlar, fildişi, 45×31 cm. Nuremberg, Germanisches Nationalmuseum.¹⁰⁴⁰

¹⁰⁴⁰ Galit Noga-Banai, agm, s.266.

Resim 32:II. Heinrich Pericopes Kitabının ön kapağı.¹⁰⁴¹

¹⁰⁴¹ <https://tr.pinterest.com/pin/326933254207671717/> E.T: 14.01.2022.

Resim 33: II. Heinrich ve Kunigunde'nin taçlandırılması, II. Heinrich Pericopes. Folio 2r. ¹⁰⁴²

Resim 34: Çobanlara Duyuru, II. Heinrich Lectionary, Reichenau, Alanya, 1002-1014, Bayerische Staatsbibliothek, Münih. ¹⁰⁴³

¹⁰⁴² https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/87/Perikopenbuch_Heinrich_und_Kunigunde.jpg E.T: 14.01.2022.

¹⁰⁴³ Fred S. Kleiner, *age*, s.336.

Resim 35: İsa'nın Fırtınayı Durdurması, Codex Egberti, 980, Stadbibliothek, Trier.¹⁰⁴⁴

Resim 36: İsa'nın Fırtınayı Durdurması, III. Otto İncili, 998-1001, Bayerische Staatsbibliothek, Münih.¹⁰⁴⁵

¹⁰⁴⁴ Serap Yüzgüller Arsal, *agt*, s.207.

¹⁰⁴⁵ Serap Yüzgüller Arsal, *agt*, s.208.

Resim 37: Kör Dilenci Bartimeus'un İyileştirilmesi, III. Otto İncili, 998-1001, Bayerische Staatsbibliothek, Münih.¹⁰⁴⁶

Resim 38: Kör Dilenci Bartimeus'un İyileştirilmesi, Codex Egberti, 980, Stadbibliothek, Trier.¹⁰⁴⁷

¹⁰⁴⁶ Serap Yüzgüller Arsal, *agt*, s.227.

¹⁰⁴⁷ Serap Yüzgüller Arsal, *agt*, s.227.

Resim 39: Willigis'in Bronz Kapıları, Mainz Katedrali. ¹⁰⁴⁸

¹⁰⁴⁸ Ernst- Dieter Hehl, "Ein Dom Für König, Reich und Kirche: Der Dombau des Willigis und die Mainzer Bautätigkeit im 10.Jahrhundert", *Basilica Nova Moguntina: 1000 Jahre Willigis-Dom St. Martin in Mainz*, Beiträge zum Domjubiläum 2009, Felicitas Janson und Barbara Nichtweiß (Hrsg), (Neues Jahrbuch für das Bistum Mainz 2009/2010), Mainz 2010, s.77.

Resim 40: Piskopos Bernward'ın bronz kapıları.¹⁰⁴⁹

¹⁰⁴⁹ Kristina Krüger, agm, s.115.

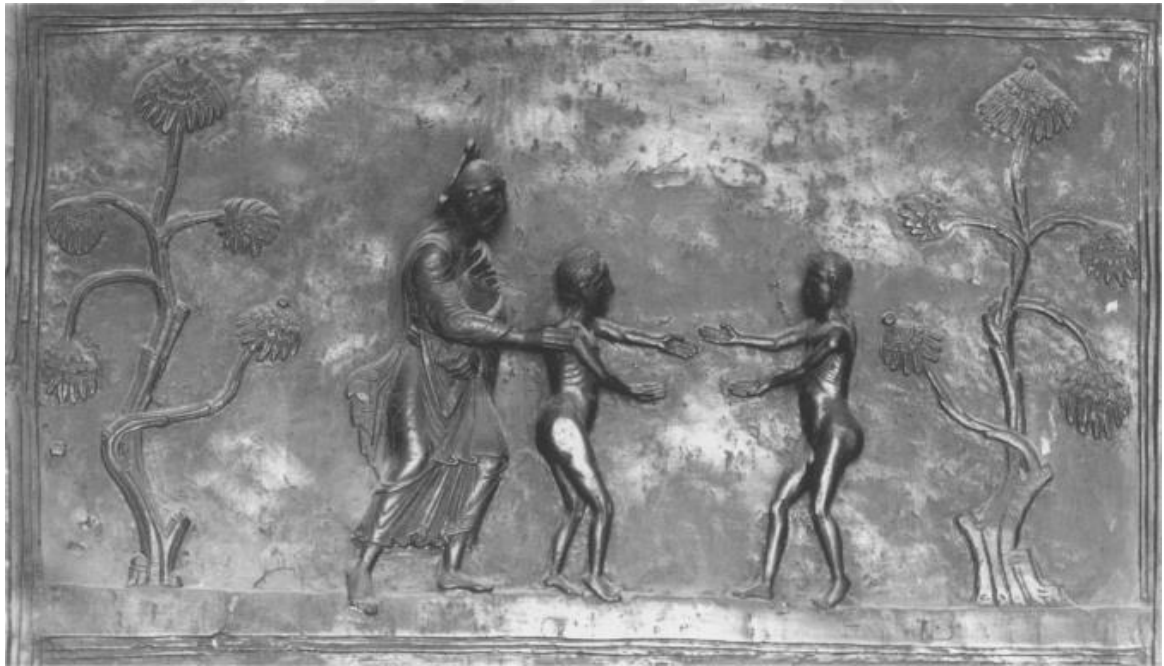

Resim 41: Santa Sabina'daki ahşap kapılar.¹⁰⁵⁰

¹⁰⁵⁰ <http://www.reidsitaly.com/places/rome/see/santa-sabina/> E.T: 22.12.2019.

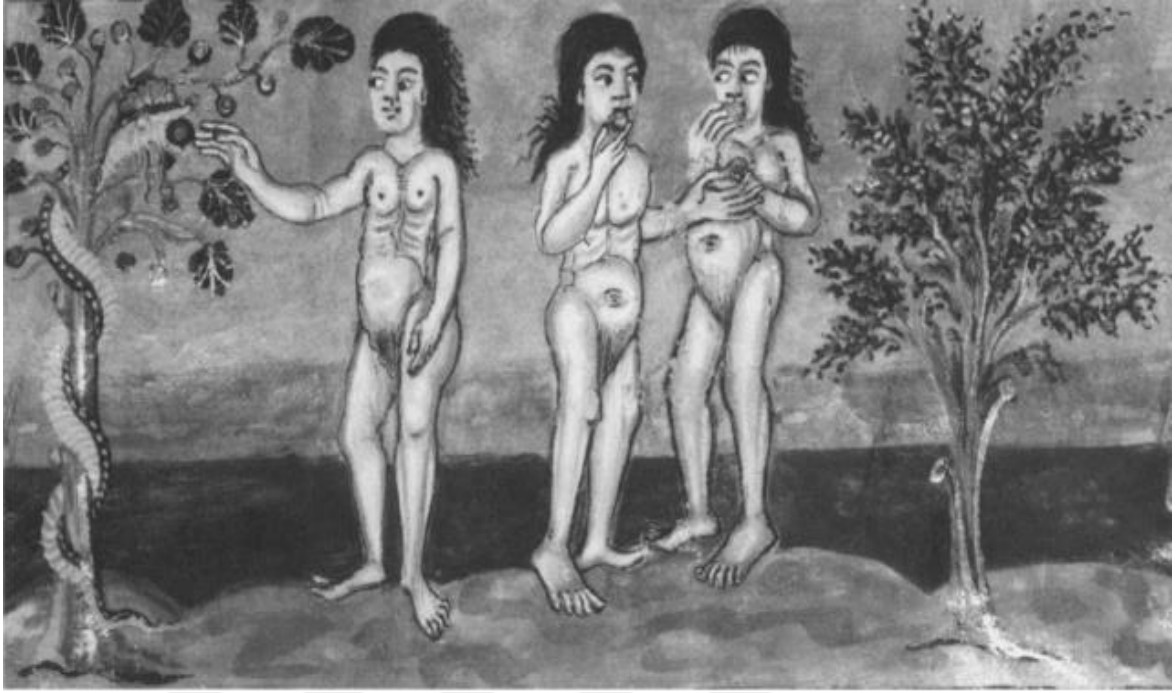
Resim 42: Bronz Kapılar, birinci panel: Havva'nın Oluşumu. (foto: Marburg/Art Resource, NY).¹⁰⁵¹

Resim 43: Bronz Kapılar, ikinci panel: Havva'nın Adem'le tanışması. (foto: Marburg/Art Resource, NY).¹⁰⁵²

¹⁰⁵¹ Adam S. Cohen and Anne Derbes, agm, s.23

¹⁰⁵² Adam S. Cohen and Anne Derbes, agm, s.23.

Resim 44: Moutier-Grandval İncili, detay: Baştan çıkarma ve Düşüş.¹⁰⁵³

Resim 45: Bronz Kapılar, üçüncü panel: Baştan çıkarma ve Düşüş. (foto: Marburg/Art Resource, NY).¹⁰⁵⁴

¹⁰⁵³ Adam S. Cohen and Anne Derbes, agm, s.25.

¹⁰⁵⁴ Adam S. Cohen and Anne Derbes, agm, s.25.

Resim 46: Moutier-Grandval İncili, Suçun reddi.¹⁰⁵⁵

Resim 47: Bronz Kapılar, dördüncü panel: Suçun reddi. (foto: Marburg/Art Resource, NY).¹⁰⁵⁶

¹⁰⁵⁵ <https://tr.pinterest.com/pin/293578469459261190/visual-search/> E.T:22.01.2021.

¹⁰⁵⁶ Adam S. Cohen and Anne Derbes, agm, s.27.

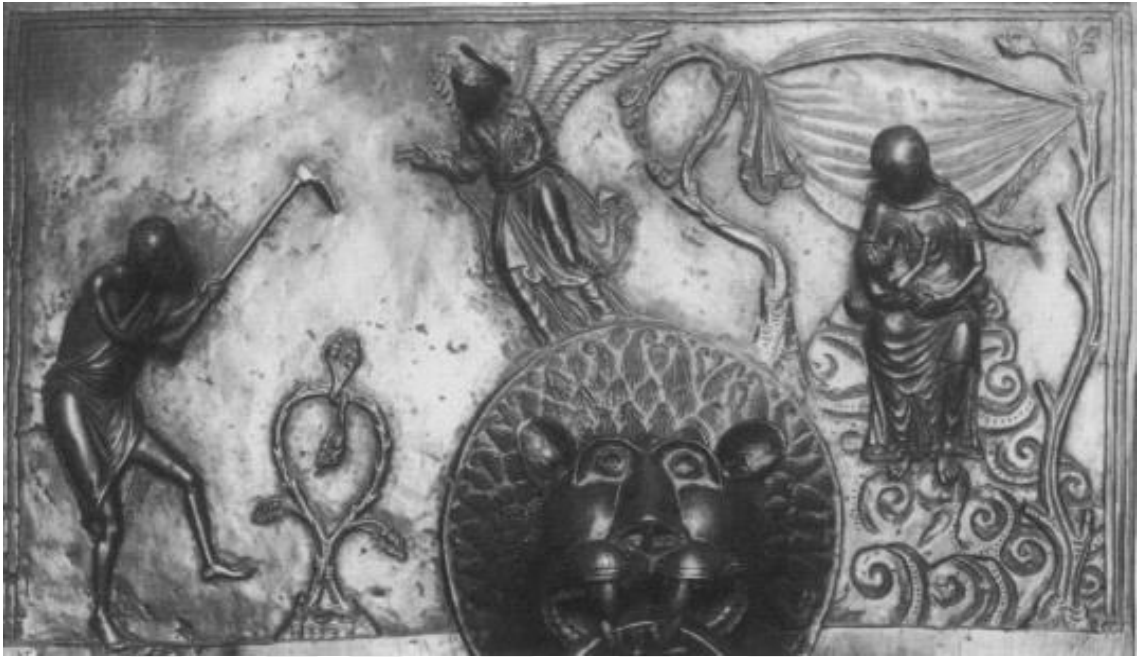
Resim 48: Moutier-Grandval İncili, fol. 8v, ayrıntı: Kovulma (foto: British Library).¹⁰⁵⁷

Resim 49: Bronz Kapılar, beşinci panel: Kovulma. (foto: Marburg/Art Resource, NY)¹⁰⁵⁸

¹⁰⁵⁷ Adam S. Cohen and Anne Derbes, agm, s.28.

¹⁰⁵⁸ Adam S. Cohen and Anne Derbes, agm, s.28.

Resim 50: Bronz Kapılar, altıncı panel: Adem ve Havva'nın Uğraşları.¹⁰⁵⁹

Resim 51: Bronz Kapılar, yedinci panel: Kabil ve Habil Tanrı'ya adaklarını sunarken.¹⁰⁶⁰

¹⁰⁵⁹ William Tronzo, agm, s.359.

¹⁰⁶⁰ <https://www.brunnenturmfigur.de/index.php?cat=Figur%20und%20Relief%2FExtras%2FBr onzet%C3%BCren&page=Hildesheim%20Dom%3A%20die%20Bernwardst%C3%BCr> E. T: 12.10.2021.

Resim 52: Bronz Kapılar, sekizinci panel: Kabil'in Habil'i öldürmesi.¹⁰⁶¹

¹⁰⁶¹<https://www.brunnenturmfigur.de/index.php?cat=Figur%20und%20Relief%2FExtras%2FBronzet%C3%BCren&page=Hildesheim%20Dom%3A%20die%20Bernwardst%C3%BCr> E.T:
12.10.2021.

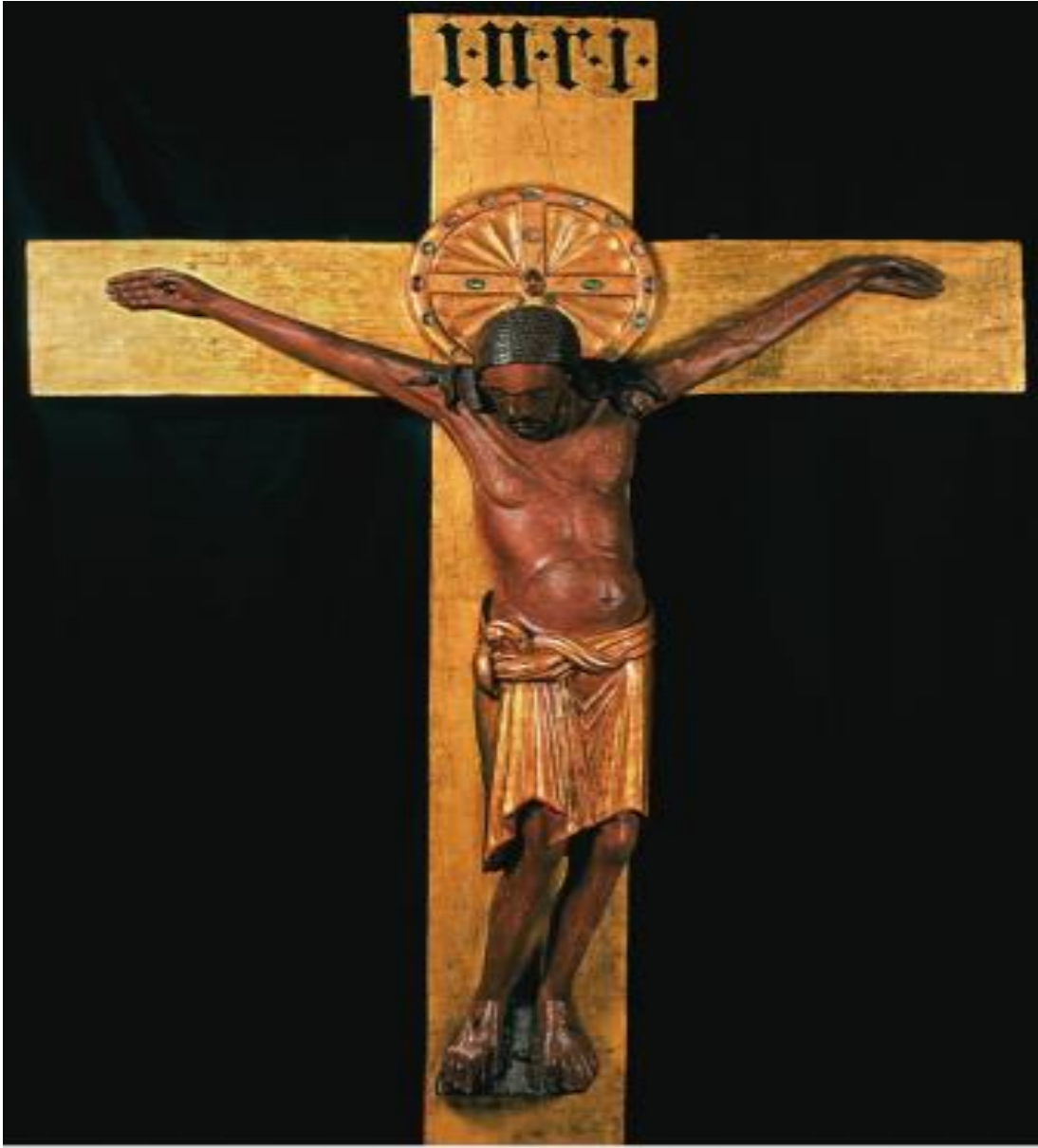
Resim 53: Bronz sütun, Hildesheim.¹⁰⁶²

Resim 54: Roma'daki Trajan sütunu.¹⁰⁶³

¹⁰⁶² https://en.wikipedia.org/wiki/Bernward_Column#/media/File:Hildesheim_Christuss%C3%A4ule.jpg E.T: 27.01.2022.

¹⁰⁶³ Marilyn Stokstad and Michael W. Cothren, *Art: A Brief History*, 5th edition, Pearson, Upper Saddle River, New Jersey 2012, s.147.

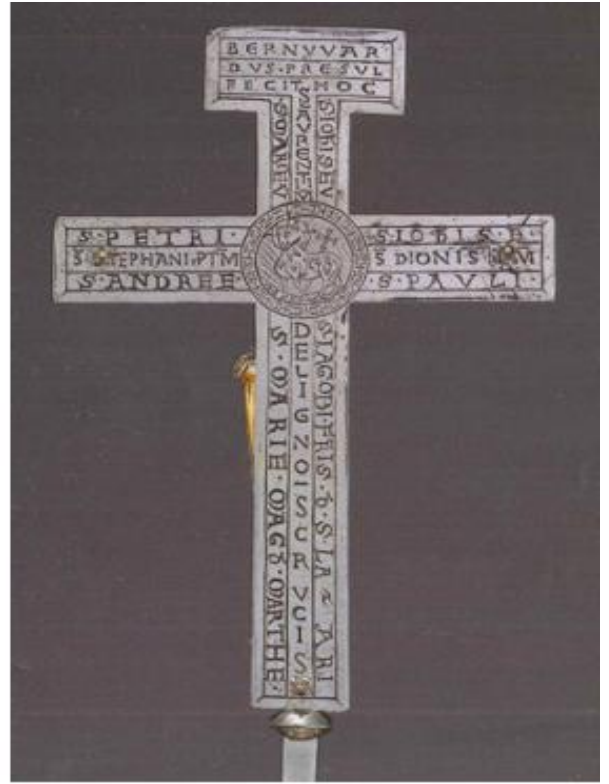
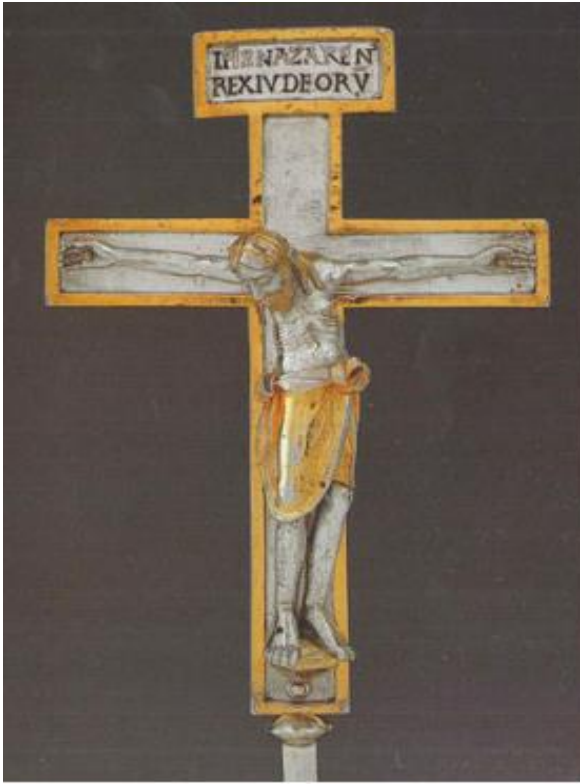
Resim 55: Köln Katedrali, Almanya, 970. Boyalı ve yaldızlı ahşap, çarmıha gerilmiş İsa heykeli.¹⁰⁶⁴

¹⁰⁶⁴ Marilyn Stokstad and Michael W. Cothren, *Art History*, s.448.

Resim 56: Bernward'ın Haçı. Hildesheim. ¹⁰⁶⁵

¹⁰⁶⁵ Stephan Beissel, *age*, s.15.

Resim 57: Piskopos Bernward'ın Gümüş Haçı, ön ve arkası.¹⁰⁶⁶

¹⁰⁶⁶ Kristina Krüger, agm, s.117.

Resim 58: Bernward Haçındaki Mesih figürü, ön ve arkadan detay (Dommuseum Hildesheim. Foto: Frank, Tomio)¹⁰⁶⁷

¹⁰⁶⁷ Ittai Weinryb, *The Bronze Object in the Middle Ages*, s.47-48.

Resim 59: Lothar Haçı, mücevherli taraf (“Ön”), yaklaşık 980, Domschatzkammer, Aachen, Foto: Pit Siebigs.¹⁰⁶⁸

¹⁰⁶⁸ Stefan Heribert Huppertz-Wild, *age*, s.136.

Resim 60: Lothar Haçı, oyulmuş taraf (“Arka”), 1000 yılı, 49.8 cm x 38.8 cm x 2.3 cm. Katedral Hazinesi, Aachen.¹⁰⁶⁹

¹⁰⁶⁹ Eliza Garrison, “Otto III at Aachen”, s.90.

Resim 61: Magdeburg Katedrali.¹⁰⁷⁰

Resim 62: Magdeburg Katedrali iç görüntüsü.¹⁰⁷¹

¹⁰⁷⁰ Siegfried Scharfe, *Der Magdeburger Dom*, Karl Robert Langewiesche, Königstein im Taunus 1961, s.12.

¹⁰⁷¹ Hans-Joachim Krenzke, *Der Magdeburger Dom*, Atelier im Bauernhaus, Fischerhude 1995, s.26.

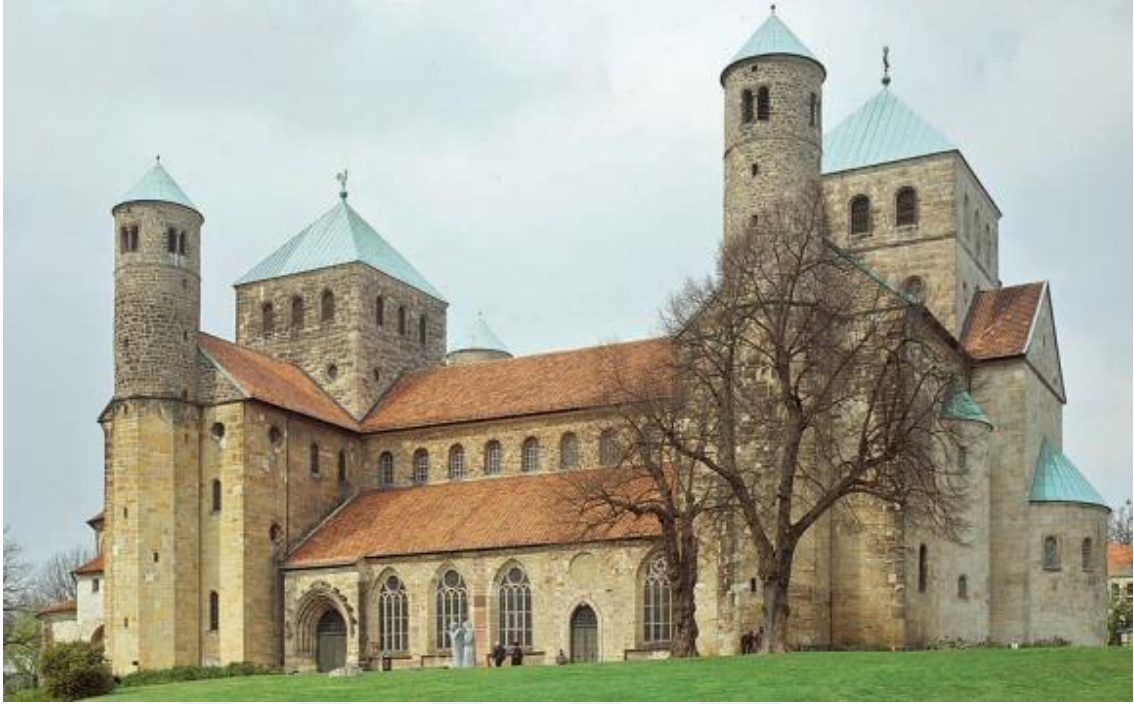
Resim 63: Gernrode, St. Cyriacus Kilisesi.¹⁰⁷²

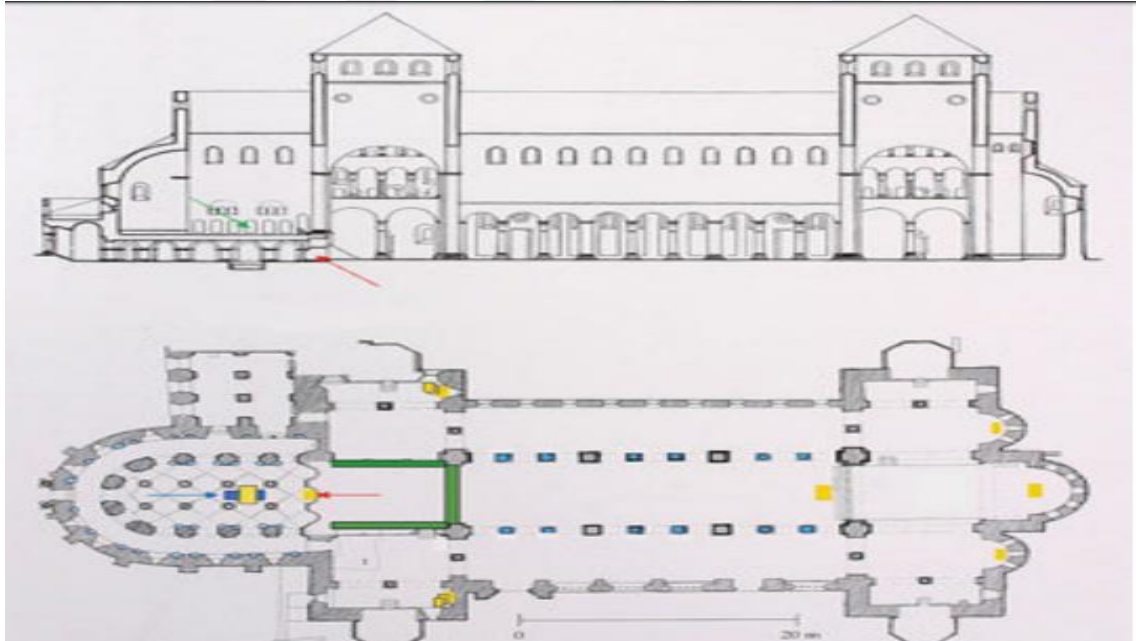
Resim 64: Gernrode, St. Cyriacus Kilisesi apsisi görüntüsü.¹⁰⁷³

¹⁰⁷² Fred S. Kleiner, *age*, s.330.

¹⁰⁷³ Marilyn Stokstad and Michael W. Cothren, *Art History*, s.447.

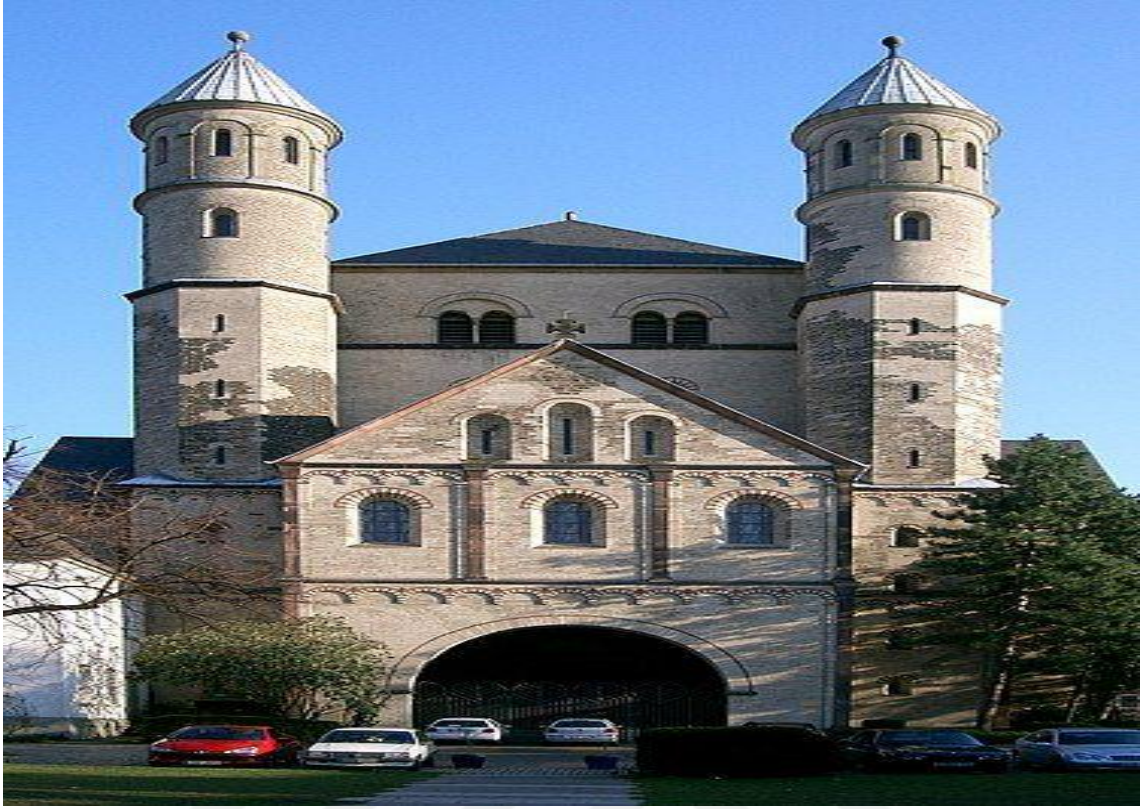
Resim 65: St. Michael, Hildesheim, Germany.¹⁰⁷⁴

Resim 66: Meryem Ana kript ve sunağı (kırmızı ok); St. Michael'ın ana sunağı (yeşil ok); Piskopos Bernward'ın mezarı (mavi ok).¹⁰⁷⁵

¹⁰⁷⁴ Fred S. Kleiner, *age*, s.331.

¹⁰⁷⁵ Kristina Krüger, *agm*, s.110.

Resim 67: St. Pantaleon Kilisesi, Köln.¹⁰⁷⁶

¹⁰⁷⁶ <https://www.pinterest.dk/pin/692639617689526489/> E.T: 28.01.2022.